

รายงานวิจัย

เรื่อง

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของพม่าในส่วนสัมพันธ์กับ
ชนกลุ่มน้อย และผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย - พม่า

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พฤษภาคม 2549

Research Project: The Myanmar Foreign Policy in Ethnic Minority Context and Impact on Thai-Myanmar Relationship
Researcher: Pompimol Trichot
Key words: Foreign Policy, Ethnic Minority

The objective of this research is to investigate the Myanmar's foreign policy with China and India which relevant to ethnic minority context since 1988. The findings in this study are as follows: 1) Myanmar government has succeeded in conducting its foreign policy to serve the national security on ethnic minority problems. 2) Myanmar has persuaded China and India to monitor the border and to curtail the ethnic armed groups which operate against Myanmar government along the border. Several armed groups such as the Kachin Independent Army and the Communist Party of Burma which composed of the Chinese Kokang and Wa ethnics and some of Shan armed groups had agreed to ceasefire with Myanmar government.

India, on the other hand, agrees to co-operate with Myanmar to monitor the border and to suppress the ethnic armed groups such as Chin and Naga as well as the political movements which operated along India-Myanmar border. Consequently, the India government offers developed projects to boost up the border trade such as infrastructure construction to encourage goods and people transportation between the two countries. The drastic changes on India-Myanmar and Sino-Myanmar borders, have encourage Thai government to rethink her policy toward the ethnic minority armed groups along Thai-Myanmar border. Many develop projects are offered to Myanmar government in the light of co-operations between the two countries.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อโครงการวิจัย:	การดำเนินนโยบายต่างประเทศของพม่าในส่วนสัมพันธ์กับชนกลุ่มน้อย และผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย-พม่า
ชื่อผู้วิจัย:	นางสาวพรพิมล ตรีโชติ
คำสำคัญ:	นโยบายต่างประเทศ กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย

นโยบายต่างประเทศของพม่าในบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย และผลกระทบต่อประเทศไทย เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษา การกำหนดนโยบายต่างประเทศของพม่าต่อประเทศเพื่อนบ้านหลัก คือ จีน และอินเดีย นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา โดยเน้นการศึกษากรณีอันสัมพันธ์กับบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนจีน-พม่า และอินเดีย-พม่า ผลการศึกษาพบว่า รัฐบาลพม่าได้กำหนดและดำเนินนโยบายกับจีนและอินเดีย เพื่อแก้ไขปัญหาการสู้รบบริเวณชายแดนระหว่างรัฐบาลพม่า และกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย ในบริเวณชายแดนของประเทศทั้งสองจนประสบความสำเร็จ คือ รัฐบาลจีนและอินเดียต่างให้ความร่วมมือกับพม่าเป็นอย่างดีในกรณีเร่งด่วนเกี่ยวกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยกลุ่มสำคัญ อาทิ กลุ่มของกะฉิ่น กลุ่มของพรรคคอมมิวนิสต์พม่า ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มจีนโกกั้ง และกลุ่มว้า บางกลุ่มของไทยใหญ่ เป็นต้น

ในส่วนของชายแดนอินเดีย-พม่า รัฐบาลอินเดียได้ปรับนโยบายต่างประเทศให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงของพม่าด้วยการให้ความร่วมมือกับรัฐบาลพม่าปราบปรามกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย กลุ่มจีน และกลุ่มนากา ตลอดจนกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่หลบภัยและช่องสุ่มกองกำลังบริเวณชายแดน พร้อมกันนั้น ก็ได้นำเสนอโครงการความร่วมมือระหว่างสองประเทศ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจบริเวณชายแดนร่วมกัน อาทิ การค้าชายแดน และการสร้างถนนและสะพานเพื่อการสนับสนุนการค้า เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงในบริเวณชายแดนและความสัมพันธ์ที่กระหว่างรัฐบาลพม่ากับรัฐบาลอินเดีย และจีน ทำให้รัฐบาลไทยต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่าไปด้วยเช่นกัน รัฐบาลไทยในสมัยของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร พยายามแก้ไขปัญหาของการดำรงอยู่ของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดน พร้อมทั้งนำเสนอโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาชายแดนร่วมกับรัฐบาลพม่าในหลายโครงการอันเป็นรูปแบบเดียวกับจีนและอินเดีย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

งานวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานนโยบายต่างประเทศของพม่าในส่วนสัมพันธ์กับชนกลุ่มน้อย และผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย - พม่า” เป็นรายงานวิจัยของสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้งบประมาณแผ่นดิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนให้โครงการนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นอกเหนือจากนั้นแล้วยังได้รับความเมตตาจากบรรดาอาจารย์ เพื่อนห้องนักวิจัยทั้งในและนอกสถาบันเอเชียศึกษา ตลอดจนผู้ช่วยวิจัยทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้คำปรึกษา ให้ข้อคิด ข้อติชม ข้อวิจารณ์ อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเป็นอย่างมาก ที่มีอาจจะไม่กล่าวถึงได้ ได้แก่ ดร. สุเนตร ชุตินธรานนท์ ที่ให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการวิเคราะห์ในส่วนของความสัมพันธ์อินเดีย - พม่า และคุณสุภลักษณ์ กาญจนขุนดี ผู้กล่าวทักท้วงการเมืองพม่า ที่ได้กรุณาให้แง่คิดและข้อวิจารณ์ที่เป็นประโยชน์ในแง่มุมของการเมืองพม่า

ในส่วนของผู้ช่วยนักวิจัย งานชิ้นนี้ได้รับความช่วยเหลือจากบรรดาน้อง ๆ หลายท่าน อาทิ คุณสลักจิต แก้วคำ คุณอภิภู อากรณ์ คุณจิตรวราภรณ์ สมยานนทกุล คุณรพีพร ทานะมัย คุณวิษุตา อิศรานูวรรณ์ คุณวรัญญา จิตรห่อง คุณเวสวัชร ดวีโชติ และคุณसानนท์ หอมสุวรรณ ซึ่งหากปราศจากความอนุเคราะห์ช่วยเหลือของบุคคลเหล่านี้แล้ว งานวิจัยชิ้นนี้คงไม่อาจสำเร็จลุล่วงลงได้

ท้ายสุดผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. สุภางก์ จันทวานิช ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา ที่ได้ให้โอกาสแก่ผู้วิจัยในการดำเนินงานวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ และผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นการเปิดมุมมองใหม่อีกมุมมองหนึ่งของพม่าในมิตินโยบายต่างประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และผู้สนใจเกี่ยวกับประเทศพม่า ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการทำงานวิจัยชิ้นนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พรพิมล ศรีโชติ

พฤษภาคม 2549

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
คานา	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ สงวนการวิจัย	9
สมมติฐานงานวิจัย	9
คำถามวิจัย	9
ขอบเขตงานวิจัย	10
ระเบียบวิธีวิจัย	10
บทที่ 2 นโยบายต่างประเทศของพม่า	11
นโยบายต่างประเทศช่วงปี ค.ศ. 1948-1962 ว่าด้วย “ความเป็นกลาง”	15
นโยบายเป็นกลางแบบโดดเดี่ยวตนเอง	24
นโยบายต่างประเทศพม่า หลัง ปี ค.ศ. 1988 :	30
การเมืองภายในและการกำหนดนโยบายต่างประเทศ	
การกำหนดนโยบายต่างประเทศภายใต้ SLORC	34
นโยบายต่างประเทศของพม่าต่อเพื่อนบ้าน :	41
เอกลักษณ์คู่ความเป็นมิตร	
บทที่ 3 ความสัมพันธ์จีน - พม่า	46
ความสัมพันธ์จีน - พม่า : ก่อนและหลังอาณานิคม	46
ความสัมพันธ์จีน - พม่า ยุคประกาศเอกราช (ค.ศ. 1948 - 1962)	49
ก็กมิตั้งกับการรุกรานรัฐฉานของพม่า	52
ปัญหาพหุภาคสมมติวนิสต์พม่ากับความพยายามครอบงำพม่าของจีน	56
ความสัมพันธ์จีน - พม่า ในบริบทกลุ่มชาติพันธุ์	65
ความสัมพันธ์จีน - พม่า หลัง ปี ค.ศ. 1988 :	70
การสร้างอิทธิพลจีนในพม่าในรูปแบบใหม่	
บทที่ 4 ความสัมพันธ์อินเดีย - พม่า	81
ความสัมพันธ์อินเดีย - พม่า ในยุคประวัติศาสตร์	84

ความสัมพันธ์ พม่า-อินเดีย ยุคอาณานิคม	86
ความสัมพันธ์ พม่า-อินเดีย ยุคประกาศอิสรภาพ (ค.ศ. 1948-1962)	89
ความสัมพันธ์ พม่า-อินเดีย ช่วงสังคมนิยมพม่า (ค.ศ. 1962-1988)	92
1988 : จุดเปลี่ยนที่สำคัญของความสัมพันธ์อินเดีย-พม่า	97
จุดถกเถียงในความสัมพันธ์ อินเดีย-พม่า	100
ความสัมพันธ์ พม่า-อินเดีย โมบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์	101
ปัจจัยจีน : ภัยคุกคามที่แท้จริงสำหรับอินเดีย	118
อินเดียกับนโยบายมุ่งตะวันออก (Look East Policy)	125
ความร่วมมืออินเดีย - พม่า บริเวณชายแดน	128
ความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนบริเวณชายแดน	138
ยุทธศาสตร์ภูมิภาของอินเดีย : จากแม่น้ำคงคาสู่แม่น้ำโขง	145
บทที่ 5 ความสัมพันธ์ไทย - พม่า	157
ความสัมพันธ์ไทย - พม่า - ความทรงจำในอดีต	157
ความสัมพันธ์ไทย-พม่า ช่วงเวลา ปี ค.ศ. 1948 - 1988	159
ความสัมพันธ์ไทย-พม่า ในช่วงปี ค.ศ. 1988	164
ความถกเถียงในความสัมพันธ์ไทย - พม่า :	172
กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองของพม่า	
การปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่า	179
บุคของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร	
บทที่ 6 ข้อสรุปและบทวิเคราะห์	206
ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย – ยี่สิบพิชพันธุ์ที่ไม่มีวันผ้อ	212
ข้อที่ไทยพึงตระหนัก	219
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. ลำดับเหตุการณ์ความสัมพันธ์พม่า - ไทย - จีน - อินเดีย	222
ปี ค.ศ. 1988 - 2002	
ภาคผนวก ข. ตารางเปรียบเทียบระหว่างพม่ากับประเทศอื่นๆ	237
ภาคผนวก ค. ลำดับเหตุการณ์ความสัมพันธ์อินเดีย - พม่า	254
ภาคผนวก ง. ลำดับเหตุการณ์ความสัมพันธ์จีน - พม่า	263
ภาคผนวก จ. ลำดับเหตุการณ์บริเวณชายแดนไทย - พม่า:	269
มกราคม - พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1997	

ภาคผนวก จ. ลำดับเหตุการณ์ความสัมพันธ์ไทย - พม่า บริเวณชายแดน: มกราคม - ธันวาคม ปี ค.ศ. 1998	293
ภาคผนวก ช. ลำดับความสัมพันธ์ไทย - พม่า บริเวณชายแดน กุมภาพันธ์ - ธันวาคม ค.ศ. 2001	303
ภาคผนวก ซ. ลำดับความสัมพันธ์ไทย - พม่า บริเวณชายแดน มกราคม - ธันวาคม ค.ศ. 2002	327
บรรณานุกรม	354

ศูนย์วิทยพัทธยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนบที่

	หน้า
แผนที่ที่ 1 แผนที่ประเทศพม่า	2
แผนที่ที่ 2 แผนที่แสดงพื้นที่ที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย	3
แผนที่ที่ 3 แผนที่แสดงสามเหลี่ยมยุทธศาสตร์อินเดีย - พม่า / พม่า - จีน	45
แผนที่ที่ 4 แผนที่แสดงถนนในพม่า	47
แผนที่ที่ 5 แผนที่แสดงพื้นที่อิทธิพลของ CPB ในรัฐฉาน ปี ค.ศ. 1971 - 1973	67
แผนที่ที่ 6 แผนที่ประเทศอินเดียและประเทศเพื่อนบ้าน	80
แผนที่ที่ 7 แผนที่แสดงเขตการปกครองประเทศอินเดีย	102
แผนที่ที่ 8 แผนที่ชายแดนอินเดียพม่า (1)	103
แผนที่ที่ 9 แผนที่ชายแดนอินเดียพม่า (2)	104
แผนที่ที่ 10 แผนที่รัฐอะรakan	105
แผนที่ที่ 11 แผนที่แสดงแคว้นทั้ง 7 ชายแดนอินเดีย - พม่า (Seven Sister)	109
แผนที่ที่ 12 แผนที่แสดงจุดตัดฝั่งของจีนและการปรับปรุงฐานทัพเรือในพม่า ปี ค.ศ. 2003	122
แผนที่ที่ 13 แผนที่รัฐฉิน	132
แผนที่ที่ 14 แผนที่ภาคสะกาย	133
แผนที่ที่ 15 แผนที่แสดงภูมิภาคและเขตการปกครอง	144
แผนที่ที่ 16 แผนที่สมาชิกทั้ง 5 ของ BIMST-EC ปี ค.ศ. 2003	146
แผนที่ที่ 17 แผนที่สมาชิกทั้ง 4 ประเทศของ Kunming Initiative	150
แผนที่ที่ 18 แผนที่สมาชิกทั้ง 6 ประเทศของ MGC ปี ค.ศ. 2003	152
แผนที่ที่ 19 แผนที่แสดงกรรให้สัมปทานป่าไม้พม่า	166
แผนที่ที่ 20 แผนที่แสดงพื้นที่สัมปทานป่าไม้ การเคลื่อนที่ของกองทัพพม่า และประชากรที่ถูกบังคับย้ายถิ่น	168
แผนที่ที่ 21 แผนที่แสดงโครงการพัฒนาในบริเวณชายแดนระหว่าง ค.ศ. 1988 - 2005	197
แผนที่ที่ 22 แผนที่แสดงโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ชาวบ้านถูกละเมิด สิทธิมนุษยชน ปี ค.ศ. 2004 - 2005	198
แผนที่ที่ 23 แผนที่แสดงผู้หนีภัยภายในประเทศในเขตรัฐฉานตอนใต้ปี ค.ศ. 2005	208
แผนที่ที่ 24 แผนที่แสดงผู้หนีภัยภายในประเทศในรัฐกะเหรี่ยง รัฐมอญ และภาคพะโล ในปี ค.ศ. 2005	209

สารบัญแผนที่ (ต่อ)

แผนที่ที่ 25	แผนที่แสดงผู้หนีภัยภายในประเทศในรัฐมอญ ปี ค.ศ. 2004	210
แผนที่ที่ 26	แผนที่แสดงผู้หนีภัยภายในประเทศในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ปี ค.ศ. 2005	211
แผนที่ที่ 27	แผนที่แสดงเขตนิคมใหม่ เขตหุดอึง และเขตอิงใต้โดยไม่ต้องชักถาม ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ปี ค.ศ. 2004	217
แผนที่ที่ 28	แผนที่แสดงเขตหลบซ่อนและเขตหุดอึงในเขตตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ. 2005	218

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลพม่าและกองกำลังชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ในพม่า อาทิ กลุ่มไทใหญ่ กะเหรี่ยง มอญ คะฉิ่น ชิน และอรากัน นั้น มีจุดเริ่มต้นมาตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์และมาเข้มข้นขึ้นในสมัยที่เวลาพม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี 1948 และได้พัฒนาไปสู่สงครามกลางเมืองตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ผลพวงของสงครามกลางเมืองส่งผลให้รัฐบาลพม่าไม่สามารถพัฒนาพื้นที่อันเป็นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยและเป็นพื้นที่ของการสู้รบระหว่างรัฐบาลและกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ ในทางกลับกันทำให้พื้นที่เหล่านั้นแปรสภาพไปเป็นพื้นที่ล้าหลัง ยากจน และขาดการพัฒนาจากภาครัฐ ประชาชนต้องหลบหนีออกจากที่อยู่อาศัยของตนเพื่อหลบหนีจากการเป็นเหยื่อของการสู้รบและการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากฝ่ายทหารพม่า และในบางครั้งจากกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เช่นกัน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าปัญหาการสู้รบเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาพื้นที่ชายแดนซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยไม่เจริญก้าวหน้าไปตามศักยภาพของพื้นที่ที่อยู่

อย่างไรก็ตาม ปัญหาความขัดแย้งมิใช่สาเหตุหลักของความล้าหลังและความยากจนของประเทศพม่า แต่หากยังสัมพันธ์กับการพัฒนาและบริหารประเทศเป็นสำคัญ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากระบบสังคมนิยมวิถิพม่า (The Burmese Way to Socialism) ซึ่งรัฐบาลพม่าปรับใช้ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1962-1988 ไม่ประสบผลสำเร็จตามแผนที่ตั้งไว้ และไม่สามารถยกระดับมาตรฐานชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ในทางกลับกันการบริหารประเทศของรัฐบาลพม่าในช่วง 20 ปีนี้กลับทำให้พม่ากลายเป็นประเทศด้อยพัฒนาตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ และอยู่ในข่ายประเทศ Least Development Country ในปี 1987

นอกจากระบบเศรษฐกิจที่ย่ำแย่แล้ว สงครามกลางเมืองระหว่างรัฐบาลกับชนกลุ่มน้อยก็ยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีก รัฐบาลต้องทุ่มเททั้งงบประมาณและกำลังพลในการทำสงครามกับชนกลุ่มน้อย จนทำให้ไม่สามารถจะมาพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมได้อย่างเต็มที่ เป็นผลให้เกิดความระส่ำระสายในประเทศอย่างหนักในปี ค.ศ. 1988 ซึ่งนักศึกษาประชาชน และพระสงฆ์ ได้พร้อมกันประท้วงรัฐบาลครั้งยิ่งใหญ่ทั้งที่เมืองย่างกุ้งซึ่งเป็นเมืองหลวง และเมืองสำคัญต่าง ๆ ของประเทศ เหตุการณ์ความไม่สงบในครั้งนี้ได้บานปลายออกไปจนกลายเป็นจลาจลในประเทศ รัฐบาลต้องออกมาระงับความวุ่นวายด้วยการปราบปรามประชาชนด้วยวิธีรุนแรง จนเป็นสาเหตุให้ประชาชนต้องเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก

หลังจากเหตุการณ์นองเลือดในปี ค.ศ. 1988 รัฐบาลพม่าภายใต้การบริหารงานของรัฐบาลชุดใหม่ ซึ่งเป็นคณะนายทหารได้ก่อตั้งเป็นสภา เรียกตนเองว่า “สภาฟื้นฟูกฎและระเบียบแห่งรัฐ”

แผนที่ประเทศพม่า

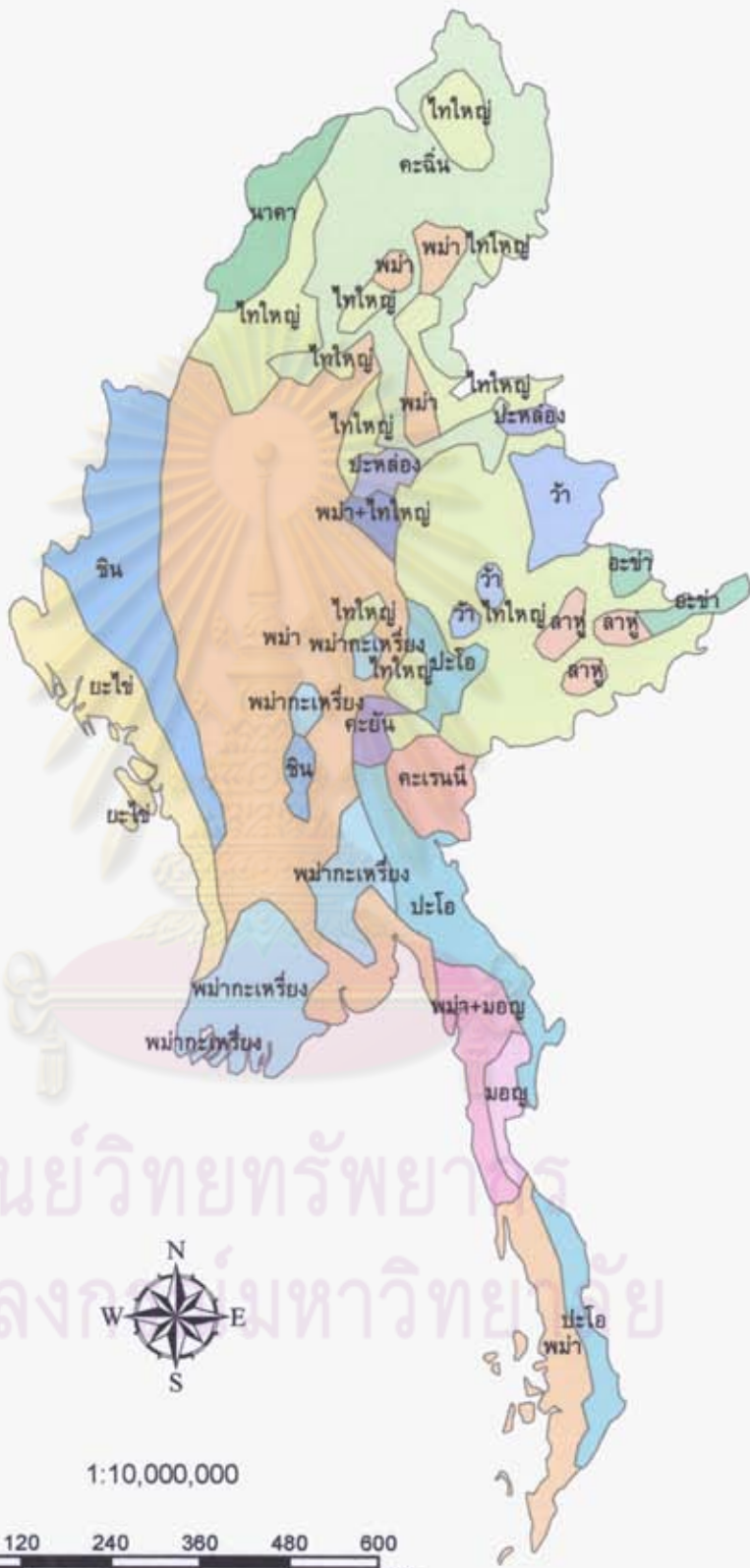
ที่มา - พรพิมล ศรีโชติ, ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2542

แผนที่แสดงพื้นที่ที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย

สัญลักษณ์

- คะฉิ่น
- คะยัน
- คะเรนนี่
- ชิน
- นาคา
- ปะหล่อง
- ปะโอ
- พม่า
- พม่า+มอญ
- พม่า+ไทใหญ่
- พม่ากะเหรี่ยง
- มอญ
- ยะไข่
- ลาหู่
- ว้า
- อะซา
- ไทใหญ่

ที่มา : Thai-Foreign Policy Toward Burma, Tom Kramer (1987-1993)

(State Law and Order Restoration Council – SLORC) ภารกิจซึ่งที่ SLORC ให้ความสำคัญคือ การปฏิรูปเศรษฐกิจ เริ่มจากการยกเลิกระบบสังคมนิยมวิधिพม่าแล้วหันมาใช้นโยบายการตลาด (marketing oriented) พร้อมกับประกาศใช้กฎหมายการลงทุนของต่างชาติ (The Foreign Investment Law) ในปี ค.ศ. 1988

ความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการปฏิรูปเศรษฐกิจและพุงฐานะทางเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ของประเทศ ทำให้รัฐบาลชุดใหม่ของพม่าต้องเร่งชวนขวชวยหาเม็ดเงินเข้ามาเพื่อพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งพลังงาน ระบบการคมนาคม สาธารณสุขและสาธารณสุขูปโภคต่าง ๆ ซึ่งถูกละเลยมานาน สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานและแหล่งพลังงาน เป็นการลงทุนที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเกินความสามารถของรัฐบาลจะดำเนินการเองได้ อีกทั้งเอกชนของประเทศก็ไม่มีศักยภาพ ขาดเงินทุนและประสบการณ์อันเกิดจากการเป็นประเทศสังคมนิยมมาเป็นเวลาช้านาน ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศ

เนื่องจากพม่าเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะวัตถุดิบที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นพลังงาน ไม่ว่าจะเป็นน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุ รวมถึงกระแสน้ำที่สามารถผันไปใช้ผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ ล้วนเป็นสิ่งดึงดูดใจนักลงทุนต่างชาติ และเนื่องจากการลงทุนด้านพลังงานเป็นการลงทุนที่ต้องใช้งบประมาณและเทคโนโลยีขั้นสูง จึงจำเป็นต้องอาศัยการลงทุนจากต่างประเทศที่มีความพร้อม ขณะเดียวกันกับที่นักลงทุนต่างชาติที่จะเข้ามาลงทุนเองก็ต้องการได้รับหลักประกันที่ดีจากรัฐบาลพม่าในด้านความมั่นคงทางการเมืองของประเทศ เพราะการลงทุนในด้านการพัฒนาแหล่งพลังงานนั้นมีอัตราในการเสี่ยงสูง จำเป็นที่รัฐบาลพม่าจะต้องสร้างความมั่นใจในสิ่งเหล่านี้ได้

อย่างไรก็ตาม สภาวะสงครามกลางเมืองระหว่างรัฐบาลพม่าและกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ยังคงดำรงอยู่ ทำให้เป็นภาระสำคัญของรัฐบาลพม่าในการแก้ไขอุปสรรคเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะอาณาเขตที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาตินั้นส่วนใหญ่อยู่ในอาณาบริเวณที่กองกำลังชนกลุ่มน้อยครอบครองและเป็นสมรภูมิการสู้รบ ดังนั้น หากจะเปิดเส้นทางไปสู่การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ ก็จำเป็นต้องทำพื้นที่บริเวณนี้ให้ปลอดภัยและปราศจากการสู้รบเสียก่อน บริษัทลงทุนจากต่างประเทศจึงจะเข้าไปได้

ด้วยเหตุผลที่สำคัญเช่นนี้ทำให้รัฐบาลพม่าจำเป็นต้องหาทางระงับการสู้รบในบริเวณที่เป็นเขตอิทธิพลของกองกำลังชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะในรัฐคะฉิ่น รัฐฉาน รัฐกะเหรี่ยง รัฐคะยาห์ และรัฐมอญให้ได้ เพราะพื้นที่ของรัฐเหล่านี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และมีศักยภาพในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสูงมาก วิธีการที่รัฐบาลพม่านำมาใช้ในการระงับการสู้รบมีอยู่ 2 วิธี วิธีหนึ่งคือ การเสนอ “ข้อตกลงหยุดยิง” (ceasefire) วิธีที่สองที่รัฐบาลใช้คือ การปราบปรามอย่างหนักเพื่อทำลายล้างกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่ ซึ่งวิธีการนี้ปัจจุบันยังใช้อยู่ในเขตอิทธิพลของกลุ่ม Karenni National Progressive Party (KNPP) ในรัฐกะ

ยาห์ และในรัฐกะเหรี่ยง ซึ่งกำลังมีการสู้รบกันอย่างหนักกับกลุ่มกะเหรี่ยงคริสต์หรือกองกำลังสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Union – KNU) ภายใต้การนำของนายพลโบเมียะ โดยรัฐบาลมุ่งหวังจะทำลายล้างฐานที่มั่นของกำลังทั้งสองให้สลายไปในที่สุด

ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ว่ารัฐบาลพม่าจะสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยได้ด้วยวิธีทั้งสองนี้หรือไม่ หากไม่ประสบผลสำเร็จแล้ว ทางออกของรัฐบาลพม่าควรจะเป็นเช่นไร เป็นไปได้หรือไม่ที่รัฐบาลพม่าจะคำนึงถึงการเมืองระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหานี้เช่นกัน โดยเฉพาะกับประเทศจีน อินเดีย ไทย และบังกลาเทศ ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับชายแดนพม่าที่เป็นสมรภูมิของการสู้รบ อย่างไรก็ตามผลจากการสู้รบนั้นได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยและจีนไม่น้อย ดังนั้น การแก้ปัญหาของรัฐบาลจึงมิได้จำกัดขอบเขตอยู่แค่เพียงการแก้ปัญหาการเมืองภายในเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมไปถึงการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นคู่กรณีเช่นกัน

กรณีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรต่อจีนและไทย ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 นับตั้งแต่เหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศในปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา จะเห็นได้ชัดว่าพม่ามีท่าทีที่เป็นมิตรและเปิดโอกาสแก่ภาครัฐและภาคเอกชนของไทยและจีน ในการเข้าไปติดต่อสัมพันธ์ในด้านธุรกิจพม่า การออกกฎหมายการลงทุนในต่างประเทศ (foreign Investment Law – 1988) เป็นเสมือนใบเบิกทางให้การลงทุนจากสองประเทศนี้หลั่งไหลเข้าไปในพม่า กอปรกับเป็นช่วงเดียวกันกับที่เศรษฐกิจของทั้งสองประเทศเจริญเติบโตขึ้น และความต้องการที่จะขยายการลงทุนเข้าไปในต่างประเทศมีอยู่สูง

ประเด็นสำคัญทางเศรษฐกิจในช่วงระยะเวลานี้ จึงเปรียบเสมือนตัวแปรสำคัญในการกำหนดคนนโยบายต่างประเทศของพม่าที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านทั้งสองคือไทยและจีน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นตัวแปรสำคัญของการกำหนดคนนโยบายของจีนและไทยที่มีต่อพม่าเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงพบว่านับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา ความสัมพันธ์และการปฏิบัติของรัฐไทยและจีนที่มีต่อกองกำลังชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนจีน-พม่า และไทยและพม่าเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ในขณะเดียวกันท่าทีของพม่าที่มีต่อจีนและไทยอันมีบริบทมาจากชนกลุ่มน้อยก็เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของทั้งสามฝ่ายมีผลกระทบที่ค่อนข้างจะเป็นพลวัต และมีความเกี่ยวโยงกับหลายประเด็นปัญหา จึงทำให้เกิดผลกระทบที่ยุ่งยาก ซับซ้อน และละเอียดอ่อน กลายมาเป็นปัญหาระหว่างประเทศที่ยากแก่การแก้ไข โดยเฉพาะในส่วนของความสัมพันธ์ไทย-พม่า ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างจีน-พม่า ในส่วนที่มีความสัมพันธ์กับชนกลุ่มน้อยนั้นไม่สู้ซับซ้อนเท่าใดนัก ทั้งนี้เพราะจีนมีนโยบายที่ค่อนข้างแน่ชัดกับพม่าเมื่อเทียบกับไทย ความสัมพันธ์ที่มีต่อกองกำลังชนกลุ่มน้อยกลุ่มสำคัญได้แก่ องค์การกะฉิ่นอิสระ (Kachin Independence Organization - KIO) ได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยที่จีนให้ความสนับสนุน KIO ในการต่อสู้กับรัฐบาลพม่าน้อยลง ในเวลาเดียวกันก็หาทางหว่านล้อมให้ KIO ขอมเจรจาสงบศึกกับ

พม่าจนประสบความสำเร็จในปี ค.ศ. 1994 โดยที่ก่อนหน้านี้รัฐบาลจีนได้คัดค้านการให้ความช่วยเหลือแก่พรรคคอมมิวนิสต์พม่า (The Communist Party of Burma - PB) ซึ่งจีนเคยให้ความสนับสนุนมานับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1950 จวบจนถึงปลายทศวรรษที่ 1970 เพื่อหวังสานสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อรัฐบาลพม่าที่อย่างกึ่ง อันจะยังประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและการทหารที่มหาศาลแก่จีน

นอกจากนั้นยังพบว่าความสัมพันธ์อันดีระหว่างพม่ากับจีนนั้นได้ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของประเทศเพื่อนบ้านอีกประเทศหนึ่งคืออินเดียนั้นแปรเปลี่ยนตามไปด้วย โดยแต่เดิมนั้นอินเดียค่อนข้างจะห่างเหินจากพม่า โดยเฉพาะในช่วงปี 1988 รัฐบาลอินเดียนั้นมีท่าทีสนับสนุนฝ่ายเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยของพม่าอย่างเต็มที่ และมีท่าทีซาเย็นกับรัฐบาลทหารพม่า หากแต่เมื่อเห็นจีนกับพม่ามีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นทำให้อินเดียปรับท่าทีในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อพม่าอย่างเห็นได้ชัดในช่วงปี 1992 เป็นต้นมา ทั้งนี้อินเดียยังมีความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณชายแดนอินเดีย-พม่าด้วยเช่นกัน

ดังนั้นการศึกษานโยบายต่างประเทศของพม่าโดยการวิเคราะห์เงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองของพม่า โดยเฉพาะในส่วนที่สัมพันธ์กับชนกลุ่มน้อย ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนในการปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศของพม่าต่อประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน และอินเดียนับตั้งแต่ปี 1988 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นประเด็นสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้

อย่างไรก็ตามการศึกษานโยบายต่างประเทศของพม่า จำเป็นต้องศึกษาพัฒนาการของนโยบายต่างประเทศนับตั้งแต่พม่าได้รับอิสรภาพจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1948 จนถึงปี 1988 เพื่อเป็นการปูพื้นความเข้าใจถึงที่มาและปรัชญาของการกำหนดนโยบายต่างประเทศพม่า โดยจะกำหนดกรอบเป็นช่วงระยะเวลาดังนี้คือ

- 1) นโยบายเป็นกลาง (The Neutral Policy) ช่วงปี ค.ศ. 1948-1962
- 2) นโยบายการพึ่งพาตนเองและสัมพันธ์กับชุมชนโลกให้น้อยที่สุด (ปี ค.ศ. 1962-1988)
- 3) นโยบายสัมพันธ์กับภูมิภาคโดยเฉพาะเพื่อนบ้าน เช่น ไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย บังกลาเทศ และอาเซียน (1988- ปัจจุบัน)

ในขณะเดียวกัน การศึกษาการดำเนินงานนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่าเพื่อศึกษาปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่าง 2 ประเทศ ในบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยก็ถือเป็นความจำเป็น ทั้งนี้เพื่อศึกษาพัฒนาการของเงื่อนไขทางการเมืองและเศรษฐกิจของไทย อันสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยและรัฐบาลพม่า โดยเฉพาะนโยบายของไทยที่มีต่อกองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนนั้น เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงบ้างนับตั้งแต่ความเจริญเติบโตภาคธุรกิจได้ขยายตัวสูงขึ้น ความจำเป็นในการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานราคาถูกเพื่อมาป้อนอุตสาหกรรมส่งออกของไทยมีมากขึ้น และพม่าก็เป็นเป้าหมายสำคัญที่รัฐไทยมีความต้องการที่เข้าไปติดต่อเจรจาซื้อขายด้วย ความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อนโยบายของรัฐที่เคยมีต่อชนกลุ่ม

น้อยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา ที่รัฐไทยเริ่มปฏิบัติต่อกองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทยผิดแปลกไปจากที่เคยปฏิบัติมา

แต่เดิมรัฐไทยถือนโยบายเป็นกลางต่อทั้งพม่าและกองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดน โดยไม่ยินยอมให้กองกำลังของทั้งสองฝ่ายเข้ามาใช้ดินแดนไทยในการทำการต่อสู้ และในขณะเดียวกันก็ได้ให้การสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงมิได้ที่จะมีฝ่ายหนึ่งสงครามและการสู้รบระหว่างรัฐบาลพม่ากับกองกำลังชนกลุ่มน้อยโดยเข้ามาลี้ภัยในดินแดนไทย และส่วนใหญ่จะเป็นทหารและครอบครัวของชนกลุ่มน้อยและชาวบ้านทั่ว ๆ ไปที่หนีร้อนเข้ามาพึ่งเย็นในเขตไทย ซึ่งไทยเองก็ได้แสดงน้ำใจต่อชนกลุ่มน้อยเหล่านี้เสมอมา จนเป็นที่กินแห่งแครงใจของรัฐบาลพม่าและต่อว่าไทยว่าให้ความช่วยเหลือกองกำลังชนกลุ่มน้อยเสมอมา สำหรับไทยแล้วกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ตามบริเวณตะเข็บชายแดนไทยมิได้เป็นภัยต่อความมั่นคงต่อชาติไทย ในเวลาเดียวกันกองกำลังชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ เหล่านี้ก็มีใจภักดีต่อรัฐบาลไทยในขณะที่มองรัฐบาลพม่าเป็นศัตรู การมีกองกำลังชนกลุ่มน้อยอยู่บริเวณชายแดนจึงเป็นเรื่องประกันว่ากองทัพพม่าจะสามารถกล้าเข้ามาประชิดติดชายแดนไทยได้ง่ายคายนัก ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงมิได้เคียดแค้นร้อนใจเท่าใดนักต่อการที่มีกองกำลังชนกลุ่มน้อยอยู่บริเวณชายแดนไทย

อย่างไรก็ตาม การที่รัฐไทยมีความเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตรสู่อุตสาหกรรมและการส่งออก จึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานราคาถูกซึ่งมีอยู่อย่างเหลือเฟือในพม่า และพม่าก็เต็มใจที่จะขายให้กับไทยหากไทยจะให้ความร่วมมือกับรัฐบาลพม่าในเรื่องของชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย ความจำเป็นในด้านนี้ส่งผลให้รัฐบาลไทยมีความเข้มงวดกับการลี้ภัยเข้ามาของชนกลุ่มน้อย เพิ่มความเข้มงวดกับนโยบายเป็นกลางของไทยที่มีต่อกองกำลังชนกลุ่มน้อยและกลุ่มที่เป็นฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล และในขณะเดียวกันก็ดำเนินนโยบายเช่นเดียวกับจีนหรือเกาหลีทางหว่านล้อมให้กองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทยสงบศึกกับรัฐบาลพม่าและประสบความสำเร็จกับกลุ่มมอญ (กลุ่มพรรคมอญใหม่ - New Mon State Party) ซึ่งยอมเจรจาสงบศึกกับพม่าในปี ค.ศ. 1995 แต่ยังคงเหลือกลุ่มที่ยังคงต่อสู้กับรัฐบาลพม่าอีกหลายกลุ่ม ซึ่งได้แก่ กลุ่มกะเหรี่ยง กลุ่มกะชาห์ และกลุ่มไทยใหญ่ ซึ่งยังคงจับอาวุธต่อสู้กับรัฐบาลพม่าต่อไป

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าท่าทีและการปฏิบัติต่อกองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทยจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่หวังจะทำให้รัฐบาลพม่าพอใจ แต่ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทยกับรัฐบาลพม่าก็ได้เป็นไปดังที่รัฐบาลไทยคาดหวังไว้ ในทางตรงข้าม รัฐบาลไทยมักมีปัญหาเกี่ยวกับพม่าอยู่เนือง ๆ โดยเฉพาะเรื่องการปิดด่านการค้าบริเวณชายแดนไทย ก่อความเคียดแค้นแก่พ่อค้าและประชาชนทั้งสองประเทศอยู่เสมอมา นอกจากนี้ รัฐไทยยังคงต้องเผชิญหน้ากับปัญหาอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายชนกลุ่มน้อยของพม่าอยู่บ่อยครั้ง

ผลกระทบที่เกิดขึ้นที่เห็นได้ชัดคือ เรื่องของผู้หนีภัยจากการสู้รบ ปัจจุบันสถิติล่าสุดของผู้ลี้ภัยชาวพม่าซึ่งรวมหลายเชื้อชาตินับตั้งแต่มอญ ไทยใหญ่ ชาวพม่า และชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่ลี้ภัยเข้ามาในประเทศไทยมีประมาณ 140,000 คน (ค.ศ. 2005) โดยร้อยละ 10 เป็นผู้หญิง ผู้ลี้ภัยเหล่านี้ส่วนใหญ่หลบหนีออกจากประเทศพม่าด้วยสาเหตุใหญ่ ๆ 2 ประการคือ 1) ปัญหาทางเศรษฐกิจ และ 2) ผลกระทบอื่นเนื่องมาจากสงครามภายใน ซึ่งสามารถแบ่งผู้ลี้ภัยออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ผู้หนีภัยจากการสู้รบที่เป็นพลเรือนที่อพยพเข้ามาเพื่อหางานทำ และ 2) ผู้หนีภัยจากการสู้รบซึ่งเป็นทหารของกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ลี้ภัยเข้ามาเพื่อหลบภัยจากการสู้รบ เนื่องจากบริเวณสู้รบของกองกำลังชนกลุ่มน้อยและทหารรัฐบาลพมามักจะอยู่บริเวณชายแดน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่ทหารกะเหรี่ยง ทหารมอญ ทหารคะยาห์ และทหารไทยใหญ่ จะหลบหนีเข้ามาในเขตประเทศไทยอยู่เสมอ

ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาประการแรกคือ เป็นการก่อให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างรัฐบาลทั้งสอง คือรัฐบาลไทยและรัฐบาลพม่า โดยเฉพาะกรณีของการหลบหนีเข้ามาของทหารกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่รัฐบาลพม่าถือว่าเป็นผู้ก่อการร้ายของประเทศ การที่ประเทศไทยกลายเป็นที่ลี้ภัยของบุคคลเหล่านี้ ทำให้รัฐบาลพม่ากล่าวหาว่าไทยให้ความช่วยเหลือกองกำลังชนกลุ่มน้อย

ประการที่สอง เป็นปัญหาการล่วงอธิปไตยของประเทศ ซึ่งทั้งไทยและพม่าประสบอยู่เนื่อง ๆ ปัญหาจากการสู้รบซึ่งในบางครั้งทหารรัฐบาลพม่าจะไล่ล่ากองกำลังชนกลุ่มน้อยเข้ามาในเขตไทย และถูกรัฐบาลไทยประท้วงด้วยพิจารณาว่าเป็นการล่วงล้ำอธิปไตย ในทางกลับกัน เมื่อทหารพม่าบุกเข้ามาในเขตไทย ทหารไทยก็ทำการตอบโต้และอาจล่วงล้ำเข้าไปในเขตของพม่าได้ ทำให้เกิดปัญหาความบาดหมางกัน นอกจากนี้การที่เขตแดนของไทยและพม่ายังไม่ได้รับการปักปันอย่างเป็นทางการ เพราะสนธิสัญญาฉบับดั้งเดิมที่ทำไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1886 สมัยพม่ายังเป็นอาณานิคมของอังกฤษอยู่นั้นไม่มีความชัดเจนพอ จึงยังเป็นปัญหาขัดแย้งต่อไป ประกอบกับสภาพภูมิศาสตร์ของสองประเทศต่างก็เปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว ความไม่ชัดเจนของเส้นแบ่งเขตแดนจึงมีมาก โอกาสของการที่ต่างฝ่ายจะล่วงล้ำเข้าไปในเขตของอีกประเทศหนึ่งจึงมีความเป็นไปได้สูง

ถึงแม้ว่าปัญหาดังเดิมยังคงมีอยู่ หากแต่รัฐบาลไทยก็มีความพยายามในการแก้ปัญหา กับพม่า โดยเฉพาะในบริเวณชายแดน ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระยะยาว ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่าชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในสมัยรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

โดยสรุปจึงพอประมวลได้ว่าปัญหาภายในของพม่าอันเนื่องมาจากปัญหาชนกลุ่มน้อยได้ขยายบริบทจากปัญหาทางการเมืองภายในมาสู่การดำเนินนโยบายต่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน อินเดีย บังกลาเทศ และไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาระหว่างรัฐบาลพม่าและชนกลุ่มน้อยนั้นมิได้เป็นปัญหาด้านการเมืองและวัฒนธรรมดังที่เคยเป็นมาในอดีตไม่ หากแต่ในยุคของโลกาภิวัตน์ ปัจจัยเศรษฐกิจได้เข้าไปมีผลเกี่ยวเนื่องกับปัญหาการเมืองอย่าง

แยกกันไม่ออก วิถีโคบายใหม่ของพม่า คือ ความพยายามในการใช้ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นการเชื่อมสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน เพื่อหว่านล้อมให้เพื่อนบ้านยุติการให้ความช่วยเหลือแก่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย

เช่นกัน งานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของตนอย่างขนานใหญ่นับตั้งแต่ปี 1988 เป็นต้นมา โดยเน้นศึกษาการปรับตัวให้สอดคล้องกับนโยบายต่างประเทศของจีน อินเดีย และไทย เพื่อประโยชน์สูงสุดด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงภายในของพม่าเอง การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายต่างประเทศของพม่าต่อประเทศเพื่อนบ้าน ในบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยจึงเป็นประเด็นที่มีผลกระทบต่อไทยโดยตรง ทำให้รัฐบาลไทยต้องทบทวนนโยบายของไทยที่มีต่อพม่าเช่นกัน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการกำหนดนโยบายของพม่าต่อไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน และอินเดีย ในส่วนที่สัมพันธ์กับชนกลุ่มน้อยในช่วงทศวรรษที่ 1980 (ปี ค.ศ. 1988- ปัจจุบัน)
2. ผลกระทบของนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลพม่าต่อความสัมพันธ์ไทย - พม่า
3. ศึกษาทิศทางกำหนดนโยบายรัฐบาลไทยต่อพม่าในบริบทของกองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดน ในช่วงปี ค.ศ. 1988 ถึงปัจจุบัน

สมมติฐานงานวิจัย

รัฐบาลพม่าใช้นโยบายต่างประเทศต่อไทย จีน และอินเดีย เป็นเครื่องมือหนึ่งในการแก้ไขปัญหากองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนซึ่งต่อกับดินแดนของ 3 ประเทศ เพื่อความมั่นคงของประเทศ

คำถามวิจัย

1. นโยบายความมั่นคงของพม่าอันสัมพันธ์กับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนคืออะไร
2. อุดมการณ์รัฐของพม่าอันสัมพันธ์กับนโยบายความมั่นคงและนโยบายต่างประเทศคืออะไร
3. ความสัมพันธ์ระหว่างพม่ากับจีน อินเดีย และไทย เป็นอย่างไร และมีวิวัฒนาการเป็นเช่นไร
4. การปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศของพม่าในปี 1988 ไปในทิศทางใด
5. รัฐบาลพม่าใช้ประโยชน์การดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อไทย จีน และอินเดีย ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยอย่างไร

6. ความสัมพันธ์ระหว่างพม่า - อินเดีย และ พม่า - จีน ในรูปแบบใหม่มีผลกระทบต่อไทยอย่างไรบ้าง
7. รัฐบาลไทยมีการปรับเปลี่ยนท่าทีและนโยบายของไทยต่อพม่าหรือไม่ และอย่างไร

ขอบเขตงานวิจัย

จะครอบคลุมเนื้อหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศพม่ากับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสามคือ ไทย จีน และอินเดีย โดยจะเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณชายแดนของพม่าเป็นสำคัญ ส่วนช่วงเวลาที่เน้นจะเป็นช่วงเวลาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นไปจนถึงปี 2004

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยภาคสนาม

1. การวิจัยเอกสาร จะใช้เอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) อาทิ เอกสารจากหน่วยงานราชการ และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) อาทิ หนังสือ บทความ วิชาการ รายงานภาคสนามของหน่วยงานเอกชน (NGO) หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฯลฯ
2. การลงพื้นที่ภาคสนาม ใช้วิธีสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานทางราชการ เจ้าหน้าที่ NGO ทั้งไทยและต่างชาติ ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ ผู้แทนกะเหรี่ยง คะชาห์ มอญ และไทยใหญ่ เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

นโยบายต่างประเทศของพม่า

ทัศนคติของพม่าต่อโลกภายนอกนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากภูมิรัฐศาสตร์ (Geo-Politic) ของตัวประเทศพม่าเอง ซึ่งถูกล้อมรอบไปด้วยเทือกเขาสูงและป่าทึบที่เปรียบเสมือนป้อมปราการที่กั้นพม่าออกจากโลกภายนอก กล่าวโดยย่อก็คือ อาณาจักรพม่านั้นอยู่ในชัยภูมิที่ยากต่อกองทัพของอาณาจักรอื่นจะยกเข้ามาโจมตีได้โดยง่าย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้อาณาจักรพม่าค่อนข้างจะแยกตัวออกจากโลกภายนอก แม้ว่าในอดีตอาณาจักรของพม่าจะทำศึกสงครามกับประเทศอื่นบ้างก็ตาม อาทิ เช่น แคว้นอะระกัน มณีปุระ ทางทิศตะวันตก และจีนที่ยกทัพเข้ามาโจมตีพม่าในศตวรรษที่ 13 และ 17 แต่ก็ไม่สามารถยึดครองพม่าได้ตลอดไป ในขณะที่อินเดียไม่เคยยกทัพเข้าไปตีพม่าเลย

ในเวลาเดียวกัน ต้องไม่ลืมว่าในศตวรรษที่ 18 และ 19 อาณาจักรพม่าภายใต้การปกครองของกษัตริย์ในราชวงศ์คองบอง (Konbang) เป็นราชอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่และเข้มแข็งที่สามารถเอาชนะอะระกัน มณีปุระ และอัสสัมทางทิศตะวันตก รบชนะสยามในทิศตะวันออก ที่สำคัญเหนือสิ่งใดเมื่อกองทัพจีนยกทัพมาตีพม่าในทางทิศเหนือ ในระหว่างปี 1765 - 1768 กองทัพพม่าสามารถสู้กับกองทัพจีนอย่างสามารถ จนกระทั่งแม่ทัพจีนถูกบังคับให้ทำสัญญาสงบศึกกับพม่า ประวัติศาสตร์ชุดนี้เป็นเกียรติประวัติของอาณาจักรพม่าที่พม่าจดจำ และภาคภูมิใจตลอดศตวรรษที่ 19 ดังนั้น เมื่อพม่ายกทัพไปตีแคว้นเบงกอลในปี 1824 และต้องพ่ายแพ้ให้แก่กองทัพเบงกอลภายใต้การบงการของพ่อค้าอังกฤษ (บริษัทอินเดียตะวันออก - East India) ทำให้พม่าต้องประสบกับความพ่ายแพ้อย่างรุนแรงเป็นครั้งแรก และหลังจากนั้นมาพม่าก็รบแพ้กองทัพอังกฤษอีกถึง 2 ครั้ง คือในปี 1852 และ 1885

นโยบายต่างประเทศของพระเจ้าธิบอ (Thibow Min) กษัตริย์องค์สุดท้ายของพม่าในราชวงศ์คองบองได้พยายามที่จะดึงเอาประเทศฝรั่งเศสเข้ามาถ่วงดุลอำนาจของอังกฤษ ซึ่งในทางกลับกันกลับทำให้อังกฤษต้องเร่งเผด็จศึกกับพม่า เพราะเกรงกลัวอิทธิพลของฝรั่งเศส ซึ่งกำลังแผ่อิทธิพลเข้าไปในเขตอินโดจีน ในขณะนั้นจะรุกล้ำเข้ามาถึงพม่า อาจกล่าวได้ว่าพม่าแพ้สงครามกับอังกฤษและต้องสูญเสียอิสรภาพเนื่องเพราะการแย่งชิงประเทศราชของมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ในขณะนั้น คือ อังกฤษ และฝรั่งเศส และหลังจากสูญเสียเอกราชให้กับอังกฤษแล้ว พม่าก็ไม่มีบทบาทในเรื่องของการเมืองระหว่างประเทศอีกเลย เพราะทุกอย่างตกอยู่ในมือของผู้ปกครองอังกฤษทั้งหมด นโยบายต่างประเทศของพม่าต่อโลกภายนอกจึงเป็นนโยบายของอังกฤษต่อภูมิภาคเอเชียในขณะนั้น (ค.ศ. 1886-1948) ซึ่งมีแนวโน้มที่ให้พม่าอยู่อย่างสงบและไม่ออกไปวุ่นวายกับใคร แม้ว่าในขณะนั้นฝรั่งเศสจะแผ่อิทธิพลขยายอยู่ในอินโดจีน หากแต่อังกฤษก็ดูแลกิจการต่าง ๆ ไม่เกินเลยแม่น้ำโขงออกไป พร้อมกันนั้นอังกฤษก็ได้ทำสนธิสัญญาแบ่งเขตแดนกับประเทศจีนและสยามอย่างเป็นทางการ

อย่างไรก็ตาม ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ในต้นทศวรรษที่ 1940 ญี่ปุ่นบุกพม่าในปี 1942 และเป็นครั้งแรกที่กลุ่มประชาสังคมของพม่าภายใต้ขบวนการชาตินิยมของพม่า นำโดย ออง ซาน ได้กำหนดนโยบายด้านต่างประเทศเป็นของชาวพม่าเอง โดย ออง ซาน ได้รวบรวมสมัครพรรคพวกเข้าเป็นพวกกับญี่ปุ่นเพื่อหวังจะปลดแอกตัวเองออกจากอังกฤษ และเรียกร้องอิสรภาพจากการเป็นประเทศอาณานิคม ดังนั้น ทหารอาสาของพม่าจึงร่วมรบกับทหารญี่ปุ่นในการขับไล่และโจมตีทหารอังกฤษและทหารพันธมิตรในพม่า จนทำให้ทหารอังกฤษส่วนหนึ่งต้องถอนกำลังออกจากพม่า ญี่ปุ่นมอบเอกราชคืนให้กับผู้นำพม่า หากแต่ในเวลาไม่นานนัก กองทัพญี่ปุ่นก็เริ่มเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำแก่ทหารพันธมิตร ทำให้ทหารอาสาและขบวนการชาตินิยมพม่า นำโดย ออง ซาน หันกลับมาเป็นฝ่ายเดียวกับอังกฤษและทหารพันธมิตร ทำการต่อสู้กับกองทัพญี่ปุ่น ช่วงระยะเวลาสั้น ๆ นี้เองที่บรรดาผู้นำและปัญญาชนชาวพม่าเริ่มเข้ามาเป็นฝ่ายกำหนดนโยบายต่างประเทศของตนเอง แม้ว่าจะเป็นเพียงระยะอันสั้นก็ตาม หากแต่ก็เป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นช่วงเวลาที่ชะงักงันทางการเมืองของพม่าในอนาคต การเป็นฝ่ายเดียวกับผู้ชนะในสงครามโลก และร่วมรบกับอังกฤษทำให้อังกฤษพิจารณาที่จะคืนอิสรภาพให้กับพม่า ประกอบกับช่วงเวลาหลังสงครามเป็นช่วงที่กระแสชาตินิยมกำลังเฟื่องฟูสุดขีด ทุกประเทศที่ตกเป็นประเทศอาณานิคมต่างเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องเอกราช และพม่าก็เป็นหนึ่งในประเทศนั้น อังกฤษยินยอมมอบเอกราชให้กับพม่าในเดือนมกราคม 1948 และตั้งแต่นั้นมา พม่าก็กลับมาเป็นตัวของตัวเองอีกครั้ง และเป็นครั้งแรกในช่วงเวลากว่า 100 ปี ที่พม่ากลับมาเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศด้วยตนเองอีกครั้ง

ประสบการณ์ในอดีตทำให้พม่าให้ความสำคัญระมัดระวังกับการกำหนดนโยบายต่างประเทศ โดยในช่วงแรกนั้น พม่าให้ความสำคัญกับการรวมพลังกับกลุ่มต่อต้านอาณานิคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิเช่น อินโดนีเซีย เวียดนาม เป็นต้น พร้อมกันนั้นก็ได้เปิดสัมพันธ์ทางการทูตกับนานาประเทศ หากแต่ประเทศที่พม่าให้ความสนิทสนมด้วย คือ อินเดีย และอังกฤษ ที่พม่ามีความคุ้นเคยมาเป็นเวลากว่าศตวรรษ¹ ในขณะที่ความสัมพันธ์กับจีนค่อนข้างจะเป็นทางการ อาจกล่าวได้ว่าในช่วง 2 ปีแรกหลังการประกาศเอกราช พม่าแทบจะไม่มีเวลาในการกำหนดนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นทางการ² หากแต่เป็นการดำเนินการทางด้านต่างประเทศไปตามสถานการณ์ที่ต้องเผชิญในขณะนั้น คือ การรักษาดุลยภาพระหว่างมหาอำนาจทั้งสามในขณะนั้น คือ การรักษาดุลยภาพระหว่างมหาอำนาจทั้งสามในขณะนั้น คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และรัสเซีย และถึงแม้ว่าพม่าจะมีความคุ้นเคยกับอังกฤษ แต่ก็ต้องรักษาระยะห่างเอาไว้ เพราะมิฉะนั้นก็จะตกไปอยู่ภายของการเป็นทาสของจักรวรรดินิยมอีกครั้ง และหากจะเข้าใจรัสเซียตามคำ

¹ Hugh Tinker, *The Union of Burma : a study of the first year of independence*, second edition, London : Oxford University Press, 1959, p. 341.

² Ibid.

เรียกร้องของกลุ่มสังคมนิยมในพม่า ก็จะเป็นการก่อให้เกิดสหรัฐอเมริกาและอังกฤษระวาง สถานการณ์ในเวลานั้นจึงยากต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของพม่าที่ชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ในที่สุด อุ นู นายกรัฐมนตรีของพม่าก็ได้ประกาศหลักการต่อที่ชุมนุม ประชาชาติในวันที่ 11 ธันวาคม 1949 ซึ่งเปรียบเสมือนรากฐานของนโยบายต่างประเทศต่อมาว่า “ในสิ่งที่สัมพันธ์กับนโยบายต่างประเทศของเรา (พม่า) เราค่อนข้างจะเชื่อมั่นว่า นโยบายที่เรา ยึดถือเป็นนโยบายที่ดีที่สุด ในสถานการณ์ที่ประเทศของเรากำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ และเราก็ มุ่งมั่นที่จะดำเนินการในแนวทางนี้อย่างไม่ย่อท้อ แม้ว่าจะถูกวิจารณ์อย่างหนักหน่วงก็ตาม สถานการณ์บังคับให้เราต้องเดินตามแนวทางที่เป็นอิสระ และไม่เอาตัวไปผูกมิตรกับกลุ่มอำนาจ ใด ๆ แนวทางอื่นที่ผิดไปจากนี้มีแต่จะนำพาสหภาพ (พม่า) ไปสู่หายนะ ..... จึงเป็นมิตรกับทุก ประเทศ ประเทศเล็ก ๆ ของเราไม่สามารถที่จะไปทะเลาะเบาะแว้งกับอำนาจใดได้ หากประเทศ ใดประเทศหนึ่งยื่นข้อเสนอให้กับเราก็ให้รับข้อเสนอ นั้น ... หากแต่ ... ในการกำหนดนโยบาย ทางการเมืองแล้วไซ้ร้ จงอย่าลืมที่จะพิจารณาอย่างมั่นใจว่าทุกอย่างเป็นไปตามข้อเรียกร้องและ ความเหมาะสมของสหภาพ (พม่า)”³

สาระสำคัญของคำปราศรัยของ อุ นู นั้นเห็นได้ชัดว่า พม่าจะไม่ผูกพันตัวเองกับ มหาอำนาจกลุ่มใดเป็นพิเศษ หากแต่เลือกที่จะเป็นมิตรกับทุกประเทศ ยินดีรับข้อเสนอจากทุก ประเทศ หากแต่สงวนความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายทางการเมืองของตนเองไว้อย่างแน่น เนียว และหลักการนี้เองที่เป็นที่มาของนโยบายว่าด้วยความเป็นกลางของพม่า ซึ่งเป็นนโยบายที่ รัฐบาลพม่านับตั้งแต่ยุคของ อุ นู ซึ่งเป็นรัฐบาลแรกของชาวพม่าหลังการประกาศอิสรภาพในปี ค.ศ. 1948 ยึดถือเป็นธงชัยเสมอมา

นโยบายนี้คือการธำรงรักษาอธิปไตยของพม่าไว้ท่ามกลางความเปราะบางทางการเมือง ระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพราะพม่าตั้งอยู่ท่ามกลางมหาอำนาจใหญ่ของทวีปเอเชียถึงสองประเทศคือ ประเทศจีนและประเทศอินเดีย ซึ่งทางด้านการเมืองแล้วถือว่าจีนและอินเดียต่างมีความสัมพันธ์ที่ ไม่สู้จะราบรื่นเท่าใดนัก ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นของพม่าที่จะต้องรักษาตนเองให้เป็นกลางโดย ไม่ถูกดึงเข้าไปเป็นพรรคพวกของประเทศใดประเทศหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม “นโยบายเป็นกลาง” ของพม่าในช่วงทศวรรษที่ 1950 ก็ยังไม่ถึงกับโดด เดี่ยวประเทศแต่อย่างไร เพียงแต่ระมัดระวังที่จะไม่ถูกดึงเข้าไปอยู่ในค่ายใดค่ายหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้รัฐบาลพม่าในทศวรรษนี้ยังได้แสวงหามิตรทั้งจากภายในและภายนอกภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ต่าง ๆ อาทิ ไทย เขมร ลาว เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เป็นต้น พม่าเป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส และยังคงค้าสมาคม ประเทศคอมมิวนิสต์ เจกเช่น สหภาพรัสเซีย อีกด้วย รัฐบาลพม่าในสมัยของอุ นู (U Nu)

³ Hugh Tinker, *The Union of Burma : a study of the first year of independence*, p. 343.

นายกรัฐมนตรีคนที่หนึ่งของพม่าได้อธิบายนโยบายเป็นกลางของพม่าว่าเป็นนโยบายเป็นกลางที่สร้างสรรค์ (positive)⁴

“นโยบายเป็นกลางนี้มีคุณลักษณะที่เป็นลบตรงที่ “ไม่ยุ่งเกี่ยว” (non-involvement) กับใคร หากแต่ถ้าเรามีได้หยุดยั้งอยู่แค่เพียง “ไม่ยุ่งเกี่ยว” เท่านั้น แต่เราได้พยายามอย่างขยันขันแข็งที่จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่จะไปสร้างความเข้าใจผิดในส่วนใด ๆ ทั้งสิ้น ..... แต่ในขณะที่เดียวกันนโยบายเป็นกลางนี้ก็มียุทธศาสตร์ของความเป็นบวก (หรือสร้างสรรค์) อยู่เช่นกันตรงที่เราจะพยายามจนสุดความสามารถที่จะสร้างความเป็นมิตรกับทุกประเทศในโลก โดยหลีกเลี่ยงที่จะไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับกลุ่มมหาอำนาจกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง นอกจากนี้เรายังได้พยายามที่จะสานสร้างสัมพันธภาพที่เป็นมิตรระหว่างประเทศ และส่งเสริมกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกัน”⁵

รัฐบาลพม่าได้ยึดถือนโยบายเป็นกลางอย่างสร้างสรรค์นี้เรื่อยมาจนถึงทศวรรษที่ 1960 จึงได้เปลี่ยนคุณลักษณะของนโยบายเป็นกลางจากสร้างสรรค์มาเป็นนโยบายเป็นกลางที่มีแนวโน้มมาเป็นลบคือ “ไม่ยุ่งเกี่ยว” (non-involvement) มากยิ่งขึ้นจนถึงขั้นโดดเดี่ยวตนเอง (Isolated Neutralism) โดยเฉพาะตั้งแต่ปี 1962 เป็นต้นมา ทั้งนี้เนื่องเพราะพม่าได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญนั่นก็คือการปฏิวัติโดยคณะนายทหาร นำโดย นายพล เน วิน เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 1962 ซึ่งได้ล้มล้างรัฐบาลพลเรือนของนายกรัฐมนตรี อุ นู และแต่งตั้งสภาปฏิวัติ (Revolution Council) ขึ้นมาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ รัฐบาลใหม่ได้โดดเดี่ยวตนเองจากประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาการเมืองภายในที่เปราะบาง และรัฐบาลใหม่ต้องใช้เวลาในการปราบปรามกองกำลังของชนกลุ่มน้อย (The ethnic minority armed groups) ซึ่งต้องการที่จะแยกตัวเป็นอิสระจากรัฐบาลกลางของพม่า⁶

พม่าตกอยู่ภายใต้การบริหารจัดการประเทศภายใต้ระบบ “สังคมนิยมวิถีพม่า” (The Burmese Way to Socialist) ซึ่งเป็นการบริหารการเมืองและเศรษฐกิจภายใต้การนำของสภาปฏิวัติและพรรคแลนชินหรือพรรคโครงการสังคมนิยมแห่งพม่า (The Burmese Socialist Party Program : BSPP) ซึ่งมีนายพล เน วิน ดำรงตำแหน่งพรรคแลนชินและคณะนายทหารเป็นระยะเวลา 26 ปี คือนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962-1988 จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจที่สำคัญของพม่าอีกครั้งหนึ่ง และได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลหรือผู้บริหารประเทศมาเป็นสภาฟื้นฟูกฎระเบียบแห่งรัฐ (The State Law and Order Restoration Council - SLORC) ขึ้นมาทำหน้าที่บริหารประเทศแทนสภาปฏิวัติและพรรคแลนชินในปี 1988 เป็นต้นมา

⁴ William C. Johnstone, *Burma's Foreign Policy : a story in neutralism*, Cambridge : Harvard University Press, 1963, p. 98.

⁵ ปาฐกถาของ อุ นู ที่แสดงว่าเจ้าหน้าที่ทหาร เมื่อวันที่ 13 กันยายน 1954 ที่เมืองเมมเบียว ประเทศพม่า

⁶ ศึกษารายละเอียดได้ใน พรพิมล ตรีโชติ, *ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า*, กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2545.

นโยบายต่างประเทศของพม่าในช่วงปี 1988 เป็นต้นมามีรูปแบบที่แปลกใหม่ไปจากเดิม ทั้งนี้เพราะ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา SLORC ได้นำพาประเทศออกจากกรอบนโยบายเป็นกลางอย่างสิ้นเชิง นับตั้งแต่การเอนเอียงเข้าหาจีนอย่างเต็มที่ ตลอดจนการกลับเข้ามาขอเป็นสมาชิก ASEAN ในปี 1997 ทั้ง ๆ ที่พม่าปฏิเสธที่จะเข้าร่วมกับสมาคมนี้ในช่วงระยะแรกของการเริ่มต้นในปี ค.ศ. 1973 ด้วยเหตุผลทางการเมืองระหว่างประเทศ นอกจากนี้ รัฐบาลพม่าชุดใหม่นี้ยังได้อาศัยกลไกด้านการเมืองระหว่างประเทศมาเป็นเครื่องมือในการปัญหาการเมืองภายใน โดยเฉพาะในส่วนที่สัมพันธ์กับกองกำลังชนกลุ่มน้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁷

งานวิจัยในบทนี้ทำการศึกษา นโยบายต่างประเทศของพม่านับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามจำเป็นจะต้องปูพื้นฐานหลักการและเหตุผลอันเป็นที่มาของการกำหนดนโยบายต่างประเทศในอดีตก่อนเพื่อทำความเข้าใจกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงสมัย โดยจะแบ่งการศึกษา นโยบายต่างประเทศออกเป็น 3 ช่วงด้วยกัน คือ

1. ระหว่างปี ค.ศ. 1948-1962 - นโยบายเป็นกลางอย่างสร้างสรรค์
2. ระหว่างปี ค.ศ. 1962-1988 - นโยบายเป็นกลางอย่างโดดเดี่ยวประเทศ
3. ระหว่างปี ค.ศ. 1988-ปัจจุบัน (2003) - นโยบายอิงจีน⁸ และเปิดสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านอย่างมีเงื่อนไข

2.1 นโยบายต่างประเทศช่วงปี ค.ศ. 1948-1962 ว่าด้วย “ความเป็นกลาง”

ปรัชญาและปัจจัยในการกำหนดนโยบาย

Johnstone ได้อธิบายที่มาของรากเหง้าหรือปมเงื่อนของนโยบาย “ความเป็นกลาง” (Neutrality) ไว้ที่น่าสนใจว่า ผู้มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายต่างประเทศในยุคนี้ เป็นนักการเมืองที่มีประสบการณ์สั่งสมมาจากปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีส่วนในการสร้างชาติและประชาชน ดังนั้นนักการเมืองกลุ่มนี้จึงกำหนดนโยบายของประเทศและนโยบายต่างประเทศภายใต้กรอบความคิดของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ โครงสร้างวัฒนธรรมโบราณและความเคยชินของระบบความคิดและพฤติกรรมซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษรุ่นก่อนหน้า⁹ การได้อิสรภาพจากอังกฤษหมายถึงการที่พวกเขาจะได้เริ่มต้นใหม่และสด การสลัดทิ้งกฎระเบียบของต่างชาติที่ใช้ปกครองประเทศของตนมาช้านาน หมายถึงการละจากอดีตและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถตัดขาดตนเองและประชาชนพม่าจากการปกครองของอังกฤษที่น่ารังเกียจเสีย¹⁰ การปฏิเสธ “อิทธิพล

⁷ ศึกษารายละเอียดได้ใน พรทิมถ ศรีโชติ, ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า, กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2545.

⁸ การเรียกนโยบายในยุคนี้ว่านโยบายอิงจีน มาจากการสังเกตพฤติกรรมของพม่าในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

⁹ William C. Johnstone, *Burma's Foreign Policy : a story in neutralism*, p. 5.

¹⁰ Ibid, p. 5.

ของต่างชาติ” ในการกำหนดนโยบายใด ๆ ของประเทศได้ถูกส่งผ่านจากนักการเมืองกลุ่มพวกนี้ มาจนถึงผู้บริหารประเทศชุดปัจจุบัน และถือได้ว่าเป็นหลักปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังการเลือกทิศทางของการกำหนดนโยบายต่างประเทศ

ประการที่สอง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญไม่น้อยไปกว่าทัศนคติและปรัชญาความเชื่อของบรรดาผู้นำในการกำหนดนโยบาย คือ บริบททางการเมืองที่ร่ายล้อมผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศ ในห้วงเวลานั้น Johnstone เชื่อว่าการกำหนดนโยบายเป็นกลางนั้นมีฐานมาจากประสบการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมือง ซึ่งภายหลังได้กลายมาเป็นผู้บริหารประเทศในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือจะให้แก่แคบไปกว่านั้นก็คือช่วงปี ค.ศ. 1992 ซึ่งเป็นปีที่ญี่ปุ่นเคลื่อนพลเข้าสู่ประเทศพม่า

เมื่อญี่ปุ่นบุกเข้าสู่ประเทศพม่าและสามารถมีชัยชนะเหนืออังกฤษซึ่งปกครองพม่าอยู่ในขณะนั้นได้ ทำให้บรรดานักการเมืองซึ่งมีความต้องการที่จะปลดแอกตนเองจากอังกฤษหันมามองญี่ปุ่นด้วยสายตาที่เลื่อมใสและเชื่อว่า “ญี่ปุ่นดูเหมือนจะเป็นชาวตะวันออกประเทศเดียวเท่านั้นที่สามารถยืนหยัดต่อต้านตะวันตกได้และพม่าก็หันมามองญี่ปุ่นอย่างเชื่อมั่นในความเป็นผู้นำ”¹¹ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่กองทัพญี่ปุ่นได้กลายมาเป็นผู้ที่ชาวพม่าผู้รักชาติทั้งหลายเข้าไปคบค้าสมาคมด้วยอย่างลับ ๆ เพื่อหวังให้ญี่ปุ่นปลดแอกจากอังกฤษและคืนอิสรภาพให้กับพม่า แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าในระหว่างปี 1992-1994 ที่ญี่ปุ่นเข้าไปมีบทบาทในพม่า นั้น ญี่ปุ่นไม่ได้มีที่ท่าที่จะให้การสนับสนุนรัฐบาลของชาวพม่าแต่อย่างใด ในทางกลับกันกองทัพญี่ปุ่นได้แสดงศักดิ์ความเป็นผู้นำชาวพม่าอย่างโจ่งแจ้งและเปิดเผย นอกจากนี้กองทัพญี่ปุ่นยังได้แทรกแซงในระบบเศรษฐกิจของพม่าอย่างยิ่งยวดด้วยการเข้าไปยึดการควบคุมเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ กองทัพญี่ปุ่นได้อ้างสิทธิผู้ปกครองด้วยการนำข้าวที่ชาวนาพม่าผลิตไปเลี้ยงกองทัพญี่ปุ่นเป็นจำนวนมหาศาล วัควายถูกฆ่าเพื่อเป็นเนื้อสัตว์ป้อนกองทัพญี่ปุ่นที่ประจำอยู่ในพม่า นอกจากนี้ยังมีการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ภายในพม่าของทหารญี่ปุ่นอย่างมาก ทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ฝ้าย แร่ธาตุ ไม้ ฯลฯ ต่างถูกกองทัพญี่ปุ่นขนไปยังประเทศแม่ในทุกวิถีทางที่จะขนไปได้ บริษัทญี่ปุ่นเข้าไปยึดครองและผูกขาดการลงทุนในพม่าโดยมีกองทัพญี่ปุ่นรู้เห็นเป็นใจ ยิ่งไปกว่านั้นกองทัพญี่ปุ่นได้เกณฑ์ชาวพม่ากว่า 30,000 คน ไปตายในระหว่างการสร้างทางรถไฟในเขตภาคใต้ของพม่าบริเวณชายแดนต่อประเทศไทย

ทั้งหมดทั้งหมดนี้เปิดหูเปิดต่านักการเมืองและประชาชนพม่าที่มองกองทัพญี่ปุ่นในฐานะ “ผู้ไถ่” ได้อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่บรรดานักการเมืองผู้เคยหันหลังให้อังกฤษเพื่อสนับสนุนญี่ปุ่นต่างพากันกลับหลังหันไปหากองทัพฝ่ายพันธมิตรและอังกฤษอีกครั้ง แต่การกลับเข้าหาอังกฤษอีกครั้งในปี ค.ศ. 1944 ก็ทำให้เกิดหายนะอย่างยิ่งยวดแก่พม่าในเชิงเศรษฐกิจไปเรียบร้อยแล้ว เพราะในช่วงปี 1942 ที่ญี่ปุ่นเริ่มบุกพม่า กองทัพอังกฤษได้ทำลายฐานเศรษฐกิจ

¹¹ William C. Johnstone, *Burma's Foreign Policy : a story in neutralism*, p. 13.

ทั้งหมดของพม่าเพื่อป้องกันการเข้าไปครอบครองและแสวงประโยชน์ของญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็บ่ น้ำมัน เหมืองแร่ อุตสาหกรรมป่าไม้และโรงเลื่อย ต่างถูกทำลายจนเสียหาย ตลอดจนเส้นทางคมนาคมหรือโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่อังกฤษเคยสร้างไว้ในพม่า ส่วนที่ยังไม่ได้ถูกทำลายก็ถูกกองทัพญี่ปุ่นยึดครองเพื่อใช้ประโยชน์ สถานการณ์เช่นนี้ถูกทำให้เลวร้ายลงไปอีกในช่วงปี 1944-1945 เมื่อกองทัพอังกฤษหันกลับเข้ามาในพม่าและพยายามทำลายล้างฐานเศรษฐกิจของกองทัพญี่ปุ่นในพม่า กล่าวได้ว่าในปี ค.ศ. 1945 พม่าเป็นประเทศที่ถูกทำลายจนบอบช้ำมากที่สุดใบรรดาประเทศในเขตเอเชียอาคเนย์

เมื่อเป็นเช่นนี้ รัฐบาลใหม่ของพม่าจึงต้องมีภาระหนักในการเยียวยาเศรษฐกิจของประเทศซึ่งประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา อินเดีย ฝรั่งเศส ปากีสถาน และจีน ต่างพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือโดยเฉพาะอังกฤษและอเมริกา หากแต่ในขณะเดียวกันนักการเมืองกลุ่มที่ฝักใฝ่กับค่ายคอมมิวนิสต์ และได้พัฒนาความสัมพันธ์กับรัสเซียมาก่อนหน้านี้แล้ว ก็ได้ชักพารัสเซียให้เข้ามาเสนอความช่วยเหลือที่จะช่วยพม่าพัฒนาในเชิงเศรษฐกิจ เป็นต้น การถูกจับจ้องด้วยค่ายเสรีตะวันตกและค่ายคอมมิวนิสต์จากรัสเซียทำให้ผู้นำประเทศพม่าในช่วงปี 1947-1948 ให้ความระมัดระวังกับการถูกดึงเข้าไปอยู่ในวังวนของสงครามเย็นระหว่าง 2 ขั้วนี้จริงจริง และด้วยเหตุผลนี้เองจึงเป็นที่มาของการวางรากฐานของ “นโยบายเป็นกลาง” ของประเทศพม่าในช่วงก่อนปี 1948

คุณลักษณะของนโยบายความเป็นกลาง

ดร. หม่อง หม่อง (Dr. Maung Maung) นักวิชาการและนักการเมืองคนสำคัญของพม่าในยุคหลังอิสรภาพ (Post Independence) ได้ให้คำอธิบายว่า คุณลักษณะของนโยบายต่างประเทศของพม่าคือ ความเป็นกลางอย่างสร้างสรรค์ (positive Neutrality)¹² ส่วนสาเหตุของการเล็งสรรนโยบายความเป็นกลางนั้น เนื่องจากรัฐบาลพม่าได้พิจารณาแล้วว่า นโยบายเป็นกลางจะเป็นเกราะป้องกันพม่าในยุคนั้น (ค.ศ. 1948) ได้ดีที่สุด เพราะในช่วงเวลานั้นประเทศเพื่อนบ้านของพม่าคือ จีน กำลังเปลี่ยนแปลงรัฐบาลและปรับเปลี่ยนอุดมการณ์ของรัฐจากประชาธิปไตยไปสู่ระบอบคอมมิวนิสต์ และอยู่ภายใต้การชี้นำของพรรคคอมมิวนิสต์จีน การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้พม่าไม่แน่ใจในอนาคตของตนเอง และมีความหวาดกลัวการรุกรานของจีนด้วยการแผ่ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาในพม่า หรือการใช้กำลัง ความหวาดกลัวของพม่าทำให้พม่ามองหาเพื่อนที่จะมาให้ความช่วยเหลือในกรณีที่ถูกรุกรานจากประเทศเพื่อนบ้าน

ความจำเป็นในการหาเพื่อนและองค์กรโลกที่จะสามารถให้ความคุ้มครองพม่าได้เกิดจากความจริง 2 ประการด้วยกันคือ 1) พม่าเป็นประเทศเล็กเมื่อเทียบกับจีน อีกทั้งประเทศเพ็ญจะผ่าน

¹² Maung Maung, *Burma in the Family of Nations*, Amsterdam : Djambatan, 1957, p. 144.

ความหายนะจากสงครามโลกครั้งที่ 2 มา ทำให้ประเทศยากจนและไม่สามารถพัฒนาแสนยานุภาพของกองทัพให้สามารถรักษาอธิปไตยของตนเองได้ และ 2) พม่ามีปัญหาการเมืองภายใน เกิดการก่อตัวของกลุ่มกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ ในพม่าขณะนั้น ซึ่งต่างก็เรียกร้องอิสรภาพของพื้นที่ของตนเอง ทำให้รัฐบาลพม่าต้องจัดสรรกองกำลังเพื่อปราบปรามและทำสงครามสู้รบกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย ตลอดจนกองกำลังของฝ่ายคอมมิวนิสต์พม่า ซึ่งประกาศตนเป็นฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล ด้วยข้อจำกัด 2 ประการนี้ ทำให้พม่าจำเป็นต้องมองหาเพื่อน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ กรณีเกิดปัญหาการรุกรานจากต่างชาติ ดร. หม่อง หม่อง มองว่า นโยบายการต่างประเทศของพม่าเน้นหนักไปในทางป้องกันตนเอง (defensive) และมีความหวาดระแวงเงินก่อนข้างสูง

ทางเลือกของพม่าคือ การดำเนินนโยบายที่เป็นกลาง และเป็นมิตรกับทุกฝ่ายเพื่อแสวงหาเพื่อน และที่สำคัญที่สุดคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์กรสากลระดับโลก อาทิเช่น องค์กรสหประชาชาติ (United Nations Organization) ทั้งนี้ก็เพื่อ “แสวงหาความร่วมมือจากองค์กรสหประชาชาติ กรณีที่พม่าต้องประสบกับการบุกรุกของชาติที่มีอำนาจเหนือกว่า”¹³ ทางเลือกที่สามของพม่าในการป้องกันตนเองจากจีน คือ การให้การยอมรับรัฐบาลใหม่ของจีนจากพรรคคอมมิวนิสต์ และล้มเลิกการสนับสนุนรัฐบาลของ เจียง ไค เช็ก ที่ได้หวั่น หรือ ฟอร์โมซา ในขณะนั้น โดยให้การยอมรับจีนคอมมิวนิสต์เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 1949 และมีการแลกเปลี่ยนเอกอัครราชทูตอย่างเป็นทางการ ที่น่าสนใจคือในปีเดียวกันนั้น รัฐบาลพม่าก็ได้เปิดสัมพันธ์ทางการทูตกับโซเวียตรัสเซีย และมีการแลกทูตอย่างเป็นทางการด้วยเช่นกัน จึงเท่ากับพม่าเปิดสัมพันธ์กับมหาอำนาจจากค่ายคอมมิวนิสต์พร้อมกันทีเดียว 2 ประเทศ ในเวลาไล่เลี่ยกัน

รัฐบาลพม่าได้วางกรอบการดำเนินนโยบายความเป็นกลางไว้ดังนี้ คือ¹⁴

1. ตรวจสอบปัจจัยต่าง ๆ ของนโยบายต่างประเทศของชาติต่าง ๆ อย่างเที่ยงธรรมตามความเป็นจริง
2. เป็นมิตรกับทุกประเทศ
3. ยอมรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาประเทศพม่าบนเงื่อนไขที่ว่าความช่วยเหลือนั้นเป็นการให้เปล่า ไม่มีผลตอบแทนใด ๆ และไม่มีผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของพม่า
4. ความมุ่งมั่นในการสร้างสันติภาพในโลก และให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่ต้องการความช่วยเหลือ

นโยบายเป็นกลางของพม่านอกจากจะมีนัยสำคัญทางการเมืองแล้ว ยังมีนัยทางเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน คุณลักษณะของนโยบายเป็นกลางอย่างสร้างสรรค์ (Positive Neutrality) คือ การ

¹³ U Nu speech in the Chamber of Deputies on September 5, 1950 in Maung Maung, *Burma in the Family of Nations*, p. 144.

¹⁴ Maung Maung, *Burma in the Family of Nations*, p. 145.

แสวงหามิตรประเทศที่สามารถให้ความช่วยเหลือพม่าได้ ดังนั้น พม่าในช่วงปี 1948-1962 จึงเปิดสัมพันธภาพกับนานาประเทศ Johnstone กล่าวไว้ว่า รัฐบาลพม่ามองหามิตรประเทศที่สามารถสนองตอบความต้องการของพม่าในยุคนั้นภายใต้เงื่อนไข 3 ประการ คือ¹⁵

1. เป็นประเทศที่สามารถรับซื้อข้าวของพม่าได้ เนื่องจากพม่าผลิตข้าวเพื่อการส่งออก และเป็นสินค้าออกที่เป็นรายได้หลักของประเทศ ดังนั้น พม่าซึ่งมีความจำเป็นต้องติดต่อกับประเทศที่มีความต้องการ และมีความสามารถรับซื้อข้าวของพม่าได้

2. ประเทศพม่าในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง บอบช้ำกับสงครามและมีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูประเทศในด้านเศรษฐกิจ และสังคมเป็นหลัก ดังนั้น พม่าจึงมองหามิตรประเทศที่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่พม่าได้ในรูปของเงินกู้ เงินช่วยเหลือ ข้อตกลงทางการค้า การให้สินเชื่อ หรือเครดิต ตลอดจนความช่วยเหลือด้านวิชาการและเทคโนโลยี

3. เหตุผลทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ พม่าให้ความสำคัญแก่ประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกับพม่าทางด้านภูมิศาสตร์ และประเทศที่มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรม แม้ว่าจะไม่อยู่ในเงื่อนไขสองประการแรกดังที่กล่าวมา ดังนั้น พม่าจึงให้ความสำคัญกับการเปิดสัมพันธภาพกับประเทศไทย และศรีลังกาที่มีความคล้ายคลึงกันทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม

ดังนั้นจึงพบว่าในระหว่างปี 1948-1949 นั้น พม่าได้เปิดสัมพันธภาพทางการทูตอย่างเป็นทางการกับหลายประเทศที่มีเงื่อนไขทั้งสามประการ อาทิ อินโดนีเซีย ซึ่งเป็นลูกค้าข้าวที่สำคัญของพม่า อิสรเอล ซึ่งให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่พม่า ญี่ปุ่น ประเทศที่มีข้อตกลงทางการค้ากับพม่าอีกทั้งยังสามารถให้เงินกู้ เงินช่วยเหลือ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและเทคโนโลยีแก่พม่าอย่างมหาศาล การเปิดสัมพันธภาพกับไทยเนื่องจากเป็นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน เปิดสัมพันธภาพกับศรีลังกาเนื่องจากเป็นประเทศที่นับถือพุทธอย่างเคร่งครัดเช่นกัน

นอกจากนั้นพม่ายังได้เปิดสัมพันธภาพกับประเทศอียิปต์ ยูโกสลาเวีย เปรู ฝรั่งเศส และอิตาลี ในช่วงปี 1950-1954 เพื่อเป็นการคอกย้ำการยึดนโยบายเป็นกลาง และการเปิดมิตรกับทุกประเทศอย่างเสมอภาค เพราะแม้เมื่อเปิดสัมพันธภาพกับอิสรเอล พม่าก็เปิดสัมพันธภาพกับประเทศที่เป็นรัฐอิสลาม อาทิ อินโดนีเซีย ปากีสถาน และอาฟกานิสถานด้วยเช่นกัน¹⁶ ดังนั้น โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่า พม่านั้น ได้ยึดหลักการของการเป็นมิตรกับทุกประเทศโดยเสมอภาค และปฏิเสธที่จะเอนเอียงเข้าไปอยู่ในค่ายใดค่ายหนึ่งอย่างเคร่งครัดตามกรอบของนโยบาย “เป็นกลาง” นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพม่าจะยึดถือนโยบายเป็นกลาง หากแต่มีความระมัดระวังในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ หากแต่พม่าก็ยังมิพบทบทวนเวทีชุมชนโลกอย่างสม่ำเสมอ ดร.หม่องหม่อง กล่าวว่า “การดำเนินนโยบายต่างประเทศของพม่ามิได้ยึดหลักการนั่งดูดาอยู่บนรั้วบ้าน

¹⁵ William C. Johnstone, *Burma's Foreign Policy : a story in neutralism*, p. 250.

¹⁶ Hugh Tinker, *The Union of Burma : a study of the first year of independence*, p. 343.

และมีความสุขกับการเสด็จที่ตีที่สุดของค่ายเสรีและค่ายคอมมิวนิสต์”¹⁷ ในทางกลับกันเมื่อปัญหาการเมืองภายในอยู่ในสภาวะที่ควบคุมได้แล้ว พม่าก็ออกมาเล่นการเมืองระดับนานาชาติมากขึ้น เครื่องบงชี้ของนโยบายนี้ คือ การเดินทางของ อู นู นายกรัฐมนตรีของพม่าที่เดินทางไปกระชับสัมพันธ์ไมตรีกับนานาประเทศ ซึ่งอยู่ในค่ายของค่ายเสรีและค่ายคอมมิวนิสต์ ตลอดจนประเทศที่วางตัวเป็นกลาง บทบาทของ อู นู ก่อนข้างโคดเค่นในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ และในเวทีขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งพม่าเชื่อว่าเป็นองค์กรการเมืองระหว่างประเทศที่น่าเชื่อถือและสามารถเป็นที่พึ่งของพม่าได้ หากเกิดกรณีการรุกรานจากประเทศอื่น

โดยสรุป จึงอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดนโยบายต่างประเทศของพม่านั้นมีนัยสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ 1) เพื่อความมั่นคงของประเทศ และ 2) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ และนโยบายเป็นกลางจะครอบคลุมปัจจัยทั้ง 2 ของพม่าได้เป็นอย่างดี เพราะการเลือกแนวทาง “เป็นกลาง” ทำให้พม่าไม่ต้องตกอยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะถูกกระทบกระเทือนจากประเทศในค่ายใดค่ายหนึ่ง ในทางกลับกัน การไม่เป็นพวกใครทำให้พม่าเนื้อหอมและประเทศผู้นำของค่ายเสรีและค่ายคอมมิวนิสต์ต่างพากันเจริญสัมพันธไมตรีกับพม่า เพื่อเชื้อเชิญให้พม่าเข้าเป็นพวก ทำให้พม่าสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากข้อเสนอของบรรดาประเทศนี้ได้อย่างมาก และสามารถเลือกสรรความช่วยเหลือที่ “ปราศจากเงื่อนไข” ใด ๆ ที่จะทำให้พม่าสามารถดำรงความเป็นกลางไว้ได้ต่อไป ในบรรดาความช่วยเหลือนี้ สิ่งที่พม่าต้องการมากที่สุดในระยะแรกของการพัฒนาประเทศ คือ ความช่วยเหลือด้านการเงินในรูปแบบเงินกู้ และเงินให้เปล่า ความต้องการด้านข้อตกลงทางการค้า โดยเฉพาะสินค้าเกษตรของพม่า และความช่วยเหลือด้านวิชาการและเทคโนโลยี ซึ่งก็มีประเทศที่พร้อมจะให้ความช่วยเหลือแก่พม่า อาทิ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร อังกฤษ อิสราเอล ญี่ปุ่น สหภาพโซเวียต จีน และอินเดีย เป็นต้น จากตัวอย่างประเทศที่ระบุนานี้แสดงให้เห็นชัดว่า พม่าเลือกที่จะสัมพันธ์กับทุกประเทศจากทุกค่ายอย่างเสมอภาค

อย่างไรก็ตาม ในช่วงระยะแรกของการพัฒนาประเทศนั้น นโยบายความเป็นกลางของพม่าก็ถูกทดสอบอย่างหนักเช่นกันว่าจะยังคงยึดมั่นกับนโยบายเป็นกลางมากน้อยเพียงใด อาทิ กรณีที่กองกำลังของก๊กมินตั๋ง (Kuomintang) ซึ่งเป็นกองกำลังของจีนขณะชาติภายใต้การนำของจอมพล เจียง ไค เช็ก ที่ต่อสู้กับรัฐบาลคอมมิวนิสต์ในประเทศจีน จอมพล เจียง ไค เช็ก พาทหารกลุ่มหนึ่งไปตั้งประเทศใหม่ที่เกาะฟอร์โมซา (หรือไต้หวันในปัจจุบัน) และมีอีกส่วนหนึ่งหลบหนีเข้ามาในเขตรัฐฉานของพม่า ตั้งแต่ปลายปี 1949 เป็นต้นมา และใช้พื้นที่ของพม่าเป็นฐานกำลังรวบรวมไพร่พลเพื่อไปต่อสู้กับทหารจีน เหตุการณ์นี้ทำให้รัฐบาลพม่าหวาดกลัวว่าจีนจะถือโอกาสยกกองทัพเข้ามาปราบปรามกองกำลังก๊กมินตั๋ง อย่างไรก็ตาม รัฐบาลพม่าได้พยายามแก้ไขปัญหา

¹⁷ Maung Maung, *Burma in the Family of Nations*, p. 145.

ด้วยตนเอง หากแต่สถานการณ์เลวร้ายลงทุกวัน เพราะนอกจากจะทำการปล้นสะดมชาวบ้านแล้ว ยังทำการค้ายาเสพติดและสินค้าออกกฎหมาย อาทิ ทองคำ และอาวุธ¹⁸ จนทำให้กองกำลัง เข้มแข็ง และขยายไปในหลายพื้นที่ของรัฐฉาน รัฐบาลพม่าจึงได้ตัดสินใจนำเรื่องการรุกรานพม่า ของก๊กมินตั๋ง เข้าสู่ที่ประชุมขององค์การสหประชาชาติ (U.N. General Assembly) ในเดือน มีนาคม 1953¹⁹

องค์การสหประชาชาติรับเรื่องของพม่า และรับปากว่าจะดำเนินการให้กองกำลังก๊กมินตั๋ง ถอยทัพออกจากแผ่นดินพม่า ในกรณี U.N. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเรื่องนี้ โดยมี ผู้แทนจากพม่า ไทย และฟอร์โมซา เข้าร่วม โดยมีผู้แทนจากสหรัฐอเมริกาเป็นประธาน คณะกรรมการร่วม (Joint Committee) เพื่อดูแลให้มีการถอนทหารออกจากรัฐฉาน ประเทศพม่า ซึ่งตามความคิดของรัฐบาลพม่า คณะกรรมการชุดนี้ทำงานค่อนข้างล่าช้า และไม่ค่อยจะเป็น ประโยชน์แก่พม่ามากนัก²⁰ ทำให้พม่าค่อนข้างจะผิดหวังกับ U.N. และรัฐบาลสหรัฐอเมริกาซึ่งไม่ ผู้จะเต็มใจในการแก้ไขปัญหาให้พม่าเท่าใดนัก ในทางกลับกัน รัฐบาลพม่าค้นพบว่า รัฐบาลของ ฟอร์โมซา ให้การสนับสนุนกองกำลังก๊กมินตั๋ง และรัฐบาลของสหรัฐอเมริกาก็ให้การสนับสนุน ทั้งฟอร์โมซา และก๊กมินตั๋ง เพื่อป้องปรามการดำเนินงานของรัฐบาลจีน ซึ่งสหรัฐอเมริกาเชื่อว่ามี ความประสงค์ที่จะเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การให้ความ ช่วยเหลือก๊กมินตั๋งจึงเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ของอเมริกา²¹ หากแต่ เหตุการณ์ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นบนแผ่นดินพม่า และรัฐบาลพม่าเป็นฝ่ายสูญเสีย เหตุการณ์นี้ทำให้ รัฐบาลของ อุ นู ตัดสินใจเลิกรับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาในปี 1953 เพราะถือว่า สหรัฐอเมริกาไม่มีความจริงใจต่อรัฐบาลพม่าอย่างแท้จริง²²

ในขณะที่รัฐบาลพม่าตั้งข้อสงสัยกับบทบาทขององค์การสหประชาชาติ และความจริงใจ ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา รัฐบาลจีนกลับให้ความเห็นอกเห็นใจพม่า และแสดงความเชื่อมั่นใน ความจริงใจของพม่าที่จะแก้ไขปัญหาการรุกรานของกองกำลังก๊กมินตั๋ง ทำให้พม่าคลายความ กังวลใจว่าจีนคอมมิวนิสต์จะยกกองทัพเข้ามาปราบก๊กมินตั๋งในพม่าเอง และถือโอกาสรุกรานพม่า ด้วย การกระทำของจีนในครั้งนี้จึงเท่ากับเป็นการซื้อใจพม่าอยู่ในที เพราะพม่าตระหนักดีว่าหาก จีนจะถือโอกาสเข้ารุกรานพม่าโดยใช้การปราบกองกำลังก๊กมินตั๋งก็เป็นเรื่องไม่ยากนัก หากแต่จีน ก็ยอมอดอ้อมให้พม่า นอกจากนั้น ยังให้ความช่วยเหลือด้วยการส่งทหารจีนมาช่วยพม่าก้ำกั๊กกับ ทหารพม่าในการปราบก๊กมินตั๋งครั้งใหญ่ในปี 1962 ด้วย สถานการณ์นี้สอนให้พม่าให้ความสำคัญ

¹⁸ Maung Maung, *Burma in the Family of Nations*, p. 149.

¹⁹ Ibid.

²⁰ Ibid, p. 159.

²¹ Chao Tzang Yawshwe, *The Shan of Burma : Memoirs of a Shan Exile*, Singapore : Local History and Memoirs Institute of Asian Studies, 1987, p. 102.

²² Willaim C. Johnstone, *Burma's Foreign Policy : a story in neutralism*, pp. 346-347.

กับการทูตระดับทวิภาคีมากกว่าการพึ่งพองค์การสหประชาชาติ เพราะตลอดระยะเวลาตั้งแต่ปี 1950 เป็นต้นมา พม่าได้ติดต่อกับทางการทูตกับรัฐบาลไทย และรัฐบาลจีนอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ช่วยในการแก้ไขปัญหาเรื่องก๊กมินตั๋ง คร. หม่อง หม่อง ระบุว่า รัฐบาลไทยให้ความร่วมมือกับรัฐบาลพม่าเป็นอย่างดีในการปิดพรมแดนไม่ยอมให้กองกำลังก๊กมินตั๋งเข้าไปหลบภัย เมื่อถูกทหารพม่าปราบ ทำให้พม่าสามารถปราบกองกำลังก๊กมินตั๋งได้ง่ายเข้า²³ จนสามารถแก้ไขปัญหได้แล้วเสร็จ โดยรัฐบาลฟอร์โมซารับทหารของกองกำลังก๊กมินตั๋งไปอยู่ที่เกาะฟอร์โมซา ในขณะที่บางส่วนหลบหนีเข้ามาอยู่ที่ชายแดนในเขตประเทศไทย

บทเรียนจากเหตุการณ์ในครั้งนี้ทำให้พม่าเชื่อมั่นในการเป็นที่พึ่งของตนเอง และแนวทางที่พม่ายึดถือปฏิบัติคือ การทูตในระดับทวิภาคี ตลอดจนการแก้ปัญหาระหว่างรัฐต่อรัฐ แทนที่พึ่งพองค์การระดับนานาชาติ เช่น องค์การสหประชาชาติตามที่รัฐบาลพม่าตั้งความหวังไว้ว่าจะสามารถเป็นที่พึ่งพาแก่พม่าได้ ขามที่พม่าเผชิญกับภัยคุกคาม²⁴ นอกจากนั้นยังพบว่า ตลอดระยะเวลาในช่วงปี 1949-1962 นั้น จีนเข้ามามีบทบาทต่อพม่าค่อนข้างสูง และพม่าต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการประคับประคองตัวให้พ้นจากการตกเป็นประเทศในค่ายของอิทธิพลจีน ด้วยการดำเนินนโยบายทางการทูตกับจีนด้วยความระมัดระวังมิให้เพลิงพล้ำต่อจีน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า นโยบายในการสานสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศตามนโยบายเป็นกลางอย่างสร้างสรรค์ที่พม่าได้วางกรอบเอาไว้ นั้น ได้แสดงต่อพม่าแล้วว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการแสวงหามิตรด้วยตนเอง และยืนหยัดที่จะวางตัวเป็นกลาง ไม่ตกเป็นประเทศของค่ายใดค่ายหนึ่ง ถึงแม้ว่าในบางครั้งสถานการณ์จะคับขันและดูเหมือนว่า พม่าจำเป็นต้องเลือกที่จะเข้าไปมีสัมพันธ์กับประเทศใดประเทศหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังเช่น กรณีปัญหากับจีนอันเกิดจากกองกำลังก๊กมินตั๋ง หากแต่พม่า ก็ยังคงรักษาระยะห่างจากจีนและจำกัดความสัมพันธ์ไว้อยู่ในกรอบของความพยายามในการแก้ไขปัญหาด้วยกัน

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของพม่า คือ การเข้าร่วมกลุ่มกับกลุ่มประเทศที่อยู่ระหว่างค่ายเสรีประชาธิปไตย และค่ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นมาเป็นองค์กรที่มีความร่วมมือกันอย่างหลวม ๆ ได้แก่ กลุ่มเอเชีย-อาหรับ (Asia-Arab) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ยึดถือแนวทางของความ “เป็นกลาง” ในองค์การสหประชาชาติ และมักที่จะหลีกเลี่ยงในการออกเสียงในกรณีที่เป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศจาก 2 ขั้วอำนาจ และถึงแม้ว่าจะไม่มีประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันอย่างเป็นทางการ หากแต่ก็มีแนวทางปฏิบัติไปในทำนองเดียวกัน และพม่าเองก็มักจะเข้าไปร่วมกลุ่มอยู่ในกลุ่มเอเชีย-อาหรับในหลายกรณี โดยเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับโลกอาหรับ อาทิเช่น การออกเสียงสนับสนุนให้ Eritrea เป็นอิสระจากอาณาจักรเอธิโอเปีย (Ethiopian) หรือการเข้าไปเรียกร้องให้มีการเจรจาระหว่างตูนิเซียและโมร็อกโก ตลอดจนการ

²³ Maung Maung, *Burma in the Family of Nations*, p. 151.

²⁴ William C. Johnstone, *Burma's Foreign Policy : a story in neutralism*, p. 233.

เรียกร้องให้มีการถอนทหารต่างชาติออกจากดินแดนของออสเตรเลีย ตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าพม่านั้นให้ความสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับเวทีการเมืองระหว่างประเทศค่อนข้างมาก โดยเฉพาะต่อกรณีที่มีการเรียกร้องให้ปลดปล่อยประเทศอาณานิคมให้เป็นอิสระ หรือกรณีที่ทหารต่างชาติยกกำลังเข้าไปรุกรานอธิปไตยของประเทศอื่น เป็นต้น นอกจากนี้ พม่ายังให้การสนับสนุนกิจการด้านมนุษยธรรมอย่างจริงจัง อาทิเช่น พม่าออกเสียงสนับสนุนการยุติการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชนชาติ (race disseminations) ในประเทศ South Africa นอกจากนี้พม่ายังเป็นประเทศแรก ๆ ที่ให้การสนับสนุนสนธิสัญญาว่าด้วยการยุติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide Convention) ในปี 1949 และให้สัตยาบันยอมรับในสนธิสัญญาในปี 1945

นอกจากจะมีสัมพันธภาพกับกลุ่มประเทศอาหรับแล้ว พม่ายังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศในกลุ่มโคลัมโบ (Colombo Power) ในการนี้พม่าเข้าร่วมประชุมกับประเทศในเอเชียใต้ อันได้แก่ อินเดีย ปากีสถาน ซีลอน (ศรีลังกา) และอินโดนีเซีย ซึ่งจัดประชุมร่วมกันที่เมืองโคลัมโบ ในประเทศซีลอน เมื่อปี 1954 ผลจากการประชุมในครั้งนี้ทำให้เกิดการประชุมครั้งที่ 2 ที่เมืองบันดุง ประเทศอินโดนีเซีย ในเดือนเมษายน 1955 ซึ่งเป็นการประชุมของประเทศในกลุ่มเอเชีย-แอฟริกัน (Asian-African) โดยเป้าหมายหลักของการประชุมคือการพยายามหาแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งก็ได้เป็นข้อสรุปออกมาดังนี้ 1) ความเคารพในอาณาเขต และอธิปไตยของกันและกัน 2) การไม่แทรกแซงในกิจการภายในของกันและกัน 3) การไม่รุกรานซึ่งกันและกัน 4) ความเสมอภาคและการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม และ 5) การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ²⁵

เป้าหมายสำคัญของการประชุมบันดุง (Bandung Conference) คือ การพิจารณาปัญหาทางการเมืองและปัญหาด้านเศรษฐกิจของประเทศใหม่ และหาทางช่วยเหลือให้ประเทศเหล่านี้ได้เข้ามาอยู่ในแวดวงของเวทีการเมืองระหว่างประเทศ และเพื่อแสวงหาแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ดังนั้น จึงได้มีการเชื้อเชิญผู้แทนจากจีนเข้าร่วมประชุมในฐานะประเทศหนึ่งจากภูมิภาคเอเชีย ส่วนหนึ่งเพื่อหาทางหว่านล้อมให้รัฐบาลจีนลดทอนการให้ความช่วยเหลือแก่พรรคคอมมิวนิสต์ที่กำลังเคลื่อนไหวอยู่ในประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนั้น

ผลจากความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศสมาชิกแผนโคลัมโบ (Colombo Plan)²⁶ โดยเฉพาะด้านการเมือง และเศรษฐกิจ อาทิ

²⁵ Maung Maung, , *Burma in the Family of Nations*, p. 146.

²⁶ แผนโคลัมโบ หรือ Colombo Plan for Co-operative Economic Development in South and Southeast Asia ตั้งขึ้นในปี 1950 โดยคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านเอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของสหราชอาณาจักร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสนับสนุนประเทศในเครือสหราชอาณาจักร หากแต่ก็เชิญให้ประเทศอื่น ๆ อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา เข้ามาร่วมด้วย ในฐานะผู้ให้เงินสนับสนุนพม่า ใช้เวทีของแผนโคลัมโบในการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในการรับการสนับสนุนด้านงบประมาณความช่วยเหลือ และความช่วยเหลือด้านวิชาการ

- ปัญหาชายแดนพม่า-ปากีสถาน (ในเขตที่เป็นบังคลาเทศในปัจจุบัน) ได้รับการแก้ไข (ในปี 1959) พร้อมกับมีการแต่งตั้งคณะกรรมการชายแดนเพื่อมาดูแลปัญหาและมีการปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ

- ความสัมพันธ์กับประเทศซีลอน (ศรีลังกา) เป็นไปด้วยดี มีการค้าขายระหว่าง 2 ประเทศ และศรีลังกาเป็นลูกค้า ซื้อข้าวจากพม่า

โดยสรุป นโยบายเป็นกลางของพม่าในช่วงสมัยของนายกรัฐมนตรีนู อนุ นั้น แม้ว่าจะดำเนินการไปด้วยความระมัดระวังเพื่อป้องกันไม่ให้อิทธิพลจากต่างชาติเข้าไปมีส่วนกำหนดในการบริหารจัดการประเทศได้ จนบางครั้งดูเหมือนพม่าจะมีการขีดจำกัดแคว้นของการเข้าไปมีบทบาทในเวทีสากลอยู่บ้าง ในช่วงที่ปัญหาภายในรุนแรง หากแต่พม่าก็ไม่ถึงกับโดดเดี่ยวตนเองเสียทีเดียว ในทางกลับกัน พม่ากลับแสวงหามิตรประเทศเพื่อเอาไว้คอยช่วยเหลือพม่าในยามคับขันไม่ว่าจะเป็นความคับขันทางการเมือง หรือเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่านโยบายเป็นกลางของพม่านั้น ได้ถูกกำหนดให้สอดคล้องกับความต้องการของพม่า คือ การมีมิตรประเทศ แสวงหาความช่วยเหลือทั้งด้านงบประมาณ และวิชาการ หากแต่ระมัดระวังมิให้ความช่วยเหลือนั้นมาเป็นเงื่อนไขทำให้พม่าต้องสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ในระยะแรกของการก่อตั้งประเทศใหม่ ๆ (1948-1950) พม่าค่อนข้างจะให้ความเชื่อมั่นในเวทีขององค์การสหประชาชาติ หากแต่เมื่อเกิดกรณีของกองกำลังก๊กมินตั๋งบุกพม่า และได้รับการเพิกเฉยจากองค์การสหประชาชาติ ทำให้พม่าหันเหมาทุ่มเทให้การดำเนินนโยบายต่างประเทศในระบบทวิภาคี (bilateral) มากยิ่งขึ้น

2.2 นโยบายเป็นกลางแบบโดดเดี่ยวตนเอง (1962-1988)

การเมืองของพม่าเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในปี ค.ศ. 1962 เมื่อนายพล เน วิน และคณะนายทหารได้ทำการปฏิวัติและยึดอำนาจจากนายกรัฐมนตรีนู อนุ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 1962 หลังจากนั้นก็ดำเนินการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองและระบบเศรษฐกิจอย่างใหญ่หลวง ในทางการเมือง นายพล เน วิน ได้แต่งตั้งสภาปฏิวัติ ขึ้นมาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศแทนคณะรัฐบาลพลเรือน โดยมี นายพล เน วิน ดำรงตำแหน่งประธานสภาปฏิวัติ หลังจากนั้นต่อมาในวันที่ 30 เมษายน 1962 สภาปฏิวัติประกาศให้พม่าดำเนินการตามระบบ “สังคมนิยมวิถิพม่า” (the Burmese Way to Socialist) ซึ่งมีคำอธิบายว่า หมายถึง “การมีส่วนร่วมของทุกคนในงานซึ่งเป็นเจ้าของร่วมกันของคนทั่วไป และเป็นการวางแผนที่มุ่งต่อความเพียงพอและความพึงพอใจของคน เศรษฐกิจแบบสังคมนิยมมุ่งหมายต่อการสร้างสังคมใหม่ให้แก่ทุกคน ให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และมีขวัญกำลังใจดีขึ้น ดำรงชีวิตอยู่อย่างสันติสุข และมีความมั่งคั่ง”²⁷

²⁷ เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, พม่าเผ่าเมือง, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2536, หน้า 48.

และเพื่อให้โครงการพัฒนาเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมบรรลุสู่เป้าหมาย นายพล เน วิน ได้ก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาเรียกชื่อว่า พรรคโครงการสังคมนิยมพม่า (the Burma Socialist Programme Party-BSPP) หรือที่เรียกในภาษาพม่าว่าพรรคแลนซิน (Lanzin) โดยให้พรรคนี้เป็นผู้นำในการวางแผน และอุดมการณ์การปกครองของประเทศเพื่อนำไปสู่ความเป็นสังคมนิยม²⁸ พร้อมทั้งได้ตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการผลิตคือการยึดเอาการผลิตที่สำคัญภายในประเทศ เช่น การผลิตทางการเกษตร และอุตสาหกรรม การขนส่ง การสื่อสาร การค้าขายกับต่างประเทศและอื่น ๆ วิธีทางแห่งการผลิตของชาติทั้งหมด ดังกล่าวนั้น จำเป็นต้องให้รัฐเป็นเจ้าของหรือให้สมาคม สหกรณ์ เป็นเจ้าของ หรือไม่ก็ต้องให้สหภาพร่วมกันเป็นเจ้าของ ดำเนินการทั้งสิ้น²⁹

ในเวลาต่อมา รัฐได้ดำเนินการโอนกิจการต่าง ๆ ที่เป็นของเอกชนเข้าเป็นของรัฐตามมาด้วย การออกกฎหมายโอนรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เป็นของรัฐ และอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ ตลอดจนธนาคารทั้งภายในและภายนอกประเทศต่างถูกโอนเป็นของรัฐทั้งหมด ในขณะที่ธุรกิจค้าปลีกทั้งสินค้านำเข้าและสินค้าภายในประเทศคอยู่ภายใต้การควบคุมขององค์การร้านค้าประชาชน (People's Stores Co-operation)

ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการธนาคาร สภาปฏิวัติได้ยึดธนาคารต่างชาติรวมทั้งสิ้น 22 แห่งเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม 1963 หนึ่งปีให้หลังการยึดอำนาจ พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อธนาคารเหล่านี้เสียใหม่เป็น “ธนาคารของประชาชน” นอกจากนั้น รัฐบาลก็ได้เดินหน้าในการโอนกิจการของโรงพยาบาลเข้าเป็นของรัฐ ตลอดจนโรงภาพยนตร์ โรงเลื่อย โรงพิมพ์ โรงงานทอผ้า อาหาร เคมีภัณฑ์ เครื่องหลัก วิศวกรรมช่าง เครื่องปั้นดินเผา ขางพารา เครื่องหนัง และการผลิตนม เป็นต้น³⁰

โดยสรุปสาระสำคัญของการปฏิวัติการเมืองและปฏิรูปเศรษฐกิจของนายพล เน วิน และคณะนายทหารนั้น มีความประสงค์ในการขจัดอิทธิพลของชาวต่างชาติในพม่าให้หมดไปเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เพราะถึงแม้ว่าพม่าจะได้เอกราชจากอังกฤษในปี 1948 แล้วก็ตาม หากแต่พม่าก็ยังไม่สามารถขจัดอิทธิพลทางเศรษฐกิจของชาวต่างชาติให้หมดไปได้ ในทางกลับกัน เศรษฐกิจสำคัญ ๆ กลับตกอยู่ในมือของชาวต่างชาติทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมและการค้าขาย และแม้แต่การธนาคาร ต่างก็เป็นกิจการของชาวตะวันตก ชาวจีน และชาวอินเดีย เกือบทั้งนั้น และแม้แต่การค้าปลีกส่วนใหญ่ก็ตกอยู่ในมือของชาวจีน และชาวอินเดีย ดังนั้นการยึดกิจการต่าง ๆ เหล่านี้เข้าเป็น

²⁸ พันธุ์สุรย์ ถดาวัลย์, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองพม่า, กรุงเทพมหานคร : สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541, หน้า 37.

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 40.

³⁰ ชัยโชค ชุตศิริวงศ์, แนวความคิดทางสังคมนิยมกับการพัฒนาเศรษฐกิจของพม่า, อ้างใน พันธุ์สุรย์ ถดาวัลย์, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองพม่า, หน้า 41.

ของรัฐ จึงเท่ากับเป็นการเริ่มต้นใหม่ของพม่า โดยมีรัฐบาลพม่าและประชาชนชาวพม่าเข้ามาเป็นผู้
ยึดกุมอำนาจทางเศรษฐกิจของตนเองเป็นครั้งแรก

ในด้านการเมือง พรรคแลนซิน ทำหน้าที่ในการชี้นำอุดมการณ์ด้านการปกครองของรัฐ
ในระยะแรก นายพล เน วิน ได้ทำการคัดเลือกสมาชิกพรรคอย่างพิถีพิถัน โดยคัดเลือกมาจาก
นายทหารคนสนิท และข้าราชการพลเรือนที่ไว้ใจได้ และถึงแม้ต่อมาจะขยายสมาชิกภาพออกไป
หากแต่ก็อยู่ภายใต้ระบบการเลือกสรรของนายพล เน วิน ในการที่จะรวมเอาคนที่จงรักภักดีตนเอง
เข้ามาเป็นสมาชิก ในบรรดาสมาชิกพรรค 73,369 คน ร้อยละ 58 จะเป็นทหาร³¹ สมาชิกพรรค
แลนซินในระยะต่อมากจะกระจายไปสู่ประชาชนทั่วไป ทั้งในเมืองหลวง และชนบท ประชาชนชาว
พม่าจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรใดองค์กรหนึ่งของพรรคแลนซิน ในปี 1981 กล่าวได้ว่า ร้อยละ
15 ของประชากรพม่าทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคแลนซินไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง³² สมาชิกเหล่านี้จะให้
การสนับสนุนแนวทางของพรรคภายใต้การชี้นำของคณะกรรมการบริหารซึ่งนำโดย นายพล เน วิน

เมื่อทำการควบคุมการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในประเทศได้เรียบร้อยแล้ว สถาปนาปฏิบัติ
เริ่มทำการโค่นเคี้ยวพม่าออกจากประชาคมโลก ในช่วงนี้เองที่องค์กรต่างชาติในพม่าเริ่มถูกกีดกัน
และควบคุมอย่างเข้มงวด องค์กรด้านข้อมูลข่าวสารถูกห้ามดำเนินการ กิจกรรมทางการศึกษา
และวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับต่างชาติถูกยกเลิก การออกวีซ่าให้กับชาวต่างประเทศเริ่มยากขึ้น
นักข่าวต่างชาติถูกกีดกันไม่ให้เข้าประเทศ การสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ถูกควบคุม
และภายในปี 1965 ถูกโอนเข้าเป็นกิจการภายใต้การควบคุมของรัฐ หนังสือพิมพ์เอกชนต่างพากัน
ถูกปิดหรือไม่กี่โอนไปเป็นของรัฐ โรงเรียนเอกชนซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหมอสอนศาสนา
(missionary) ถูกโอนไปเป็นโรงเรียนของรัฐ หมอสอนศาสนาที่เดินทางออกนอกประเทศจะไม่ได้
รับวีซ่าให้กลับเข้าพม่า การท่องเที่ยวเสียหาย เพราะวีซ่ามีอายุแค่เพียง 24 ชั่วโมง³³

อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลทหารของ นายพล เน วิน เริ่มแสดงเจตนารมณ์ของรัฐบาลพม่าใน
ยุคนี้ว่าค่อนข้างจะจำกัดบทบาทในเวทีต่างประเทศ และในขณะเดียวกันก็กีดกันไม่ให้ต่างชาติเข้า
ไปมีบทบาทใด ๆ ในพม่า ไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ หรือการแผ่อิทธิพลทางด้านศาสนา
การศึกษา และวัฒนธรรม และถึงแม้ว่าพม่ายังคงยึดนโยบายความเป็นกลาง แต่การดำเนินการนั้น
ค่อนข้างโน้มเอียงไปในทางปิดประเทศ (Isolation) Steingberg วิเคราะห์ว่า แม้ว่าการดำเนิน
นโยบายต่างประเทศของนายพล เน วิน จะถูกต้องตามระเบียบการทูต หากแต่เต็มไปด้วยความ
ระมัดระวัง ในช่วงนี้เองที่พม่าทำสัญญาข้อตกลงเรื่องชายแดนอย่างเป็นทางการกับอินเดีย และ
ปากีสถาน ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยในบริเวณตะวันตก ในขณะที่การทำข้อตกลงเรื่องเขตแดนกับ
จีนสิ้นสุดลงในปี 1961 ก่อนที่จะมีการปฏิวัติ

³¹ David I. Steinberg, *Burma : a socialist nation of Southeast Asia*. Boulder, Colorado : Westview Press, 1982, p. 80.

³² Ibid, p. 81.

³³ Ibid.

พม่าก่อนข้างจะมีความระมัดระวังกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสาม คือ จีน อินเดีย และ ปากีสถาน ก่อนข้างสูงในระยะแรกของการปฏิวัติ ทั้งนี้เพราะนโยบายสังคมนิยมวิถีพม่าของนายพล เน วิน ทำให้ชาวอินเดีย ปากีสถาน และชาวจีน ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการสำคัญ ๆ ในพม่าต้องสูญเสียธุรกิจของตน และต้องอพยพหนีการกดขี่ของรัฐบาลใหม่กลับประเทศบ้านเกิดของตน นักธุรกิจชาวอินเดียดูเหมือนจะได้รับผลกระทบก่อนข้างมาก กล่าวกันว่าในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1965 มีชาวอินเดียและปากีสถานจำนวนระหว่าง 125,000 - 300,000 คน ต้องเดินทางกลับประเทศของตนโดยที่ไม่สามารถนำทรัพย์สินเงินทองกลับไปได้¹⁴ การดำเนินการของรัฐบาลทหารพม่าทำให้รัฐบาลอินเดียไม่สู้จะพอใจนัก หากแต่ก็พยายามรักษาสัมพันธภาพระหว่างรัฐบาลคือรัฐบาลเอาไว้¹⁵

ในขณะที่ประเทศไทยซึ่งเป็นเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกับพม่าอีกประเทศหนึ่งก็เพิ่มความระมัดระวังกับการดำเนินความสัมพันธ์กับพม่า ทั้งนี้เพราะหวั่นเกรงว่าระบบสังคมนิยม และระบอบคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นลัทธิต้องห้ามของรัฐบาลไทย จะแพร่ระบาดเข้าไปในไทย ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงเฝ้าระวังบริเวณชายแดนอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งทำเป็นไม่รู้เห็นกับการดำรงอยู่ของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย กลุ่มกะเหรี่ยง มอญ และไทใหญ่ ในบริเวณชายแดนไทย-พม่า ทั้งนี้เพราะถือเป็นนโยบายว่า กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้อาจทำหน้าที่ในการผลักดันกองทัพพม่า ซึ่งเป็นศัตรูให้พ้นจากเขตแดนไทย

สัมพันธภาพกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษดำเนินไปอย่างเย็นชา รัฐบาลพม่าสั่งปิดห้องสมุดของหน่วยงานข่าวสารของสหรัฐอเมริกาในย่างกุ้ง พร้อมกันนั้นก็ยกเลิกการดำเนินงานของมูลนิธิฟอร์ด และมูลนิธิเอเชีย (Ford Foundation and Asia Foundation) ในพม่าลงด้วย แม้ว่าพม่าจะยังคงรับความช่วยเหลือด้านงบประมาณจากสหรัฐอเมริกาอยู่ก็ตาม จนกระทั่งค่อย ๆ ทขอyle:รับไปในปี 1966 ในขณะที่ญี่ปุ่นเริ่มเข้ามาสมทบบทบาทผู้สนับสนุนด้านงบประมาณให้กับพม่าแทนที่ชาติตะวันตก นอกจากนั้นพม่าเองก็ยังพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างชาติอยู่เหมือนเดิมภายใต้ความช่วยเหลือขององค์การสหประชาชาติ และแผนโคลัมโบ (Colombo Plan) หากแต่ยกเลิกไม่รับความช่วยเหลือจากธนาคารโลก และปฏิเสธที่จะเข้าเป็นสมาชิกของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (The Asian Development Bank-ADB) และต่อมาถอนตัวออกจาก Non-Aligned Movement ในปี 1979

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า นโยบายต่างประเทศในยุคสมัยของนายพล เน วิน และระบบสังคมนิยมวิถีพม่านั้น ยังคงยึดถือนโยบาย “เป็นกลาง” เจกเช่นในช่วงระหว่างปี 1948-1962 อยู่เหมือนเดิม ข้อแตกต่างระหว่าง 2 ช่วงนี้คือ ช่วงแรกจะเป็นการดำเนินนโยบายเป็นกลางอย่างสร้างสรรค์ คือ รัฐบาลพม่านั้นแสดงบทบาทในเวทีการเมืองระหว่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ ผู้นำ

¹⁴ พันธุ์สุรย์ ฤควัดย์, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองพม่า, หน้า 41.

¹⁵ ราชตะเชิดในส่วนของคุณสัมพันธ์อินเดีย-พม่า.

ประเทศในขณะนั้นคือ นายกรัฐมนตรี อุ นู ได้ไปเยือนต่างประเทศหลายครั้ง และร่วมมีบทบาทสำคัญในเหตุการณ์ต่าง ๆ ของโลก ผ่านเวทีขององค์การสหประชาชาติ และแผนโคลัมโบ ในขณะที่นโยบายต่างประเทศในช่วงของนายพล เน วิน นั้น จะดำเนินนโยบายเป็นกลางแบบโคดเด็วจนถึงขั้นปิดประเทศ ในช่วงแรกของการปฏิวัติ พม่าลดการติดต่อกันทุกประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการเมืองภายในของพม่าในช่วงนี้มีความผันผวนสูง นอกจากนั้นยังมีความเปราะบาง โดยเฉพาะในส่วนที่สัมพันธ์กับความมั่นคงของประเทศ เพราะเป็นช่วงเวลาที่กองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเกิดขึ้นใหม่หลายกลุ่ม และครอบคลุมเกือบจะทุกพื้นที่ในบริเวณชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ไต้หวันมาตั้งแต่จีน ไทย อินเดีย และบังคลาเทศ

นอกจากนี้ยังพบว่ากองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มกะฉิ่น กลุ่มว้า กลุ่มโกกั้ง และบางกลุ่มของไทยใหญ่ กลุ่มไทใหญ่ กะเหรี่ยง คะเรนยี และมอญ ซึ่งมีพื้นที่มั่นติดเขตไทย กลุ่มโรฮิงยาและกลุ่มมุสลิมติดชายแดนประเทศอินเดียและบังคลาเทศล้วนมีความเข้มแข็ง และสามารถต่อต้านการปราบปรามของทหารรัฐบาลพม่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือไปจากนั้นยังพบว่า กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้สามารถแผ่ขยายเขตอิทธิพลของตนได้กว้างขวางขึ้น โดยมีมวลชนซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันเป็นฐานกำลังให้ ความล้มเหลวของรัฐบาลในการบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในระบบสังคมนิยมซึ่งจัดได้ว่าเป็นระบบเศรษฐกิจที่เปิดโอกาสให้รัฐเข้าไปยึดกุมเศรษฐกิจระดับรากหญ้าของชุมชนท้องถิ่นได้มากขึ้น ได้ปิดโอกาสของประชาชนในการประกอบอาชีพในรูปแบบที่เคยปฏิบัติมา ทำให้ประชาชนบางส่วนไม่พอใจรัฐบาล ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชากรหันไปให้ความร่วมมือกับกองกำลัง ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันกับตน โอกาสในการขยายพื้นที่อิทธิพลของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยจึงมีสูง เป็นผลให้รัฐบาลประสบกับความยากลำบากในการเข้าไปจัดการปราบปราม เนื่องจากกองกำลังสามารถงาหาอาณาบริเวณในความคุ้มครองดูแลออกไปมากขึ้น

เมื่อทุกพื้นที่ในเขตชายแดนเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยกองกำลังกลุ่มต่าง ๆ เกิดการสู้รบขึ้นในทุกหัวระแหง รัฐบาลจำเป็นต้องทุ่มเทสรรพกำลังในการปราบปราม และด้วยนโยบายของนายพล เน วินที่ต้องการสยบกองกำลังกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อป้องกันประเทศจากการแตกออกเสี่ยง ๆ กอบกู้ความเป็นเอกภาพคืนมา ทำให้รัฐบาลให้ความสำคัญกับต่างประเทศน้อยลงเพื่อมุ่งแก้ปัญหาการเมืองภายในเป็นสำคัญ ความสัมพันธ์กับต่างประเทศที่เด่นชัดคือ การดำเนินนโยบายต่างประเทศในระดับทวิภาคีกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ ไทย จีน อินเดีย และบังคลาเทศ ซึ่งมีพรมแดนติดต่อกับพม่าและมีพื้นที่บางพื้นที่เป็นพื้นที่คาบเกี่ยวและเป็นที่ตั้งของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย อาทิ กองกำลังกะฉิ่นอิสระ (Kachin Independent Army-KIA) ซึ่งมีพื้นที่ตั้งศูนย์ปฏิบัติการติดพรมแดนจีน หรือกองกำลังของสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Union-KNU) ซึ่งมีพื้นที่บางส่วนประชิดพรมแดนประเทศไทย การดำเนินนโยบายต่างประเทศ

ของพม่าจึงมุ่งเน้นมาที่ประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้ ส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการเฝ้าระวังและป้องปราม การเข้าไปแทรกแซงในกิจกรรมการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่รัฐบาลพม่าภายใต้การนำของนายพล เน วิน หวันวีก โดยเฉพาะในกรณีของประเทศจีน สิ่งที่รัฐบาลพม่าหวันเกรงนั้นมีใช่เพียง ประเด็นกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนจีน-พม่า เท่านั้น หากแต่ยังขยาย รวมไปถึงกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์พม่า ซึ่งได้รวมตัวเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1940 และได้ประกาศตัวเป็นฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลกลางของพม่าในปี 1949 พร้อม ๆ กับการต่อสู้กับทหารของรัฐบาลพม่าตั้งแต่ปี 1949 เป็นต้นมา รัฐบาลพม่าค่อนข้าง แน่ใจว่าพรรคคอมมิวนิสต์พม่าได้รับการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน¹⁶ ดังนั้น รัฐบาลพม่า จึงเฝ้าระวังการเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในเรื่องนี้อย่างใกล้ชิด ตั้งแต่ยุคของ อุ นู เรื่อยมาจนถึงยุคของนายพล เน วิน

ในส่วนของประเทศไทย เนื่องจากมีกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มที่ เคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลพม่ามากถึง 4 กลุ่มใหญ่ด้วยกันคือ กองกำลังของกลุ่มกะเหรี่ยง คะเรนยี ไทใหญ่ และมอญ ทำให้รัฐบาลพม่าให้ความสนใจกับชายแดนไทย-พม่าไม่น้อย¹⁷ นอกจากนั้นยังมีกรณีของการดำเนินการระหว่างไทยกับพม่าเพื่อการส่งกลับทหารของกองกำลังก๊กมินตั๋งออกจาก เขตพม่า¹⁸ และซึ่งบางส่วนหลบหนีเข้ามาในเขตไทยในบริเวณจังหวัดเชียงรายและแม่ฮ่องสอน ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1950 และต้องทศวรรษที่ 1962 สถานการณ์ 2 สถานการณ์นี้เป็นประเด็น สำคัญในการดำเนินระหว่างประเทศของไทย-พม่าในช่วงของนายพล เน วิน

โดยสรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า นโยบายต่างประเทศของพม่าในยุคของ สังกมนิยวมวดีพม่า” ภายใต้การนำของนายพล เน วิน นั้น พม่าค่อนข้างจำกัดการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ให้อยู่ในกรอบของภูมิภาคมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะ ภัยพิบัติทางการเมืองภายในซึ่งทวีความซับซ้อนและรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทำให้รัฐบาลพม่าต้องให้ ความใส่ใจกับกิจการภายใน ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน ก็สืบ เนื่องมาจากนโยบายการเมืองและเศรษฐกิจของพม่าที่ถูกปฏิวัติและปฏิรูปในยุคของนายพล เน วิน นั้น ทำให้กระทบต่อชุมชนอินเดีย ชุมชนมุสลิม และชุมชนจีนในพม่าด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ การกดดันของรัฐบาลพม่าต่อชุมชนเหล่านี้เพื่อการควบคุมด้านเศรษฐกิจส่งผลให้กระทบต่อรัฐบาล จีน อินเดีย และบังกลาเทศ ซึ่งทำให้รัฐบาลพม่าต้องให้ความระมัดระวังเป็นอย่างสูง ทั้งนี้เพื่อ รักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกันเอาไว้ การดำเนินนโยบายต่างประเทศของพม่าในยุคนี้จึงมุ่งเน้นต่อ กรณีนี้เป็นสำคัญ พร้อม ๆ กับการขีดหลักกรอบความคิดเรื่อง “ความเป็นกลาง” เอาไว้อย่าง

¹⁶ William C. Johnstone, *Burma's Foreign Policy : a story in neutralism*, pp. 178-179.

¹⁷ Martin Smith, *Burma : Insurgency and the Politics of Ethnicity*. Second editions. London : Zed Book, 1999, pp. 322-353.

¹⁸ Maung Maung, *Burma in the Family of Nations*, pp. 150-151.

เหนียวแน่น หากแต่เป็น “ความเป็นกลาง” ที่ค่อนข้างจะปิดต่อ (Isolation) เมื่อเทียบกับ “นโยบายเป็นกลาง” ในยุคของนายกรัฐมนตรี อุ นู

2.3 นโยบายต่างประเทศพม่าหลังปี ค.ศ.1988: การเมืองภายในและการกำหนดนโยบายต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1988 นับว่ามีเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง ทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจของพม่า นั่นก็คือ การประท้วงของภาคประชาชนต่อระบบเศรษฐกิจ และการปกครองของรัฐบาลครั้งยิ่งใหญ่อย่างเป็นทางการเป็นประวัติศาสตร์ของการเมืองพม่า ประชาชนในเมืองย่างกุ้งต่างออกมาประท้วงรัฐบาลกลางที่องถนน และตามที่สาธารณชนต่าง ๆ เรียกร้องให้รัฐบาลทหารลาออกและเปิดทางให้กับการเมืองในระบบประชาธิปไตยเข้ามาแทนที่ การเรียกร้องชุมนุมในเมืองย่างกุ้งได้แผ่ขยายไปยังเมืองสำคัญต่าง ๆ ทั่วประเทศ กล่าวได้ว่า ในเดือนสิงหาคม 1988 ประชาชนทั่วทุกภาคของพม่าต่างออกมาชุมนุมประท้วงรัฐบาลกันถ้วนหน้า สาเหตุของการชุมนุมประท้วงของประชาชนในเบื้องต้นนั้น เกิดมาจากวิธีการในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของรัฐบาล ซึ่งค่อนข้างจะมีปัญหาอย่างหนักในปลายทศวรรษที่ 1980 จนรัฐบาลพม่าจำเป็นต้องยื่นเรื่องเสนอต่อสหประชาชาติเพื่อขอพิจารณาให้พม่ามีสถานะเป็นประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุดประเทศหนึ่งในโลก (the Least Developed Country - LDC) นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 และได้รับการพิจารณาอนุมัติสถานะนี้ในเดือน ธันวาคม 1987 และด้วยฐานะเช่นนี้ ทำให้รัฐบาลพม่าได้รับการผ่อนผันในเรื่องหนี้สินจากประเทศเจ้าหนี้ และยังสามารถได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ และจากต่างประเทศได้เป็นกรณีพิเศษอีกด้วย³⁹

การขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศทำให้พม่าต้องปรับและแก้ไขนโยบายและกฎระเบียบด้านเศรษฐกิจและการคลัง ผลพวงการปรับเปลี่ยนในครั้งนี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน โดยเฉพาะการยกเลิกเงินบัตรใบละ 25 35 และ 75 จั๊ด โดยไม่ยอมจ่ายค่าชดเชยให้กับประชาชน นอกจากนี้ยังทำให้เงินหมุนเวียนภายในประเทศหายไปถึงร้อยละ 80⁴⁰ ภายในระยะเวลาเพียงข้ามคืน เหตุการณ์นี้ทำให้ประชาชนทั่วไปไม่พอใจรัฐบาลเป็นอย่างมาก กอปรกับช่วงเวลานั้นเป็นระยะเวลาเดียวกันกับนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีแห่งย่างกุ้ง กำลังมีอคติความกับตำรวจหน่วยปราบจลาจลถึงขั้นทะเลาะวิวาท ทำให้นักศึกษาเสียชีวิต 1 คน และนักศึกษาเป็นจำนวนมากถูกจับเมื่อเดือนมีนาคม 1988 เป็นเหตุให้นักศึกษาจำนวนมากออกมาประท้วงตำรวจ รัฐบาลแก้ไขปัญหาคด้วยการจับกุมนักศึกษาเพิ่มขึ้น เกิดการกระทบกระทั่งและทำให้นักศึกษาเสียชีวิตมากขึ้น ประชาชนซึ่งตั้งสมความไม่พอใจรัฐบาลเป็นทุนอยู่แล้ว จึงต่างพากันออกชุมนุมประท้วงรัฐบาลกันอย่างกว้างขวาง เรียกร้องให้รัฐบาลทหารลาออกและเปิดทางให้การปกครองระบอบประชาธิปไตย การประท้วงชุมนุมบานปลายจนรัฐบาลไม่สามารถจะควบคุมได้

³⁹ พันธุ์ธวัช ฤดาวัลย์, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองพม่า, หน้า 57.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 58.

และท้ายสุดในวันที่ 8 สิงหาคม 1988 รัฐบาลได้สั่งการให้ทหารปราบปรามผู้ประท้วงด้วยวิธีการรุนแรงจนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตและถูกจับกุมเป็นจำนวนมาก รัฐบาลประกาศใช้กฎอัยการศึก เพื่อตรึงสถานการณ์วุ่นวายทางการเมือง แต่ก็ไม่สามารถหยุดยั้งประชาชนได้อีกต่อไป จนกระทั่งพรรคโครงการสังคมนิยมพม่าซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ควบคุมการบริหารประเทศในยุคสังคมนิยมวิधिพม่าประกาศสลายตัว นายพล เน วิน ลาออกจากการเป็นประธานพรรค และได้มีการแต่งตั้งรัฐบาลเฉพาะกิจขึ้นมาบริหารประเทศเป็นเวลาชั่วคราว ยกเลิกการใช้กฎอัยการศึก และให้คำมั่นสัญญาว่าจะให้มีประชาธิปไตยโดยจะจัดให้มีการเลือกตั้งและมีพรรคการเมืองหลายพรรค⁴¹

เหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองยังคงดำเนินต่อไปจนในที่สุด พลเอก ซอ หม่อง ได้ออกมาประกาศว่าคณะนายทหารได้ยึดอำนาจจากรัฐบาลเฉพาะกิจ และได้แต่งตั้งสภาฟื้นฟูกฎระเบียบแห่งรัฐ (the State Law and Order Restoration Council - SLORC) ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารและปกครองประเทศ พร้อมทั้งยุบองค์กรและสถาบันทางการเมืองเดิมทั้งหมด หลังจากนั้น รัฐบาลใหม่หรือที่รู้จักกันในนามของ SLORC ก็เดินทางในการปราบปรามประชาชนด้วยมาตรการรุนแรง มีทั้งการใช้กำลังทหารสลายการชุมนุมประท้วง ตลอดจนการจับกุมประชาชนที่ออกมาชุมนุมประท้วงรัฐบาล ทำให้มีทั้งคนบาดเจ็บ เสียชีวิต ถูกจับกุม และบางส่วนหลบหนีออกจากประเทศ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้ประกาศเจตนารมณ์อย่างชัดเจนว่า จะใช้วิธีการแก้ปัญหาทางการเมืองด้วยวิธีทางทหาร ทำให้ประชาชนทวีความไม่พอใจมากยิ่งขึ้น ในขณะที่บางส่วนเริ่มหวาดกลัวกับการใช้อำนาจของรัฐบาล

อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการลดทอนความวุ่นวายทางการเมือง รัฐบาลได้ออกกฎหมายสำคัญ 2 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและเศรษฐกิจ ในทางการเมือง รัฐบาลได้ออกกฎหมายพรรคการเมืองฉบับใหม่ เปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองได้หลายพรรค ผลพวงของกฎหมายฉบับนี้ คือ การเกิดขึ้นของพรรคการเมืองจำนวนไม่ต่ำกว่า 230 พรรคที่มีการจดทะเบียน ทั้งนี้เพื่อเตรียมการสำหรับการเลือกตั้งทั่วไปที่รัฐบาลทหาร หรือ SLORC ประกาศว่าจะให้มีการเลือกตั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้การเมืองในระบอบประชาธิปไตย นอกจากกฎหมายทางการเมืองแล้ว รัฐบาลยังได้ออกกฎหมายว่าด้วยการลงทุนจากต่างประเทศ เรียกว่า Foreign Investment Law 1988 โดยมีสาระสำคัญในการเปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศพม่าได้ หลังจากที่ไมอนุญาตให้เข้ามาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1982 เป็นต้นมา โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลได้พยายามลดแรงเสียดทานจากการเมืองภายใน โดยเฉพาะจากความไม่พอใจของประชาชนชาวพม่าที่มีต่อรัฐบาลในยุคสังคมนิยมวิधिพม่าที่บริหารเศรษฐกิจของประเทศไม่ดีจนทำให้เศรษฐกิจของประเทศเสียหายก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนทั่วไป กอปรกับการกระทำของรัฐบาลในการตอบโต้ความไม่พอใจของประชาชนที่แสดงออกทางการเมืองอย่างรุนแรง ทำให้ประชาชนทั่วไปยัง

⁴¹ พันธุ์สุรย์ ภาวรัตน์, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองพม่า, หน้า 59.

ทวิความไม่พอใจและเกลียดชังรัฐบาลที่มาจากคณะนายทหารมากยิ่งขึ้น ความพยายามของรัฐบาลในการออกกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญ โดยเฉพาะกฎหมายว่าด้วยการตั้งพรรคการเมือง ซึ่งจะปูทางไปสู่การเลือกตั้งทั่วไปในปี 1990

ส่วนหนึ่งที่เป็นปรากฏการณ์ใหม่ของการเมืองพม่า คือ การต่อต้านรัฐบาลของประชาชนในพม่าตลอดถึงการปราบปรามประชาชนที่พากันมาชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยอย่างสันติในปี ค.ศ. 1988 ในอดีตนั้น รัฐบาลพม่าไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลพลเรือนหรือรัฐบาลทหารไม่เคยมีประวัติการปราบปรามประชาชนด้วยวิธีการรุนแรงเทียบเท่ากับการปราบปรามประชาชนในท้องถนนเมืองย่างกุ้งในปี 1988 หากแต่การปราบปรามที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นการปราบปรามกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งต่างก็มีปัญหาเกี่ยวกับรัฐบาลกลางของพม่าในเรื่องของอำนาจในการปกครองดินแดนที่เป็นถิ่นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในรัฐทั้ง 7 อันได้แก่ รัฐกะฉิ่น รัฐฉาน รัฐกะยาห์ รัฐกะเหรี่ยง รัฐมอญ รัฐยะไข่ และรัฐชิน การสู้รบอันเนื่องมาจากความขัดแย้งทางด้านการเมืองจึงเป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลพม่ากับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยที่ไม่ใช่ชาวพม่า (Burman) ปรากฏการณ์ในปี 1988 จึงเป็นการเปิดศักราชใหม่ของความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องของความไม่ชอบธรรมในการปกครองโดยไม่เกี่ยวข้องกับอคติทางชาติพันธุ์แต่ประการใด ในอดีตนั้น รัฐบาลแม้จะไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนชาวพม่าซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ เนื่องจากไม่สามารถพิสูจน์ให้ประชาชนมั่นใจในการบริหารประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 1988 รัฐบาลได้ทำร้ายประชาชนจนทำให้เกิดกระแสความไม่ไว้วางใจในส่วนของประชาชนที่เป็นชาวพม่า ทำให้รัฐบาลได้ศัตรูเพิ่มขึ้นมาอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ มิใช่กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยแต่เพียงกลุ่มเดียวอีกต่อไป รัฐจึงตกอยู่ในมุมอับ หนทางเดียวที่จะทำให้รัฐบาลอยู่รอดได้คือการใช้อำนาจในการสยบและปราบปรามประชาชน นอกจากนั้นยังต้องใช้กลไกของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยข่าวกรองทหาร (Military Intelligent Unit - MIS) หรือทหารในหน่วยปราบปรามกลางเข้ามาเป็นเครื่องมือในการรับมือกับการเคลื่อนไหวของประชาชน

สถานการณ์ทางการเมืองเข้าสู่สภาวะเลวร้ายลงไปกว่าเดิม เมื่อการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนพฤษภาคม 1990 ใกล้มาถึง แม้ว่ารัฐบาลจะคาดการณ์ไว้ว่า การเลือกตั้งนั้นจะทำอุณหภูมิทางการเมืองลดลงบ้าง และได้เตรียมพรรคการเมืองของฝ่ายรัฐบาลให้เป็นตัวเลือกสำหรับประชาชนแล้วก็ตาม หากแต่ผลลัพธ์กลับมิได้เป็นไปตามที่รัฐบาลหวังไว้ เพราะจากการเลือกตั้ง พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (the National League for Democracy - NLD) ซึ่งมี ออง ซาน ซู จี เป็นเลขาธิการพรรค และเป็นผู้ที่จุดประเด็นการเรียกร้องการปกครองระบอบประชาธิปไตย กลับคืนมาสู่พม่าอีกครั้ง จนเป็นสาเหตุให้นางถูกกักบริเวณในช่วงระหว่างการหาเสียง คือ เดือนกรกฎาคม 1989 หากแต่ความนิยมในตัวของ ออง ซาน ซู จี กลับมิได้ลดน้อยถอยลงแต่ประการใด ในทางกลับกันกลับทำให้พรรค NLD ชนะการเลือกตั้งอย่างขาดลอย ยิ่งทำให้ความหวังของ

ประชาชนที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองมีมากขึ้น แต่แล้วรัฐบาลก็ล้มเลิกมติมหาชน และยังคงยืนกรานที่จะให้คณะนายทหารภายในนามของ SLORC กองปกครองประเทศอีกต่อไป ทำให้ประชาชนทั่วไปต่างผิดหวังในรัฐบาลเป็นอย่างมาก นอกจากจะฝืนมติมหาชนแล้ว ยังทำการปราบปรามกลุ่มบุคคลที่มีความเห็นแตกต่างทางการเมืองจากรัฐบาลอย่างเข้มงวด เป็นเหตุให้มีประชาชนผู้บริสุทธิ์ถูกกุมขังในฐานะนักโทษการเมืองเป็นจำนวนมาก และมีจำนวนไม่น้อยที่หลบหนีออกจากประเทศไป ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า นับตั้งแต่เหตุการณ์การชุมนุมประท้วงของชาวพม่าในเดือนสิงหาคม 1988 เป็นต้นมา สถานการณ์การเมืองภายในของพม่ามิได้พัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นเลย ในทางตรงกันข้ามกลับเลวร้ายลงจนแทบจะหมดทางเยียวยา

ในด้านเศรษฐกิจก็เช่นเดียวกัน แม้ว่ารัฐบาลจะเร่งรีบหาทางแก้ไขถึงขั้นยกเลิกเศรษฐกิจในระบบสังคมนิยม และหันมาใช้ระบบทุน และตอบรับการลงทุนจากต่างประเทศด้วยการออกกฎหมายว่าด้วยการลงทุนจากต่างประเทศในเดือน พฤศจิกายน 1988 และนับตั้งแต่นั้นมา ทุนต่างชาติก็พากันหลั่งไหลเข้าประเทศแต่การเปิดเสรีทางด้านเศรษฐกิจกลับทำได้ไม่เต็มรูปแบบ เนื่องด้วยรัฐบาลเป็นผู้ควบคุมการลงทุนทุกอย่างจากต่างประเทศ กล่าวได้ว่า รัฐบาลนั้นจะเป็นผู้ให้อนุญาตการลงทุน แต่มิได้เปิดโอกาสให้เอกชนเป็นผู้เข้าร่วมการลงทุนกับต่างประเทศโดยตรง หากต้องผ่านการอนุมัติจากภาครัฐเสียก่อน การเปิดเสรีทางการค้าการลงทุนกับต่างชาติ จึงยังคงจำกัดวงอยู่กับการทำธุรกรรมกับภาครัฐเท่านั้น แม้กระนั้นก็ตาม พัฒนาการทางการร่วมทุนกับต่างประเทศนั้นค่อนข้างประสบความสำเร็จ การลงทุนในภาคธุรกิจของต้นทศวรรษที่ 1990 สูงมากถึงสองพันล้านเหรียญสหรัฐ หากแต่รัฐบาลยังไม่สามารถวางระเบียบการเงินและการคลังของประเทศให้เป็นระบบที่มีความสมดุลได้ เพราะมีความจำเป็นหลายประการ เช่น งบประมาณทางทหารคิดเป็นร้อยละ 35 ของงบประมาณทั้งหมด ที่สำคัญ อัตราแลกเปลี่ยนเงินไม่ตรงตามความเป็นจริง มีความแตกต่างระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนของรัฐ และในตลาดมืดสูงกว่า 20 เท่า ทำให้ผู้เข้ามาลงทุนไม่มีความมั่นใจในมาตรการการเงินและการคลังของรัฐบาลพม่าเท่าใดนัก แต่แม้กระนั้นก็ตาม นับได้ว่าเศรษฐกิจของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหากเปรียบเทียบกับ การดำเนินนโยบายในช่วงของสังคมนิยมวิถีพม่า

อย่างไรก็ตาม พันธุ์สุรีย์ ลดาวัลย์ มีความเห็นว่า ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศเติบโตขึ้น ประชาชนพม่ากลับได้รับผลกระทบจากการสภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งสูงขึ้นระหว่างร้อยละ 21-59 ในช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมา อันสืบเนื่องมาจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลจากระบบเศรษฐกิจแบบการตลาด ในขณะที่รายได้ของประชาชนยังเท่าเดิม นอกจากนั้นการที่พม่าได้ผ่านการใช้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมมานานถึง 26 ปี ก็เป็นเหตุให้ประสิทธิภาพในการจัดการและบริหารงานยังปรับตัวตามไม่ทัน และไม่สามารถสนองตอบภาคธุรกิจที่ต้องการประสิทธิภาพและความ

รวดเร็วในการทำงานได้⁴² นอกจากนั้น ประชาชนในระดับรากหญ้าซึ่งอยู่นอกเหนือแวดวงธุรกิจ การลงทุนจากต่างประเทศ ก็ไม่ได้รับการดูแลแต่อย่างใด โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็น ภาคเศรษฐกิจหลักของประเทศ และมีประชากรที่เป็นแรงงานในส่วนนี้มากกว่าร้อยละ 50 ก็ไม่ได้รับ การพัฒนาให้มีสถานภาพทางการเงินที่ดีแต่อย่างใด ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเพราะพม่ายังมีปัญหาด้านการ บริหารจัดการภาคเกษตรอยู่มาก กอปรกับปัญหาด้านการขาดแคลนพลังงานและเทคโนโลยีที่ใช้ใน การเกษตรยังคงค่อนข้างล้าหลัง ส่งผลให้ประชาชนแลแรงงานที่อยู่ในภาคเกษตรไม่ได้รับการพัฒนา อย่างเต็มที่

โดยสรุป แม้ว่ารัฐบาลจะเร่งรัดจัดการการแก้ไขปัญหาทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อ ลดทอนความอึดอัดและความไม่พอใจของประชาชนอย่างเป็นระบบ หากแต่ก็ยังไม่สามารถกอบ กู้สถานการณ์ทางการเมืองให้กลับมามีเสถียรภาพที่ปกติได้ แม้ว่าสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจนั้น จะดำเนินไปได้ด้วยดี เนื่องจากมีปัจจัยด้านความสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่เหลือเฟือ ไม่ ว่าจะเป็นด้านทรัพยากรพลังงาน แร่ธาตุ ป่าไม้ และทรัพยากรจากทะเล ซึ่งเป็นที่ต้องการของ ต่างชาติอย่างมาก หากแต่นโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นไปที่ความมั่นคงของประเทศเป็นสำคัญ ทำให้ รายได้ส่วนใหญ่ของประเทศได้ถูกนำไปใช้ในการทหาร และความมั่นคงของชาติ และละเลย การพัฒนาทางด้านสังคม ทำให้ประเทศชาติไม่เจริญก้าวหน้าไปเท่าที่ควร ผลพวงของความ ล้มเหลวของการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า ทำให้มีประชากรพม่าเป็นจำนวนมาก พากันหลบหนีไปยังประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ ไทย จีน และอินเดีย เพื่อหางานทำ โดยเฉพาะ ประเทศไทยได้กลายเป็นตลาดงานใหญ่ของพม่า โดยในแต่ละปีจะมีประชาชนหลบหนีออกจาก พม่าและลักลอบเข้ามาในไทยเป็นจำนวนมากเพื่อหางานทำ ส่งผลให้จำนวนแรงงานพม่าที่ผิด กฎหมายในเมืองไทยมีจำนวนเกือบ 1 ล้านคนในปัจจุบัน

2.4 การกำหนดนโยบายต่างประเทศภายใต้ SLORC

ความวุ่นวายทางการเมืองในปี ค.ศ. 1988 ทำให้รัฐบาลพม่าทำการปราบปรามประชาชน ของตนอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดปฏิกิริยาจากชุมชนโลกค่อนข้างมาก ประเทศสหรัฐอเมริกา และ ประเทศต่าง ๆ ในยุโรป และประเทศอื่น ๆ ในค่ายเสรีประชาธิปไตยต่างพากันประณามการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลทหารพม่าอย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งตัดความช่วยเหลือด้านการเงิน แก่พม่า ไม่เว้นแม้กระทั่งรัฐบาลญี่ปุ่น ประเทศที่ให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณแก่พม่าเสมอ มา การถูกตัดความช่วยเหลือด้านการเงินจากต่างประเทศเกิดขึ้นในช่วงตั้งแต่ปี 1988 เป็นต้นมา อันเป็นช่วงเวลาที่เศรษฐกิจพม่าอยู่ในช่วงย่ำแย่ และมีความต้องการด้านงบประมาณอย่างมาก เพื่อ พยายามจะอันอ่อนแอของประเทศ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการประท้วงของรัฐบาล

⁴² พันธุ์สุวีย์ ฤควัดย์, การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองพม่า, หน้า 82.

การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบาย : เปิดสัมพันธ์กับต่างประเทศด้านเศรษฐกิจ

สัญญาณแรกของการกำหนดนโยบายใหม่ของพม่าในปี 1988 หลังเหตุการณ์ความไม่สงบ คือ ความพยายามในการสานสัมพันธ์กับต่างประเทศใหม่ หลังจากที่เปิดประเทศมานาน ตั้งแต่ปี 1962 ด้วยนโยบายเป็นกลางที่ค่อนข้างไปทางโคดเคียวตนเอง หากแต่ด้วยความอยู่รอด ทำให้รัฐบาลใหม่ของพม่าจำเป็นต้องละทิ้งนโยบายเดิม และทำการเปิดประเทศเพื่อให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้ ภายใต้กรอบกฎหมายใหม่ที่ออกเมื่อเดือน พฤษภาคม 1988 คือ กฎหมายว่าด้วยการลงทุนจากต่างชาติซึ่งได้กล่าวไปแล้วนั้น การเปลี่ยนแปลงอันดับแรกๆ ที่เห็น คือ การเปลี่ยนจากการปิดประเทศ และ โคดเคียวตนเองมาเป็นการเปิดประเทศรับทุนจากต่างชาติ

ข้อเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด คือ การเปิดประเทศรับความช่วยเหลือจากจีนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องเพราะพม่าถูกแซงชั้นทางเศรษฐกิจ และการซื้อขายอาวุธ ในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา โดยเฉพาะการซื้อขายอาวุธซึ่งพม่าต้องการเป็นอย่างมากในขณะนั้น ประเทศตะวันตก รวมทั้งอเมริกาห้ามการขายอาวุธให้กับพม่า หากแต่จีนกลับเป็นประเทศที่ขายอาวุธให้กับพม่าอย่างเปิดเผย ช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา จีนขายอาวุธให้กับพม่าเป็นจำนวนมหาศาล ซึ่งพม่าสามารถใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้ากับอาวุธของจีน นอกจากการซื้อขายอาวุธแล้ว จีนยังให้ความช่วยเหลือแก่พม่าด้านเศรษฐกิจอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการทำข้อตกลงการค้าบริเวณชายแดน ตลอดจนการค้าการลงทุนของจีนในพม่า และในช่วงที่พม่าขาดแคลนเงินตรา รัฐบาลจีนก็ให้ความช่วยเหลือด้านเงินกู้แก่พม่าจนพม่าสามารถตั้งตัวได้อีกครั้งหลังจากถูกแซงชั้นจากนานาประเทศนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา อาจกล่าวได้ว่า การก้าวเข้ามาของจีนมีผลทำให้โฉมหน้าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของพม่ากับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เปลี่ยนแปลงไป ทุกประเทศต่างเฝ้าระวังการเอนเอียงเข้าหาเงินของพม่าด้วยความสนใจอย่างเต็มที่ และต่างมีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่าไม่ควร โอดเคียวพม่าเพื่อเปิดทางให้กับจีนแต่เพียงประเทศเดียว การแสดงเจตจำนงที่จะเข้ามาคบค้ากับพม่า ทำให้พม่ากำหนดท่าทีของตนให้สอดคล้องกับนโยบายของภูมิภาค การออกกฎหมายการค้าต่างประเทศก็ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการปรับนโยบายต่างประเทศใหม่ของพม่า

หลังจากการประกาศกฎหมายว่าด้วยการลงทุน รัฐบาลทหารพม่าก็ได้มีโอกาสต้อนรับพลเอก ชวลิต ขงใจยุทธ ผู้บัญชาการทหารบก (ตำแหน่งในขณะนั้น) ที่เดินทางไปเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับพม่า ซึ่งนับว่าเป็นข้าราชการระดับสูงจากต่างประเทศที่ไปเยือนพม่าเป็นรายแรก หลังจาก SLORC ได้ขึ้นมาเป็นรัฐบาลใหม่ของพม่า ในการนี้ พลเอก ซอ หม่อง (Saw Maung) ประธาน SLORC ประกาศนโยบายต่างประเทศของพม่า “นโยบายเปิดประตูด้านเศรษฐกิจ และ

กฎหมายว่าด้วยการลงทุนจากต่างประเทศ ... ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ”⁴⁵ ผลพวงของการเขื่อนพม่าของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ คือ การเข้าไปลงทุนในธุรกิจป่าไม้ ประมง การค้า และการท่องเที่ยว ของนักธุรกิจไทยในพม่าอย่างต่อเนื่องตั้งแต่นั้นมา

นอกจากการเปิดสัมพันธ์ทางการค้ากับไทยแล้ว พม่ายังทยอยเปิดสัมพันธ์ทางการค้าการลงทุนกับนานาประเทศ โดยเฉพาะจากภูมิภาคเอเชีย ไม่ว่าจะเป็นจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย ฮองกง ฯลฯ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพม่าเป็นประเทศที่ร่ำรวยไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นตลาดการท่องเที่ยวแห่งใหม่ในอุษาคเนย์ ส่งผลให้ทุนจากต่างประเทศต่าง ๆ ต่างหลั่งไหลเข้าไปในพม่าอย่างไม่ขาดสาย และแม้แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศในยุโรปที่ประณามการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่าอย่างรุนแรงก็ยังเข้าไปลงทุนด้านพลังงาน โดยเฉพาะการสำรวจขุดเจาะน้ำมัน และสำรวจแหล่งก๊าซธรรมชาติด้วยจำนวนเงินมหาศาล ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า พม่านั้นได้ทำการเปิดประเทศอย่างเสรีเพื่อตอบรับการลงทุนจากต่างชาติอย่างเสรี ส่งผลให้พม่าซึ่งเคยเป็นประเทศที่ปิด และต้องห้ามสำหรับคนต่างชาติ กลายเป็นประเทศเนื้อหอมในเอเชียอาคเนย์ไปอย่างรวดเร็ว ถนนการลงทุนทุกสายต่างมุ่งไปที่พม่าอย่างไม่ขาดสาย โดยเฉพาะประเทศในสมาชิกกลุ่มอาเซียน อันได้แก่ ไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย ได้กลายเป็นประเทศที่เข้าไปลงทุนในพม่าในอัตราค่อนข้างสูงในเศรษฐกิจส่วนต่าง ๆ อาทิ การก่อสร้างโรงแรม และการบริหารจัดการ ตลอดจนการท่องเที่ยว การก่อสร้างศูนย์การค้า และแหล่งท่องเที่ยว อุตสาหกรรมด้านเสื้อผ้า รวมไปถึงการสัมปทานทรัพยากรธรรมชาติ

จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างพม่ากับประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มสมาชิกอาเซียนนั้น เป็นไปด้วยดี ทั้งนี้ เนื่องจากอาเซียนได้กำหนดนโยบาย “สัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์” (Constructive Engagement) กับพม่าท่ามกลางการประกาศคัดค้านพม่าจากประเทศค่ายตะวันตก ทั้งนี้เนื่องจากอาเซียนมีความเห็นว่า ไม่ควรโคดเคียวพม่า เพราะมีแต่จะทำให้พม่าหันเข้าไปหาจีนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ทางออกของอาเซียนในการป้องกันจีนเข้าไปครอบงำพม่า คือ การพยายามดึงพม่าเข้าหาอาเซียนด้วยนโยบายเช่นนี้ ทำให้อาเซียนเชื่อใจให้พม่าสมัครเป็นสมาชิกของอาเซียนในปี 1997 ซึ่งพม่าก็ตอบรับด้วยความยินดี และทำให้เห็นนโยบายต่างประเทศของพม่าค่อนข้างมีพลวัตร โดยเฉพาะกับประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน ดังนั้น แม้ประเทศจากค่ายตะวันตก รวมทั้งอินเดีย จะพากันแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจกับพม่า แต่พม่าก็ยังคงดำเนินนโยบายต่างประเทศและสานสัมพันธ์กับประเทศในภูมิภาคเอเชียต่อไปอย่างแข็งขัน

การเปลี่ยนแปลงประการที่สอง คือ การหวนกลับมาเข้าร่วมกับสมาคมต่าง ๆ ในภูมิภาคอีกครั้ง โดยกลับเข้าไปเป็นสมาชิกของกลุ่ม Non-Aligned Movement (NAM) ตามคำเชิญของ

⁴⁵ เป็นส่วนหนึ่งของการกล่าวปราศรัยในการเลี้ยงรับรอง พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ผบ.ทบ. และคณะจากประเทศไทย เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 1988 อ้างใน Josef Silverstein, “Burma and the World,” In Robert H. Taylor. *Burma : political economy under military rule*, London : Hurst, 2001, p. 121.

ประธานาธิบดี ซุฮาโต ของอินโดนีเซีย ในปี 1989⁴⁴ หลังจากประกาศถอนตัวในทศวรรษที่ 1970 นอกจากนั้น พม่ายังได้เข้าร่วมในกลุ่มอาเซียนในปี 1997 ตามคำเชื้อเชิญของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมีอินโดนีเซีย ไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย เป็นผู้ผลักดันและให้การสนับสนุน และหลังจากนั้น พม่าก็ได้เข้าร่วมกลุ่มความร่วมมือด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ ในภูมิภาค เช่น กลุ่ม BIMSTEC กลุ่ม Ganga-Mekong Swaarnbhomi กลุ่ม Great Mekong Sub-region (GMS) และ ACMECS⁴⁵ เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า พม่านั้นได้เปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศจากยุค 1962 ไปค่อนข้างมาก ด้วยการละทิ้งอุดมการณ์การโดดเดี่ยวตนเองมาเป็นการมีส่วนร่วมในองค์กรระหว่างประเทศอย่างเข้มแข็ง ซึ่งหากจะพิจารณาให้ดีจะพบว่า การดำเนินการนโยบายต่างประเทศในช่วงนี้จะละม้ายคล้ายคลึงกับการดำเนินนโยบายในช่วง 1948-1962 ซึ่งเป็นช่วงที่พม่ามีบทบาทอย่างสำคัญในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ การหวนกลับมามีบทบาทและมีส่วนร่วมในภูมิภาคอีกครั้ง จึงเป็นเรื่องที่ไม่แปลกอะไรนักในรูปแบบ หากแต่ในด้านของเนื้อหา นั้นค่อนข้างจะแตกต่าง เนื่องจากพม่าในทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชนโลก เฉกเช่นในทศวรรษที่ 1950 1960 และ 1970 หากแต่เป็นพม่าที่ถูกประณาม ทักท้วง และถูกเรียกร้องจากเวทีต่างประเทศให้มีการปรับปรุงด้านการเมือง และการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง และต่อเนื่อง นอกจากนั้น เวทีการเมืองระหว่างประเทศของพม่ายังถูกจำกัดให้แคบลง เพราะเวทีการเมืองสากล เช่น องค์กรสหประชาชาติ องค์กรแรงงานสากล (ICO) ต่างพากัน ทักท้วงพม่าในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างมาก ส่งผลให้ศักดิ์ศรีของพม่าในเวทีเหล่านี้ไม่สว่างแจ่มเหมือนพม่าในทศวรรษที่ 1950

สาเหตุที่แควดวงและเวทีการเมืองของพม่าแคบลง อีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะพม่าถูกแซงชั้นทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองจากประเทศในฝ่ายตะวันตก โดยเฉพาะจากสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ และประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) เวทีการเมืองระดับสากลที่อนุญาตให้พม่าเข้าไปมีส่วนร่วมได้จึงเป็นเวทีในภูมิภาคเอเชียเท่านั้น แต่แม้กระนั้นก็ตาม พม่าเองก็ต้องคอยประคับประคองตนเองให้ผ่านรศุมการเรียกร้องจากเวทีเหล่านี้ให้ปรับปรุงการเมืองภายในของตน รวมทั้งเรื่องของการละเมิดสิทธิมนุษยชน จะมีก็แต่บางประเทศที่หลีกเลี่ยงการเข้าไปแทรกแซงในกิจการภายในของพม่า และประกาศเป็นนโยบายต่างประเทศต่อพม่าอย่างชัดเจน เช่น ประเทศจีน เป็นต้น ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ อาทิ ญี่ปุ่น หรือแม้แต่ประเทศสมาชิกอาเซียนก็ยังหว่านล้อมให้พม่าปรับปรุงการเมืองภายในอยู่เนือง ๆ หากแต่ผลประโยชน์ที่ประเทศเหล่านี้สามารถแสวงหาได้จากพม่าทำให้การเรียกร้องไม่แข็งกร้าวและดุคั่นเฉกเช่นประเทศในค่ายยุโรป แม้กระนั้นก็ตาม กระแสการเรียกร้องก็มีมาเป็นระยะ ๆ ทุกครั้งที่มิเหตุการ์ณด้านละเมิดสิทธิ

⁴⁴ Josef Silverstein, "Burma and the World," In Robert H. Taylor. *Burma : political economy under military rule*, London : Hurst, 2001, p. 122.

⁴⁵ เป็นคำย่อของโครงการ Ayawady - Chao Phraya - Mekong Economic Co-operation Strategy.

มนุษย์ชนในพม่าเกิดขึ้น แต่พม่าก็สามารถพาดำรงรอดไปได้ สาเหตุส่วนหนึ่งเพราะพม่ามีปัจจัย หนุณที่สำคัญคือ การให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนอย่างปราศจากเงื่อนไขของจีนที่มีให้แก่ พม่าตั้งแต่ปี 1988 อันเป็นปีที่พม่าเผชิญหน้ากับปัญหาการเมืองภายในและการเมืองระหว่าง ประเทศ ตลอดจนปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ความช่วยเหลือของจีนทำให้พม่ารอดพ้นจากวิกฤต ภายในอย่างชัดเจน และด้วยการสนับสนุนของจีนนี่เองที่เป็นเหตุให้พม่าปรับเปลี่ยนสาระของ นโยบายต่างประเทศที่เคยมีมาอย่างสำคัญ

สาระและแก่นสำคัญของนโยบายต่างประเทศของพม่า คือ นโยบายว่าด้วยความเป็นกลาง ความเป็นกลางของพม่าในอดีตนั้น เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของพม่าที่ป้องกันพม่าไม่ให้เป็นที่ หวาดระแวงของจีน เนื่องเพราะในช่วงแรกที่พม่าสถาปนาประเทศใหม่หลังจากเป็นอิสระจาก อังกฤษนั้น การเมืองโลกได้เริ่มแบ่งขั้วเป็น 2 ขั้วอย่างเห็นได้ชัด โดยมีจีนซึ่งเป็นเพื่อนบ้านสำคัญ ของพม่ายืนอยู่คนละขั้วกับสหรัฐอเมริกา และประเทศสำคัญในยุโรป ดังนั้นพม่าจึงต้อง ระมัดระวังตัวเองจากทั้งสองค่าย คือ ค่ายเสรี และค่ายคอมมิวนิสต์ การแสดงตัวเป็นกลางทำให้ พม่าอยู่ร่วมกับจีนได้อย่างสันติ พร้อม ๆ ไปด้วยการมีสัมพันธภาพกับประเทศในค่ายเสรีประชาธิปไตย ได้อย่างสะดวกใจ และเปิดรับความช่วยเหลือด้านงบประมาณและด้านวิชาการ ซึ่งพม่าจำเป็นต้อง เปิดรับเนื่องจากอยู่ในสถานะสร้างชาติใหม่ อีกครั้งหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น⁴⁶ ดังนั้น พม่า ในอดีตนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 เป็นต้นมา จึงยึดถือนโยบายเป็นกลางอย่างเคร่งครัด แม้จะอยู่ในช่วง ของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และเศรษฐกิจครั้งสำคัญของพม่าในช่วงระหว่างปี 1962-1988 นโยบายที่ประกาศอย่างชัดเจนก็คือนโยบายเป็นกลาง นอกเหนือจากนั้นยังเป็นนโยบายเป็นกลาง อย่างเคร่งครัดที่นอกจากจะไม่เอนเอียงเข้าข้าง หรือเข้าใกล้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งระหว่างโลกเสรี ประชาธิปไตยกับค่ายคอมมิวนิสต์แล้ว ยังถึงขั้นไม่ส่งสรรพกับประเทศใดเป็นกรณีพิเศษอีกด้วย จะมีที่สัมพันธภาพเฉพาะแคว้นของประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนใกล้ชิด เช่น ไทย จีน อินเดีย และบังกลาเทศ เท่านั้น หากแต่นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา การดำเนินนโยบายต่างประเทศ ของพม่ากลับเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญอย่างสิ้นเชิง พม่าในปี 1988 จึงเป็นพม่าที่แนบแน่นกับ จีน และเปิดโอกาสให้จีนเข้าไปแสวงหาประโยชน์ในแผ่นดินพม่า ไม่ว่าจะเป็นด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ และพื้นที่ที่เปิดให้จีนเข้าไปใช้ในด้านความมั่นคงทางการทหาร และการค้า การลงทุน จนเป็นสาเหตุให้พม่ากลายเป็นประเทศในอาณัติของจีนในทางพฤตินัยไปโดยปริยาย มิโยที่พม่าจะปฏิเสธการเป็น “ประเทศในอาณัติ” ของจีนเพียงใดก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถแก้ต่าง ให้กับการรุกรานของจีนเข้าไปในพม่าอย่างเป็นรูปธรรมได้ นโยบายต่างประเทศของพม่าผูกพันกับ จีนในหลายด้าน นับตั้งแต่การค้า การลงทุน การคลัง การทหารและการต่างประเทศ โดยเฉพาะ

⁴⁶ พม่าเป็นประเทศที่ได้รับความบอบช้ำจากการสู้รบในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองอย่างมาก เนื่องจากเป็นประเทศที่ญี่ปุ่นเข้าไปยึด พื้นที่และใช้เป็นฐานทำสงครามกับจีน ดังนั้นฝ่ายพันธมิตรซึ่งมีสหรัฐอเมริกา และอังกฤษจึงโจมตีกองทัพญี่ปุ่นในพม่าอย่างหนัก หน่วง พร้อมทั้งชิงพื้นที่บางส่วนเพื่อให้การช่วยเหลือจีน พม่าจึงถูกทำลายอย่างหนัก

ด้านการต่างประเทศ การที่จีนเป็นหนึ่งในสมาชิกคณะกรรมการด้านความมั่นคงของสหประชาชาติ ทำให้สามารถให้ความมั่นใจกับพม่าได้ว่า จีนจะสามารถใช้สิทธิยับยั้งการลงโทษพม่าในกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ หากสหประชาชาติจะมีมติให้ลงโทษพม่า ดังนั้น จึงถือว่าจีนมีคุณสมบัติการแก้พม่าในหลายกรณี นอกเหนือไปจากความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการให้เงินกู้ และการลงทุน จนพม่าสามารถพลิกฟื้นจากการล่มสลายทางเศรษฐกิจในปลายทศวรรษที่ 1980 จนกลายมาเป็นประเทศที่มีศักยภาพด้านเศรษฐกิจเฉกเช่นในปัจจุบันที่พม่ากลายเป็นประเทศเนื้อหอมที่ต่างประเทศยังหวังเข้าไปลงทุนด้านอุตสาหกรรมพลังงาน ทั้งน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และไฮโดรอิเล็กทริกซึ่งพม่ามีอยู่อย่างเหลือเฟือ

นอกจากนั้น การเป็นพันธมิตรที่แนบแน่นกับจีนยังทำให้สถานการณ์ทางภูมิรัฐศาสตร์ของพม่าเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง จากพม่าที่เป็นประเทศชายขอบของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียใต้ ที่ไม่อยู่ในสายตาของสหรัฐอเมริกาในเชิงยุทธศาสตร์ พม่าในวันนี้กลับกลายเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของภูมิภาคที่มหาอำนาจไม่สามารถจะมองข้ามไปได้ เนื่องจากความสัมพันธ์กับจีนทำให้พม่าซึ่งเป็นที่รังเกียจของอินเดียในปี 1988 ในฐานะรัฐบาลที่ทำร้ายประชาชนของตนเอง และมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง จนประเทศที่เชิดชูประชาธิปไตยอย่างอินเดียต้องเปิดประเทศให้กลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยของพม่าเข้าไปหลบภัยและทำการต่อต้านรัฐบาลของตนอย่างเต็มอกเต็มใจ ต้องละทิ้งอุดมการณ์เดิมของตน และหวนกลับมาสานสัมพันธ์กับพม่าอีกครั้ง พร้อมทั้งชักนำให้พม่าหวนคืนสู่เวทีการเมืองระหว่างประเทศในรูปแบบขององค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศอีกครั้ง นโยบายต่างประเทศของพม่าในวันนี้จึงอยู่ห่างไกลจากนโยบายความเป็นกลางอย่างเห็นได้ชัด

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า นโยบายต่างประเทศของพม่าในช่วงตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในปี 1988 เป็นต้นมา มีความผันผวนเปลี่ยนแปลงไปจากนโยบายเป็นกลางอย่างสิ้นเชิง การดำเนินนโยบายต่างประเทศของพม่าในวันนี้จึงเป็นการสานต่อนโยบายที่มีต่อจีนอย่างแนบแน่น ยิ่งรัฐบาลจากประเทศฝ่ายตะวันตกต่างบีบบังคับพม่ามากเท่าใด ยิ่งทำให้พม่าต้องหันหน้าเข้าหาจีนมากขึ้นเป็นเงาตามตัว แม้ว่าอาเซียนจะเสนอตัวเป็นทางเลือกให้กับพม่า ให้พึ่งพาเงินให้น้อยลง หากแต่อาเซียนเองก็ยังคงพึ่งนโยบายจากตะวันตกอยู่บ้าง โดยเฉพาะในกรณีของพม่า เพราะพม่าเองนั้นก็มีความหวาดระแวงอยู่แล้วว่าประเทศค่ายตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาจะใช้เวทีอาเซียนกดดันพม่าให้มีการปรับปรุงทางการเมือง พม่าจึงสงวนท่าทีต่ออาเซียน และมักจะอ้างจารีตของอาเซียนที่ว่าจะไม่มีการแทรกแซงเรื่องกิจการภายในของประเทศสมาชิก ทำให้อาเซียนทำอะไรไม่ได้มากนักนอกเหนือไปจากการพูดจากหว่านล้อมพม่าเป็นครั้งคราวไป หากจะกล่าวตามความจริงแล้ว พม่าเกรงใจอาเซียนน้อยกว่าจีน เพราะจีนสามารถเป็นที่พึ่งของพม่าได้ในทุกโอกาส โดยเฉพาะในช่วงของวิกฤตเศรษฐกิจในปี 1997 ประเทศสมาชิกอาเซียนไม่สามารถเป็นที่พึ่งให้กันและกันได้ ในขณะที่จีนสามารถเป็นที่พึ่งแก่อาเซียนได้ในแง่ของเศรษฐกิจ นโยบาย

ต่างประเทศของพม่าในปัจจุบันจึงผูกติดอยู่กับจีนอย่างแนบแน่น และกลายมาเป็นสัมพันธภาพที่ ถูกจับตามองจากประเทศในเอเชียอาคเนย์ ตลอดจนประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออก เฉกเช่น ญี่ปุ่น อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนั้น อินเดียเองก็ดูไม่สบายใจนักที่เห็นจีนเข้าไปครอบครอง ทรัพยากรในพม่า และสามารถใช้พื้นที่ในพม่าได้อย่างค่อนข้างมาก ซึ่งก่อให้เกิดความไม่มั่นคงใน บริเวณชายแดนอินเดีย และพม่า เพราะหากจีนสามารถใช้ดินแดนในพม่าได้ ก็เท่ากับความมั่นคง ของอินเดียไม่มีเสถียรภาพไปโดยอัตโนมัติ ในขณะที่เดียวกันสหรัฐอเมริกา ก็ดูไม่สบายใจนักที่เห็น จีนสามารถรุกคืบเข้าไปใช้พื้นที่ในพม่า โดยเฉพาะในหมู่เกาะต่าง ๆ ในทะเลอันดามัน และ มหาสมุทรอินเดีย ซึ่งเท่ากับทำให้จีนสามารถใช้เส้นทางเดินเรือในมหาสมุทรอินเดียได้ ซึ่งในทาง ยุทธศาสตร์แล้วทำให้จีนได้เปรียบสหรัฐอเมริกา ซึ่งเคยมีอิทธิพลอยู่ในน่านน้ำในทวีปเอเชีย นโยบายนโยบายต่างประเทศของพม่าต่อจีน และนโยบายต่างประเทศของจีนต่อพม่าจึงมีความหมายต่อ การเมืองในภูมิภาคอย่างเห็นได้ชัด จึงเป็นเรื่องที่ทุกประเทศในภูมิภาคต้องจับตามองอย่างใกล้ชิด พม่าเองก็ตระหนักถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญนี้ แต่การเมืองในภูมิภาคและใน โลกก็บีบบังคับให้พม่าต้อง หันเข้าหาจีนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในมุมมองของอาเซียนเองก็ไม่อาจจะหว่านล้อมหรือชักจูงให้พม่าลอยห่างออกจากจีนดัง ที่ตั้งความหวังเอาไว้ได้ ถึงแม้ว่าเป้าหมายของอาเซียนในการหว่านล้อมให้พม่าเข้าเป็นสมาชิกของ อาเซียนนั้นก็หวังว่าจะทำให้พม่าพึ่งพาเงินให้น้อยลง แต่ในความเป็นจริงแล้ว อาเซียนไม่ประสบ ความสำเร็จดังที่ตั้งไว้แต่อย่างไร ในทางกลับกันพม่ากลับหันไปสานสัมพันธ์กับจีนอย่างแนบแน่น และเลือกที่จะเดินเฉดข้อข้อเสนอของอาเซียนในเรื่องที่สัมพันธ์กับการเมืองภายในของพม่า ทุก ครั้งที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการกักบริเวณ ออง ซาน ซู จี อาเซียนก็ไม่สามารถ หว่านล้อมหรือกดดันให้รัฐบาลปล่อยตัว ออง ซาน ซู จี ได้ ชุมชนโลกจึงตั้งข้อสงสัยกับบทบาท ของอาเซียนต่อพม่าเสมอมา พม่าเองก็เลือกที่จะสานสัมพันธ์กับประเทศสมาชิกอาเซียนในรูปแบบ ของทวิภาคี (bilateral) มากกว่าที่สานสัมพันธ์กับองค์กรอาเซียน พม่าเลือกที่จะสานสัมพันธ์กับ ไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย ในด้านเศรษฐกิจ ในขณะที่นิยมจะผูกภาคีเป็นมิตรกับประเทศสังคมนิยม เช่น เวียดนาม ลาว และกัมพูชา ในฐานะที่เป็นประเทศสังคมนิยม และประเทศสมาชิกใหม่ ในอาเซียน ทำให้ถูกมองว่าพม่าจะเข้าไปเป็นตัวแบ่งแยกประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนออกเป็น สองกลุ่ม คือ กลุ่มเก่า และกลุ่มใหม่ อันได้แก่ กลุ่มประเทศ CLVM (Cambodia Laos Vietnam and Myanmar) การขจัดขึ้นต่อกระบวนการปรับเปลี่ยนนโยบายการเมืองของพม่า ถูกมองว่าพม่า เป็นตัวจุดภาพพจน์ของอาเซียนให้ “ลอยหลังเข้าคลอง”⁴⁷ เพราะแทนที่อาเซียนจะจูงใจให้พม่ามีการ เปลี่ยนแปลงการเมืองไปในทางที่เป็นประชาธิปไตยขึ้น หากแต่ไม่สามารถจะทำได้ เพราะปัจจุบัน พม่าก็ยังคงยืนยันทิ้งจะคงรูปแบบการเมืองของคนเอาไว้ โดยที่อาเซียนไม่สามารถทำอะไรได้เลย

⁴⁷ Aung Saw, "ASEAN - Burma Relation" in *Challenges to Democratization in Burma*. Stockholm : International IDEA, 2001, p. 56.

ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพม่าไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาเซียน จึงสามารถที่จะยืนหยัดเป็นตัวของตัวเอง ในทางกลับกัน อาเซียนเสียอีกเป็นฝ่ายที่จะต้องเข้าไปหาพม่า โดยเฉพาะด้านการค้าการลงทุน เพราะพม่าเป็นตลาดใหม่สำหรับอาเซียน นอกจากนั้น พม่ายังมีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย โดยเฉพาะทรัพยากรด้านพลังงาน ซึ่งเป็นที่ต้องการของนานาประเทศ อาทิ ประเทศไทย เป็นต้น ที่จำเป็นต้องพึ่งพาทักษะธรรมชาติจากพม่า ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่อาเซียนไม่สามารถจับพม่าหันซ้ายหันขวาได้ตามใจชอบ นอกเหนือไปกว่านั้น อาเซียนกลับต้องเป็นฝ่ายพยักหน้าให้กับพม่าทุกครั้งที่พม่ายืนยันที่จะดำเนินนโยบายทางการเมืองของพม่าตามแบบฉบับของพม่าเอง โดยไม่ยอมให้ใครเข้าไปแทรกแซงกิจการภายใน

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า นโยบายต่างประเทศของพม่าในยุค 1988 จนถึงปัจจุบันนั้นแตกต่างไปจากนโยบายต่างประเทศในยุค 1944-1962 และ ยุค 1962-1988 ไปโดยสิ้นเชิง เพราะนโยบายต่างประเทศพม่าในวันนี้ได้ออกนอกเส้นทาง “นโยบายเป็นกลาง” ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายหลักของพม่าโดยสิ้นเชิง พม่าในวันนี้จึงเป็นพม่าที่เอนเข้าหาจีนอย่างไม่เคอะเขิน จนเป็นที่น่าเป็นห่วงว่า พม่าจะสามารถดึงตัวเองออกจากอิทธิพลของจีนได้หรือไม่ เพราะปัจจุบันจีนได้แผ่อิทธิพลเข้าไปในพม่าในเกือบทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นทางทหาร การเมือง และเศรษฐกิจ และพม่าเองก็จำเป็นต้องพึ่งพาจีนในด้านการเมืองอยู่ไม่น้อย การดำเนินนโยบายต่างประเทศของพม่าในอนาคตเพื่อให้ดำรงความเป็นตัวของตัวเอง โดยปราศจากการครอบงำของจีน จึงเป็นนโยบายที่ยากต่อการดำเนินการเป็นอย่างมาก เพราะจีนนั้นได้นับพม่าเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายความมั่นคงของจีนเรียบร้อยแล้ว การแยกตัวออกจากจีนจึงเป็นเรื่องที่ทำไม่ได้ง่ายนัก นอกเสียจากจะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของมหาอำนาจในซีกโลกตะวันตกอย่างใหญ่หลวง เช่น การเปิดโอกาสให้พม่ามีทางเลือกมากยิ่งขึ้นในด้านการเมืองและเศรษฐกิจในเวทีโลกแทนที่จะถูกผลักดันดังเช่นในปัจจุบันที่สหรัฐอเมริกา ๔๘ ชาติยุโรป และแคนาดา พากันแข่งขันพม่าในทางการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งก็มีแต่จะผลักดันพม่าเข้าหาจีนมากขึ้น หากแต่เมื่อพิจารณาข้อเรียกร้องของฝ่ายตะวันตกแล้ว ก็ดูเหมือนว่าจะห่างไกลจากสิ่งที่พม่าจะสามารถปฏิบัติได้ โดยเฉพาะในขณะนี้ยังไม่มีแนวโน้มว่ารัฐบาลทหารพม่าจะยอมเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองของตนแต่อย่างใด เมื่อเป็นเช่นนั้น ชุมชนโลกก็ต้องเฝ้ามองการณ์ระหว่างพม่ากับจีนด้วยสายตาที่หวาดระแวงต่อไป

2.5 นโยบายต่างประเทศของพม่าต่อเพื่อนบ้าน : จากศัตรูสู่ความเป็นมิตร

ในบรรดาประเทศทั้งหลายที่พม่ามีความสัมพันธ์ด้วยนั้น ประเทศเพื่อนบ้านเป็นประเทศที่พม่าให้ความสำคัญด้วยมากที่สุด พม่ามีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศไทย ลาว อินเดีย และบังกลาเทศ ทั้ง 5 ประเทศล้วนมีความสัมพันธ์ที่ไม่สู้จะราบรื่น

เท่าใดนักตลอดระยะเวลาตั้งแต่พม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี 1948⁸ นับตั้งแต่จีนซึ่งคอยให้ความสนับสนุนแก่พรรคคอมมิวนิสต์พม่าทั้งด้านอาวุธ และการอบรมกองกำลังในช่วงทศวรรษที่ 1950 มาจนกระทั่งปลายทศวรรษที่ 1980 เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์พม่าสลายตัวในปี 1989 ในขณะที่อินเดียเองก็ให้ความช่วยเหลือแก่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้านรัฐบาลพม่าในบริเวณชายแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือ และช่วง 1988 ก็ยังให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาและนักการเมืองพม่าที่เคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตย ส่วนประเทศไทยนั้นก็ให้ความช่วยเหลือแก่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยที่มีศูนย์บัญชาการอยู่บริเวณตะเข็บชายแดนไทย-พม่า โดยเฉพาะในสมัยที่พม่าประกาศใช้ระบบสังคมนิยมวิधिพม่าเป็นระบบการปกครองและระบบเศรษฐกิจของพม่าตั้งแต่ปี 1962 เป็นต้นมา ประเทศเพื่อนบ้านที่พม่ามีปัญหาด้วยน้อยที่สุดได้แก่ ลาว ทั้งนี้เป็นเพราะส่วนหนึ่งพื้นที่ชายแดนลาว-พม่านั้นมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นเขตแดน และบริเวณพื้นที่ในเขตลาวที่ตรงข้ามกับพม่าก็ไม่มีเหตุการณ์การเมืองที่จะกระทบความมั่นคงของพม่าได้ ความสัมพันธ์กับบังคลาเทศส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของชาวบังคลาเทศที่เข้ามาหางานทำในพม่า และบางส่วนหลบซ่อนเข้ามาผสมกลมกลืนกับชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในพม่าในบริเวณรัฐอะร่ากันทำให้เกิดปัญหาการขับไล่ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากบังคลาเทศจนเป็นเหตุให้เกิดปัญหาาระดับประเทศ เช่น กรณีชาวโรฮิงยา ซึ่งเป็นชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในพม่าถูกกดดันจากฝ่ายรัฐบาลจนต้องหลบหนีเข้าไปอยู่ในบังคลาเทศเป็นจำนวนมาก จนเป็นปัญหาาระหว่างประเทศให้รัฐบาลทั้งสองต้องหาทางแก้ไข

ความสัมพันธ์ที่ไม่สู้จะราบรื่นนี้ส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับเรื่องความมั่นคงของพม่าที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนพม่าที่มักอาศัยอาณาบริเวณชายแดน ซึ่งเป็นรอยต่อของพม่ากับประเทศเพื่อนบ้านเป็นพื้นที่ในการซ่อนสมุทกำลั้ง และเป็นศูนย์บัญชาการในการต่อสู้กับรัฐบาลพม่า ทำให้รัฐบาลพม่าจำเป็นต้องกำหนดนโยบายต่างประเทศที่ละเอียดอ่อนต่อประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้ โดยเฉพาะกับจีน อินเดีย และไทย เพื่อป้องกันมิให้ประเทศเหล่านี้ให้การสนับสนุนแก่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งในอดีตนั้นก็ล้วนแล้วแต่มีประวัติศาสตร์ในการช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้เสมอมา ด้วยเหตุผลด้านความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้านเช่นกัน อาทิ ประเทศไทย เป็นต้น ไทยนั้นในอดีตเคยเป็นประเทศที่เคยสูญเสียเอกราชให้กับพม่าถึง 2 ครั้ง ทำให้ไทยหวาดระแวงพม่า และมองพม่าเป็นศัตรูที่คอยรุกรานประเทศไทย ดังนั้น การมีกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มกะเหรี่ยง มอญ กะยาห์ และไทใหญ่ อยู่บริเวณชายแดน ซึ่งเปรียบเสมือนป้อมปราการที่กั้นพม่าให้ออกห่างจากชายแดนไทยเป็นเรื่องที่รัฐบาลไทยในอดีตให้การสนับสนุนจนเป็นที่มาของนโยบาย “รัฐกันชน” (buffer state) ซึ่งพม่าก็มักจะประท้วงไทยอยู่อย่างสม่ำเสมอ จบจนกระทั่งถึงรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชิน

⁸ Andrew Selth, "The Armed Forces and Military Rule in Burma," In Robert J. Rotberg, *Burma : prospects for democratic future*, 87-108. Cambridge, Mass. : World Peace Foundation and Harvard Institute for International Development, 1998, p. 95.

วัตร ที่ประกาศยกเลิก “นโยบายรัฐกันชน” อันก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในระหว่างหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายความมั่นคงของรัฐ

กรณีกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย-พม่า มิใช่กรณีเดียวที่รัฐบาลพม่าต้องเผชิญหากแต่ในบริเวณชายแดนอีก 3 ประเทศ อันได้แก่ จีน อินเดีย และบังกลาเทศ ก็มีกรณีศึกษาที่ละม้ายคล้ายคลึงกัน ซึ่งทำให้รัฐบาลพม่าต้องให้ความสนใจกับการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างรอบคอบ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนเหล่านี้เติบโตและเข้มแข็งขึ้นมาเป็นปัญหาท้าทายเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศได้ ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศนี้ พม่าจำต้องใช้วิเทโศบายที่ชาญฉลาดในการหว่านล้อมให้รัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านล้มเลิกการให้การสนับสนุนแก่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยตามบริเวณชายแดนของตน นโยบายต่างประเทศของพม่าอันสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย จึงเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจโดยเฉพาะการดำเนินนโยบายกับจีน และอินเดีย ซึ่งเป็นมหาอำนาจที่สำคัญและเป็นประเทศที่มีแสนยานุภาพยิ่งใหญ่กว่าประเทศพม่าหลายเท่าไม่ว่าจะเป็นขนาดของพื้นที่ จำนวนประชากร และความเข้มแข็งของรัฐบาลและกองทัพ แม้กระนั้นก็ตาม พม่าก็สามารถดำเนินนโยบายต่างประเทศของตนจนกระทั่งหว่านล้อมให้จีนยกเลิกการให้ความช่วยเหลือแก่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มคะฉิ่น ในบริเวณตอนเหนือของพม่า ตลอดจนกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์พม่า ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลายเชื้อชาติเป็นสมาชิก และกองกำลัง อาทิ กลุ่มว้า โกกัง คะฉิ่น ไทใหญ่ และมูเซย เป็นต้น นอกจากนี้จะล้มเลิกการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเหล่านี้แล้ว รัฐบาลพม่ายังสามารถหว่านล้อมให้รัฐบาลจีนหันมาสานสัมพันธ์ไมตรีกับรัฐบาลพม่าที่อย่างถ่วง และช่วยเจรจาให้กองกำลังคะฉิ่นอิสระ (the Kachin Independent Army - KIA) ขอมเจรจาหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าในที่สุด นอกจากกลุ่มคะฉิ่นแล้ว รัฐบาลจีนยังสามารถหว่านล้อมให้กองกำลังของว้า (United Wa State Army) และกลุ่มจีน โกกัง ซึ่งรวมตัวกันก่อตั้งเป็นกองกำลังหลังการสลายตัวของกองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์พม่า เจรจาหยุดยิงกับรัฐบาลพม่า และเป็นพันธมิตรกับรัฐบาลพม่าในที่สุด จึงนับได้ว่า รัฐบาลพมานั้นสามารถใช้นโยบายต่างประเทศต่อจีนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงของชาติได้อย่างน่ามหัศจรรย์

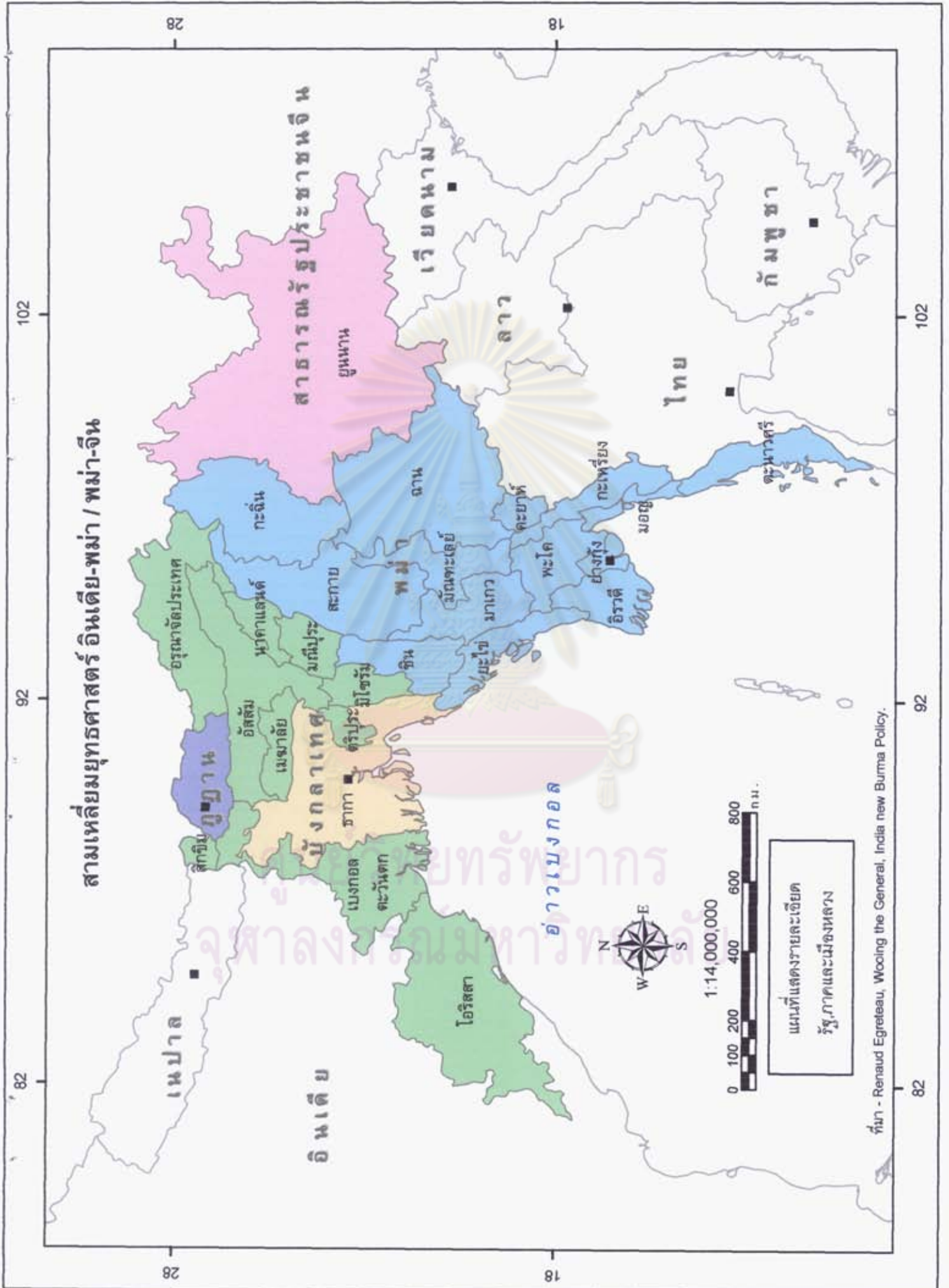
นโยบายต่างประเทศของพม่าต่อจีนประสบความสำเร็จอย่างสูงและมีผลทำให้นโยบายของอินเดียต่อกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนอินเดีย-พม่าเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน นอกจากนี้จะเปลี่ยนนโยบายเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยแล้ว อินเดียยังได้เปลี่ยนนโยบายต่อพม่าจากแข่งขันรัฐบาลพม่าในปี 1988 มาเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นการสานสัมพันธ์กับพม่าอย่างแนบแน่นอีกด้วย นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายต่างประเทศของอินเดียชนิดจากหน้ามือเป็นหลังมือเลยทีเดียว การเปลี่ยนแปลงนี้ยังส่งผลกระทบต่อมาถึงนโยบายของไทยในสมัย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (2001 - ปัจจุบัน) อีกด้วยเช่นกัน โดยเปลี่ยนจากนโยบายให้การสนับสนุน “รัฐ

กันชน” ในบริเวณชายแดนไทย-พม่า มาเป็นการสานสัมพันธ์กับรัฐบาลพม่าที่ข้างกึ่งโดยตรง และหาทางหว่านล้อมให้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย-พม่าที่ยังไม่ได้เจรจาหยุดยิงกับรัฐบาลพม่า เช่น กองกำลังกลุ่มสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (the Karen National Union - KNU) และกลุ่มกำลังพรรคการเมืองแห่งชาติคะยาห์ (the Kayah National Progressive Party - KNPP) ให้เจรจาหยุดยิงกับรัฐบาลพม่า เป็นต้น

คำถามวิจัยที่น่าสนใจอันสัมพันธ์กับนโยบายต่างประเทศของพม่าในบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย คือ พม่ามีวิเทโศบายในการกำหนดนโยบายต่างประเทศกับประเทศจีน อินเดีย และไทย อย่างไร จึงสามารถประสบความสำเร็จในการทำให้รัฐบาลของประเทศเหล่านี้ยกเลิกการสนับสนุนกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย และหันมาให้ความร่วมมือกับรัฐบาลกลางของพม่าที่ข้างกึ่งได้ ในส่วนนี้จึงเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของพม่ากับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 3 เป็นรายประเทศ โดยจะเน้นศึกษาเฉพาะกรณีอันสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็จะให้ความสนใจกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยทั่วไป ซึ่งจะเป็นฉากหลังและบริบทประกอบเพื่อให้เห็นภาพของความสัมพันธ์ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยให้เด่นชัดขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ความสัมพันธ์จีน - พม่า

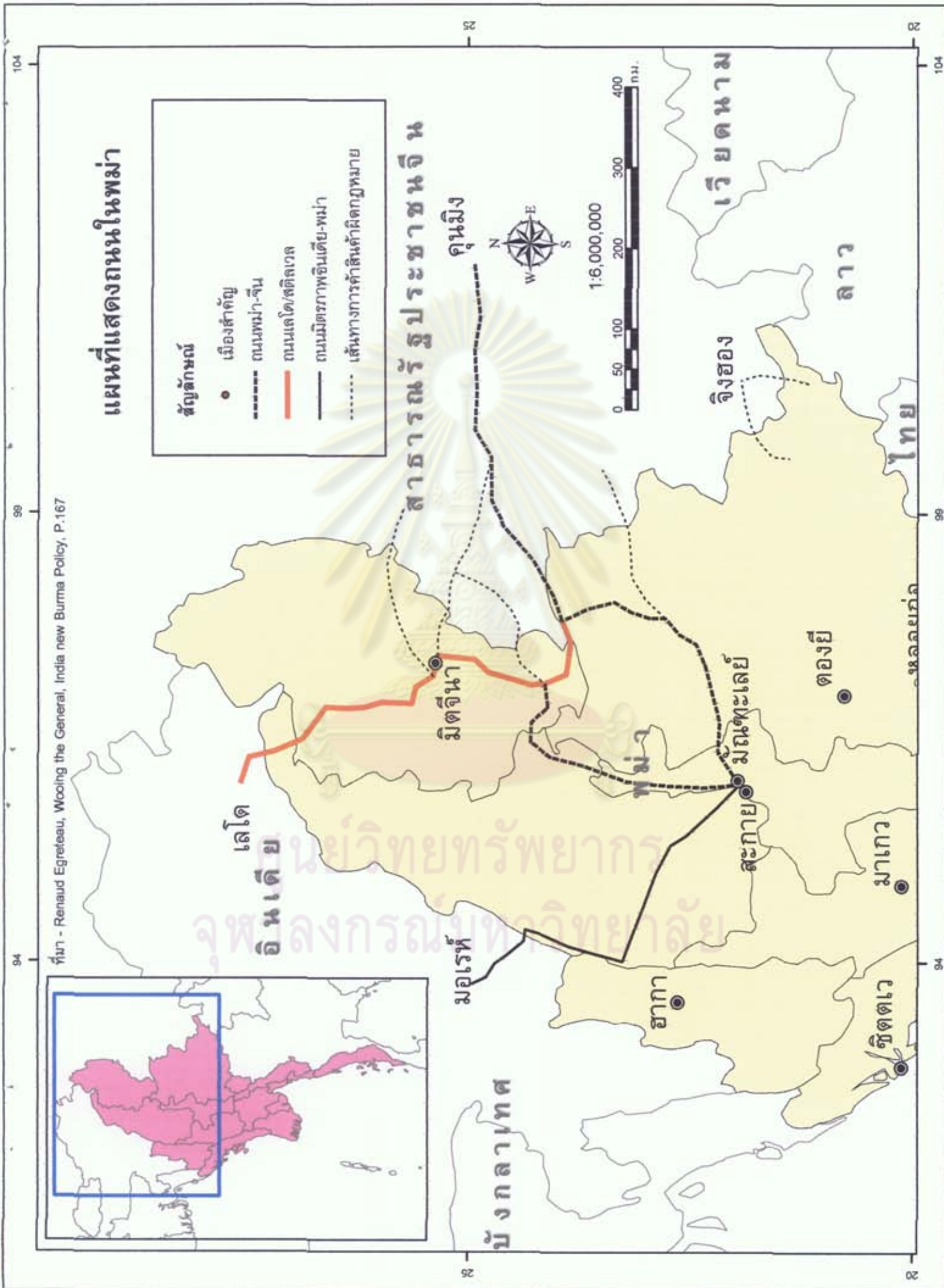
ความนำ

จีนนั้นถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในนโยบายต่างประเทศของพม่า เนื่องจากจีนเป็นประเทศใหญ่ และมีอำนาจมหาศาลทางด้านการเมือง และเศรษฐกิจ นอกจากนั้นจีนยังมีนโยบายแผ่อิทธิพลเข้าไปในทุกประเทศ โดยถือเอาประเทศเหล่านั้นเป็นประเทศราชของตน การแผ่อิทธิพลทางการเมืองและทหารของจีน เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และมีรูปธรรมที่แสดงให้เห็นนโยบายดังกล่าวของจีนอย่างชัดเจน พม่านั้นก็ได้รับผลกระทบดังกล่าวของจีน ตั้งแต่สมัยอดีตจวบจนปัจจุบันเช่นกัน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่พม่าจะให้ความระมัดระวังต่อจีนเป็นอย่างสูง

3.1 ความสัมพันธ์จีน - พม่า : ก่อนและหลังอาณานิคม

เนื่องจากเป็นประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกันยาวกว่า 2,000 กิโลเมตร ทำให้ทั้งจีนและพม่ามีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่สมัยอดีต และเนื่องจากพม่าเป็นรัฐที่เล็กกว่าจีน จึงตกเป็นพื้นที่จากรุกรานเสมอมา อาทิ ในปี ค.ศ. 1271 จักรพรรดิ กุบ ไล่ ข่าน ของชาวมองโกล ซึ่งสามารถตีอาณาจักรยูนนานเข้าร่วมอยู่ในพระราชอำนาจ ได้ส่งราชทูตมายังพม่าเพื่อทวงเครื่องราชบรรณาการซึ่งรัฐพม่าเคยส่งให้กับราชสำนักจีนมาตั้งแต่อดีต แต่พระเจ้านรสีหบดี ษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์พุกามปฏิเสธจักรพรรดิ กุบ ไล่ ข่าน จึงส่งกองทัพเข้ามารุกรานพม่า 3 ครั้งด้วยกัน ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1277 ครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1283 กองทัพของ กุบ ไล่ ข่าน ยกมาถึงแม่น้ำอิระวดี แต่ยังไม่ได้โจมตีเมืองพุกาม ทำให้พระนรสีหบดีหลบหนีออกจากพระนคร ต่อมาในปี ค.ศ. 1287 เจ้าชาย เย-สุ ตี มูร์ (Ye-Su Timur) ได้ออกกองทัพเข้ามาโจมตีพม่าเป็นครั้งที่สาม และในครั้งนี้สามารถโจมตีพุกาม และยึดครองไว้ได้ ทำให้ราชวงศ์พุกามล่มสลายไปในที่สุด

อาณาจักรพม่ากลับมาเป็นปึกแผ่นขึ้นอีกครั้งในสมัยราชวงศ์ตองอู (Tong oo Dynasty) และกษัตริย์พม่าที่มีชื่อเสียงของราชวงศ์นี้ได้แก่ พระเจ้าตะเบงชเวตี้ (Tabinsheweti) ซึ่งครองราชย์ระหว่างปี ค.ศ. 1531-1550 หลังจากนั้นต่อมา คือ พระเจ้าบุเรงนอง (Bayinnaung) ซึ่งครองราชย์ระหว่างปี ค.ศ. 1550-1581 พระมหากษัตริย์ทั้งสองพระองค์นี้ได้ทำศึกสงครามแผ่ขยายอาณาบริเวณของอาณาจักรพม่าออกไปกว้างไกล และราชอาณาจักรพระเจ้าบุเรงนองก็เข้มแข็ง และมีอำนาจเหนือดินแดนในเขตสุวรรณภูมิ ก่อนที่จะสูญเสียอำนาจให้แก่กษัตริย์มอญ พม่ากลับมาเป็นปึกแผ่นอีกครั้งสมัยของราชวงศ์อลองพญา (Alaungpaya) ซึ่งรุ่งเรืองระหว่างปี ค.ศ. 1752 - 1824 ในช่วงนี้เองที่กองทัพจีนได้กลับมารุกรานพม่าอีกครั้งโดยยกทัพมาตีพม่าถึง 4 ครั้งด้วยกัน จนเป็นเหตุให้ชาวพม่าเรียกขานยุคนี้ว่า “ยุคของการรุกราน 4 ครั้ง” (Four Invasions) โดย 2 ครั้งแรก

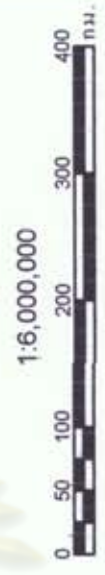

แผนที่แสดงถนนในพม่า

- สัญลักษณ์**
- เมืองสำคัญ
  - ถนนพม่า-จีน
  - ถนนเลโด/สติลเวล
  - ถนนมิตรภาพจีน-พม่า
  - ..... เส้นทางทางการค้าสำคัญหมาย

สาธารณรัฐประชาชนจีน

คุนหมิง

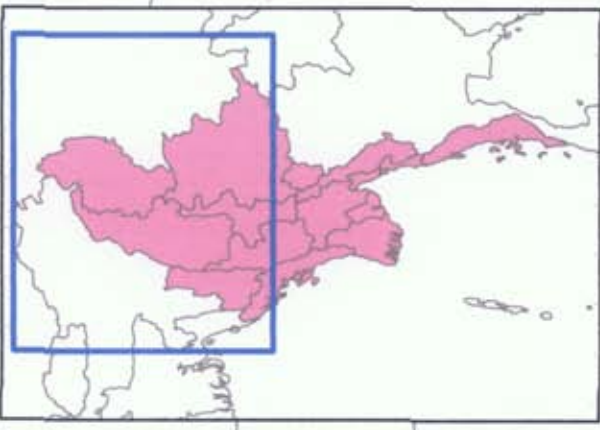
เวียดนาม

ลาว

จิงฮอง

ไทย

ที่มา - Renaud Egretseu, Wooing the General, India new Burma Policy, P.167

อินเดียน เลโด

มอเรห์

บังกลาเทศ

พม่า

ฮาภา

สะกาย มณฑลทะเลย์

ตองยี

มาเกว

ชิตตเว

พหลโยธิน

ในช่วงปี ค.ศ. 1765-6 ครั้งที่สามในปี ค.ศ. 1767-8 และครั้งที่สี่ ในปี ค.ศ. 1769 โดยการรบทั้ง 4 ครั้ง พม่าเป็นฝ่ายได้ชัยชนะ และสามารถขับไล่กองทัพจีนออกจากดินแดนพม่า⁴⁹ ซึ่งทำให้ราชอาณาจักรพม่ามีความภูมิใจในความสามารถของคนที่สามารถรบชนะจีน ทำให้ราชอาณาจักรพม่ามีความฮึกเหิม และเชื่อมั่นในความสามารถของกองทัพของตน จนให้นำพาอาณาจักรพม่าเข้าไปพิพพันกับกองทัพอังกฤษที่ครอบครองอินเดียอยู่ในขณะนั้น จนเกิดเป็นสงครามพม่า-อังกฤษ (Anglo - Burmese War) ถึง 3 ครั้งด้วยกันคือปี ค.ศ. 1824 1852 และ 1885 ซึ่งพม่าเป็นฝ่ายปราชัยทั้งสามครั้ง และต้องตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษในที่สุด หลังจากนั้นจีนก็ติดต่อกับอังกฤษในฐานะเจ้าอาณานิคมพม่า เพราะอังกฤษเองก็มีความสนใจที่จะติดต่อค้าขายกับจีน โดยในปี ค.ศ. 1886 ได้ตั้งคณะกรรมการการค้าชายแดน (Frontier Trade Commission) กับจีนเพื่อทำหน้าที่ดูแลและสนับสนุนการค้าระหว่าง 2 ประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างพม่าของอังกฤษกับจีนในยุคอาณานิคมส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการค้าขาย เพราะอังกฤษเล็งเห็นว่าจีนเป็นตลาดที่สำคัญของอังกฤษ อีกทั้งจีนเองก็มีทรัพยากรและสินค้าที่อังกฤษต้องการเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์นี้ได้สะดุดลงในช่วงของสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพม่าและจีนเปลี่ยนแปลงไป คือ ในปี ค.ศ. 1937 เมื่อกองทัพญี่ปุ่นได้ทำการบุกเขี้ยวไช่ของจีน และปิดทางออกสู่ทะเลในบริเวณตะวันตก ทำให้ฝ่ายพันธมิตรต้องหาทางช่วยเหลือจีน ด้วยการให้พื้นที่ของพม่าเป็นหนทางเชื่อมต่อเข้าหาจีนซึ่งถูกปิดล้อมทางด้านชายฝั่งตะวันตก โดยฝ่ายพันธมิตรได้ตัดถนนชื่อว่า “ถนนพม่า” (Burma Road) เชื่อมณฑลตอนใต้ของจีนเข้ากับเมืองลาเซียว (Lashio) และบาโม (Bhamo) ในตอนเหนือของพม่า และใช้เป็นเส้นทางลำเลียงยุทธโปกรณ์และวัสดุที่พันธมิตรให้การสนับสนุนแก่จีน⁵⁰

ถนนเส้นที่สองที่ใช้เป็นเส้นทางลำเลียงยุทธโปกรณ์เพื่อช่วยเหลือจีน ได้แก่ ถนนสติลเวล (Stilwell Road) ตั้งชื่อให้เพื่อเป็นเกียรติให้แก่นายพล สติลเวล ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการสร้างถนน ในปี ค.ศ. 1944 ถนนเส้นนี้เริ่มต้นจากหัวเมืองชายแดนของยูนนานผ่านเมืองมิจินา (Myitkyina) ในรัฐกะฉิ่นของพม่า เชื่อมกับทางหลวงของอินเดียที่เมืองหลุยคอค เพื่อขนส่งยุทธโปกรณ์และเคลื่อนย้ายกำลังพลเข้าไปช่วยจีนรบญี่ปุ่น ถนนทั้งสองสายนี้ทำให้จีนมองพม่าด้วยสายตาที่เปลี่ยนไป เพราะในช่วงที่จีนถูกปิดล้อมทางทะเลด้านตะวันออกนั้น พม่าได้กลายเป็นทางออกสำหรับจีน ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมเข้าหาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือทางออกสู่ทะเลอันดามัน พม่าจึงมีความสำคัญต่อจีนในเชิงยุทธศาสตร์ความมั่นคง และเป็นความจริงที่จีนตระหนักเสมอมา ดังนั้นจึงไม่เคยหยุดยั้งที่จะสานสัมพันธ์กับพม่าตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ในขณะที่พม่าเองต้องสูญเสียเอกราชในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของพม่ากับจีน เพราะทั้งหมดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของอังกฤษ ซึ่งก็ต้องกำหนดนโยบายต่างประเทศให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของอังกฤษ

⁴⁹ W.S. Desai, *A Pageant of Burmese History*. Calcutta : Orient Longmans, 1961, p. 93.

⁵⁰ D.G. Hall, *Burma*, London : Hutchinson's University Library, 1950, p. 166.

มากกว่าที่จะสนใจผลประโยชน์ของพม่า หากแต่ในเนื้อแท้แล้ว ความทรงจำของพม่าในความสัมพันธ์กับจีนกลับเด่นชัด ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสงครามระหว่างจีนกับราชอาณาจักรเก่าของพม่า ซึ่งจีนได้แสดงให้เห็นว่า จีนมีความมุ่งมั่นที่จะเข้ามาบูรณาการพม่าเสมอมา ความทรงจำนี้ทำให้พม่าให้ความสำคัญต่อจีนค่อนข้างสูง และกลายมาเป็นปัจจัยสำคัญของการกำหนดนโยบายของพม่าที่มีต่อจีนในกาลต่อมา

3.2 ความสัมพันธ์จีน-พม่า ยุคประกาศเอกราช (ค.ศ. 1948-1962)

พม่าในยุคสร้างประเทศใหม่ในปี ค.ศ. 1948 ซึ่งเป็นปีที่ได้รับเอกราชจากอังกฤษเป็นยุคที่พม่าต้องพัฒนาและทำนุบำรุงประเทศเป็นการใหญ่ เนื่องจากพม่าค่อนข้างจะบอบช้ำจากการเป็นสนามรบในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้งนี้เพราะดินแดนของพม่าเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์สำคัญของการสู้รบระหว่างกองทัพญี่ปุ่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีพม่าเป็นทางผ่านเข้าสู่จีน กองทัพพันธมิตรจำเป็นต้องอาศัยพื้นที่ในพม่าในการเข้าช่วยเหลือจีน ในขณะที่กองทัพญี่ปุ่นก็ใช้พื้นที่ในพม่าเป็นที่ตั้งของกองทัพและศูนย์บัญชาการรบ ต่างฝ่ายต่างมุ่งที่จะทำลายจุดยุทธศาสตร์และเส้นทางลำเลียงยุทธโปกรณ์และกำลังพลของฝ่ายตรงข้าม พื้นที่ในพม่าจึงถูกโจมตีบ่อยครั้งสร้างความเสียหายแก่ชุมชนและสถานที่ต่าง ๆ ในพม่า เศรษฐกิจล่มสลายและประเทศชาติต้องบอบช้ำอย่างหนัก ดังนั้น พม่าจึงใช้เวลาในช่วงแรกของปลายทศวรรษ 1940 ในการพัฒนาและฟื้นฟูประเทศ ซึ่งพม่าจำเป็นต้องแสวงหาความช่วยเหลือจากนานาชาติ การกำหนดนโยบายต่างประเทศของพม่า แม้ว่าจะอยู่ภายใต้ความต้องการความช่วยเหลือจากนานาชาติ หากแต่พม่าก็ระมัดระวังมิให้ความช่วยเหลือนั้นมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายภายในประเทศของพม่าได้ พม่ายังเลือกที่จะใช้นโยบายเป็นกลางที่ป้องกันพม่าไม่ให้ตกอยู่ในอาณัติของค่ายใดค่ายหนึ่งระหว่างค่ายเสรีประชาธิปไตย และค่ายสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์ การรับความช่วยเหลือจึงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่าเป็นความช่วยเหลือที่ไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ

นโยบายเป็นกลางที่กำหนดโดยรัฐบาล อู นู มีประเด็นสำคัญอยู่ที่การสร้างมิตรรอบด้านและดูแลไม่ให้พม่าต้องตกไปอยู่ในค่ายใดค่ายหนึ่ง ในความคิดของ อู นู นายกรัฐมนตรีของพม่าในช่วงรับเอกราชจากอังกฤษ นโยบายเป็นกลางของพม่าเป็นนโยบายเป็นกลางที่สร้างสรรค์ (Positive Neutrality) ซึ่งหมายความว่าพม่าจะเป็นอิสระในการตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ตามที่เกิดขึ้นและสามารถที่จะพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ อินเดีย และจีน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่พม่าจะเป็นประเทศแรกในค่ายเสรีประชาธิปไตยที่ให้การรับรองรัฐบาลใหม่ของจีนเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1949⁵¹

⁵¹ D.G. Hall, *Burma*, London : Hutchinson's University Library, 1950, p. 184.

D.G. Hall มองว่า พม่าให้ความสำคัญแก่อินเดียและจีนค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพราะพม่ามีอาณาบริเวณติดต่อกับทั้งจีนและอินเดีย แต่เนื่องจากพม่าเป็นประเทศเล็ก ทำให้หวาดระแวงที่จะถูกแทรกแซงทางการเมืองจากมหาอำนาจทั้งสอง นอกจากนั้นพม่ายังหวั่นเกรงว่าประชากรจากทั้งอินเดียและจีนจะพากันหลั่งไหลเข้ามาในพม่า เนื่องจากทั้งสองประเทศมีจำนวนประชากรที่มากกว่าพม่าหลายเท่าตัว อีกทั้งในอดีตประชากรทั้งสองประเทศต่างก็เคยมีประสบการณ์ในการเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในพม่ามาก่อนแล้ว เช่น อินเดีย เป็นต้น ที่ประชาชนอินเดียได้รับการสนับสนุนจากอังกฤษให้เข้ามาตั้งหลักแหล่งในพม่าเป็นจำนวนมาก และอาศัยอยู่ในพม่าจนกลายไปเป็นคนพม่าไป ดังนั้นพม่าจึงดำเนินนโยบายอย่างระมัดระวังต่อประเทศทั้งสอง Hall มองว่า ในระยะแรกนั้น อินเดียค่อนข้างจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของพม่าค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพราะในระยะแรกมีคนอินเดียในพม่าเป็นจำนวนมาก และชาวอินเดียส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินในเขตเพาะปลูกของพม่า ทำให้รัฐบาลพม่าต้องหาทางแก้ไขปัญหานี้ หากแต่ในระยะต่อมาโดยเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1954 เป็นต้นมา พบว่าอิทธิพลของจีนต่อพม่าเพิ่มขึ้น ทวีความเข้มข้นอีก ทั้งยังค่อนข้างจะลึกกลับ เมื่อเปรียบเทียบกับนโยบายต่อประเทศของอินเดียต่อพม่า ซึ่งจะแสดงความเป็นมิตรและเปิดเผยกว่าจีน¹² ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พม่าเพิ่มความระมัดระวังต่อจีนมากยิ่งขึ้น ประเด็นที่สำคัญในความสัมพันธ์จีน-พม่า มีอยู่ 2-3 ประการ ซึ่งเป็นประเด็นที่ครอบคลุมความสัมพันธ์จีน-พม่า นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของพม่าในปี ค.ศ. 1988 นั้น ได้แก่

1) การขยายพื้นที่ของจีน

ประเด็นที่จีนเป็นปัญหาด้านเสถียรภาพแก่พม่า นั้น เห็นได้จากความพยายามในการ “ซบ” พื้นที่ของพม่าทั้งทางตรงและทางอ้อม แผนที่ของจีนในยุค 1950 มักแสดงให้เห็นว่าได้ครอบคลุมนพื้นที่ส่วนหนึ่งที่พม่าไม่ดูแล หารถโต้แย้งได้ เนื่องจากเมื่อพม่าเป็นเอกราชจากอังกฤษยังไม่ได้ทำการแบ่งเขตแดนกับจีนอย่างเป็นทางการ สนธิสัญญาและแผนที่ยังเป็นฉบับเดิมที่อังกฤษทำกับจีน เมื่ออังกฤษครอบครองพม่าทั้งหมดในปี ค.ศ. 1897 ดังนั้นเมื่อจีนแผ่นดินยังไม่ได้ถูกแบ่งอย่างเป็นทางการ ทำให้ชาวจีนอพยพเข้ามาในเขตพม่าได้อย่างสม่ำเสมอ สร้างความกังวลใจให้กับรัฐบาลพม่าไม่น้อย

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาการยึดครองพื้นที่อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขในช่วงเวลาที่เหมาะสม อาจจะไปสู่ความขัดแย้งได้ในอนาคต ทำให้ฮู นู ยื่นข้อเสนอต่อจีนเพื่อขอทำสนธิสัญญาแบ่งเขตแดนใหม่ในปี ค.ศ. 1949 หากแต่จีนเป็นฝ่ายขอขึ้นเวลาออกไป เนื่องจากในช่วงนั้นเป็นระยะเวลาเปลี่ยนผ่านด้านการปกครองของจีนจากระบอบประชาธิปไตยไปสู่ระบอบคอมมิวนิสต์ ทำให้รัฐบาลจีนยืนยันที่จะทอดเวลาออกไป สร้างความลำบากใจให้กับ

¹² Ibid, p. 185.

รัฐบาลพม่าไม่น้อย เพราะในอดีตที่ผ่านมา จีนได้แสดงความจำนงในการรุกคืบแผ่นดินพม่าอยู่เสมอ ดังตัวอย่างในช่วงที่ญี่ปุ่นบุกพม่าในปี ค.ศ. 1942 และจีนเป็นฝ่ายเดียวกับพันธมิตรต่อสู้กับกองทัพญี่ปุ่น กองทัพจีนได้เคลื่อนทัพเข้ามาในเขตพม่าตอนบนเพื่อร่วมรบกับกองทัพของฝ่ายพันธมิตร³³ ในพม่า แต่เนื่องจากความโหดร้ายและป่าเถื่อนของทหารจีน ทำให้เป็นที่เกลียดชังของชาวพม่าเป็นอันมาก กองทัพจีนคงอยู่ในรัฐฉานตอนเหนือจนถึงปี ค.ศ. 1945 กว่าจะถอนทัพกลับประเทศ หากแต่เพียงหนึ่งปีให้หลัง คือ ในปี ค.ศ. 1946 ก็ยกกองทัพเข้ามาอีกครั้ง ในครั้งนี้ อังกฤษต้องเป็นฝ่ายขับไล่กองทัพจีนออกไป เหตุการณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นชัดว่า จีนนั้นมีความพยายามที่จะถือโอกาสเข้ามาในพม่าทุกครั้งที่มีโอกาส ซึ่งพม่าก็ตระหนักในข้อเท็จจริงเหล่านี้ อีกทั้งการที่พม่าและจีนยังไม่ได้ทำการแบ่งเขตแดนอย่างเป็นทางการทำให้จีนถือเป็นข้ออ้างว่ามีได้ลูกค้านั้นแดนพม่าแต่อย่างไร หากแต่เป็นเพราะไม่ชัดเจนว่าดินแดนนั้นเป็นของใคร เนื่องจากเส้นพรมแดนยังไม่ได้ทำการแบ่งเขตอย่างเป็นทางการ

ดินแดนที่เป็นปัญหาระหว่างพม่ากับจีนได้แก่ ดินแดน 2 บริเวณด้วยกัน คือ พื้นที่ในเขตรัฐวา (Wa State) และอีกพื้นที่หนึ่งอยู่ในรัฐคะฉิ่น สำหรับพื้นที่ในรัฐวานั้น รัฐบาลใหม่ของจีนไม่ยอมรับการแบ่งเขตแดนซึ่งกระทำกันในปี ค.ศ. 1941 โดยคณะกรรมการสันนิบาตแห่งชาติ (League of Nation) ภายใต้การกำกับดูแลของ พันเอก อิสเซลลิน (Colonel Iselin) โดยอ้างว่ารัฐบาลของ จอมพล เจียง ไค เช็ก (Chiang Kai-Shek) จำเป็นต้องยอมรับข้อตกลง เนื่องจากในขณะนั้น จีนยังอยู่ภายใต้สภาวะการที่ถูกรัฐญี่ปุ่นรุกราน³⁴ ในขณะที่พื้นที่รัฐคะฉิ่นที่เป็นปัญหาเนื่องจากการแบ่งเขตกระทำโดยอังกฤษในปี ค.ศ. 1914 ซึ่งจีนไม่เคยให้การรับรองในสัปดาห์นั้น ดังนั้น สำหรับจีนแล้วพื้นที่ทั้งสองบริเวณยังเป็นที่ยังไม่แบ่งเขตกันอย่างชัดเจน ดังนั้นในปี ค.ศ. 1956 จีนได้ยกทัพเข้ามาในพื้นที่ทั้งสอง ซึ่งก็ได้สร้างความกังวลใจให้กับพม่าพอสมควร เป็นเหตุให้ อู นู นายกรัฐมนตรีของพม่าเดินทางไปเจรจากับจีนเพื่อเจรจาในเรื่องการปักปันดินแดนที่ยังเป็นปัญหา โดยมีผู้นำของรัฐคะฉิ่นติดตามไปด้วยเพื่อสังเกตการณ์ ในขณะที่ส่วนที่เป็นปัญหาระหว่างจีนกับพม่ามีอยู่ 3 บริเวณด้วยกัน คือ บริเวณแรกอยู่บริเวณทางทิศเหนือของเมืองมิดจินา (Myitkyina) ในรัฐคะฉิ่น ทิศตะวันตกจรดเขตแดนฮัสสัม (แคว้นทางตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย) ทิศเหนือพาดผ่านเมืองปูเตา (Putao) ไปจรดตอนบนของแม่น้ำอิระวดี บริเวณเส้นเขตแดนทิเบต-ซีเกียง (Tibetan-Si Kiang) หรือที่เรียกกันว่า เส้นแมคมอาซอน (Mc Mahon Line) ซึ่งจีนได้ทำการแบ่งเขตในปี ค.ศ. 1914 ภายใต้กรอบสนธิสัญญาปักปันเขตแดนที่ทำขึ้นระหว่างจีนและอังกฤษในปี ค.ศ. 1886 และ ปี ค.ศ. 1887 ตลอดจนพื้นที่ทางทิศตะวันออกได้แก่บริเวณแม่น้ำ

³³ D.G. Hall, *Burma*, London : Hutchinson's University Library, 1950, pp. 168-169.

³⁴ Ibid, p. 186.

มายคำ (N' mai Kha) ไปจนจรดแม่น้ำสาละวิน ซึ่งมีหมู่บ้าน 3 หมู่ คือ ปีมอว์ (Hpimaw) กอลัม (Gawlam) และกัฟฟิง (Kangfang) รวมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 60 ตารางไมล์⁵⁵

บริเวณที่ 2 เรียกว่าน้ำวัน แทรก (Namwan tract) ซึ่งเป็นบริเวณเล็ก ๆ ในรัฐคะฉิ่นเป็นพื้นที่ดินแดนสามเหลี่ยมที่แม่น้ำวันไหลผ่านไปลงแม่น้ำฉ่วยลิ (Shweli) มีถนนตัดผ่านบริเวณสามเหลี่ยมนี้ยาว 12 ไมล์ เชื่อมต่อระหว่างเมืองบาโม (Bhamo) และน้ำคัน (Nam Khan) ซึ่งจีนเคยให้อังกฤษเช่าอย่างถาวร (Perpetual lease) โดยอังกฤษเป็นผู้เสี้ยค่าเช่า⁵⁶

บริเวณที่ 3 เป็นดินแดนในรัฐว้า ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของเมืองลาเลียว (Lashio) และทิศตะวันออกของแม่น้ำสาละวิน บริเวณนี้ได้เคยถูกสำรวจไปแล้วในปี ค.ศ. 1941 ภายใต้กรอบข้อตกลงอิสเซลิน (Iselin Agreement) ระหว่างจีนและอังกฤษ แต่จีนปฏิเสธที่จะยอมรับข้อตกลงดังกล่าว⁵⁷

โดยสรุป ดินแดนทั้งสามแห่งนี้เป็นดินแดนที่ยังตกลงกันไม่ได้ และเป็นดินแดนที่จีนต้องการทวงสิทธิ์คืน ดังนั้น การยกทัพเข้ามาในบริเวณที่เป็นปัญหาเหล่านี้ ทำให้พม่าต้องเร่งดำเนินการในการปักปันเขตแดนกับจีน ซึ่งก็สามารถหาข้อยุติกันได้ในปี ค.ศ. 1956 โดยจีนยอมรับบริเวณเส้นอิสเซลิน (Iselin line) ในรัฐว้า ในขณะที่พม่าต้องยกพื้นที่หมู่บ้านทั้ง 3 ที่ยังเป็นปัญหาในรัฐคะฉิ่นให้จีนไปพร้อมทั้งยกเลิกสัญญาให้เช่าถาวรที่อังกฤษทำไว้กับจีน⁵⁸

กรณีเหตุการณ์เรื่องเขตแดนนี้ ยังกทำให้พม่าตระหนักในความพยายามของจีนที่จะครอบครองพื้นที่ของพม่า เป็นเหตุให้พม่าจำเป็นต้องกำหนดท่าทีของพม่าต่อจีนด้วยความระมัดระวัง อาจกล่าวได้ว่า นโยบายต่างประเทศของพม่าในช่วงแรกของการได้รับอิสรภาพนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ไขปัญหากับจีน เพราะพม่านั้นหวาดกลัวการรุกรานของจีน และการอ้างสิทธิ์ในพื้นที่ครอบครองของพม่า การทำข้อตกลงกับจีนจึงเป็นภารกิจสำคัญของรัฐบาลพม่าตลอดทศวรรษที่ 1950 จนกระทั่งมาแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 1961

3.3 ก๊กมินตั๋งกับการรุกรานรัฐฉานของพม่า

ขณะที่พม่ายังคงพะวักพะวงอยู่กับการปักปันเขตแดนกับจีนอยู่นั้น ได้เกิดเหตุการณ์ขึ้นมาขัดตาทัพในความสัมพันธ์จีน-พม่า และเพิ่มความยุ่งยากในการจัดการ คือ ประเด็นที่กองทัพของทหารจีนคณะชาติ หรือ ก๊ก มิน ตั๋ง (Kuomintang - KMT) ได้ยกทัพเข้ามาในเขตรัฐฉานของพม่า และได้เข้ามามีอำนาจในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงตุง ในระหว่างปี ค.ศ. 1949-1951 กลุ่มทหารก๊กมินตั๋งนี้

⁵⁵ Frank N. Trager, *Burma from Kingdom to Republic*. New York : Frederick A. Praeger, 1966. pp. 239-240.

⁵⁶ Dorothy Woodman, *The Making of Burma*, London : The Cresset Press, 1962, pp. 475-476.

⁵⁷ Frank N. Trager, *Burma from Kingdom to Republic*. p. 240.

⁵⁸ D.G. Hall, *Burma*, p. 186.

ได้ขยายอาณาบริเวณอยู่ในรัฐฉานอย่างกว้างขวาง และตั้งตัวเป็นใหญ่เหนือชาวบ้าน” มีการบังคับให้ชาวบ้านปลูกฝิ่น และทำการค้าขายฝิ่นให้กับตลาดในลาว และไทย เพื่อรวบรวมเงินมาใช้ในการบำรุงกองทัพในการกลับไปสู้กับรัฐบาลจีน ในช่วงปี ค.ศ. 1950-1954 รัฐบาลพม่าได้พยายามขับไล่กองกำลังก๊กมินตั๋งให้ออกจากแผ่นดินพม่า หากแต่ไม่สามารถทำได้ ส่งผลให้รัฐบาลพม่าขึ้นเรื่องต่อองค์กรสหประชาชาติเพื่อให้ใช้สิทธิ์ในการบังคับให้กองทัพก๊กมินตั๋งออกจากดินแดนพม่า ในระหว่างนั้นรัฐบาลจีนที่ปักกิ่งไม่ได้กดดันรัฐบาลพม่าในเรื่องของก๊กมินตั๋งแต่อย่างไร ทำให้รัฐบาลพม่าอ่อนคลายไปได้ในระดับหนึ่ง เพราะสิ่งซึ่งรัฐบาลพม่าหวาดกลัว คือ การที่กองทัพจีนจะถือโอกาสยกเอากองทัพเข้ามาเพื่อทำการปราบทหารก๊กมินตั๋งด้วยตนเอง และอาจถือโอกาสอยู่ยาวในพม่า ซึ่งก็จะเป็นเรื่องที่ยู่ยากมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงเวลานั้น พม่ากับจีนยังไม่สามารถหาข้อตกลงในการแบ่งเขตแดนได้

เจ้าชาย ของหัวย (Chao Tzang Yawnghwe) มองว่าการที่กองกำลังก๊กมินตั๋งสามารถขึ้นหลักอยู่ในรัฐฉานได้เนื่องเพราะได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา และประเทศไต้หวัน ทั้งนี้ โดยยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ และป้องปรามเพื่อมิให้ลัทธิคอมมิวนิสต์แพร่กระจายเข้ามาในอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้สหรัฐอเมริกาใช้พื้นที่ในรัฐฉานเป็นฐานกำลังเข้าโจมตีจีน หรือใช้เป็นพื้นที่สำหรับสืบข่าว (Intelligent) จากจีนคอมมิวนิสต์

พื้นที่ที่กองกำลังก๊กมินตั๋ง นำโดยนายพล หลี หมี่ (general Li Mi) เคลื่อนพลเข้าสู่พื้นที่บริเวณรอบ ๆ เมืองเชียงตุง และตั้งฐานบัญชาการบนเทือกเขาสูงในเชียงตุง และบริเวณใกล้เคียง ต่อมาได้มีกองกำลังก๊กมินตั๋งเคลื่อนเข้ามาสมทบอีกกระลอกหนึ่งในปี ค.ศ. 1950 และเคลื่อนกำลังพลลงใต้ และปักหลักอยู่บริเวณเมืองสาเด และบริเวณใกล้เคียงซึ่งอยู่ติดกับพรมแดนไทย หลังจากนั้นก็เริ่มเกณฑ์ชาวบ้านอันได้แก่ ชาวไทใหญ่ และชาวเขาเผ่ามูเซอ และเข้าเป็นทหารเกณฑ์รับการฝึกอาวุธ และการรบ เพื่อเตรียมตัวเข้าบุกยูนนาน หลังจากเข้ามาอยู่ในรัฐฉานไม่นาน ก๊กมินตั๋งสามารถรวบรวมกำลังพลสมทบรวมเป็นทหารจำนวน 4,000 นาย⁶⁰

กองกำลังก๊กมินตั๋งได้แผ่อำนาจเข้าไปในชุมชนพื้นเมืองในรัฐฉาน และเข้มแข็งขึ้นด้วยการสนับสนุนของสหรัฐอเมริกาผ่านหน่วยงาน CIA (the Central Intelligence Agency)⁶¹ ของสหรัฐอเมริกาและหน่วยขบถการรบของไต้หวันด้วยกำลังพลที่เพิ่มขึ้น และยุทธโรปกรณ์ที่ได้รับความช่วยเหลือ ทำให้ก๊กมินตั๋งสามารถจัดระเบียบกองกำลังของตนให้เข้มแข็งขึ้น และในปี ค.ศ. 1950 ก็ได้ขยายพื้นที่ปฏิบัติการขึ้นไปตามลำน้ำสาละวินเข้าสู่เมืองเมาในรัฐฉาน และตั้งค่ายอยู่ที่

⁶⁰ Frederica M. Bunge (ed.) *Burma: a country study*. Washington, D.C. : American University, 1984, p. 222.

⁶¹ Bertil Lintner, "The Shans and Shan State of Burma," *Contemporary Southeast Asia*, 5, 1(1984): 405.

⁶² ในปี 1951 เจ้าหน้าที่หน่วยสืบราชการลับของพม่า พบเครื่องบินลำเลียงไม่ปรากฏสัญชาติ ส่งพลร่มลงอย่างน้อย 5 ครั้ง ในบริเวณฐานที่มั่นของก๊กมินตั๋งที่เมืองสาเด รัฐฉาน

เมืองยาวใกล้พรมแดนจีน โดยที่จะมีเครื่องบิน C-47 ไม่ปรากฏสัญชาติบินเข้ามาเพื่อส่งวัสดุ ยุทโธปกรณ์ให้อย่างสม่ำเสมอ⁶²

ความตั้งใจของนายพล หลี หมี่ คือ การรวบรวมกองกำลังเข้าบุกยึดมณฑลยูนนานคืนจาก จีน และได้ยกกองทัพเข้าบุกจีนถึง 3 ครั้งด้วยกัน ในระหว่างช่วงปี ค.ศ. 1950 - 1952 แต่ไม่เคย ประสบความสำเร็จเลย แม้ว่าในท้ายสุดจะสามารถระดมพลได้มากถึง 12,000 คน ในปี ค.ศ. 1953 ก็ตาม⁶³

นับตั้งแต่กองกำลังก๊กมินตั๋งยกกองกำลังเข้าตั้งในรัฐฉานและยึดครองพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำ สาละวิน พื้นที่ในเขตโกกั๋ง และรัฐวาเรอไปจนถึงเมืองเชียงตุงนั้น กองทัพพม่าก็ได้พยายามที่จะ ขับไล่กองกำลังก๊กมินตั๋งออกจากดินแดนพม่า หากแต่ในขณะนั้น พม่ามีสงครามที่ต้องทำการต่อสู้ ในหลายพื้นที่⁶⁴ ทำให้ไม่สามารถทุ่มเทกำลังมาสู้กับก๊กมินตั๋งได้อย่างเต็มที่ กอปรกับก๊กมินตั๋ง ได้รับความช่วยเหลือจากทั้งสหรัฐอเมริกา และได้หวั่น ทำให้กลายเป็นกองกำลังที่มีประสิทธิภาพ ในการรบสูงเกินกว่ากองทัพพม่าในขณะนั้นจะรับมือไว้ได้ อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กองทัพพม่าไม่ สามารถเอาชนะก๊กมินตั๋งได้ เนื่องจากชัยภูมิในเขตที่เป็นที่ตั้งซึ่งอยู่ในเขตตะวันออกของแม่น้ำ สาละวินเป็นเขตป่าทึบ หน้าผา และภูเขาสูง เป็นที่เหมาะต่อการตั้งฐานกองกำลังที่ยากจากการ โจมตีจากภายนอก อีกประการหนึ่ง ทหารพม่าซึ่งส่วนใหญ่เกณฑ์มาจากบริเวณเขตพม่าตอนกลาง ทำให้ไม่เคยชินกับชัยภูมิในเขตรัฐฉาน เมื่อเทียบกับทหารก๊กมินตั๋งและทหารที่เกณฑ์มาจาก ชาวบ้านที่คุ้นเคยกับชัยภูมิในเขตนั้น ทำให้ทัพพม่าเป็นรองกองกำลังก๊กมินตั๋งอยู่หลายขุม

แต่ด้วยความพยายามของรัฐบาลพม่า และความร่วมมือจากประเทศ จีนที่ได้ส่งทหารจีน เข้ามาสนธิกำลังกับทหารพม่า⁶⁵ ทำการโจมตีที่มั่นของก๊กมินตั๋งบริเวณบ้านป่าเหลียว ซึ่งเป็นฐานที่ มั่นที่มีทางวิ่ง (run way) สำหรับเครื่องบินขนาดใหญ่ และมีทหารก๊กมินตั๋งคุ้มกันอยู่ประมาณ 10,000 คน แลด้วยกำลังของฝ่ายพม่าและจีนประมาณ 25,000 คน จึงทำให้สามารถเอาชนะชนะ เหนือก๊กมินตั๋งได้ แม้ว่าฝ่ายตรงข้ามจะทำการต่อสู้อย่างทรหดอดทน แต่ในที่สุดก็สามารถยึดฐาน ที่มั่นก๊กมินตั๋งได้ในวันที่ 26 มกราคม ค.ศ. 1961 ทหารก๊กมินตั๋งแตกกระจายหนีข้ามแม่น้ำโขงเข้า ไปในลาว ในขณะที่ทหารเกณฑ์จากคนพื้นถิ่นในพม่าหนีเข้าป่าไป⁶⁶ ทหารพม่าสามารถยึดอาวุธ ของก๊กมินตั๋งที่ระบุนแหล่งผลิตในสหรัฐอเมริกาพร้อมกระสุนจำนวน 5 ตัน อาวุธยุทโธปกรณ์ที่ยึด

⁶² อัลเฟรด คับเบิลยู แมกคอย, การเมืองและเอโรอิน : บนถนนสู่อำนาจเดียวกัน, แปลโดย พิสิษฐ วงศ์วัฒนะ, กรุงเทพมหานคร : ผู้จัดการ, 2537, หน้า 193.

⁶³ Bertil Lintner, "The Shans and Shan State of Burma," p. 409.

⁶⁴ พม่าทำสงครามกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยที่ต้องการแยกเป็นรัฐอิสระในบริเวณรัฐชายแดนมาตั้งแต่ปี 1948 จวบ จนถึงปัจจุบัน

⁶⁵ ทหารจีนที่ยกเข้ามามีกำลังพล 20,000 คน สนธิกับกำลังทหารพม่า 500 คน

⁶⁶ ทหารส่วนก๊กมินตั๋งส่วนหนึ่งได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเขตไทย 2 แห่งด้วยกัน คือ ที่แม่สลอง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย และบ้านถ้ำจอน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปัจจุบันยังคงเหลือลูกหลานของทหารก๊กมินตั๋งในเขตไทยทั้ง 2 แห่ง

ได้สามารถบ่งบอกฝ่ายสนับสนุนก๊กมินตั๋งได้ไม่ยากนัก และหลังจากการเผด็จศึกก๊กมินตั๋งในปี ค.ศ. 1961 เรียบร้อยแล้ว ก็ทำให้สัมพันธภาพจีนและพม่าในบริเวณชายแดนหมกเรื่องุ่นวายไปอีกแห่งหนึ่ง

อย่างไรก็ตามผลลัพธ์ของการที่กองกำลังก๊กมินตั๋งเข้ามาอยู่ในเขตรัฐฉานนั้นได้ทั้งปัญหา ขีดเคี้ยวแก่งวุ่นมาจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งได้แก่ปัญหาชาเสพติค ซึ่งได้เพาะเชื้อไว้ในดินแดนรัฐฉาน นับตั้งแต่กองกำลังก๊กมินตั๋งยกทัพเข้ามาอยู่ในรัฐฉาน นั่นก็คือปัญหาฝิ่นและยาเสพติค ซึ่งเป็น สินค้าที่กองกำลังก๊กมินตั๋งผลิตในช่วงที่อาศัยอยู่ในเขตรัฐฉาน ทั้งนี้เพื่อเป็นพืชเศรษฐกิจในการ ต่อสู้กับจีนคอมมิวนิสต์ที่แผ่นดินใหญ่

“เรา (ก๊กมินตั๋ง) ยังต้องสืบสานภารกิจในการต่อสู้กับววยร้าย คอมมิวนิสต์ ในการต่อสู้แข่งขัน เราจำเป็นต้องมีกองทัพ และกองทัพ จำเป็นต้องมีปืน และเพื่อจะซื้อปืน เราจำเป็นต้องมีเงิน และบน เทือกเขาสูง (รัฐฉาน) เช่นนี้ เงินก็มาจากฝิ่นนั่นเอง”⁶⁷

เป็นที่รู้กันว่า กองกำลังก๊กมินตั๋งได้สนับสนุนให้ชาวบ้านในรัฐฉานในเขตรัฐว้าและโกกั๋ง ปลูกฝิ่นเพื่อขายให้กับก๊กมินตั๋ง ส่วนฝิ่นที่รวบรวมได้จะถูกลำเลียงมายังชายแดนภาคเหนือของไทย จากนั้นก็จะถูกลำเลียงมายังกรุงเทพฯ เพื่อส่งออกไปยังมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฮ่องกง การ ลำเลียงโดยใช้กองคาราวานขึ้นล่องระหว่างรัฐฉานกับชายแดนภาคเหนือของไทย ธุรกิจค้าฝิ่นสร้าง รายได้ให้กับกองกำลังก๊กมินตั๋งอย่างเป็นกองเป็นกำ⁶⁸ จนกระทั่งมีผู้สืบสานต่อจากธุรกิจจากกอง กำลังก๊กมินตั๋ง แม้ว่าบรรดาขุนพลและนายทหารจะพากันเดินทางออกจากรัฐฉานในปี ค.ศ. 1961

ปัจจุบันการค้าฝิ่นได้ขยายบทบาทและเพิ่มตัวสินค้าจากฝิ่นเป็นเฮโรอีน และเมทแอมเฟตา มิน (ยาบ้า) ดำเนินการโดยชาวจีนโกกั๋ง และว่า อดีตพันธมิตรของกองกำลังก๊กมินตั๋งในรัฐฉาน ร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งมีที่ไปที่ไปผูกพันสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประเทศจีนเกือบทั้งสิ้น ปัญหาเรื่อง ยาเสพติค ได้กลายมาเป็นปัญหาใหญ่ในความสัมพันธ์ระหว่างจีน-พม่า พม่า-ไทย และพม่า-ลาวใน ปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัญหาที่จะบานปลายต่อไปในอนาคต หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า ปัญหาเรื่องกองกำลังก๊กมินตั๋งบุกรัฐฉานในปี ค.ศ. 1950 ได้ กลายมาเป็นปมปัญหาในความสัมพันธ์จีน-พม่าในช่วงทศวรรษที่ 1950 ซึ่งทำให้พม่าต้องทุ่มเท พลังกำลังในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งกว่าพม่าจะสามารถแก้ไขปัญหการ ุกรานของกองกำลังต่างชาติในแผ่นดินพม่าก็กินเวลาไปถึงหนึ่งทศวรรษ และแม้จะแก้ปัญหการ ุกรุกของก๊กมินตั๋งได้ หากแต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงหลงเหลือซากปรักหักพังเอาไว้ และสามารถ พัฒนามาเป็นปัญหาร่วมสมัยในปัจจุบันได้อย่างน่าอัศจรรย์ใจ

⁶⁷ คำพูดของ นายพล ต้วน ชิ เหวิน (Tuan Shi-wan) ของกองกำลังก๊กมินตั๋ง อ้างใน Bertil Lintner, “The Shan and Shan State of Burma,” p. 410.

⁶⁸ อัลเฟรด ดับเบิลยู แมกคอกซ์, การเมืองและเฮโรอีน : บนถนนสู่อำนาจเดียวกัน, แปลโดย พิสิฐ วงศ์วิริยะ, หน้า 195.

3.4 ปัญหาพรรคคอมมิวนิสต์พม่ากับความพยายามครอบงำพม่าของจีน

พรรคคอมมิวนิสต์พม่า (Communist Party of Burma : CPB) เป็นปัญหาใหญ่อีกปัญหาหนึ่งของรัฐบาลพม่าในทุกยุคทุกสมัย นับตั้งแต่การเริ่มก่อตั้งพรรคในปี ค.ศ. 1939 ตลอดไปจนถึงช่วงเวลาที่พรรคล่มสลายไปในปี ค.ศ. 1989 ตลอดระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา มีเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่ทำให้เห็นสัมพันธ์ภาพระหว่างรัฐบาลพม่ากับรัฐบาลจีน ตลอดจนสัมพันธ์ภาพระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์จีน และพรรคคอมมิวนิสต์พม่า ซึ่งจีนเคยระบุไว้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างพรรคต่อพรรคอยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของรัฐบาล ซึ่งความจริงข้อนี้สร้างความหนักใจมาให้รัฐบาลพม่ามากพอสมควร เพราะพรรคคอมมิวนิสต์พม่า นั้น ถือได้ว่าเป็นปรปักษ์กับรัฐบาล และมีจุดมุ่งหมายในการโค่นล้มรัฐบาล เพื่อจัดตั้งรัฐบาลภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ จึงถือได้ว่าเป็นศัตรูของรัฐ แต่ศัตรูของรัฐกลับได้รับการสนับสนุนจากประเทศเพื่อนบ้านที่อ้างว่ามีสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลกลางที่ย่างกุ้ง จึงเป็นความหนักใจของรัฐบาลพม่าในการที่โน้มน้าวให้รัฐบาลจีน และพรรคคอมมิวนิสต์จีนละเว้น และหยุดยั้งการให้ความช่วยเหลือแก่พรรคคอมมิวนิสต์พม่า ซึ่งในที่สุดรัฐบาลพม่าก็สามารถทำได้ในที่สุด ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสำเร็จอย่างยั่งยืนในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของพม่า

4.4.1 วิวัฒนาการของพรรคคอมมิวนิสต์พม่า (CPB)

Bertil Lintner⁶⁹ ได้กล่าวถึงจุดกำเนิดของลัทธิคอมมิวนิสต์ในพม่าไว้อย่างน่าสนใจว่า ผู้ที่นำความคิดนี้เข้ามาเป็นคนแรก ได้แก่ ชาวจีน สามัทธิภรรยาคนหนึ่งซึ่งเดินทางมาจากเชียงไฮ้ เมื่อเดือนพฤษภาคม 1929 ชาวจีนผู้นี้มีชื่อว่า หูเหวยไซ (Wu Wei Sai) เมื่อเดินทางมาถึงย่างกุ้ง ก็ได้เริ่มอาชีพเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์จีนในพม่าที่เรียกว่า “Burma News” ในขณะที่ภรรยาของเขาทำหน้าที่เป็นครูสอนภาษาจีนในโรงเรียน เป็ง มิน (Peng Min) ในย่างกุ้งเช่นกัน ทั้งคู่ได้ทำการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ผ่านการแจกใบปลิว แผ่นพับ กาวจีนในย่านคนจีน (China town) ในเมืองย่างกุ้ง พร้อม ๆ ไปด้วยก่อตั้งสมาคมลับเพื่อเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ภายในเมืองหลวง สมาคมนี้อีกตรวจจับได้โดยตำรวจอังกฤษเมื่อเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 1929 โดยสืบพบจดหมายของหูที่เขียนส่งไปยังพรรคคอมมิวนิสต์แห่งทะเลจีนใต้ (South Sea Communist Party) ที่สิงคโปร์

ภายในจดหมายนั้นระบุว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์ไม่เป็นที่นิยมของชุมชนจีนในพม่าเท่าใดนัก หากเปรียบเทียบกับชุมชนชาวจีนในสิงคโปร์และมาลายา ทั้งนี้เพราะชุมชนชาวจีนในพม่ามีชนชั้นกรรมกรน้อย และส่วนใหญ่ผู้มีอาชีพกรรมกรจะเป็นชาวอินเดีย อย่างไรก็ตาม ทั้งหูและภรรยาก็ยังคงดำเนินการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ต่อไป จนกระทั่งถูกทางการจับตัว หลังจากถูกจับ ทั้งหูและภรรยาก็ต้องเดินทางออกจากพม่าไปในปี ค.ศ. 1930 และหลังจากนั้นก็ไม่มีใครได้พบ

⁶⁹ Bertil Lintner, *The Rise and Fall of the Communist Party of Burma (CPB)*, Ithaca : Southeast Asia Program, Cornell University, 1990, p. 5.

เห็นอีกเลย สิ่งที่ยังคงหลงเหลืออยู่ได้แก่ สมาชิกของสมาคมลับแห่งนี้จำนวนประมาณ 12 คน ที่ยังคงสืบสานภารกิจต่อไปภายใต้ชื่อว่า “the Provisional Committee of the Special Division” แห่งพม่า และเป็นสาขาหนึ่งของ “South Sea Communist Party” แห่งสิงคโปร์ ซึ่งต่อมาสมาชิกเหล่านี้ก็ถูกจับได้ และถูกตำรวจอังกฤษส่งกลับไปยังประเทศจีน พร้อม ๆ กับการล่มสลายของสมาคมนี้ แต่หลังจากนั้นไม่นานก็พบว่าได้เกิดกลุ่มคอมมิวนิสต์จีนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งจัดตั้งขึ้นที่เมืองเปียงมามา⁷⁰ (Pyinmana) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์จีนได้แพร่เข้าไปในพม่าตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1920 หากแต่ไม่ได้รับการต้อนรับจากชุมชนชาวจีนในพม่าแต่อย่างไร

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่าที่ก่อตั้งโดยชาวพม่าเองเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1939 โดยกลุ่มปัญญาชนพม่าซึ่งศึกษาความคิดด้านการเมืองของเฟเบียน (Febian) และมาร์กซิสต์ (Marxist) และมีความชื่นชมในลัทธินี้ จนรวมตัวกันก่อตั้งเป็นสมาคมขึ้นมา โดยมีสมาชิกส่วนหนึ่งมาจากผู้นำนักศึกษาของสมาคม Dohbama Asiayone หรือ Our Burma Association⁷¹ โดยมี ออง ซาน เป็นเลขานุการพรรคภายใต้ชื่อว่า The Communist Party of Burma

อย่างไรก็ตามในช่วงปลายทศวรรษที่ 1920 และช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้นมีกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายกลุ่มในพม่า ซึ่งต่างก็มีจุดหมายปลายทางเดียวกัน คือ การเรียกร้องอิสรภาพจากอังกฤษ บรรดาปัญญาชน และนักศึกษาพม่าในยุคทศวรรษที่ 1930 ต่างเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองหลายกลุ่ม ซึ่งบางครั้งก็ทำงานร่วมกันและทำงานซ้ำซ้อนกัน โดยที่หนึ่งคนอาจเป็นสมาชิกได้หลายองค์กร/สมาคม ดังเช่น ออง ซาน ซึ่งเป็นทั้งเลขานุการพรรคคอมมิวนิสต์พม่า และเป็นสมาชิกองค์กร Dohbama Asiayone เช่นกัน

พรรคคอมมิวนิสต์พม่า หรือ CPB ก็เป็นอีกพรรคหนึ่งซึ่งเคลื่อนไหวทางการเมืองเคียงคู่ไปกับกลุ่มการเมืองกลุ่มอื่น ๆ ตลอดระยะเวลาในช่วงทศวรรษที่ 1930 และ 1940 แม้กระทั่งในช่วงที่กองทัพญี่ปุ่นบุกพม่าในปี ค.ศ. 1942 พรรคคอมมิวนิสต์พม่าได้รวบรวมกำลังพลในภาวะต่อสู้กับทหารญี่ปุ่นอย่างเข้มแข็ง จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1944 ภายใต้การนำของ CPB ก็ได้มีการจัดตั้งสันนิบาตชาติ (the Anit-Fascist People’s Freedom League - AFEFL) ขึ้น และในวันที่ 27 มีนาคม 1945 ประชาชนพม่าทั้งหลายภายใต้การนำของพรรค CPB ก็ได้เริ่มต้นการต่อสู้กับกองทัพฟาสซิสต์ญี่ปุ่นในพม่าอย่างจริงจัง⁷² โดย CPB ได้ทำงานร่วมกับกลุ่มรักชาติกลุ่มต่าง ๆ ในการให้ความร่วมมือกับอังกฤษเพื่อต่อสู้กับทหารญี่ปุ่น จนกระทั่งญี่ปุ่นแพ้สงคราม และได้ถอนทหารออกจากพม่าในปี ค.ศ. 1945 ในที่สุด

⁷⁰ Bertil Lintner, *The Rise and Fall of the Communist Party of Burma (CPB)*, p. 5.

⁷¹ สมาคมชาวพม่าของเรา (Our Burma Association) เป็นกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย ซึ่งเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องเอกราชของพม่าจากอังกฤษ และก่อตั้งขึ้นในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

⁷² Bertil Lintner, *The Rise and Fall of the Communist Party of Burma (CPB)*, p. 2.

Bertil Lintner มีความเห็นว่า พรรคคอมมิวนิสต์มีบทบาทสำคัญในการต่อสู้กับกองทัพญี่ปุ่นในพม่า ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีกำลังพลที่เข้มแข็งประมาณ 30,000 นาย และสามารถโจมตีทหารญี่ปุ่นจนได้รับบาดเจ็บมากมาย จะเห็นได้ว่า พรรคคอมมิวนิสต์พม่าค่อย ๆ พัฒนาจากกลุ่มปัญญาชนกลุ่มเล็ก ๆ ที่ศึกษาลัทธิมาร์กซิสต์ร่วมกันมาเป็นพรรคการเมือง และกองกำลังที่สามารถต่อสู้กับกองทัพต่างชาติในประเทศได้ และหลังจากช่วงสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง พรรคคอมมิวนิสต์พม่าก็สามารถเปิดตัวเป็นพรรคการเมืองอีกพรรคหนึ่งของพม่าอย่างเปิดเผย และในช่วงหลังนี้เองที่ CPB หันมาโจมตีอังกฤษในฐานะจักรวรรดิที่ยังครอบครองพม่าในฐานะประเทศอาณานิคม และช่วงนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1954 เป็นต้นมา CPB ก็เริ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองอีกครั้งนับตั้งแต่เป็นหัวข้อบนในการชุมนุมกรรมกรเพื่อประท้วงหยุดงาน ตลอดจนการรณรงค์เพื่อปลุกระดมให้ชาวพม่าประท้วงรัฐบาลอังกฤษ พร้อมกันนั้นก็จัดตั้งองค์กรต่าง ๆ อาทิ สหภาพแรงงาน สหภาพชาวนา และองค์กรต่าง ๆ อีกหลายองค์กร ซึ่งมีสมาชิกรวมกันนับล้านคนขึ้นไป

และในช่วงของการเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษ และการดำเนินการจัดตั้งรัฐบาลของชาวม่านี่เองที่ความคิดด้านการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์พม่ากับพรรคการเมือง AFPFL เริ่มแตกแยกกันทางด้านความคิด และอุดมการณ์การเมือง ในที่สุดพรรคคอมมิวนิสต์พม่าถูกขับออกจากพรรค AFPFL แม้ว่าจะเป็นผู้ร่วมก่อตั้งพรรคมาด้วยกัน และในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1947 พรรคคอมมิวนิสต์พม่าก็ประกาศตัวเป็นพรรคอิสระและทำการต่อสู้แบบใต้ดิน ปฏิเสธการเข้าร่วมการเลือกตั้งเพื่อเลือกสมาชิกรัฐธรรมนูญ และเป็นฝ่ายปรปักษ์กับรัฐบาลใหม่ของพม่าหลังจากได้เอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1948 และตั้งแต่นั้นมาพรรคคอมมิวนิสต์พม่าก็พากันเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อต่อสู้กับรัฐบาลพม่าโดยยึดพื้นที่ในเขตชนบทเพื่อการต่อสู้⁷³

พรรคคอมมิวนิสต์พม่าได้แบ่งประวัติศาสตร์การต่อสู้ไว้ 5 ช่วงด้วยกัน คือ ช่วงแรกระหว่างปี ค.ศ. 1948-1955 เป็นช่วงที่ทำการต่อสู้กับรัฐบาลอย่างรุนแรง และเป็นช่วงที่สามารถควบคุมพื้นที่ในเขตชนบทตอนกลางของประเทศได้กว้างขวางและเป็นช่วงที่เริ่มติดต่อกับจีนเพื่อขอความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ช่วง 2 ระหว่างปี ค.ศ. 1955 - 1963 เป็นช่วงที่ค่อนข้างจะประนีประนอมกับรัฐบาล ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะรัฐบาลพลเรือนถูกปฏิวัติในปี ค.ศ. 1962 และรัฐบาลใหม่ได้เปลี่ยนนโยบายการเมืองและเศรษฐกิจมาเป็นระบบสังคมนิยม อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962 เป็นต้นมา นายพล เน วิน ผู้นำคนใหม่ของพม่ากลับเร่งการปราบปรามกลุ่มที่อยู่ตรงข้ามกับรัฐบาลอย่างหนักหน่วง รวมทั้งกลุ่มของพรรคคอมมิวนิสต์พม่าด้วย ดังนั้นจึงนำไปสู่ช่วงที่ 3 คือ ระหว่างปี ค.ศ. 1963-1968 ที่พรรคคอมมิวนิสต์ถูกกดขี่และโจมตีอย่างหนักจากบริเวณภาคกลาง และเริ่มหาทางขยับขยายและย้ายฐาน ไปอยู่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือใกล้ชายแดนจีน ช่วงที่ 4 ระหว่างปี ค.ศ. 1968-1975 เป็นช่วงการลงหลักปักฐานและสร้างศูนย์

⁷³ Bertil Lintner, *The Rise and Fall of the Communist Party of Burma (CPB)*, pp. 13-14.

บัญชาการ ณ บริเวณตะวันออกเฉียงเหนือในบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือในรัฐฉานและรัฐคะฉิ่น ดิชาชยแดนจีน และช่วงสุดท้าย เริ่มต้นที่ปี ค.ศ. 1975 ที่พรรคคอมมิวนิสต์พม่าเริ่มการปฏิบัติงานอย่างจริงจังอีกครั้ง โดยวางแผนที่จะข้ามแม่น้ำสาละวินเพื่อเชื่อมต่อและสนิทกำลังกับพรรคที่ยังคงเหลืออยู่ในภาคกลางของพม่า เพื่อทำการต่อสู้กับรัฐบาลอีกครั้ง หากแต่แผนการนั้นก็ไม่อาจประสบความสำเร็จได้ จนกระทั่งพรรคต้องล่มสลายไปในปี ค.ศ. 1989 นับเป็นการสิ้นสุดของพรรคคอมมิวนิสต์พม่า

เหตุการณ์ที่นับว่าเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญสำหรับรัฐบาลพม่าถึงเหตุการณ์ในช่วง ค.ศ. 1962 เป็นต้นมา โดยเฉพาะเมื่อนายพล เน วิน ทำรัฐประหารและเปลี่ยนแปลงการปกครองและระบบเศรษฐกิจมาสู่ระบบสังคมนิยม รัฐบาลจีนไม่สู้จะไว้ใจนายพล เน วิน เท่าใดนัก และไม่แน่ใจว่านโยบายต่างประเทศของ เน วิน จะเป็นไปในทิศทางใด โดยเฉพาะในช่วงการเปลี่ยนแปลงใหม่ในพม่า ในอดีตนั้นรัฐบาลจีนค่อนข้างจะมั่นใจในนโยบายของอดีตนายกรัฐมนตรี อู นู ว่าพม่ายืนหยัดในความ “เป็นกลาง” อย่างเคร่งครัด ซึ่งทำให้จีนคลายกังวลใจว่า พม่าจะไม่ตกเป็นเครื่องมือสหรัฐอเมริกานในการปิดล้อมจีน แต่เมื่อนายพล เน วิน และสภาปฏิวัติเข้ามาบริหารประเทศตั้งแต่เดือนมีนาคม 1962 เป็นต้นมา ทำให้รัฐบาลจีนไม่มีความมั่นใจเฉกเช่นที่เคยมั่นใจในอดีต ก่อปรกับรัฐบาลในช่วงนี้มีความขัดแย้งกับโซเวียตค่อนข้างสูง จึงทำให้จีนระแวงว่า นายพล เน วิน จะหันไปสานสัมพันธ์กับโซเวียต เนื่องจากรัฐบาลโซเวียตแสดงความชื่นชมการปฏิวัติของ นายพล เน วิน อย่างเปิดเผย ดังนั้น จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนจะเร่งให้ความช่วยเหลือพรรคคอมมิวนิสต์พม่าอย่างเร่งด่วนในเรื่องสำคัญดังต่อไปนี้ คือ¹⁴

(1) พรรคคอมมิวนิสต์จีนอนุญาตให้พรรคคอมมิวนิสต์พม่าพิมพ์ใบปลิวและแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในนครหลวงปักกิ่ง พร้อมกันนั้นก็พิมพ์เอกสาร โจนด์ริฐบาลของนายพล เน วิน

(2) ในช่วงแรกของการปฏิวัติ รัฐบาลของนายพล เน วิน ได้เรียกร้องให้กลุ่มกองกำลังต่าง ๆ ที่เป็นปรปักษ์กับรัฐบาลเข้าเจรจากับรัฐบาลเพื่อหาทางปรองดอง ซึ่งก็ได้รับการขานรับจากกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ โดยรัฐบาลรับประกันการเดินทางทั้งไปทั้งกลับที่ปลอดภัยในการเดินทางไปเจรจากับรัฐบาลที่ Yangon ไม่ว่าจะการเจรจานั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ตาม ในจำนวนนี้มีผู้แทนของพรรคคอมมิวนิสต์เข้าร่วมเจรจาด้วย โดยมีผู้แทนเดินทางมาจากชายแดนจีน เพื่อเข้าร่วมเจรจา “สงบศึก” ในครั้งนี้ พร้อมทั้งหาโอกาสเยี่ยมเยียนสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์พม่าที่ยังคงปฏิบัติการในบริเวณภาคกลางของพม่า โดยเฉพาะในเขตพะโคโยมา ซึ่งเป็นถิ่นเดิมของฐานปฏิบัติการของพรรคในบริเวณพม่าแท้ (Burma Proper) อย่างไรก็ตาม สมาชิก

¹⁴ Bertil Lintner, *The Rise and Fall of the Communist Party of Burma (CPB)*, pp. 21-22.

พรรคที่เข้าร่วมประชุมกับรัฐบาลไม่สามารถรับข้อเสนอของรัฐบาลพม่าได้ จึงเดินทางกลับไปยังชายแดนจีน ในขณะที่สมาชิกผู้ร่วมเดินทางส่วนหนึ่งลักลอบเพื่อปฏิบัติการกับสมาชิกพรรคที่เคลื่อนไหวในบริเวณพม่าแท้ เท่ากับเป็นการหวนกลับไปปฏิบัติงานในเขตใจกลางของประเทศอีกครั้งของพรรคคอมมิวนิสต์พม่า

(3) พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ช่วยพรรคคอมมิวนิสต์พม่าในการวางแผนเพื่อการวางกำลังเข้าแทรกซึมในประเทศพม่า โดยได้สร้างเส้นทางเชื่อมจากยูนนานเข้าสู่ชายแดนพม่าหลายเส้นทางด้วยกัน โดยเฉพาะในเขตตะวันออกเฉียงเหนือของพม่า พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ช่วยสร้างเครือข่ายถนนลาดยางอย่างดี โดยเริ่มจากนครคุนหมิง (Kunming) เชื่อมกับเมืองชายแดนทั้งลาวและพม่าหลายแห่ง ส่งผลให้ปฏิบัติการของพรรคคอมมิวนิสต์ในช่วงนี้ค่อนข้างจะคึกคักยิ่ง

(4) ได้มีการชักนำกลุ่มคอมมิวนิสต์จีนเข้าร่วมงานกับพรรคคอมมิวนิสต์พม่าเป็นครั้งแรก แม้ว่าจะมีจำนวนไม่มากนัก หากแต่สถานทูตจีนในย่างกุ้งและเมืองต่าง ๆ บริเวณลุ่มแม่น้ำอิรวดีได้สนับสนุนการเดินทาง และเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้พบปะกับพรรคคอมมิวนิสต์พม่าที่ปฏิบัติการอยู่บริเวณตอนเหนือในรัฐฉาน การสนับสนุนที่ได้รับทำให้จำนวนชาวจีนที่เข้าร่วมขบวนการกับพรรคคอมมิวนิสต์พม่าเพิ่มสูงขึ้นในปี ค.ศ. 1967 ซึ่งเป็นปีที่ชุมชนจีนในย่างกุ้งมีเรื่องขัดแย้งกับชุมชนชาวพม่าอย่างรุนแรง

เหตุการณ์สำคัญทั้ง 4 เหตุการณ์ชี้ให้เห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ทุ่มเทและให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ในพม่าอย่างเต็มที่นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962 เป็นต้นมา เป็นเหตุให้รัฐบาลพม่าค่อนข้างจะไม่พอใจรัฐบาลจีน ทำให้ความสัมพันธ์ในช่วงนี้ค่อนข้างเหินห่างไปบ้าง หากแต่พม่าก็ยังคงรักษาความสัมพันธ์กับรัฐบาลจีนเอาไว้ จนกระทั่งเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างชุมชนชาวจีนในพม่ากับคนพม่าในปี ค.ศ. 1967 อันเป็นสาเหตุให้ความสัมพันธ์จีน-พม่าต้องหยุดชะงักลงไปชั่วคราว

เหตุการณ์ความวุ่นวายของชุมชนชาวจีนในพม่านั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศจีนเอง กล่าวคือ ในราวกลางปี ค.ศ. 1966 กลุ่มหัวรุนแรงในจีนก้าวขึ้นมามีอำนาจและพยายามที่จะปลุกจิตวิญญาณการปฏิวัติขึ้นมาอีกครั้ง โดยการรณรงค์ปฏิรูประบบการปฏิวัติวัฒนธรรม กระแสการปฏิวัติวัฒนธรรมนี้มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจีนด้วย เนื่องจากจีนได้ประกาศให้การสนับสนุนกองกำลังปฏิวัติในต่างประเทศอย่างเต็มที่ ซึ่งรวมถึงพรรคคอมมิวนิสต์ในพม่า ตลอดจนเยาวชนจีนโพ้นทะเลในพม่า⁵⁵ ซึ่งให้การตอบรับการปฏิวัติวัฒนธรรมของจีนเป็นอย่างดี กอปรกับได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สถานทูตจีนในย่างกุ้ง ในการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ พร้อมทั้งยุยงให้เยาวชนจีนสวมปลอกแขนที่เป็นเครื่องหมายของกลุ่ม

⁵⁵ รุฉิพร จิระสวัสดิ์, นโยบายของจีนต่อพม่า : ช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1988-1997, กรุงเทพมหานคร : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543, หน้า 42.

Red guard อย่างเปิดเผย นอกจากนั้น สถานทูตจีนในพม่ายังได้จัดพิมพ์คำสอนของประธานเหมา เจ๋อตง พร้อมทั้งจัดการอบรมลัทธิเหมาให้กับเยาวชนจีนในย่างกุ้งอีกด้วย

รัฐบาลพม่าโดยสภาพัฒนาการกระทำเหล่านี้เป็นการกระทำที่ช่วยทำให้เกิดความไม่สงบในพม่า สื่อมวลชนพม่าต่างมีบทความทั้งดิงและดักเตือนการกระทำเหล่านี้ แต่ก็ไม่ได้รับความสนใจอย่างไรจากชุมชนชาวจีน อีกทั้งยังได้ก่อการชุมนุมและการเดินขบวนประท้วงเจ้าหน้าที่ของพม่าในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1967 แต่การประท้วงของชุมชนชาวจีนกลับถูกชุมชนพม่าได้กลับอย่างรุนแรง จนเกิดการปะทะกับระหว่างนักศึกษาชาวจีนและนักศึกษาพม่า ตามมาด้วยชาวพม่าบุกเข้าทำลายทรัพย์สินของชาวจีน ทำให้ร้านค้าบ้านเรือนและสถานที่ทำการของชุมชนชาวจีนเสียหายและถูกทำลาย ยิ่งไปกว่านั้น คือ เจ้าหน้าที่สถานทูตจีนถูกชาวพม่าแทงตาย นักเรียนและนักศึกษาชาวจีนในย่างกุ้งพากันประท้วงเจ้าหน้าที่ของรัฐในโรงเรียน และสถานที่ต่าง ๆ ทำร้ายครูชาวพม่า ตามมาด้วยการเผาธงชาติพม่า ความขัดแย้งบานปลายจนทำให้ชาวจีนเสียชีวิตหลายสิบคน รัฐบาลพม่าต้องประกาศสภาวะฉุกเฉิน สั่งปิดโรงเรียน และประกาศห้ามการชุมนุมปราศรัยในที่ชุมชน พร้อมทั้งออกคำสั่งห้ามประชาชนออกจากบ้านในยามค่ำคืน⁷⁶

ความวุ่นวายนี้กินเวลายาวนานตลอดหนึ่งเดือนกว่าเหตุการณ์จะสงบเรียบร้อย รัฐบาลพม่าออกมาปราบปรามประชาชนพม่าไม่ให้ก่อความวุ่นวายและรับปากว่าจะจัดการความขัดแย้งโดยเร็ว ในส่วนของประเทศจีนได้มีการประท้วงการกระทำของชาวพม่าที่หน้าสถานทูตพม่าในนครปักกิ่ง สถานีวิทยุปักกิ่งกล่าวโจมตีรัฐบาลของนายพล เน วิน อย่างเผด็จร้อนและเปิดเผย พร้อมให้สมญานามแก่นายพล เน วิน เป็น “เผด็จการฟาสซิสต์” เป็น “สังคมนิยมที่น่ารังเกียจ” ที่กระทำการหยาบช้ำในการ “ปล้นและสังหารประชาชนอย่างโหดเหี้ยม”⁷⁷

เหตุการณ์ในครั้งนี้เป็นเหตุให้ความสัมพันธ์จีน-พม่า ต้องหยุดชะงักลง รัฐบาลทั้งสองประเทศต่างเรียกทูตของตนกลับประเทศ รัฐบาลจีนยกเลิกการให้ความช่วยเหลือแก่พม่าในเดือนตุลาคม พร้อม ๆ ไปกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน โหมความช่วยเหลือให้แก่พรรคคอมมิวนิสต์พม่าอย่างเต็มที่ ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ วัสดุที่จีนให้การสนับสนุนมีทั้งเครื่องแบบทหาร หมวกที่ติดเครื่องหมายดาวแดง อาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย เครื่องมือสื่อสารวิทยุ รถจี๊ป รถบรรทุก รถตรวจการ อีกทั้งสิ่งของเครื่องใช้อุปโภคและบริโภคประเภทข้าว น้ำมันประกอบอาหาร และเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร โดยพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ทยอยขนส่งวัสดุเหล่านั้นไปยังศูนย์บัญชาการของพรรคคอมมิวนิสต์พม่าในบริเวณภาคเหนือติดชายแดนจีน-พม่า ความใจดีของพรรคคอมมิวนิสต์จีนยังได้แผ่ไปยังกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอื่น ๆ ในบริเวณภาคเหนือ เช่น กองกำลังคะฉิ่นอิสระ (Kachin Independent Army - KIA) และกลุ่มกองทัพรัฐฉาน (Shan State Army - SSA) อีกด้วย ซึ่งก็สร้างความกังวลใจให้กับรัฐบาลพม่าของนายพล เน วิน อยู่ไม่น้อย

⁷⁶ Robert A. Holmes, "China-Burma Relations since the Rift," *Asian Survey*, 12, 8(1972): 687.

⁷⁷ Martin J. Smith, *Burma : Insurgency and the Politics of Ethnicity*, Second editions, London : Zed Book, 1999, p. 226.

สถานการณ์ในช่วงนี้นับว่าเป็นช่วงวิกฤตในความสัมพันธ์ระหว่างจีน-พม่าเป็นอย่างมาก ซึ่งรัฐบาลของนายพล เน วิน ก็ได้ตระหนักในข้อเท็จจริงประการนี้เป็นอย่างดี ดังนั้นแม้ว่าเหตุการณ์ความวุ่นวายในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1967 จะวุ่นวายและร้ายแรงเพียงใด แต่นายพล เน วิน ก็ได้จัดการแก้ไขปัญหอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งยังคงรักษา “นโยบายเป็นกลาง” ไว้อย่างมั่นคง เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้กับรัฐบาลจีนว่า แม้ว่าจะมีเรื่องกระทบกระทั่งกับจีน แต่รัฐบาลพม่าก็ยังคงรักษาความเป็นกลางเอาไว้ได้อย่างเหนียวแน่น มิได้ถือโอกาสนำความขัดแย้งในช่วงนี้เอนเอียงไปหามหาอำนาจอื่นตามที่จีนหวาดระแวงแต่อย่างใด ซึ่งรัฐบาลจีนก็ตระหนักถึงความหนักแน่นของพม่าในเหตุการณ์ครั้งนี้ ประจวบเหมาะกับพม่าเกิดภัยพิบัติจากสภาวะพายุ และน้ำท่วมในปี ค.ศ. 1968 รัฐบาลจีนจึงได้โอกาสแสดงความมีน้ำใจด้วยการบริจาคเงินช่วยเหลือให้กับสภากาชาดพม่าเป็นเงิน 4,000 เหรียญ⁷⁸ อย่างไรก็ตามรัฐบาลทั้งสองประเทศก็พยายามหาทางรอมชอมกันอย่างรวดเร็วที่สุด สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะจีนค่อนข้างจะแน่ใจแล้วว่า นายพล เน วิน นั้นยังคงยึดมั่นอยู่กับนโยบายเป็นกลางอย่างเหนียวแน่น และไม่มีท่าทีที่จะหันเหไปเข้าฝักกับโซเวียตหรือตามที่จีนหวาดระแวงแต่อย่างใด เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจึงเปรียบเสมือนบททดสอบความเป็นกลางของพม่าว่าจะมั่นคงเพียงใด แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นการแสดงนโยบายของจีนเช่นกันว่ามีความมุ่งมั่นที่จะเข้าไปมีพื้นที่ในการเมืองพม่าไม่ผ่านทางรัฐบาลก็ตามที่ทางอื่น ๆ ซึ่งนโยบายนี้จีนก็ยังคงยึดมั่นมาโดยตลอดเช่นกัน

ปัจจัยอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ของจีนกับพม่าและนานาชาติประเทศเปลี่ยนไปคือ กระแสของฝ่ายปฏิวัติวัฒนธรรมของฝ่ายจีนอ่อนแอลง โดยในการประชุมสภาพรรคครั้งที่ 9 ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1969 ที่ประชุมได้ประกาศการสิ้นสุดของการปฏิวัติวัฒนธรรมพร้อมกับการกลับมาของที่เดินสายกลาง ซึ่งในอดีตต้องหลีกเลี่ยงให้กับกลุ่มหัวรุนแรงซึ่งมีความเห็นต่อภัยคุกคามของจีนจากมหาอำนาจและยุทธวิธีในการจัดการกับภัยคุกคามนั้น กล่าวคือ กลุ่มหัวรุนแรงต้องการจะตั้งตนเป็นศัตรูกับภัยคุกคามทั้งสองด้าน คือทั้งจักรวรรดินิยม-ทุนนิยมอเมริกัน และภัยจากจักรวรรดินิยม-สังคมนิยมโซเวียต ด้วยการสร้างแนวร่วมระดับล่างกับพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศต่าง ๆ ในโลกที่สาม⁷⁹

ในขณะเดียวกันกลุ่มที่เดินสายกลางกลับมีความต้องการที่จะสร้างแนวร่วมพันธมิตรกับรัฐบาลในประเทศโลกที่สามเหมือนกัน “ภัยที่เหนือกว่า” จากค่ายสังคมนิยม และใช้นโยบายรักษาระยะห่างโดยเท่าเทียมกับสองมหาอำนาจ อย่างไรก็ตามหลังปี ค.ศ. 1969 สถานการณ์ได้เปลี่ยนไปสถานะของกลุ่ม “สายกลาง” กลับขึ้นมาเป็นกลุ่มชั้นนำในจีน จึงเป็นเหตุให้มีการปรับปรุงนโยบายต่างประเทศจีน โดยเฉพาะกับสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะจีนมองว่าสหรัฐฯ เป็น “จักรวรรดินิยม-สังคมนิยม” และเพื่อที่จะสร้างแนวร่วมในการป้องกันภัยคุกคามดังกล่าว จีนจึง

⁷⁸ Robert A. Holmes, "China-Burma Relations since the Riifl.," : 674.

⁷⁹ รุติพร จิระสวัสดิ์, นโยบายของจีนต่อพม่า: ช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1988-1997, หน้า 46.

เริ่มฟื้นฟูความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น พร้อมไปกับเริ่มสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศต่าง ๆ อีกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศเพื่อนบ้านในเอเชีย ด้วยเหตุนี้พรรคคอมมิวนิสต์จีนจึงได้ลดความช่วยเหลือให้กับพรรคคอมมิวนิสต์พม่า⁸⁰ ซึ่งสำหรับพม่าแล้วถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากพรรคคอมมิวนิสต์จีนยังคงให้ความช่วยเหลือแก่พรรคคอมมิวนิสต์พม่าต่อไป จะทำให้ยากแก่การปราบ เนื่องจากกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์พม่าจะเข้มแข็งขึ้นมาได้ก็เพราะแรงสนับสนุนของจีน และหากรัฐบาลพม่าจะหักห้ามในการปราบปรามกองกำลังของ CPB อย่างจริงจัง ก็จะเป็นภัยเสี่ยงต่อความมั่นคงหากรัฐบาลจีนยืนยันจะให้การสนับสนุนกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์พม่า ท่าทีของจีนต่อปัญหานี้จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อพม่าอย่างยิ่งยวด

อย่างไรก็ตาม ความปรารถนาของนายพล เน วิน ก็คือการหว่านล้อมให้จีนหยุดยั้งการให้ความช่วยเหลือแก่พรรคคอมมิวนิสต์พม่า ซึ่งกว่าจะประสบความสำเร็จก็อยู่ในช่วงปี ค.ศ. 1976 ซึ่งเป็นปีที่ประธานเหมา เจ๋อ ตุง เสียชีวิต พร้อม ๆ กับการสิ้นอำนาจของหลิน เปียว และแก๊งค์สี่คน และการกลับมาเรืองอำนาจอีกครั้งของเติ้ง เสี่ยว ผิง ในปี ค.ศ. 1978 ซึ่งมาพร้อมกับนโยบาย “สี่ทันสมัย” อันเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นที่จะพัฒนาจีนให้ทันสมัยในด้านต่าง ๆ ก่อนสิ้นปี ค.ศ. 2000 โดยจีนได้วางนโยบายที่จะพัฒนาการเกษตร อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการป้องกันประเทศ นอกจากนี้ยังจะให้การส่งเสริมการค้าต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้มีการถ่ายเทสินค้าระหว่างจีนกับต่างประเทศที่สะดวกยิ่งขึ้น⁸¹

พร้อมไปกับการเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจในยุค “สี่ทันสมัย” นโยบายของจีนต่อพม่าก็ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล เติ้ง เสี่ยว ผิง เดินทางไปเยือนพม่าในปี ค.ศ. 1978 หลังจากนั้นรัฐบาลจีนได้ขอร้องให้พรรคคอมมิวนิสต์พม่าที่ขี้อายอยู่ในจีน ให้ย้ายสำนักงานออกจากจีนให้หมด รวมทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงของพรรคคอมมิวนิสต์พม่าที่ใช้กระจายเสียง โฆษณาของพรรคคอมมิวนิสต์พม่าที่ใช้กระจายเสียงโฆษณาชวนเชื่อจากดินแดนจีนมาเป็นเวลานาน ให้กลับไปอยู่ที่ศูนย์บัญชาการใหญ่ของพรรคที่เมืองปางซางในพม่า⁸² ต่อมาเมื่อรัฐบาลพม่าประกาศอภัยโทษต่อราชอาณาจักรแก่กองกำลังกลุ่มต่าง ๆ ในปี ค.ศ. 1980 รัฐบาลจีนก็ได้กดดันให้พรรคคอมมิวนิสต์พม่าเจรจาหยุดยิงเพื่อปรองดองกับรัฐบาลพม่า จีนได้ยื่นข้อเสนอให้สมาชิกระดับผู้นำของพรรคให้ถอนตัวออกจากขบวนการและเข้าไปลี้ภัยในจีนได้ และหลังจากนั้นมา สื่อมวลชนทางการของจีนไม่ว่าจะเป็นวารสาร (Beijing Review) หรือวิทยุปักกิ่ง ก็ยุติการช่วยเหลือพรรคคอมมิวนิสต์พม่าในการโจมตีรัฐบาลพม่าที่อย่างกึ่งโดยเด็ดขาด⁸³

⁸⁰ Robert A. Holmes, "China-Burma Relations since the Rift," : 674.

⁸¹ เขียน จีระวิทย์, จีนหลังแผ่นดิน, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2527, หน้า 66.

⁸² Bertil Linnér, The Rise and Fall of the Communist Party of Burma (CPB), p.

⁸³ รุติพร จีระสวัสดิ์, นโยบายของจีนต่อพม่า: ช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1988-1997, หน้า 65.

ในด้านปฏิบัติการของพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ทยอยหยุดยั้งการให้การสนับสนุนด้านยุทธโธปกรณ์ต่าง ๆ แก่พรรคคอมมิวนิสต์พม่าด้วยเช่นกัน พร้อมทั้งส่งสารไปยังพรรคคอมมิวนิสต์พม่าให้เริ่ม “พึ่งพาตนเอง” และปักกิ่งจะตัดความช่วยเหลือด้านงบประมาณและด้านอาวุธ ด้วยเหตุนี้ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์พม่าต้องหันมาช่วยตนเองด้วยการเก็บภาษีการค้าขายที่มีอยู่ตามบริเวณชายแดนจีน-พม่า พร้อมทั้งมีข่าวเข้าไปพัวพันกับการค้ายาเสพติดมากยิ่งขึ้น หากแต่สนใจที่จะสืบสานอุดมการณ์การเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์น้อยลง จนทำให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนต้องส่งคนมาสืบหาข้อเท็จจริง ทำให้เกิดความขัดแย้งในหมู่ผู้นำพรรคระดับสูงกับผู้นำพรรคระดับท้องถิ่นซึ่งกุมกำลังพลและเป็นกลุ่มที่เข้าไปพัวพันกับการค้ายาเสพติดและเริ่มที่จะตั้งตัวเป็น “เจ้าพ่อ” มากกว่าการสอบสวนการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์⁴⁴

ความขัดแย้งในหมู่ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์พม่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พรรคอ่อนแอลงตั้งนั้นเมื่อฝ่ายรัฐบาลซึ่งได้โหมกำลังเข้าโจมตีพื้นที่ในเขตอิทธิพลของ CPB จึงเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะเรื่อยมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 และ ค.ศ. 1987 จนกระทั่งสามารถยึดศูนย์บัญชาการใหญ่ที่ปางซางได้เมื่อวันที่ 6 มกราคม 1987 และทยอยโจมตีที่มั่นอื่น ๆ ของพรรคคอมมิวนิสต์อีกหลายแห่ง Bertil Lintner ระบุว่า มีรายงานหลายฉบับอ้างว่า การที่กองทัพของรัฐบาลพม่าสามารถโจมตีฐานที่มั่นสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ได้ เนื่องจากรัฐบาลจีนอนุญาตให้กองทัพพม่าใช้เส้นทางในอิทธิพลของตนเข้าโอบล้อมกองกำลังของ CPB โดยเฉพาะในพื้นที่ขุนฮาย (Khun Hai) และมานเจียว (Man Hio) ซึ่งเป็นฐานที่มั่นสำคัญของพรรค⁴⁵ และหลังจากนั้นเป็นต้นมา กองทัพพม่าก็สามารถโจมตีพื้นที่สำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์พม่าในบริเวณชายแดนจีน-พม่าได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้รัฐบาลเป็นฝ่ายหันกลับมาควบคุมการค้าบริเวณชายแดนอีกครั้ง โดยที่ก่อนหน้านี้พรรคจะเป็นผู้ควบคุมการค้าชายแดนจีน-พม่า

ความอ่อนแอของพรรคและความขัดแย้งในหมู่ผู้นำ ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนเล็งเห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์พม่าจะไม่สามารถประสบความสำเร็จในการล้มรัฐบาลพม่า ดังที่ตั้งความหวังไว้ตั้งนั้น จึงได้หว่านล้อมให้บรรดาผู้นำอาวุโสยกเลิกการต่อสู้และให้ไปเกษียณอายุตัวเองที่ประเทศจีน เจตจำนงของจีนในการสละทิ้งพรรคคอมมิวนิสต์พม่า ทำให้บรรดานายทหารระดับรองลงมาซึ่งมีความไม่พอใจในผู้นำอาวุโสเป็นทุนอยู่แล้วก็ปฏิวัติรวมอำนาจ ดังนั้น ในวันที่ 12 มีนาคม 1989 เฟิง จ่า ซิม (Pheung Kya-shin) ผู้นำกลุ่มจีนโกกั้งก็ได้นำกองกำลังพรรคในความควบคุมของตนเข้ายึดฐานสำคัญที่เมืองโก๋ ข่าวคราวการกบฏของเฟิง จ่า ซิม กระจายไปอย่างรวดเร็วในบริเวณชายแดนจีน-พม่า และแล้วในวันที่ 16 เมษายน 1989 กองกำลังพรรคกลุ่มวักก็บุกเข้ายึดศูนย์บัญชาการปางซาง ทำให้บรรดาผู้นำอาวุโสของพรรคต้องกระจัดกระจายหนีตายเข้าไปในจีน

⁴⁴ Bertil Lintner, *The Rise and Fall of the Communist Party of Burma (CPB)*, p. 41.

⁴⁵ *Ibid.*, p. 43.

เท่ากับเป็นการปิดฉากสุดท้ายของพรรคคอมมิวนิสต์พม่าลงอย่างสิ้นเชิง และนับเป็นการแก้ไข ปัญหาสำคัญในความสัมพันธ์จีน-พม่าลงในที่สุด

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ในความสัมพันธ์จีน-พม่า นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 เป็นต้นมานั้น ถือได้ว่า พม่าขึ้นหวนการแทรกแซงของจีนเป็นอย่างสูง และตลอดระยะเวลาของพม่าในยุค ของนายพล เน วิน (สังคมนิยมวิถีม่า - 1962 - 1988) นั้น รัฐบาลพม่าได้ทุ่มเทสติปัญญาและ กำลังในการหยุดยั้งการแทรกแซงของจีนผ่านความช่วยเหลือให้กับพรรคคอมมิวนิสต์พม่าอย่าง ตลอดเวลา และสามารถโน้มน้าวรัฐบาลจีนให้ยกเลิกความช่วยเหลือแก่พรรคคอมมิวนิสต์พม่าได้ ในที่สุดอันนำไปสู่การล่มสลายของพรรคคอมมิวนิสต์พม่าในปี ค.ศ. 1989 อันเป็นช่วงเวลาที่เลื่อม ช้อนกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของพม่าครั้งยิ่งใหญ่ ในปี ค.ศ. 1988 หากแต่เมื่อพิจารณาลำดับเหตุการณ์ในความสัมพันธ์จีน-พม่า ในบริบทของพรรค คอมมิวนิสต์พม่าจะเห็นข้อเท็จจริงที่ชัดเจนอยู่ว่าจีนนั้นไม่เคยละความพยายามที่จะเข้าไปมีอิทธิพล ต่อพม่า นับตั้งแต่พม่าเป็นเอกราชจากอังกฤษ ทั้งนี้เพราะพม่ามีความสำคัญในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ต่อ จีนเป็นอย่างยิ่ง ความช่วยเหลือของพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่มีต่อพรรคคอมมิวนิสต์พม่านั้นก็เพื่อหวังว่า หากพรรคคอมมิวนิสต์พม่าเป็นฝ่ายมีชัยชนะและได้บริหารประเทศจีนจะเป็นประเทศที่มี อิทธิพลต่อพม่าในระดับสูง หากเมื่อจีนพิจารณาเห็นว่า พรรคคอมมิวนิสต์พม่าไม่มีประสิทธิภาพ และความสามารถมากพอที่จะดำเนินนโยบายที่ตั้งไว้ได้ รัฐบาลจีนก็พร้อมที่จะเปลี่ยนนโยบายได้ อย่างทันท่วงที การล่มสลายของพรรคคอมมิวนิสต์พม่ามีส่วนสำคัญมาจากการยกเลิกความ ช่วยเหลือจากจีน เพราะเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า แต่มิได้หมายความว่า จีนเลิกความพยายามที่จะ เข้าไปครอบงำพม่าแต่อย่างใด เหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างจีน-พม่าที่เปลี่ยนแปลงหลังช่วงปี ค.ศ. 1988 จึงเป็นประจักษ์พยานว่า ถึงอย่างไรจีนก็ไม่ล้มเลิกความพยายามในการครอบงำพม่า อย่างแน่นอน

3.5 ความสัมพันธ์จีน - พม่า ในบริบทกลุ่มชาติพันธุ์

ปัญหาการเมืองปัญหาใหญ่ของพม่าได้แก่ปัญหาความเป็นเอกภาพ (Unit) ของประเทศ ทั้งนี้เนื่องเพราะพม่าไม่มีความเป็นเอกภาพทางด้านการเมืองนับตั้งแต่ได้รับเอกราชจากอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1948 เป็นต้นมา หากแต่ปัญหาความไร้เอกภาพนี้มีใช่ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นในยุคหลังอิสรภาพ (Post independence) แต่อย่างไร แต่กลับเป็นปัญหาที่มีรากเหง้ามาแต่อดีต ทั้งนี้เพราะพม่าเป็น ดินแดนที่ประกอบไปด้วยผู้คนจากหลายเผ่าพันธุ์ และกลุ่มชาติพันธุ์ อย่างน้อยก็มีกลุ่มคนที่มีภาษา และวัฒนธรรมแตกต่างกันถึง 135 ภาษาด้วยกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ความเป็นเอกภาพระหว่างกลุ่ม ประชากรเหล่านี้จึงเป็นเรื่องยาก นอกจากความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์และวัฒนธรรมแล้ว การเมืองของพม่านับตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์จนถึงสมัยตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษก็ไม่เอื้อให้เกิด เอกภาพในหมู่ประชาชน ในทางกลับกัน การปกครองของอังกฤษกลับทำให้พม่ามีการแตกแยก

ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด⁶⁶ ความขัดแย้งนี้ถูกพัฒนาจนกระทั่งกลายมาเป็นสงครามกลางเมืองภายหลังจากอังกฤษคืนเอกราชให้กับพม่าและยังคงสืบสานต่อเนื่องมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลพม่ากับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยจึงเป็นปัญหาหลักของพม่าที่รัฐบาลทุกรัฐบาลต่างทุ่มเทกำลังและความสามารถในการจัดการปัญหาความแตกแยกอันนำพาประเทศไปสู่ความยากจน ความล้าหลัง และการด้อยพัฒนามาจนถึงทุกวันนี้

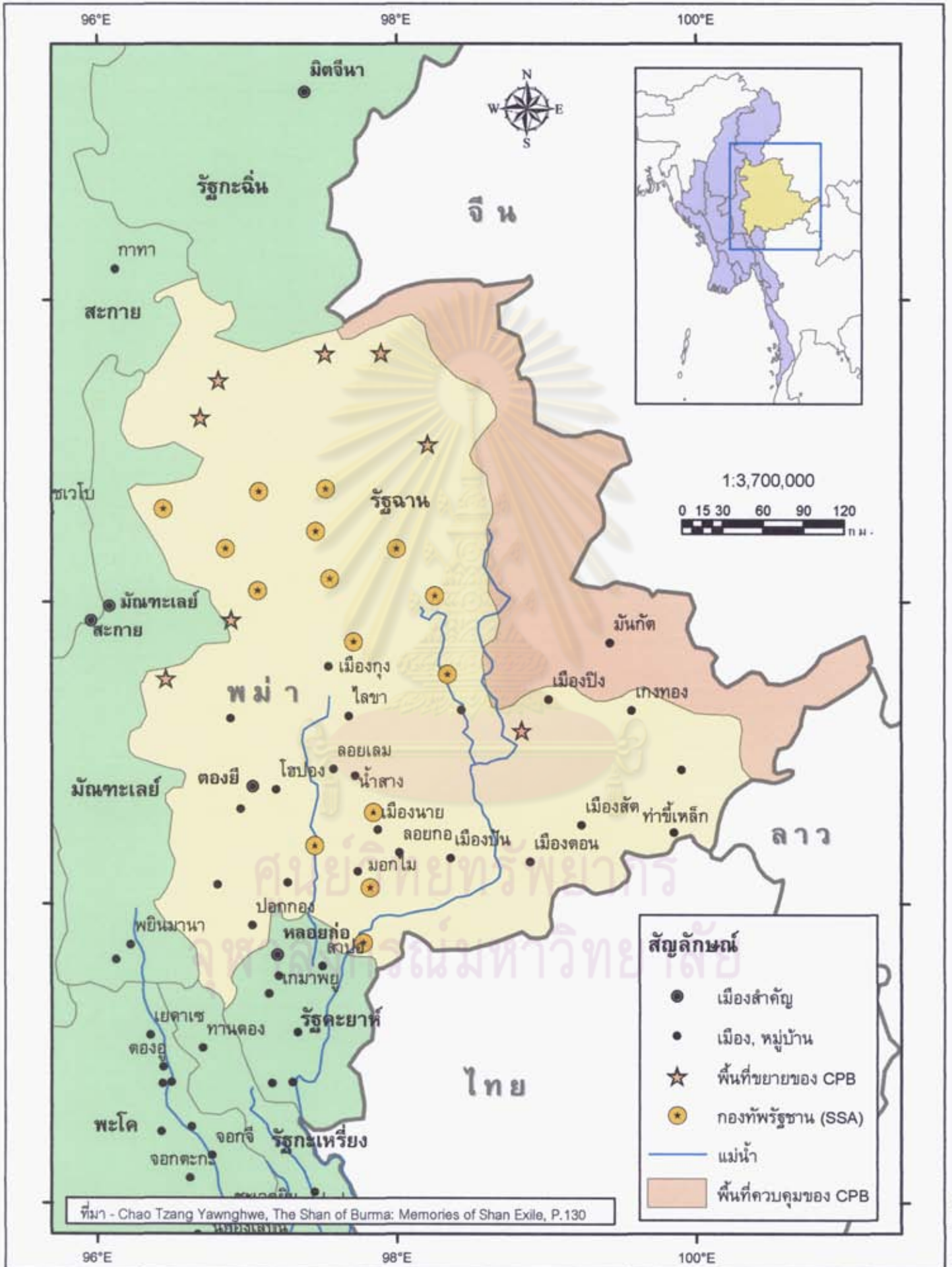
ความพยายามของรัฐบาลพม่าในอดีตนั้นมักไม่สัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพื้นที่ที่เป็นเขตอิทธิพลของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยนั้นอยู่ในบริเวณชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ อินเดีย จีน และไทย เป็นต้น ซึ่งในอดีตประเทศเพื่อนบ้านทั้งสามนี้ต่างก็มีส่วนในการทำให้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นปรปักษ์กับรัฐบาลพม่าเข้มแข็งขึ้นไม่โดยทางตรงก็โดยทางอ้อม โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในบริเวณชายแดนจีน-พม่า นั้น จะได้แก่กลุ่มคะฉิ่น (Kachin) และไทใหญ่ (Shan) ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองกลุ่มนี้ต่างก็มีกองกำลังเป็นของตนเองและทำการต่อสู้กับรัฐบาลพม่ามาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1950 นอกจากกองกำลังของกลุ่มคะฉิ่น และไทใหญ่แล้ว ยังมีกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์พม่า (CPB) ซึ่งต่อสู้ทางอุดมการณ์กับรัฐบาลพม่ามาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1950 เช่นกัน แต่ในที่สุดด้วยความช่วยเหลือของจีนก็ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์พม่าล่มสลายไปในที่สุด

กลุ่มกองกำลังชาติพันธุ์ที่รัฐบาลจีนเคยให้การสนับสนุนมาในอดีต และสามารถช่วยหว่านล้อมให้สงบศึกกับพม่า นอกเหนือจาก CPB ได้แก่ กลุ่มคะฉิ่นอิสระ (the Kachin Independence Army - KIA) ซึ่งมีพัฒนาการมาจากกลุ่มการเมืองของนักศึกษาชาวคะฉิ่นในราวทศวรรษที่ 1960 โดยมีเป้าหมายในการต่อต้านการแทรกแซงทางการเมืองของรัฐบาลพม่าในรัฐคะฉิ่น กลุ่มนักศึกษานี้ได้รวมตัวกันเรียกว่าองค์กรคะฉิ่นอิสระ (the Kachin Independent Organization - KIO) ต่อมาได้มีพัฒนาการเป็นกองกำลังเพื่อต่อสู้กับทหารพม่าในนามของ KIA (the Kachin Independent Army - KIA) มีพื้นที่การเคลื่อนไหวบริเวณชายแดนจีน-พม่าในรัฐคะฉิ่น โดยมีกองกำลังเริ่มต้นอยู่ที่ 300-600 คน หากแต่ต่อมาได้มีทหารคะฉิ่นซึ่งแยกตัวออกจากกองทัพพม่าในปี ค.ศ. 1962⁶⁷ มาสมทบทำให้มีกำลังพลเพิ่มมากขึ้น กอปรกับมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ดี ทำให้กองกำลังคะฉิ่นอิสระสามารถยึดพื้นที่ในรัฐคะฉิ่นไว้ได้ทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่า กองกำลังคะฉิ่นอิสระนั้นเป็นกองกำลังที่มีประสิทธิภาพในการรบสูงมาก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มคะฉิ่นนั้นมีรูปร่างสูง

⁶⁶ ผู้สนใจการเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยของพม่าโปรดอ่านงานของ Martin Smith, Bertil Lintner, Josef Silvestein และ พรพิมล ศรีโชติ ในหัวข้อว่าด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า

⁶⁷ ในปี 1962 เมื่อนายพล เน วิน ทำการปฏิวัติทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่พอใจ จึงหันมาเข้าร่วมกระบวนการต่อต้านรัฐของ KIO มากยิ่งขึ้น ในส่วนของทหารนั้น กองทัพพม่าภายใต้การนำของนายพล เน วิน ไม่อนุญาตให้กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยสมัครเป็นทหาร ดังนั้น ทหารเก่าที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ชาวพม่าจึงต้องออกจากราชการ

แผนที่แสดงพื้นที่อิทธิพลของ CPB ในรัฐฉาน ปีค.ศ. 1971 - 1973

ใหญ่ มีความขี้ขี้บีน อดทน และมีความสามารถในการทำสงครามสูง คุณสมบัติทางชาติพันธุ์นี้ทำให้กองกำลังของคะฉิ่นมีประสิทธิภาพในการรบสูง พื้นที่ที่ KIA ควบคุมจึงเป็นพื้นที่ที่กองทัพพม่าไม่สามารถจะรบชนะได้ง่าย

องค์กรคะฉิ่นมีทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายรบใน ปี ค.ศ. 1968 มีกำลังพลแบ่งออกเป็น 3 กองพลน้อย และ 7 กองพัน มีนายพล ซอ เส็ง เป็นหัวหน้า ซอ ตู เป็นรองหัวหน้า และนายพล หน่อ แสง เป็นผู้บัญชาการหน่วยทหารควบคุมเขตปฏิบัติการในบริเวณภาคเหนือของรัฐคะฉิ่น และภาคเหนือของรัฐฉานบริเวณเมืองมุเซ (Muse) น้ำคำ (Nam Kham) กุดไก่อ่ แสนหวี และชายแดนที่เมืองบาโม ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงในหมู่ผู้บริหาร ซอ ดัน หนึ่งในผู้ก่อตั้ง KIO ถูกสังหารในระหว่างการรบกับพรรคคอมมิวนิสต์พม่าในปี ค.ศ. 1975 ในปีเดียวกันนั่นเอง ซอ เส็ง และ ซอ ตู ถูกฆ่าตายโดยทหารใน KIA ที่ไม่พอใจกับพฤติกรรมของผู้นำรุ่นเก่า ซึ่งมักจะใช้ชีวิตอยู่ห่างไกลจากสนามรบ และอยู่ในเมืองใหญ่อย่างสุขสบาย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผู้นำชั่วคราว ก่อนที่จะถูกคณะนายทหารซึ่งเป็นลูกน้องเก่าของ ซอ เส็ง และ ซอ ตู ทำการปฏิวัติซ้อนอีกครั้งหนึ่ง และในที่สุดอำนาจก็ตกอยู่ในมือของปราง เส็ง และ ซอ มาย ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้นำ KIA จวบจนเจรจาสงบศึกกับพม่าในปี ค.ศ. 1994

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของ KIA ภายใต้การนำของ ปราง เส็ง และ ซอ มาย ก่อนข้างประสบความสำเร็จ ส่วนหนึ่งเพราะ KIA เป็นพันธมิตรที่ดีกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน แม้จะไม่ใช่พวกเดียวกับพรรคคอมมิวนิสต์พม่า เพราะอุดมการณ์ของ KIA มิได้ชมชอบลัทธิคอมมิวนิสต์ เพียงแต่ต้องการเป็นรัฐที่มีอิสระจากการปกครองของรัฐบาลพม่าที่ข่าวกู้ ซึ่งเท่ากับทำให้ KIA และ CPB มีศัตรูคนเดียวกันคือ รัฐบาลพม่า ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่ KIA อนุญาตให้กองกำลัง CPB ผ่านพื้นที่ในการควบคุมของ KIA ในการทำสงครามกับกองทัพพม่า นอกจากนี้ KIO ยังทำการค้าขายกับจีนบริเวณชายแดนจีน-พม่า อีกประการหนึ่ง ทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างจีนกับ KIO ก่อนข้างจะแนบแน่น โดยจีนมีความต้องการสินค้าจากคะฉิ่นเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะพื้นที่ที่ KIO ครอบครองเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่และเต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าสูง อาทิ หยก กล่าวกันว่าหยกที่ดีที่สุดในโลกได้แก่หยกจักรพรรดิ (the Emperor Jade) ก็มีถิ่นกำเนิดในรัฐคะฉิ่น หยกชั้นเลิศเป็นที่ต้องการของตลาดจีนสูง ทำให้ KIA มีรายได้จากการค้าหยกกับจีนในมูลค่ามหาศาล นอกจากหยกแล้ว ยังมีทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ อีก เช่น ทองคำ ทับทิม และ อัญมณีมีค่าอื่น ๆ แร่ธาตุ และ ไม้มีค่า สินค้าเหล่านี้้นำความร่ำรวยมาให้ KIA ส่งผลให้ KIA มีกองกำลังที่เข้มแข็ง และทรงประสิทธิภาพ ประมาณกันว่าในช่วงทศวรรษที่ 1980 นั้นมีมากถึง 8,000 คน อาวุธยุทโธปกรณ์ที่ใช้ส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนมาจาก CPB

ความสัมพันธ์ระหว่าง KIA กับ CPB นั้น ได้รับการสนับสนุนจากจีนเป็นอย่างดี เพราะ KIA มีอุดมการณ์ร่วมกันกับ CPB คือ การล้มล้างรัฐบาลพม่าที่ข่าวกู้ นอกจากนั้นยังมีพันธสัญญาในการรบกับกองทัพพม่าร่วมกัน ส่งผลให้พื้นที่ในบริเวณตอนเหนือคือ ในเขตรัฐฉาน และ

รัฐคะฉิ่นเป็นพื้นที่ที่กองทัพพม่าไม่สามารถล่วงล้ำเข้าไปได้ อย่างไรก็ตามในช่วงปลายทศวรรษที่ 1970 หลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในจีน อันเนื่องมาจากการสิ้นสุดอำนาจของแก๊งสี่คน และการกลับมาใช้อำนาจของเติ้ง เสี่ยว ผิง รัฐบาลจีนได้ชะลอตัวในการให้ความช่วยเหลือแก่พรรคคอมมิวนิสต์พม่า รวมไปถึง KIA ด้วย การเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายของจีนทำให้กองกำลังของคะฉิ่นต้องปรับยุทธศาสตร์ไปด้วยในตัว เนื่องจากไม่มีพรรคคอมมิวนิสต์จีน และพรรคคอมมิวนิสต์พม่าหนุนหลังอีกต่อไป กระทบกับในระยะหลังพรรคคอมมิวนิสต์พม่าเข้มแข็งเลกเช่นในอดีต ทำให้ต้องพ่ายแพ้ให้กับกองทัพพม่าหลายครั้ง กองกำลัง KIA ก็ตกอยู่ในชะตากรรมเดียวกัน ทำให้ทหารพม่าสามารถยึดพื้นที่ในรัฐคะฉิ่น และรัฐฉานได้มากยิ่งขึ้น ทหารพม่าสามารถควบคุมเส้นทางการค้าชายแดนได้ ทำให้ KIA เก็บภาษีจากพ่อค้าน้อยลง งบประมาณมาบำรุงกองทัพก็ลดน้อยลงลงเป็นเงาตามตัว ทำให้กองกำลังอ่อนแอลง ดังนั้นเมื่อได้รับการหว่านล้อมจากจีนให้เข้าสู่กระบวนการสงบศึกกับรัฐบาลพม่าในต้นทศวรรษที่ 1990 ทำให้ KIA ตัดสินใจรับข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าในปี ค.ศ. 1994 โดยมีจีนให้การสนับสนุนการเจรจาหว่านล้อมเบื้องหลัง

โดยสรุปจึงอาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลจีนนั้นอยู่เบื้องหลังการสงบศึกระหว่างกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์พม่าและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มคะฉิ่น ทำให้พม่าไม่ต้องกังวลกับแนวรบด้านชายแดนจีน-พม่าอีกต่อไป และสามารถไปทุ่มเทกำลังพลและการรบกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนไทย-พม่าต่อไป เนื่องจากบริเวณชายแดนด้านตะวันออกของพม่าต่อชายแดนไทยนั้น มีกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มที่มีประสิทธิภาพสูงไม่แพ้ CPB และ KIO ได้แก่กลุ่ม SSA (ในรัฐฉานตอนใต้) กลุ่ม KNU (the Karen National Union) ในรัฐคะเรนนี กลุ่ม KNPP (the Karenni National Progressive Party) ในรัฐคะเรนนี และกลุ่ม NMSP (the New Mon State Party) ในบริเวณรัฐมอญ ทั้ง 4 กลุ่มนี้มีประสิทธิภาพในการรบสูงและมีกองกำลังที่แข็งแกร่งเพราะงบประมาณในการบำรุงกองทัพและการซื้ออาวุธมีสูง เนื่องมาจากการค้าชายแดนระหว่างไทย-พม่า กอปรกับนโยบาย “รัฐกันชน” ของไทยที่มีต่อกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย ดังนั้นรัฐบาลพม่าจึงมีความจำเป็นในการทุ่มเทกำลังพลเพื่อมารับศึกด้านชายแดนไทย-พม่า คุญูปการของรัฐบาลจีนในการช่วยยุติศึกบริเวณชายแดนจีน-พม่าจึงมีอยู่สูง และทำให้พม่าสามารถช่วงชิงพื้นที่บริเวณชายแดนคืนได้อย่างเกือบจะเบ็ดเสร็จ

นอกจากนั้นรูปแบบการดำเนินนโยบายของจีนยังเป็นแบบอย่างที่ดีต่อรัฐบาลพม่าในการหว่านล้อมรัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ เช่น ไทย และอินเดีย ให้ดำเนินรอยตามจีน รัฐบาลพม่านั้นตระหนักดีว่า รัฐบาลจีนยอมแลก CPB และ KIA เพื่อแลกกับความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลพม่า โดยหวังประโยชน์ในระยะยาว และในผลประโยชน์ที่รัฐบาลสามารถจัดสรรให้ได้ แต่กองกำลังของ CPB และ KIA มีความสามารถไม่เพียงพอ เพราะเป้าหมายของจีนอยู่ที่ทางออกสู่ทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดีย การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ยิ่งใหญ่ จำเป็นต้องเสียดุล

ผลประโยชน์ส่วนน้อยในบริเวณชายแดน ดังนั้นจึงหว่านล้อมและกดดันให้กองกำลัง CPB และ KIA ยอมหย่าศึกกับรัฐบาลพม่า หากจีนไม่ให้ความร่วมมือกับพม่าก็เป็นการยากที่พม่าจะสามารถมีชัยชนะเหนือกองกำลังทั้งสองได้

การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของจีนต่อพม่าในบริบทกลุ่มชาติพันธุ์มีผลที่ใหญ่หลวงต่อพม่า ทั้งนี้เพียงเพราะความต้องการในการหย่าศึกและจัดการกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์และ CPB ในบริเวณชายแดนจีน-พม่า ทำให้พม่าตกเข้าไปอยู่ในอิทธิพลของจีนอย่างถอนตัวไม่ขึ้น ถึงแม้ว่าปัจจัยในเรื่องกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยจะไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่ทำให้พม่าจำเป็นต้องละทิ้งอุดมการณ์ความเป็นกลางในนโยบายต่างประเทศ และหันไปพึ่งพาบุญญาของจีนอย่างเต็มรูปแบบ จนถูกมองว่าเป็นรัฐในอาณัติของจีน หากแต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า รัฐบาลพม่าได้ใช้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย ซึ่งรวมถึงพรรคคอมมิวนิสต์พม่าเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศกับจีน จนประสบความสำเร็จ หากแต่ความสำเร็จนี้ก็ต้องแลกกับอธิปไตยและอิสรภาพของพม่าก่อนข้างสูง ดังจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงในสัมพันธภาพระหว่างพม่ากับจีนในทศวรรษที่ 1990 จวบจนถึงปัจจุบัน

3.6 ความสัมพันธ์จีน-พม่า หลัง ปี ค.ศ. 1988 : การสร้างอิทธิพลจีนในพม่าในรูปแบบใหม่

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของพม่าในปี 1988 นั้นถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนบริบททางการเมืองระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็แทบจะว่าได้ เพราะไม่เพียงแต่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายต่างประเทศของพม่าอย่างใหญ่หลวงแล้ว การเปลี่ยนแปลงนี้ยังส่งผลในภูมิภาคนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เริ่มตั้งแต่การที่พม่ายกเลิก “นโยบายเป็นกลาง” และหันหน้าเข้าหาจีนอย่างเปิดเผยและเต็มรูปแบบ ส่งผลกระทบต่ออินเดียซึ่งเคยมีความปลอดภัยและมีเสถียรภาพทางชายแดนด้านตะวันออกเฉียงเหนือ อันเนื่องมาจากนโยบายเป็นกลางของพม่าขึ้นมาอย่างฉับพลัน เพราะอินเดียจะมีความปลอดภัยหากพม่าดำรงความเป็นกลางเอาไว้ แต่เมื่อใดที่พม่าหันเหเข้าหาจีน พม่าก็จะกลายเป็นภัยคุกคามของอินเดียไปทันที เพราะเท่ากับพม่าจะเปิดโอกาสให้จีนดำเนินการสันเสทือนเสถียรภาพของอินเดียบริเวณด้านที่อินเดียมีพรมแดนติดกับจีนและพม่าทันที ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่อินเดียจะจับตามองการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายต่างประเทศของพม่าต่อจีนอย่างใกล้ชิด

การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้อย่างชัดเจน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา คือ พม่านั้นถูกผลักดันให้เข้าหาจีนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องเพราะการถูกแซงชั้นจากประเทศในทางตะวันตกและถูกตัดความช่วยเหลือ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่พม่าต้องการความช่วยเหลือด้านงบประมาณและการทหารอย่างยิ่งยวด ความช่วยเหลือที่จีนทุ่มเทให้กับพม่านั้นครอบคลุมในทุกด้านที่พม่ามีความต้องการอยู่ในขณะนั้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองระหว่างประเทศ โดยรัฐบาลจีนได้เป็นประเทศแรกในการให้การรับรองรัฐบาลใหม่ของพม่าคือ สภาฟื้นฟูกฎระเบียบแห่งรัฐ (The State Law and

Order Restoration Council – SLORC) การให้การยอมรับรัฐบาลใหม่แม้ว่าจะเป็นรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน หากมาด้วยการปฏิวัติ ถือว่ารัฐบาลจีนนั้นมิมิตสวนทางกับรัฐบาลประเทศตะวันตกอย่างชัดเจน และการที่มีรัฐบาลของมหาอำนาจในเอเชียออกมาให้การรับรอง ทำให้สล็อกหรือรัฐบาลใหม่ของพม่าค่อนข้างจะมีความมั่นใจในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ นอกจากนั้นรัฐบาลจีนยังได้ปฏิเสธที่จะเข้าร่วมขบวนการประณามสล็อกในทุกเวทีการเมืองระหว่างประเทศ โดยยึดหลักการว่าจีนไม่แทรกแซงกิจการภายในของเพื่อนบ้าน นโยบายของจีนต่อพม่ามีผลต่ออาเซียนจึงทำให้มีนโยบาย “สัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์” (Constructive Engagement) ออกมาโดยให้แนวทางอย่างกว้างๆ และหละหลวมว่า อาเซียนจะเป็นทางออกให้พม่าได้ติดต่อกับชุมชนโลก นั่นก็หมายความว่าอาเซียนไม่เลือกที่จะ โศดเคี้ยวพม่าเหมือนประเทศในตะวันตก ในทางกลับกันอาเซียนเลือกที่จะสัมพันธ์กับพม่าอย่างสร้างสรรค์โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนได้เข้าไปลงทุนและค้าขายในพม่าเป็นจำนวนมาก

ในด้านเศรษฐกิจ จีนเป็นประเทศที่ทำสัญญาข้อตกลงการค้าชายแดนกับพม่าในปี ค.ศ.1988 ซึ่งเป็นปีที่หลายฝ่ายเลือกที่จะแข่งขันพม่าด้านเศรษฐกิจ หากแต่จีนกลับเดินหน้าค้าขายกับพม่าอย่างเป็นทางการ ถึงแม้ว่าตัวเลขทางการค้าระหว่าง 2 ประเทศซึ่งรายงานอย่างเป็นทางการจะไม่สู้จะสมบูรณ์นัก เนื่องจากทั้งสองฝ่ายปฏิเสธที่จะรายงานตัวเลขตามความเป็นจริง อีกทั้งยังไม่ได้รวมถึงการค้านอกระบบซึ่งยังคงดำรงอยู่ตามปกติ ถึงแม้กระนั้นก็ตามตัวเลขแสดงถึงอัตราการค้าระหว่างพม่า-จีน ก็พุ่งสูงถึงหนึ่งพันล้านเหรียญสหรัฐฯต่อปี หากแต่ตัวเลขที่เป็นทางการของจีนแสดงตัวเลขการค้าอยู่ที่ 600 เหรียญสหรัฐฯต่อปี จีนสามารถรับสินค้าส่งออกจากพม่าได้ถึง ร้อยละ 14.1 ซึ่งนับเป็นอัตราร้อยละ 5 ของสินค้าส่งออกของพม่าทั้งหมดในปี ค.ศ. 2001 ถึงแม้ว่าตัวเลขการค้าอย่างเป็นทางการจะดูสูง หากแต่เมื่อเทียบกับการค้านอกระบบแล้วยังสูงกว่านี้อีกประมาณ 2 หรือ 3 เท่าตัวเลขที่เดียว เพราะอยู่ที่ 1-3 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ต่อปีเลยทีเดียว⁸⁸

การค้านอกระบบนี้ สืบสานความเป็นมาตั้งแต่ยุคสังคมนิยมวิถีพม่าที่มีการลักลอบนำสินค้าเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านเพื่อใช้ปีอนตลาดมืดในพม่า ชายแดนพม่า-จีน บริเวณรัฐฉานและรัฐคะฉิ่น เป็นแหล่งค้าขายในบริเวณชายแดนมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 โดยมีกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนจีน-พม่า เป็นตัวกลางในการค้าขาย สินค้าที่พม่าซื้อจากจีนจะเป็นสินค้าประเภทอุปโภค-บริโภค และยารักษาโรค ในขณะที่สินค้าจากพม่าจะเป็นสิ่งของต้องห้ามที่รัฐบาลพม่าผูกขาดการค้า อาทิ หยก อัญมณี ไม้เนื้อแข็งและไม้มีค่า ผลผลิตจากป่า เช่น สัตว์ป่า (คนจีนมีอุปนิสัยเสพสัตว์ป่าชนิดต่าง) เขาและหนังสัตว์ และพืชสมุนไพร นอกจากนี้ยังมีสินค้าประเภทแร่ธาตุที่ลักลอบขุดในบริเวณชายแดนของพม่า เป็นต้น สินค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในบริเวณพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย อาทิ ในรัฐคะฉิ่น และรัฐฉาน เป็นต้น

⁸⁸ Renaud Egréteau, *Winning the Generals: India's New Burma Policy*, New Delhi : Author Press, 2003, p. 80

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การค้าระหว่างจีนและพม่าทั้งการค้าอนุกรมและในระบบนั้น มีอัตราการค้าที่อยู่ในปริมาณสูงและเป็นรายได้ส่วนสำคัญที่เข้าไปหล่อเลี้ยงรัฐบาลพม่า ตลอดจนประชาชนชาวพม่าที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดน นอกจากการพัฒนาและส่งเสริมการค้าระหว่างกันให้รุ่งเรืองแล้ว พม่ายังเปิดโอกาสให้รัฐบาลจีนและนักธุรกิจจีนเข้าไปลงทุนและร่วมทุนในพม่าอีกประการหนึ่งด้วย ในระดับชาติโดยเฉพาะการลงทุนในด้านการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานนั้นจีนนับได้ว่าเป็นประเทศที่เข้าไปลงทุนเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะจีนให้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำต่อพม่าหรือมากกว่านั้นบางครั้งเป็นเงินกู้ที่ไม่มีดอกเบี้ย ดังตัวอย่างเช่น ในปีค.ศ.1993 รัฐบาลพม่าตกลงซื้อหัวรถไฟและวัสดุก่อสร้างทางรถไฟเป็นจำนวน 30,000 คัน รวมถึงรถยนต์สำหรับใช้ในราชการพลเรือนและทหารจากจีนทั้งหมดเป็นจำนวนเงิน 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ⁸⁹ ต่อมาได้มีข้อตกลงให้จีนเข้ามาสร้างสถานีจ่ายไฟฟ้าจากพลังงานน้ำในรัฐชิน (Chin State) โดยรัฐบาลพม่าจะส่งไม้ไปให้จีนที่ยูนนานเป็นการตอบแทน ซึ่งถือว่าเป็นการลงทุนแบบตอบแทน (barter trade) ในเดือน พฤศจิกายน 1998 ได้มีการลงนามระหว่างจีน-พม่า ในการสร้างสถานีพลังงานที่ชั้นพันไซค์ (Thanphanseik) ซึ่งอยู่บนแม่น้ำมู (Mu River) ห่างจากตัวเมืองทามู (Tamu) ในภาคสะแกยง (Sagaing Division) ไป 50 กิโลเมตร งบประมาณที่ใช้ในการสร้างประมาณ 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ⁹⁰ จะมาจากการให้กู้ของจีนโดยธนาคาร China Import and Export⁹¹

กระแสนด้านโครงสร้างพื้นฐานของจีนในพม่านั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความต้องการของพม่าเอง และอยู่ในความสนใจของจีนเช่นกัน สำหรับพม่าแล้วการลงทุนในเรื่องของการสร้างถนนเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ต่างๆ ภายในประเทศเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นสิ่งที่พม่าไม่อาจลงทุนด้วยตนเองได้ เนื่องจากเป็นการลงทุนที่ต้องใช้งบประมาณสูง นอกจากนั้นยังเป็นการก่อสร้างที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีระดับสูง ซึ่งพม่าจำเป็นต้องพึ่งพาจากต่างประเทศและจีนเป็นประเทศที่พม่าไว้วางใจ (อย่างน้อยก็ในขณะนี้) เมื่อเทียบกับการต้องพึ่งพาจากต่างประเทศและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ เนื่องจากการพัฒนาถนนและเครือข่ายการคมนาคม (logistic) ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นรัฐบาลพม่าจึงสะดวกใจมากกว่าที่จะพึ่งพาเงินแทนที่จะพึ่งพาประเทศจากตะวันตก

สำหรับจีนแล้วการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพม่า เป็นสิ่งสำคัญของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน นับตั้งแต่จีนได้กำหนดนโยบายพัฒนาจีนตอนใต้และตะวันตก (South-West Development) ก็ได้วางแผนยุทธศาสตร์ในการใช้ประโยชน์จากเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไว้เรียบร้อยแล้ว โดยเฉพาะประเทศพม่า เพราะพม่าเป็นดินแดนเชื่อม (land link) สำหรับจีนเข้ากับเอเชียใต้และไทย ดังนั้น เส้นทางคมนาคมในพม่าอันเชื่อมต่อและสัมพันธ์กับจีนและภูมิภาคทั้งสองจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับจีน และหากให้พม่าลงทุนในด้านนี้ด้วยงบประมาณของพม่าเองก็ดูเป็น

⁸⁹ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals: India's New Burma Policy*, pp. 83-84.

สิ่งที่ทำได้ยาก ดังนั้นจีนจึงได้เสนอความช่วยเหลือให้กับพม่าในประเด็นนี้ ด้วยความมุ่งหวังที่จะไปให้ถึงตลาดใหญ่ในเอเชียได้ การเปิดพื้นที่และการสร้างถนนหนทางในพม่าจึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ของจีนทางด้านเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างเส้นทางคมนาคมที่จีนให้ความสนใจเริ่มการสร้างถนนเชื่อม จากคุนหมิงในมณฑลยูนนานเข้ากับเมืองย่างกุ้ง ซึ่งมีระยะทาง 1,300 กิโลเมตร การเชื่อม โยงนี้จะดำเนินการ โดยสร้างถนนจากคุนหมิงผ่านไปเมืองบาโม (Bamo) ในตอนเหนือของพม่าและเชื่อมเข้าหาแม่น้ำอิระวดี เส้นทางนี้จะทำให้จีนมีทางออกสู่มหาสมุทรอินเดีย⁹⁰

นอกจากนี้จีนยังขันอาสาพม่าในการพัฒนาซ่อมแซมถนนหนทางในพม่าอีกหลายเส้นทาง อาทิ ถนนพม่า (Burma Road) และถนนเลโด (Lado Road) ถนนสองเส้นนี้ เป็นเส้นเลือดสำคัญของการค้าชายแดน จีน-พม่า โดยเฉพาะถนนพม่าซึ่งเชื่อมระหว่างมัณฑะเลย์ ลาเจียว (Lashio) และมุเซ (Muse) เชื่อมกับเมืองชายแดนของจีนที่หวานติง (Wantin) และหุ่ยลี่ (Ruili) เชื่อมกับเมืองหน้าด่านของพม่าที่น้ำคำ (Nam kham) มุเซ และจุก๊ก (Kyukok) ในปี 1991 รัฐบาลจีนเสนอให้สร้างสะพานสองสะพานข้ามแม่น้ำจวลี่ (Shweli River) เพื่อเชื่อมเมืองมุเซ หวานติง และหุ่ยลี่ เข้าด้วยกัน⁹¹ ดังนั้นนอกจากจีนจะดำเนินการซ่อมแซมถนนเส้นเดิมแล้ว ยังสร้างสะพานเชื่อมจีนเข้ากับพม่าอีกด้วยเพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ ความช่วยเหลือของจีนต่อพม่าทางด้านนี้ยังมีอีกมาก ซึ่งในแง่หนึ่งก็เป็นประโยชน์ต่อพม่าในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของตนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ หากแต่เมื่อมองในมุมมองของความมั่นคงแล้วจะเห็นได้ชัดเจนว่า จีนนั้นรุกคืบเข้าไปในพม่าได้มากพอสมควร การรุกคืบเข้าพื้นที่ชั้นในของพม่าในลักษณะนี้ เป็นปรากฏการณ์ใหม่ซึ่งเป็นเรื่องที่ยกขำน่าประหลาดใจที่ผู้นำรัฐบาลพม่ายอมให้รัฐบาลจีนล้วงลึกได้ถึงขนาดนี้ เพราะรัฐบาลทหารพม่าได้เชื่อว่ามีความระมัดระวังต่อความมั่นคงภายในอยู่ในระดับสูง การยอมให้จีนได้ถึงเพียงนี้ ชี้ให้เห็นว่าพม่านั้นมีความจำเป็นต้องพึ่งพาจีนอยู่ในระดับสูง

นอกเหนือจากความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ ซึ่งรวมไปถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแล้วยังผูกพันเชื่อมโยงไปถึงความช่วยเหลือด้านการทหาร Andrew Selth⁹² มีความเห็นว่าหลังจากเหตุการณ์ในปี ค.ศ. 1988 แล้ว รัฐบาลทหารพม่าหรือสล็อกมีความต้องการที่จะพัฒนากองทัพให้ทันสมัย ทั้งนี้เพื่อป้องกันการรุกรานของประชาชนและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ และเพื่อประโยชน์ในการกุมอำนาจทางการเมือง นอกจากนั้นยังเพื่อป้องกันตนเองจากการรุกรานของต่างชาติ และด้วยความช่วยเหลือของจีนทำให้พม่าสามารถยกระดับกองทัพพม่า จากระดับความสามารถในการ

⁹⁰ Donald M. Seekins, "Playing with Fire," *Asian Survey*, 37, 6(1997): 530.

⁹¹ Mya Maung, "On the Road to Mandalay : a case study of the Sinonization of Upper Burma," *Asian Survey*, 5(1994): 541.

⁹² Andrew Selth, "The China-Burma-India Triangle,," In Sandy Gordon and Stephen Henningham(eds.) *Looks East: An Emerging Power and Its Asia Pacific Neighbors*, Canberra, Australia : Strategic and Defence Studies Center Research School of Pacific and Asian Studies Australian National University, 1995, pp. 197-198.

ต่อสู้กับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยแบบกองโจร มาเป็นกองทัพที่มีความสามารถในการป้องกันประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁹¹

ในด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลพม่าได้ซื้อยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ซื้อมาจากจีนภายใต้ข้อตกลงการซื้อขายที่เป็นประโยชน์ต่อพม่าเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น การจัดซื้อรถถังเพื่อการทำสงครามชนิดต่าง ๆ ทั้งแบบเพื่อชนอาวุธ และแบบชนกำลังพลจำนวนหลายคัน อีกทั้งเครื่องบินเพื่อใช้ในการทำสงคราม 150 เครื่อง ตลอดจนเฮลิคอปเตอร์เพื่อการลำเลียงยุทโธปกรณ์และกำลังพล ในส่วนของกองทัพเรือได้จัดซื้อเรือรบจำนวน 30 ลำ ซึ่งรวมถึงเรือตรวจการณ์นอกชายฝั่ง เรือดำน้ำที่ตรวจจับวิถีจรดตลอดจนเรือลาดตระเวนชายฝั่ง นอกเหนือจากการซื้อหาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยแล้วยังได้พัฒนาเครือข่ายการคมนาคมติดต่อด้านทหารอีกประการหนึ่งด้วย ทั้งนี้ด้วยความช่วยเหลือจากจีนและสิงคโปร์ ได้ให้การสนับสนุนกระทรวงกลาโหมในการจัดหาเครื่องมือที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ วิทยุสื่อสาร และเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ทั้งในระดับปฏิบัติการและระดับการวางแผนยุทธศาสตร์และยุทธวิธี นอกจากนี้ยังรวมถึงการทำสงครามข่าวสาร (Information warfare) ซึ่งในอดีตนั้นกองทัพพม่ามีปัญหาในการหาข้อมูลเนื่องจากวัสดุอุปกรณ์ไม่พร้อม แต่ปัจจุบันกองทัพได้พัฒนาขีดความสามารถสูงมาก ทำให้สามารถสืบหาข้อมูลเกี่ยวกับการทำจารกรรมหรือการก่อความไม่สงบในหมู่ประชาชน และกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์⁹² ประสิทธิภาพทางด้านนี้จะช่วยให้รัฐบาลทหารพม่าสามารถคุมประชาชนของตนไว้ได้

นอกเหนือจากการให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณ อาวุธยุทโธปกรณ์แล้ว จีนยังให้การสนับสนุนแก่พม่าในด้านการอบรมนายทหารรุ่นใหม่ให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากยิ่งขึ้น แม้ว่าในปัจจุบันรัฐบาลพม่าจะส่งนายทหารไปเข้ารับการอบรมในหลายประเทศ อาทิ อินเดีย ปากีสถาน สิงคโปร์ ไบรอนด์ ยูโกสลาเวีย รัสเซีย และอิสราเอล เป็นต้น หากแต่ประเทศที่ให้การสนับสนุนยังคงเป็นประเทศจีน ความช่วยเหลือในด้านนี้จะเป็เครื่องรับประกันว่า กองทัพพม่าจะมั่นคงแข็งแรงมีประสิทธิภาพยอดเยี่ยมไม่เป็นรองใครในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะในปัจจุบันกองทัพพม่าได้ขยายบุคลากรจาก 200,000 นาย ในปี ค.ศ. 1988 เป็น 400,000 นาย ในปัจจุบัน ซึ่งเท่ากับเพิ่มขึ้นหนึ่งเท่าตัวเลยทีเดียว Andrew Selth ประเมินว่า ศักยภาพของกองทัพพม่านั้นไม่เพียงพอเฉพาะการสยบความวุ่นวายทางการเมืองภายในประเทศ ซึ่งหมายรวมถึงการประท้วงของประชาชนและการต่อสู้ของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเท่านั้น หากแต่ยังมีความสามารถและมีประสิทธิภาพในการป้องกันประเทศ จากการรุกรานของต่างชาติได้อย่างสบาย ทั้งนี้เพราะกองทัพพม่าใหญ่เป็นที่สองรองจากเวียดนามอยู่ในขณะนี้ (ค.ศ. 2001) นอกจากนั้นยังเป็นกองทัพที่มีประสพการณ์ในการรบและทำสงครามมาแล้วอย่างโชกโชน และเมื่อได้รับการพัฒนาด้านประสิทธิภาพทางการรบ

⁹¹ Andrew Selth, "A Strategic Perspective, Working paper no. 13," The Asia Foundation Working Paper Series, 2001, p. 17-18.

การมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอ ก็ส่งผลให้กองทัพพม่าเป็นกองทัพที่มีแสนยานุภาพ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประเทศหนึ่งไปโดยปริยาย คำถามที่น่าสนใจคือ อะไรเป็นปัจจัย ให้พม่าต้องการพัฒนาความเกรียงไกรและแสนยานุภาพของกองทัพถึงระดับนี้ คำตอบที่ชัดเจนคือ รัฐบาลพม่าชุดนี้มีความประสงค์ที่จะอยู่ในอำนาจต่อไปอีกนานเท่านาน และไม่มีความคิดที่จะโอน อำนาจในการบริหารประเทศไปให้รัฐบาลพลเรือนแต่อย่างใด การมีกองทัพที่มีแสนยานุภาพ หมายถึงอำนาจในการบริหารประเทศจะดำรงอยู่ ความช่วยเหลือของจีนที่มีต่อรัฐบาลพม่าจึงไม่ได้ มีคุณภาพแต่เฉพาะรัฐบาลทหารและกองทัพพม่าเท่านั้น หากแต่ในความเป็นจริงแล้วกลับเป็นภัยคุกคามต่อความเป็นประชาธิปไตยของพม่าในอนาคตอย่างเห็นได้ชัด

แต่นี้อาจจะมีใช้ประเด็นที่จีนสนใจ เพราะจีนก็มีเป้าหมายของตนอยู่แล้ว จีนรู้ดีว่าการตอบสนองความต้องการของรัฐบาลทหารพม่าเป็นสิ่งที่จะทำให้จีนสมประสงค์ในสิ่งที่จีนต้องการ จุดประสงค์ของรัฐบาลทหารพม่าในยุคนี้ (ค.ศ.1988-ปัจจุบัน) ไม่ต่างกับยุคของนายพลเน วิน และ สังกมนิมยวิทพม่า (ค.ศ.1962-1988) ที่รัฐบาลมีความต้องการที่จะสยบกลุ่มการเมืองที่มีความเห็นแตกต่าง และดำรงความเป็นสถาบันที่มีอำนาจอย่างเบ็ดเสร็จเพียงสถาบันเดียว ซึ่งจีนก็ได้ตอบสนองความต้องการของรัฐบาลทหารพม่า ด้วยการช่วยสลายกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์พม่า ทั้งที่จีนมีส่วนช่วยสร้างมากับมือตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1950 จนกระทั่งต้องสลายตัวไปในปี ค.ศ. 1989 โดยมีจีนเป็นตัวผลักดัน แต่ถ้าหากจะพิจารณากันให้ลึกลงไปแล้วจะเห็นว่าการที่รัฐบาลจีนให้การสนับสนุนรัฐบาลทหารพม่าไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะในความเป็นจริงแล้วรัฐบาลทหารพม่าและรัฐบาลจีนนั้นมีมุมมองต่อโลก (worldview) ที่คล้ายคลึงกัน ทั้งสองรัฐบาลเป็นนักปฏิบัติ (pragmatic) มากกว่าจะเป็นนักทฤษฎี¹¹ (ideological) ความเชื่อที่คล้ายคลึงกันนั้นอย่างน้อยมองได้ใน 4 กรณีด้วยกัน คือ ประการแรกทั้งสองรัฐบาลต่างหวาดระแวงอิทธิพลของต่างชาติโดยเฉพาะ ตะวันตกและญี่ปุ่น โดยเฉพาะจีน เวลาที่เลวร้ายที่สุดคือการแพ้สงครามให้แก่ตะวันตกในอดีตที่ผ่านมา ประเทศจีนต้องล่าถอยและยากจน เพราะถูกเอาเปรียบจากต่างชาติ ส่วนความทรงจำที่เลวร้ายเกี่ยวกับญี่ปุ่นเกิดในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อญี่ปุ่นบุกจีนและได้ทำการสังหารชาวจีนไปเป็นจำนวนไม่น้อย

สำหรับพม่าการแพ้สงครามกับอังกฤษถึง 3 ครั้ง (ค.ศ.1824 ค.ศ. 1852 และ ค.ศ. 1886) จนนำมาซึ่งการสูญเสียเอกราชให้กับอังกฤษเป็นเวลาถึงเกือบร้อยปี เป็นช่วงเวลาที่เลวร้ายของพม่า เพราะทำให้พม่าสูญเสียอิสรภาพในการบริหารประเทศของตน ถูกรัฐบาลอังกฤษเอาเปรียบในด้าน เศรษฐกิจ ปัญหาความขัดแย้งกับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยจนนำไปสู่สงคราม ส่วนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสมัยที่อังกฤษปกครองพม่าทั้งสิ้น การที่รัฐบาลพม่าโจมตี ออง ซาน ซู จี เลขาธิการพรรค สันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) เนื่องจาก ออง ซาน ซู จี แต่งงานกับชาวอังกฤษ

¹¹ Donald M. Seekins, "Playing with Fire," 531-532.

รัฐบาลพม่าจึงมองว่า ออง ซาน ซู จี ถูกครอบงำโดยความคิดความอ่านของชาวตะวันตกที่ไม่ปรารถนาดีต่อชาวพม่า

ทั้งรัฐบาลจีนและรัฐบาลพม่าจึงมีความหวาดระแวงการแผ่อิทธิพลของชาวตะวันตก ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่ความคิดพื้นฐานของรัฐบาลทั้งสองจะให้ความสำคัญกับอธิปไตยของชาติและความเป็นอิสระจากการแทรกแซงของต่างชาติ อุดมการณ์ทั้งสองนี้เป็นรากฐานสำคัญของการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงใช้ยุทธวิธีก้าวร้าวและป้องกันตนเอง (defensive) ในเวทีต่างประเทศพร้อม ๆ กับการใช้เผด็จการ (autocratic) ในการปกครองบ้านเมือง หากพิจารณาจากสองประเด็นตามที่ Seekins ให้ความสำคัญไว้จะทำให้ชัดเจนว่า เหตุใดรัฐบาลจีนจึงให้การสนับสนุนรัฐบาลทหารชุดนี้ (SCORC และ SPDC) ให้อยู่ในอำนาจด้วยการให้ความช่วยเหลือด้านการทหารอย่างเต็มรูปแบบดังที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้น เพราะหาก SPDC ยังคงมีอำนาจในพม่า รัฐบาลจีนก็จะแน่ใจว่าอุดมการณ์แห่งรัฐ และนโยบายต่างประเทศของพม่าจะไม่โน้มเอียงไปทางประชาธิปไตยโดยตะวันตกอย่างเด็ดขาด และจีนก็จะประเทศเพื่อนบ้านที่เก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากพม่าได้อย่างเต็มที่

นอกจากจะมีมุมมองต่อโลกคล้ายคลึงกันแล้ว ในทางปฏิบัติก็ยังมีรูปแบบคล้ายคลึงกันอีกด้วย ดังเช่น การปราบปรามประชาชนในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1988 ที่รัฐบาลทหารพม่าสั่งการให้ใช้วิธีการรุนแรงในการสลายการชุมนุมของประชาชนในเวลาอันรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อป้องกันการขยายตัวของมวลชนที่จะแห่ออกมาในท้องถนน การแสดงออกอย่างจริงจังในส่วนของรัฐบาลที่พร้อมจะสังหารผู้ร่วมชุมนุมหากไม่ยอมแพ้แก่อำนาจรัฐมีส่วนทำให้ประชาชนที่ยังไม่ตัดสินใจเข้าร่วมการชุมนุมต้องเลิกราไปด้วยความหวาดกลัวไปในที่สุด รูปแบบนี้ให้บทเรียนแก่จีนเช่นกัน เพราะการปราบปรามประชาชนของรัฐบาลจีนเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1989 ที่จัตุรัสเทียน อันเหมินนั้นก็กระทำแบบเหี้ยมขาดและรวดเร็วเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายตรงข้ามมีเวลารวมพลให้มากขึ้น ด้วยรูปแบบและหลักการปฏิบัติทางการเมืองที่คล้ายคลึงกันนี้เองที่ทำให้ทั้งรัฐบาลจีนและพม่า กล่าวอ้างว่าความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนตามแบบตะวันตกนั้น ไม่อาจนำมาใช้กับประชาชนของประเทศทั้งสองได้

ความช่วยเหลือของจีนด้านการทหารจะช่วยให้รัฐบาลทหารของพม่าอยู่ในอำนาจไปได้อีกยาวนาน ดังนั้นจึงไม่เป็นที่เกินเลยไปนักที่จะกล่าวว่ารัฐบาลทหารพม่านั้นสานสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับจีน โดยละทิ้งอุดมการณ์และนโยบายต่างประเทศที่ยึดถือ “ความเป็นกลาง” มาเป็นเวลาช้านานเพื่อความอยู่รอดของตนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสนใจเฉพาะกลุ่ม (interest groups) ที่ไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ (National interest) แต่อย่างไร เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายโดยกลุ่มบุคคล ซึ่งในที่นี้คือกลุ่มนายทหาร โดยมิได้รับความเห็นชอบจากประชาชนแต่อย่างใด ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จะได้เห็นปรากฏการณ์การแผ่อิทธิพลของจีนเข้าไปในพม่าอย่างเด่นชัดที่สุด นักวิชาการหลายท่านที่ศึกษาเรื่องพม่าต่างมีความเห็นที่คล้ายคลึงกันว่า

ความสำเร็จของจีนในการเข้าไปมีอิทธิพลในพม่าในศตวรรษที่ 21 นี้ เป็นสิ่งที่จีนได้เคยพยายามทำมาแล้ว เมื่อ 3 ทศวรรษที่ผ่านมา โดยผ่านความช่วยเหลือที่ให้แก่พรรคคอมมิวนิสต์พม่า (CPB) หากแต่ไม่ประสบความสำเร็จและเพิ่งจะมาประสบความสำเร็จในศตวรรษที่ 2000 นี้เอง

ในอดีตนั้นพม่ายอมรับความช่วยเหลือด้านการทหารจากต่างชาติน้อยมาก นโยบายเป็นกลางและการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของพม่า ทำให้พม่ามีความร่วมมือด้านความมั่นคงในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการค้าทศเทคโนโลยีทางทหารน้อยมาก ทั้งนี้หากไม่นับการเข้ามาตั้งโรงงานผลิตอาวุธขนาดเล็กของเยอรมันตะวันตก และการรับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาเป็นเฮลิคอปเตอร์และเครื่องบินที่ใช้ในการปราบปรามยาเสพติดแล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่าพม่าไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านทหารจากต่างชาติเลย⁹⁵ หากแต่สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิงหลังปี ค.ศ. 1988 เพียงเพราะเพื่อความอยู่รอดของรัฐบาลทหารพม่า จึงอนุญาตให้จีนได้เข้ามามีอิทธิพลทางทหารในพม่าอย่างน้อยถึง 3 ด้านด้วยกันคือ⁹⁶ ประการแรกอาวุธที่กองทัพพม่าใช้ส่วนใหญ่มาจากจีน ดังนั้นพม่าจึงต้องพึ่งพาจีนในเรื่องการอบรมการใช้อาวุธ ตลอดจนการซ่อมแซม ประมาณการว่าพม่าซื้ออาวุธจากจีนเป็นเงินสูงถึง 1.4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ประการที่สอง จีนได้ช่วยสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการทหาร (military facilities) ซึ่งเป็นการปูทางให้กับจีนได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดีย และประการสุดท้ายรัฐบาลจีนได้หว่านล้อมและบีบบังคับให้กองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์ และกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนจีน-พม่า ยอมเจรจาสงบศึกกับรัฐบาลพม่า

ในส่วนของอาวุธยุทโธปกรณ์รัฐบาลจีนได้ช่วยขายอาวุธให้กับพม่า โดยการให้พม่ายืมเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำตลอดจนการซื้อขายแบบแลกเปลี่ยนสินค้า (barter trade) นอกจากนี้ยังได้ทำการซ่อมแซมถนนพม่า (Burma Road) พร้อมทั้งสร้างสะพานข้ามน้ำล้วยลีเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งอาวุธมาส่งให้กองทัพพม่า Seekins มองว่าการที่จีนเข้ามาจัดการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะจีนได้เตรียมการในการสร้างเส้นทางยุทธศาสตร์เพื่อประโยชน์ของจีนเองในอนาคต โดยเล็งเห็นว่าจีนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากฐานทัพเรือและท่าเรือบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดียของพม่าได้ในอนาคต⁹⁷ นอกจากนี้แล้วจีนยังได้สร้างโรงงานผลิตอาวุธให้กับพม่าในบริเวณเมืองมะก่วย (Magwe) อีกด้วย

อิทธิพลของจีนด้านทหารที่น่าจับตาสำหรับภูมิภาคนี้ได้แก่การเข้าไปช่วยพม่าสร้างฐานทัพเรือในบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดีย นักวิชาการที่ศึกษาและติดตามความช่วยเหลือของจีนในพม่าต่างมีความเห็นตรงกันว่า จีนนั้นมีความปรารถนาที่เข้าไปมีอิทธิพลใน

⁹⁵ ยกเว้น ในปี ค.ศ. 1961 ซึ่งพม่ายอมให้กองทัพอากาศพม่าเข้ามาในรัฐฉานถึง 20,000 นาย เพื่อทำการปราบปรามกองกำลังก๊กมินตั๋งในพม่า จนประสบความสำเร็จในการสลายกองกำลังก๊กมินตั๋งจนแตกกระเจาหนีไปในลาวและไทย

⁹⁶ Donald M. Seekins, "Playing with Fire," : 534.

⁹⁷ Ibid, 535.

มหาสมุทรอินเดียโดยผ่านความสัมพันธ์กับพม่า J.Moham Malik⁹⁸ มีความเห็นว่าความปรารถนาของจีนในการหาช่องทางเข้ามามีอิทธิพลในมหาสมุทรอินเดียจะนำไปสู่ความขัดแย้งในภูมิภาคได้ในอนาคต Malik มองว่าการที่จีนสามารถแผ่อิทธิพลเข้าไปใน 2 มหาสมุทร คือ มหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิกได้จะทำให้อินเดีย ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกาหวาดระแวงมากขึ้น และหาทางขัดขวาง โดยเฉพาะอินเดีย เพราะอินเดียมีอิทธิพลอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย และวางยุทธศาสตร์ความมั่นคงของประเทศส่วนหนึ่งไว้ที่มหาสมุทรอินเดีย การที่จีนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในพม่าได้ทำให้อินเดียไม่สบายใจ โดยเฉพาะรายงานเกี่ยวกับการรุกรานของจีนด้วยการเข้าไปพัฒนาฐานทัพเรือของพม่าที่เกาะเฮงจี (Hianggyi Island) และการสร้างสถานีวิจัยที่เกาะโคโคโน้อยู่ใกล้กับอาณาบริเวณของอินเดียในหมู่เกาะอันดามัน และนิโคบาร์ (Nicobar) ในอ่าวเบงกอลค่อนข้างมากจนเกินไป อีกทั้งความเป็นไปได้ในการพัฒนาเครื่องมือในการหาข่าวในมหาสมุทรอินเดีย ใกล้กับพื้นที่สถานีปล่อยจรวดของอินเดีย ระหว่างแคว้นโอริสสาและหมู่เกาะอันดามัน การพัฒนาท่าเรือน้ำลึกสำหรับเรือดำน้ำนิวเคลียร์ของจีน การพัฒนาท่าเรือของพม่าห้าแห่งนับตั้งแต่วิกตอเรียพอยท์ (Victoria Point) ทางตอนใต้ของเมืองซิตต่วย (Sittwe) ในตอนเหนือของรัฐอะรากันลงไปก็ตาม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงความพยายามของจีนในการเข้าไปในมหาสมุทรอินเดียอย่างชัดเจน

Renaud Egréteau มีความเห็นไม่แตกต่างจาก Malik พร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมว่า ท่าเรือของพม่าที่จีนเข้าไปช่วยพัฒนาให้ทันสมัย และมีเครื่องมือเทคโนโลยีขั้นสูงนั้น ได้แก่ ท่าเรือที่ซิตต่วย (อยู่บนชายฝั่งที่รัฐอะรากันใกล้บังกลาเทศ) ท่าเรือบะเส่ง (Bassein หรือ Patheingyi ใกล้ลุ่มแม่น้ำอิระวดี) ท่าเรือที่เฮงจี และเซกกี (Hianggyi and Seikkyi) มังกีพอยท์ (Monkey Point) ซึ่งอยู่ทางใต้ของย่างกุ้ง ท่าเรือมะละเม็ง (Manlmein) ที่ปากแม่น้ำสาละวิน ท่าเรือที่มะริด (Mergui) และเกาะสอง (Kawthaung) บริเวณใต้สุดของภาคตะวันออกเฉียงใต้ของชายแดนไทย-พม่า⁹⁹ และในบรรดาท่าเรือเหล่านี้ ท่าเรือที่มีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์ในมุมมองของจีน ได้แก่ ท่าเรือที่ซิตต่วย เฮงจี ใจท์กามิ (Kyaikkami) ใกล้เมืองมะละแหม่ง และปลายเกาะซากัมทิต (Sakamthit) ใกล้เมืองมะริด ท่าเรือเหล่านี้นอกเหนือไปจากประโยชน์ทางการทหารแล้วยังจะเป็นประโยชน์ต่อจีนด้านการค้า เพราะจีนหวังพึ่งท่าเรือของจีนในการขนส่งสินค้าไปขายต่างประเทศ¹⁰⁰ ทั้งนี้เพราะจีนทำการค้าทางทะเลสูงขึ้นร้อยละ 85 ของการค้าส่งออกทั้งหมดของจีน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จีนจะทุ่มเทงบประมาณในการพัฒนาท่าเรือของพม่า เพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและการทหาร

⁹⁸ Moham J. Malik, "Burma's Role in Regional Security-Pawn or Pivot?," In Rotberg, Robert I. (ed.) *Burma Prospects for a Democratic Future*, Washington D.C. : Brookings Institute Press, 1998, p. 113.

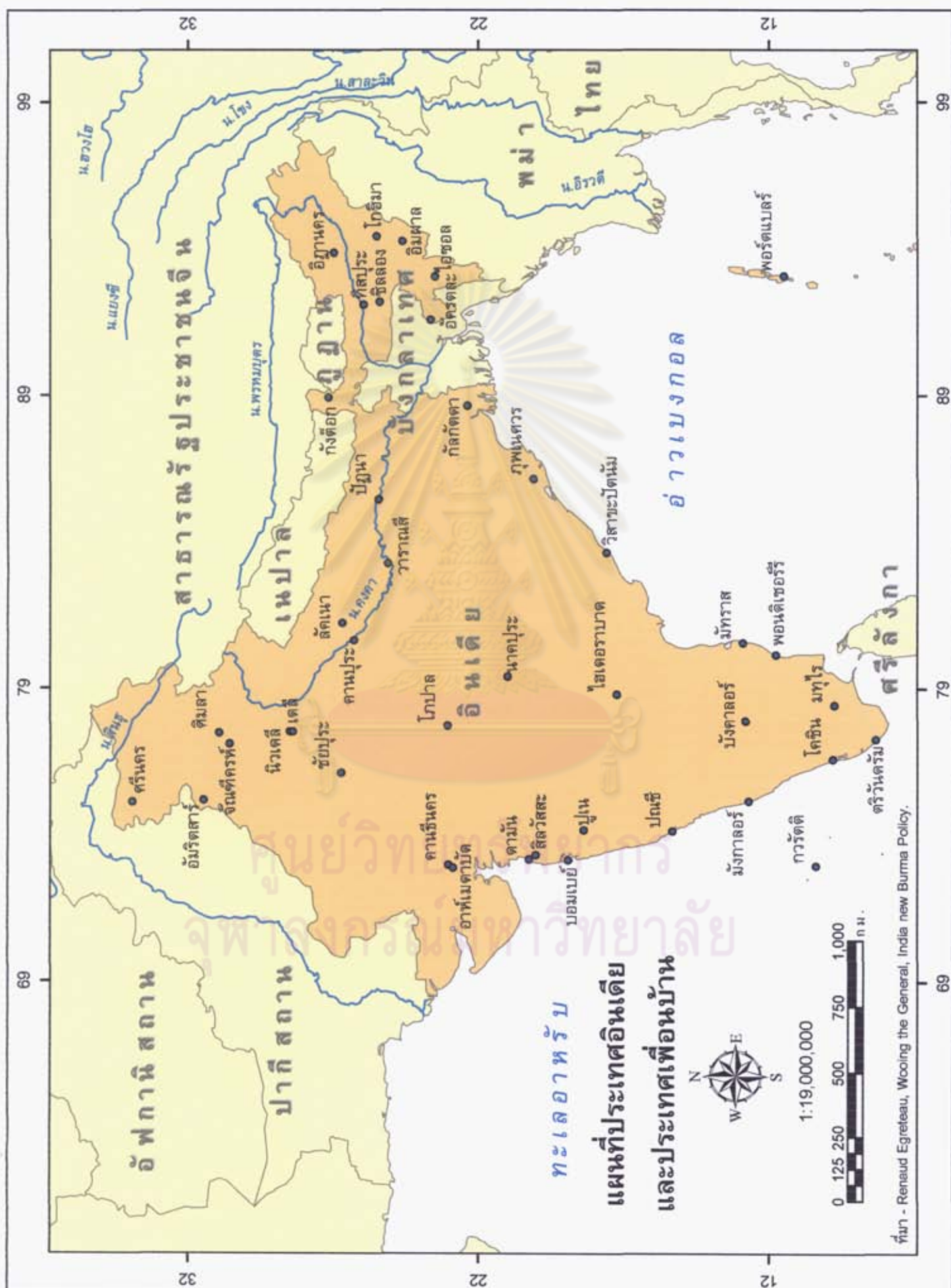
⁹⁹ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals: India's New Burma Policy*, pp. 91-92.

¹⁰⁰ Moham J. Malik, "Burma's Role in Regional Security-Pawn or Pivot?," p. 115.

นอกเหนือไปจากการพัฒนาท่าเรือและฐานทัพเรือแล้ว Egréteau ระบุว่า จีนยังได้ทำการพัฒนาบรรดาหมู่เกาะต่าง ๆ ในทะเลอันดามัน และหมู่เกาะนิโคบาร์อีกด้วย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุของความขัดแย้งในภูมิภาคในอนาคต เกาะเหล่านี้ได้แก่ เปรปารีส (Preparis) เกรทเทอร์โคโค (Greater CoCo) และลิตเติลโคโค (Little CoCo) ซึ่งเป็นเกาะสำคัญทางยุทธศาสตร์ระหว่างพม่ากับอินเดีย เกาะลิตเติลโคโค หรือโคโคเล็ก นั้น อยู่ห่างจากเกาะของอินเดียเพียง 25 นอร์ติคิลไมล์ (ประมาณ 45 กิโลเมตร) หน่วยสืบราชการลับของสหรัฐอเมริกาพบว่า ได้มีการติดตั้งเครื่องเรดาร์ที่มีความสูงถึง 45 เมตรที่เกาะ Greater CoCo โดยสหรัฐฯ สงสัยว่าจีนจะเป็นผู้ติดตั้งเครื่องเรดาร์นี้ และผู้ที่จะสามารถติดตั้ง และใช้ประโยชน์จากเครื่องมือเทคโนโลยีระดับสูงเช่นนี้ก็จะมีความรู้และนายช่างเทคนิคจากจีนเท่านั้น อย่างไรก็ตามปัจจุบันพบว่ากองทัพเรือของพม่าเองก็มีความสามารถในการใช้เครื่องมือระดับสูงในการสืบราชการลับทางทะเลหรือที่เรียกว่า SIGINT (Signal Intelligent) ได้แล้วเช่นกัน ข้อมูลนี้ทำให้อินเดียและประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประเทศอื่น ๆ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย เริ่มกังวล เนื่องจากมีพื้นที่ทางทะเลใกล้กับเกาะเหล่านี้ การที่พม่าสามารถพัฒนาศักยภาพทางด้านกองทัพเรือขึ้นมาทำให้ประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้หวาดระแวงในเป้าหมายของพม่า โดยเฉพาะพม่าที่มีเงินทุนหลังข้อมทำให้พม่าได้เปรียบ นอกจากนี้ประเทศที่ใช้เส้นทางเดินเรือเพื่อการพาณิชย์และการขนถ่ายน้ำมันจากตะวันออก เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไต้หวันต่างพากันหวาดระแวงการแผ่อิทธิพลของจีนเช่นกัน

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงนโยบายของพม่าต่อจีนโดยอนุญาตให้จีนสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ยุทธศาสตร์ของพม่า นั้น นอกจากจะมีผลกระทบต่อพม่าเองแล้วอาจจะนำมาซึ่งความขัดแย้งในภูมิภาคได้ในอนาคต ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องจับตามองอย่างใกล้ชิด หากแต่ผลกระทบที่มีในระยะอันสั้นนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในภูมิภาค ซึ่งนั่นก็คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายของอินเดียที่มีต่อพม่า ตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศในภูมิภาค เช่น อาเซียน รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงในการกำหนดนโยบายเป็นรายประเทศของประเทศสมาชิกในอาเซียน เช่น ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ เป็นต้น โดยเฉพาะอินเดียกับไทย ซึ่งต้องปรับนโยบายต่างประเทศของตนกับพม่าเสียใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพระหว่างพม่ากับจีน ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดในบทต่อไป

ที่มา - Reneud Egreteau, Wooling the General, India new Burma Policy.

บทที่ 4

ความสัมพันธ์อินเดีย - พม่า

บทนำ

บทนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์อินเดีย-พม่า ตั้งแต่ช่วงปี 1988 เป็นต้นมา ทั้งนี้โดยมีข้อสังเกตว่า นโยบายต่างประเทศของอินเดียมีการเปลี่ยนแปลงอย่างน่าสนใจ ในปี 1992 โดยอินเดียได้ประกาศนโยบาย “มองตะวันออก” หรือ Look East Policy ขึ้นมา เพื่อสานความสัมพันธ์กับประเทศทางตะวันออกของอินเดีย คือ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งก็เป็นการเข้ามาถ่วงดุลอำนาจของจีนซึ่งกำลังแผ่อิทธิพลเข้าในภูมิภาคนี้ให้เห็นได้ชัด นอกจากนี้ อินเดียเองก็มีนโยบายที่จะสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้เพราะนับตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ภูมิภาคนี้มีความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างคึกคัก

อย่างไรก็ตาม การที่จะเข้ามาสัมพันธ์กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำเป็นต้องผ่านประเทศพม่า เป็นอันดับแรก เพราะพม่าเป็นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับอินเดีย ดังนั้น จึงถือว่า พม่าเป็น “ประตู” นำพาอินเดียเข้าสู่ภูมิภาคแห่งนี้ก็ว่าได้ การจะมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงจำเป็นต้องเริ่มที่พม่าก่อน ดังนั้น เมื่ออินเดียได้พัฒนายุทธศาสตร์ตะวันออก (East strategy) ขึ้นมา ก็จำเป็นต้องมีการปรับนโยบายต่างประเทศต่อพม่าให้สอดคล้องกับภาพใหญ่ของนโยบาย “มองตะวันออก” ในปี 1992 ด้วยเช่นกัน

สาเหตุที่อินเดียจำเป็นต้องปรับนโยบายต่อพม่าในปี 1992 เนื่องจากก่อนหน้านี้อินเดียมีนโยบายต่างประเทศต่อพม่าที่ค่อนข้างแข็งกร้าว โดยเฉพาะในช่วงปี 1988 ซึ่งเป็นปีที่พม่ามีปัญหาเรื่องการเมืองภายในอย่างรุนแรง ประชาชนชาวพม่าออกมาเดินขบวนเรียกร้องประชาธิปไตยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเหตุการณ์ในเดือนสิงหาคม 1988 เป็นช่วงที่ประชาชนไม่เฉพาะในเมืองย่างกุ้ง ซึ่งเป็นเมืองหลวงของพม่าจะมีการเดินขบวนประท้วงรัฐบาลทหารพม่า หากแต่ประชาชนในเมืองสำคัญทั่วไป อาทิ มัณฑะเลย์ สิเรียม พะโค ชิตค่วย ต่างพากันออกมาเดินขบวนในช่วงเดือนสิงหาคมเป็นจำนวนมากด้วยเช่นกัน จนในที่สุด รัฐบาลพม่าจึงได้ตัดสินใจใช้กำลังทหารสลายการเดินขบวนของประชาชน วิธีการสลายการชุมนุมของประชาชนด้วยวิธีรุนแรง เป็นเหตุให้ประชาชนบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ประชาชนส่วนหนึ่งได้หลบหนีการปราบปรามของเจ้าหน้าที่รัฐไปต่างประเทศ โดยอาศัยเส้นทางบริเวณชายแดน การกระทำของรัฐบาลทหารพม่าทำให้รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ พากันทักท้วง และประณามการกระทำของรัฐบาล หลายประเทศพากันบอยคอต และแข่งขันการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศพม่าทันที เพื่อประท้วงการกระทำที่ถือว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง และอินเดียก็เป็นประเทศหนึ่งที่ประท้วง

รัฐบาลทหารพม่า และแสดงจุดยืนด้วยการประกาศให้ความช่วยเหลือแก่ฝ่ายประชาชนที่เคลื่อนไหวเพื่อการเรียกร้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยในพม่าให้กลับคืนมา¹⁰¹

สถานทูตอินเดียในเมืองย่างกุ้งได้ให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษา นักการเมือง และประชาชนพม่าที่หลบหนีการไล่ล่าของเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนั้นยังเปิดไฟเขียวให้มีค่ายผู้ลี้ภัยจากการปราบปรามเข้าไปอยู่ตามบริเวณชายแดนอินเดีย - พม่า บริเวณแคว้นไมโซราม (Mizoram) และมณีปุระ (Manipur) อีกด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศในขณะนั้น (ปี 1989) ได้ประกาศในที่ประชุมรัฐสภาว่า ได้มีการ “กำชับอย่างเข้มงวดว่าจะไม่มีการส่งกลับผู้หนีภัยการเมืองจากพม่าที่เข้ามาหลบภัยในอินเดียอย่างเด็ดขาด”¹⁰² นอกจากจะให้ที่พักพิงแก่ผู้หลบหนีภัยทางการเมืองในบริเวณชายแดนแล้ว รัฐบาลอินเดียยังเปิดไฟเขียวให้กลุ่มนักเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยชาวพม่าเข้าไปเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อต้านรัฐบาลพม่าในกรุงนิวเดลี นครหลวงของอินเดียอีกประการหนึ่งด้วย

โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่า นโยบายของอินเดียต่อรัฐบาลพม่าในช่วง 1980 - 1992 นั้น เป็นไปอย่างชัดเจน และอินเดียเลือกที่จะขึ้นเคียงข้างกลุ่มประชาธิปไตยของพม่า โดยเฉพาะพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (The National League for Democracy – NLD) ซึ่งมี อองซาน ซูจี เป็นเลขาธิการพรรค

นโยบายที่แข็งกร้าวของอินเดียทำให้รัฐบาลพม่าในขณะนั้น คือ สภาฟื้นฟูกฎระเบียบแห่งรัฐ (the State Law and Order Restoration Council – SLORC) ไม่พอใจ ดังนั้น รัฐบาลพม่าจึงเปิดไฟเขียวให้กลุ่มกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ที่ทำการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านรัฐบาลอินเดียบริเวณพรมแดน เช่น กลุ่มนากา กลุ่มของไมโซ ที่แคว้นไมโซราม และกลุ่มอัสสัมให้ปฏิบัติการได้อย่างเสรี อย่างไรก็ตาม การตอบโต้ของพม่าในประเด็นกลุ่มชาติพันธุ์และกองกำลังติดอาวุธในบริเวณชายแดนนี้ ไม่เพียงพอที่จะทำให้อินเดียหวนไหวจนกระทั่งต้องกลับใจหันมาคืนดีกับรัฐบาลทหารพม่าได้ หากแต่ปัจจัยที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงกลับเป็นการปรับนโยบายต่างประเทศของพม่าจาก “นโยบายเป็นกลาง” (Neutral Policy) ซึ่งรัฐบาลพม่านั้นนับตั้งแต่ปี 1948 ซึ่งเป็นปีที่ได้รับเอกราชจากอังกฤษและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดมาตลอด ไปเป็นการเปิดรับความสัมพันธ์กับจีนอย่างแนบแน่น นับตั้งแต่ปี 1988 เป็นต้นมา การแผ่อิทธิพลของจีนเข้าไปในพม่าอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการทหาร เป็นสิ่งที่อินเดียให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะทราบดีที่พม่ายังคงยึดนโยบายเป็นกลางอยู่ อินเดียก็จะรู้สึกปลอดภัย แต่หากเมื่อใดที่พม่ายกเลิกนโยบาย

¹⁰¹ เมื่อพม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี 1948 ประเทศพม่ามีการปกครองในระบบประชาธิปไตย หากแต่ในปี 1962 นายพล เนวิน ได้ทำการปฏิวัติ และได้เปลี่ยนการปกครองไปสู่ระบบสังคมนิยม จวบจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์จลาจลประท้วงของประชาชนในปี 1988

¹⁰² Thin Thin Aung and Soe Myint, “India - Burma relations in Challenges to Democratization” in *Burma : Perspectives on multilateral and bilateral responses*, Stockholm : International IDEA, 2001, p. 92.

เป็นกลาง และหันไปให้ความร่วมมือกับจีน เมื่อนั้น ความมั่นคงของอินเดียบริเวณชายแดนด้าน ตะวันออกเฉียงเหนือจะมีปัญหาทันที เพราะจีนอาจแผ่อิทธิพลเข้าไปในพม่า และเมื่อ ความสัมพันธ์ยิ่งมั่นคงขึ้น พม่าก็อาจจะกลายเป็นรัฐในอาณัติของจีน ซึ่งไม่เป็นผลดีต่ออินเดีย แต่อย่างไร เพราะจีน - อินเดียนั้นก็ถือว่าเป็นคู่แข่งกันมาโดยตลอด และเคยมีกรณีพิพาทต่อกัน มาในอดีตในบริเวณพรมแดนด้วยเช่นกัน

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า จีนเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้อินเดียทำการทบทวนนโยบายต่อ พม่าอย่างจริงจังอีกครั้ง ทั้งนี้เพราะพม่านั้นมีความสำคัญด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงต่ออินเดียใน บริเวณตะวันออกเฉียงเหนือ การดูแลและเผื่อระวังพม่าจึงถือเป็นภารกิจสำคัญต่ออินเดีย โดยเฉพาะต้องเผื่อระวังมิให้ตกไปเป็นรัฐบริวารของจีนให้ได้ ดังนั้น เมื่อมีแนวโน้มว่าจีนไม่ปล่อย มือจากพม่าอย่างแน่นอน หากแต่เดินหน้าเข้าไปในพม่าอย่างต่อเนื่อง โดยพม่าไม่มีท่าทีขัดขืนหรือ บ่ายเบี่ยง อินเดียจึงจำเป็นต้องเข้าไปในพม่าเพื่อทำการเผื่อระวัง และติดตามการเคลื่อนไหวของจีน อย่างใกล้ชิด การอยู่ห่างจากพม่าในสถานการณ์เช่นนี้ย่อมไม่เป็นผลดีแก่อินเดียอย่างแน่นอน ด้วย เหตุนี้ อินเดียจึงปรับเปลี่ยนนโยบายต่อพม่าครั้งใหญ่ในปี 1992 ซึ่งเป็นปีเดียวกับที่อินเดียประกาศ นโยบาย "Look East"

คำถามที่น่าสนใจต่อความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ คือ รัฐบาลอินเดียมีส่วนช่วยการ เปลี่ยนแปลงด้านใดบ้างในพม่า และการเปลี่ยนแปลงนี้จะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไรต่อไทยใน การกำหนดนโยบายต่อพม่าในอนาคต สิ่งที่เห็นได้ชัดในการเปลี่ยนแปลงนโยบายของอินเดีย คือ อินเดียค่อย ๆ ทบอยจำกัดความช่วยเหลือแก่นักศึกษาและนักการเมืองที่เข้าไปเคลื่อนไหวด้าน ประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชนในอินเดีย และหันไปให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลพม่าใน รูปแบบของความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการค้าการลงทุนบริเวณชายแดนด้วยการเปิดจุด การค้าชายแดนที่แคว้นมณีปุระ และแคว้นไมโซราม พร้อมทั้งนั้นได้มีการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมเชื่อมระหว่างพม่า - อินเดีย รัฐบาลอินเดียสนับสนุนให้นัก ธุรกิจอินเดียเข้าไปลงทุนในพม่ามากขึ้น และรัฐบาลอินเดียรับซื้อผลิตภัณฑ์ทางเกษตรจากพม่า โดยไม่จำกัดจำนวน ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อพม่าเป็นอย่างมาก เพราะเกษตรกรรมเป็นเศรษฐกิจ สำคัญของพม่า ดังนั้นการที่เกษตรกรของพม่า และรัฐบาลพม่าสามารถส่งออกสินค้าเกษตรได้โดย ไม่มีการจำกัดจำนวนการนำเข้าจึงจะเป็นผลดีต่อประชากรพม่าในอนาคต

นอกจากนั้นยังพบว่า อินเดียพร้อมเข้าไปลงทุนด้านอุตสาหกรรมพลังงานและเทคโนโลยี ด้านโทรคมนาคมให้กับพม่า โดยเฉพาะด้าน IT นั้น เป็นเทคโนโลยีซึ่งอินเดียมีความเชี่ยวชาญ และพม่ามีความต้องการเป็นอย่างสูง ดังนั้น โอกาสที่พม่าจะทำการพัฒนาด้านเกษตร อุตสาหกรรม และเทคโนโลยีจึงมีอยู่ค่อนข้างสูง ในอนาคต พม่าจึงไม่จำเป็นต้องพึ่งพาประเทศใน กลุ่มอาเซียนในด้านการค้า และการลงทุนอีกต่อไป เพราะมีประเทศอินเดียซึ่งสามารถดูดซับการ ผลิตของพม่าได้ในอัตราสูง ทางเลือกของพม่าในอนาคตจึงมีมากกว่าพม่าเมื่อทศวรรษที่ 1980

และ 1990 พม่าในวันนี้จึงสามารถกำหนดนโยบายความสัมพันธ์ต่างประเทศต่อประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างเสรี

การกำหนดนโยบายต่างประเทศของไทยที่มีต่อพม่าในเงื่อนไขใหม่ จึงเป็นสิ่งที่อาจต้องทบทวนเช่นกัน ในอดีตไทยให้ความสำคัญกับพม่าในเรื่องของความมั่นคงค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพราะไทย - พม่า มีพรมแดนติดต่อกัน ปัญหาภายในของพม่าอันสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนไทย - พม่า จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของไทย อาจจะกล่าวไม่เกินไปนักที่จะพูดว่า นโยบายความมั่นคงเป็นตัวกำหนดนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่า นโยบายนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างในช่วงของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ในระหว่างปี 1988 - 1990 โดยหันมาให้ความสำคัญกับเรื่องของเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนในพม่ามากยิ่งขึ้น มุมมองของไทยต่อพม่าจึงขยายบริบทให้กว้างขึ้น หากแต่จุดยืนดั้งเดิมในเรื่องความมั่นคงก็ยังคงมีบทบาทอยู่เช่นกัน ในอนาคต ไทยจะเลือกทิศทางของนโยบายต่างประเทศต่อพม่าไปในทิศทางไหน ระหว่างการยึดมั่นกับนโยบายความมั่นคง และการสานสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมให้รอบด้านขึ้น เป็นเรื่องที่ต้องให้ความระมัดระวังอย่างสูง เพราะการเลือกทิศทางใดทิศทางหนึ่งย่อมจะมีผลกระทบต่อ การกำหนดจุดยืนและภาพพจน์ของไทยในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ดังนั้น ท้ายสุดแล้วอาจมิใช่การเลือกทิศทางของการกำหนดนโยบาย หากแต่เป็นการปรับคุณภาพของสองทิศทางเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศไทยในระยะยาว โดยมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่การสนับสนุนให้พม่าดำเนินไปสู่วิถีทางแห่งประชาธิปไตยในที่สุด

4.1 ความสัมพันธ์อินเดีย - พม่าในยุคประวัติศาสตร์

พม่ากับประเทศอินเดียมีความสัมพันธ์ที่ยาวนานนับย้อนหลังไปได้ถึงศตวรรษที่ 3 เมื่อพระเจ้าอโศกมหาราชได้ส่งพระภิกษุสงฆ์เข้าไปเผยแผ่ศาสนาในดินแดนที่เรียกว่า พม่า ในปัจจุบัน และนับตั้งแต่นั้นมา พระพุทธศาสนาก็เติบโตใหญ่อยู่ในดินแดนเขตนี้นับจนมาถึงปัจจุบัน นอกจากนี้จะสัมพันธ์กันทางศาสนาแล้วยังพบว่าลัทธิพราหมณ์ในประเทศอินเดียก็เข้าไปมีอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมในราชสำนักของกษัตริย์พม่าด้วยเช่นกัน อีกทั้งภาษาพม่าก็ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาบาลี จึงนับได้ว่าพม่าและอินเดียนั้นมีการปะทะสังสรรค์กันทั้งทางด้านวัฒนธรรมและศาสนามาตั้งแต่อดีต

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอินเดียจะมีอิทธิพลต่ออาณาจักรพม่าในด้านศาสนาและวัฒนธรรม หากแต่ความสัมพันธ์ในด้านการเมืองระหว่างพม่าและอินเดียกลับไม่สู้จะราบรื่นนัก กองทัพพม่าในรัชสมัยของพระเจ้าอลองพญาได้ยกทัพไปตีแคว้นมณีปุระของอินเดียในปี ค.ศ. 1770 จนได้ชัย

ชนะและได้แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการชาวพม่าขึ้นดูแลแคว้นมณีประแทนเจ้าผู้ครองนครที่ว่างลง¹⁰¹ นอกจากนี้จะโจมตีแคว้นอัสสัมแล้ว กองทัพพระเจ้าอลองพญายังได้โจมตีมณีประในปี ค.ศ. 1755 อีกด้วย ทรงได้ชัยชนะและได้สร้างศิลาจารึก (Stone Inscription) ไว้ที่เมืองอิมพัล (Impal) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของแคว้นมณีประก่อนที่จะกรีธาทัพเสด็จกลับพม่า¹⁰⁴

ต่อมาในปี ค.ศ. 1819 มณีประยกบฏต่ออาณาจักรพม่า พระเจ้า Bagyidow จึงกรีธาทัพไปตีมณีประอีกครั้ง ผู้ครองแคว้นมณีประหนีไปที่เมืองกะซาร์ (Cachar) และตอบโต้กองทัพพม่าที่เมืองนั้น การรบระหว่างพม่ากับแคว้นมณีประและอัสสัมทำให้บริติชอีสต์ อินเดีย (The East India Company) ให้การสนับสนุนแคว้นทั้งสองในการต่อสู้กับพม่า และได้ชักนำอังกฤษเข้าสู่สงครามกับพม่าในปี ค.ศ. 1824 ซึ่งเรียกกันว่าสงครามอังกฤษ-พม่า ครั้งที่ 1 (The First Anglo-Burmese War) พม่าแพ้สงคราม ทำให้ต้องทำสนธิสัญญายานดาโบ (The Treaty of Yandabo) และสูญเสียสิทธิเหนือแคว้นอัสสัม และสูญเสียดินแดนบริเวณตะนาวศรี (Tenasserim)¹⁰⁵ นอกจากนี้ยังต้องสูญเสียสิทธิในการครอบครองแคว้นอะรากัน (Arakan) และให้เทือกเขาอะรากันเป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างพม่ากับอินเดียของอังกฤษ¹⁰⁶

นับได้ว่าการโจมตีแคว้นอัสสัมและมณีประเป็นสาเหตุของการทำสงครามระหว่างพม่ากับอังกฤษ ซึ่งในขณะนั้นได้ครอบครองดินแดนของอาณาจักรอินเดียแล้ว และด้วยความเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ก่อรูปกับเป็นดินแดนยุทธศาสตร์สำคัญที่อังกฤษจะใช้เป็นเส้นทางผ่านเข้าสู่จีน จึงทำให้อังกฤษกับพม่าทำสงครามต่อมาอีก 2 ครั้งคือ ในปี ค.ศ. 1852 และในปี ค.ศ. 1885 ซึ่งพม่าเป็นฝ่ายแพ้อังกฤษทั้งสองครั้งจนทำให้ต้องสูญเสียเอกราชให้กับอังกฤษอย่างสิ้นเชิง ในปี ค.ศ. 1885 นั่นเองที่การสูญเสียเอกราชให้กับชาวต่างชาติได้ทิ้งรอยแผลไว้ให้กับคนพม่าอย่างรุนแรง ส่งผลให้คนพม่าและรัฐบาลพม่าในสมัยต่อมาเป็น โรคหวาดระแวงและเกลียดชังชาวต่างชาติ (Xenophobia) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา รอยแผลของความเกลียดชังชาวต่างชาตินี้เองที่เป็นปรัชญาอยู่เบื้องหลังการกำหนดนโยบายต่างประเทศของพม่านับตั้งแต่พม่าได้รับเอกราชอีกหลายปีต่อมา ในปี ค.ศ. 1948

ที่น่าเจ็บแค้นไปยิ่งกว่าก็คือการสูญเสียเอกราชของพม่านั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการช่วยเหลือของอินเดียนั่นเอง ทั้งนี้เนื่องเพราะในช่วงของการขยายอาณาจักรของจักรวรรดิอังกฤษในการล่าอาณานิคมในเอเชียนั้น ทหารซีปอย (Sepoy) ของอินเดียคือทหารที่ช่วยอังกฤษรบอยู่ในบริเวณนี้ ในช่วงของการรวมพม่าตอนเหนือเข้าเป็นของอังกฤษในปลายทศวรรษที่ 1880 อังกฤษ

¹⁰¹ กองทัพพม่าในรัชสมัยของพระเจ้าบุเรงนองได้เคยกรีธาทัพไปตีอัสสัมในปี ค.ศ. 1559 และได้ชัยชนะเหนือแคว้นอัสสัม แต่ต่อมาแคว้นอัสสัมก็แข็งเมืองเมื่อพระเจ้าบุเรงนองสวรรคต

¹⁰⁴ W.S. Desai, *A Pageant of Burmese History*, Calcutta : Orient Longmans, 1961, pp. 110-111.

¹⁰⁵ Ibid, p.169.

¹⁰⁶ Dorothy Woodman, *The Making of Burma*, London : The Cresset Press, 1962, p. 80.

ใช้ทหารซีปอยของอินเดียถึง 40,000 นาย เพื่อประจำการอยู่ในประเทศพม่าในการรักษาความสงบเรียบร้อย และเพื่อป้องกันการก่อกบฏต่ออังกฤษ¹⁰⁷ นอกเหนือไปจากนั้นอังกฤษได้ลดทอนราชอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ของพม่าที่ทรงแสนยานุภาพจนถึงขั้นโจมตีแคว้นสำคัญของอินเดียได้ให้กลายเป็นเพียงจังหวัดจังหวัดหนึ่งของอินเดียเท่านั้น

4.2 ความสัมพันธ์ พม่า-อินเดีย ยุคอาณานิคม

เมื่ออังกฤษเข้ามาปกครองพม่าอย่างเต็มรูปแบบในปี ค.ศ. 1885 อังกฤษก็สนับสนุนให้ชาวอินเดียอพยพเข้ามาอยู่ในพม่ามากมายหลายระลอกด้วยกัน โดยให้เข้ามาประกอบอาชีพที่หลากหลายนับตั้งแต่ข้าราชการ พ่อค้า นักธุรกิจ ผู้ประกอบอาชีพต่างๆ อาทิ นายแพทย์ ทนายความ และแม้กระทั่งเข้ามาเป็นกรรมกรแบกหาม ส่วนใหญ่ชาวอินเดียเหล่านี้จะอาศัยอยู่ตามเมืองสำคัญ เช่น เมาะละแหม่ง (Moulemein) เปียงมะนา (Pyinmana) จ๊อเกซ (Kyaukse) และตามเส้นทางคมนาคมที่สำคัญๆ ประมาณกันว่าจำนวนชาวอินเดียที่อาศัยอยู่ในพม่าช่วงอาณานิคมคือ ตั้งแต่ ค.ศ. 1824 ที่อังกฤษรบชนะพม่าเป็นครั้งแรกจนกระทั่งช่วงแรกของสงครามโลกครั้งที่ 2 มีสูงมากถึงหนึ่งล้านคนจากจำนวนประชากรพม่าทั้งหมด 16 ล้านคน นอกจากนี้ยังพบว่าครึ่งหนึ่งของประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองย่างกุ้งเป็นชาวอินเดีย และเป็นชาวอินเดียที่นับถือศาสนาอิสลามถึงหนึ่งในสามของประชากรอินเดียทั้งหมดในพม่า¹⁰⁸

การอพยพเข้ามาของชาวเป็นจำนวนมากทำให้ชาวพม่าส่วนใหญ่ไม่พอใจเพราะชาวอินเดียเหล่านี้เข้ามาแย่งงานชาวพม่าทำ นับตั้งแต่ข้าราชการ อาชีพต่างๆ ตลอดจนไปถึงกรรมกรแบกหาม นอกจากนี้ยังพบว่าพ่อค้าชาวอินเดียสามารถสร้างเนื้อสร้างตัวได้ในพม่าด้วยระบบเศรษฐกิจที่อังกฤษเข้ามาสร้างในพม่า ในขณะที่ชาวพม่าส่วนใหญ่จะเป็นชาวไร่ชาวนาและเกษตรกรทั่วไป แต่พ่อค้าชาวอินเดียจะเป็นผู้แสวงหากำไรจากผลผลิตที่ชาวนาพม่าเป็นผู้ผลิต พ่อค้าชาวอินเดียเหล่านี้กระจ่ายไปทั่วพม่าโดยเริ่มต้นจากการอพยพจากพม่าตอนล่างขึ้นไปจนถึงเมืองมัณฑะเลย์

ชาวอินเดียที่หลั่งไหลเข้ามาในพม่า ส่วนหนึ่งเป็นพวกวรรณะต่ำซึ่งเข้ามาในพม่าในฐานะผู้รับใช้ชาวอังกฤษ ซึ่งได้แก่ กลุ่มเชตติยาร์ (Chettiyars) หรือพวกปล่อยเงินกู้ (moneylenders) พวก Marwari ซึ่งเป็นนายธนาคาร นอกจากนี้ยังมีกลุ่ม Parsis ตลอดจนพวกทมิฬ (Tamil) และกูจาราจ (Gujarati) ซึ่งเป็นวรรณะพ่อค้า ชาวอินเดียเหล่านี้ใช้เวลาไม่นานในการควบคุมธุรกิจการค้าและการคลังของพม่า จนชาวอินเดียได้กลายไปเป็นเจ้าของที่ดินส่วนใหญ่ในพม่า ในปี ค.ศ. 1938

¹⁰⁷ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals: India's New Burma Policy*, New Delhi : Author Press, 2003, pp. 12-13.

¹⁰⁸ Andrew Selth, "Burma's Muslims : Terrorists of Terrorists?" Canberra Papers on Strategy and Defence no. 150, The Australian National University, 2003, pp. 6-7.

พบว่าที่ดินร้อยละ 25 ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำอิระวดีและที่ดินที่สมบูรณ์อื่นๆ ตกอยู่ในนํ้ามือของ นายทุนอินเดีย¹⁰⁹

นอกจากจะเป็นนักธุรกิจ พ่อค้า นายธนาคาร และเจ้าของที่ดินแล้ว ยังมีชาวอินเดียอีก กลุ่มใหญ่ที่เป็นแรงงานในภาคการเกษตร ซึ่งจะเข้ามาทำงานตามฤดูกาลในช่วงของการทำนา แรงงานในนาส่วนใหญ่จะอพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงของอินเดียเช่น พินาร์ (Bihari) และอันดรา (Andhra) กรรมกรแบกหามตามท่าเรือสำคัญจะเป็นกลุ่มพวกทมิฬ มัสคราส (Tamil Madrasis)¹¹⁰ ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่ากลุ่มอินเดียและชาวจีนจะเป็นผู้คุมเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของพม่า ทำให้ชาวพม่ามีความเจ็บแค้นผู้ปกครองชาวอังกฤษที่อนุญาตให้ชาวอินเดียหลังไหลเข้ามาในดินแดนของชาวพม่าและเข้ามาแสวงหาประโยชน์และเป็นผู้บริโภคสินค้าเกษตรที่ชาวพม่าเป็นผู้ผลิตร้อยละ 80 ของข้าวที่ผลิตในพม่าจะถูกส่งไปยังประเทศอินเดีย และส่วนที่เหลือถูกส่งออกไปยังประเทศจีน โดยพ่อค้าจีนที่มณฑลจะเลย์จะเป็นผู้ควบคุมการค้าข้าวระหว่างมณฑลจะเลย์กับมณฑลยูนนาน¹¹¹

การถูกเอารัดเอาเปรียบจากชาวอินเดียทำให้ชาวพม่าประท้วงชาวอินเดียอย่างรุนแรงจนถึงขั้นนองเลือดในปี ค.ศ. 1930-1931 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นทั่วโลก และมีผลกระทบมาถึงจังหวัดพม่าของอินเดีย¹¹² ในปี ค.ศ. 1930 กรรมกรท่าเรือที่เป็นชาวอินเดียประท้วงเพื่อขอค่าจ้างแรงงานขึ้นจากผู้ประกอบการทำให้ผู้ประกอบการหันมาจ้างแรงงานพม่าแทน แต่เมื่อพบว่าแรงงานพม่าไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับแรงงานอินเดีย ผู้ประกอบการชาวอังกฤษก็หันมาใช้แรงงานอินเดียแทน โดยยินยอมจ่ายค่าแรงตามที่แรงงานอินเดียร้องขอ และเลิกจ้างแรงงานพม่าที่เข้าไปแทนที่ ความโกรธแค้นนายจ้างชาวอังกฤษและความเกลียดชังแรงงานอพยพจากอินเดียทำให้ชาวพม่าทำร้ายชาวยุโรปและชาวมุสลิมอย่างรุนแรงในหลายๆ พื้นที่นับตั้งแต่ย่างกุ้ง มณฑลจะเลย์ บาโม และมิงจินา และในพื้นที่อื่นๆ ที่มีนักธุรกิจชาวอินเดียทำมาหากินอยู่¹¹³

ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนชาวพม่าและชาวอินเดียในพม่าจึงเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่สู้ดีนัก นอกจากผู้ปกครองชาวอังกฤษจะให้การสนับสนุนชาวอินเดียให้แผ่ขยายพื้นที่ไปทั่วพม่าแล้ว ผู้ปกครองชาวอังกฤษยังนำเข้าทหารและตำรวจจากอินเดียเพื่อมาประจำการและปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดพม่าอีกด้วย โดยช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ก่อนญี่ปุ่นบุกพม่า พบว่ามีทหารซีปอยอินเดียประจำการในพม่าราว 400,000 นาย และเมื่อญี่ปุ่นบุกพม่าในปี ค.ศ. 1942 กองทัพพม่าของอังกฤษก็เกณฑ์ทหารอินเดียเพิ่มอีก 10,000 คน และสมทบเข้ากับทหารที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

¹⁰⁹ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals: India's New Burma Policy*, p. 15.

¹¹⁰ จากการสำรวจประชากรในอินเดียของอังกฤษในปี 1931 พบว่ามีชาวอินเดียในจังหวัดพม่ามากถึง 1,018,825 อยู่ในย่างกุ้ง 213,000 จากจำนวนประชากร 400,000 คน และอีก 218,000 คนจากประชากร 1 ล้านคนในรัฐอะรากัน

¹¹¹ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals: India's New Burma Policy*, p. 20.

¹¹² เมื่ออังกฤษชนะสงครามพม่า-อังกฤษ ครั้งที่ 3 ในปี ค.ศ. 1855 อังกฤษได้ผนวกพม่าเข้าเป็นจังหวัดหนึ่งของอินเดีย ก่อนจะแยกตัวออกเป็นประเทศพม่าในปี ค.ศ. 1937

¹¹³ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals: India's New Burma Policy*,

อาทิ ตะลัน กะเหรี่ยง ไทใหญ่ และชนอีก 20,000 นายในการรบ ในส่วนของตำรวจ ผู้ปกครอง ชาวอังกฤษนำเข้าตำรวจซึ่งเป็นชาวอินเดียและกูรข่า (Gurkha) ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นกองตำรวจที่เข้มแข็ง และเด็ดขาด โดยผู้ปกครองอังกฤษใช้เป็นหน่วยรักษาความมั่นคงภายในประเทศ โดยเฉพาะใน กรณีที่มีการประท้วงหรือการก่อกบฏจากชาวพม่า¹¹⁴

โดยสรุปจึงอาจกล่าวได้ว่า ในช่วงอาณานิคมนั้นชาวพม่าเปรียบเสมือนประชาชนชั้นสาม ในประเทศของตน โดยมีผู้ปกครองชาวอังกฤษเป็นประชาชนชั้นหนึ่ง ข้าราชการและพ่อค้าวานิช ชาวอินเดียเป็นประชาชนชั้นสอง และคนพม่าซึ่งเป็นเจ้าของประเทศแปรสภาพไปเป็นคล้ายผู้อาศัย คนอินเดียจะทำมาหากินอยู่ในเมืองอย่างถาวร ในขณะที่คนพม่าจะอาศัยอยู่รอบนอกของเมือง เขาก็นั่ง รดโดยสารเข้ามาทำงานในเมือง เย็นก็เดินทางกลับบ้านในเขตชนบท ไม่เฉพาะอย่างถาวรที่คนอินเดีย เป็นเจ้าของกิจการธุรกิจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรายย่อยหรือรายใหญ่ หากแต่เป็นเช่นนี้ในทุกเมืองใหญ่ ที่มีการค้า ประมาณกันว่าก่อนที่พม่าจะได้เอกราชจากอังกฤษ มีชาวอินเดียอาศัยอยู่ในพม่ามากถึง หมื่นล้านคนโดยประมาณเลยทีเดียว

จำนวนประชากรอินเดียในพม่าที่ส่วนใหญ่ครอบงำและยึดกุมเศรษฐกิจสำคัญของพม่าทำให้ชาวพม่าไม่ไว้วางใจชาวอินเดียเลย นอกจากจะเป็นเจ้าของกิจการด้านธุรกิจแล้ว ชาวอินเดีย กลุ่มเชตติยาร์ (Chettiyar) ซึ่งเป็นกลุ่มที่เลี้ยงชีพด้วยการออกเงินกู้ ยังเป็นเจ้าของที่ดินถึง 1 ใน 4 ของ ที่ดินเพาะปลูกทั้งหมดในบริเวณพม่าตอนล่าง¹¹⁵ ข้อเท็จจริงนี้ทำให้รัฐบาลใหม่ของพม่าที่ได้รับเอกราชจากอังกฤษออกกฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน 2 ฉบับที่สำคัญคือ Land Alienation Act (ห้ามขายที่ดินให้กับคนต่างชาติที่ไม่ใช่พม่า) และ Land Nationalization Act of 1948 (ห้ามเจ้าของที่ดินที่ไม่ได้ทำการเพาะปลูกถือกรรมสิทธิ์เหนือที่ดิน และอนุญาตให้เจ้าของที่ดินที่ทำการเพาะปลูกถือกรรมสิทธิ์ได้ไม่มากกว่า 50 เอเคอร์)¹¹⁶ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการยึดครองที่ดินของคนต่างชาติ อย่างไรก็ตามพบว่าพม่าประสบปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ และได้กลับมาเสนอขึ้นมาใหม่ในปี ค.ศ. 1953 พร้อมทั้งยินยอมที่จะลดใช้ค่าเสียหายให้กับชาวอินเดียที่ต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เคยยึดครอง แม้จะเป็นเงินไม่สมน้ำสมเนื้อกับราคาที่ดินในขณะนั้นก็ตาม¹¹⁷

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าก่อนที่พม่าจะได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1948 นั้น พม่าได้มีปฏิสัมพันธ์กับอินเดียในหลายมิติด้วยกัน เริ่มต้นตั้งแต่การกลายเป็นจังหวัดหนึ่งของอินเดียและถูกปกครองด้วยกฎหมายและระเบียบการบริหารของอินเดียอังกฤษ (British India) ก่อนจะแยกตัวเป็นอิสระในปี ค.ศ. 1937 ความสัมพันธ์ระดับรัฐบาลต่อรัฐบาลจึงอยู่ภายใต้การกำหนดนโยบาย

¹¹⁴ ในขณะที่ข้าราชการทหารและตำรวจช่วยประจำการในพม่า หากแต่ประชาชนชาวอินเดียประมาณ 400,000 คนต่างพากันหลบหนีทหารผู้ไปนอกจากพม่า ซึ่งทำให้ชาวพม่ารังเกียจชาวอินเดียเพราะไม่ยอมอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุขในพม่าด้วยกัน

¹¹⁵ ชาวเชตติยาร์เป็นเจ้าของที่นาถึง 3 ล้านเอเคอร์ จากจำนวนที่นาทั้งหมด 12 ล้านเอเคอร์

¹¹⁶ 1 เอเคอร์ เท่ากับ 2 ไร่ครึ่ง

¹¹⁷ Gilles Boquérat, "India's Confrontation with China Interests in Myanmar." [Online]. Available:

http://english.dvb.no/e_docs/429India-Myanmar.pdf, p. 5.

ของอังกฤษ แต่ในขณะเดียวกันอังกฤษก็สนับสนุนให้ชาวอินเดียอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศพม่า เป็นจำนวนมาก ประชากรอินเดียเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนให้เข้ามารับราชการและยึดครอง ตำแหน่งสำคัญต่างๆ แทนที่คนพม่า นอกจากนั้นชาวอินเดียเหล่านี้ยังรับราชการในกรมตำรวจและ หน่วยทหารซึ่งทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลชาวพม่าอีกชั้นหนึ่ง ทำให้พม่ากลายเป็นประชากรชั้นที่ สามในประเทศของตน โดยมีชาวอังกฤษเป็นประชาชนชั้นหนึ่ง และข้าราชการชาวอินเดียเป็น ประชาชนชั้นสอง

ในทางเศรษฐกิจ ชาวอินเดียได้ยึดกุมเศรษฐกิจของพม่าตั้งแต่ระดับย่อยไปจนถึง ระดับประเทศ พ่อค้าและนักธุรกิจชาวอินเดียกระจัดกระจายอยู่ทั่วประเทศพม่า และเป็นอภิสิทธิ ชนที่เข้ามาแสวงประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ที่อังกฤษนำเข้ามาในประเทศอาณานิคม ของตน เช่น อุตสาหกรรม และการค้าระหว่างประเทศ ในขณะที่พื้นฐานของประชากรชาวพม่า ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ดังนั้นนักธุรกิจชาวอินเดีย ชาวอังกฤษ และชาวจีน จึงเป็นผู้ได้รับ ประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจแผนใหม่ที่ชาวพม่าไม่คุ้นเคย นอกจากจะครอบงำและแผ่อิทธิพล ทางเศรษฐกิจ ยังแผ่อิทธิพลเข้าไปครอบครองที่ดินเพาะปลูกซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของชาวพม่าอีก ประการหนึ่งด้วย พูดโดยย่อก็คือชาวอินเดียในพม่าเข้าไปยึดครองระบบเศรษฐกิจทั้งหมดของ ประชาชนพม่าโดยมีผู้ปกครองชาวอังกฤษเป็นผู้ให้การสนับสนุนนั่นเอง ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่ กล่าวมาแล้วนี้จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่ประชาชนพม่าตลอดจนรัฐบาลพม่าจะมีความระมัดระวังใน การสัมพันธ์กับชาวอินเดียเป็นพิเศษ เพราะประสบการณ์เดิมตลอดช่วงอาณานิคมซึ่งยาวนาน นับตั้งแต่พม่าแพ้สงครามอังกฤษครั้งแรกในปี ค.ศ. 1824 จนถึงปี ค.ศ. 1948 นั้น ชาวพม่าเป็นฝ่าย เสียเปรียบชาวอินเดียมาโดยตลอด ประสบการณ์นี้ถือเป็นบรรทัดฐานสำคัญให้กับรัฐบาลในช่วง หลังอาณานิคมในการออกกฎหมายต่างๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ชาวพม่าต้องเป็นฝ่ายเสียเปรียบคน ต่างชาติอีกต่อไป ประสบการณ์ที่เจ็บปวดนี้ยังเป็นบรรทัดฐานในการกำหนดนโยบายระหว่างประเทศ ของพม่าต่ออินเดียในอนาคต เป็นต้น

4.3 ความสัมพันธ์ พม่า-อินเดีย ยุคประกาศอิสรภาพ (ค.ศ. 1948-1962)

เมื่อพม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษเมื่อวันที่ 4 มกราคม 1948 พม่าออกกฎหมายหลายฉบับ เพื่อเป็นการรับประกันว่าชาวต่างชาติจะไม่สามารถเข้ามาแสวงประโยชน์ในพม่าเหนือคนพม่าอีก ต่อไป ตัวอย่างกฎหมายดังกล่าวได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการย้ายถิ่น (The Burma Immigration (Emergency Provision Act) เมื่อเดือนมิถุนายน 1947 ซึ่งออกล่วงหน้าก่อนการประกาศอิสรภาพ เสียด้วยซ้ำ กฎหมายฉบับนี้สามารถหยุดยั้งการหลั่งไหลเข้ามาของแรงงานอินเดียได้ค่อนข้างชัดเจน แม้กระนั้นก็ตามก็พบว่ามีประชากรอินเดียในพม่าอยู่สูงถึง 700,000 คน และเมื่อพม่าออกกฎหมาย ว่าด้วยสัญชาติพม่าหรือ Citizenship Act ในปี ค.ศ. 1948 ก็มีคนอินเดียจำนวนไม่มากที่เข้าข้ายการ ขอถือสัญชาติพม่าได้ นอกจากนั้นยังพบว่าชาวอินเดียส่วนหนึ่งต้องสูญเสียตำแหน่งหน้าที่ใน

ระบบราชการใหม่ของพม่า อาจกล่าวได้ว่าบรรดากฎหมายใหม่ๆ ที่ออกโดยรัฐบาลพม่าในยุคหลังอาณานิคมนี้กระทบต่อชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวอินเดียในพม่าไม่น้อย จนกระทั่งลักษณะมี เมนอน (Latsmhi Menon) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (The Ministry of External Affairs) ในปี ค.ศ. 1960 ถึงกับออกปากพูดว่า “คนของเรา (อินเดีย) ต้องประสบกับความลำบากหลายประการอันเนื่องมาจากกฎหมายที่ดิน และกฎหมายอีกหลายฉบับที่ออกโดยรัฐบาลพม่า”¹¹⁸

อย่างไรก็ตามแม้ว่ารัฐบาลพม่าจะทำการป้อนปรามชาวอินเดียในการเข้าไปเอาเปรียบคนพม่า หากแต่ในความเป็นจริงแล้วพม่าก็ยังต้องพึ่งพาอินเดียอยู่ไม่น้อยเช่นกัน โดยเฉพาะในช่วงที่ได้รับเอกราชจากอังกฤษใหม่ๆ เพราะเมื่อพม่าได้รับเอกราชนั้น เศรษฐกิจพม่าอยู่ในสภาวะย่ำแย่ อันเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งพม่าได้กลายเป็นสนามรบสำคัญแห่งหนึ่งระหว่างญี่ปุ่นและกองทัพพันธมิตร รัฐบาลอินเดียได้ยกหนี้สินส่วนหนึ่งให้กับพม่า นอกจากนั้นยังให้เงินกู้แก่พม่าเพื่อใช้ในการดูแลและซ่อมแซมบ้านเมืองเป็นเงินถึง 200 ล้านดอลลาร์ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1955¹¹⁹

นอกจากความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจแล้ว พม่ายังต้องพึ่งพาอินเดียด้านการเมืองอีกด้วย สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างนายกรัฐมนตรีของพม่าคือ อู นู กับ เนห์รู นายกรัฐมนตรีของอินเดียก็เป็น ได้ที่ทำให้ทั้งสองรัฐบาลมีท่าทีถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน พม่านั้นมีความหวาดระแวงกันจีน เพื่อนบ้านทางทิศตะวันออกอยู่ลึกๆ และรู้สึกดีที่มีอินเดียเป็นพวกไว้คอยให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดความขัดแย้งกับจีน¹²⁰ ในเวลาเดียวกันอินเดียเองก็มีความปรารถนาลึกๆ ที่จะดึงพม่าไว้เป็นพวกเพราะพม่าถือได้ว่าเป็นแนวกันชนที่สำคัญระหว่างอินเดียและจีนในบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือ การมีประเทศที่เป็นมิตรกับอินเดียจึงถือเป็นนโยบายสำคัญของอินเดีย ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างพม่ากับอินเดียในทศวรรษที่ 1950 จึงค่อนข้างดี

เมื่อพม่าประสบปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยกลุ่มกะเหรี่ยงในปี ค.ศ. 1949 ซึ่งไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลพม่า รัฐบาลอินเดียถือเป็นหน้าที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือรัฐบาลพม่า เพราะเห็นว่าไม่อาจปล่อยให้รัฐบาลพม่าเปลืองพลังต่อกลุ่มต่อต้านรัฐได้ เพราะศักยภาพของกองทัพพม่าในช่วงปลายทศวรรษที่ 1940 และต้น 1950 ค่อนข้างอ่อนแอ รัฐบาลพม่าได้ชื่อว่า “รัฐบาลอย่างกึ่ง” เพราะมีประสิทธิภาพแค่เพียงรักษาพระนครหลวงไว้ได้เท่านั้น รัฐบาลอินเดียจึงให้การสนับสนุนด้านอาวุธแก่พม่าเมื่อได้รับการร้องขอจาก อู นู เมื่อเดือนเมษายน 1949 โดยได้ทำการส่งอาวุธจำนวนหนึ่งไปให้พม่า ซึ่ง อู นู ได้กล่าวถึงความช่วยเหลือในครั้งนี้ว่า

¹¹⁸ Gilles Boquérat, “India’s Confrontation with China Interests in Myanmar.” [Online]. Available: http://english.dvb.no/e_docs/429India-Myanmar.pdf, p. 6.

¹¹⁹ Ibid, p. 7.

¹²⁰ ในช่วงปี ค.ศ. 1950 กองทัพของจีนคณะชาติซึ่งพ่ายแพ้ให้กับพรรคคอมมิวนิสต์ ได้หลบหนีเข้ามาอยู่ในรัฐฉานของพม่าเพื่อใช้เป็นที่พักพิงผู้คนที่กลับไปสู้กับรัฐบาลใหม่ของจีน การเข้ามาอาศัยดินแดนในพม่าของทหารก๊กมินตั๋ง ทำให้พม่าหวาดเกรงว่าจีนจะใช้เป็นโอกาสในการเข้ามารุกรานพม่า

“ถ้าปราศจากอาวุธที่อินเดียส่งมาให้ในหลายครั้งนั้น พม่าก็ไม่อาจจะฟื้นจากหายนะนั้นได้ และนับตั้งแต่กลางปี ค.ศ. 1949 เป็นต้นมา ด้วยอาวุธปืนที่ เนห์รูส่งมาให้ ภัยคุกคามจากศัตรูจึงเริ่มจำกัดตัวลงจนกระทั่งลดน้อยไปในที่สุด”¹²¹

เมื่อประมวลความช่วยเหลือที่อินเดียให้กับพม่าในยุคหลังอาณานิคมแล้วจะเห็นว่าพม่าค่อนข้างจะเอนเอียงไปทางอินเดียไม่น้อยทีเดียว ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่าพม่ามีความคุ้นเคยกับอินเดียเป็นทุนอยู่แล้ว แม้ว่าส่วนหนึ่งจะไม่สู้จะไว้ใจคนอินเดียเท่าใดนักก็ตาม หากแต่ความสัมพันธ์โดยทั่วไปก็เป็นไปด้วยดี ดังนั้นจึงพบว่าในช่วงทศวรรษที่ 1950 ทั้งพม่าและอินเดียต่างมีการแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างสม่ำเสมอ มีการเยี่ยมชมระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูงเกือบทุกปี นอกจากนั้นยังมีการเยี่ยมชมอย่างไม่เป็นทางการของบรรดาผู้นำ อาทิ นายกรัฐมนตรี เนห์ รู ได้เดินทางไปเยือนอย่างกึ่ง เมื่อเดือนมิถุนายน 1950 และต่อมาในปี ค.ศ. 1954 ก็แวะเยือนอย่างกึ่งก่อนจะเดินทางไปยังนครปักกิ่งของจีน และอีกครั้งหนึ่งในเดือนกุมภาพันธ์ 1957 ในขณะที่เดียวกัน นายกรัฐมนตรีของพม่า อู นู ก็เดินทางไปเยือนอินเดียหลายครั้งเช่นกัน อาทิ ตุลาคม 1951 มีนาคม 1953 ธันวาคม 1957 กุมภาพันธ์ 1960 พฤศจิกายน 1960 สิงหาคม 1961 และมกราคม 1962 ทั้งอินเดียและพม่าต่างก็ได้ลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วย “สันติภาพและมิตรภาพที่ยั่งยืน” (Treaty of Perpetual Peace and Friendship) เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 1951 และประกาศใช้อย่างเป็นทางการในเดือนมกราคม 1952¹²²

นอกจากความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่างเนห์ รู และ อู นู จะช่วยให้สัมพันธ์พม่า-อินเดียติดตามไปด้วยแล้วยังมีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอีกคู่หนึ่งซึ่งได้หยั่งรากลึกไว้ในความสัมพันธ์ทวิภาคี ได้แก่ ความสัมพันธ์ของครอบครัว ออง ซาน กับ เนห์ รู สืบเนื่องจากภรรยาของนายพล ออง ซาน คือ ดอว์ คิน จี (Daw Khin Kyi) ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตพม่าประจำประเทศอินเดียในปี ค.ศ. 1960 ทำให้ ออง ซาน ซูจี และพี่ชายของเธอซึ่งติดตามมารดาไปทำหน้าที่ นครนิวยอร์ก ออง ซาน ซูจี จึงเติบโตมาพร้อมๆ กับสัญชัย และราจีฟ กานธี บุตรชายของอินทรา กานธี นายกรัฐมนตรีคนสำคัญของอินเดียในสมัยต่อมา ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกานธีกับ ออง ซาน จึงมีส่วนกำกับความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับพม่าในปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมาไม่มากนัก

จุดเด่นในความสัมพันธ์พม่า-อินเดีย นอกเหนือไปจากความคุ้นเคยในฐานะที่เป็นประเทศเดียวกันภายใต้การปกครองของอังกฤษแล้ว ยังถูกผนึกด้วยความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นำประเทศอีกด้วย หากแต่จะพิจารณาลงไปในเรื่องลึกซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของรัฐบาลทั้งสองจะพบว่าทั้งอินเดียและพม่าต่างมีข้อห่วงใยร่วมกันอยู่ประการหนึ่ง นั่นก็คือ “จีน” นั่นเอง สำหรับพม่าแล้วการเกรงกลัวจีนไม่ใช่เรื่องแปลกเพราะพม่าอ่อนด้อยกว่าจีนในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นกำลังพล

¹²¹ U Nu, *Saturday's Son*, Bombay : Bharatiya Vidya Bhawan, 1976, p. 235.

¹²² Renaud Egréteau, *Wooing The Generals : India's New Burma Policy*, p. 31.

จำนวนประชากร จำนวนพื้นที่และทรัพยากร ไม่ว่าจะเปรียบเทียบในมิติใดหรือระดับใด พม่าย่อมเป็นรองจีนอยู่ทุกเมื่อ แต่สำหรับอินเดียแล้ว การหวาดระแวงเป็นคนละระดับกับพม่า อินเดียมีขนาดประเทศและจำนวนประชากรพอ ๆ กับจีน ศักยภาพทางการป้องกันประเทศจึงไม่มีใครเสียเปรียบกันและกัน หากแต่อินเดียก็หวั่นระแวงว่าจีนจะสร้างสัมพันธภาพกับประเทศเพื่อนบ้านที่ประชิดติดชายแดนอินเดีย เช่น พม่า บังกลาเทศ เนปาล ภูฐาน และสิกขิม โดยเฉพาะพม่าซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย และมีชายแดนร่วมกับอินเดียยาวถึง 1,643 กิโลเมตร ถ้าพม่าแปรเปลี่ยนไปเป็นพันธมิตรที่แนบแน่นกับจีน ย่อมไม่เป็นผลดีแก่อินเดีย ในกรณีที่อินเดียและจีนเกิดข้อพิพาทกันขึ้น คั่งนั้นปัจจัยหนึ่งของการที่อินเดียยอมให้กับพม่าในหลายๆ เรื่อง โดยเฉพาะในส่วนที่สัมพันธ์กับชุมชนอินเดียในพม่า ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะอินเดียต้องการถอนน้ำใจพม่าเอาไว้เพื่อถ่วงดุลกับจีน พม่าก็เช่นกัน แม้ว่าในเบื้องต้นแล้วรัฐบาลพม่าจะไม่ไว้วางใจคนอินเดีย โดยเฉพาะชุมชนอินเดียในพม่าที่ครั้งหนึ่งเกือบจะเป็นเจ้าของที่ดินทั้งประเทศของพม่า อีกทั้งยังสามารถควบคุมเศรษฐกิจสำคัญๆ ของพม่าเอาไว้ก็ตาม แต่รัฐบาลพม่าก็จำต้องญาติดีกับอินเดีย ส่วนหนึ่งก็เพราะเอาไว้ถ่วงดุลจีนนั่นเอง ความสัมพันธ์พม่า-อินเดีย จึงมีปัจจัยที่สมประโยชน์กัน โดยต่างก็พยายามรักษาผลประโยชน์แห่งชาติโดยเฉพาะด้านความมั่นคงเอาไว้ด้วยการผนึกความสัมพันธ์ทั้งด้านการเมืองและความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ อาทิ ศาสนา และวัฒนธรรม

โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์พม่า-อินเดีย ในช่วงหลังอาณานิคมยังคงเป็นสัมพันธภาพที่ดีและมีไมตรีต่อกัน อินเดียนั้นมีความสนใจในประเทศพม่าอยู่หลายมิติและไม่เคยทอดทิ้งพม่า แต่หากให้ความช่วยเหลือตลอดมาทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร เสมอมา จวบจนกระทั่งพม่าเข้าสู่การเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจในปี ค.ศ. 1962

4.5 ความสัมพันธ์ พม่า-อินเดีย ช่วงสังคมนิยมวิถีพม่า (ค.ศ. 1962-1988)

นายพล เน วิน ได้ทำการปฏิวัติรัฐบาลพลเรือนของ อุ นู ในวันที่ 2 มีนาคม 1962 และหลังจากนั้นพม่าก็ประกาศใช้ระบบสังคมนิยมวิถีพม่า (The Burmese Way to Socialist) เป็นวิถีในทางปกครองและดำเนินการในระบบเศรษฐกิจ นโยบายต่างประเทศของพม่าในยุคนี้แทบจะตัดขาดตัวเองออกจากชุมชนโลกโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพม่ามีปัญหาการเมืองภายในที่ต้องสะสางค่อนข้างมาก ทำให้ตัดขาดตัวเองจากกิจกรรมระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับต่างประเทศไม่มากนัก แต่พม่าก็ยังให้การรับรองการเชื่อมโยงของเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ และในทางกลับกันก็ไปเชื่อมต่างประเทศด้วยเช่นกัน ตัวอย่างการแลกเปลี่ยนการเชื่อมโยงระหว่างพม่าและประเทศต่างๆ ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1962-1974 อาทิ กับประเทศจีนในช่วงปี ค.ศ. 1963 1964 1965 และ 1966 ในขณะที่การเชื่อมโยง

ระหว่างอินเดียมีเพียง 2 ครั้งคือในปี ค.ศ. 1965 และ 1970¹²³ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าพม่าในขณะนั้นพยายามจำกัดตัวเองกับความสัมพันธ์กับต่างประเทศ แม้กับประเทศเพื่อนบ้านก็แทบจะไม่มี การแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์กัน ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียและพม่าในช่วงนี้จึงเข้าสู่สภาวะดังที่อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของอินเดียคือ J.N. Dixit ได้กล่าวไว้ว่า “เป็นความสัมพันธ์ที่ต้องตามแบบแผนแต่ไม่ใช่ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด”¹²⁴

ในส่วนของอินเดีย การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของพม่าในปี ค.ศ. 1962 มีส่วนกระทบกับชุมชนอินเดียในพม่าค่อนข้างสูง โดยเฉพาะนโยบายชาตินิยม (Nationalism) ซึ่งสะท้อนผ่านการออกกฎหมายการโอนกิจการของเอกชนเข้าเป็นของรัฐ (Nationalization) กิจการของชาวต่างชาติในพม่าเป็นกลุ่มแรกที่ได้รับผลกระทบ อาทิ อุตสาหกรรมเคมี (The Imperial Chemical Industries) ถูกยึดเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 1962 ตามมาด้วยบริษัทน้ำมัน (Burma Oil Company) วันที่ 1 มกราคม 1963 บรรดาธนาคารของต่างชาติและเอกชนถูกโอนเป็นของรัฐในเดือนกุมภาพันธ์ 1963¹²⁵ และหลังจากนั้นไม่นานรัฐบาลโอนอุตสาหกรรมหลักทั้งหมดเข้าเป็นของรัฐ กิจการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การจำหน่าย การนำเข้า-ส่งออกสินค้า จะอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเคร่งครัดของรัฐ แม้กระทั่งร้านค้าปลีก รัฐก็เข้าไปควบคุมยกเลิกกิจการของผู้ประกอบการ โดยรัฐเข้าไปจัดการในรูปของสหกรณ์ เพื่อควบคุมการกำหนดราคาสินค้า

ในบรรดาเจ้าของกิจการและผู้ประกอบการที่ถูกรัฐบาลใหม่ของนายพล เน วิน ยึดกิจการไปเป็นของรัฐเหล่านี้เป็นอินเดียจำนวนไม่น้อย คนอินเดียส่วนใหญ่ที่ประกอบกิจการธนาคารและการค้าในเมืองสำคัญ เช่น ย่างกุ้ง มัณฑะเลย์ และท่าเรือสำคัญๆ บริเวณอ่าวเบงกอล จึงเป็นชุมชนกลุ่มอันดับต้นๆ ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงของนโยบายใหม่ของรัฐ¹²⁶ เมื่อธนาคารที่ชาวอินเดียเป็นเจ้าของถูกยึดทำให้ลูกค้าซึ่งเป็นคนอินเดียก็พลอยลำบากไปด้วย เพราะเบิกเงินคืนไม่ได้ และรัฐบาลใหม่ก็ไม่ยอมจ่ายค่าชดเชยให้ หรือในกรณีที่จ่ายให้ก็น้อยกว่ามูลค่าเดิม¹²⁷ อีกทั้งชาวอินเดียซึ่งเป็นเจ้าของร้านค้าปลีกที่กระจัดกระจายทั่วพม่าก็ถูกยกเลิกกิจการเมื่อรัฐก้าวเข้ามาเป็นผู้จัดจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคเองผ่านร้านค้าสหกรณ์ของรัฐ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีชาวอินเดียอพยพกลับประเทศอินเดียเป็นจำนวนมากโดยไม่ได้รับอนุญาตให้นำทรัพย์สินเงินทองติดตัวกลับไปบ้าน

¹²³ Robert Taylor's, *The State in Burma*, Honolulu: University of Hawaii Press, 1987, p. 355.

ผู้อ่านสามารถดูรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงทางการทูตของพม่าในช่วง 1962-1974 ได้เพิ่มเติม

¹²⁴ J.N. Dixit, *My South Block Years: Memoirs of a foreign secretary*, New Delhi: USPD, 1996, p. 166. In Gilles Boquérat, "India's Confrontation with China Interests in Myanmar," [Online]. Available: http://english.dvb.no/e_docs/429India-Myanmar.pdf, p. 13.

¹²⁵ David I. Steinberg, *Burma: a socialist nation of Southeast Asia*, Boulder, Colorado: Westview Press, 1982, p. 77.

¹²⁶ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals: India's New Burma Policy*, p. 34.

¹²⁷ Gilles Boquérat, "India's Confrontation with China Interests in Myanmar," [Online]. Available:

http://english.dvb.no/e_docs/429India-Myanmar.pdf, p. 13.

เลข นอกเหนือไปจากนั้นรัฐบาลยังได้กระพือความรู้สึกต่อต้านชาวอินเดียในหมู่ประชาชนพม่าที่ไม่ชอบคนอินเดียที่เข้ามาครอบครองเศรษฐกิจพม่าตั้งแต่สมัยอาณานิคมอยู่แล้ว ทำให้การหลบหนีกลับประเทศเป็นเรื่องยากลำบากอย่างยิ่ง ในระหว่างปี ค.ศ. 1962-1965 มีชาวอินเดียจำนวนกว่า 200,000 คน หลบหนีออกจากพม่า และในปี ค.ศ. 1964 รัฐบาลอินเดียออกเงินเพื่อรับชาวอินเดียกลับประเทศอีกจำนวนกว่า 40,000 คน¹²⁸ กล่าวกันว่าการอพยพกลับของนักธุรกิจและพ่อค้าชาวอินเดียในช่วงสังคมนิยมวิधिพม่าทำให้เศรษฐกิจของพม่าชว่นเซไปอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องเพราะชาวอินเดียถือเป็นปัจจัยสำคัญของเศรษฐกิจพม่า

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลอินเดียจะตระหนักดีว่าประชาชนของคนถูกรัฐบาลใหม่ของพม่า รังแกอย่างหนักหน่วง แต่รัฐบาลอินเดียก็ไม่มีปฏิกิริยารุนแรงตอบโต้พม่าแต่อย่างใด ส่วนหนึ่งเป็นเพราะอินเดียในช่วงปี ค.ศ. 1962 ติดพันทำสงครามกับจีน และอินเดียเป็นฝ่ายแพ้สงครามทำให้อินเดียภายใต้การนำของบัณฑิต เนห์ รู ก่อนข้างจะเก็บเนื้อเก็บตัว และเมื่อนายพล เน วิน ได้ไปเยือนอินเดียในปี ค.ศ. 1965 และได้กล่าวกับรัฐบาลอินเดียว่า “ชาวต่างชาติ (ซึ่งหมายรวมถึงชาวอินเดีย) ซึ่งอาศัยในพม่าและสามารถทำคนให้เป็นประโยชน์ต่อระเบียบสังคมใหม่ของพม่าได้ ก็จะได้รับความสะดวกในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในฐานะประชาชนของพม่าในกรณีที่เขาเหล่านั้นต้องการที่จะเป็นประชาชนพม่า”¹²⁹ เมื่อได้รับการรับประกันจากผู้นำประเทศพม่า ทำให้รัฐบาลอินเดียค่อนข้างจะพอใจเพราะนอกเหนือจากเรื่องกิจการภายในในระดับประชาชนแล้ว รัฐบาลอินเดียยังมีเรื่องที่ต้องกังวลมากกว่าคือการรุกคืบของจีนเข้าสู่ชายแดนภาคตะวันออกของอินเดีย เพราะหากพม่าไม่ให้ความร่วมมือกับอินเดียในการป้องกันและควบคุมสถานการณ์เกี่ยวกับกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณชายแดนอินเดีย-จีน และอินเดีย-พม่าแล้ว อินเดียจะต้องเผชิญหน้ากับปัญหาความมั่นคงภายในอย่างใหญ่หลวง ทั้งนี้เป็นเพราะอินเดียพบว่าจีนนั้นให้การสนับสนุนกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์นกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนจีน-อินเดียอยู่ ดังนั้นจึงต้องหาทางสกัดการแผ่อิทธิพลของจีนเข้าสู่รัฐบาลพม่า

รัฐบาลอินเดียค่อนข้างจะปักใจเชื่อว่าจีนใช้ประโยชน์จากการที่รัฐบาลกลางของอินเดียไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ในบริเวณชายแดนด้านตะวันออกเฉียงเหนือได้ เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้เป็นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ อาทิ ไมโซ (Mizo) และ นากา (Naga) ซึ่งเป็นชนเผ่าที่อยู่ในบริเวณเทือกเขาตามตะเข็บพรมแดนระหว่างอินเดียและพม่า ซึ่งไม่พอใจที่จะอยู่ภายใต้การปกครองของอินเดียและมีความต้องการที่จะแยกตัวเป็นอิสระ กองกำลังของทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์อาศัยพื้นที่บริเวณเทือกเขาและป่าทึบเป็นที่ซ่อนสมุ่กำลังเพื่อประกาศตัวเป็นอิสระภาพ ไม่ขึ้นอยู่กับรัฐบาลอินเดีย ในทันทีที่อินเดียเป็นอิสระภาพจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1947 รัฐบาลพม่าและอินเดียได้

¹²⁸ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals: India's New Burma Policy*, p. 35.

¹²⁹ Gilles Boquérat, "India's Confrontation with China Interests in Myanmar," [Online]. Available:

http://english.dvb.no/e_docs/429India-Myanmar.pdf, p. 13.

เลข นอกเหนือไปจากนั้นรัฐบาลยังได้กระพือความรู้สึกต่อต้านชาวอินเดียในหมู่ประชาชนพม่าที่ไม่ชอบคนอินเดียที่เข้ามาครอบครองเศรษฐกิจพม่าตั้งแต่สมัยอาณานิคมอยู่แล้ว ทำให้การหลบหนีกลับประเทศเป็นเรื่องยากลำบากอย่างยิ่ง ในระหว่างปี ค.ศ. 1962-1965 มีชาวอินเดียจำนวนกว่า 200,000 คน หลบหนีออกจากพม่า และในปี ค.ศ. 1964 รัฐบาลอินเดียออกเงินเพื่อรับชาวอินเดียกลับประเทศอีกจำนวนกว่า 40,000 คน¹²⁸ กล่าวกันว่า การอพยพกลับของนักธุรกิจและพ่อค้าชาวอินเดียในช่วงสังคมนิยมวิธิพม่าทำให้เศรษฐกิจของพม่าซวนเซไปอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องเพราะชาวอินเดียถือเป็นปัจจัยสำคัญของเศรษฐกิจพม่า

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลอินเดียจะตระหนักดีว่าประชาชนของคนถูกรัฐบาลใหม่ของพม่า รังแกอย่างหนักหน่วง แต่รัฐบาลอินเดียก็ไม่มีปฏิกิริยารุนแรงตอบโต้พม่าแต่อย่างใด ส่วนหนึ่งเป็นเพราะอินเดียในช่วงปี ค.ศ. 1962 ติดพันทำสงครามกับจีน และอินเดียเป็นฝ่ายแพ้สงครามทำให้อินเดียภายใต้การนำของบังจิต เนห์ รู ก่อนข้างจะเก็บเนื้อเก็บตัว และเมื่อนายพล เน วิน ได้ไปเยือนอินเดียในปี ค.ศ. 1965 และได้กล่าวกับรัฐบาลอินเดียว่า “ชาวต่างชาติ (ซึ่งหมายรวมถึงชาวอินเดีย) ซึ่งอาศัยในพม่าและสามารถทำคนให้เป็นประโยชน์ต่อระเบียบสังคมใหม่ของพม่าได้ ก็จะได้รับความสะดวกในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในฐานะประชาชนของพม่าในกรณีที่เขาเหล่านั้นต้องการที่จะเป็นประชาชนพม่า”¹²⁹ เมื่อได้รับการรับประกันจากผู้นำประเทศพม่า ทำให้รัฐบาลอินเดียค่อนข้างจะพอใจเพราะนอกเหนือจากเรื่องกิจการภายในในระดับประชาชนแล้ว รัฐบาลอินเดียยังมีเรื่องที่ต้องกังวลมากกว่าคือการรุกคืบของจีนเข้าสู่ชายแดนภาคตะวันออกของอินเดีย เพราะหากพม่าไม่ให้ความร่วมมือกับอินเดียในการป้องกันและควบคุมสถานการณ์เกี่ยวกับกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณชายแดนอินเดีย-จีน และอินเดีย-พม่าแล้ว อินเดียจะต้องเผชิญหน้ากับปัญหาความมั่นคงภายในอย่างใหญ่หลวง ทั้งนี้เป็นเพราะอินเดียพบว่าจีนนั้นให้การสนับสนุนกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนจีน-อินเดียอยู่ ดังนั้นจึงต้องหาทางสกัดการแผ่อิทธิพลของจีนเข้าสู่รัฐบาลพม่า

รัฐบาลอินเดียค่อนข้างจะปักใจเชื่อว่าจีนใช้ประโยชน์จากการที่รัฐบาลกลางของอินเดียไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ในบริเวณชายแดนด้านตะวันออกเฉียงเหนือได้ เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้เป็นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ อาทิ ไมโซ (Mizo) และ นากา (Naga) ซึ่งเป็นชนเผ่าที่อยู่ในบริเวณเทือกเขาตามตะเข็บพรมแดนระหว่างอินเดียและพม่า ซึ่งไม่พอใจที่จะอยู่ภายใต้การปกครองของอินเดียและมีความต้องการที่จะแยกตัวเป็นอิสระ กองกำลังของทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์อาศัยพื้นที่บริเวณเทือกเขาและป่าทึบเป็นที่ซ่อนตัวเพื่อประกาศตัวเป็นอิสระภาพ ไม่ขึ้นอยู่กับรัฐบาลอินเดีย ในทันทีที่อินเดียเป็นอิสระภาพจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1947 รัฐบาลพม่าและอินเดียได้

¹²⁸ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals: India's New Burma Policy*, p. 35.

¹²⁹ Gilles Boquérat, "India's Confrontation with China Interests in Myanmar," [Online]. Available:

http://cng.ish.dvb.no/e_docs/429India-Myanmar.pdf, p. 13.

แขนที่เป็นสัญลักษณ์ของ Red Guard อย่างเปิดเผย ทำให้นักศึกษาพม่าไม่พอใจจนเกิดปะทะกันระหว่างนักศึกษาพม่าและเยาวชนจีนจนถึงขั้นต่อสู้ ตามมาด้วยการสมทบของชาวพม่าที่ไม่พอใจคนจีนเป็นทุนอยู่แล้ว กอปรกับเจ้าหน้าที่ของสถานทูตจีนในย่างกุ้งถูกชาวพม่าแทงตาย นักศึกษาจีนในย่างกุ้งประท้วงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำร้ายครูชาวพม่า ตามมาด้วยการเผาธงชาติพม่า เหตุการณ์บานปลายจนเกิดการปะทะกันระหว่างชุมชนชาวจีนกับชาวพม่า รัฐบาลพม่าต้องสั่งปิดล้อมบริเวณที่ชาวจีนอาศัยอยู่เป็นการชั่วคราวเพราะเกรงจะถูกชาวพม่าทำลายรุนแรงขึ้น เหตุการณ์รุนแรงกินเวลายาวนานตลอดระยะเวลาหนึ่งเดือนกว่าเหตุการณ์จะสงบเรียบร้อย¹³¹ แม้รัฐบาลพม่าจะควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ แต่ทางรัฐบาลจีนก็เรียกทูตจีนกลับประเทศทันที ชาวจีนพากันเดินขบวนไปประท้วงที่หน้าสถานทูตพม่าในกรุงปักกิ่งและสถานปักกิ่งได้โจมตีนายพล เน วิน อย่างเปิดเผย และให้สมณูนามนายพล เน วิน ว่า “เจียง ไคเช็ก ชาวพม่า” และเรียกสภาปฏิวัติของนายพล เน วิน ว่าเป็น “ฟาสซิสต์” และเป็น “สังคมนิยมที่น่ารังเกียจ” ที่มีกรกระทำอันหยาบช้ำในการปล้นและสังหารประชาชนอย่างโหดเหี้ยม¹³²

หลังความสัมพันธ์ จีน-พม่า เสื่อมทรามลง นายพล เน วิน จึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอินเดีย เขาเดินทางไปเยือนอินเดียอย่างไม่เป็นทางการเป็นเวลาหนึ่งอาทิตย์เพื่อปรึกษาหารือกับอินทรีรา คานธี ท่ามกลางความไม่พึงพอใจอย่างใหญ่หลวงของจีน เชื่อกันว่าการเยือนอินเดียของนายพล เน วิน ในครั้งนี้เขาได้พูดคุยถึงเรื่องภัยคุกคามจากจีนซึ่งเป็นปัญหาร่วมระหว่างพม่าและอินเดีย และตกลงที่จะมีความร่วมมือกันในการระแวดระวัง “ภัยจีน” ที่กำลังเผชิญอยู่ วิทยุปักกิ่งซึ่งระแคะระคายการเยือนจีนอย่างไม่เป็นทางการของนายพล เน วิน และได้ออกอากาศโจมตีนายพล เน วิน ทางสถานีวิทยุปักกิ่งเป็นภาษาพม่า และเรียกรัฐบาลของเน วิน ว่า “รัฐบาลเผด็จการฟาสซิสต์”¹³³ หลังจากนั้นไม่นาน อินทรีรา คานธี นายกรัฐมนตรีอินเดียก็เดินทางไปเยือนพม่า ตามมาด้วยการมาเยือนอินเดียของนายพล เน วิน อีกครั้งในปี ค.ศ. 1970 ตามคำเชิญของประธานาธิบดีอินเดีย V.V. Giri ในระหว่างวันที่ 15-22 มกราคม ซึ่งนอกเหนือจากการเจรจาเรื่องความมั่นคงแล้ว พม่าและอินเดียก็มีข้อตกลงในความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าด้วย

โดยสรุป ตลอดระยะเวลาที่พม่าเข้าสู่ระบบสังคมนิยมวิถีพม่า (ค.ศ. 1962-1988) ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียบกับพม่าก็ไม่ถึงกับเหินห่างกันเกือบจะสิ้นเชิง ในทางกลับกัน ทั้งพม่าและอินเดียต่างมีปัจจัยร่วมในการที่จะทำให้อัตนชนพม่าเข้าหากันและพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งก็คือ “ภัยคุกคาม” จากจีนนั่นเอง ดังนั้นแม้ว่าพม่าจะหวาดระแวงและรังเกียจคนอินเดีย ซึ่งเคยได้เข้าไปแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจในพม่ามากเพียงใด แต่ด้วยนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในอันที่

¹³¹ Robert A. Holmes, “China-Burma Relationship since the Rift”, *Asia Survey*, 12,8 (1972): 686-687.

¹³² Martin Smith, *Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity*, p. 226.

¹³³ Thin Thin Aung and Soe Myint, “India-Burma relations in Challenges to Democratization,” in *Burma: Perspectives on multilateral and bilateral response*, Stockholm : International IDEA, 2001, p. 92.

จำเป็นต้องมีมิตรประเทศที่มีแสนยานุภาพใกล้เคียงกับจีนไว้คอยให้ความช่วยเหลือ ทำให้พม่าไม่อาจทำตัวเหินห่างจากอินเดียได้ ในเวลาเดียวกัน อินเดียเองก็จำเป็นต้องพึ่งพม่าในด้านภูมิศาสตร์ เพราะพม่าสามารถทำหน้าที่รัฐกันชน (Buffer State) ระหว่างจีนกับอินเดียได้ การหว่านล้อมให้พม่ามาเป็นมิตรกับอินเดียจึงเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายความมั่นคงของประเทศอินเดียเช่นกัน ความสัมพันธ์ระหว่างพม่าและอินเดียในช่วงปี ค.ศ. 1962-1988 จึงไม่มีอะไรแตกต่างไปจากช่วงปี ค.ศ. 1948-1962 มากเท่าใดนัก แม้ว่าในช่วงระยะหลัง พม่าจะค่อนข้างเก็บเนื้อเก็บตัวและโดดเดี่ยวตนเองจากเวทีการเมืองระหว่างประเทศมากก็ตาม หากแต่สำหรับประเทศเพื่อนบ้านเฉกเช่นอินเดียแล้ว นายพล เน วิน กลับให้ความสำคัญเป็นอย่างมากและคอยดูแลให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศดำเนินไปด้วยดีโดยไม่มีการสะดุด

4.6 1988 : จุดเปลี่ยนที่สำคัญของความสัมพันธ์อินเดีย-พม่า

ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียบกับพม่าต้องมาเจอกับอุบัติเหตุในปี ค.ศ. 1988 อันเป็นปีที่หักเหความสัมพันธ์ที่สืบสานติดต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาการเมืองภายในของพม่าในช่วงครึ่งปีหลังของปี ค.ศ. 1988 ซึ่งมีสาเหตุมาจากความไม่พอใจของประชาชนพม่าต่อรัฐบาลทหารที่ปกครองประเทศมายาวนานถึง 26 ปี โดยไม่ได้ทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นแต่อย่างใด ในทางกลับกันความเป็นอยู่ของประชาชนกลับเลวร้ายลงอันเนื่องมาจากระบบเศรษฐกิจแบบ “สังคมนิยมวิถิพม่า” ซึ่งรัฐบาลเข้ามาควบคุมกิจการด้านเศรษฐกิจทั้งหมด

Renaud Egreteau วิเคราะห์ว่า อันที่จริงแล้วแม้ว่ารัฐบาลจะประกาศใช้ระบบ “สังคมนิยมวิถิพม่า” มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962 โดยเข้ามาควบคุมกิจการการค้าทั้งหมดของประเทศ ทั้งการค้าระหว่างประเทศและการค้าภายในในรูปแบบของร้านค้าสหกรณ์ แต่ในภาคปฏิบัติแล้วประชาชนชาวพม่าในทุกส่วนของภาคสังคมต่างทำธุรกิจใน “ตลาดมืด” (Black Market) เสมอมา และครอบครัวชาวพม่าส่วนใหญ่ก็สามารถหาเงินและออมเงินเองโดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับระบบการคลังของรัฐบาล และประชาชนชาวพม่าก็พอใจที่จะดำเนินระบบเศรษฐกิจเช่นนั้น หากรัฐบาลจะไม่เข้าไปแทรกแซงระบบเศรษฐกิจของชาวบ้าน หากแต่ฟางเส้นสุดท้ายของประชาชนชาวพม่าก็มาถึงเมื่อรัฐบาลประกาศยกเลิกธนบัตรใบละ 75 จี๊ด และ 25 จี๊ด และออกธนบัตรใบละ 90 จี๊ด และ 45 จี๊ด ออกมาให้ใช้แทน (ทั้งนี้เพราะเลข 9 ถือเป็นเลขมงคลประจำตัวนายพล เน วิน) การประกาศยกเลิกธนบัตรกระทำกันในวันศุกร์และมีผลใช้ในวันรุ่งขึ้น ทำให้ประชาชนไม่พอใจเป็นอย่างมากเพราะเงินออมที่ประชาชนเก็บไว้ส่วนใหญ่เป็นธนบัตรใบละ 75 และ 25 จี๊ด การกระทำของรัฐบาลส่งผลให้ประชาชนกลายเป็นคนจนภายในเวลาชั่วข้ามคืน และนี่เป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนออกมา

สมทบกับนักศึกษาพม่าก่อการประท้วงรัฐบาลจนเป็นเหตุให้มีประชาชนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการปราบปรามอย่างรุนแรงจากฝ่ายรัฐบาล¹³⁴

การปราบปรามประชาชนอย่างรุนแรงในวันที่ 8 เดือนสิงหาคม ค.ศ.1988 อันเป็นที่มาของ รหัสเลข 8-8-88 ซึ่งฝ่ายนักศึกษาพม่าและกลุ่มต่อต้านรัฐบาลทหารถือเป็นเลขมงคลนับแต่นั้นมา ทำให้บรรดาชุมชนโลกพากันประณามและประท้วงรัฐบาลทหารพม่าภายใต้การนำของนายพล เน วินอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้นายพล เน วิน ลาออกจากตำแหน่งทางการเมืองทุกตำแหน่งในรัฐบาล และมีการตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นมาในนามของสภารักษาความสงบและระเบียบแห่งรัฐ (The State Law and Order Restoration Council – SLORC) ในปี ค.ศ. 1988 นั่นเอง รัฐบาลใหม่ยกเลิกระบบ เศรษฐกิจ “สังคมนิยมวิถีม้า” และหันมาทำการปฏิรูปเศรษฐกิจกันยกใหญ่ มีการประกาศใช้ กฎหมายว่าด้วยการลงทุนต่างชาติ (The Foreign Investment Law) ในปี ค.ศ. 1988 นโยบาย เศรษฐกิจแผนใหม่ถูกแนะนำให้กับประชาชนโดยพม่าจะเดินหน้าเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาด เสรี (Market Oriented) ให้ประชาชนสามารถเข้ามาดำเนินกิจการด้านเศรษฐกิจได้

การดำเนินการของ SLORC ต่อประชาชนพม่าทำให้รัฐบาลอินเดียซึ่งให้ความสำคัญกับ ระบอบประชาธิปไตยไม่พอใจรัฐบาลทหารพม่าเป็นอย่างมาก และอินเดียจัดเป็นประเทศในอันดับ ดันๆ ที่ยื่นหัตถ์ให้การสนับสนุนฝ่ายต่อต้านรัฐบาล ซึ่งได้แก่ นักศึกษา นักการเมือง และประชาชน ทั่วไป สถานทูตอินเดียในนครย่างกุ้งให้ความช่วยเหลือแก่บรรดานักศึกษาพม่า ประชาชน และ ข้าราชการที่ถูกรัฐบาลคุกคาม นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่สถานทูตอินเดียยังคงติดต่อกับกลุ่มนักศึกษา พม่ากลุ่ม All Burma Federation of Student's Unions (ABFSU) กับ ออง ซาน ซูจี และ อู นู อดีต นายกรัฐมนตรีของพม่า ตลอดช่วงเวลาที่มีการประท้วงรัฐบาลในช่วงครึ่งปีหลังของปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา¹³⁵ นอกจากนี้ รัฐบาลอินเดียยังให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาพม่าและกลุ่มเคลื่อนไหว ทางการเมืองที่หลบหนีออกจากพม่าไปยังชายแดนอินเดียโดยสถานทูตอินเดียในย่างกุ้งให้เงิน สนับสนุนค่าเดินทางในการหลบหนี และเมื่อเดินทางไปถึงชายแดนแล้ว รัฐบาลอินเดียยังได้สร้าง ค่ายหลบภัยให้กับนักศึกษาในแคว้นไมโซราม (Mizoram) และมณีปุระ (Manipur) อีกด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในขณะนั้นคือ นาราซิมฮา ราว (Narasimha Rao) ซึ่งต่อมา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อที่ประชุมรัฐสภาอินเดียในปี ค.ศ. 1989 ว่าได้มีการ “กำชับ อย่างเข้มงวด”ว่าจะไม่มีการส่งกลับผู้หนีภัยการเมืองจากพม่าที่เข้ามาหลบภัยในอินเดียอย่าง เด็ดขาด¹³⁶ การประกาศจุดยืนของรัฐบาลอินเดียทำให้รัฐบาลทหารพม่าหรือ SLORC ไม่ พอใจเป็นอย่างมากเพราะอินเดียไม่ริรอที่จะแสดงให้เห็นว่ามีความเห็นอกเห็นใจกลุ่มเคลื่อนไหว เพื่อประชาธิปไตย และให้การสนับสนุนอย่างเปิดเผย โดยเฉพาะเมื่อ SLORC ปฏิเสธให้พรรค

¹³⁴ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals: India's New Burma Policy*, p. 37.

¹³⁵ พันธุ์สุรย์ ตดาวัลย์, *การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองพม่า*, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541, หน้า 62.

¹³⁶ Thin Thin Aung and Soe Myint, "India-Burma relations in Challenges to Democratization," p. 93.

สันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (The National League for Democracy – NLD) ซึ่งมี ออง ซาน ซูจี เป็นเลขาธิการพรรคซึ่งชนะการเลือกตั้งอย่างท่วมท้นในปี ค.ศ. 1990 ยิ่งทำให้รัฐบาลอินเดียนถอยห่างจาก SLORC มากยิ่งขึ้น และหันไปให้การสนับสนุนฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างที่แสดงถึงจุดยืนของรัฐบาลอินเดียนคือการพิจารณาพิพากษาคดียึดเครื่องบินโดยนักศึกษาพม่าในไทย โซ มินท์ (Soe Myint) พร้อมเพื่อน ได้บุกยึดเครื่องบินสายการบินไทย (Thai Airways) เพื่อบินไปยังกรุงกัลกัตตา (Calcutta) เมื่อเดือนพฤศจิกายน 1990 ถึงแม้ว่าการจับเครื่องบินจะไม่ได้มีอันตรายใดๆ คือนักบินและผู้โดยสารแต่อย่างไร เพราะโซ มินท์ ประกาศว่าการกระทำของเขาทำไปเพื่อเรียกร้องให้ประชาคมโลกหันมาให้ความสนใจกับการกระทำอันเป็นเผด็จการของ SLORC เท่านั้น หากได้มีเจตนาในการทำร้ายผู้ใดไม่ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม โซ มินท์ และเพื่อนก็ถูกทางการอินเดียนจับกุมตัวทันทีที่เครื่องบินจอดลงที่กัลกัตตา และถูกนำตัวขึ้นศาลเพื่อพิพากษาคดี ศาลอินเดียนพิพากษาว่าจำเลยทำผิดข้อหาวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลทหารพม่า จึงถูกจำคุกเป็นเวลา 3 เดือน และถูกปล่อยตัวออกไปในเดือนกุมภาพันธ์ 1991 การกระทำของรัฐบาลอินเดียนต่อกรณีนี้ทำให้รัฐบาลพม่าโกรธและไม่พอใจรัฐบาลอินเดียนเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นยังพบว่าข้าราชการระดับสูงของอินเดียน อาทิ จอร์จ เฟร์นันเดส (George Fernandes) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในสมัยนั้นได้เปิดบ้านให้เป็นสำนักงานของกลุ่มนักศึกษาพม่ากลุ่ม All Burma Students League เพื่อดำเนินกิจกรรมต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าอย่างเปิดเผยเลยทีเดียว¹³⁷

นโยบายของอินเดียนในช่วงเวลานี้ได้โน้มเอียงไปยังฝ่ายพรรคฝ่ายค้านคือ NLD และกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตย โดยมีความหวังว่าเมื่อ ออง ซาน ซูจี ซึ่งมีความสนิทสนมกับผู้นำของอินเดียนในขณะนั้นคือตระกูลคานธี ได้กลับมามีชัยชนะเหนือรัฐบาลทหารพม่าและสามารถจัดตั้งรัฐบาลพลเรือนได้ รัฐบาลอินเดียนจะได้ประโยชน์จาก ทั้งนี้เพราะ ออง ซาน ซูจี มีความคุ้นเคยและมีความไว้วางใจในอินเดียนมาตั้งแต่สมัยที่มารดาของเธอดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตพม่าประจำอินเดียนในระหว่างปี ค.ศ. 1960-1967 ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่รัฐบาลอินเดียนจะให้การสนับสนุนพรรค NLD อย่างเต็มที่โดยไม่สนใจกับการประท้วงของฝ่าย SLORC แม้แต่น้อย

ความสัมพันธ์พม่า-อินเดียน จึงดำเนินมาถึงจุดตึงต้านับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา และดูเหมือนว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอื่นแต่อย่างไร จวบจนกระทั่งอินเดียนได้เห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในความสัมพันธ์ระหว่างจีนและพม่าที่ก่อตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่เหตุการณ์ความไม่สงบในพม่าเมื่อเดือนสิงหาคม 1988 เพราะดูเหมือนว่าในขณะที่อินเดียนแสดงท่าทีเหินห่างและชาเย็นต่อพม่าในนั้น รัฐบาลจีนที่ปักกิ่งกลับให้ความช่วยเหลือและเอื้ออาทรต่อพม่าอย่างผิดสังเกต โดยรัฐบาลจีนเป็นประเทศแรกๆ ที่ให้การสนับสนุนและรับรองรัฐบาลใหม่ของ

¹³⁷ Renaud Egréteau, "India and Burma / Myanmar Relations: From Idealism to Realism"

พม่าหรือ SLOC เกิดขึ้นที่ในปี ค.ศ. 1988 และในปีเดียวกันนั้นเองที่รัฐบาลจีนลงนามในสัญญาการค้าชายแดนกับพม่าท่ามกลางการแข่งขันทางเศรษฐกิจจากนานาประเทศ โดยเฉพาะจากสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป นอกจากนี้จะทำสัญญาการค้ากับพม่าแล้ว จีนยังให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจแก่พม่าในหลากหลายรูปแบบจนพม่าฟื้นตัวจากเศรษฐกิจที่ซบเซาในปลายทศวรรษที่ 1980 มาได้ การใกล้ชิดระหว่างพม่ากับจีนทำให้อินเดียต้องหันกลับมาทบทวนนโยบายต่างประเทศของตนต่อพม่าอย่างจริงจังอีกครั้ง กอร์ปกับพลังในการต่อสู้ของพรรค NLD และกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยไม่แพ้กันเท่าที่ควร ในทางกลับกันกลับอ่อนแรงตามเวลาที่ทอดนานออกไป ในขณะที่ SLOC ด้วยความช่วยเหลือทั้งด้านอาวุธและเทคโนโลยีทางการทหารกลับพัฒนากองทัพให้แข็งแกร่งขึ้นมาได้ ทำให้รัฐบาลอินเดียมองว่าควรให้การสนับสนุนพรรค NLD และกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยนั้นนับวันแต่จะทำให้อินเดียถอยห่างจากพม่าออกไปเรื่อยๆ เปิดทางสะดวกให้กับจีน “คู่ปรับเก่า” ให้เข้าไปแผ่อิทธิพลในพม่าได้อย่างเต็มที่ และท้ายสุดความสัมพันธ์ระหว่างจีนและพม่าอาจจะหวนกลับมาเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของอินเดียอีกครั้งก็เป็นได้ ดังนั้นอินเดียจึงได้ปรับนโยบายต่อพม่าใหม่อีกครั้งในปี ค.ศ. 1992 ซึ่งรัฐบาลอินเดียมาพร้อมกับนโยบายต่างประเทศใหม่ภายใต้ชื่อว่า “นโยบายมุ่งตะวันออก” (Look East Policy) ซึ่งหมายถึงการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศทางทิศตะวันออกของอินเดียซึ่งก็หมายถึงภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ทั้งภูมิภาคนั่นเอง

4.7 จุดหักเหในความสัมพันธ์ อินเดีย-พม่า

ประเด็นที่เป็นปัจจัยสำคัญในความสัมพันธ์ อินเดีย-พม่า ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันได้แก่ประเด็นเหล่านี้คือ 1) คนอินเดียในพม่า 2) กลุ่มชาติพันธุ์และกองกำลังบริเวณชายแดน อินเดีย-พม่า 3) การแทรกแซงของจีน ทั้งสามประเด็นนี้ดำรงอยู่ควบคู่กันไปหากแต่ในบางช่วงเวลาบางประเด็นจะเป็นเนื้อหาสาระสำคัญที่ช่วงชิงพื้นที่มากกว่าประเด็นอื่น อาทิ ประเด็นคนอินเดียในพม่าซึ่งเป็นประเด็นสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยอาณานิคม โดยอังกฤษสนับสนุนให้ชาวอินเดียอพยพย้ายถิ่นเข้าไปอยู่ในพม่าเพื่อประกอบอาชีพและรับราชการรับใช้บรรดาข้าราชการระดับสูงของอังกฤษ และเมื่ออังกฤษให้เอกราชแก่พม่าทำให้คนอินเดียเหล่านี้ตกค้างอยู่ในพม่าเป็นจำนวนมาก และได้กลายเป็นเป้าหมายในการกวาดล้างของรัฐบาลพม่าและสังคมนิยมพม่าในฐานะคนต่างชาติ รัฐบาลอินเดียต้องเข้าไปประสานสัมพันธ์กับรัฐบาลพม่าเพื่อหาทางผ่อนหนักให้เป็นเบาแก่ประชาชนของตน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการอพยพกลับประเทศอินเดียหลังช่วงปี ค.ศ. 1962 เป็นต้นมา

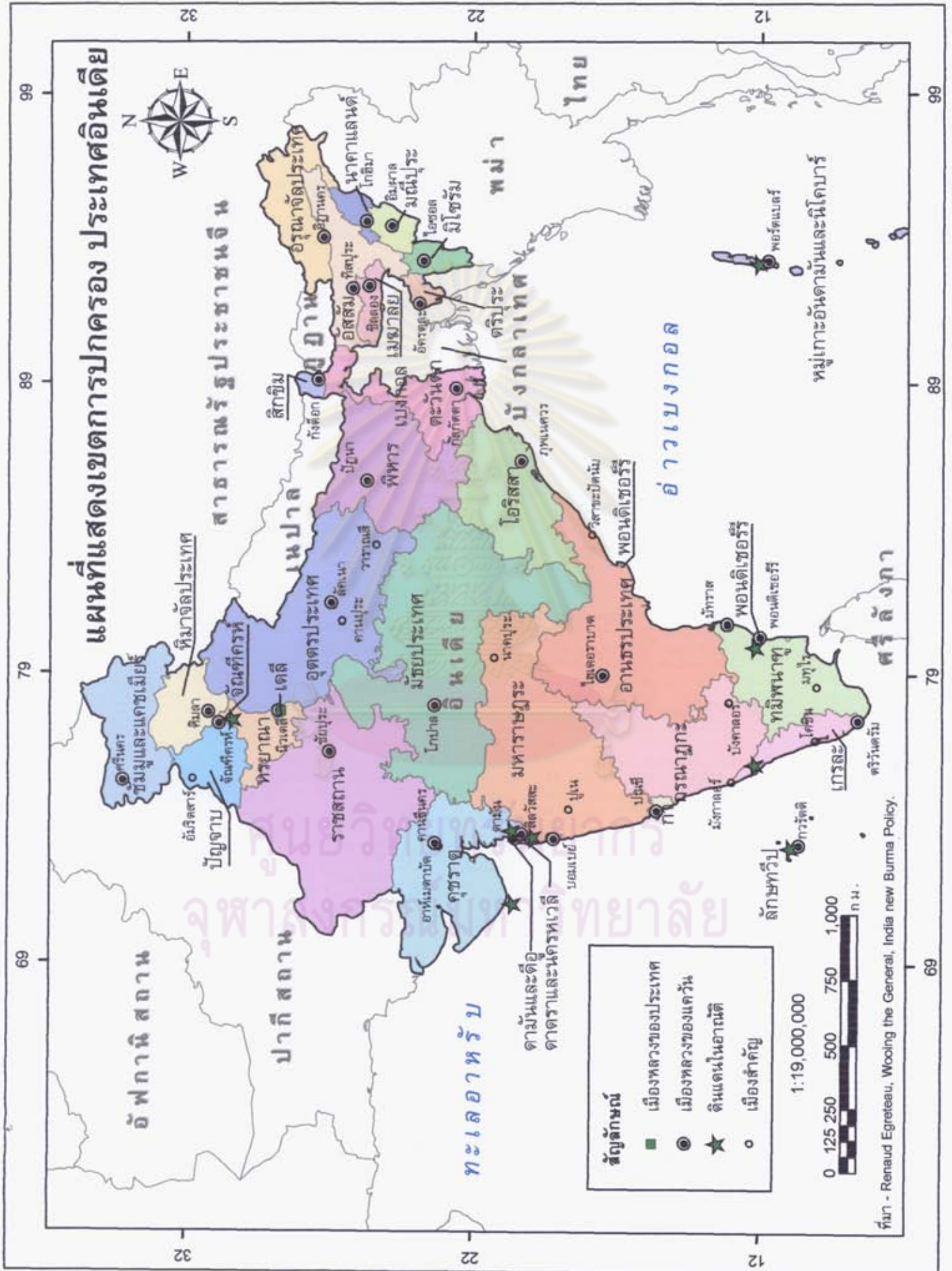
อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ารัฐบาลอินเดียกับพม่าจะหาข้อตกลงร่วมกันในเรื่องคนอินเดียในพม่าได้ในระดับเป็นที่พอใจของทุกฝ่ายแล้ว หากแต่ก็ยังมีรายละเอียดในส่วนของประชากรอินเดียที่ไม่ได้รับการยอมรับในฐานะพลเมืองเต็มขั้นของพม่าอยู่หลายส่วนด้วยกัน และได้กลายเป็น

ประเด็นการเลือกปฏิบัติของรัฐบาลต่อกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในพม่า ไปซึ่งไม่ได้เฉพาะเจาะจงเฉพาะชาวอินเดียเท่านั้น หากแต่ยังครอบคลุมไปถึงกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่นๆ อาทิ กะเหรี่ยง มอญ ไทใหญ่ คะฉิ่น ชิน และอะร่ากัน เป็นต้น ประชากรของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ได้ตกเป็นเหยื่อของการเลือกปฏิบัติของรัฐบาลอย่างเห็นได้ชัดเจน เป็นสาเหตุให้เกิดขบวนการต่อต้านรัฐในรูปแบบต่างๆ กัน อาทิ กองกำลังต่อต้านรัฐ สมาคมหรือองค์กรเอกชนที่เคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย และการชูประเด็นสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

ในส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณอินเดีย-พม่า นั้นมีรายละเอียดที่น่าสนใจหลายประการ และได้กลายมาเป็นประเด็นสำคัญในความสัมพันธ์อินเดีย-พม่าในยุคหลังปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา โดยเฉพาะตั้งแต่จีนได้แผ่อิทธิพลเข้าไปในพม่าจนดูเหมือนว่าพม่าได้ตกไปอยู่ภายใต้อาณัติของจีนทางด้านเศรษฐกิจไปแล้ว ซึ่งหากปล่อยให้สถานการณ์พัฒนาไปเรื่อยๆ พม่าก็อาจจะต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของจีนไปมากกว่าทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งอินเดียเองก็ให้ความสนใจอยู่ไม่น้อย การเฝ้าระวังชายแดนด้านตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียจึงเป็นประเด็นที่ได้กลายมาเป็นประเด็นสำคัญในปัจจุบัน ไปโดยปริยาย

4.8 ความสัมพันธ์ พม่า-อินเดีย ในบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์

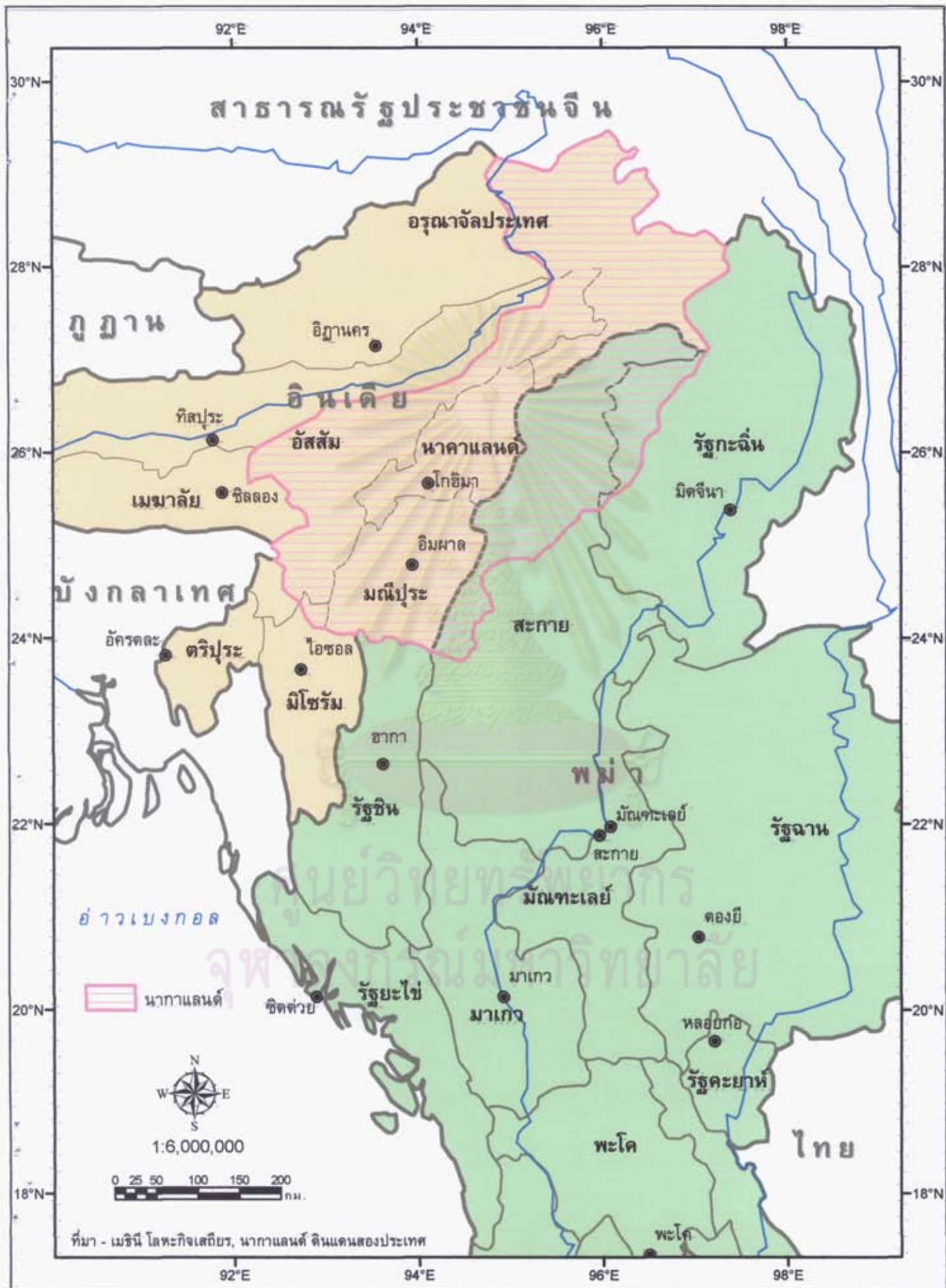
นักวิชาการที่ทำการศึกษารื่องความสัมพันธ์ 3 เสา ระหว่างอินเดีย พม่า และจีน ต่างมีความเห็นพ้องต้องกันว่า ปัจจัยที่ทำให้อินเดียหักเหนโยบายต่างประเทศต่อพม่าจากสุดขั้วในปี ค.ศ. 1988 มาเป็นอีกสุดขั้วหนึ่งในปี ค.ศ. 1992 นั้นมีสาเหตุหลักมาจากปัจจัยจีน (Sino Factor) เป็นสำคัญ ซึ่งก็เป็นเรื่องที่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยหลายปัจจัยด้วยกัน อันจะกล่าวต่อไปในภายหลัง แต่อีกปัจจัยหนึ่งซึ่งมีความสำคัญไม่แพ้ปัจจัยจีนและมีความเกี่ยวเนื่องกับจีนในหลายมิติด้วยเช่นกันก็คือ ปัจจัยว่าด้วยความมั่นคงในบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียอันสัมพันธ์กับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ ซึ่งยังคงปฏิบัติการต่อต้านอำนาจรัฐบาลกลางของอินเดียอย่างเข้มแข็งนั่นเอง กองกำลังเหล่านี้เป็นตัวแหนดของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนอินเดีย-พม่า อินเดีย-จีน อินเดีย-บังคลาเทศ สิกขิม และภูฐาน ซึ่งมีประวัติศาสตร์การต่อสู้ที่ยาวนานและเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อินเดียไม่สามารถพัฒนาดินแดนในบริเวณเหล่านี้ได้ เปิดโอกาสให้ดินแดนบริเวณนี้เป็นเขตปลอดอำนาจรัฐ และเอื้อประโยชน์ต่อกิจกรรมอันเป็นกิจกรรมนอกกฎหมายได้อย่างสะดวก ไม่ผิดอะไรกับชายแดนไทย-พม่า ชายแดนพม่า-ลาว และชายแดนจีน-พม่า โดยเฉพาะแต่อินเดียเท่านั้นที่มีความกังวลต่อปัจจัยนี้ พม่าเองก็กังวลไม่ต่างไปจากอินเดียเท่าใดนัก ดังนั้นการที่อินเดียหยิบยกประเด็นนี้มาเพื่อเจรจาขอความร่วมมือกับพม่าจึงเป็นเรื่องสมประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย

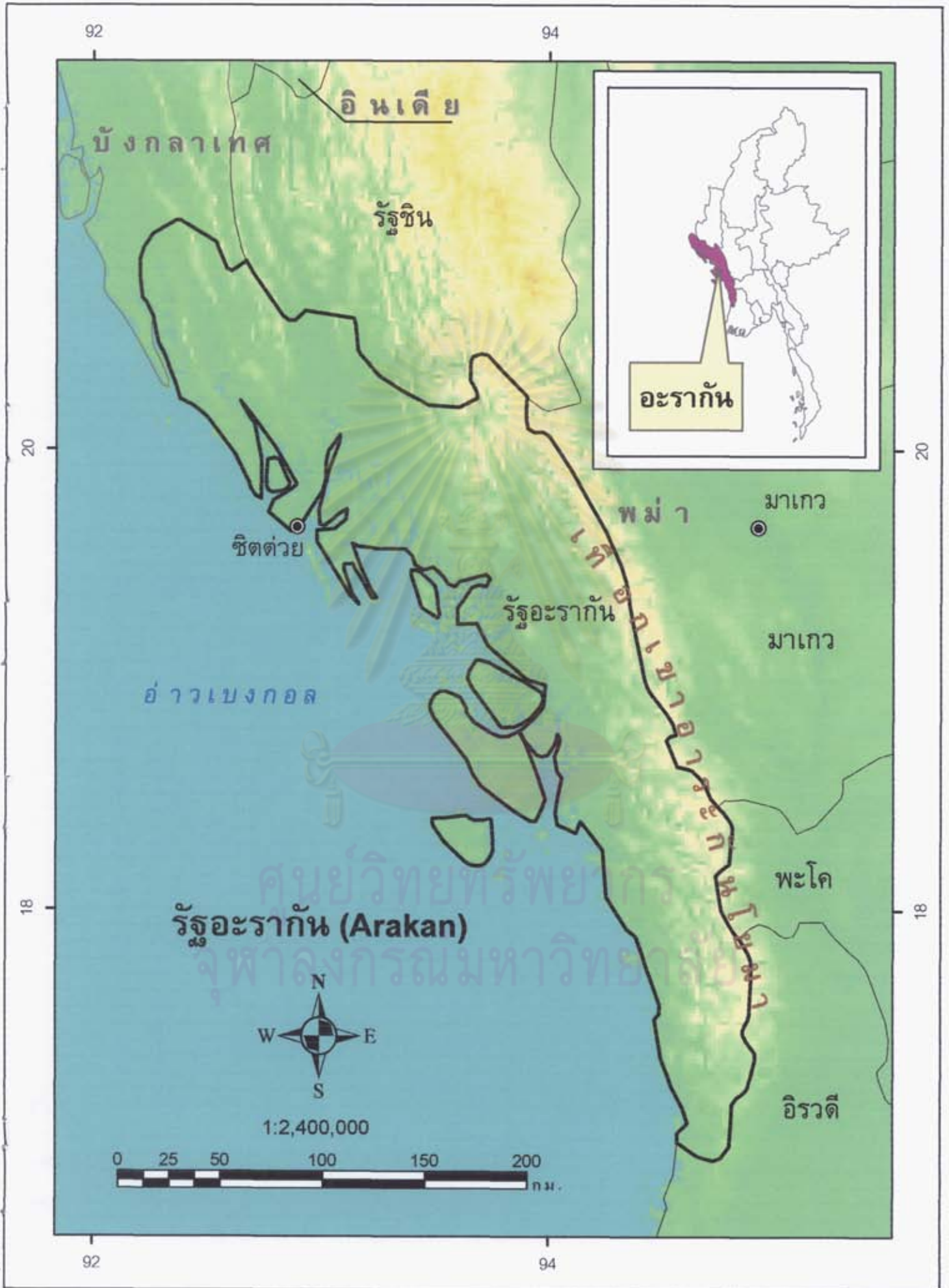

แผนที่ชายแดนอินเดีย - พม่า (2)

4.8.1 ชายแดน พม่า-อินเดีย : กลุ่มชาติพันธุ์อันหลากหลาย

อาณาบริเวณนับตั้งแต่เชิงเขาหิมาลัยซึ่งคาบเกี่ยวกับดินแดนของนานาประเทศ อาทิ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย บางส่วนของที่ราบสูงยูนนาน (จีน) พม่า และบังกลาเทศ เรื่อยไปจนถึงอ่าวเบงกอล ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ ซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันในอาณาบริเวณแห่งนี้ แม้จะมีเส้นแบ่งเขตแดนของแต่ละประเทศที่บ่งบอกอาณาเขต หากแต่พรมแดนเหล่านี้มิได้เป็นอุปสรรคของการไปมาหาสู่ของผู้คนในอาณาบริเวณนี้แต่อย่างใด

กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในเขตนี้ ได้แก่ คะฉิ่น นากา (Naga) จีน ยะไข่ (อะรากัน) โรฮิงยา (มุสลิมอะรากัน) กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ปัจจุบันอาศัยอยู่ในเขตแดนที่เป็นของพม่า ในขณะที่ในเขตอินเดียจะมีกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ ไมโซ (Mizo) กุกี (Kuki) และนากา อย่างไรก็ตาม กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ต่างมีความผูกพันกันตามสายเลือดและทางการเมือง ทำให้มีการพบปะติดต่อกันอยู่อย่างสม่ำเสมอ การปะทะสังสรรค์ทางการเมืองและสังคมส่งผลให้กลุ่มเหล่านี้กลายเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่น่าจับตามองของทั้งรัฐบาลพม่าและรัฐบาลอินเดีย ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มต่างๆ เหล่านี้ต่างก็มีความต้องการที่จะเป็นอิสระจากรัฐบาลกลางของประเทศทั้งสอง จึงเป็นเหตุให้อาณาบริเวณเหล่านี้กลายเป็นสมรภูมิมืดมิดๆ ระหว่างกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์และทหารของรัฐบาลกลางอยู่ตลอดเวลา

ในส่วนของพม่า ทั้งกะฉิ่น จีน และชาวอะรากัน ไม่ว่าจะเป็ชชาวยะไข่หรือโรฮิงยา (ชาวอะรากันที่เป็นมุสลิม) ต่างมีประวัติศาสตร์ของการต่อสู้กับรัฐบาลกลางของพม่ามาช้านาน ชาวกะฉิ่นจะอาศัยอยู่ทางบริเวณทิศเหนือของพม่าบนยอดเขาสูงของเทือกเขาหิมาลัย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศจีน ประชากรของกลุ่มกะฉิ่นประมาณร้อยละ 3 ของประชากรพม่าทั้งหมดและมีความใกล้ชิดกับกลุ่มนากา (Naga) ซึ่งมีอาณาบริเวณที่อยู่ทั้งในพม่าและในอินเดีย¹³⁸ กลุ่มกะฉิ่นนี้นับได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีความปรารถนาที่จะมีดินแดนเป็นอิสระของตนเองและเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งทางด้านทหารมากกลุ่มหนึ่งในบรรดากองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยของพม่า

กะฉิ่นเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่บนเทือกเขาสูง ดังนั้นจึงเป็นเผ่าพันธุ์ที่มีร่างกายแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็งและกล้าหาญ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่สมัยพม่ายังอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ผู้ปกครองจะใช้ชาวกะฉิ่นเป็นทหารในกองทัพพม่าของอังกฤษเป็นจำนวนมาก ในช่วงสมัยอาณานิคมนี้ ชาวกะฉิ่นส่วนหนึ่งได้เข้ารับเป็นคริสเตียนตามคำชักชวนของหมอสอนศาสนา (ประมาณ 2 ใน 3 ของประชากรกะฉิ่นซึ่งมีประมาณ 1.5 ล้านคนจะเป็นคริสเตียน)¹³⁹ และถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่ภักดีต่ออังกฤษกลุ่มหนึ่ง โดยได้ร่วมรบเคียงคู่อังกฤษในการขับไล่อังกฤษพม่าอย่างกล้าหาญในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง

¹³⁸ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, pp. 57-58.

¹³⁹ Martin Smith, "Ethnic Groups in Burma," London : Anti-Slavery International, 1994, p. 38.

เมื่อพม่าได้เอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1948 ได้มีชาวคะฉิ่นบางกลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลพม่าแต่ยังไม่สามารถดึงดูดความสนใจจากประชากรส่วนใหญ่ จนกระทั่งล่วงเข้าปี ค.ศ. 1961 เมื่อรัฐบาลพม่าภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีนู ู ได้ประกาศให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติของพม่า ทำให้กลุ่มปัญญาชนและกลุ่มรักชาติของคะฉิ่นรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้คะฉิ่นเป็นรัฐอิสระแยกออกจากรัฐบาลพม่า และได้ก่อตั้งขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองชื่อว่า องค์การคะฉิ่นอิสระ (The Kachin Independence Organization - KIO) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1961 เป็นต้นมา และเนื่องจากเป็นกองกำลังที่มีวินัยในการทหารสูงอันเนื่องมาจากอิทธิพลของการฝึกฝนของทหารอังกฤษในช่วงสมัยอาณานิคม ทำให้ทหารคะฉิ่นเชี่ยวชาญการรบมากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอื่นๆ กอปรกับมีงบประมาณในการบำรุงกองกำลังค่อนข้างสูง¹⁴⁰ ทำให้กองกำลังมีประสิทธิภาพด้วยกำลังพลประมาณ 8,000 คน (ในช่วงทศวรรษที่ 1970-1980) ในช่วงที่กองกำลังคะฉิ่นยังเข้มแข็งนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นทหารพม่าไม่สามารถล่วงล้ำเข้าไปในเขตของคะฉิ่นได้เลย แต่แม้กระนั้นก็ตามมิได้หมายความว่า การสู้รบระหว่างรัฐบาลพม่าและกองกำลังคะฉิ่นจะมิได้นำความสูญเสียมาให้แก่ชาวคะฉิ่น เพราะปรากฏว่ามีผู้คนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการสู้รบระหว่างกองกำลังของคะฉิ่นและทหารพม่าเป็นจำนวนไม่น้อย

ปัจจุบันกองกำลังคะฉิ่นอิสระได้เข้าสู่กระบวนการเจรจาหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าโดยผู้นำกลุ่มเคลื่อนไหวให้เหตุผลว่าสงครามนำความเดือดร้อนมาสู่ชาวคะฉิ่นอย่างแสนสาหัส ดังนั้นเมื่อได้รับการติดต่อจากรัฐบาลพม่าหรือ SCLORC ในปี ค.ศ. 1993 เพื่อให้ทำข้อตกลงหยุดยิง (ceasefire) กองกำลังคะฉิ่นอิสระจึงลงนามในข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 1994 อย่างไรก็ตาม พบว่าแม้กองกำลังของ KIO จะเข้าสู่กระบวนการหยุดยิงกับรัฐบาลพม่า หากแต่ก็เป็นข้อเสนอชั่วคราวเท่านั้นเพราะหากสถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจในรัฐคะฉิ่นยังไม่ได้รับการพัฒนาให้ประชากรสามารถดำรงชีวิตที่ดีตามอัตภาพได้ ก็มีแนวโน้มว่าขบวนการต่อต้านรัฐในรัฐคะฉิ่นก็อาจจะหวนกลับมาเพื่อดำเนินการต่อต้านรัฐบาลกลางที่ย่างกุ้งได้ ดังนั้นรัฐบาลพม่าจึงต้องยังคงเผื่อระวังการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองกลุ่มต่างๆ ในคะฉิ่นอยู่ โดยเฉพาะความเคลื่อนไหวในบริเวณชายแดนอินเดีย-พม่า ซึ่งยังคงมีกลุ่มต่อต้านรัฐอยู่อีกหลายกลุ่ม อาทิ กลุ่มนากา และกลุ่มชิน เป็นต้น

กลุ่มชาติพันธุ์ชิน (Chin) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูล Tibeto-Burmese ซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณเทือกเขาสูงที่เชื่อมต่อระหว่างด้านตะวันตกของพม่าแคว้น ไมโซราม (Mizoram) ในบริเวณทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย เนื่องจากมีถิ่นที่อยู่บนเทือกเขาสูงทำให้กลุ่มชินตัดขาดจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในพม่าเกือบโดยสิ้นเชิง และต้องพึ่งพาตนเองค่อนข้างสูงไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจหรือการป้องกันตัวเองจากผู้ไม่หวังดี การที่ต้องอยู่ตามลำพังอันเนื่องมาจากภูมิประเทศทำ

¹⁴⁰ รายได้ส่วนหนึ่งมาจากการขายทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ หยก และไม้ ให้แก่จีน อีกทั้งยังเป็นเส้นทางค้าฝิ่นเงินค้ำจากจีนมาพม่า ทำให้สามารถเก็บภาษีจากการค้ำเหล่านี้ได้มาก

ให้กลุ่มชาติพันธุ์จีนไม่มีความผูกพันกับรัฐบาลกลางของพม่าเท่าใดนัก แม้ว่าในช่วงของอาณานิคม จะมีชาวจีนส่วนหนึ่งรับราชการในกองทัพพม่า หากแต่เป็นกองทัพพม่าภายใต้การปกครองของ อังกฤษ เมื่อพม่าเป็นอิสระจากอังกฤษ จึงไม่มีความผูกพันทางการเมืองและสังคมกับกลุ่มจีนแต่ ประการใด

ในทศวรรษที่ 1950 มีกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองเกิดขึ้นหลายกลุ่มในรัฐจีน¹⁴¹ เพื่อ ต่อต้านพรรคการเมืองของจีนที่เข้าสู่กระบวนการทางการเมืองร่วมกับรัฐบาลกลางของพม่า กลุ่ม ต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีรากมาจากกลุ่มการเมืองท้องถิ่น เป็นกลุ่มที่ไม่สู้มีพลังหรือมีเอกภาพ ดังนั้น ในช่วงที่นายพล เน วิน ก่อรัฐประหารในปี ค.ศ. 1962 กลุ่มต่างๆ เหล่านี้จึงถูกปราบปรามอย่าง หนักและต้องลี้ภัยไปอยู่ที่อินเดียหรือตามชายแดนไทย-พม่า¹⁴² หรือไม่ก็หันไปเข้ากับพรรค คอมมิวนิสต์แห่งพม่าซึ่งปฏิบัติการอยู่ตามบริเวณชายแดนจีน-พม่า กลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ มีชื่อเสียงของจีนได้แก่ กลุ่ม Zomi National Front และกลุ่มพรรคจีนประชาธิปไตย (The Chin Democracy Party)

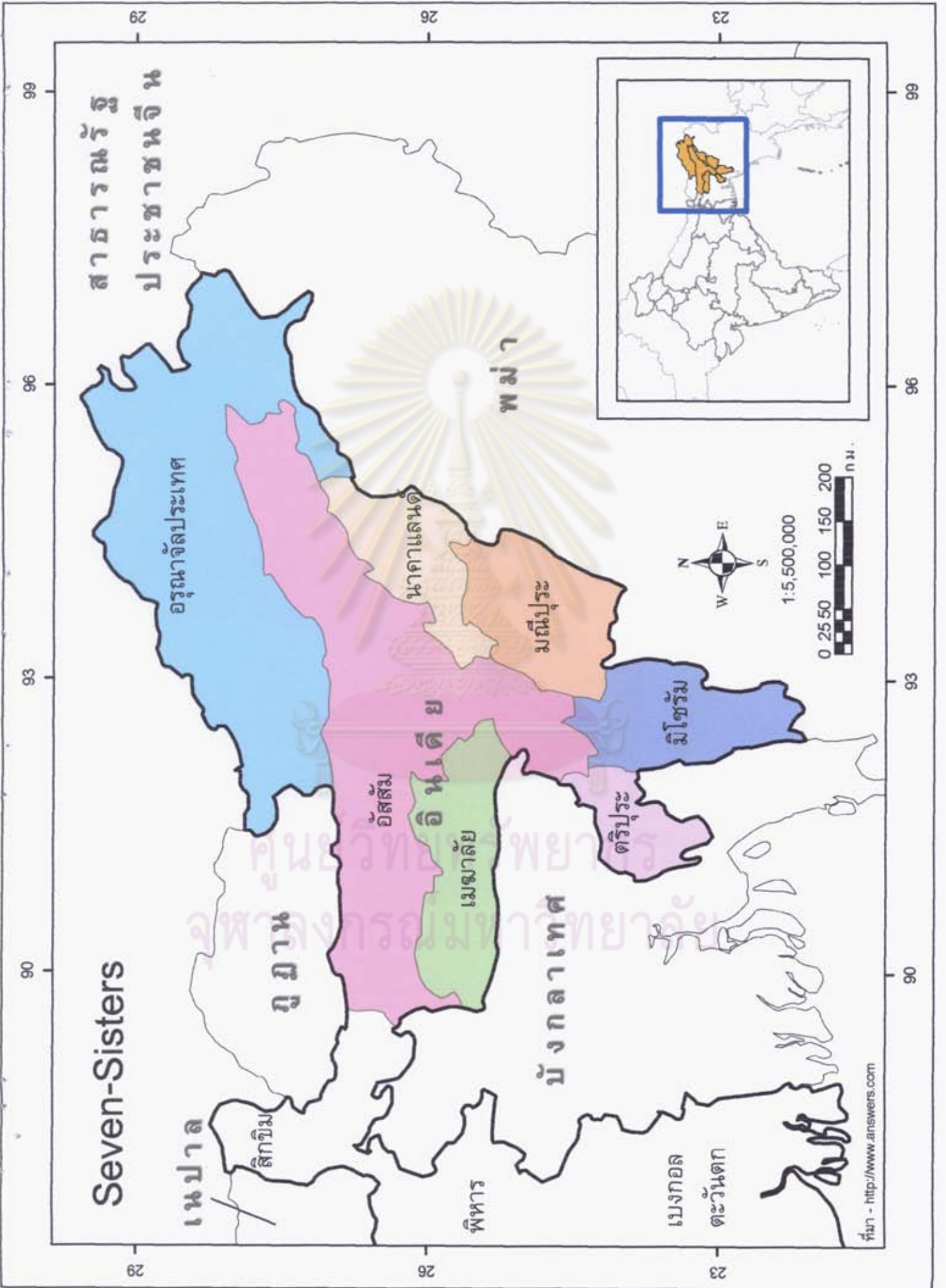
อย่างไรก็ตาม ในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ของกลุ่มจีนที่น่าสนใจบางประการ โดยเฉพาะด้านรูปแบบทางการเมืองโดยนักการเมืองได้เข้าสู่ กระบวนการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1990 และได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนเป็นจำนวน 13 ที่นั่ง หาก เมื่อรัฐบาลพม่าโดย SLORC ปฏิเสธผลการเลือกตั้งและทำการก่อกวนกดดันผู้แทนราษฎรที่ได้รับ การเลือกตั้ง ทำให้ผู้แทนของกลุ่มจีนต้องลี้ภัยไปอยู่อินเดีย ตลอดจนพรรคการเมืองและกลุ่ม การเมืองกลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงการเลือกตั้งถูกยุบ โดยรัฐบาลกลางของพม่า และประกาศให้เป็น กลุ่มนอกกฎหมายทำให้เกิดการรวมตัวของปัญญาชนจีนขึ้นมาใหม่เพื่อต่อสู้กับรัฐบาลเผด็จการของ พม่าที่อย่างกึ่ง¹⁴³ ในกระบวนการต่อสู้ทางการเมืองนี้ทำให้มีนักศึกษาและนักการเมืองจีนต้องลี้ภัย ไปอยู่ตามตะเข็บชายแดนมากขึ้น ส่งผลให้รวมกลุ่มกับกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง กลุ่มเก่าเกิด เป็นกลุ่มต่อต้านรัฐในบริเวณชายแดนพม่า-อินเดีย ที่น่าจับตามองอีกกลุ่มหนึ่ง

และเนื่องจากอดีตของการต่อสู้ของกลุ่มจีนนั้นมีส่วนสัมพันธ์กับกลุ่ม KIO หรือกลุ่มคะฉิ่น อิสระและกลุ่มพรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า (The Communist Party of Burma – CPB) ซึ่งถึงแม้จะ เข้าสู่กระบวนการหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าไปแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้สวามิภักดิ์ต่อรัฐบาลอย่างกึ่งในทาง การเมืองแต่อย่างไร ส่งผลให้เครือข่ายของ 3 กลุ่มนี้ยังคงเหนียวแน่นและมีปฏิบัติการร่วมกันอยู่แม้ ในปัจจุบัน ที่น่าเป็นห่วงสำหรับรัฐบาลพม่าปัจจุบันคือดินแดนอันเป็นเขตอิทธิพลของกลุ่ม

¹⁴¹ เมื่อพม่าเป็นเอกราชจากอังกฤษ อาณาบริเวณซึ่งเป็นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์จีนถูกเรียกว่า “เขตพิเศษจีน” (Chin Special Division) และต่อมาตามรัฐธรรมนูญฉบับปี 1974 จึงได้รับการยกระดับให้เป็นรัฐ (State) หากแต่ก็ยังคงเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้รับการ เหลียวแลจากรัฐบาลกลางของพม่าเท่าใดนัก

¹⁴² Martin Smith, “Ethnic Groups in Burma,” p. 37.

¹⁴³ Martin Smith, “Ethnic Groups in Burma,” p. 38.

ชาติพันธุ์จีนนั้นคือ พื้นที่ที่รัฐบาลพม่ามีดำริที่จะก่อสร้างถนนมิตรภาพ (Indo-Burmese Friendship Road) พาดผ่าน โดยเริ่มต้นจากเมืองมอเรห์ (Moreh) ในแคว้นมณีปุระ (Manipura) ของอินเดียไปสู่เมืองทามู (Tamu) ในเขตสะเกียงของพม่า (Sagaing Division) ลงไปเชื่อมกับเมืองกาเลวา (Kalema) และกาเลเมียว (Kalemyo) ในบริเวณที่ราบแม่น้ำชินวินในรัฐจีน พื้นที่นั้นนอกจากจะเป็นเขตอิทธิพลของกลุ่มจีนแล้วยังเป็นพื้นที่เครือข่ายของพันธมิตรกลุ่มต่างๆ ทั้งในพม่าและอินเดีย คือกลุ่มของพวกไมโซ (Mizo) กลุ่มกูกิ (Kuki) กลุ่มของขบวนการ Manipur People's Front และกลุ่ม United National Liberation Army (UNLF) ซึ่งยังคงปฏิบัติการต่อต้านรัฐอยู่อย่างเข้มแข็ง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุผลสำคัญของความร่วมมือระหว่างรัฐบาลพม่าและรัฐบาลอินเดียในการร่วมมือกันเพื่อปราบปรามกลุ่มต่อต้านรัฐเหล่านี้¹⁴⁴

ในส่วนของอินเดียซึ่งมีพรมแดนติดกับพม่า มีอาณาบริเวณค่อนข้างกว้างใหญ่ ประกอบด้วย 4 แคว้นสำคัญคือ อรุณาจัลประเทศ (Arunachal Pradesh) ไมโซราม (Mizoram) มณีปุระ (Manipur) และนากาแลนด์ (Nagaland) แคว้นทั้ง 4 นี้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาบริเวณทางตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียที่รู้จักกันในนามของ “น้องสาวทั้ง 7” (Seven Sisters) ซึ่งประกอบไปด้วย แคว้นอัสสัม (Assam) เมกฮาลายา (Meghalaya) อรุณาจัลประเทศ (Arunachal Pradesh) นากาแลนด์ (Nagaland) มณีปุระ (Manipur) ไมโซราม (Mizoram) และตรีปุระ (Tripura) กินเนื้อที่กว้างขวางถึง 255,000 ตารางกิโลเมตร และเป็นดินแดนที่ไม่มีทางติดต่อกับประเทศอินเดียในส่วนอื่นๆ จะมีก็แต่ช่องแคบเล็กๆ ซึ่งเปรียบเสมือนเส้นทางเชื่อมแคว้นทั้งเจ็ดเข้ากับส่วนที่เหลือของอินเดียคือ ช่องแคบซิลิกูรี (Siliguri Strategic Neck) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้อาณาบริเวณเขตนี้เป็นสวรรค์สำหรับกลุ่มต่อต้านรัฐทั้งหลายเพราะเป็นพื้นที่ที่ยากแก่การควบคุมจากรัฐบาลกลาง ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งมีอยู่มากมายหลายกลุ่มมีอิทธิพลเหนืออาณาบริเวณของตนอย่างเต็มที่ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วก็มักจะมิกองกำลังของตนเองเพื่อปกป้องอาณาเขตของตนมิให้กลุ่มอื่นรวมถึงทหารของรัฐบาลกลางเข้าไปแทรกแซงในกิจการภายใน

นอกจากจะมีชายแดนติดต่อกับพม่าแล้ว ดินแดนเขตนี้ยังเชื่อมต่อกับทิเบตของจีนและเทือกเขาสูงของภูฐานอีกด้วย ในส่วนที่เชื่อมต่อกับดินแดนของจีนยังคงเป็นพื้นที่ที่เป็นปัญหาเรื่องการแบ่งแยกเขตแดนกับจีนเนื่องจากจีนยังไม่ยอมรับข้อตกลงเหนืออาณาบริเวณที่เรียกว่า “เส้นแมคมาฮอน” (MacMahon Line) ซึ่งเป็นเส้นพรมแดนระหว่างอินเดียกับทิเบตซึ่งตกลงกันในปี ค.ศ. 1914 ระหว่างคาโลลามะ และทูตอังกฤษที่มีชื่อว่า แมคมาฮอน (MacMahon) จีนยังคงอ้างสิทธิในดินแดนของแคว้นอรุณาจัลประเทศในอินเดียเป็นพื้นที่ถึงร้อยละ 90 ของพื้นที่ทั้งหมด ด้วยความที่ยังเป็นพื้นที่ปัญหาทำให้กองทัพอินเดียและจีนต่างคุมเชิงกันอยู่ในบริเวณนี้¹⁴⁵

¹⁴⁴

¹⁴⁵ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, p. 45.

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ ที่มีความเป็นอิสระทางการเมืองค่อนข้างสูง ส่งผลให้ดินแดนเขตนี้เต็มไปด้วยกลุ่มต่อต้านรัฐไม่ว่าจะเป็นพม่า อินเดีย จีน ภูฐาน หรือสิกขิม มากกว่า 50 กลุ่ม ซึ่งล้วนแล้วแต่มีที่มาทางประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งด้านเชื้อชาติและภาษา หรือการต่อสู้ระหว่างพม่า การเคลื่อนย้ายถิ่น การครอบครองอิทธิพลเหนือทรัพยากรในท้องถิ่น การเข้าถึงแหล่งน้ำ ตลอดจนความรู้สึกที่ว่าถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือเป็นปรปักษ์จากรัฐบาลอินเดีย ในขณะที่มุมมองของรัฐบาลอินเดียต่อกลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐเหล่านี้ว่ามีส่วนสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน และ ปากีสถาน หากใช่เป็นเพียงกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังมีนัยยะทางการเมืองระหว่างประเทศแอบแฝงที่มุ่งหวังทำลายเสถียรภาพทางการเมืองของอินเดีย นอกจากนี้ยังพบว่ามี การอพยพย้ายถิ่นของประชากรจากประเทศเนปาลและบังกลาเทศเข้ามาอยู่ในบริเวณนี้ค่อนข้างสูงอันเนื่องมาจากการสู้รบในบริเวณชายแดน อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่กลุ่มต่อต้านรัฐบาลพม่าและภูฐานเข้ามาใช้เป็นที่ลี้ภัยจากรัฐบาลอีกด้วย¹⁴⁶

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุให้พื้นที่ในบริเวณแคว้นทั้ง 7 ของอินเดียเป็นพื้นที่ที่ไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ขาดแก่การเข้าถึงเพื่อการพัฒนา อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่เสี่ยงต่อความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องเพราะเป็นที่ช่องสุ่มของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยที่เป็นปรปักษ์กับรัฐบาลกลาง โอกาสที่ประเทศเพื่อนบ้านของอินเดียไม่ว่าจะเป็น จีน ปากีสถาน ภูฐาน เนปาล และพม่า จะเข้าไปพัวพันกับกองกำลังชนกลุ่มนี้ก็มีมากเช่นกัน ดังนั้นรัฐบาลอินเดียจึงต้องเร่งที่จะทำลายล้างกองกำลังชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ก่อนที่กองกำลังเหล่านี้จะสามารถพัฒนากองกำลังของตนให้เข้มแข็งจนรัฐบเลกลางไม่สามารถจะเข้าไปจัดการได้

กลุ่มกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณแคว้นทั้ง 4 ที่อยู่ติดกับชายแดนพม่านั้น กลุ่มที่เป็นปัญหาโดยตลอดได้แก่ กลุ่มไมโซ (Mizo) ซึ่งมีที่อยู่ในแคว้นที่เรียกว่า Mizoram แคว้นมณีปุระ (Manipur) นอกจากนี้ยังพบในแคว้นชิน (Chin) ของพม่าอีกด้วย ในส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ทั้งไมโซและชินต่างมีความใกล้ชิดกันในทางเชื้อชาติ และถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่เป็นที่ เป็นน้องกัน (Blood Sisters)¹⁴⁷ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียกว่า กุกิ (Kuki) ซึ่งอาศัยอยู่ในแคว้นมณีปุระ ซึ่งมีความใกล้ชิดกับกลุ่มไมโซและกลุ่มชาติพันธุ์ชินในพม่า ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าในบริเวณนี้มีกลุ่มชาติพันธุ์อย่างน้อย 3 กลุ่มที่เป็นพันธมิตรกันทางเชื้อชาติ ซึ่งได้แก่ ไมโซ กุกิ และชิน¹⁴⁸

¹⁴⁶ Mehta Mandavi, "India's Turbulent Northeast." [Online]. Available: <http://www.csis.org>, 2001, p. 1.

¹⁴⁷ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, p. 58.

¹⁴⁸ ปัจจุบัน ชาวชินได้อพยพจากพม่าไปอยู่ในแคว้นไมโซรามเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการตักตั่นเพื่อมิให้จีนเข้าไปยุ่งยากนัก เพราะมีบางส่วนเข้าไปก่อความไม่สงบในแคว้นไมโซรามของอินเดีย

ในแคว้นมณีปุระซึ่งอยู่ใกล้กับรัฐชินและภาคสะเทียงของพม่า และต่อกับเขตแคว้นไมโซราม อัสสัม และนากาแลนด์ของอินเดีย ประชากรของแคว้นมณีปุระจะถูกแบ่งออกเป็นสองกลุ่มด้วยกันคือ Maitei และ Bishnupriya กลุ่มแรกคือกลุ่ม Meitei ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ซึ่งหมายถึงพวก Tai หรือไทใหญ่ ในขณะที่กลุ่ม Bishnupriya คือกลุ่มที่เกิดขึ้นใหม่หมายถึงประชากรกลุ่มที่นับถือพระวิษณุ ทั้งสองกลุ่มนี้ถูกกดขี่จากพวกกู๊กิและนากา ซึ่งอาศัยอยู่ในแคว้นนากาแลนด์¹⁴⁹

แคว้นมณีปุระแต่เดิมนั้นเป็นแคว้นอิสระในบริเวณภาคเหนือของอินเดียติดกับชายแดนประเทศพม่าทางทิศตะวันออก และติดกับแคว้นนากาแลนด์บริเวณทิศเหนือ ติดกับแคว้นไมโซรามทางทิศใต้และแคว้นอัสสัมในทิศตะวันตก แคว้นมณีปุระตกเป็นรัฐภายใต้การปกครองของอังกฤษในปี ค.ศ. 1891 และเป็นพื้นที่ของการสู้รบอย่างดุเดือดในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ระหว่างทหารญี่ปุ่นและทหารพันธมิตร เป็นสมรภูมิที่ซึ่งทหารญี่ปุ่นไม่สามารถรบชนะทหารพันธมิตรและทหารของมณีปุระได้¹⁵⁰

ในปี ค.ศ. 1947 เมื่ออังกฤษอยู่ในช่วงคืนเอกราชให้กับอินเดีย และได้ยกเลิกแคว้นในความปกครอง ทำให้มณีปุระกลับมาเป็นเอกราชอีกครั้งหนึ่งซึ่งมหาราชาของแคว้นมณีปุระกลับมาเป็นเอกราชอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งมหาราชาของแคว้นมณีปุระในขณะนั้นคือ Maharaja Prabodhchandra ได้เริ่มพัฒนาการปกครองของมณีปุระเข้าสู่ระบบประชาธิปไตย มีการร่างรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. 1947 โดยมีพระมหาราชาเป็นผู้นำรัฐบาล และมีกาเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาในปี ค.ศ. 1949 ได้ลงพระนามในข้อตกลงร่วมแคว้นมณีปุระเข้ากับอินเดีย ดังนั้นแคว้นมณีปุระจึงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศอินเดียตั้งแต่นั้นมา โดยมีเมืองอิมพัล (Imphal) เป็นเมืองหลวง¹⁵¹

พื้นที่ส่วนใหญ่ของแคว้นมณีปุระจะเป็นเทือกเขาสูงและป่าทึบ เทือกเขาสูงได้แก่ เทือกเขามณีปุระซึ่งสูงกว่าน้ำทะเลถึง 8,500 ฟุต ปกคลุมด้วยป่าทึบเช่นกัน อาชีพส่วนใหญ่ของประชากรจะเป็นการเกษตรและป่าไม้ ปัจจุบันมีประชากรประมาณ 2,388,634 คน ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายเช่น Hindu Meitei ชาว นากา (25 %) และกู๊กิ (15%) ที่เหลือจะเป็นพวกชนเผ่าต่างๆ อย่างไรก็ตาม ข้อขัดแย้งระหว่างชาว นากา และกู๊กิ ที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลาช้านานได้ส่งผลให้มีประชากรเสียชีวิตมากมาย ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุที่ชาว นากา ซึ่งมีพื้นที่ใกล้เคียงต้องการขยายอาณาบริเวณของชาว นากา เกินเข้ามาในเขตของแคว้นมณีปุระและแคว้นใกล้เคียง ตลอดจนพื้นที่บางส่วนของประเทศพม่า สงครามแย่งชิงพื้นที่และประชาชนระหว่างกองกำลังของ นากา และกู๊กิ ทำให้พื้นที่ของมณีปุระเต็มไปด้วยการสู้รบ ประชาชนในพื้นที่เสียชีวิต ทรัพย์สินถูกทำลาย ชาวบ้านต้องส่งลูกหลานออกนอกพื้นที่เพื่อความปลอดภัยในทรัพย์สินและชีวิต

¹⁴⁹ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, p. 59.

¹⁵⁰ Available: <http://www.answers.com/main/ntquery.jsessionid=64pd8-adb>

¹⁵¹ *ibids.*

เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ห่างไกลทำให้รัฐบาลอินเดียให้ความคุ้มครองได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่แคว้นมณีปุระจะเป็นพื้นที่ในเขตอิทธิพลของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ และเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สู้รบจึงทำให้เกิดขบวนการค้าอาวุธเพื่อมาสนับสนุนการสู้รบติดตามมาด้วยการค้ายาเสพติดและสินค้าผิดกฎหมาย ปัญหาสำคัญของแคว้นมณีปุระในปัจจุบันคือ ปัญหา ยาเสพติดในสังคมซึ่งยาเสพติดส่วนหนึ่งส่งมาจากพื้นที่ที่เรียกว่า “สามเหลี่ยมทองคำ” ทำให้วัยรุ่นต้องเสียนาครดและกลับกลายเป็นภาระของสังคม นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหา ยาเสพติดได้นำพาไปสู่การแพร่กระจายของโรค AIDS ด้วยการใช้เข็มฉีดยาเสพติดร่วมกันในหมู่ผู้ติดยา ส่งผลให้แคว้นมณีปุระเป็นพื้นที่ที่มีผู้ติดเชื้อ HIV อยู่ในระดับสูงต่อประชากรทั้งหมดสูงที่สุดในอินเดีย¹⁵²

เมื่อวัยรุ่นกลายมาเป็นปัญหาทางสังคมจึงเป็นเรื่องง่ายที่ประชากรกลุ่มนี้จะหันไปรวมกลุ่มและสมาคมกับกองกำลังกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ซึ่งปัจจุบันมีมากกว่า 30 กลุ่ม อาทิ

1. Hmar People's Convention (HPC) หรือที่รู้จักกันในนามของ Hmar Revolutionary Front (HRF)
2. Kuki National Front (KNF)
3. National Socialist Council of Nagaland (NSCNCI-M)
4. Peoples' Liberation Army (PLA)
5. Peoples' Revolutionary Party of Kangleipak (PREPAK)
6. United National Liberation Front (UNLF)
7. Chin Kuki Revolutionary Front (CKRF)
8. Hmar Peoples' Convention (Democratic) (HPCCD)
9. Iripak Kanba Lup (IKL)
10. Islamie Nationa! Front (INF)
11. Indigenous Peoples' Revolutionary Alliance (IPRA)
12. Islamic National Front (INF)
13. Kangleipak Communist Party (KCP)
14. Kuki Defence Force (KDF)
15. Kuki Independent Army (KIA)
16. Kuki International Force (KIF)
17. Kangleipak Kanba Kangleup (KKK)
18. Kuki Liberation Front (KLF)
19. Kangleipak Liberation Organization (KLO)

¹⁵² พื้นที่ติดต่อชายแดน 3 ประเทศคือ พม่า ไทย (ภาคเหนือ) และลาว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชื่อเสียงในการผลิตฝิ่นและยาเสพติด

20. Kuki National Army (KNA)
21. Kuki National Volunteers (KNV)
22. Kuki Revolutionary Front (KRF)
23. Kom Rem People's Convention (KRPC)
24. Kuki Security Force (KSF)
25. Kanglei Yawol Kanna Lup (Oken) – KYKL (O)
26. Kanglei Yawol Kanna Lup (Toijamba) – KYKLC (T)
27. Manipur Liberation Tiger Army (MLTA)
28. Manipur People Army (MPA)
29. Manipur People's Liberation Front (MPLF)
30. People's Republic Army (PRA)
31. Revolutionary People's Front (RPF)
32. United Kuki Liberation Front (UKLF)
33. Zomi Revolutionary Army (ZRA)
34. Zomi Revolutionary Volunteers (ZRV)

เมื่อแคว้นๆ หนึ่งมีกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองมากกว่า 30 กลุ่ม จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จะพบว่าพื้นที่นี้จะมีเต็มไปด้วยความวุ่นวายจากการสู้รบอันเกิดขึ้นระหว่างทหารของรัฐบาลและกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ หรือการสู้รบระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ ความขัดแย้งในพื้นที่ทำให้เกิดการสะสมอาวุธซึ่งแน่นอนต้องเป็นอาวุธที่ซื้อขายในตลาดมืด และเมื่อมีความจำเป็นในการต้องสะสมอาวุธและกำลังพลจึงนำไปสู่ธุรกิจนอกกฎหมายต่างๆ อาทิ การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธสงคราม สินค้าออกกฎหมาย ตลอดจนการค้ำมนุษย์ กิจกรรมนอกกฎหมายอันเป็นของคู่กับขบวนการต่อต้านรัฐจึงมีอยู่ทั่วไปในแคว้นไมโซราม อีกทั้งกระจายเข้าไปในเขตพม่าด้วย จึงเป็นภารกิจของรัฐบาลอินเดียและพม่าในการที่จะเข้าไปพัฒนาพื้นที่ชายแดนเหล่านี้และขจัดความขัดแย้งให้หมดไป

ในส่วนของแคว้นนากาซึ่งประกอบไปด้วยชาวนากาซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้มาเป็นเวลาช้านาน และเป็นกลุ่มที่เรียกร่องดินแดนเป็นของตนเอง ดังนั้นจึงต่อสู้กับทั้งรัฐบาลกลางของอินเดียและพม่า ชาวนากามีได้อาศัยอยู่เฉพาะในแคว้นนากาแลนด์เท่านั้น แต่ยังคงกระจัดกระจายไปทั่วอาณาบริเวณทั้งในแคว้นมณีปุระ อัสสัม อรุณาจัลประเทศ และในเขตภาคสะเทียงและแคว้นคะฉิ่นของพม่าอีกด้วย ด้วยความที่มีประชากรอยู่ทั่วไปทำให้เกิดกรณีแย่งชิงพื้นที่ในเขตอิทธิพลกับกลุ่มภูิกซึ่งเป็นที่ประชากรอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในแคว้นมณีปุระ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองค่อนข้างรุนแรงและยาวนานกว่า 2 ทศวรรษ

พื้นที่ที่เป็นถิ่นที่อยู่ของชาวนากาที่อยู่ในประเทศอินเดีย เรียกว่า แคว้นนากาแลนด์ (Nagaland) อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลกลางของอินเดีย หากแต่มีระบบการปกครองของตนเองโดยมีนายกรัฐมนตรี (Chief Minister) เป็นผู้นำและคณะรัฐมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร มีสภา 2 สภาคือ สภาผู้แทนราษฎรและผู้ว่าราชการ (Governor) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีของอินเดีย พื้นที่ส่วนใหญ่ยังเป็นป่าทึบที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา แต่เดิมนั้นพื้นที่ที่เป็นแคว้นนากาแลนด์เรียกว่า เทือกเขานากา เตือนซาง (Naga Hills-Tuensang) และเป็นพื้นที่ในการปกครองของแคว้นอัสสัม ต่อมาในปี ค.ศ. 1960 จึงได้รับการยกระดับขึ้นมาให้เป็นแคว้นนากาแลนด์ ปัจจุบันมีเขตการปกครองทั้งหมด 7 เขต ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวนา (84 %) ซึ่งยังแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยๆ อีก 16 กลุ่ม นอกจากนั้นก็ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอื่นๆ รวมทั้งประชากรกลุ่มจีน (Chin) ซึ่งมีอยู่ประมาณ 40,000 คน ชาวอัสสัมประมาณ 220,000 คน และชาวเบงกาลีที่นับถืออิสลามอีก 14,000 คน ประชากรทั้งหมดประมาณ 1,988,686 คน (สำรวจปี ค.ศ. 2001) มากกว่าร้อยละ 85 ของประชากร นับถือศาสนาคริสต์¹⁵³

แคว้นนากาแลนด์อันเป็นอีกแคว้นหนึ่งของอินเดียที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง ทั้งนี้เนื่องเพราะพื้นที่ที่เป็นถิ่นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์นากานั้นถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนหนึ่งอยู่ในเขตประเทศอินเดีย และอีกส่วนหนึ่งอยู่ในพม่า ทำให้ชาวนากาเรียกร้องที่จะให้มีการรวมพื้นที่ที่เป็นถิ่นที่อยู่ของชาวนากาเข้าด้วยกัน และมีการปกครองเป็นของตนเองไม่ขึ้นกับรัฐบาลพม่าหรืออินเดีย กลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวนากาถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่เก่าแก่ที่สุดในอาณาบริเวณนี้ ทำการเรียกร้องสิทธิในอาณาของตน อย่างไรก็ตามเนื่องจากอาณาบริเวณที่กลุ่มนากาเรียกร้องให้จัดตั้งเป็นพื้นที่ของประเทศนากา (Nagalim) นั้นมีอาณาบริเวณใหญ่กว่าพื้นที่ปัจจุบันถึง 6 เท่า ซึ่งกินอาณาเขตเข้าไปในพื้นที่ยุทธศาสตร์ของแคว้นอัสสัม อรุณชัลประเทศ และบางส่วนของประเทศพม่า¹⁵⁴ จึงทำให้หาข้อตกลงไม่ได้ ส่งผลให้กองกำลังของกลุ่มนากาต้องทำสงครามกับทั้งรัฐบาลอินเดีย รัฐบาลพม่า และรัฐบาลท้องถิ่นของแคว้นเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตคาบเกี่ยวกัน

กลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองของนากาที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ กลุ่ม The National Socialist Council of Nagalim ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อมกราคม 1980 โดยผู้นำที่สำคัญ 3 คนด้วยกันคือ ไอแซค (Isak) มุยวาร์ (Muivah) และคัปปลัง (Khaplant) อย่างไรก็ตาม กลุ่ม NSCN มิใช่กลุ่มแรกของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองในเขตนากา กลุ่มแรกๆ นั้นเริ่มดำเนินการด้านกองกำลังมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1950 โดย Angami Phizo ซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มนากาในเขตของพม่า ภายใต้ชื่อของ Federal Government of Nagaland กลุ่มของ Phizo มีเครือข่ายกับผู้นำในจีนและปากีสถาน¹⁵⁵ กลุ่มกอง

¹⁵³ ประชากรส่วนใหญ่ของแคว้นโกดัดเคียงไม่ว่าจะเป็นแคว้นโมโจรรม เมกะฮาลาซา และมณีปุระ ก็นับถือศาสนาคริสต์เช่นกัน ซึ่งแตกต่างไปจากชาวอินเดียทั่วไปซึ่งนับถือศาสนาฮินดู

¹⁵⁴ Mehta Mandavi, "India's Turbulent Northeast," [Online]. Available: <http://www.csis.org>, 2001, p. 2.

¹⁵⁵ Ibid.

กำลังทั้งในอินเดียและพม่าต่างก็มีความขัดแย้งกันในเรื่องของอุดมการณ์และการต่อสู้ซึ่งนำไปสู่การแตกแยกของกลุ่มในภายหลัง โดยเฉพาะในกลุ่มของ NSCN ได้แตกออกเป็น 2 กลุ่มในปี ค.ศ. 1988 คือกลุ่ม NSCN ภายใต้การนำเสนองของ Isak และ Muivah รู้จักกันในชื่อย่อว่า NSCN-IM และกลุ่ม NSCN-K ภายใต้การนำของ Khaplang กลุ่มของ Muivah ยังคงมีเครือข่ายอันใกล้ชิดกับประเทศจีนอยู่¹⁵⁶

ประเด็นนี้เป็นประเทศที่รัฐบาลอินเดียให้ความสนใจเพราะรัฐบาลอินเดียมีความเห็นว่ารัฐบาลของประเทศจีนจะให้การสนับสนุนกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อทำลายเสถียรภาพทางการเมืองของอินเดีย ทั้งนี้เพราะมีข้อมูลว่ารัฐบาลจีนได้เชิญผู้นำของกลุ่มนากาไปเยือนจีนหลายครั้ง นอกจากนี้ยังให้การสนับสนุนด้านอาวุธ ยุทโธปกรณ์และวัสดุต่างๆ ที่ใช้ในการทำสงครามตลอดช่วงทศวรรษที่ 1960 และ 1970 นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายกับผู้นำของจีนแล้วยังพบว่ากลุ่มนากาได้ใช้พื้นที่ในเขตพม่าเพื่อหาทางต่อต้านรัฐบาลอินเดีย ซึ่งรัฐบาลอินเดียค่อนข้างมีความห่วงใยในเรื่องนี้ตลอดมา ดังปรากฏว่าอดีตนายกรัฐมนตรีของอินเดียคือ อินธรา คานธี ได้ไปเยือนพม่าในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1968-1970 เพื่อเจรจากับนายพล เน วิน ผู้นำพม่า เพื่อหาทางร่วมมือกันในการจัดขวางมิให้รัฐบาลจีนเข้าไปแทรกแซงในกิจการการเมืองบริเวณชายแดนทั้งพม่า-อินเดีย อินเดีย-จีน และพม่า-จีน¹⁵⁷

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากจีนหรือไม่อย่างไร กลุ่ม NSCN ก็ได้ทำการต่อสู้กับทหารของรัฐบาลอินเดียอย่างรุนแรงเพื่อกดดันให้รัฐบาลอินเดียให้อิสระต่อขบวนการเคลื่อนไหวเพื่ออิสระของนากา ในระหว่างนั้นก็ต่อสู้กันเองระหว่างกลุ่มภายใต้การนำของ I-M (Isak และ Muivah) และกลุ่มภายใต้การนำของ Khaplang กลุ่ม NSCN-IM ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่เข้มแข็งและทำการต่อสู้อย่างดุเดือดกับกลุ่ม NSCN-K และกองกำลังของกลุ่มกูกิ (Kuki) ในแคว้นมณีปุระ ในขณะที่กลุ่มของ Khaplang จะได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มนากาในพม่าเพราะ Khaplang มีชาติกำเนิดจากชวานากาในพม่า ดังนั้นจึงได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มกูกิในแคว้นมณีปุระด้วยนอกเหนือจากกลุ่มนากาในพม่า ในท่ามกลางการสู้รบและความขัดแย้ง ประชากรที่เป็นชวานากาในอินเดียจะอพยพหนีภัยเข้าไปอยู่ในพม่า¹⁵⁸ สถานการณ์เช่นนี้ไม่จะเป็นการสู้รบ การเคลื่อนย้ายถิ่น และการดำรงอยู่ของกองกำลังต่อต้านรัฐบาล ไม่ได้เป็นผลดีต่อรัฐบาลพม่าและอินเดียแต่อย่างใด และหากไม่มีการเจรจาระหว่างสองประเทศอาจทำให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างประเทศได้ในอนาคต

¹⁵⁶ Martin Smith, *Burma: Insurgency and the Politics of Ethnic*, p. 252.

¹⁵⁷ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, p. 60.

¹⁵⁸ พบว่ามีชวานากาจากอินเดียจำนวนถึง 20,000 คน ถิ่นอยู่ในพม่า โดยเฉพาะในเขตเมือง Kachintala และ Lunlung ซึ่งอยู่ติดพรมแดนแคว้นนากาแลนด์ทางทิศตะวันออก นอกจากนี้ยังพบว่าบริเวณชายแดนระหว่างแคว้นนากาแลนด์และเมือง Lunlung มีค่ายผู้ลี้ภัยสำหรับชวานากาถึง 3 ค่ายด้วยกัน กลุ่มนากานี้ได้รับการสนับสนุนจากพวกคะดินในพม่าด้วย

แคว้นไมโซราม เป็นอีกแคว้นหนึ่งซึ่งอยู่ติดกับพม่าและเป็นพื้นที่ที่กลุ่มต่อต้านรัฐบาลอินเดียอาศัยอยู่ ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไมโซซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใกล้ชิดกับกลุ่มจีน (Chin) ในพม่า ประชากรกว่าร้อยละ 80 นับถือศาสนาคริสต์ แต่เดิมพื้นที่ของไมโซรามอยู่ในเขตของแคว้นอัสสัม (ต่อมาได้รับการยกระดับให้เป็นแคว้นในปี ค.ศ. 1986 อย่างไรก็ตามพื้นที่นี้ในอดีตเป็นพื้นที่หนึ่งของกลุ่มต่อต้านรัฐ โดยกลุ่มชาติพันธุ์ไมโซซึ่งรัฐบาลอินเดียเชื่อว่ากลุ่มต่อต้านรัฐนี้เคยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลปากีสถาน กลุ่มต่อต้านชาวไมโซได้เข้าสู่กระบวนการหยุดยิงกับรัฐบาลอินเดียในปี ค.ศ. 1986 โดยลาลเดนกา (Laldenga) ผู้นำของชาวไมโซเป็นผู้ลงนามในข้อตกลงกับรัฐบาลอินเดีย ผ่านการเจรจาซึ่งเท่ากับเป็นการยุติข้อขัดแย้ง ลาลเดนกาได้รับเลือกเข้าเป็นผู้นำรัฐบาลท้องถิ่นของแคว้นไมโซรามและได้เริ่มกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น โดยได้รับความช่วยเหลือด้านงบประมาณจากรัฐบาลอินเดียเป็นเงิน 38 ล้านดอลลาร์สหรัฐ¹⁵⁹

โดยสรุปจึงอาจกล่าวได้ว่าชายแดนอินเดีย-พม่านั้น เป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ มากกว่า 100 กลุ่ม อีกทั้งกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ที่ปฏิบัติการอยู่ในอาณาบริเวณไม่ต่ำกว่า 50 กลุ่ม กลุ่มต่อต้านรัฐบาลเหล่านี้อาศัยช่องว่างของการเป็นพื้นที่ชายแดนที่อยู่ห่างไกลจากอำนาจรัฐจากส่วนกลางเข้าไปควบคุมเรียกร้องความเป็นอิสระในพื้นที่ของตน โดยมีปัจจัยสืบเนื่องมาจากประวัติศาสตร์ที่ดินแดนของคนต่างเคยเป็นรัฐอิสระในอดีตมาก่อน แต่เมื่ออย่างเข้าสู่ช่วงสมัยอาณานิคมทำให้อังกฤษเข้ามามีอิทธิพลในอาณาเขตแห่งนี้ ทำให้เกิดการรวมอาณาบริเวณเข้าเป็นอาณัติกรอินเดียของอังกฤษ (British India) ซึ่งพม่าก็ได้กลายเป็นไปเป็นจังหวัดของอินเดียไปด้วย อีกทั้งประเทศต่างๆ อาทิ บังกลาเทศและปากีสถานก็ล้วนเป็นประเทศเกิดใหม่ที่เคยรวมอยู่ในอาณัติกรอินเดียของอังกฤษมาก่อน

กำเนิดของรัฐชาติต่างๆ หลังสงครามโลกครั้งที่สองทำให้เกิดการขีดเส้นแบ่งแยกประเทศออกจากกัน ในขณะที่ประชากรซึ่งอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดิมยังไม่ตระหนักถึงกฎระเบียบแห่งดินแดนใหม่ที่ถูกกำหนดขึ้นมา และยังคงยึดติดกับการปกครองโดยกลุ่มชาติพันธุ์และผู้ปกครองท้องถิ่นเดิมของตนอยู่ ดังนั้นเมื่อกลุ่มผู้นำท้องถิ่นปฏิเสธอำนาจรัฐใหม่จึงพาให้ประชาชนในพื้นที่ต้องพลอยติดร่างแหของความขัดแย้งไปด้วย และต้องตกเป็นผู้รับเคราะห์กรรมของการสู้รบ เกิดการสูญเสียชีวิตในทรัพย์สินและชีวิต บางพวกต้องอพยพย้ายถิ่นออกจากพื้นที่เพื่อหลบหนีการสู้รบและการข่มขู่ของกองกำลังกลุ่มต่างๆ นอกจากนั้นยังพบว่า การสู้รบและความขัดแย้งได้เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาดินแดนแถบนี้ซึ่งเป็นเขตที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่า น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน ผลิตภัณฑ์จากป่า ไม้มีค่า นอกจากนั้นบรรดาแม่น้ำสายสำคัญในเขตนี้อาจสามารถพัฒนาให้เป็นกระแสไฟฟ้าที่มีค่ามหาศาลทางด้านอุตสาหกรรมได้ในอนาคต ดังนั้นจึงเรียกได้ว่าดินแดนบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียซึ่งติดต่อกับประเทศพม่า จีน ภูฐาน

¹⁵⁹ Mehta Mandavi, "India's Turbulent Northeast." [Online]. Available: <http://www.csis.org>, 2001, p. 4.

ปากีสถาน และเนปาลนั้นเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติอย่างล้นเหลือและยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ อันเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่นั่นเอง ดังนั้นรัฐบาลอินเดียจึงได้กำหนดนโยบายต่างประเทศใหม่กับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขสถานการณ์ในอาณาบริเวณนี้ โดยเฉพาะกับพม่าเนื่องจากพม่ามีโอกาที่จะใกล้ชิดกับจีนมาก หากจีนมีเป้าประสงค์ที่จะทำลายเสถียรภาพทางการเมืองของอินเดียบริเวณชายแดนตะวันออกเฉียงเหนือจริงตามที่อินเดียหวาดระแวง พม่าจะกลายเป็นปัจจัยสำคัญทันทีเพราะจีนอาจใช้พม่าเป็นพื้นที่ในการก่อกวนอินเดียได้ ดังนั้นจึงเท่ากับเป็นปัจจัยเร่งด่วนต่ออินเดียในการที่จะสมานสัมพันธ์กับพม่าในเร็ววัน

นอกเหนือจากความหวาดระแวงจีนที่เข้ามาแทรกแซงทางการเมืองแล้ว อินเดียยังมีความจำเป็นในการเข้าไปพัฒนาพื้นที่ในอาณาบริเวณนี้ด้วยเนื่องจากสถานการณ์การสู้รบ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมคิดตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นคือปัญหาประชาชนในพื้นที่ต้องหลบหนีสงครามอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นข้ามเขตแดน ประชากรส่วนหนึ่งต้องไปเป็นทหารในกองกำลังกลุ่มต่างๆ ในขณะที่เดียวกันกองกำลังก็ต้องเร่งหางบประมาณมาจัดซื้ออาวุธและบำรุงกำลังพล ทำให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับธุรกิจผิดกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการค้าอาวุธเถื่อน การค้ายาเสพติดและสินค้าผิดกฎหมายอื่นๆ ผลข้างเคียงของการค้ายาเสพติดในพื้นที่ทำให้มีผู้เสพยาเพิ่มขึ้นในสังคม โดยเฉพาะในหมู่วัยรุ่นซึ่งไม่มีงานทำ การใช้เข็มฉีดยาร่วมกันในการเสพยาเสพติดนำไปสู่การแพร่กระจายของโรคเอดส์และ HIV ซึ่งกำลังเป็นปัญหาของทั้งอินเดียและพม่าในขณะนี้

โดยสรุปเองกล่าวได้ว่าความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณชายแดนอินเดีย-พม่าถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในความสัมพันธ์ระหว่างอินเดีย-พม่า และเป็นปัจจัยเร่งที่ทำให้อินเดียต้องหันมาทบทวนความสัมพันธ์กับพม่าใหม่หลังจากที่แสดงความเฉาไปในช่วงหลังจากพม่าเปลี่ยนการปกครองไปสู่ระบบสังคมนิยมวิโรหมาในปี ค.ศ. 1962 และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี ค.ศ. 1988 ซึ่งพม่าได้กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนประชาชนของตนอย่างรุนแรง ก่อปรกกับการปฏิเสศผลการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ. 1990 ทำให้รัฐบาลอินเดียซึ่งถือได้ว่าเป็นเจ้าแห่งประชาธิปไตยในเขตเอเชียมีความไม่พอใจในการกระทำของ SLORC อย่างมาก และได้ออกแถลงการณ์ประณามอย่างเปิดเผยพร้อมกับการสนับสนุนกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยในพม่าอย่างเปิดเผย ซึ่งก็ทำให้ SLORC ไม่พอใจรัฐบาลอินเดียเช่นกัน ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับพม่าจึงห่างเหินกันไปชั่วระยะหนึ่ง

4.9 ปัจจัยจีน : ภัยคุกคามที่น่ากลัวสำหรับอินเดีย

หากจะว่ากันแล้ว ปัจจัยสำคัญของการปรับเปลี่ยนนโยบายของอินเดียต่อพม่านั้น มีสาเหตุหลักมาจากปัจจัยของจีนเป็นที่ตั้ง อินเดียที่มีความหวาดระแวงจีนในหลายส่วนด้วยกัน ดังเช่นในเรื่องของการเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณชายแดนอินเดีย - จีน และอินเดีย - พม่า เป็นต้น

นักการเมืองอินเดียหลายท่าน แสดงความหวังไขว่ จีนนั้นจะต้องล้อมกรอบอินเดียทางการเมือง ด้วยการตั้งประเทศเพื่อนบ้านของอินเดียไปเป็นพันธมิตร และทำการโคกเคี้ยวอินเดีย ดังเช่นการดำเนินนโยบายต่างประเทศผูกมิตรกับปากีสถาน บังคลาเทศ เนปาล ภูฐาน และศรีลังกา เป็นต้น

ในอดีต อินเดียพอใจกับนโยบายเป็นกลางของพม่า เพราะการมีชายแดนด้านตะวันออกที่ปฏิเสธอิทธิพลของจีนย่อมเป็นประโยชน์ต่ออินเดีย และถึงแม้ว่าอินเดียบกับพม่า จะมีข้อขัดแย้งกันบ้างในบริเวณชายแดน หากแต่ก็เป็นปมปัญหาที่สามารถแก้ไขและตกลงได้ในระดับทวิภาคี ครอบโคกที่พม่าไม่มีอิทธิพลของ “ประเทศที่สาม” หนุนหลัง ดังนั้น นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962 เป็นต้นมา พม่าได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ยังคงเหนียวแน่นและยึดหลักนโยบายเป็นกลางอยู่ ทำให้อินเดียคลายใจ และลดความกังวลลงได้ในระดับหนึ่ง หากแต่เมื่อพม่าเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศอย่างเต็มตัวประเภทพลิกกลับลำ 360 องศา จากการเป็นกลางไปสู่ “การจันน” ต่ออิทธิพลจีนอย่างราบคาบ ทำให้อินเดียต้องหันมาทบทวนนโยบายของตนต่อพม่าอย่างเร่งด่วน

อย่างไรก็ตาม ในช่วงแรกของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในพม่าในปี ค.ศ. 1988 นั้น อินเดียยังคงยึดมั่นอยู่กับนโยบาย “โคกเคี้ยวพม่า” อยู่ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่สามารถอธิบายได้ เพราะอินเดียนั้น เป็นประเทศที่ยึดมั่นในเรื่องการเมืองในระบบประชาธิปไตย เมื่อพม่ายกเลิกระบบประชาธิปไตย และหันไปหาการปกครองระบบเผด็จการเต็มรูป ทำให้รัฐบาลอินเดียปฏิเสธที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้วย นอกจากการปฏิเสธในการให้การยอมรับรัฐบาลใหม่ของพม่าแล้ว รัฐบาลอินเดียยังให้การสนับสนุนขบวนการต่อต้านรัฐบาลพม่าอย่างไม่ปิดบังอีกด้วย บัญญัติการเช่นนี้ของอินเดีย ทำให้แค้นของอินเดียในพม่าติดลบอย่างมาก และได้รับคำวิจารณ์จากรัฐบาลพม่าอย่างรุนแรง หากแต่ก็ดูเหมือนจะไม่เป็นที่ระคายเคืองต่ออินเดียเท่าใดนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ายังไม่เท่าทันกับการเตรียมตัวของรัฐบาลจีนในพม่าที่เริ่มเห็นเป็นรูปธรรมนับตั้งแต่การประท้วงของประชาชน เมื่อเดือนสิงหาคม 1988

รัฐบาลจีนประกาศอย่างชัดเจนว่าจะไม่เข้าแทรกแซงกิจการภายในของพม่าในทุกรูปแบบ ดังนั้น จึงไม่มีการประณามหรือประท้วงรัฐบาลพม่าในการปราบปรามประชาชนพม่าอย่างรุนแรงแต่อย่างใด ในทางกลับกัน รัฐบาลจีนเป็นประเทศแรกๆ ที่ให้การยอมรับรัฐบาลใหม่ของพม่า ซึ่งได้แก่ สภาฟื้นฟูกฎระเบียบแห่งรัฐ (the State Law and Order Restoration Council – SLORC) ปราบกฏการณ์เช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการซื้อใจรัฐบาลใหม่ของพม่าเสียก็ว่าได้ เพราะการที่จีนให้การยอมรับรัฐบาลใหม่เป็นเครื่องรับประกันว่า พม่าจะมีมิตรประเทศในเวทีคณะมนตรีความมั่นคงแห่งองค์การสหประชาชาติ ซึ่งจีนเป็นสมาชิกร่วมกับอีก 4 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และหากมีมติที่จะประณามหรือลงโทษพม่าในกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงเกิดขึ้นในองค์การสหประชาชาติ จีนก็สามารถใช้สิทธิยับยั้งได้ สถานภาพของจีนในเวทีโลกสามารถเป็นเครื่องรับประกันความมั่นคงของรัฐบาลใหม่ของพม่าได้ โดยเฉพาะในระบอบที่มีความแปรปรวนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก SLORC ถูกประณาม ประท้วงจากเกือบทุกมุมโลกในช่วงปี ค.ศ.

1988 และต่อมาในปี ค.ศ. 1990 เมื่อ SLORC ปฏิเสธการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนพม่า และไม่มียินยอมให้พรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้ง ซึ่งได้แก่ พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (the National League for Democracy – NLD) ขึ้นมาจัดตั้งรัฐบาลพลเรือนสืบต่อจาก SLORC ซึ่งเป็นคณะนายทหาร อีกทั้งยังทำการกักกันบริเวณ ออง ซาน ซู จี ซึ่งเป็นเลขาธิการพรรค และเป็นนักการเมืองที่ได้รับการชื่นชมจากพม่าอีกด้วย การเสนอตัวเข้ามาโอบอุ้ม SLORC ในเวลาที่ SLORC กำลังต้องการเพื่อนเป็นอย่างมาก จึงเท่ากับเป็นการซื้อใจรัฐบาลพม่า และบรรดานายพลซึ่งกำลังเถลิงอำนาจทางการเมืองอยู่ในขณะนั้น

ความช่วยเหลือของจีน กอปรกับสถานการณ์แวดล้อมของพม่าทำให้พม่าจำต้องละทิ้งอุดมการณ์เดิมในนโยบายต่างประเทศของตน นั่นก็คือ นโยบายเป็นกลางนั่นเอง และจำต้องหันมาพึ่งพาจีนอย่างเต็มรูปแบบ เปิดโอกาสให้จีนขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจเข้าไปในพม่าอย่างไร้ขีดจำกัด ด้วยการเริ่มต้นการทำข้อตกลงในด้านการค้าชายแดนจีน - พม่า ในปี ค.ศ. 1988 นั้น พม่าได้ออกกฎหมายว่าด้วยการลงทุนจากต่างประเทศในปี ค.ศ. 1988 คือ Foreign Investment Law ในเดือนพฤศจิกายน ทำให้พม่าและจีนเริ่มค้าขายอย่างเสรีมากยิ่งขึ้น ทุนจีนหลั่งไหลเข้าไปในพม่าอย่างไม่ขาดสาย ไม่ว่าจะเป็นทุนเอกชน หรือของรัฐ ทั้งนี้เพราะรัฐบาลจีนได้ให้เงินกู้แก่พม่าอย่างมหาศาล ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบเงินกู้โดยไม่มีดอกเบี้ย หรือเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ กล่าวกันว่า ความช่วยเหลือของจีนด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยหลักที่ช่วยผดุงประเทศพม่าไม่ให้ล่มสลายในปลายทศวรรษ 1980 เลยทีเดียว

ความใจกว้างของจีน ทำให้รัฐบาลพม่ามีอาจปฏิเสธการรูดคืบของจีนด้านการทหารได้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพม่าเองก็ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากจีนในการพัฒนาศักยภาพกองทัพพม่าให้เข้มแข็งขึ้น การเข้าไปช่วยเหลือของจีนทางด้านการทหารเปิดโอกาสให้จีนสามารถเข้าถึงฐานทัพสำคัญของพม่าได้โดยไม่ยาก และฐานทัพที่จีนให้ความสำคัญอย่างยิ่งก็คือ ฐานทัพเรือน้ำเอง ซึ่งก็เป็นเรื่องไม่แปลกอะไร เพราะจีนเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับกิจการเดินเรือ ไม่ว่าจะเป็นการเดินเรือเพื่อการค้าพาณิชย์ หรือการทหาร และน้ำ่านน้ำที่จีนต้องการเข้าไปมีส่วนในการใช้เดินเรือ คือ มหาสมุทรอินเดีย ซึ่งจีนไม่มีโอกาสจะเข้าไปสัมผัสได้ นอกเสียจาก การเปิดโอกาสจากพม่า ดังนั้น เมื่ออินเดียสามารถจับทางของจีนในพม่าได้ จึงเกิดการไหวตัวครั้งสำคัญในนโยบายต่างประเทศของอินเดีย

4.9.1 การแทรกแซงในมหาสมุทรอินเดีย และทะเลอันดามันของจีน

เมื่อเดือนสิงหาคม 1991 พลเอก ซอ หม่อง ประธาน SLORC ในขณะนั้นได้เดินทางไปเยือนจีนท่ามกลางความสนใจของผู้ศึกษาเกี่ยวกับพม่า มีข่าวลือลอคออกมาว่า จีนยื่นข้อเสนอให้กับพม่าในการยกระดับและพัฒนาท่าเรือ และฐานทัพเรือของพม่าบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามัน ตลอดจนการขออนุญาตให้กองทัพเรือของจีนเข้าไปในน่านน้ำของพม่า การติดตั้งสัญญาณการคัด

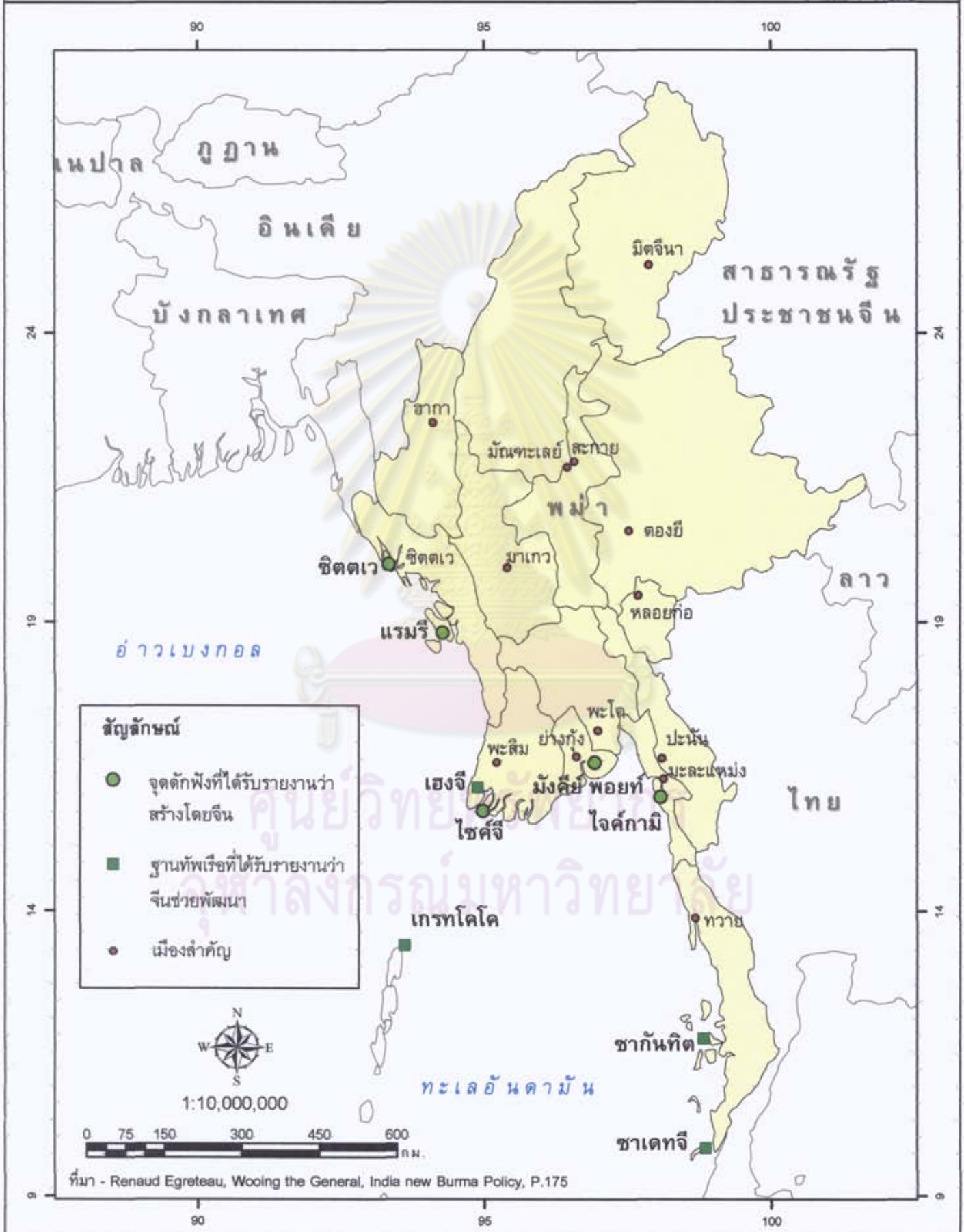
ฟิงเพื่อการข่าวที่เกาะโคโคใหญ่ (Great Co Co Islands) ซึ่งอยู่ห่างจากเกาะอันดามันเหนือไปไม่กี่ไมล์ทะเล (nautical mile) ทั้งนี้ เพื่อการเฝ้ามองการเข้าออกของกองเรือในบริเวณช่องแคบมะละกา (Malacca) และเพื่อติดตามการทดลองการยิงจรวดของอินเดียที่ชายฝั่งด้านตะวันออก¹⁶⁰ สถานการณ์เช่นนี้เป็นภัยคุกคามต่ออินเดียเป็นอย่างยิ่ง เพราะอินเดียเป็นประเทศที่พึ่งพาการเดินทางเพื่อการส่งออกเป็นอันดับหนึ่ง และในอดีตก็ถือได้ว่าเป็นประเทศที่เป็นเจ้าของน่านน้ำในมหาสมุทรอินเดีย และสามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุด การก้าวเข้ามาของจีน ซึ่งอินเดียถือเป็น “คู่แข่ง” ที่สำคัญ จึงถือได้ว่า เป็นเรื่องที่อินเดียต้องให้ความสำคัญ และต้องเฝ้าระวัง ดังนั้น อินเดียจึงจำเป็นต้องติดตามกิจกรรมของจีนในทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดียอย่างใกล้ชิด อินเดียเข้าใจดีว่า จีนนั้นมีความจำเป็นที่จะมีช่องทางในการเดินเรือนอกเหนือจากน่านน้ำของตนในบริเวณทะเลจีนใต้ ทั้งนี้เพราะจีค่าขายทางทะเลมากถึงร้อยละ 85 ของการค้ากับต่างประเทศ ดังนั้น จีนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเปิดน่านน้ำ และขยายเส้นทางคมนาคมทางทะเล (sea – lines of communications (SLOCs) ปัจจุบันจีนยังคงอาศัยเส้นทางเดินทางในบริเวณช่องแคบมะละกา (the Malacca Straits) ในการขนส่งสินค้า และบรรทุกน้ำมันจากตะวันออกกลาง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีหลักประกันว่า สินค้าของจีนที่แล่นผ่านบริเวณช่องแคบมะละกาจะปลอดภัย และหาทางที่จะทำให้จีนสามารถตรวจสอบความเป็นไปในน่านน้ำเขตนี้ได้ คือ การมีเรือลาดตระเวนในบริเวณมหาสมุทรอินเดีย และหนทางที่จีนจะเข้าถึงโอกาสนี้ได้ ก็คือ ผ่านทางประเทศพม่า ซึ่งมีชายฝั่งในทะเลอันดามัน ซึ่งเชื่อมต่อกับมหาสมุทรอินเดีย จีนจึงมีเป้าประสงค์ที่อาศัยท่าเรือ และฐานทัพเรือของพม่าในการลาดตระเวนทางทะเล อีกทั้งเพื่อประโยชน์ในการซ่อมแซมกองเรือ และยุทธศาสตร์ด้านกองทัพเรือ

ในขณะที่อินเดียมีความหวาดระแวงว่าจีนจะเข้าไปใช้ประโยชน์ในมหาสมุทรอินเดีย จีนเองก็ได้แสดงตนก่อนข้างเปิดเผยที่จะเข้าไปเป็นคู่แข่งของอินเดียในเขตน่านน้ำ ยุทธศาสตร์ของจีนคือการขยายการดำเนินงานของกองทัพเรือจีนออกไปไกลกว่าทะเลจีนใต้และตะวันออก ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความพยายามของอินเดียในการเข้าไปครอบครองมหาสมุทรอินเดีย และน่านน้ำอื่นๆ ในภูมิภาค นายพล เจา นาน ชี (Zhao Nanqi) ซึ่งเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยวิทยาศาสตร์การทหารแห่งจีน (the Chinese Academy of Military Sciences) กล่าวว่า “... เรา (จีน) ไม่พร้อมที่จะปล่อยให้มหาสมุทรอินเดียต้องตกไปเป็นของอินเดีย”¹⁶¹ อย่างไรก็ตาม ความพยายามของจีนในการที่จะขยายอิทธิพลทางกองทัพเรือจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้หลายฝ่ายมองว่าจีนกำลังมีความพยายามที่จะพัฒนาขึ้นไปเป็นมหาอำนาจของโลก ดังนั้น การรุกคืบของจีน

¹⁶⁰ Gilles Boquérat, “India’s Confrontation with China Interests in Myanmar.” [Online]. Available: http://english.dvb.no/e_docs/429India-Myanmar.pdf, p. 17.

¹⁶¹ Mohan J. Malik, “Sino – Indian Rivalry in Myanmar : Implications for Regional Security,” *Contemporary Southeast Asia*, 16, 2(1994): 143.

แผนที่แสดงจุดดักฟังของจีนและ การปรับปรุงฐานทัพเรือในพม่าปี ค.ศ. 2003

เข้าไปในพม่าเพื่อใช้ประโยชน์ในบริเวณท่าเรือ จึงมีใช้เพียงเพื่อประโยชน์ทางการค้าเท่านั้น หากจีนยังหวังไกลกว่านั้น คือ การเป็นมหาอำนาจทางทะเล ซึ่งในปัจจุบัน ถือว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสำหรับอินเดียเป็นสิ่งที่อินเดียต้องเฝ้าระวัง

ฝ่ายการข่าวของอินเดียพบว่า นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา จีนได้เข้าไปช่วยพม่า พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางน้ำเป็นสำคัญ ในขั้นต้นดูเหมือนว่าจีนเพียงต้องการหาเส้นทางคมนาคมเพื่อลำเลียงสินค้าของจีนเข้าพม่า และอย่างมากก็ขยายการกระจายสินค้าผ่านทางท่าเรือของพม่า ดังนั้น จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จะเห็นจีนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานบริเวณตอนใต้ของมณฑลยูนนานให้เชื่อมเข้ากับโครงสร้างพื้นฐานบริเวณชายแดน จีน - พม่า และเชื่อมต่อเข้ากับการเดินเรือในแม่น้ำอิรวดี ซึ่งเป็นแม่น้ำสายใหญ่ของพม่า ก่อนที่จะไปขึ้นฝั่งที่ท่าเรือใหญ่ที่เมืองย่างกุ้ง และขนถ่ายสินค้าออกทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดียในที่สุด ในทางกลับกัน สินค้าของจีนที่ซื้อจากต่างประเทศก็สามารถลำเลียงเข้าสู่จีนในลักษณะเช่นเดียวกัน โดยการเดินเรือพาณิชย์ของจีนสามารถใช้น่านน้ำของพม่า และท่าเรือของพม่าตลอดชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก ลักษณะเช่นนี้จะช่วยให้จีนประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าทางทะเล และหลีกเลี่ยงเส้นทางในทะเลจีนใต้ และผ่านช่องแคบมะละกา ซึ่งจีนมักถูกมองว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงอันเนื่องมาจากกรณีปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์หมู่เกาะสปรตลีย์ (Spratleys Islands) ซึ่งจีนเป็นคู่กรณีกับอีกหลายประเทศ อาทิ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น บรูไน และมาเลเซีย เป็นต้น การที่จีนสามารถหาช่องทางอื่นในการขนส่งสินค้า จึงเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อจีนในอนาคต ซึ่งตั้งเป้าหมายจะเป็นมหาอำนาจด้านเศรษฐกิจในอนาคตของภูมิภาคเอเชีย และของโลก

ผลพวงของการมีกองพาณิชย์นาวีที่มีมูลค่ามหาศาล คือ ความจำเป็นที่จะต้องมีกองทัพเรือที่สามารถป้องกันทรัพย์สินมูลค่ามหาศาลเหล่านี้ได้ นอกจากจะมีหน่วยลาดตระเวนแล้ว ก็จำเป็นที่จะต้องมีการตั้งฐานทัพเรือที่มีประสิทธิภาพเป็นกองหนุน และจุดยุทธศาสตร์ก็สำคัญในการที่ดำเนินการสอดส่องและเฝ้าระวังความปลอดภัยของการเดินเรือในบริเวณทางเข้าสู่ช่องแคบมะละกาในทางตะวันตก คือ หมู่เกาะโคโค (Co Co Islands) และหมู่เกาะในบริเวณตะนาวศรี (Tenasserim) ของพม่าซึ่งอยู่ใกล้พอที่จะตั้งฐานทัพเรือเพื่อการข่าว (Intelligence) ได้ นอกจากนี้ยังพบว่า บริเวณท่าเรือและฐานทัพเรือที่เมืองซิดด่วย (Sittwe) ในรัฐอะรากัน (Arakan) หรือรัฐยะไข่ (Rakhine) ตามคำเรียกของรัฐบาลพม่า เกาะแรมรี (Ramree Islands) ท่าเรือที่เมืองบะเส็ง (Bassein) ฐานทัพอากาศที่เมืองเฮงยี (Hainggyi) บริเวณทิศตะวันตกของเมืองย่างกุ้ง และท่าเรือที่เกาะเกรทโคโค (great Coco Island) สถานที่เหล่านี้เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สามารถเฝ้าระวังความเคลื่อนไหวในมหาสมุทรอินเดีย นอกจากนี้ยังอยู่ไม่ไกลจากสถานที่ที่อินเดียใช้เป็นสถานีทดลองยิงขีปนาวุธในบริเวณชายฝั่งโอริสสา (Orissa) ของอินเดียอีกด้วย โดยเฉพาะบนเกาะวิลเลอร์ (Wheeler Island) นักวิทยาศาสตร์อินเดียได้ก่อตั้งฐานยิงจรวดลักษณะต่าง ๆ ซึ่งมีอนุภาพทำงานทั้งบนอากาศและเหนือน้ำ และทำการทดลองอยู่ตลอดเวลา และหากจีนสามารถติดตั้งเครื่องเรดาร์ในการเฝ้ามอง

ความเป็นไปบนเกาะวิลเลอร์ของอินเดียที่เกาะเกรทโคโคของพม่า ทั้งจีนและพม่าก็จะสามารถรู้ความเคลื่อนไหวของอินเดียเกี่ยวกับการทดลองยิงขีปนาวุธ ตลอดจนความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทางอากาศของอินเดียระหว่างเมืองกัลกัตตา (Calcutta) และเมืองมัสดราส (Madras) ได้โดยง่าย¹⁶²

สถานการณ์เช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า จีนสามารถติดตามความเคลื่อนไหวทางยุทธศาสตร์ การทหารและความมั่นคงของอินเดีย ผ่านดินแดนของพม่าได้อย่างสะดวกสบาย ซึ่งเป็นสถานการณ์ใหม่ที่อินเดียต้องให้ความสนใจ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา ทั้ง ๆ ที่ในอดีตอินเดียไม่มีความจำเป็นต้องเฝ้าระวังพม่า เพราะพม่าไม่มีศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีทางการทหาร ไม่ว่าจะเป็นกองทัพเรือหรือกองทัพอากาศ ทั้งนี้เพราะพม่าให้ความสนใจที่จะพัฒนากองทัพบกมากกว่า เพราะจำเป็นต้องพึ่งพาในการปราบปรามกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยภายในประเทศ นอกจากนี้ การที่พม่ายึดถือนโยบาย “ความเป็นกลาง” อย่างมั่นคง นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 เป็นต้นมาจนถึงปี ค.ศ. 1988 ทำให้อินเดียมั่นใจว่า พม่าจะไม่เปิดทางให้จีนเข้ามาแสวงประโยชน์ในดินแดนพม่าได้ หากแต่เมื่อพม่าเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศอย่างสิ้นเชิง ทำให้อินเดียต้องหันมาให้ความสนใจกับการเคลื่อนไหวของจีนในพม่าอย่างใกล้ชิด

เรื่องบ่งชี้ที่สำคัญที่อินเดียเฝ้าระวัง และสังเกต คือ การลงนามในข้อตกลงร่วมระหว่างจีน และพม่า ในการพัฒนาขีดความสามารถในการประมง ในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งอนุญาตให้จีนสามารถจับปลาในน่านน้ำของพม่า เป็นการตอบแทนที่จีนจะช่วยด้านเทคโนโลยีด้านการประมงให้กับพม่า ความก้าวหน้าที่ในปี ค.ศ. 1997 ทำให้อินเดียต้องหันกลับไปทบทวนเหตุการณ์ในปี ค.ศ. 1994 เมื่อกองทัพเรืออินเดียสามารถจับเรือหาปลาสัญชาติพม่าที่ล่องลำเข้าไปในเขตน่านน้ำของอินเดียใกล้กับเกาะอันดามัน และเกาะโคโค ได้ 3 ลำ เรือทั้ง 3 ลำนี้ คิดธงชาติพม่า หากแต่ลูกเรือทั้งหมด (ทหารเรือ 55 คน) เป็นคนจีน กองทัพเรืออินเดียพบว่า เครื่องมือต่าง ๆ ที่พบบนเรือทั้ง 3 ลำ แทบจะไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับการจับปลาเลย หากแต่เป็นเครื่องมือทางการข่าวเสียมากกว่า ซึ่งมีตั้งแต่เครื่องมือไฟฟ้าในการตรวจสอบระยะไกล และเครื่องมือสื่อสารวิทยุ เมื่อเหตุการณ์ออกมาในรูปแบบนี้ ทหารเรือจึงจับกุมกลาสีจีนที่พยายามหลบหนีทันที ทำให้สถานทูตจีนในกรุง นิว เดลลี (New Delhi) ต้องเข้าไปไกล่เกลี่ย เพื่อให้ปล่อยตัวลูกเรือทั้ง 55 คน ท่ามกลางความไม่พอใจของรัฐบาลอินเดีย ซึ่งไม่สามารถได้รับคำอธิบายที่ชัดเจนจากรัฐบาลจีนได้¹⁶³ ดังนั้นเมื่อปักกิ่งลงนามในความร่วมมือกับพม่าในเรื่องการประมง จึงทำให้อินเดียหวาดระแวงว่า จีนคงไม่หวังเพียงแค่การจับปลาในทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดียเท่านั้น ประวัติศาสตร์การจับกุมสายลับจีนในเรือพม่า อาจจะหวนกลับมาได้อีกในอนาคต

นอกจากการใช้ฐานทัพเรือ และน่านน้ำพม่าแล้ว สิ่งที่ควรให้ความระวังก็คือ การเพิ่มศักยภาพของกองทัพพม่า ซึ่งพบว่า ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา พม่ามิได้ใส่ใจแต่เพียงการ

¹⁶² Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, p. 177.

¹⁶³ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, pp. 177 – 178.

พัฒนากองทัพบกเท่านั้น หากแต่ยังขยายบริบทไปสู่กองทัพเรือและกองทัพอากาศอีกด้วย รัฐบาลพม่าได้ขยายและสร้างฐานทัพเรือและฐานทัพอากาศเพิ่มขึ้น ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขึ้นมารองรับ ด้วยความช่วยเหลือของรัฐบาลจีนทำให้รัฐบาลพม่าสามารถซื้ออาวุธและเรือที่ใช้ในการทหาร อาทิเช่น เรือตรวจการด้วยจรวด หัวซิน (Hauxin) สามารถเพิ่มศักยภาพให้กองทัพเรือพม่าในการป้องกันกองเรือของคนในน่านน้ำพม่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น พม่ายังได้ซื้อเรือรบขนาดเล็ก ซึ่งใช้เป็นเรือคุ้มกัน (corvette) อีก 3 ลำ ก็สามารถทำให้กองทัพพม่าปฏิบัติการทางทะเลได้เป็นอย่างดีอีกเช่นกัน ด้วยประสิทธิภาพของอาวุธยุทโธปกรณ์ กอปรกับความร่วมมือทางทหารกับกองทัพจีน ทำให้อินเดียไม่ผู้จะสบายใจนักที่เห็นความเคลื่อนไหวในทำนองนี้ของจีน โดยเฉพาะในปี ค.ศ. 2000 พบว่า กองทัพพม่าและจีนได้ทำการฝึกปร่วมกันในบริเวณทางใต้ของพม่า ทั้งทัพบก ทัพเรือ และทัพอากาศ โดยกองทัพจีนได้เข้าร่วมฝึกในบริเวณนี้กับทหารพม่า¹⁶⁴

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า ศักยภาพทางกองทัพเรือของพม่าได้เพิ่มขึ้นในเวลาอันรวดเร็ว ด้วยความช่วยเหลือจากจีน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ เทคโนโลยี และศักยภาพของทหารและกองทัพเรือ ในเวลาเดียวกัน ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างจีนกับพม่า ที่นับวันก็จะทวีขึ้นอย่างไม่มีข้อจำกัด ความมุ่งมั่นของจีนในการที่จะเป็นมหาอำนาจทางทะเล ทั้งในทะเลอันดามัน และทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดีย เป็นสิ่งที่ทุกประเทศในภูมิภาคต้องให้ความสนใจ โดยเฉพาะอินเดีย ซึ่งเคยครองเป็นเจ้าในมหาสมุทรอินเดียมาก่อน การเปิดทางให้จีนโดยพม่า ให้เข้ามาแทรกแซงในกิจการพาณิชย์ และกองทัพเรือในน่านน้ำที่อินเดียเคยเป็นใหญ่ จึงเป็นสิ่งที่อินเดียไม่ปรารถนา และหนทางเดียวที่จะทำให้อินเดียสามารถถ่วงดุลจีนในพม่าได้ คือ การปรับนโยบายต่างประเทศของอินเดียต่อพม่าเสียใหม่ ด้วยการเข้าไปสัมพันธ์กับพม่าอย่างใกล้ชิด แทนที่จะใช้นโยบายห้ามเหินห่างเช่นที่อินเดียเคยปฏิบัตินับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962 เป็นต้นมา และมาเข้มข้นถึงขั้นหันหลังให้กับทางการของพม่าด้วยการให้การสนับสนุนกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยของนักศึกษา และนักการเมืองพม่า ดังที่กล่าวมาแล้วไว้ในเบื้องต้น ดังนั้น นับตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา อินเดียจึงมีการปรับตัวอย่างรุนแรงอีกครั้ง ในด้านนโยบายต่างประเทศโดยเฉพาะต่อพม่า และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยรวม

4.10 อินเดียกับนโยบายมุ่งตะวันออก (Look East Policy)

หลังสงครามเย็น เมื่อต้นทศวรรษที่ 1990 พร้อมกับการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ทำให้อินเดียสูญเสียมิตรประเทศที่เคยยิ่งใหญ่มาออกไป พร้อม ๆ กันนั้น จีนก็ได้ก้าวเข้ามาแทนที่ทั้งสหภาพโซเวียต และสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก โดยกองทัพรัสเซียถอนทหารออก

¹⁶⁴ Andrew Selth, "Burma: A Strategic Perspective, Working Paper N. 13," The Asia Foundation Working Series, 2001, pp. 19-20

จากอ่าวคัมรัมห์ (Cam Rahn Bay) และอ่าวดานัง (Da Nang) ในเวียดนาม ในขณะที่สหรัฐอเมริกาถอนทัพออกจากอ่าวซุบิก (Subic Bay) ของฟิลิปปินส์ จีนเพิ่มอำนาจทางทะเลในทะเลจีนใต้ด้วยการเข้าควบคุมเกาะพาราเซล (Paracels) และบางส่วนของหมู่เกาะสแปรตลีย์ นอกจากนั้น จีนยังได้รุกคืบเข้าสามสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจกับนานาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลให้ประเทศเหล่านี้เพิ่มความสัมพันธ์กับจีนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในช่วงของวิกฤติเศรษฐกิจในปี ค.ศ. 1997 ที่จีนได้เสนอตัวเข้ามาช่วยประเทศในเอเชียที่ประสบปัญหาในด้านเศรษฐกิจ จนกระทั่งนายกรัฐมนตรีของจีนได้รับเชิญให้เข้าร่วมการประชุมอาเซียนในปีเดียวกัน ก็เท่ากับเป็นการแสดงให้เห็นว่า จีนได้ถูกนับเนื่องเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปแล้ว¹⁶⁵

อินเดียเองก็มีความพยายามที่จะเข้าหาเอเชียอาคเนย์เพื่อแสวงหามิตรเช่นเดียวกัน ดังนั้น อินเดียจึงได้ปรับตัวเข้าหาองค์กรอาเซียนเป็นด่านแรกนับตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1990 เช่นกัน โดยเริ่มต้นด้วยการเป็นประเทศคู่เจรจากับอาเซียนในปี ค.ศ. 1993 และเริ่มพัฒนาเครือข่ายเข้ากับประเทศสมาชิกอาเซียนในคณะกรรมการร่วมระหว่างอินเดีย-อาเซียน (ASEAN – India Joint Sectoral Co – operation Committee) เน้นความร่วมมือใน 4 ด้านด้วยกันคือ การท่องเที่ยว การลงทุน กิจกรรมโรงแรม และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และในปี ค.ศ. 1995 อินเดียก็ได้รับสถานภาพเป็น Full Dialogue Partner กับอาเซียน ก่อนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์กรความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียน (ASEAN Regional Forum – ARF) ในปี ค.ศ. 1996 และหลังจากนั้นมา อินเดียก็ก้าวเข้ามามีความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนมากยิ่งขึ้น Swaran Singh มองว่า ยุทธศาสตร์ “มองตะวันออก” (Look East) ของอินเดีย ส่วนหนึ่งมาจากการเข้าไปถ่วงดุลกับจีนของอินเดียนั้นเอง¹⁶⁶

แต่การเตรียมตัวของอินเดียสู่เอเชียอาคเนย์นั้น อินเดียจำเป็นต้องผ่านพม่าเสียก่อน เพราะพม่าเป็นด่านแรกของอินเดียที่จะเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น อินเดียจึงไม่สามารถที่จะปฏิเสธการสานสัมพันธ์ภาพที่ดีกับพม่าก่อนที่จะเคลื่อนตัวเข้าสู่ส่วนอื่น ๆ ของภูมิภาคต่อไป ด้วยเหตุนี้ อินเดียจึงจำเป็นต้องทบทวนนโยบายต่างประเทศของตนที่มีต่อพม่าในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ตะวันออก (Eastern Strategy) ดังนั้น หากจะว่าไปแล้ว ปัจจัยสำคัญที่ทำให้อินเดียปรับปรุงนโยบายต่อพม่านั้น เป็นเพราะแรงกดดันการแผ่ขยายอิทธิพลของจีนมากกว่า การสัมพันธ์กับพม่าจึงมิใช่เป็นเพราะอินเดียมีความสนใจพม่าอย่างจริงจัง หากแต่อาศัยความสัมพันธ์กับพม่าในการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถึงแม้ว่าอินเดียจะได้ประโยชน์จากการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับพม่า หากแต่ปัจจัยอื่น ๆ กลับไม่มีความสำคัญเท่ากับการ

¹⁶⁵ Swaran Singh, “China Factor in India’s Ties with South-East Asia,” in Frederic Grare and Amitabh Matto, *India and ASEAN : the politic of India’s Look East Policy*, New Delhi : Manohar, 2001, p. 199.

¹⁶⁶ Swaran Singh, “China Factor in India’s Ties with South-East Asia,” p. 199.

เข้าไปถ่วงดุลกับจีนทั้งในพม่า และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จะเห็นนโยบายที่ยังไม่คงที่ของอินเดียต่อพม่า อีกทั้งยังเห็นความไม่เป็นเอกภาพของรัฐบาลอินเดียเอง ในการดำเนินนโยบายสัมพันธ์กับพม่า อาทิเช่น รัฐบาลอินเดียได้มอบรางวัล จาواهرลาล เนห์รู (Jawaharlal Nehru) ให้กับ ออง ซาน ซู จี ในสาขา International Understanding ในปี ค.ศ. 1995 เพื่อเป็นเกียรติในการต่อสู้เพื่อประชาชนพม่า และเพื่อประชาธิปไตย การมอบรางวัลเนห์รูให้กับ ออง ซาน ซู จี มีขึ้นในขณะที่กองทัพพม่า และกองทัพอินเดียกำลังร่วมปฏิบัติการทหารยุทธการ “ปีกษาทอง” (Golden Bird Operation) ในบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย การกระทำของ รัฐบาลอินเดียทำให้กองทัพพม่ายกเลิกปฏิบัติการร่วมทางทหารอย่างกะทันหัน¹⁶⁷

แต่ก็เชื่อว่าทุกภาคส่วนของรัฐบาลอินเดียจะให้การสนับสนุน ออง ซาน ซู จี และ นักการเมืองพม่า เพราะในเวลาเดียวกัน หลาย ๆ ส่วนของรัฐบาลอินเดียก็ได้เร่งกิจกรรมในการที่จะซื้อใจบรรดานายทหารที่อย่างกึ่งอยู่เช่นกัน การแลกเปลี่ยนการเยี่ยมชมระหว่างข้าราชการระดับสูง เริ่มทยอยเกิดขึ้น อาทิเช่น รัฐบาลอินเดียได้เชิญเจ้าหน้าที่ระดับสูงในกระทรวงการต่างประเทศของพม่า คือ อู เอ (U Aye) ให้ไปเยือนอินเดียในปี ค.ศ. 1992 ซึ่งนับว่าอู เอ ถือเป็นข้าราชการระดับสูงของพม่า ที่ไปเยือนอินเดียเป็นครั้งแรก นับตั้งแต่ความสัมพันธ์ระหว่างพม่ากับอินเดียเริ่มราวฉานในปี ค.ศ. 1988 ต่อมาในเดือนมีนาคม นายดิคชิต (J.N. Dixit) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอินเดียก็ได้เดินทางไปเยือนพม่าอย่างเป็นทางการ ติดตามมาด้วยการเยือนอินเดียของรัฐมนตรีช่วยกระทรวงการต่างประเทศของพม่า (ในขณะนั้น) ได้แก่ อู หุ่น ส่วย (U Nyunt Swe) เป็นเวลา 6 วัน และในขณะที่เยือนอินเดีย ก็ได้พบปะหารือกับข้าราชการระดับสูงของอินเดีย ในการกระชับความสัมพันธ์ในระดับทวิภาคี (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก)

ผลพวงของการเยี่ยมชมระหว่างข้าราชการระดับสูงของสองประเทศ คือ การลงนามในข้อตกลงระหว่างข้าราชการพลเรือนในการดูแลชายแดนอินเดีย - พม่า ร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหา กิจกรรมนอกกฎหมายและการดำเนินของกลุ่มกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณชายแดน ในเดือนมกราคม 1994 ติดตามมาด้วยข้อตกลงร่วมในการพัฒนาการค้าชายแดนระหว่างพม่า - อินเดีย ในวันที่ 12 เมษายน 1995¹⁶⁸ เป็นต้น สังเกตได้ว่าทั้งพม่าและอินเดีย เลือกลงประเด็นที่จะประสานสัมพันธ์กันทางด้านชายแดนก่อน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า พม่าเองมีความกังวลในกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ และกองกำลังต่อต้านรัฐในบริเวณนี้ไม่น้อยไปกว่าอินเดีย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่ทั้งสองประเทศจะเลือกประเด็นซึ่งเป็นผลประโยชน์ร่วมกันมาพิจารณาเป็นเรื่องแรก สำหรับอินเดียแล้ว การร่วมมือกับพม่าในการปราบปรามกองกำลังในบริเวณชายแดนด้านตะวันออกเฉียงเหนือ จะเป็นการเปิดเวทีที่จะรุกคืบเข้าไปในความสัมพันธ์กับพม่าได้เป็นอย่างดี เพราะอินเดียตระหนักดี

¹⁶⁷ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, p. 135.

¹⁶⁸ Soe Myint, "India and Burma : Working on their relationship," [Online]. Available: <http://www.irrawaddy.org>, 2004, p. 1.

ว่า พม่าให้ความสำคัญกับความมั่นคงภายในและความเป็นเอกภาพของรัฐ เป็นอันดับต้นของนโยบายแห่งรัฐ (State Policy) อินเดียมีความมั่นใจว่า ข้อเสนอของอินเดียจะได้รับการยอมรับเป็นอย่างมากจากพม่า และผลพลอยได้ที่จะตามมาคือ อินเดียสามารถพัฒนาดินแดนที่ถือว่าเป็นดินแดนวิกฤต (anarchy) ทางบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือด้วยความร่วมมือจากกองทัพพม่า จะสามารถสลายกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยที่ปฏิบัติการต่อต้านรัฐอินเดีย ตลอดจนรัฐพม่าได้โดยไม่ยากนัก หลังจากนั้น อินเดียก็สามารถยื่นข้อเสนอ โครงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ ร่วมกับพม่า เพื่อหวังให้ดินแดนเขตนี้อาจมีความก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจ เปิดโอกาสให้ประชาชนบริเวณชายแดนสามารถพัฒนาการค้า การลงทุนพร้อมกันได้ และหากเป็นไปได้ อินเดียก็อาจชักนำและหว่านล้อมประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ของอินเดีย ซึ่งตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของจีนให้หันมาร่วมพัฒนาชายแดนประเทศของตนร่วมกับอินเดียมากยิ่งขึ้น

ความร่วมมือของอินเดีย-พม่า จึงเริ่มต้นจากความร่วมมือด้านกิจการบริเวณชายแดน จึงได้แตกสาขาไปสู่สาขาอื่น ๆ อีกมากมาย นับตั้งแต่ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ความร่วมมือด้านทหารและเทคโนโลยี ความร่วมมือด้านโทรคมนาคมและการสื่อสารรวมทั้งระบบสนเทศ และข้อมูลต่าง ๆ ความร่วมมือด้านโครงสร้างพื้นฐานและที่สำคัญที่สุด คือ ความร่วมมือด้านพลังงาน ซึ่งมีอยู่อย่างมหาศาลในพม่า และปัจจัยสำคัญที่จะหนุนส่งให้พม่ากลายเป็นประเทศที่มีรายได้จากอุตสาหกรรมภาคพลังงานอย่างเป็นกอบเป็นกำด้วยความช่วยเหลือ และสนับสนุนจากมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในเอเชีย ไม่ว่าจะเป็น จีน อินเดีย ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ความช่วยเหลือของประเทศดังกล่าวที่เอ่ยนามแล้วนี้ทั้ง 4 จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะผลักดันให้พม่ากลายเป็นประเทศที่มองข้ามไม่ได้ในอนาคต

4.11 ความร่วมมืออินเดีย - พม่า บริเวณชายแดน

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือในระดับทวิภาคีของสองประเทศบริเวณชายแดน มีสองยุทธศาสตร์ คือ 1) การปราบปรามกองกำลังก่ออาชญากรรมที่เป็นปรปักษ์กับรัฐบาลทั้งสอง และ 2) การพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนร่วมกัน ทั้งทางด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรม และการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ข้อที่สองได้ ก็หมายความว่า จะดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่หนึ่ง ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเสียก่อน

4.11.1 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการปราบปรามกองกำลังติดอาวุธ

ตลอดแนวชายแดนอินเดีย - พม่า ยาว 1,643 กิโลเมตร นั้น เป็นพื้นที่อันเป็นถิ่นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์หลายเผ่าพันธุ์ด้วยกัน ชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ มีประวัติศาสตร์ที่ไม่ค่อยจะสัมพันธ์กับประชากรอินเดียส่วนใหญ่ และหากจะพูดถึงในเรื่องของชาติพันธุ์แล้ว จะมีความสัมพันธ์กับชุมชนและประชากรในพม่าหรือจีนมากกว่าประชากรของอินเดีย หากดูความ

หลักฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่าประชากรส่วนใหญ่ในอดีตกาลอาจจะอพยพมาจากที่ราบสูงในจีน เดินทางตามแม่น้ำสายสำคัญ ๆ ของเอเชีย อาทิเช่น แม่น้ำโขง สาละวิน อิระวดี และชินวิน ก่อกำเนิดชุมชนตามลุ่มแม่น้ำสายสำคัญเหล่านี้ ดังนั้น บริเวณพื้นที่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียในปัจจุบัน ภาคตะวันตกของพม่า บางส่วนของธิเบตและของจีน จึงเป็นพื้นที่ที่ประกอบไปด้วยกลุ่มชนหลายเผ่าพันธุ์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กลมกลืน และกลืนกลายทางเผ่าพันธุ์ และวัฒนธรรมมาหลายยุคหลายสมัย จนก่อกำเนิดเป็นกลุ่มต่าง ๆ ที่ซึ่งมีทั้งความคล้ายคลึงและแตกต่างกันไป แต่ถึงแม้ว่าจะมีความคล้ายคลึงกันบ้าง หากแต่สำนึกของเผ่าพันธุ์และชาติพันธุ์ก็มิได้อยู่ค่อนข้างสูง และเมื่อถูกขีดวงจำกัดให้เข้าไปอยู่ในอาณาบริเวณของรัชชาติซึ่งถูกแบ่งโดยประเทศเจ้าอาณานิคมในเขตนี้ คือ อังกฤษ ทำให้กลุ่มชนเผ่าเหล่านี้ไม่มีความผูกพันกับรัฐบาลพม่า หรือรัฐบาลอินเดีย ในทางกลับกัน กลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าเหล่านี้ กลับอาศัยภูมิศาสตร์ ซึ่งแบ่งแยก หรือตัดขาดดินแดนของตนจากพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของรัชชาติ พัฒนาสำนึกของความเป็นชาติพันธุ์ดั้งเดิมของตนและปฏิเสธอำนาจรัฐจากส่วนกลาง

รัฐบาลอินเดีย และรัฐบาลของพม่า ต่างต้องเผชิญกับปัญหาของกำลังกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ คล้ายคลึงกัน ในส่วนของประเทศอินเดีย พื้นที่ที่ดูเหมือนว่าจะมีปัญหาหนักที่สุด คือ แคว้นอัสสัม ซึ่งเป็นแคว้นหนึ่งในเจ็ดแคว้นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย ประชากรส่วนใหญ่ คือ ชาวอาหม (Ahom) ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกับไทใหญ่ (Shan) ในพม่า ชาวอาหมอพยพจากดินแดนในรัฐฉาน (ประเทศพม่า) เข้าไปอยู่ในบริเวณที่เป็นแคว้นอัสสัมในปัจจุบัน เมื่อต้นศตวรรษที่ 13 และต่อมาได้หันไปนับถือศาสนาฮินดู พร้อม ๆ ไปด้วยการรับวัฒนธรรมของดินแดนที่อพยพเข้าไปอยู่ใหม่ อาณาจักรอาหมในอดีตครอบคลุมอาณาบริเวณทั้งหมดในบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือ และสามารถต่อต้านการรุกรานของกองทัพอินเดียเสมอมานับสิบครั้ง จนกระทั่งเป็นเอกราชเหนืออาณาจักรบริเวณเขตนั้นมาเป็นเวลาช้านาน จนกระทั่งถูกรุกรานจากพม่าในปี ค.ศ. 1817 ซึ่งทำให้อาณาจักรอาหมอ่อนแอลง และต่อมาต้องพ่ายแพ้แก่อังกฤษในปี ค.ศ. 1826 และถูกยุบรวมเข้ากับอินเดียของอังกฤษ (British India) ในเวลาต่อมา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประชากรในแคว้นอัสสัมมีสำนึกทางประวัติศาสตร์ว่า อินเดียไม่เคยมีส่วนเกี่ยวข้องในการปกครองแคว้นแคว้นอาณาจักรเขตนี้นมาก่อน และชาวอัสสัม หรือชาวอาหมก็ไม่มีร่วมในฐานะประชาชนของอินเดียด้วย ในทางกลับกัน ประชากรในแคว้นอัสสัมซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ ต่างพากันปฏิเสธรัฐบาลกลางของอินเดีย และเรียกร้องอิสรภาพเหนือดินแดนของตน¹⁶⁹

เมื่ออินเดียได้รับเอกราชจากอังกฤษ และเริ่มจัดการบริหารประเทศใหม่ อาณาจักรเก่าของอัสสัมได้ถูกแบ่งแยกออกเป็นแคว้นต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้เข้ากับระบบการบริหารใหม่ของประเทศอินเดีย นอกเหนือไปจากความต้องการของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ที่ต้องการมีแคว้น

¹⁶⁹ Mandavi Mehta, "India's Turbulent Northeast," [Online]. Available: <http://www.csis.org>, 2001, pp. 1-2

ของตนเอง ดังนั้น อาณาจักรอัสสัมจึงถูกแบ่งออกเป็นแคว้นเมกะฮาลาชา (Meghalaya) นากาแลนด์ (Nagaland) ไมโซราม (Mizoram) มณีปุระ (Manipur) ตริปุระ (Tripura) และอรุณาจัลประเทศ (Arunchal Pradesh) ต่อมาในปี ค.ศ. 1947 ซึ่งมีการปักปันเขตแดนประเทศในทวีปอินเดียอีกครั้งหนึ่ง บางส่วนของแคว้นอัสสัมถูกตัดให้ไปอยู่ในความครอบครองของประเทศเกิดใหม่ คือ บังกลาเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการแบ่งเขตแดนไม่ได้คำนึงถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เท่าใดนัก เป็นเหตุให้ประชากรแม้แต่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันต้องถูกจับแยกออกจากกัน กลายเป็นพลเมืองของประเทศที่เกิดใหม่บ้าง ยังคงอยู่กับอินเดียบ้าง แต่ด้วยสำนึกทางประวัติศาสตร์ของอาณาจักรอัสสัมดั้งเดิม ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ ไม่มีสำนึกผูกพันกับรัฐบาลของประเทศของตน และต่างกลุ่มต่างก็ยังคงเรียกร้องความเป็นอิสระในการดูแลปกครองพื้นที่และชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง¹⁷⁰ กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่กลุ่มนากา (ซึ่งมีอยู่ทั้งในอินเดียและพม่า) กลุ่มชาติพันธุ์อัสสัม ซึ่งมีกลุ่มกองกำลังที่สำคัญในการเรียกร้องอิสรภาพแห่งแคว้น คือ กลุ่ม the United Liberation Front for Asom (ULFA) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ประสิทธิภาพและศักยภาพในการรบสูงมาก กลุ่มชาติพันธุ์โบโด (Bodo) ซึ่งเป็นกลุ่มชนเผ่าที่ใหญ่ที่สุดของแคว้นอัสสัม และเรียกร้องดินแดนที่เป็นของตนเองแยกตัวออกจากแคว้นอัสสัม ในชื่อของ "Bodoland" อย่างไรก็ตาม กลุ่มโบโด จะเป็นกลุ่มที่ต่อสู้ด้วยวิธีรุนแรงถึงขั้นฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (ethnic - cleansing) ซึ่งกลุ่ม ULFA หลีกเลียง ดังนั้น รัฐบาลอินเดีย จึงต้องใช้วิธีปราบปรามด้วยยุทธการด้านทหารเป็นการตอบโต้อย่างรุนแรงเช่นกัน

กลุ่มสุดท้ายได้แก่ กลุ่มไมโซ (Mizo) ในแคว้นไมโซราม กลุ่มนี้ต่อสู้กับรัฐบาลอินเดียมาเป็นเวลายาวนานกว่า 30 ปี และมีฐานบัญชาการอยู่ในประเทศพม่า นอกจากนี้ ยังมีสายสัมพันธ์อันดีกับประเทศปากิสถานอีกด้วย อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ. 1986 ผู้นำของกลุ่มไมโซได้เจรจาสงบศึกกับรัฐบาลกลางของอินเดีย ในการมีอิสระในการบริหารแคว้นของตน ผลของการเจรจาเป็นที่ตกลง ทำให้สถานภาพของลาลเดนกา (Laldenga) เปลี่ยนจากผู้นำกองกำลังติดอาวุธ มาเป็นผู้นำรัฐบาลท้องถิ่นของแคว้นไมโซราม ซึ่งได้รับการแต่งตั้งและยอมรับจากรัฐบาลอินเดีย ทำให้พื้นที่ในเขตแคว้นไมโซรามก้าวเข้าสู่โครงการพัฒนาชายแดนของอินเดีย พร้อมกับได้งบประมาณสนับสนุนจากอินเดียเป็นเงิน 38 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

เนื่องจากดินแดนของแคว้นต่าง ๆ ในเขตตะวันออกเฉียงเหนือนี้ ล้วนอยู่ติดกับชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ จีน เนปาล สิบิม ภูฐาน พม่า และบังกลาเทศ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ป่าทึบ ภูเขาสูง หุบเขา และที่ราบสูง ทำให้เป็นชัยภูมิเหมาะที่กองกำลังเหล่านี้ของอินเดียจะมีสัมพันธภาพที่ดีกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ของประเทศเหล่านี้เช่นกัน อีกทั้งยังเป็นดินแดนที่อยู่ห่างไกลอำนาจรัฐของรัฐบาลกลาง จึงเป็นชัยภูมิที่เหมาะสมแก่การซ่อนสมุทกำลัง และยากที่ทหารของ

¹⁷⁰ Ibid, p. 2.

รัฐบาลจะเข้าไปปราบปรามได้ ดังนั้น หากรัฐบาลอินเดียไม่สามารถร้องขอความร่วมมือกับรัฐบาลประเทศเพื่อนบ้านในการช่วยปราบปรามกำลังเหล่านี้ ก็ยากที่จะเข้าไปพัฒนาพื้นที่เหล่านี้ได้ นอกจากนี้ รัฐบาลอินเดียยังมีความหวาดระแวงเงินที่มักจะมีข่าวให้การสนับสนุนกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่อสู้กับรัฐบาลอินเดียอยู่เนือง ๆ การที่ประเทศเพื่อนบ้านประเทศใดประเทศหนึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลจีน ก็ย่อมก่อให้เกิดความกังวลต่อรัฐบาลอินเดีย เพราะรัฐบาลอินเดียเชื่อเสมอมาว่า รัฐบาลจีนนั้นมักจะดำเนินวิเทศব্যในการผูกมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านของอินเดีย เพื่อให้เอาใจออกห่างจากอินเดีย ซึ่งก็จะเป็นการโคตเคียวอินเดียในที่สุด ดังนั้น รัฐบาลอินเดีย จึงเฝ้ามองอิทธิพลของจีนในบังกลาเทศ เนปาล ภูฐาน ด้วยความไม่สบายใจนัก และล่าสุด นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา ความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างจีนกับพม่า ทำให้อินเดียต้องเพิ่มความระมัดระวังชายแดนของตนอย่างเต็มที่ พร้อม ๆ กับการหันเข้าหาพม่าเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการปราบปรามกำลังชนกลุ่มน้อย เจกเช่นที่ได้ดำเนินการประสานงานกับประเทศภูฐาน และเนปาล เป็นต้น ดังนั้น ยุทธศาสตร์ใหม่ของอินเดียในการปราบปรามกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนพม่า คือ การสานสัมพันธ์กับกองทัพพม่าเพื่อปฏิบัติการร่วมกันในการสยบกองกำลังติดอาวุธระหว่างสองประเทศนั่นเอง

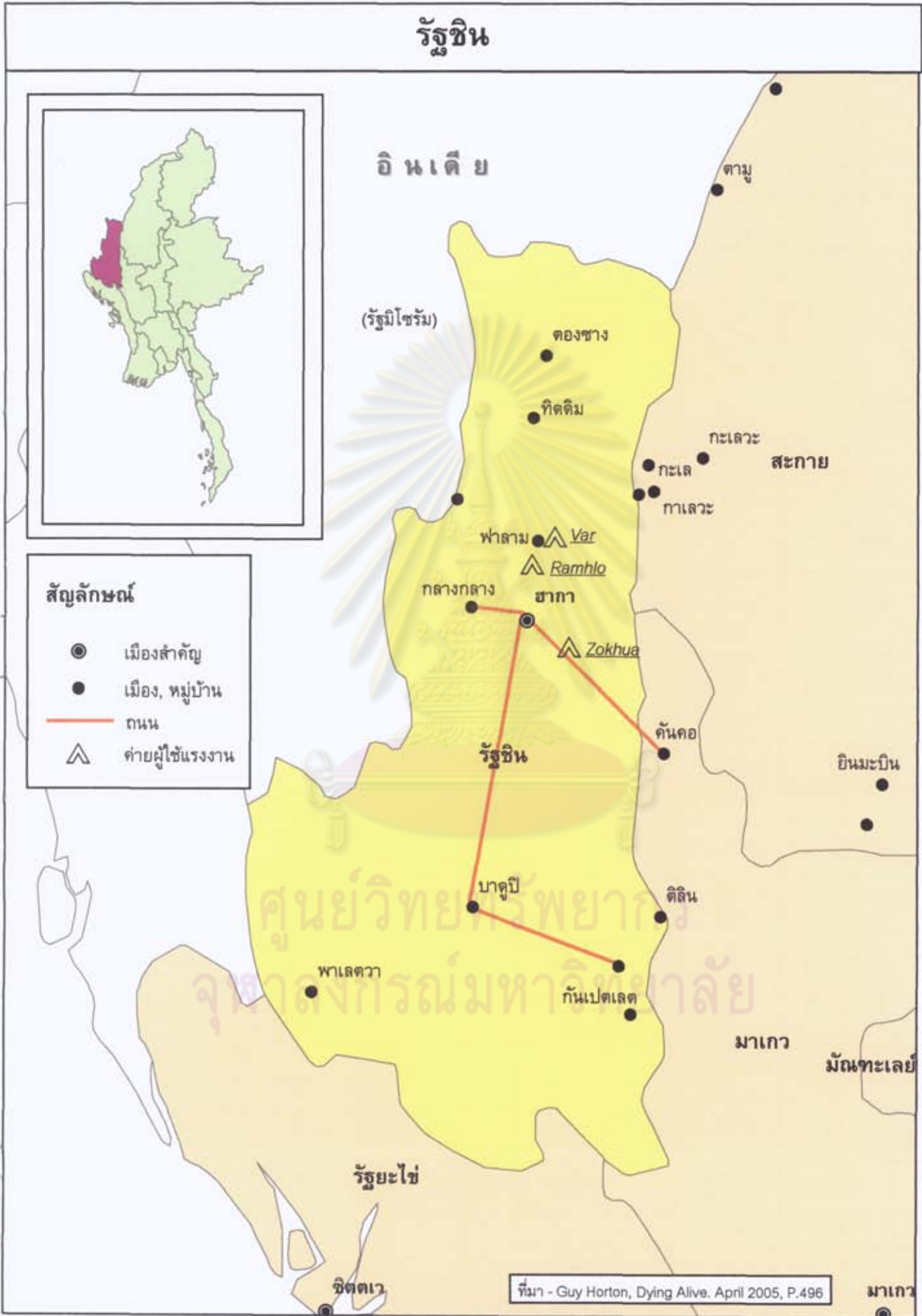
ในส่วนของประเทศพม่า กลุ่มกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณชายแดนอินเดีย - พม่า ได้แก่กลุ่ม ชิน กลุ่มคะฉิ่น และกลุ่มนากา (ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในพม่า และอินเดีย) กองกำลังของกลุ่มชินและคะฉิ่น เคยได้รับการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน และในขณะเดียวกันจีนก็ให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มนากาในอินเดีย ดังนั้น จึงพบว่า ในช่วงที่กองกำลังของกลุ่มคะฉิ่นยังคงปฏิบัติการต่อสู้กับรัฐบาลพม่า¹⁷¹ นั้น มักจะหนีเข้าไปหลบภัยในเขตของนากาบริเวณแคว้นอรุณาจัลประเทศอยู่เสมอ ๆ¹⁷²

กลุ่มกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญของพม่าในเขตชายแดนอินเดีย - พม่า ได้แก่กลุ่มชิน (Chin) ซึ่งอาศัยอยู่ในรัฐชิน (Chin State) ทางตะวันตกเฉียงเหนือของพม่า ติดชายแดนบังกลาเทศ บริเวณเทือกเขาจิตตาคอง (Chittagong Hill tracts) และชายแดนแคว้นไมโซราม (Mizoram) และมณีปุระ (Manipur) ของอินเดีย ประชากรจีนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่บนเทือกเขาสูง และไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของโลกภายนอกเท่าใดนัก แม้ว่ากองกำลังชินก็เป็นกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ต่อสู้กับรัฐบาลพม่าเพื่อเรียกร้องอาณาเขตของตนเองเช่นเดียวกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่น ๆ ก็ตาม

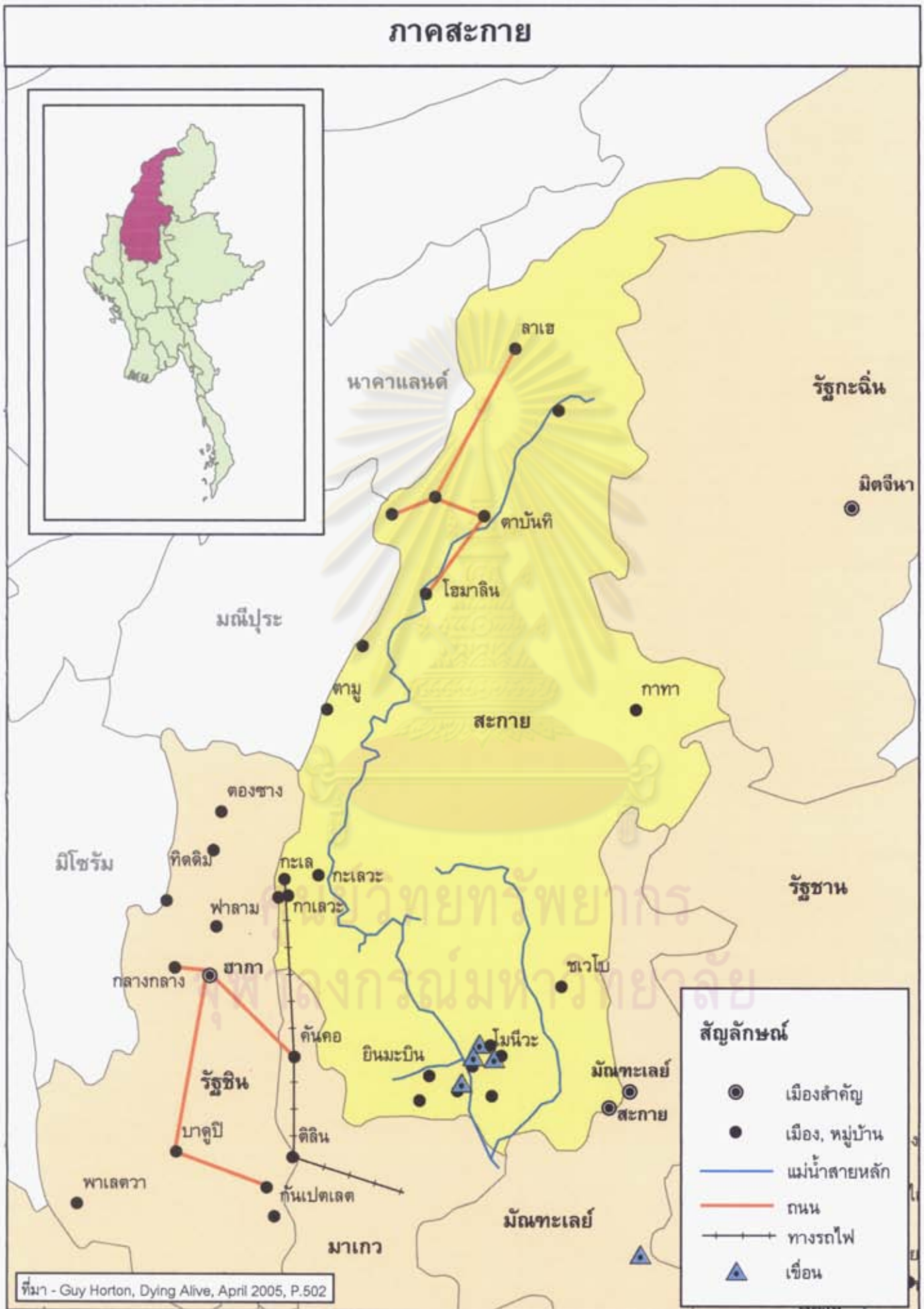
ในปี ค.ศ. 1988 ซึ่งเป็นช่วงที่รัฐบาลพม่าทำการปราบปรามนักศึกษาและนักการเมืองที่ประท้วงรัฐบาล และเรียกร้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น มีประชากรชาวจีนจำนวนมากลี้ภัยไปอยู่ที่ประเทศบังกลาเทศและอินเดีย เนื่องจากปฏิบัติการด้านทหารของกองทัพพม่าในรัฐชินมีอยู่อย่างกว้างขวาง กลุ่มกองกำลังของจีนจึงได้รวมตัวกันขึ้น เพื่อให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์

¹⁷¹ กองกำลังของคะฉิ่น คือ Kachin Independent Army – KIA ได้เจรจายกกำลังกับรัฐบาลพม่าในปี 1994

¹⁷² Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, p. 62.

ภาคสะกาย

ที่มา - Guy Horton, Dying Alive, April 2005, P.502

ของคน และเพื่อตอบโต้ทหารพม่า โดยใช้ชื่อว่ากลุ่มแนวหน้าแห่งชาติจีน (the Chin National Front - NF) และพื้นที่ที่เป็นแนวสู้รบกับทหารพม่า คือ บริเวณเทือกเขาจีน (Chin Hills)

ผลของการสู้รบทำให้ประชาชนในพื้นที่เดือดร้อน ทั้งจากทหารพม่าและกองกำลังของจีนเอง นอกจากจะได้รับผลของการสู้รบแล้ว ชาวบ้านยังถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงจากทหารพม่าอีกด้วย ซึ่งก็ไม่ได้แตกต่างไปจากพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่น ๆ ของพม่า ชาวบ้านส่วนหนึ่งถูกเกณฑ์ไปเป็นแรงงาน เพื่อสร้างถนน และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ซึ่งรัฐบาลพม่าอ้างว่าเป็นการพัฒนาพื้นที่ในบริเวณชายแดน อาทิ โรงเรียน โรงพยาบาล และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ชาวบ้านจะต้องนำเครื่องมือและอาหารไปเอง เพราะทหารพม่าจะไม่จัดหาไว้ให้ ชาวบ้านที่ไม่ต้องการไปใช้แรงงานก็ต้องเสียเงินค่าปรับให้กับทหารพม่า และเมื่อชาวบ้านทนสภาพการกดขี่ไม่ไหว ก็จะพากันหลบหนีไปยังแคว้นไมโซรามของอินเดียเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้น การปราบปรามของทหารพม่าในบริเวณรัฐจีนในปี ค.ศ. 1994 ได้ทำลายฐานที่มั่นของกลุ่มจีนและหมู่บ้านในบริเวณใกล้เคียงทำให้ชาวบ้านจำนวนกว่า 200 คน ต้องหลบหนีเพื่อลี้ภัยไปประเทศบังคลาเทศ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์จีนได้กลายเป็นผู้ลี้ภัยทั้งในประเทศอินเดียและบังคลาเทศ เป็นจำนวนค่อนข้างมาก เฉพาะในแคว้นไมโซรามของอินเดียมีอยู่กว่า 40,000 คน¹⁷³ ในจำนวนนี้จะได้รับสถานภาพผู้ลี้ภัยไม่มากนัก และส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานะผู้เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ผู้ลี้ภัยและผู้หลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายของกลุ่มชาติพันธุ์จีนในอินเดีย จะเป็นปัจจัยหนึ่งในการแก้ไขปัญหาความร่วมมือระหว่างอินเดียกับพม่าในอนาคต

กองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ของสองประเทศคืออินเดีย และพม่า ต่างเคยมีประวัติของการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาตลอด และประเทศที่อยู่เบื้องหลังและคอยให้ความช่วยเหลือกองกำลังเหล่านี้ก็คือ จีน นั่นเอง อย่างไรก็ตาม เมื่อจีนตัดสินใจเป็นพันธมิตรกับรัฐบาลพม่าในช่วงปลายทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ลดทอนการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในพม่า นอกจากนั้นยังช่วยเจรจากับกองกำลังของกะฉิ่นให้เข้าสู่การเจรจาหยุดยิง (ceasefire) กับรัฐบาลพม่าในที่สุด ทำให้รัฐบาลพม่าคลายความกังวลในส่วนของกองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนจีน - พม่า ไป และหันไปทุ่มเทกำลังให้กับชายแดนที่ติดต่อกับอินเดีย บังคลาเทศ และไทยต่อไป

ในส่วนของรัฐบาลพม่า ได้ทำการปราบปรามกองกำลังชนกลุ่มน้อยมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา การปราบปรามกองกำลังติดอาวุธบริเวณชายแดนมิได้มีเพียงเป้าหมายเดียว คือ กองกำลังชนกลุ่มน้อยเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงนักศึกษาและนักการเมืองพม่า กลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตย ที่หลบหนีไปอาศัยอยู่ภายใต้การอารักขาของกองกำลังชนกลุ่มน้อยอีกประการหนึ่งด้วย ดังนั้น ในระหว่างปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา กองทัพ

¹⁷³ Abul Kasin Sajjadul Islam, "India's Myanmar Policy : Inconsistency Reaps a Disquiet Harvest," [Online]. Available: <http://www.boligi.com/analysis.080.htm>.

พม่าจึงเข้าไปปฏิบัติการในบริเวณชายแดนอินเดีย - พม่า อย่างหนัก โดยเฉพาะในเขตของกองกำลังจีน คะฉิ่น และนากา และหลายครั้งที่ทหารพม่าจะติดตามไล่ล่ากองกำลังของชนกลุ่มน้อยและนักศึกษาพม่าเข้าไปในเขตของอินเดีย ดังเช่นในปี ค.ศ. 1991 ที่กองทัพพม่านุกเข้าไปในเขตของแคว้นไมโซรัม เป็นระยะทางกว่า 30 กิโลเมตร เพื่อไล่ล่านักศึกษาพม่าที่ลี้ภัยเข้าไปอยู่แคว้นไมโซรัม โดยไม่ได้รับคำอนุญาตจากรัฐบาลอินเดียแต่ประการใด ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้ เพราะรัฐบาลอินเดียนั้นมีความเห็นใจนักศึกษาพม่าที่ต่อสู้กับรัฐบาลพม่าเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย ดังนั้น จึงเปิดไฟเขียวให้กับนักศึกษาพม่าให้เข้าไปลี้ภัยในประเทศอินเดีย ซึ่งทำให้รัฐบาลพม่าไม่พอใจเป็นอย่างมาก การกระทบกระทั่งระหว่างทหารพม่า และทางการอินเดียในบริเวณชายแดนจึงมีอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ตามความเห็นของ Bertil Lintner ผู้เชี่ยวชาญด้านการเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในพม่า (Ethnic Politics) เห็นว่าอินเดียนั้นก็แอบให้ความช่วยเหลือแก่ทั้งนักศึกษา และนักการเมืองพม่า ตลอดจนกองกำลังชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดน เพื่อถ่วงดุลกับจีนที่ให้ความช่วยเหลือแก่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์จากพม่าที่ข้ามเข้าไปปฏิบัติการในอินเดียด้วยเช่นกัน¹⁷⁴

รัฐบาลอินเดียให้การสนับสนุนอย่างลับ ๆ แก่กองกำลังของกะฉิ่นอิสระ หรือ KIA ในการต่อต้านรัฐบาลพม่า โดยผ่านการติดต่อทางสถานกงสุลอินเดียที่เชียงใหม่ ผู้แทนของกลุ่ม KIA เดินทางไปอินเดียอย่างลับ ๆ ในปี ค.ศ. 1991 ซึ่งต่อมาได้ตั้งเป็นสำนักงานประสานงานกับทางการอินเดียที่กรุง นิว เดลลี และเพื่อเป็นการตอบแทนรัฐบาลอินเดีย กองกำลังกะฉิ่นอิสระ ได้ทำการอบรมชาวบ้านซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กู๊กิ (Kuki) และชิน (Chin) ซึ่งอาศัยอยู่ในป่าทิเบตใกล้แคว้นมณีปุระ (Manipur) เพื่อต่อสู้กับกองกำลังของนากา และกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอื่น ๆ ที่ต่อต้านรัฐบาลอินเดีย นอกจากนี้ รัฐบาลอินเดียยังให้การสนับสนุนกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ชินที่ต่อสู้กับรัฐบาลพม่า ในเวลาเดียวกัน รัฐบาลพม่าก็ตอบโต้อินเดียด้วยการให้การสนับสนุนกองกำลังที่ต่อสู้กับรัฐบาลอินเดีย เช่น กลุ่ม National Socialist Council of Nagaland และ กลุ่ม Manyswri Liberation Army¹⁷⁵

อย่างไรก็ตาม ทั้งอินเดียและพม่า ต่างตระหนักดีว่า สถานการณ์เช่นนี้ย่อมไม่เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลทั้งสองประเทศ ดังนั้น เมื่อรัฐบาลอินเดียเปลี่ยนท่าทีต่อรัฐบาลทหารของพม่า และยื่นข้อเสนอให้กับพม่าในความร่วมมือเพื่อปราบกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณชายแดน รัฐบาลพม่าจึงตอบรับข้อเสนอของอินเดียด้วยคว ามเต็มใจ แม้ว่าในความเป็นจริงนั้น พม่าเองก็ยังไม่ค่อยแน่ใจนโยบายของอินเดียที่ยังคงให้ความสนใจแก่ ออง ซาน ซู จี และกลุ่มขบวนการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยของพม่าอีกหลาย ๆ กลุ่มอยู่ก็ตาม แต่เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของพม่า

¹⁷⁴ Bertil Lintner, "The Indo - Burmese Frontier" in Andrew Selth, pp. 191-192.

¹⁷⁵ Andrew Selth, p. 192.

พม่าก็เริ่มทำการกดดันและปราบปรามกองกำลังบริเวณชายแดนอินเดีย - พม่า อย่างจริงจัง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1995 เป็นต้นมา

4.11.2 ปฏิบัติการร่วมอินเดีย - พม่า บริเวณชายแดน

รัฐบาลอินเดีย และรัฐบาลพม่าเปิดศักราชใหม่ของการปราบปรามกองกำลังติดอาวุธร่วมกันในปี ค.ศ. 1995 โดยก่อนหน้านั้น ในปี ค.ศ. 1993 รัฐมนตรีต่างประเทศของอินเดีย J.N. Dixit ได้ไปเยือนพม่าอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจกรรมบริเวณชายแดน และต่อมา ในปี ค.ศ. 1994 รัฐบาลทั้งสองได้ก่อตั้งสถาบันทวิภาคีในระดับภูมิภาค เพื่อดูแลกิจการบริเวณชายแดน เรียกว่า คณะกรรมการกิจการพลเรือนภูมิภาคพม่า - อินเดีย (the Myanmar - India Regional Civil Authorities) ซึ่งกำหนดให้มีการประชุมปีละครั้ง โดยสลับเปลี่ยนกันไปคนละปี อาทิ ในปี ค.ศ. 1994 อินเดียเป็นเจ้าภาพจัดประชุมที่เมือง ไอ ซอล (Aizawl) ในแคว้นไมโซรัม และต่อมาในปี ค.ศ. 1995 พม่าเป็นเจ้าภาพจัดประชุมที่รัฐชิน การประชุมส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องความมั่นคงในบริเวณชายแดน การร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการต่อสู้กับขบวนการค้ายาเสพติดและธุรกิจนอกกฎหมายต่าง ๆ¹⁷⁶ และหลังจากนั้นมา อินเดียและพม่าต่างก็ทยอยมีโครงการร่วมบริเวณชายแดนอีกหลายโครงการ ข้อตกลงการค้าชายแดนในปี ค.ศ. 1994 การประชุมว่าด้วยความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเจ้าหน้าที่ทั้งของพม่าและอินเดีย ซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างมาร่วมประชุมกันอย่างคับคั่ง

พร้อมกันนั้นก็มีความร่วมมือทางด้านทหารอีกหลายโครงการ ทั้งอินเดียและพม่าต่างก็แลกเปลี่ยนการเชื่อมเชือนระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูง เพื่อติดตามการดำเนินงาน ต่างฝ่ายต่างให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาทิ รัฐบาลอินเดียได้ทยอยปิดค่ายผู้ลี้ภัยที่ตั้งอยู่ภายในบริเวณชายแดน เพื่อป้องกันไม่ให้กลุ่มชาติพันธุ์ในพม่าหลบหนีเข้ามาอาศัย ในขณะที่ทหารพม่าก็นำทหารกวาดล้างฐานที่ตั้งมั่นของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นปรปักษ์กับรัฐบาลอินเดีย ในปี ค.ศ. 1995 กองทัพอินเดีย และพม่า ร่วมกันปราบปรามฐานที่มั่นของกลุ่มกองกำลังของชาวอุสสัม (ULFA) หากแต่ในช่วงที่กำลังปฏิบัติการร่วมกันนั้น รัฐบาลอินเดียก็ได้ประกาศมอบรางวัลเนห์รูให้กับอง ซาน ซู จี ซึ่งหนังสือพิมพ์อินเดียก็ได้ประโคมข่าวกันครึกโครม ทำให้ทูตพม่าในอินเดียไม่พอใจ และเมื่อมีการรายงานข่าวกลับไปอย่างกึ่งๆ รัฐบาลพม่าก็เรียกทหารพม่าที่กำลังปฏิบัติการในบริเวณชายแดนกลับทันที สถานการณ์เช่นนี้ทำให้กองทัพของสองประเทศกระอักกระอ่วนใจพอ ๆ กัน Renaud Egreteau ผู้เชี่ยวชาญความสัมพันธ์อินเดีย - พม่าระบุว่า การกระทำของอินเดียแสดงให้เห็นว่าฝ่ายการเมืองและฝ่ายทหารยังไม่มีความเห็นตรงกันในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง

¹⁷⁶ Renaud Egreteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, p. 134.

อินเดีย - พม่า และฝ่ายทหารอินเดียก็ยังไม่มีความปรารถนาที่จะไปควบคุมนักการเมือง และข้าราชการพลเรือนของอินเดียได้ จึงทำให้เกิดการถกเถียงในการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อพม่า

อย่างไรก็ตาม หลังจากเหตุการณ์ความวุ่นวายในปี ค.ศ. 1995 แล้ว ฝ่ายอินเดียเป็นฝ่ายปรับตัวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกระทรวงกลาโหมของอินเดีย ซึ่งเล็งเห็นความสำคัญของการสานสัมพันธ์กับพม่ามากขึ้นเรื่อย ๆ ก็ได้ทยอยจัดส่งคณะผู้แทนจากกองทัพอินเดียไปเยือนพม่าอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นกองทัพบก ทหารเรือ และทัพอากาศ พร้อมทั้งส่งสัญญาณไปยังฝ่ายพลเรือนให้เห็นความสำคัญของการร่วมมือระหว่างสองประเทศ ทำให้กระทรวงการต่างประเทศของอินเดียหันไปให้ความสำคัญและเพิ่มมาตรการในการสานสัมพันธ์กับพม่าเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ รัฐบาลอินเดียได้จัดวางรูปแบบความสัมพันธ์กับพม่าไว้ 4 ระดับด้วยกัน คือ 1) ระดับชาติ (National level) ซึ่งจัดให้มีการประชุมระหว่างผู้นำประเทศทั้งสองเป็นประจำทุกปี 2) ระดับรัฐมนตรี โดยเน้นความสำคัญอยู่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เน้นการประชุมประจำปีเช่นกัน 3) ระดับฝ่าย ซึ่งจะเป็นการประชุมเป็นเรื่อง ๆ ไปตามสถานการณ์ อาทิ การประชุมด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี และการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม ซึ่งจะมีการประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ และ 4) ระดับท้องถิ่น เป็นการประชุมปีละ 2 ครั้ง ระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในระดับท้องถิ่นบริเวณชายแดน อาทิ เจ้าหน้าที่ ข้าราชการพลเรือน และนักการเมืองท้องถิ่นจากแคว้นมณีปุระ ไมโซรัม และนากาแลนด์ เป็นต้น และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 เป็นต้นมา อินเดียก็ได้แสดงเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะสานสัมพันธ์กับรัฐบาลทหารที่อย่างกึ่ง แทนการให้การสนับสนุนแก่องซาน ซูจี และกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตย ดังนั้น จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จะเห็นความร่วมมือทางด้านทหารระหว่างกองทัพพม่า และกองทัพอินเดียที่ปฏิบัติการร่วมกันในบริเวณชายแดน และขยายไปสู่ความร่วมมืออันดีระหว่างกองทัพของประเทศทั้งสองในเวลาต่อมา จนอาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบัน รัฐบาลอินเดียก็ประสบความสำเร็จในการสร้างความไว้วางใจจากผู้นำทหารของพม่าได้อย่างเต็มรูปแบบ พิสูจน์ความจริงใจของรัฐบาลอินเดีย คือ รัฐบาลอินเดียปฏิเสธที่จะกล่าวถึง ออง ซาน ซูจี และการต่อสู้ของพรรค NLD และ องค์กรเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยในพม่าอีกต่อไป โดยอ้างว่าเป็นกิจการภายในของพม่า ซึ่งอินเดียไม่ขอแทรกแซง นอกจากนั้น อินเดียยังเลิกให้การสนับสนุนนักศึกษา และนักการเมืองพม่าซึ่งลี้ภัยอยู่ในอินเดีย ตลอดจนองค์กรเอกชนที่เคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลพม่าอีกต่อไปด้วย หลายองค์กรถูกกดดันให้ปิดสำนักงาน และถูกควบคุมการดำเนินงานด้านการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในพม่า¹⁷⁷

อินเดียให้ความร่วมมือกับรัฐบาลพม่าในการปราบปรามกองกำลังชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนพม่า - อินเดียอย่างจริงจัง กลุ่มที่โดนปราบได้แก่ กลุ่มกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งได้แก่ กลุ่ม Chin National Front (CNF) พร้อมกันนั้น รัฐบาลอินเดียก็หาทางกดดันให้กลุ่ม CNF เข้าสู่

¹⁷⁷ Thin Thin Aung and Soe Myint, "India - Burma relation in Challenges to Democratization," pp. 99-100.

กระบวนการเจรจาหยุดยิงกับรัฐบาลพม่า ในปี ค.ศ. 1995 ผู้มีอาวุธของ CNF เสียชีวิตในระหว่างถูกควบคุมตัวโดยกองกำลังของอินเดียที่แคว้นไมโซราม ต่อมาในปี ค.ศ. 1999 สมาชิกของกลุ่ม Mang Duhling ถูกจับตัว และรัฐบาลอินเดียโดยกองกำลัง Assam Rifles ที่แคว้นไมโซราม ได้ส่งมอบตัว Mang ให้กับรัฐบาลทหารพม่า และในปีเดียวกันนั้นเอง ทหารอินเดียที่อัสสัมก็ระดมกำลังในการปราบปรามของ CNF ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ตามบริเวณชายแดน นอกจากนี้จะทำการปราบกองกำลังบริเวณชายแดนอย่างจริงจังแล้ว ทหารอินเดียยังเพิกเฉยในกรณีที่ทหารพม่าติดตามกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์เข้าไปในเขตของอินเดียอีกด้วย ดังตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 1999 ที่ทหารพม่าบุกไล่ล่าตามกลุ่ม Arakam Muslim เข้าไปในเขตแดนของอินเดียซึ่งอยู่ระหว่างรอยต่อ 3 ประเทศคือ อินเดีย - พม่า - บังกลาเทศ ถึง 300 เมตร หากแต่นายทหารผู้ควบคุมเขตของอินเดียก็ไม่ได้ประท้วงกองทัพพม่าแต่อย่างใด เพราะเป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นเรื่องที่ทหารของสองประเทศ “รู้จักกัน” และมีข้อตกลงร่วมกันอยู่แล้ว¹⁷⁸

ในระหว่างการประชุมระดับชาติ (National Level) ครั้งที่ 6 ซึ่งจัดขึ้นที่นครเดลี (Delhi) ระหว่างวันที่ 28 - 30 กรกฎาคม 1999 ทั้งสองประเทศได้ลงนามในข้อตกลงร่วมกันในการประสานความร่วมมือในประเด็นต่าง ๆ อาทิ “การก่อการร้ายข้ามพรมแดน (cross border terrorism)” โดยให้มีการแลกเปลี่ยนด้านการข่าวที่ทันท่วงทีกับเหตุการณ์ (real-time basis) นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาการสื่อสารที่ทันสมัยและรวดเร็วเพื่อการข่าวโดยเฉพาะ ฝ่ายกองทัพพม่าก็ได้ให้คำมั่นสัญญากับกองทัพอินเดียว่า กองทัพพม่าจะดำเนินการกับกองกำลังติดอาวุธที่ต่อต้านรัฐบาลอินเดียที่เข้าไปซ่องสุมกำลังหรือหลบซ่อนภายในเขตพม่าโดยทันที ทั้งนี้สืบเนื่องจากการข่าวของทหารอินเดียที่สืบทราบมาได้ว่า กองกำลังบางกลุ่มซึ่งเคยปฏิบัติการอยู่บริเวณชายแดนอินเดีย - ภูฏาน อาทิ กลุ่มของนากา NSCN (Khaplong) กลุ่ม ULFA (United Liberation Front for Assam) และบางกลุ่มของกลุ่มชาติพันธุ์โบโด (Bodo insurgents) ได้ย้ายฐานปฏิบัติการและกองกำลังเข้าไปอยู่ในพม่าหลังจากถูกทางการภูฏานปราบปรามอย่างหนัก¹⁷⁹

4.12 ความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนบริเวณชายแดน

ยุทธศาสตร์ที่ควบคู่ไปกับการทำลายแหล่งซ่องสุมและฐานที่มั่นของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ต่อต้านรัฐคือการเข้าไปพัฒนาพื้นที่ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กันไป เพราะในอดีตการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถเข้าไปถึงชุมชนและปล่อยปละละเลยให้พื้นที่นั้นเป็นพื้นที่ยากจน ประชากรไม่มีโอกาสทางด้านเศรษฐกิจและบริการของรัฐ ข่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่กลุ่มต่อต้านอำนาจรัฐใช้เป็นเหตุผลในการอ้างความชอบธรรมในการที่จะเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิและ

¹⁷⁸ Ibid, p. 107.

¹⁷⁹ Thin Thin Aung and Soe Myint, “India – Burma relation in Challenges to Democratization,” p. 107.

โอกาส ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขความไม่พอใจของประชากรในพื้นที่ที่พึงกระทำก็คือ การทำให้พื้นที่นั้นเป็นพื้นที่ที่ให้โอกาสแก่ประชาชน

ในการนี้ รัฐบาลอินเดียได้ยื่นข้อเสนอให้กับรัฐบาลพม่าในโครงการต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การสนับสนุนและการพัฒนาการค้า การลงทุนบริเวณชายแดน การสร้างเส้นทางคมนาคม เชื่อมโครงสร้างพื้นฐานของสองประเทศเข้าด้วยกัน เพื่อประโยชน์ทางด้านการค้าการลงทุน โดยเริ่มต้นจากการเปิดด่านการค้าจุดแรก ระหว่างเมืองทามู ของพม่า - มอเระห์ แคว้นมณีปุระ - อินเดีย เมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1994 และจุดที่สองระหว่างเมือง Champhai - Hri นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มว่าจะเปิดด่านการค้าชายแดนจุดที่สามระหว่างเมือง Pasetwa ในรัฐอะรากัน กับไมโซ รามได้ในอินเดีย¹⁸⁰

ข้อสังเกตของการค้าชายแดนระหว่างอินเดีย - พม่า คือ เกิดขึ้นตามหลังจีนอยู่หลายปี เพราะจีนนั้นได้ทำสัญญาค้าชายแดนกับพม่าตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 อันเป็นปีที่พม่าประสบปัญหา ด้านเศรษฐกิจอย่างมาก ดังนั้น การค้าชายแดนจีน - พม่า จึงเข้าไปช่วยเหลือพม่าได้ทันท่วงที ในขณะที่การค้าระหว่างอินเดีย - พม่า ก้าวเข้ามาในช่วงที่สินค้าของจีนเข้าไปแพร่หลายในพม่า แล้ว อย่างไรก็ตาม เป้าประสงค์ของอินเดียคือ การเข้าไปช่วยรับซื้อสินค้าการเกษตรของพม่าเป็นหลัก เนื่องจากพม่าเป็นประเทศที่พึ่งพาด้านเกษตรกรรม และประชากรกว่าร้อยละ 50 ยังอยู่ในภาคเกษตรกรรม เมื่อเป้าประสงค์ของอินเดียคือการเข้าไปช่วยเหลือเกษตรกรของพม่า สินค้าที่อยู่ภายใต้การซื้อขายในบริเวณชายแดน จึงเน้นหนักอยู่ที่สินค้าเกษตร อาทิ เมล็ดมันสำปะหลัง ธัญพืช และเมล็ดถั่ว ผักสด ผลไม้ หอม กระเทียม พริก เครื่องเทศ ไม้ไผ่ ผลิตภัณฑ์จากป่าซึ่งไม่นับรวมไม้สัก สินค้าประเภทอุปโภคบริโภคภายในท้องถิ่น ใบยาสูบ มะเขือเทศ งา ขิง ถั่วเหลือง ฯลฯ (ทั้งหมดมี 22 รายการ)

นอกเหนือจากการทำข้อตกลงทางด้านการค้าชายแดนระหว่างกันแล้ว รัฐบาลอินเดียยังให้ความช่วยเหลือรัฐบาลพม่าในการสร้างถนนเชื่อมเมืองทามูของพม่า กับเมืองมอเระห์ในแคว้นมณีปุระของอินเดีย¹⁸¹ โดยใช้ชื่อถนนว่า “ถนนมิตรภาพอินเดีย - พม่า” (Indo - Myanmar Friendship Road) ในงบประมาณ 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยใช้เวลาในการสร้างทั้งหมด 3 ปี มีความยาว 160 กิโลเมตร และได้เปิดทำการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2001 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของอินเดียในขณะนั้น คือ จัสวัน ซิงห์ (Jaswant Singh) และ ซอว์ ตุน (Saw Tun) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงก่อสร้าง ท่ามกลางความชื่นชมยินดีของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสองประเทศ รัฐมนตรี จิงห์ กล่าวว่า “ถนนเส้นนี้ เป็นโครงการแรกของความร่วมมือด้านโครงสร้างพื้นฐานระหว่างสองประเทศที่สำเร็จเป็นรูปร่าง ความสำคัญของถนน

¹⁸⁰ Ibid, p. 105.

¹⁸¹ ถนนเส้นนี้ได้ขยายจากเมืองทามู ไปถึงเมืองกาลเมียง (kalemyo) โดยตัดเลียบแม่น้ำจิมวัน และมีความหวังว่าจะขยายไปจนถึงเมืองมันจะเลย์ในอนาคต ซึ่งระยะทางอีก 250 กิโลเมตร

เส้นนี้อยู่ที่ว่า มันเป็นเครื่องหมายที่แสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องของความผูกพันด้านวัฒนธรรม และจิตวิญญาณระหว่างประเทศเพื่อนบ้านทั้งสอง เมื่อ 60 ปีที่แล้ว ประเทศของท่าน (พม่า) และประเทศของข้าพเจ้า ต่างถูกรุกรานจากศัตรูที่มาจากต่างแดน และเพื่อผลประโยชน์ของอาณาจักรของประเทศเหล่านั้น ทำให้ทั้งอินเดียและพม่าต้องสูญเสียเอกราช”¹⁸² สุนทรพจน์นี้แสดงให้เห็นว่า อินเดียพยายามหาทางเชื่อมต่อกับพม่าอย่างจริงจัง และพยายามที่จะหาประเด็นที่จะสมประโยชน์ซึ่งกันและกันมาเจรจาโดยละทิ้งจุดต่างเอาไว้ จุดต่างนี้ก็ คือ การที่อินเดียเป็นประชาธิปไตยอย่างสุดขั้ว และพม่าเป็นเผด็จการทหารอย่างสุดขั้วเช่นกัน แต่ ณ เวลานี้ และ ณ จุดนี้ อินเดียเลือกที่จะไม่พูดถึงจุดต่างสุดขั้วนี้เลย ดังนั้น ในวันที่อินเดียจึงเลือกที่จะพูดถึงความก้าวหน้าของการเชื่อมสัมพันธ์อินเดีย – พม่า และความพยายามที่จะสืบสานความสัมพันธ์อันดีต่อไปในอนาคต

จุดสำคัญของถนนเส้นนี้อีกประการหนึ่งคือ การเชื่อมชายแดนของอินเดียจากแคว้นมณีปุระ ไปถึงใจกลางของประเทศพม่า รัฐบาลอินเดียจะได้ประโยชน์ค่อนข้างมาก ดังนั้น จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่รัฐบาลอินเดียจะเป็นผู้เสนอตัวที่จะเข้าไปดูแลความเรียบร้อยของถนน และการบำรุงรักษาเป็นระยะเวลา 6 ปี ด้วยการให้การสนับสนุนหน่วยงานที่เข้าไปดูแลโดยตรง คือ Indian Road Maintenance นอกจากนี้ ยังเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ในการดูแลรักษา และซ่อมบำรุงถนนตลอดจนจัดหาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน นอกเหนือไปจากถนนสายนี้แล้ว รัฐบาลอินเดียยังได้สร้าง “สะพานมิตรภาพ” (Friendship bridge) เชื่อมระหว่างแคว้นไมโซราม – พม่า ที่บริเวณหมู่บ้าน Zokhuthar และหมู่บ้าน Rih ในรัฐชินของพม่า สะพานนี้มีความยาว 170 ฟุต ใช้งบประมาณในการสร้าง 3 แสนเหรียญสหรัฐฯ ตามมาด้วยถนนเชื่อมระหว่างเมืองมอนยวา – กาเลวา (Monywa – Kalaywa) และ สะพานข้ามแม่น้ำอีก 2 สะพาน¹⁸³

อย่างไรก็ตาม หลังจากข้อตกลงการค้าชายแดนจุดแรกระหว่างมอเร่กับทามู เดินหน้าไปด้วยดีแล้ว รัฐบาลอินเดียก็ได้ทำการทบทวนการดำเนินงานในบริเวณนี้ และพบว่ายังมีปัญหาอยู่บ้างในการดำเนินงาน ส่วนหนึ่งมาจากปัจจัยด้านเครื่องมือในการดำเนินการ จากการให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของอินเดีย ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการค้าชายแดนได้แก่ G.K. Pillai รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (Home Ministry) ซึ่งดูแลกิจการด้านตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า “ปัญหาที่พบคือ โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโทรคมนาคมยังไม่สมบูรณ์ ทำให้ผู้ค้ายังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่”¹⁸⁴ ดังนั้น อินเดียจึงมีนโยบายที่จะเข้าไปแก้ไขด้วยการ “เข้าไปพัฒนาด้านโครงข่ายคมนาคมไร้สาย ตลอดจนระบบธนาคาร” นอกจากนั้นรัฐบาลท้องถิ่นที่แคว้นไมโซรามก็ได้ยื่นข้อเสนอให้มีการเปิดใช้ถนนสตีลเวล (Stillwell Road) เพื่อขยายการค้า

¹⁸² Tony Allison, “Myanmar Shows India the road to Southeast Asia,” [Online]. Available: <http://www.atimes.com/reports>, 2001.

¹⁸³ Thin Thin Aung and Soe Myint, “India – Burma relation in Challenges to Democratization,” p. 101.

¹⁸⁴ Mizzima News Group, [Online]. Available: <http://www.mizzima.com>, 1999.

ชายแดน¹⁸⁵ ซึ่งเป็นเรื่องในอนาคต และอาจต้องได้รับการปรึกษาหารือกับประเทศจีน อย่างไรก็ตาม ภารกิจเบื้องต้น คือ การแก้ไขปัญหาในบริเวณมอเร่ - ทามุก่อนในเบื้องต้น ซึ่งนอกเหนือจากปัญหาด้านเทคโนโลยีแล้ว ยังพบว่า รายละเอียดของกฎระเบียบการค้าระหว่างสองประเทศยังไม่ลงตัวเช่นกัน อาทิ ข้อตกลงรายการสินค้าแลกเปลี่ยนในบริเวณชายแดน ซึ่งอนุญาตไว้ถึง 22 รายการนั้น ในความเป็นจริงยังมีการซื้อขายกันเพียง 10 - 11 รายการเท่านั้น โดยฝ่ายพม่าไม่ยอมส่งออกข้าว นอกจากนี้ ยังต้องมีข้อตกลงเรื่องระเบียบการธนาคาร และการส่งจ่ายเงิน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ หากยังไม่สามารถตกลงได้ ก็จะทำให้การค้ามีปัญหา

นอกเหนือจากฝ่ายรัฐบาลแล้ว ฝ่ายเอกชนก็เข้ามามีบทบาททางด้านการค้าเช่นกัน โดยคณะกรรมการหอการค้ามอเร่ ซึ่งเรียกร้องให้รัฐบาลอินเดียเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาระหว่างในเรื่องของเครื่องมือในภาคการค้าระหว่างสองประเทศ พร้อมกันนั้นได้ยื่นข้อเสนอให้รัฐบาลอินเดียช่วยแก้ไขปัญหา อาทิ ให้เจรจากับพม่าให้ยกเลิกรายการสินค้าต้องห้าม ให้ลดภาษีนำเข้า เพราะสองข้อนี้ ทำให้สินค้าพม่าที่เป็นที่ต้องการของคนอินเดียมีราคาแพงขึ้น ข้อสำคัญที่สุด คือ ให้หาทางเจรจากับรัฐบาลพม่าที่ออกกฎหมายไม่ให้ชาวพม่าข้ามเข้าไปซื้อของที่เมืองมอเร่ ทำให้พ่อค้ารายย่อยที่เมืองมอเร่ได้รับผลกระทบ

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ฝ่ายเจ้าหน้าที่และเอกชนของอินเดียต่างมีความคิดเห็นที่คล้อยตามกันว่า ข้อตกลงการค้าชายแดนระหว่างพม่า - อินเดีย นั้น มีผลประโยชน์มากกว่าโทษ แม้ว่าจะมีปัญหาอุปสรรคบ้างก็ตาม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเอกสารต่าง ๆ แล้วจะเห็นว่า ปัญหามาจากฝ่ายรัฐบาลพม่ามากกว่า ซึ่งยังไม่สู้จะเต็มร้อยกับความร่วมมือการค้าในบริเวณชายแดนเท่าใดนัก และยังไม่ให้การสนับสนุนมากเท่าที่ควร ฝ่ายที่ต้องลุกขึ้นมาแก้ปัญหาและให้การช่วยเหลือจะเป็นฝ่ายอินเดียเสียมากกว่า เพราะหากดูตามรูปการแล้ว ฝ่ายที่จะเป็นผู้ได้ประโยชน์ในระยะยาวน่าจะเป็นฝ่ายรัฐบาลอินเดีย เพราะการเปิดการค้าในบริเวณชายแดนจะช่วยให้ธุรกิจและธุรกรรมซึ่งกระทำแบบนอกกฎหมายมีโอกาสที่จะเป็นการทำธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังเช่นคำกล่าวของนายซอรัมตันกา (Zoramtanga) ผู้นำรัฐบาลท้องถิ่นแคว้นไมโซราม¹⁸⁶ ที่มองการค้าชายแดนไว้ใน การให้สัมภาษณ์นักข่าวของสำนักข่าวมิซซิมม (Mizzima news group) ว่า การตัดสินใจให้มีการเปิดการค้าชายแดนเป็นนโยบายของรัฐบาลกลางของอินเดีย ซึ่งก็ไม่ได้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของคนในแคว้นไมโซรามเท่าใดนัก เพราะไม่ได้ส่งเสริมการค้าของคนในท้องถิ่นแต่ประการใด เพราะสินค้าที่ขายกันอยู่ในปัจจุบันเป็นสินค้าที่ผลิตโดยภาคอุตสาหกรรม และคนในบริเวณที่

¹⁸⁵ ถนนสถิติเวทเป็นถนนที่เชื่อมอินเดีย พม่า และจีนตอนใต้เข้าด้วยกัน เป็นถนนที่คิดขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง โดยฝ่ายพันธมิตร เพื่อหาทางส่งเสบียงและกำลังทหารเข้าไปช่วยจีนซึ่งถูกญี่ปุ่นบุกเข้าโจมตี หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองแล้ว ถนนสายนี้ไม่ได้ถูกใช้ประโยชน์มากนักโดยรัฐบาลทั้ง 3 ประเทศ หากแต่เป็นเส้นทางสำคัญของการค้าอิสระโดยกองกำลังติดอาวุธในบริเวณชายแดน 3 ประเทศ

¹⁸⁶ Mizzima News Group, [Online]. Available: <http://www.mizzima.com>, 1999.

ราบ¹⁸⁷ (ซึ่งหมายถึงคนอินเดีย) หาใช้ผลิตภัณฑ์ของคนในท้องถิ่นไม่ ในเวลาเดียวกัน สินค้าที่มาจากพม่า ก็ไม่ใช่สินค้าที่ผลิตโดยคนท้องถิ่นของพม่า หากแต่เป็นสินค้าของประเทศอื่นที่อาศัยตลาดในพม่า และส่งต่อมายังแคว้นไมโซรามเท่านั้น ดังนั้น คนที่ได้ผลประโยชน์จากการค้าล้วนแต่เป็นคนนอกพื้นที่ทั้งสิ้น แม้แต่ในพม่าเอง ซอรัมตันกา เห็นว่าสินค้าที่มาจากพม่าส่วนใหญ่มาจากจีน ซึ่งก่อนหน้าที่อินเดียจะมีข้อตกลงทางการค้ากับพม่า สินค้าจีนก็หาทางเล็ดรอดมาสู่ไมโซรามอยู่แล้ว ผ่านกระบวนการค้านอกระบบ ดังนั้น เมื่อมีข้อตกลงทางการค้าจึงเป็นเพียง “ยกระดับสินค้าและการค้าที่อยู่นอกระบบให้เข้ามาอยู่ในระบบก็เท่านั้นเอง”

อย่างไรก็ตาม ซอรัมตันกาก็สังเกตเห็นผลดีของการค้าบริเวณชายแดนมอเร่ - ทามู อยู่บ้าง เนื่องจากถนนที่เชื่อมพม่าเข้ากับอินเดียเปิดโอกาสให้คนพื้นถิ่นได้ไปมาหาสู่กัน ทั้งนี้เพราะคนในแคว้นไมโซรามให้ความสำคัญกับการติดต่อกับคนในพม่า ทั้งนี้เพราะ “ประชากรที่อาศัยอยู่ในบริเวณเทือกเขาจีน (Chin Hills) ล้วนแต่เป็นประชากรในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกับเรา (ไมโซราม) และเป็นพี่น้องกัน และในบางกรณี ก็เป็นคนในครอบครัวเดียวกัน การมีถนนที่ทำให้เราไปมาหาสู่กันโดยสะดวก จึงเป็นเรื่องที่ดีมาก ดังนั้น ถ้าจะว่าไปแล้ว ผลประโยชน์ที่คนไมโซรามได้รับคือถนนที่ดี แต่ไม่ใช่การค้า”

ข้อคิดเห็นของผู้นำท้องถิ่นสะท้อนให้เห็นว่า รัฐบาลอินเดียนั้นมีนโยบายเพื่อเอาใจพม่ามากกว่าที่จะคิดถึงประโยชน์ที่แท้จริงของคนในท้องถิ่น ดังนั้น การพัฒนาการค้าชายแดนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจึงยื่นอยู่บนยุทธศาสตร์การค้าพม่าออกจากจีนเป็นหลัก มากกว่าที่จะมุ่งแก้ไขปัญหาที่แท้จริงของประชากรในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ระดับสูงของอินเดียตอบข้อคิดเห็นของ ซอรัมตันกาว่า ปัจจุบันการค้าชายแดนที่เมืองมอเร่ และทามูนัน เป็นการค้าที่มุ่งเน้นเฉพาะแคว้นมณีปุระมากกว่า ดังนั้น แม้ว่าคนในแคว้นไมโซรามจะยังไม่ค่อยได้ประโยชน์ หากแต่เมื่อใดที่จุดการค้าชายแดนแห่งที่ 2 และแห่งที่ 3 คือ ระหว่างเมืองจัมพาย - รี (Champhai – Rhi)¹⁸⁸ หรือระหว่างเมืองปะเลตวา ในรัฐอะรากันของพม่า กับแคว้นไมโซรามสำเร็จเรียบร้อยเมื่อใด ประชากรในแคว้นไมโซรามก็จะได้ประโยชน์เต็มที่

ความเห็นของ ซอรัมตันกา ไม่ผิดนัก เพราะรัฐบาลอินเดียยังมีความเชื่อมั่นว่า การเปิดการค้าชายแดนให้มากจุดเท่าใด ก็เท่ากับเป็นการทำลายเครือข่ายการค้านอกระบบมากเท่านั้น เพราะเมื่อโอกาสเปิด ประชาชนในท้องถิ่นจะหันมาให้ความสนใจกับการค้าที่โปร่งใสและถูกต้องตามระบบมากกว่า อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในปัจจุบันจะยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการค้านอกระบบได้อย่างเด็ดขาด โดยเฉพาะการค้ายาเสพติดและอาวุธสงคราม ซึ่งจะทยอยหมดไปในที่สุด เพราะ

¹⁸⁷ ประชากรในแคว้นไมโซราม มองว่า คนอินเดียจะอาศัยอยู่ในบริเวณที่ราบ ซึ่งจะเป็นคนละส่วนกันกับพื้นที่สูงของแคว้นไมโซราม ซึ่งเปรียบเสมือนคนละกลุ่มกัน

¹⁸⁸ เชื่อมระหว่างเมืองในแคว้นไมโซรามและหมู่บ้านรี ในแคว้นจีนของพม่า บางข้อมูลระบุว่า เป็นการเชื่อมระหว่างเมือง Zokhuuttha – Rid ชื่อหมู่บ้านอาจยังไม่เป็นที่แน่ชัด

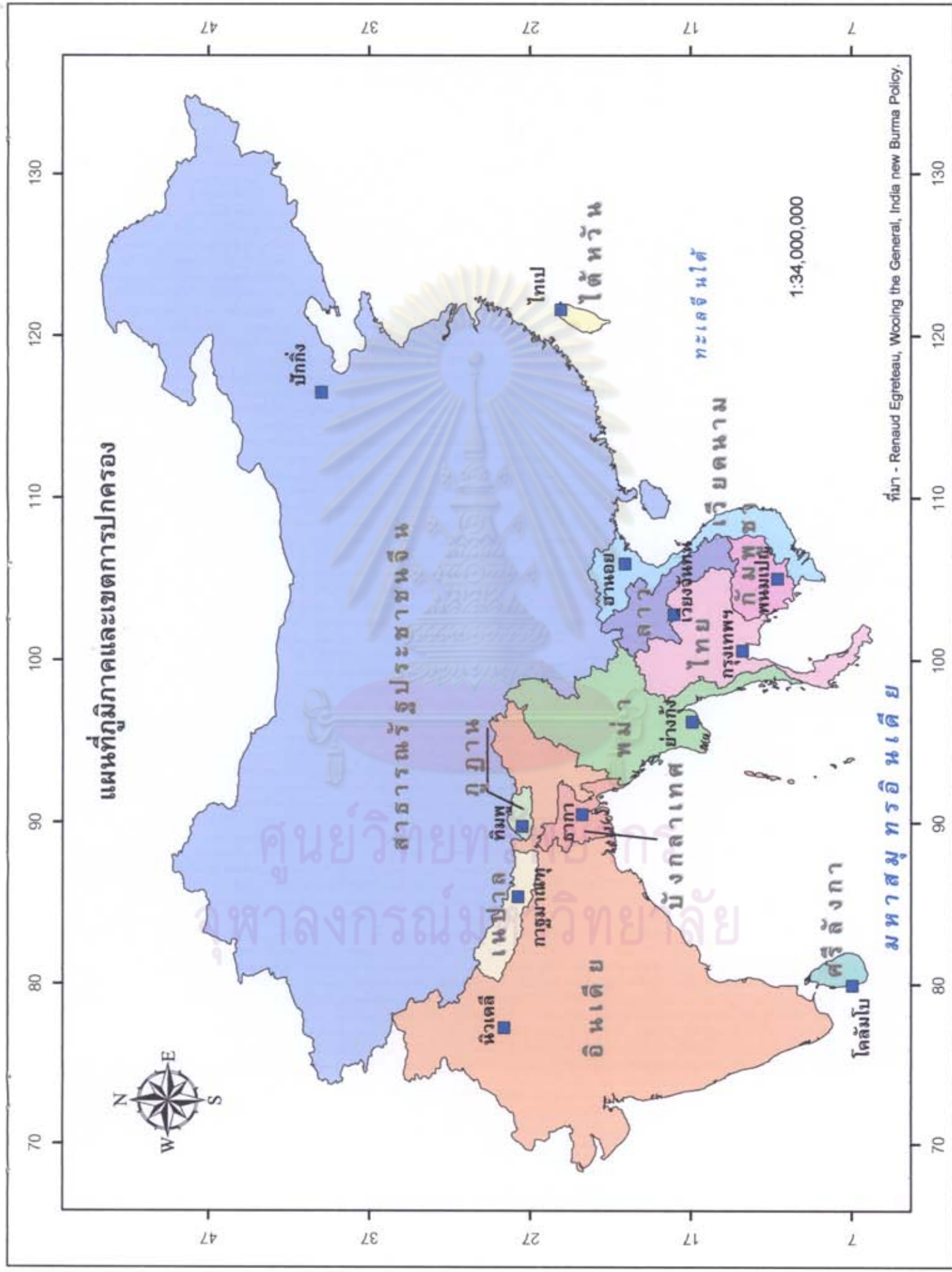
รัฐบาลอินเดียได้เปิดพื้นที่ซึ่งในอดีตเป็นพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา ให้เห็นพื้นที่ที่สะดวกแก่ การค้าอนุกรม และกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย หากแต่เมื่อรัฐบาลขยายการค้าการลงทุนให้เพิ่มขึ้น จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมดีขึ้นตามลำดับ ผลประโยชน์ที่ได้รับจะเป็นผลประโยชน์ ในระยะยาวมากกว่าผลประโยชน์ระยะสั้น

นอกจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนและสะพาน แล้ว รัฐบาลอินเดียยังมี แนวโน้มที่จะสร้างนิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Promotion Industrial Park) ในเนื้อที่ ที่มีความยาวประมาณ 77 กิโลเมตร ระหว่างเมือง Khunuta - Chingjin ซึ่งจะเป็โครงการร่วม ระหว่างตำบล Kakching อำเภอ Thoubal และตำบล Tengnoupal ในอำเภอ Chandel ของแคว้น มณีปุระ เพิ่มอีกด้วย ทั้งนี้เพราะโอกาสในการค้ากับพม่ายังมีสูงมาก รัฐบาลและภาคเอกชน ของอินเดียเห็นว่า พม่าจะเป็นตลาดที่สำคัญของสินค้าอินเดียในอนาคตนับตั้งแต่สินค้าอุปโภค - บริโภค ไปจนถึงวัสดุก่อสร้าง เช่น เหล็กเส้น คลอดจันเคมีภัณฑ์ เพื่ออุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมเครื่องจักร ชิ้นส่วนของเครื่องจักร เพื่ออุตสาหกรรมและโรงงานสิ่งทอ และ โรงงานผลิตน้ำตาล ดังนั้น นอกเหนือจากการเข้าไปถ่วงดุลทางการเมืองกับจีนแล้ว อินเดียยังมี นโยบายทางด้านการค้าการลงทุนกับพม่าอีกมากมายในอนาคต โดยมีจุดเริ่มต้นจากการค้าชายแดน เป็นเบื้องต้น นโยบายของรัฐบาลอินเดียในบริเวณชายแดนจึงมุ่งเน้นที่การค้าการลงทุนเป็นสำคัญ โดยยึดยุทธศาสตร์การ “เคลียร์พื้นที่” ให้ปลอดจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่อต้านรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็กลุ่มกองกำลังชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย หรือกลุ่มต่อต้านรัฐบาลพม่าเพื่อประชาธิปไตย ดัง คำตอบของ G.K. Pillai รัฐมนตรีร่วมของกระทรวงมหาดไทยอินเดีย ที่ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว สำนักข่าวมิซซิมมาเมื่อถูกถามว่า มีนโยบายต่อกลุ่มปรัภักษ์ของรัฐบาลพม่าอย่างไร Pillai ตอบว่า “ผมคิดว่า เราต้องคิดถึงเรื่องการเมืองภายในของพม่าในมุมมองที่ต่างไปจากเรื่องของเรา อินเดีย เป็นประเทศประชาธิปไตย เราก็มองวิถีทางของเราที่ซึ่งประชาชนมีความปรารถนาที่จะแสดงความคิดเห็น ได้อย่างเสรีที่เหลือจากนั้นเป็นเรื่องที่รัฐบาลพม่าตัดสินใจเองอินเดียไม่สนใจในกิจกรรม ของกลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลพม่าที่อยู่ในบริเวณชายแดนตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็พื้นที่ที่ อ่อนไหวต่อความมั่นคงของเรา”¹⁸⁹ คำสัมภาษณ์นี้สามารถตีความได้ว่า รัฐบาลอินเดียจะไม่ แทรกแซงกิจการภายในของพม่า อีกทั้งไม่ให้การสนับสนุนฝ่ายที่เป็นปรปักษ์กับรัฐบาลพม่า สิ่ง ที่อินเดียต้องการคือ การพัฒนาการค้าและการลงทุนในกิจการต่าง ๆ นอกเหนือจากนั้นถือเป็เรื่อง ที่รัฐบาลพม่าจะตัดสินใจเอง

สถานการณ์เช่นนี้ถือได้ว่ารัฐบาลพม่านั้นประสบความสำเร็จอย่างย้งรวดเร็วในการที่ทำให้ รัฐบาลอินเดียนั้นสามารถล้มเลิกนโยบายการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อ ประชาธิปไตยได้ เพราะในอดีต แคว้นไมโซรามนั้นถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่กลุ่มกองกำลังติดอาวุธของ

¹⁸⁹ Mizzima News Group, [Online]. Available: <http://www.mizzima.com>, 1999.

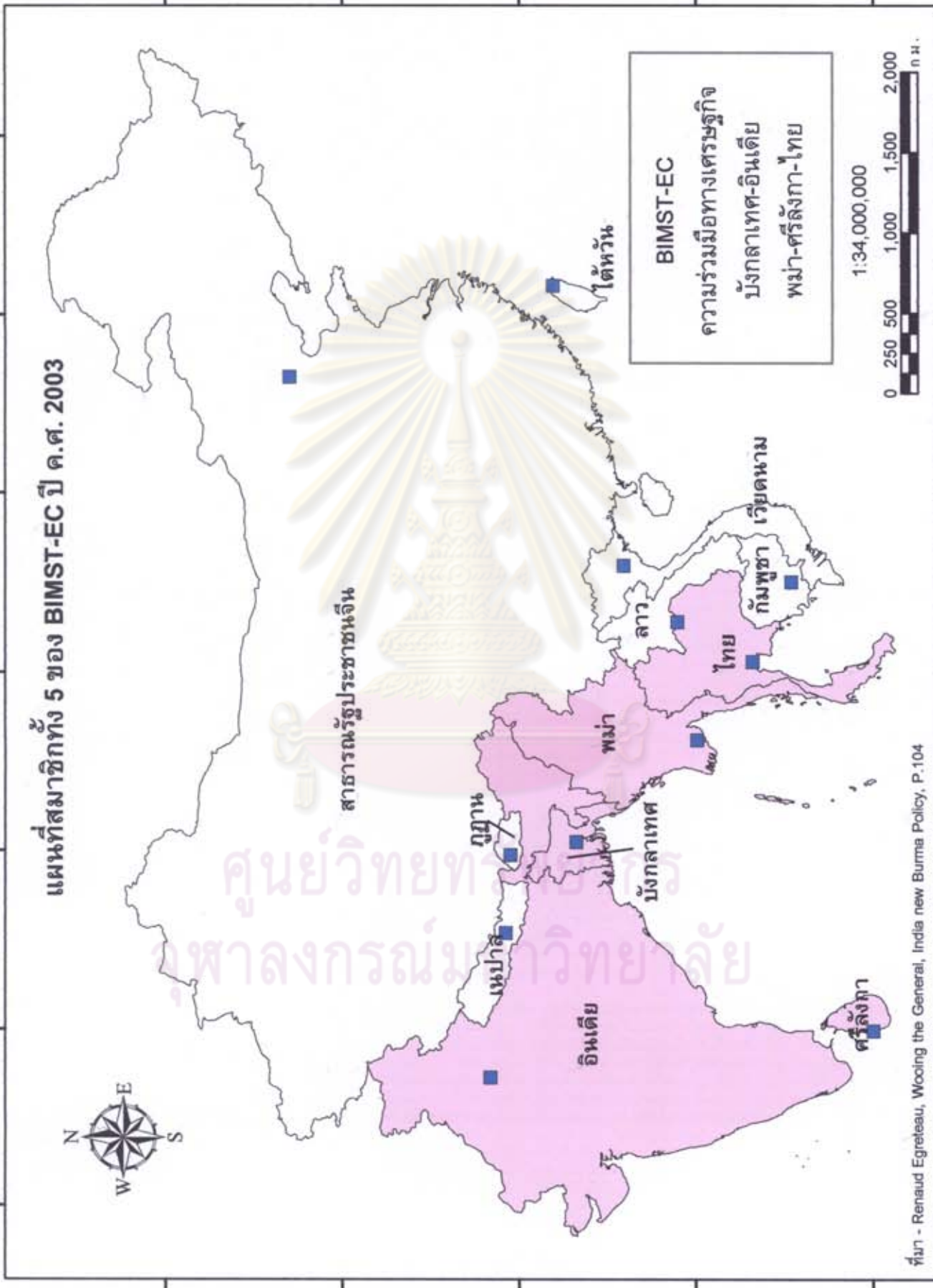
พม่าจากรัฐจีน และกลุ่มนักศึกษาทางการเมืองพม่าจากภาคสะเทียงที่หนีเข้าไปลี้ภัยอยู่เป็นจำนวนมาก และรัฐบาลอินเดียเองเคยไฟเขียวในการให้ที่พำนักแก่บุคคลเหล่านี้ แม้จะไม่ใช่การอนุญาตอย่างเป็นทางการ ซึ่งจะเป็นการผิดมารยาทการเมืองระหว่างประเทศ หากแต่การเปิดพื้นที่ในการเปิดค่ายผู้ลี้ภัยตามบริเวณชายแดนเพื่อรองรับผู้ที่หลบหนีมาจากเขตพม่าก็ถือเป็นการให้การสนับสนุนอยู่ในที่ ดังนั้นการประกาศถอนตัวของรัฐบาลอินเดียจากกลุ่มประชาธิปไตยพม่าเพื่อแลกกับการสัมพันธ์ด้านการค้าการลงทุนในบริเวณชายแดนจึงถือว่าเป็นชัยชนะที่น่าทึ่งของรัฐบาลพม่าในการแยกพันธมิตรในอดีตออกจากกันได้ ดังนั้นแม้พม่าเองจะไม่ได้ประโยชน์สูงส่งจากการแลกเปลี่ยนการค้า เพราะสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าเงินหาใช่สินค้าที่ผลิตในพม่าแต่อย่างไร ไม่นอกจากนั้นสินค้าทางการเกษตรซึ่งก็ไม่มีมูลค่าการค้ามากมายนักเมื่อเทียบกับสินค้าอุปโภค-บริโภคที่ผลิตในจีน อย่างไรก็ตามผลประโยชน์ที่พม่าต้องการจากอินเดียในบริเวณชายแดนก็ไม่ใช่ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแต่อย่างไร หากแต่เป็นผลประโยชน์ด้านความมั่นคงซึ่งจะไปเพิ่มความแข็งแกร่งให้รัฐบาลทหารพม่ามากกว่า สิ่งที่รัฐบาลพม่ามุ่งหวังจะได้จากอินเดีย ไม่แตกต่างไปจากสิ่งที่ได้รับประกันจากจีนในกรณีของกองกำลังคะฉิ่นอิสระ (the Kachin Independent Army – KIA) และกองกำลังของกลุ่มพรรคคอมมิวนิสต์พม่าซึ่งจีนล้มเลิกในการให้ความช่วยเหลือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ตามมาในความร่วมมืออินเดีย - พม่า จึงถือได้ว่าเป็นของแถม เพราะสิ่งที่พม่าต้องการมากที่สุด คือ การรับประกันจากรัฐบาลอินเดียว่าจะไม่แทรกแซงในกิจการที่ถือได้ว่าเป็นการเมืองภายในของพม่า ไม่ว่าจะเป็นการเข้าแทรกแซงและให้การสนับสนุนแก่กลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตย พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) และออง ซาน ซู จี หรือกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยทั้งกลุ่มชิน กลุ่มคะฉิ่น และกลุ่มคะเหรียง¹⁹⁰ ด้วยเหตุนี้จึงถือได้ว่ารัฐบาลพม่าประสบความสำเร็จในการใช้นโยบายต่างประเทศต่ออินเดียมาแก้ไขปัญหาคความมั่นคงบริเวณชายแดนของตนได้เป็นอย่างดี

4.13 ยุทธศาสตร์ภูมิภาคของอินเดีย : จากแม่น้ำคงคาสู่ม่าน้ำโขง

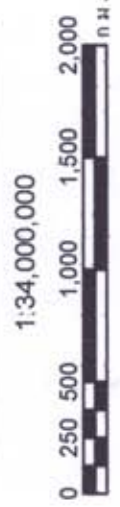
ประเด็นที่น่าสนใจในนโยบายต่างประเทศของอินเดียที่มีต่อพม่าซึ่งแตกต่างจากจีนอย่างค่อนข้างจะเห็นได้ชัด คือ ความพยายามชักจูงพม่าเข้าสู่กระบวนการความร่วมมือในภูมิภาค ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่พม่าไม่ค่อยคุ้นเคย เพราะพม่าเน้นชอบที่จะใช้นโยบายระดับทวิภาคี (bilateral) มากกว่าระดับพหุภาคี (Multilateral) ซึ่งเป็นนโยบายที่รัฐบาลพม่าใช้มาโดยตลอดไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์กับจีน ไทย บังคลาเทศ ญี่ปุ่น และอินเดีย ในอดีต เมื่อรัฐบาลพม่ายกเลิกนโยบายความเป็นกลางหันไปหาจีนอย่างเต็มตัว พม่าก็มุ่งสานสัมพันธ์กับจีนเป็นหลัก เช่นเดียวกับนโยบายของพม่าต่อไทย ก็เป็นนโยบายเฉพาะที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอาเซียนซึ่งไทยเป็นสมาชิกแต่อย่างไร

¹⁹⁰ ในอดีตมีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลอินเดียให้การสนับสนุนกลุ่ม KNU (the Karen National Union) ในการต่อสู้กับรัฐบาลพม่าผ่านกองกำลังของคะฉิ่น KIA

แผนที่สมาชิกทั้ง 5 ของ BIMST-EC ปี ค.ศ. 2003

BIMST-EC
ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ
บังกลาเทศ-อินเดีย
พม่า-ศรีลังกา-ไทย

ที่มา - Renaud Egreteau, Wocing the General, India new Burma Policy, P.104

ศูนย์วิจัยที...
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และถึงแม้ว่าพม่าจะเข้าอยู่ในอาเซียนแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 ก็ตาม รัฐบาลพม่าเองคงพอใจที่จะสานสัมพันธ์และดำเนินนโยบายในระดับทวิภาคีต่อรายประเทศในอาเซียนอยู่เช่นเดิม

นโยบายของอินเดียในการสานสัมพันธ์กับพม่านั้น กลับมุ่งเน้นการเชื่อมโยงพม่าเข้ากับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ อินเดียกำหนดให้ความสัมพันธ์กับพม่าเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายที่ใหญ่กว่า คือ การสานสัมพันธ์กับอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยรวม ภายใต้ยุทธศาสตร์ตะวันออก (Eastern strategy) หรือนโยบาย “มองตะวันออก” (Look East Policy) ดังนั้น จึงมีความพยายามที่จะดึงพม่าเข้าหากาติที่ใหญ่กว่าความสัมพันธ์ระดับทวิภาคี ดังนั้น จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จะเห็นโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ในภูมิภาคซึ่งเป็นการเริ่มต้นของอินเดีย อาทิ โครงการ BIMSTEC โครงการความร่วมมือคงคา-แม่โขง Ganger - Mekong Cooperation (MGC) โครงการ BCIM ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือที่จีนเสนอให้แก่พม่า อินเดีย และบังคลาเทศ ตามมาด้วยโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง ACMECS ซึ่งภูมิโง้นำเสนอโดย พ.ศ.ท. ทักษิณ ชินวัตร ของไทย ในการดึงพม่าเข้าสู่กลุ่มภาคีที่ใหญ่กว่าทวิภาคี ซึ่งเป็นเรื่องไม่แปลกที่แต่ละประเทศจะนำเสนอโครงการความร่วมมือเหล่านี้ เพราะแต่ละประเทศต่างมีเป้าหมายของตนเอง ซึ่งมีพม่าเป็นปัจจัยสำคัญ ไม่ว่าจะในทางความมั่นคง หรือทางด้านเศรษฐกิจ แต่การตอบรับของพม่าในแต่ละโครงการกลับเป็นที่น่าสนใจมากกว่า เพราะเป้าหมายนโยบายนั้นมั่นคงชัดเจนอยู่กับอุดมการณ์เดียว นั่นคือ ความมั่นคงแห่งรัฐ และความมั่นคงของสถาบันทหาร ดังนั้น รัฐบาลทหารพม่า จึงให้การตอบรับเฉพาะโครงการที่สามารถตอบสนองนโยบายของตนได้ หากโครงการใดที่ไม่เป็นประโยชน์ และ/หรือมีท่าทีว่าจะไปแทรกแซงและกระทบกระเทือนต่อเสถียรภาพของสถาบันทหาร ความมั่นคงแห่งรัฐ และเอกภาพของรัฐ โครงการนั้นจะไม่ได้รับการตอบรับเท่าที่ควร และมักจะถูกดึงเกมให้ล่าช้าอยู่เสมอ ทั้งนี้โดยไม่มีมีการแจกแจงเหตุผลที่ชัดเจนแต่ประการใด แม้ว่าบางโครงการจะเป็นโครงการที่นำเสนอโดย “จีน” ก็ตาม ดังตัวอย่างของความล่าช้าในโครงการความร่วมมือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจซึ่งเป็นโครงการที่รวมเอาประเทศไทยและลาวเข้าไปร่วมในกิจกรรมด้วยก็ตาม (ดูรายละเอียดในส่วนของความสัมพันธ์จีน - พม่า)

4.13.1 BIMSTEC - ความร่วมมือระหว่างเอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โครงการความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศบังคลาเทศ อินเดีย พม่า ศรีลังกา และไทย (Bangladesh, India, Myanmar, Sri Lanka and Thailand Economic Co-operation) ภายใต้ชื่อย่อว่า BIMST-EC เริ่มต้นขึ้นภายใต้การริเริ่มของอินเดียในปี ค.ศ. 1997 แต่เดิมนั้น เป็นเพียงความร่วมมือระหว่าง 4 ประเทศ โดยยังไม่ได้รวมพม่าเข้ามา โครงการความร่วมมือนี้ ถือเป็นความพยายามของอินเดียที่จะเข้ามามีความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกครั้ง ดังนั้น ภายหลังจากการประชุมสุดยอดประเทศสมาชิกสมาคมเพื่อความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียใต้ (SAARC) ระหว่างวันที่ 12 - 14 พฤษภาคม 1997 ที่สิ้นสุดลง ที่ประชุมก็ได้ประเทศเจตจำนงที่จะ

จัดตั้งเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชียใต้ ภายในระยะเวลา 4 ปี ในขั้นต้นอินเดียมีเป้าประสงค์ที่จะรวมประเทศไทยให้ร่วมมือทางเศรษฐกิจกับเอเชียใต้ ซึ่งก็สอดคล้องกับนโยบายของไทยที่จะขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจไปยังเอเชียใต้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น จึงเกิดการประชุมขึ้นที่กรุงเทพฯ ในระหว่างวันที่ 4 - 6 มิถุนายน ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจบังคลาเทศ - อินเดีย - ศรีลังกา - ไทย (BIST-EC) พร้อมกับร่างปฏิญญากรุงเทพฯ เพื่อจัดตั้งกรอบความร่วมมือ BIST-EC ในการประชุมครั้งนั้น พม่าเข้าร่วมประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์¹⁹¹

ปฏิญญากรุงเทพฯ ว่าด้วยการจัดตั้งกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างบังคลาเทศ - อินเดีย - ศรีลังกา - ไทย (BIST-EC) มีจุดประสงค์สำคัญที่จะสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ และสังคมในภูมิภาค โดยส่งเสริมความร่วมมือที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานกัน และเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ร่วมกันในด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศสมาชิกในรูปของการฝึกอบรม และการค้นคว้าวิจัย รวมทั้งกระชับความร่วมมือเพื่อประโยชน์จากภาคีสถิติกรรม และอุตสาหกรรมการขยายการค้าและการลงทุน ตลอดจนปรับปรุงระบบการสื่อสาร และการคมนาคม เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรในภูมิภาค และส่งเสริมความร่วมมือที่ใกล้ชิดกับองค์การระหว่างประเทศ

ประเทศสมาชิกทั้ง 4 ได้เห็นชอบในสาขาความร่วมมือ 9 สาขา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ภายใต้กรอบความร่วมมือ BIST-EC อันได้แก่ การค้า การลงทุนและอุตสาหกรรม เทคโนโลยี การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การท่องเที่ยว ความร่วมมือทางด้านการเกษตร ความร่วมมือด้านพลังงาน ความร่วมมือด้านการขนส่ง และสาธารณสุข¹⁹²

ต่อมาพม่าขอสมัครเข้าเป็นสมาชิก เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 1997 ยังผลให้เปลี่ยนชื่อองค์การจาก BIST-EC เป็น BIMSI-EC แทน ตั้งแต่นั้นมา โดยรวมพม่า (Myanmar) เข้าไว้ด้วยพร้อมกันนั้น ได้ปรับเพิ่มสาขาความร่วมมือออกไปให้ครอบคลุมถึงสาขาการค้าและการลงทุน สาขาการท่องเที่ยว สาขาพลังงาน สาขาประมง สาขาการคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร และสาขาเทคโนโลยี โดยให้ประสานกับ ESCAP และองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ด้วย พร้อมทั้งผลักดันให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ด้วย¹⁹³

Renaud Egreteau ตั้งข้อสังเกตว่า เวทีระหว่างประเทศของ BIMSI-EC นี้เป็นโอกาสทองในการสานฝันของอินเดียที่จะเชื่อมเอเชียใต้เข้ากับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และรูปธรรมของการเชื่อม 2 ภูมิภาคเข้าด้วยกันที่เป็นจริงที่สุด คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คือ การสร้างถนน

¹⁹¹ กรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ, "กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ บังคลาเทศ - อินเดีย - ศรีลังกา - ไทย," กรุงเทพมหานคร : กรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ, 2545, หน้า 4.

¹⁹² กรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ, "กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ บังคลาเทศ - อินเดีย - ศรีลังกา - ไทย," หน้า 3.

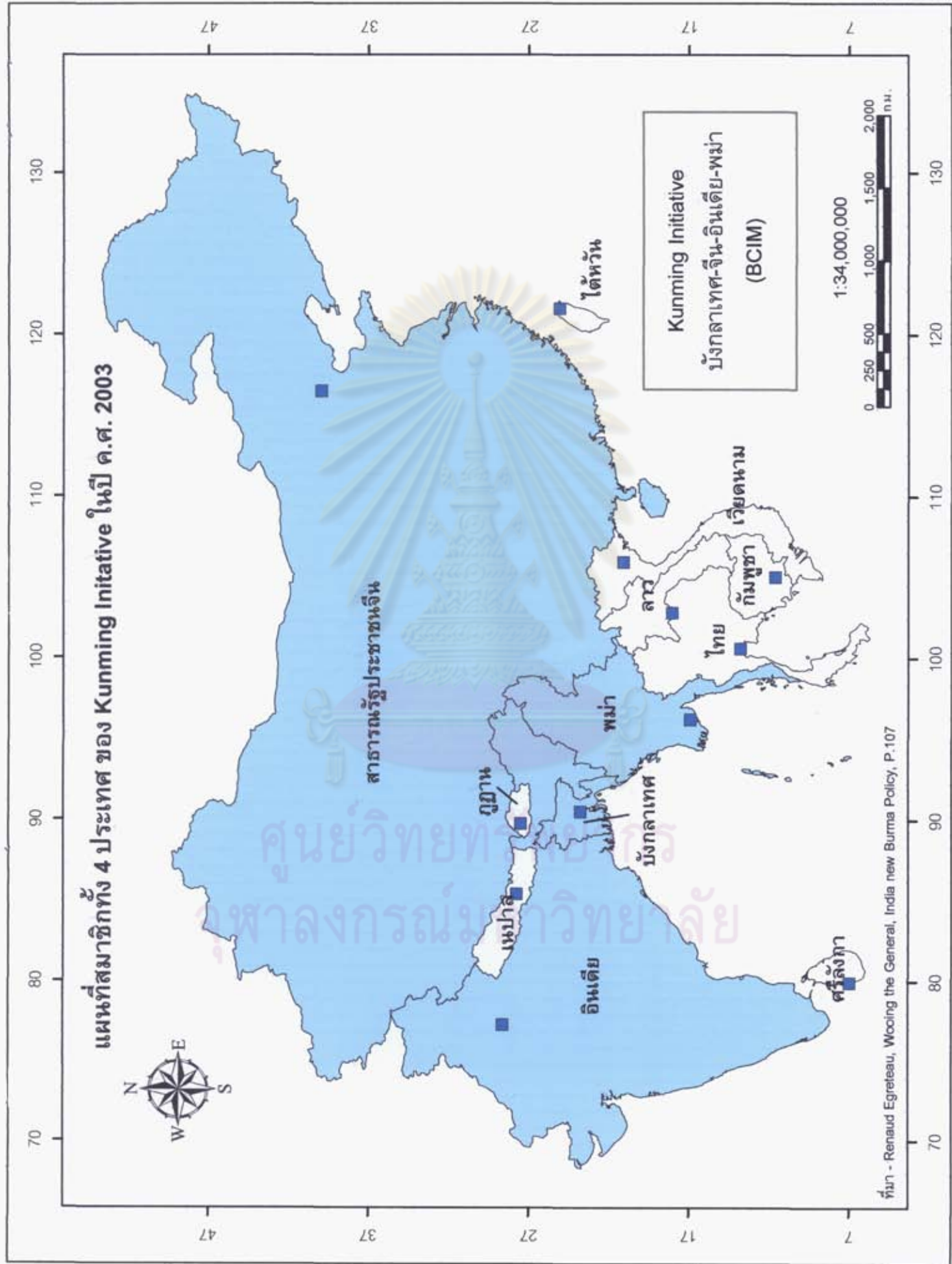
¹⁹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

เชื่อมอินเดียไปยังไทยและสิงคโปร์¹⁹⁴ ซึ่งก็สามารถดำเนินการได้ เพราะอินเดียได้วางรากฐานการเชื่อมอินเดียเข้ากับพม่ามาก่อนหน้านี้แล้ว ในระหว่างปี ค.ศ. 1995 ภายได้โครงการความร่วมมือการค้าชายแดน นอกจากนี้ยังพบว่า องค์กร ESCAP (Economic and Social Commission for Asia and the Pacific) นั้นก็ได้เคยศึกษาความเป็นไปได้ของการเชื่อมเอเชียเข้าด้วยกันภายใต้การเชื่อมโยงโครงการคมนาคมทางรถไฟ โดยทาง ESCAP ได้เสนอโครงการ Tran Asian Railway ซึ่งสามารถเชื่อมโยงพม่า - อินเดีย - ไทย - จีน เข้าด้วยกัน ในส่วนพม่าตอนเหนือ นั้นสามารถเชื่อมทางรถไฟกับประเทศอินเดียที่แคว้นมณีปุระ และเชื่อมต่อกับจีนที่เมืองมุเซ รัฐฉาน ในขณะที่พม่าตอนใต้สามารถพัฒนาโครงข่ายรถไฟจากเมืองทวายในภาคตะนาวศรี และเมืองตันบูซายัตในรัฐมอญ ซึ่งอาจเชื่อมต่อเข้ากับทางรถไฟในไทย ผ่านด่านพระเจดีย์สามองค์¹⁹⁵

นอกจากเป้าหมายในการเชื่อมประเทศสมาชิกเข้าด้วยกันแล้ว เวที BIMST-EC ยังเป็นเวทีที่ให้ประเทศสมาชิกได้ปรับความเข้าใจและแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศร่วมกัน อาทิ บังกลาเทศใช้เวที BIMST-EC ในการแก้ไขปัญหาระหว่างผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงยา ซึ่งอพยพลี้ภัยจากพม่าเข้าไปในบังกลาเทศตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 และยังไม่สามารถส่งกลับผู้ลี้ภัยทั้งหมดกลับพม่าได้ บังกลาเทศจึงใช้เวทีระหว่างประเทศนี้ พยายามแก้ไขปัญหาร่วมกับรัฐบาลพม่าอย่างจริงจัง ซึ่งพม่าเองก็ให้การตอบรับค่อนข้างดี ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเวทีของ BIMST-EC ไม่ค่อยจะพูดถึงประเด็นปัญหาเรื่องประชาธิปไตย และการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่า เพราะทุกประเทศสมาชิกต่างถือว่าเป็นเรื่องภายในของพม่าเอง ทำให้พม่าค่อนข้างจะผ่อนคลายเมื่อเทียบกับการประชุมในการประชุมอาเซียน ซึ่งประเด็นของพม่าในเรื่องทั้งสองมักจะเป็นประเด็นที่ประเทศสมาชิกพูดถึงบ่อยครั้ง ทำให้พม่าต้องออกแรงในการชี้แจง และออกคำข้อยุ่อย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่เวทีของ BIMST-EC จะมุ่งเน้นที่การลงทุนร่วมกัน และการแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศร่วมกัน และโดยเฉพาะเรื่องที่ยินดีให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ การสร้างถนนเชื่อมกัลกัตตา และอัสสัมมาถึงกรุงเทพฯ ซึ่งแน่นอนต้องผ่านประเทศพม่า ดังนั้น อินเดียจึงอาศัยเวทีของ BIMST-EC เป็นเวทีที่จะกระชับสัมพันธ์กับรัฐบาลพม่าให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็ดูเหมือนว่าจะได้รับการตอบรับจากพม่าค่อนข้างดี นอกจากนั้นยังใช้ BIMST-EC เป็นเวทีดึงประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวโน้มว่าจะถูกดึงให้เข้าหาจีนมากขึ้นทุกที ให้กลับมาสู่เวทีที่อินเดียจะร่วมเจรจาได้ในเรื่องต่าง ๆ จึงเท่ากับเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการดึงพันธมิตรของจีน เช่น บังกลาเทศ และพม่าให้เข้าหาอินเดียมากขึ้น

¹⁹⁴ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, p. 105.

¹⁹⁵ Thet Khaing, "Decision new on Tran-Asian Rail rower," *The Myanmar Time*. (11-17 October 2004): 1-4

แผนที่สมาชิกทั้ง 4 ประเทศ ของ Kunming Initiative ในปี ค.ศ. 2003

ที่มา - Renaud Egretseu, Wooing the General, India new Burma Policy, P.107

4.13.2 โครงการความร่วมมือ 4 ประเทศ BCIM (Bangladesh - China - India - Myanmar)

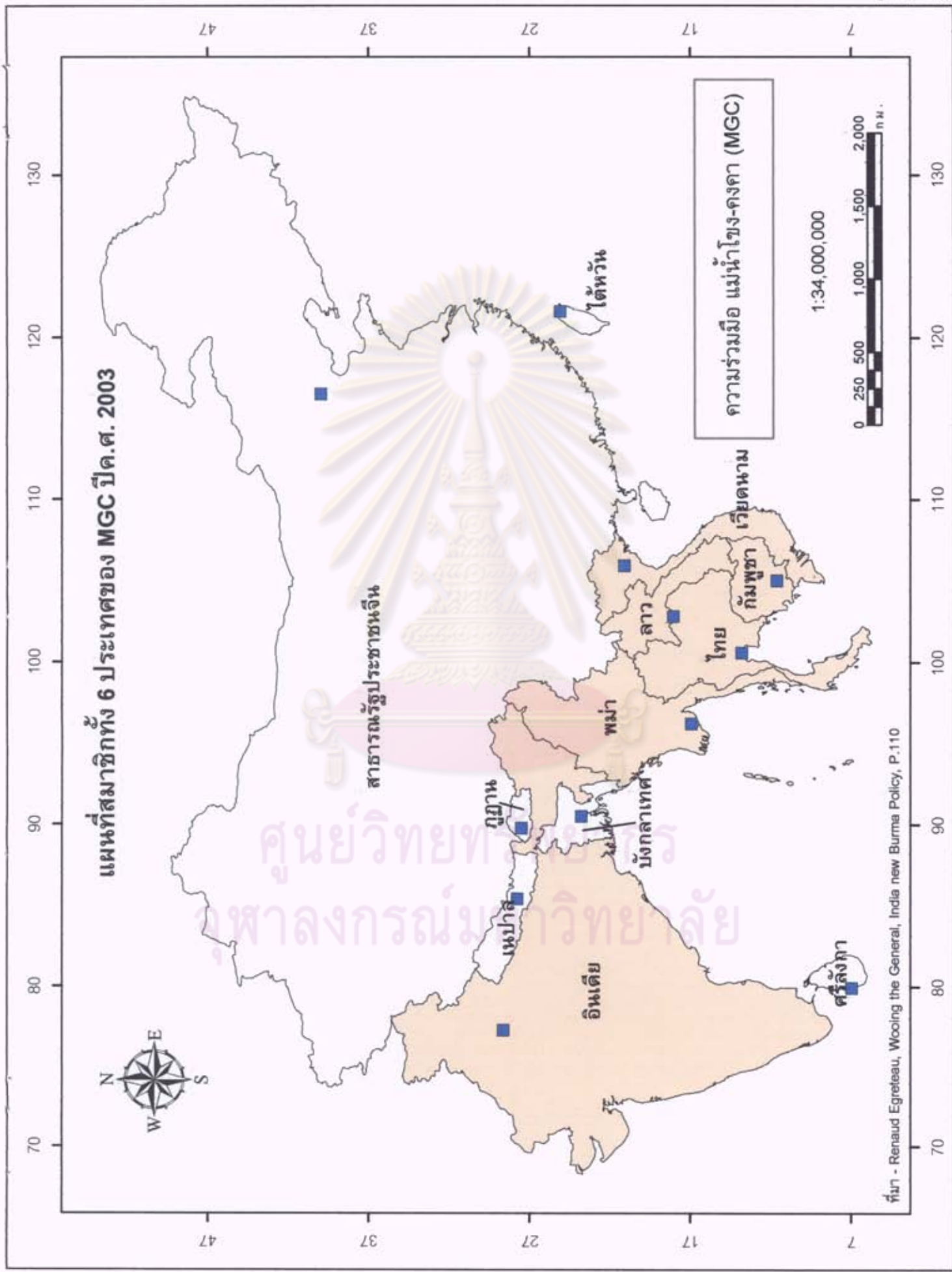
โครงการนี้ ถือเป็นกรณีเริ่มของประเทศจีนในการที่จะเข้ามาเชื่อมโยงเข้ากับโครงการความร่วมมือในภูมิภาค โดยเฉพาะกับเอเชียใต้ และเอเชียอาคเนย์ หากพิจารณาตามรูปการแล้ว จีนมีอาจยอมให้อินเดียทำหน้าที่ในเรื่องโครงการความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคแต่เพียงประเทศเดียว ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จะเห็นจีนจะถูกขึงมาจับกลุ่มในทำนองเดียวกับ BIMST-EC ของอินเดียบ้าง โดยเริ่มต้นจากการจัดประชุมระดับภูมิภาคร่วมกับประเทศบังกลาเทศ อินเดีย และพม่า ในระหว่างวันที่ 15 - 17 สิงหาคม 1999 ที่นครคุนหมิง โดยสถาบันสังคมศาสตร์ของคุนหมิง (Yunnan Academy of Social Science of Kunming) เพื่อร่วมปรึกษาหารือหาแนวทางในการร่วมมือระหว่าง 4 ประเทศ

เมื่อสิ้นสุดการประชุม ผู้แทนจาก 4 ประเทศ ก็ได้ข้อตกลงร่วมกันในการประกาศเจตจำนงในการร่วมมือภายใต้ประกาศที่เรียกว่า “Kunming Initiative” โดยมีจุดประสงค์ในการที่จะรื้อฟื้นเส้นทางการค้าระหว่างจีนตอนใต้เข้ากับเอเชียใต้ผ่านประเทศพม่า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายพัฒนาจีนตอนใต้ของจีน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของมณฑลยูนนาน โครงการนี้ได้รับการตอบรับจากอินเดีย ด้วยมองเห็นว่า เป็นโอกาสอันดีในการที่สานสัมพันธ์กับประเทศจีน พร้อม ๆ กับกระชับความสัมพันธ์กับพม่าในอีกโครงการหนึ่ง นอกเหนือไปจาก BIMST-EC ดังนั้น อินเดียจึงรับเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุม “Kunming Initiative” ครั้งที่ 2 ที่กรุงเดลี ในระหว่างวันที่ 5 - 6 ธันวาคม 2000 โดยเน้นการประชุมในเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการค้า การพัฒนาและสนับสนุนการท่องเที่ยว และที่สำคัญที่ได้รับการเน้นย้ำเป็นพิเศษ คือ เรื่องการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งมีนัยยะสำคัญที่สื่อถึงกัน คือ รัฐบาลประเทศสมาชิกควรจะพิจารณาถึงเรื่องความร่วมมือทางด้านการค้าระหว่างกัน มากกว่าที่จะไปเน้นเรื่องความขัดแย้งทางการเมือง โดยเฉพาะในบริเวณชายแดน¹⁹⁶

เป็นที่น่าสนใจที่ว่า ทั้ง 4 ประเทศที่รวมเข้ากันเป็นสมาชิกโครงการ BCIM นี้ ล้วนมีประสบการณ์ด้านความขัดแย้งทางการเมืองบริเวณชายแดนด้วยกันทั้งสิ้น อาทิ จีนกับอินเดีย เป็นคู่กรณีกันบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย ซึ่งต่อกับทิเบต รัฐบาลจีนรู้ว่า รัฐบาลอินเดียให้ที่พักพิงแก่ชาวทิเบตที่ลี้ภัยไปอยู่ในอินเดีย โดยเฉพาะผู้นำทางศาสนาของทิเบต ในขณะที่รัฐบาลอินเดียก็รู้ว่าในขณะที่เดียวกันรัฐบาลจีนแอบให้การสนับสนุนอย่างลับ ๆ แก่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น กลุ่มนากา เป็นต้น รัฐบาลพม่ายังเป็นความอยู่กับรัฐบาลบังกลาเทศ กรณีของผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงยา ซึ่งลี้ภัยจากรัฐอะร่ากันของพม่า เข้าไปอยู่เมืองคอกซ์ บารซาร์ ของบังกลาเทศ และยังมีบางส่วนตกค้างอยู่ แม้ว่าองค์กรสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ

¹⁹⁶ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, p. 108.

(UNHCR) จะเข้าไปให้ความช่วยเหลือในการกลับประเทศบ้างแล้วก็ตาม ความขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิกทั้ง 4 นี้ มีอยู่ตั้งแต่อดีต และยังคงดำเนินอยู่แม้ในปัจจุบัน จะมากบ้างน้อยบ้างขึ้นอยู่กับภาวะและจัดการของสองรัฐบาลซึ่งเป็นคู่กรณีของรัฐบาล อาทิ ในอดีตจีนเคยแอบให้การสนับสนุนกองกำลังติดอาวุธของกลุ่มกะฉิ่นอิสระ (Kachin Independent Army – KIA) และกลุ่มคอมมิวนิสต์พม่า (the Communist Party of Burma - CPB) ในช่วงทศวรรษที่ 1960 และ 1970 แต่เมื่อจีนหันมาสานสัมพันธ์กับรัฐบาลพม่าแทน จีนก็ยกเลิกการสนับสนุนทั้ง KIA และ CPB เป็นต้น ดังนั้น ประเทศสมาชิกทั้ง 4 จึงเห็นเป็นโอกาสอันดีในการที่จะใช้เวทีของ BCIM เป็นเวทีสำหรับการเจรจาปรับความเข้าใจและหาการแก้ไขความขัดแย้งร่วมกัน เพื่อหาทางพัฒนาให้เกิดการค้าการลงทุนระหว่างกันเพิ่มขึ้น และโดยเฉพาะเมื่อความขัดแย้งที่มีอยู่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในบริเวณชายแดน การแก้ไขปัญหาเบื้องต้นจึงต้องเริ่มที่บริเวณชายแดนก่อน ดังนั้น จุดเน้นของโครงการ BCIM จึงอยู่ที่การพัฒนาและการอำนวยความสะดวกการค้าบริเวณชายแดนเป็นหลัก¹⁹⁷ ปัจจุบันโครงการนี้ยังไม่มีควมคืบหน้าไปเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะอินเดียมุ่งเน้นที่จะพัฒนาโครงการที่อินเดียสามารถเป็นผู้นำได้มากกว่า นั่นก็คือ อินเดียหันไปสนใจโครงการ BIMST-EC แทนที่จะผลักดันโครงการ BCIM ร่วมกับจีน

4.13.3 โครงการความร่วมมือ Mekong – Ganga Co-operation (MGC)

หลังจากประสบความสำเร็จในการผลักดันโครงการความร่วมมือด้านการค้าชายแดนระหว่างอินเดีย - พม่า ในปี ค.ศ. 1993 แล้ว อินเดียก็ได้พัฒนาโครงการร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้ากับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้โครงการ BIMST-EC จนกระทั่งสามารถขึ้นรูปและดำเนินการได้ในระดับหนึ่ง อินเดียยังได้นำเสนอโครงการใหม่อีกโครงการหนึ่งคือโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกที่อยู่ระหว่างแม่น้ำโขงและแม่น้ำคงคา ภายใต้โครงการนี้ อินเดียได้พัฒนาความก้าวหน้าของนโยบาย “Look East” ของตนเองไปอีกก้าวหนึ่งด้วยการขยายประเทศสมาชิกที่จะเข้าร่วมในโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจออกไปครอบคลุมนานาประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มมากขึ้น

โครงการ MGC นี้มีจุดเริ่มในปี ค.ศ. 1996 ภายใต้ชื่อ “6 Axis” โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะรวมประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขง อันได้แก่ พม่า ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนามเข้ากับอินเดีย โดยมีวัฒนธรรมอินเดียเป็นตัวเชื่อม ทั้งนี้เพราะประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ล้วนได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอินเดียกันแทบทุกประเทศ อย่างไรก็ตาม เมื่อแรกเริ่มนั้น โครงการนี้ยังไม่ได้รับการขานรับมากเท่าใด ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีเสียงสะท้อนว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่จะไปถ่วงดุลอำนาจของจีนที่นับวันจะเติบโตใหญ่ และแผ่อิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้นทุกที¹⁹⁸ อย่างไรก็ตามประเทศที่ให้การสนับสนุนโครงการนี้อย่างจริงจัง คือ กัมพูชา ทั้งนี้เป็นเพราะ

¹⁹⁷ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, p. 109.

¹⁹⁸ Tony Allison, “Myanmar Shows India the road to Southeast Asia,” [Online]. Available: <http://www.atimes.com/reports>, 2001.

กัมพูชานั้น กำลังหาหนทางออกจากการโอบล้อมของจีน และมองเห็นอินเดียเป็นทางออกที่ดี¹⁹⁹ ดังนั้น ในการประชุมอาเซียนเมื่อเดือนกรกฎาคม 2000 ที่กรุงเทพฯ จึงมีการรื้อฟื้นโครงการ “6 Axis” ขึ้นมาเจรจาร่วมกันอีกครั้ง โดยผู้แทนรัฐบาลจากกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง และหลังจากนั้นก็มีการจัดประชุมขึ้นอย่างเป็นทางการที่เวียงจันทน์ ประเทศลาว เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2000 ภายใต้ชื่อตกลง “ปฏิญญาเวียงจันทน์” (Vientiane Declaration)

อย่างไรก็ตาม แม้โครงการ MGC นี้ จะมีโครงสร้างคล้ายคลึงกับ BIMST-EC หากแต่ก็มีความแตกต่างกันในรายละเอียด โดยเฉพาะในประเด็นที่เน้น อาทิ MGC จะเน้นเรื่องการวิจัยตลาดร่วมด้านการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิก การพัฒนาฝีมือการลงทุนด้านการท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวภายในภูมิภาค อาทิเช่น เรื่องขอวีซ่า ใบบ้านแดน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นเรื่องการขยายเส้นทางและรูปแบบการคมนาคมในทุกๆ แบบ เพื่อสนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยว โดยเฉพาะจะเน้นไปที่การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งอินเดียถือเป็นจุดขาย เนื่องจากเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญ โดยเฉพาะเป็นต้นกำเนิดของศาสนาพุทธ และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธที่กระจายไปอยู่ในอีก 5 ประเทศสมาชิก ซึ่งก็ล้วนแต่เป็นประเทศที่พุทธศาสนาเจริญเติบโต และมีพุทธสถานหลายแห่งไม่ว่าจะเป็นพุทธของพม่า หรือประเทศไทย ลาว กัมพูชา ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นของภูมิภาคนี้ ดังนั้น ยุทธศาสตร์ที่จะสนับสนุนให้โครงการความร่วมมือนี้ประสบความสำเร็จ คือ การสร้างเครือข่ายคมนาคมเชื่อมต่อถึงกันโดยเฉพาะ เส้นทาง “ระเบียงตะวันออก - ตะวันตก (East - West Corridor) และเส้นทางสายเอเชีย (trans - Asian Highway) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแผนที่จะขยายและเพิ่มเส้นทางสายการบินใน MGC ภูมิภาค การขยายเครือข่ายด้าน IT

ในส่วนของศิลปวัฒนธรรมนั้น มุ่งเน้นให้มีการศึกษาวิจัยร่วมกัน ในเรื่องของศิลปการแสดงดนตรี และการแสดงอื่นๆ โดยสนับสนุนให้มีการทำวิจัย การเสวนาทางวิชาการ การให้การสนับสนุนนักเขียน สื่อสารมวลชน เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมระหว่างกันในทุกแขนง นอกจากนี้ ยังมุ่งสนับสนุนสถาบันการศึกษาให้ทำงานวิจัย การเขียน และการแปลผลงานทางวรรณกรรมของประเทศสมาชิก และพัฒนางานเหล่านี้ให้จัดพิมพ์เป็นหนังสือ ซึ่งจะจัดให้มีงานแสดงหนังสือระหว่างกลุ่มสมาชิกในโอกาสต่อไป

ในส่วนของการดำเนินงานนั้น สมาชิกกลุ่ม MGC กำหนดให้ผู้แทนประเทศสมาชิกมีการพบปะประชุมกันทุกปี ในเวลาเดียวกันการประชุมกลุ่มรัฐมนตรีอาเซียน (ASEAN Ministerial Meeting - AMM) ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในเดือนกรกฎาคม ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่ประเทศสมาชิกที่ต้องเดินทางไปประชุม AMM เป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว ซึ่งรูปแบบนี้ก็ได้รับการตอบรับจากประเทศสมาชิกเป็นอย่างดี จุดเด่นของโครงการนี้อยู่ที่การหยิบเอานโยบายของแต่ละประเทศมา

¹⁹⁹ Renaud Egréteau, *Wooing the Generals : India's New Burma Policy*, p. 110.

เป็นจุดขาย เพราะนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 ซึ่งทุกประเทศประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจนั้น ทุกประเทศก็หันมาให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอันมาก เนื่องเพราะเป็นอุตสาหกรรมที่ทำเงินให้ประเทศเป็นจำนวนมาก และยังเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจให้ประชาชนในหลายภาคส่วน และในทุกระดับตั้งแต่ชนชั้นกลาง จนถึงระดับรากหญ้า

กล่าวโดยสรุป รัฐบาลอินเดียนั้นได้ดำเนินการตามนโยบายต่างประเทศใหม่ของคน คือ นโยบาย “Look East” ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 เป็นต้นมาอย่างมุ่งมั่น ยุทธศาสตร์ของอินเดียนั้น มีจุดมุ่งหมายใหญ่ที่เห็นได้ชัด คือ การเข้ามาด่วงดุลอำนาจของจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้เพราะเริ่มเห็นชัดเจนแล้วว่า จีนนั้นได้แผ่อิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจเข้ามาในภูมิภาคนี้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะนับตั้งแต่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี ค.ศ. 1997 เป็นต้นมา จีนได้ยื่นข้อเสนอที่เป็นความช่วยเหลือแก่หลายประเทศ ดังนั้น จึงเท่ากับเข้ามาทำคะแนนแทนที่สหรัฐอเมริกา และแม้แต่ญี่ปุ่นเอง ซึ่งเคยเป็นพี่ใหญ่ด้านความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ และการลงทุนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เฉื่อยชาลง หลังจากเผชิญกับปัญหาการชะงักงันทางเศรษฐกิจ สถานการณ์นี้เท่ากับเป็นการเปิดทางให้จีนเข้ามาเติมเต็มในพื้นที่ที่กลืนช่องว่างได้อย่างเห็นได้ชัด สิ่งที่อินเดียหวาดกลัว คือ การขยายอิทธิพลจากความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจไปสู่ด้านความมั่นคง เพราะสหรัฐอเมริกา และรัสเซีย ซึ่งถอนฐานทัพออกจากภูมิภาคนี้ ญี่ปุ่น และอินเดีย คงไม่สบายใจนักที่จะเห็นจีนแผ่อิทธิพลด้านความมั่นคงรุกคืบเข้าในภูมิภาคนี้

ยุทธศาสตร์ของอินเดีย จึงมิได้มุ่งหวังเพียงแค่การแก้ไขความสัมพันธ์กับพม่าให้ดีขึ้นเท่านั้น หากแต่เป็นการมองเอเชียในมุมที่กว้างกว่า พม่าเป็นเพียงประตูด่านแรกของการเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่เราจะเห็นการขีดวงของโครงการความร่วมมือในบริเวณที่กว้างไกลไปกว่าความสัมพันธ์ด้านทวิภาคี ดังจะเห็นจากตัวชี้วัดในโครงการ BIMST-EC และ MGC ซึ่งเงินเองก็ดูเหมือนจะเท่าทันความคิดของอินเดียไม่น้อย ดังนั้น จีนเร่งพัฒนาโครงการ BCIM ขึ้นมา เพื่อตีคู่ไปกับอินเดียเช่นกัน แต่ไม่ว่าทั้งจีนและอินเดียจะมียุทธศาสตร์คือภูมิภาคเอเชียได้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างไร ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนไปทางตะวันออกของอินเดีย หรือการเคลื่อนไปทางตะวันตกของจีน ล้วนต้องผ่านพม่าทั้งสิ้น การกระโดดข้ามพม่าจะเป็นเรื่องสุดวิสัย หากแต่การเริ่มต้นจากพม่าจะทำให้โครงการกลับเคลื่อนไปได้ดี ทั้งนี้เพราะภูมิศาสตร์รัฐของพม่าเป็นสิ่งอำนาจ

ในส่วนของพม่าเองก็เป็นเรื่องไม่แปลกที่พม่าจะเปิดรับความสัมพันธ์ทั้งรูปแบบของจีนและอินเดีย เพราะไม่ว่าจะเป็นยุทธศาสตร์ใด ล้วนมีประโยชน์ต่อพม่าทั้งสิ้น ปัญหาที่มีอยู่ว่า ในยุทธศาสตร์ทั้งของจีนและอินเดียที่มีต่อพม่านั้น ยุทธศาสตร์ใดจะนำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีอานิสงค์ตกอยู่กับประชากรพม่าทั้งประเทศ โดยไม่ได้มีการเลือกปฏิบัติว่าจะส่งผลดีเฉพาะประชากรกลุ่มที่เป็นประชากรส่วนใหญ่ที่เป็นชาวพม่า และนำพาความเสียหายไปสู่พื้นที่และชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่น ๆ ปัญหาที่น่าเป็นห่วงยิ่งกว่า คือ ทั้งจีนและอินเดีย

ต่างพากันสมัครใจที่จะดำเนินการตอบสนองความต้องการของรัฐบาลทหารพม่า ในการที่จะกำจัดอิทธิพลของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มการเมือง กองกำลังติดอาวุธ และแม้แต่ประชากรของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ โดยมีพักที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ด้านมนุษยชน ซึ่งก็เป็นที่น่าพอใจ การตัดสินใจตอบรับโครงการใด ๆ ก็ตามจากนานาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในรูปทวิภาคี หรือพหุภาคี ล้วนอยู่ในอำนาจเด็ดขาดของรัฐบาลทหารพม่าทั้งสิ้น ซึ่งก็มักจะตัดสินใจโดยขึ้นอยู่กับความมั่นคงของรัฐ และความมั่นคงของสถาบันทหารมากกว่าที่จะคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชากรทุกหมู่เหล่าโดยรวม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

ความสัมพันธ์ไทย - พม่า

บทนำ

ความสัมพันธ์ไทย - พม่า มีชีวิตของตัวเอง และเป็นชีวิตที่มีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ในบรรดาเพื่อนบ้านทั้ง 4 ของไทย ไม่ว่าจะเป็นลาว กัมพูชา มาเลเซีย และพม่า พม่าเป็นเพื่อนบ้านที่ไทยให้ความสนใจมากที่สุด ระวังมากที่สุด และมีความอ่อนไหว เพราะบางในความสัมพันธ์มากที่สุด แต่กระนั้นก็ตาม สิ่งหนึ่งที่ไทยต้องยอมรับ คือ ไทยมีองค์ความรู้เกี่ยวกับพม่าน้อยมาก จนไม่อาจนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนกับพม่ามาก โดยเฉพาะในปัจจุบัน เมื่อพม่ามีการเปลี่ยนแปลงด้านยุทธศาสตร์ภูมิภาค และการเมืองระหว่างประเทศค่อนข้างสูง นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา หากแต่ยุทธศาสตร์และนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่ายังคงวนเวียนอยู่ในกรอบเดิมของช่วงทศวรรษที่ 1960 1970 1980 และ 1990 เท่านั้น นั่นคือ การให้ความสำคัญต่อความมั่นคงบริเวณชายแดนไทย - พม่า เป็นสำคัญ ผลพวงของการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างพม่า - จีน - อินเดียในรูปแบบใหม่ จึงเรียกร้องให้ไทยต้องหันมาทบทวนนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่าอย่างรีบด่วน

5.1 ความสัมพันธ์ไทย - พม่า : ความทรงจำในอดีต

ความสัมพันธ์ไทย-พม่า เป็นความสัมพันธ์ที่พัฒนามาจากความทรงจำในอดีตเป็นหลัก รัฐไทยมองรัฐพม่าด้วยสายตาวาดระแวง ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการที่พม่ายกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา และทำให้รัฐไทยต้องพ่ายแพ้กองทัพพม่าถึงสองครั้งด้วยกัน คือ ในปี ค.ศ. 1569 และ ปี ค.ศ. 1767 ความทรงจำของการเสียกรุงทำให้ไทยมองพม่าเป็นเพื่อนบ้านที่ต้องให้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจะให้ความสำคัญกับการป้องกันพระนครจากากรุกรานของพม่าเป็นอันมาก ด้วยเหตุนี้จึงมีหัวเมืองชายแดนขึ้นมาเป็นป้อมปราการด่านแรกในการรับมือกับพม่าที่เมืองราชบุรี และกาญจนบุรี

ในมุมมองของไทยที่มองพม่าเป็นศัตรู ทำให้รัฐไทยให้ความอนุเคราะห์แก่กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนไทย-พม่า อยู่อย่างสม่ำเสมอ และในกรณีที่กลุ่มชาติพันธุ์อันได้แก่ มอญ กะเหรี่ยง กะยาห์ และไทใหญ่ที่หนีพม่าเข้ามาในรัฐไทย ก็มักจะได้รับการยอมรับเป็นอย่างดีในการตั้งถิ่นฐานอยู่ในไทย หรือตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณเส้นพรมแดนระหว่างรัฐพม่าและรัฐไทย ถิ่นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 นี้ทำหน้าที่เสมือน “เขตกันชน” (buffer zone) ที่กั้น

กลางระหว่างพม่ากับไทย ทำให้รัฐไทยอ่อนใจที่มีกลุ่มชาติพันธุ์กันอยู่ระหว่างกลาง ทำให้การรุกรานของพม่าไม่ประชิดติดไทยในเวลาทีรวดเร็วเกินไปกว่าไทยจะป้องกันได้

ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงรับอุปการะพวกมอญ ซึ่งหนีพม่าเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ทรงจัดให้พวกมอญเหล่านี้รวมตัวกันตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านเป็นเหล่าตามหัวเมืองหน้าด่านต่าง ๆ ตามบริเวณชายแดนรวม 7 หัวเมือง เป็นเมืองรามัญ 7 หัวเมืองขึ้นตรงต่อเมืองกาญจนบุรี และได้โปรดเกล้าแต่งตั้งคนมอญขึ้นมาเป็นผู้สำเร็จราชการ เมืองทั้ง 7 นี้ ได้แก่ สังขละบุรี ลุ่มซุ่ม ท่าตะกั่ว ท่าขนุน ท่ากระดาน ไทรโยค และทองผาภูมิ²⁰⁰

นอกเหนือจากการเป็นเมืองหน้าด่านแล้ว ผู้ว่าราชการ หรือ เจ้าเมืองรามัญเหล่านี้ ยังต้องทำหน้าที่ในการลาดตระเวนรักษาด่านอยู่เป็นประจำ ทั้งในฤดูร้อน และฤดูแล้ง ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้พม่าเล็ดลอดเข้ามาสืบข่าวความเคลื่อนไหวของฝ่ายไทย ขณะเดียวกันก็ต้องทำหน้าที่ในการสืบราชการลับจากเมืองพม่าด้วย ด้วยเหตุนี้รัฐไทยจึงมีมิตรไมตรีกับชาวมอญค่อนข้างมาก นอกจากกลุ่มชาวมอญที่สามารถเข้าพึ่งพระโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ไทยแล้ว รัฐไทยก็ยังมีความโอบอ้อมอารีแก่กลุ่มกะเหรี่ยงในบริเวณตะวันตกอีกด้วย

สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนั้น มีถิ่นฐานอยู่ข้างในชายแดนด้านตะวันตกในเขตจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี เรื่อยลงไปจนถึงประจวบคีรีขันธ์ ในทางทิศเหนือก็มีถิ่นฐานอยู่ในบริเวณจังหวัดตาก และแม่ฮ่องสอน รัฐไทยได้มีนโยบายให้ข้าราชการไทยบริเวณหัวเมืองผูกสัมพันธ์ไมตรีกับชุมชนกะเหรี่ยงเหล่านี้ เพื่อประโยชน์ในการสืบราชการลับในรัฐพม่า²⁰¹ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า รัฐไทยนั้นได้ผูกสัมพันธ์ไมตรีและดำเนินนโยบายเป็นมิตรกับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยของพม่ามาตั้งแต่อดีต ทั้งนี้ถือได้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ในการป้องกันพระนครจากการโจมตีของพม่า

อย่างไรก็ตามในช่วงที่พม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษตั้งแต่ปี ค.ศ. 1886 เป็นต้นมา ทำให้รัฐไทยคลายความกังวลจากการถูกพม่ารุกราน หากแต่กระนั้นก็ตาม รัฐไทยก็ยังคงห่อเหี่ยวความรู้สึกเกลียดชังและหวาดระแวงพม่าอยู่เรื่อยมา นโยบายความมั่นคงของไทยตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์จวบจนย่างเข้าสู่ยุคปัจจุบันยังคงให้ความสำคัญกับชายแดนด้านตะวันตกเสมอมา ดังนั้นถึงแม้ว่าไทยจะมีความสัมพันธ์กับพม่าในยุคที่พม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1948 หากแต่ไทยก็ยังคงรักษาระยะห่างในความสัมพันธ์ไทย-พม่าอยู่ ในขณะที่จะให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแก่กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนเป็นอย่างดี จนอาจจะกล่าวได้ว่ารัฐไทยมี

²⁰⁰ สุเอ็ด คชเทณี, "ผู้ว่าราชการรามัญ 7 เมือง," ใน รวบรวมเกร็ดพงศาวดารและประวัติศาสตร์ชนชาติมอญ, กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2525, หน้า 32.

²⁰¹ Constance M. Wilson, *Burmese Karen Warfare, 1840-1850 : A Thai View*, Illinois : Department of History, Northern Illinois University, 1978, p. 31.

นโยบายผูกมิตรกับบรรดากลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนมากกว่าที่จะสานสัมพันธ์กับพม่าที่ยุ่งกึ่ง

5.2 ความสัมพันธ์ไทย-พม่า ช่วงเวลาปี ค.ศ. 1948 - 1988

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทยกับรัฐพม่าเริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1947 ซึ่งเป็นปีที่ฝ่ายผู้นำพม่าพยายามเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษ ดังนั้นบรรดาผู้นำพม่าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลพม่าในขณะนั้นได้ใช้วิธีการเปิดสัมพันธ์กับนานาประเทศ อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา จีน และโดยมีความเชื่อว่าหากประเทศเหล่านี้ยินยอมเปิดสัมพันธ์กับพม่าก็เท่ากับเป็นการยอมรับในความชอบธรรมของชาวพม่า รัฐบาลไทยได้ตอบตกลงที่จะเปิดสัมพันธ์กับพม่า หากแต่ด้วยอุบัติเหตุทางการเมืองไทยในช่วงปี ค.ศ. 1947 ทำให้ไทยต้องเลื่อนการแลกเปลี่ยนสาส์น และการเปิดสถานทูตพม่าอย่างเป็นทางการมาเป็นเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1948 ซึ่งรัฐบาลไทยก็กระทำอย่างสมเกียรติในการให้การต้อนรับผู้แทนจากพม่า ซึ่งทำให้รัฐบาลพม่าพอใจมาก²⁰²

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับพม่ามาสะดุดในช่วงปี ค.ศ. 1950 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่กองกำลังก๊กมินตั๋งจากคุนหมิง ประเทศจีน ยกกองกำลังเข้ามาตั้งฐานทัพในบริเวณรัฐฉาน ประเทศพม่า ทหารของก๊กมินตั๋งได้กระจายกันอยู่ทั่วไปในบริเวณรัฐฉาน และส่วนหนึ่งได้เข้ามาตั้งฐานกำลังที่จังหวัดท่าขี้เหล็กของพม่าติดชายแดนไทยที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในช่วงนี้เองที่รัฐบาลไทยเข้าไปพัวพันกับการส่งเสบียงและอาวุธให้กับกองกำลังก๊กมินตั๋งของสหรัฐอเมริกา เพราะนโยบายของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นคือการป้องกันไม่ให้จีนคอมมิวนิสต์มีโอกาขยายอิทธิพลเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยอเมริกาเชื่อว่า หากจีนสามารถแผ่อิทธิพลเข้าไปในพม่าได้ จะทำให้สามารถแผ่อิทธิพลเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เร็วขึ้น ดังนั้น พม่าจึงเป็นป้อมปราการสำคัญในการป้องกันการแผ่อิทธิพลของจีนคอมมิวนิสต์ได้ สหรัฐอเมริกาจึงตัดสินใจในการให้การช่วยเหลือกองกำลังก๊กมินตั๋งเพื่อสนับสนุนให้ทำสงครามกับจีนคอมมิวนิสต์เพื่อช่วงชิงประเทศคืนมา

ปฏิบัติการของสหรัฐอเมริกาในรัฐฉานจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลไทยในการเป็นฐานในการส่งเสบียงและอาวุธให้กองกำลังก๊กมินตั๋ง รัฐบาลพม่ามีความเชื่อมั่นว่าไทยร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาในปฏิบัติการครั้งนี้ สื่อมวลชนของพม่าเสนอข่าวความเกี่ยวพันของไทยกับก๊กมินตั๋งอย่างสม่ำเสมอ เช่น การรายงานข่าวถึงเส้นทางที่ทหารอเมริกันลำเลียงยุทธโปกรณ์ไปให้ก๊กมินตั๋งอย่างละเอียดย เช่น เส้นทางจากแม่สายไปยังท่าขี้เหล็กของพม่า

²⁰² ชัยโชค อุดศิริวงศ์, "ความสัมพันธ์ไทย-พม่า," ใน เอกสารการสนทนาวิชาการความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศ หน่วยที่ 13-15, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2539, หน้า 827.

เส้นทางจากเชียงใหม่ถึงเชียงดาว ไปจนถึงเมืองเลโด (Ledo) ในรัฐฉานของพม่า นอกจากนี้ยังระบุว่า เชียงใหม่นั้นเป็นที่ตั้งของกองบัญชาการของหน่วยพลาธิการของก๊กมินตั๋ง²⁰³

กองกำลังก๊กมินตั๋งนั้น ไม่เพียงแต่จะมีฐานทัพและฐานที่มั่นอยู่ในเขตรัฐฉานของพม่าเท่านั้น แต่หากยังกระจายเข้ามาในบริเวณตอนเหนือของไทย ในบริเวณอำเภอแม่สาย และอำเภอแม่จัน ในจังหวัดเชียงรายของไทยอีกด้วย นอกจากนี้พื้นที่การสู้รบระหว่างทหารพม่ากับทหารก๊กมินตั๋งก็อยู่ในบริเวณชายแดนไทย-พม่า การรบระหว่างกองกำลังทั้งสองมีผลกระทบต่อราษฎรไทยในบริเวณชายแดน บางครั้งทหารพม่าก็รุกล้ำเข้ามาในเขตไทย โดยการติดตามไล่ล่าทหารก๊กมินตั๋ง ทำให้ทหารไทยไม่พอใจ และบางครั้งก็ส่งกองทหารและเครื่องบินเพื่อขับไล่ทหารพม่า ซึ่งก็ทำให้ทหารไทยรุกล้ำอาณาบริเวณของพม่าเช่นกัน ความละเอียดอ่อนและความเปราะบางในบริเวณชายแดนทำให้โอกาสของความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่ามีสูง หากแต่รัฐบาลพม่าก็พยายามอ้อมรอมกับไทยค่อนข้างมาก เพราะจะเป็นการเสียเปรียบอย่างมาก หากพม่าเปิดศึกกับไทยอย่างโจ่งแจ้งในช่วงเวลาที่กำลังติดพันกับศึกหลายด้าน ดังนั้นการรักษาสัมพันธภาพกับไทยไว้ไม่ให้บานปลายเป็นการทำสงครามเป็นสิ่งที่พม่าจำเป็นต้องทำ

กรณีตัวอย่างของความอ้อมรอมระหว่างไทยกับพม่า ได้แก่ กรณีที่เครื่องบินพม่าบินเข้ามาในเขตไทย และทิ้งระเบิดหมู่บ้านไทยจนเกิดความเสียหายหลายแห่งในปี ค.ศ. 1953 ทำให้รัฐบาลไทยประท้วง รัฐบาลพม่าเสนอให้ค่าชดเชยแก่ฝ่ายไทยเป็นเงินไทยประมาณ 88,000 บาท แต่รัฐบาลไทยก็ตอบรับการขอโทษของรัฐบาลพม่า และปฏิเสธที่จะยอมรับเงินค่าชดเชย พร้อมทั้งได้ออกแถลงการณ์ว่า “การที่รัฐบาลพม่าแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและยังพร้อมที่จะชดเชยค่าเสียหายให้เช่นนี้ ก็เป็นการแสดงน้ำใจของรัฐบาลพม่าที่เพียงพอแล้ว”²⁰⁴

ความสัมพันธ์ไทย-พม่าในช่วงทศวรรษที่ 1950 จึงเป็นความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างจะเป็นทางการไม่มากพอที่จะเรียกว่าความสัมพันธ์อันดี แต่ก็ไม่เลวร้ายถึงขั้นเรียกว่าเป็นศัตรู มีข้อขัดแย้งกันบ้างในบริเวณชายแดน หากแต่รัฐบาลทั้งสองก็พยายามหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งเหล่านั้นบานปลายจนเป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศที่หาทางแก้ไขไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของรัฐบาลทั้งสองนั้น ได้มีการเขียนเขียนและเจริญสัมพันธไมตรีอย่างสม่ำเสมอ นายกรัฐมนตรีของพม่า อุ นู ได้เดินทางมาเยือนไทยในปี ค.ศ. 1947 โดยได้มาแวะที่กรุงเทพฯ ก่อนที่จะเดินทางไปอินโดนีเซีย และกลับมาเยือนไทยอย่างเป็นทางการตอบคำเชิญของรัฐบาลไทยอีกครั้งในปี ค.ศ. 1948 ตลอดระยะเวลาในช่วงทศวรรษที่ 1950 ได้มีการแลกเปลี่ยนการเขียนเขียนระหว่างข้าราชการไทย-พม่า อยู่อย่างสม่ำเสมอ และในปี ค.ศ. 1960 รัฐบาลพม่าก็ได้กราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จเยือนพม่าอย่างเป็นทางการในระหว่างวันที่ 2 - 5 มีนาคม 1960

²⁰³ ชัยโชค จุลศิริวงศ์, “ความสัมพันธ์ไทย-พม่า,” หน้า 831-832.

²⁰⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า มาสะดุดอีกครั้งในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962 เป็นต้นไป ทั้งนี้เนื่องเพราะมีการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายต่างประเทศของพม่าหลังการปฏิวัติของ นายพล เน วิน เมื่อวันที่ 2 มีนาคม ค.ศ. 1962 สถาปนาปฏิวัติ (Revolutionary Council) ได้กำหนดนโยบายของประเทศ ดังนี้ คือ

1. พม่าต้องดำเนินนโยบายความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด
2. พม่าจะใช้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม และจะส่งเสริมการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมให้มากขึ้น
3. รับการช่วยเหลือจากต่างประเทศเฉพาะความช่วยเหลือที่ไม่มีข้อผูกพัน
4. ไม่อนุญาตให้ต่างชาติเข้าไปมีอิทธิพลในประเทศพม่า

ในส่วนของนโยบายต่างประเทศสมัยของนายพล เน วิน นั้น แม้ว่าจะยังคงยึดถือนโยบายเป็นกลางเหมือนสมัยรัฐบาลพลเรือน (ค.ศ. 1948 - 1962) ก็ตาม หากแต่เป็นนโยบายเป็นกลางที่เคร่งครัด จนถึงขั้นโดดเดี่ยวตนเอง (Isolation) รัฐบาลพม่ายุคนี้มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความแตกแยกภายในระหว่างรัฐบาลกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ทำให้ลดทอนความสัมพันธ์กับต่างประเทศน้อยลง พร้อม ๆ กันนั้นก็ทำการยึดโอนเศรษฐกิจภาคต่าง ๆ จากเอกชนมาเป็นของรัฐบาล รวมทั้งธุรกิจของชาวต่างชาติ ขับไล่นักธุรกิจชาวจีนและชาวอินเดียกลับประเทศ ไม่อนุญาตให้ต่างชาติเข้าไปลงทุนในพม่าอีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะเว้นวรรคทางการเมืองระหว่างประเทศไปบ้าง แต่พม่าก็ยังคงให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างดี หากแต่ประเทศไทยนั้นกลับค่อย ๆ ดันออกห่างจากพม่า ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพม่าประกาศใช้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ซึ่งรัฐบาลไทยในช่วงนั้นกำหนดบทบาทตนเองอยู่ในค่ายของประชาธิปไตย และมีความหวาดระแวงการแพร่ระบาดของลัทธิคอมมิวนิสต์ และสังคมนิยม การที่พม่าประกาศตัวเป็นรัฐสังคมนิยม ทำให้รัฐบาลไทยรักษาระยะห่างกับรัฐบาลพม่าไปช่วงหนึ่ง นอกจากรัฐบาลไทยจะรักษาระยะห่างจากรัฐบาลทหารของนายพล เน วิน แล้ว ในส่วนของรัฐบาลพม่าเองก็มีเหตุผลในการหวาดระแวงไทยเช่นกัน เนื่องจากรัฐบาลไทยยอมให้ อู นู อดีตนายกรัฐมนตรีพม่าที่ถูกนายพล เน วิน ปฏิวัติหลบหนีเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยในปี ค.ศ. 1969 พร้อมทั้งจัดตั้งกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่จะกลับเข้าไปล้มล้างรัฐบาลของนายพล เน วิน สร้างความไม่พอใจให้กับรัฐบาลพม่าเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าไทยจะยืนยันว่าจะไม่อนุญาตให้ อู นู ดำเนินกิจกรรมการเมืองใด ๆ ในระหว่างที่พำนักในประเทศไทยก็ตาม จนกระทั่ง อู นู ออกจากประเทศไทยในปี ค.ศ. 1973 ความสัมพันธ์ไทย-พม่าจึงกลับมาดีเหมือนเดิมอีกครั้ง²⁰⁵

²⁰⁵ Frederica M. Bunge (ed.), *Burma : A Country Study*, Washington D.C. : American University, 1984, p. 211.

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐจะเป็นไปอย่างเย็นชาและเห็นห่าง หากแต่ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่าในบริเวณชายแดนกลับเต็มไปด้วยสีสัน และมีพลวัตยิ่ง ทั้งนี้สืบเนื่องจากการค้าระหว่างกัน ในบริเวณชายแดนไทย-พม่านั้นเอง โดยเฉพาะในพม่าตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962 เป็นต้นมา ซึ่งรัฐบาลได้ประกาศให้กิจการต่าง ๆ โอนเข้าเป็นของรัฐ ตลอดจนการค้ากับต่างประเทศ ทำให้เอกชนที่ทำการค้าอยู่เดิมในบริเวณชายแดนไทย-พม่า กลายเป็นการค้านอกกฎหมาย หากแต่ความต้องการสินค้าจากไทยของตลาดพม่าก็มีอยู่สูง ทำให้การค้าในระบบนั้นมีการพัฒนาเติบโตจนทำให้เศรษฐกิจของไทยบริเวณชายแดน อาทิ เมืองแม่สอดในจังหวัดตาก อำเภอแม่สายในจังหวัดเชียงราย และระยอง เดิมโคจรรวดเร็วอย่างเห็นได้ชัด

สาเหตุของการขาดแคลนสินค้าภายในพม่า ส่วนหนึ่งเกิดจากนโยบายของเศรษฐกิจสังคมนิยมวิถีพม่า (the Burmese Way to Socialist) นั้นเอง เนื่องจากรัฐบาลโอนกิจการต่าง ๆ ไปเป็นของรัฐ ทำให้ขาดแรงจูงใจในการผลิตในหมู่แรงงานผู้ผลิต นอกจากนั้นการที่พม่าไม่ติดต่อกับต่างประเทศทำให้พม่าขาดแคลนเทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัย ส่งผลให้การผลิตสินค้าประเภทอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชนในพม่า ความต้องการสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้านเพื่อไปตอบสนองความต้องการจึงมีสูง ทำให้เกิดขบวนการขนสินค้าจากไทยเข้าไปในพม่าอย่างมหาศาล โดยเฉพาะในช่วงหลังของทศวรรษที่ 1960 ตลอดทศวรรษที่ 1970 และทศวรรษที่ 1980 จนเกิดเป็นขบวนการการค้านอกกระบวนและตลาดมืดระหว่าง 2 ประเทศที่สืบสานมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ความสัมพันธ์ในบริเวณชายแดนนี้ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย และพ่อค้าไทยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ อันได้แก่ มอญ กะเหรี่ยง คะยาห์ และไทใหญ่ ล้วนมีถิ่นฐานในบริเวณชายแดนไทย-พม่า ดังนั้น การขนส่งสินค้าจึงต้องส่งผ่านดินแดนอันเป็นที่อยู่อาศัยของคนเหล่านี้ นอกจากนั้นความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ก็มีมาช้านาน นับตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น สืบต่อเรื่อยมาโดยไม่ขาดสาย ความคุ้นเคยระหว่างไทยกับกลุ่มชาติพันธุ์จึงมีอยู่สูง ความสัมพันธ์อันดีนี้ สืบมาจนถึงยุคสมัยที่กลุ่มชาติพันธุ์มีความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐบาลพม่าในช่วง ค.ศ. 1948 เป็นต้นมา และแม้กระทั่งพัฒนามาเป็นกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อต้านอำนาจรัฐส่วนกลางที่อย่างกึ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้กับรัฐไทยก็ไม่มีเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด แม้ว่าโดยนโยบายของไทยนั้นจะไม่ยอมให้กองกำลังที่เป็นปรปักษ์กับรัฐบาลพม่าเข้ามาเคลื่อนไหวทางการเมืองในดินแดนไทย หากแต่รัฐไทยก็ไม่ปฏิเสธการค้ารองอยู่ของกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ในบริเวณชายแดนไทย

ด้วยเหตุที่เป็น “เจ้าของพื้นที่” ในบริเวณรอยต่อระหว่างพรมแดน ทำให้กองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์ มอญ กะเหรี่ยง คะยาห์ และไทใหญ่ สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการค้านอกกระบวนที่ทำกันอย่างเป็นล่ำเป็นสันในบริเวณชายแดนได้อย่างมหาศาล นับตั้งแต่การเก็บภาษี

สินค้าที่เดินทางผ่านบริเวณอิทธิพลของตน การรับจ้างเป็นหน่วยอาสาคุ้มครองการวานสินค้า เป็นลูกหาบแบกหามสินค้า ตลอดจนการสร้างสถานที่สำหรับกักตุนสินค้าที่ซื้อมาจากไทยเข้ามา เก็บไว้ในเขตพม่าก่อนที่จะค่อย ๆ ลำเลียงเข้าสู่ตลาดพม่าต่อไป การค้านอกระบบนี้เองที่ทำให้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยของมอญ กะเหรี่ยง คะยาห์ และไทใหญ่ เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการต่อสู้กับรัฐบาลพม่าเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะมีงบประมาณซึ่งมาจากรายได้จากการเก็บภาษี และการทำธุรกรรมในการค้านอกระบบอย่างมหาศาลนั่นเอง

ความเข้มแข็งของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ทำความหนักใจให้กับรัฐบาลพม่าในการปราบปราม ยิ่งการค้าชายแดนเจริญรุ่งเรืองเท่าใด รายได้ก็สูงขึ้นเป็นเงาตามตัว งบประมาณสำหรับมาจัดซื้ออาวุธและบำรุงกองทัพก็สูงมากยิ่งขึ้น รัฐบาลพม่าเองก็ตระหนักถึงข้อเท็จจริงข้อนี้ ดังนั้นจึงเร่งพยายามปราบปรามและช่วงชิงอำนาจในการควบคุมพื้นที่ที่เป็นช่องทางการค้าบริเวณชายแดนนี้ อาทิ เหตุการณ์ในปี ค.ศ. 1984 ที่กองทัพพม่าได้ส่งกำลังพลเข้าโจมตีค่ายผาสุ ค่ายกอมูรา (วังซ่าใหม่) ของกลุ่มกะเหรี่ยงบริเวณชายแดนไทย ผลของการสู้รบทำให้ตลาดมืดของกะเหรี่ยงในฝั่งพม่าถูกเผาทำลายเสียหายไปประมาณ 200 คูหา มีชาวบ้านหลบหนีการสู้รบระหว่างทหารพม่ากับทหารกะเหรี่ยงเข้ามาในเขตไทยประมาณ 6,000 คน กระจายไปตามแนวชายแดนไทยพม่าจนทางการไทยต้องรวบรวมผู้หนีภัยจากการสู้รบเหล่านี้ไปไว้ในพื้นที่ที่วัดให้เป็นที่พักพิงชั่วคราวที่บ้านห้วยกะโหลก ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก²⁰⁶

รัฐบาลพม่ามองความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทยและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ด้วยความระแวงและไม่ไว้ใจ รัฐบาลพม่าเชื่อว่า รัฐบาลไทยให้ที่พักพิงแก่กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะสมาชิกในครอบครัวของทหารของกองกำลังชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ ความไม่ไว้ใจของรัฐบาลพม่าสะท้อนในบทความที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ “แสงใหม่แห่งพม่า” (The New Light of Myanmar) อย่างสม่ำเสมอ ตัวอย่างบทความที่สะท้อนความระแวงไทยอย่างชัดเจนคือบทความ “The Other Country” ของ Pho khwar ซึ่งตีพิมพ์ถึง 4 ตอนในเดือนพฤษภาคม 1995 ดังความตอนหนึ่งว่า

“เมื่อมีการสู้รบระหว่างทหารพม่า และทหารกะเหรี่ยง (KNU) จะพบว่าทหารกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในไทยสามารถหลบหนีไปได้ ทหารพม่าไม่สามารถติดตามข้ามเข้าไปดินแดนของประเทศอื่นได้ แต่รากเหง้าของปัญหานี้ คือ การที่ทหารกะเหรี่ยง สามารถอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยได้ ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่กองทัพไทย จะสัญญาว่าจะปลดอาวุธทหารกะเหรี่ยงเหล่านี้ให้หมดก่อนหน้าฝน แต่เราจะเชื่อคำสัญญานี้ได้มากน้อยเพียงใด”

²⁰⁶ “เอกสารสำนักงานอำเภอแม่สอด 12 กุมภาพันธ์ 2524,” ย่างโน นคร ศิวาลัย “ผู้หนีภัยจากการสู้รบชาวพม่า : ศึกษากรณีจังหวัดตาก,” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544, หน้า 45.

ข้อเท็จจริงนี้สะท้อนให้เห็นชัดเจนนโยบายของรัฐไทยตั้งแต่อดีตจนถึงทศวรรษที่ 1970 และต้นศตวรรษ 1980 นโยบายที่ว่านั่นได้แก่นโยบาย “เขตกันชน” หรือ รัฐกันชน (buffer zone) ซึ่งหมายถึงการมีกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์เป็นแนวกันชนตลอดเส้นพรมแดนไทย-พม่า ที่มีความยาวกว่า 2,000 กิโลเมตร แนวกันชนนี้ได้รับการหล่อเลี้ยงด้วยผลประโยชน์อันเกิดจากความสัมพันธ์ทางการค้า และการลงทุน ระหว่างกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ และบรรดาพ่อค้าท้องถิ่นในเขตบริเวณไทย เพราะนอกจากจะมีอัตราการค้าที่อยู่ในระดับสูงแล้ว ยังมีการลงทุนประเภทอื่น ๆ อาทิ การค้าไม้ อัญมณี และแร่ธาตุ ซึ่งมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในเขตรัฐมอญ รัฐกะเหรี่ยง รัฐคะยาห์ และรัฐไทใหญ่ นั่นเอง รายได้ที่เกิดจากการขายทรัพยากรธรรมชาตินี้มีสูงไม่แพ้การค้าสินค้าประเภทอุปโภคบริโภคเลย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่าค่อนข้างจะมีปัญหา เนื่องจากรัฐไทยเองก็พอใจที่จะมีกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนเพื่อกันไม่ให้กองทัพพม่าประชิดชายแดนไทยได้ง่าย ในขณะที่รัฐพม่าก็ไม่พอใจที่รัฐไทยทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นกับการดำรงอยู่ของกองกำลังซึ่งรัฐบาลพม่าถือว่าเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของพม่า นอกจากจะทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นแล้ว ยังมีท่าทีให้การสนับสนุนอยู่ในที่ ด้วยการส่งเสริมการค้าอันกระชับในบริเวณชายแดนให้เจริญเติบโต ทำให้รัฐบาลไม่สามารถทำการปราบปรามกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ได้สำเร็จ

5.3 ความสัมพันธ์ไทย-พม่า ในช่วงปี ค.ศ. 1988

เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในพม่าในปี ค.ศ. 1988 นับว่ามีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย-พม่า อย่างมหาศาล เนื่องจากนโยบายเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปของพม่านั่นเอง หลังจากทำการเปิดประเทศไปเป็นระยะเวลา 26 ปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962 รัฐบาลใหม่ของพม่าได้ประกาศเกิดประเทศเอิกครั้งในปี ค.ศ. 1988 ด้วยการออกกฎหมายว่าด้วยการลงทุนของต่างชาติ (Foreign Investment Law) ในปี ค.ศ. 1988 ประจวบเหมาะกับการมาถึงของรัฐบาลใหม่ของไทยภายใต้การนำของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (ค.ศ. 1988-1991) นั้น ได้เปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศต่อประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอินโดจีนอย่างสำคัญโดยชนวนนโยบาย “เปลี่ยนสนามรบให้เป็นตลาดการค้า” นโยบายนี้ได้ขยายรวมมาถึงประเทศพม่าด้วย สาระสำคัญของนโยบายต่อเพื่อนบ้านคือ²⁰⁷

1. ส่งเสริมสันติภาพระหว่างประเทศ ไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน และแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
2. ปรับปรุงความสัมพันธ์ทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะการขยายตลาดการค้าระหว่างกันของประเทศสมาชิกสมาคมอาเซียน

²⁰⁷ ไคริน เพ็ญเกษม, “นโยบายต่างประเทศไทย,” เอกสารประกอบคำบรรยาย ร. 370, กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

3. มุ่งพัฒนาความสัมพันธ์อันใกล้ชิดและสร้างสรรค์มากขึ้นกับประเทศเพื่อนบ้านต่าง อุดมการณ์

ดังนั้นในช่วงของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ประเทศไทยจึงเริ่มดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เปลี่ยนไปต่อพม่า นั่นคือ การเร่งพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐให้ใกล้ชิดขึ้น ซึ่งก็ได้รับการตอบรับจากพม่าเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่รัฐบาลไทยจะสนับสนุนให้นักธุรกิจไทยเข้าไปลงทุนในพม่าอย่างมากตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา โดยเฉพาะในส่วนของรัฐบาลไทยนั้น ได้มีมติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยความร่วมมือทางการค้าระหว่างไทยกับพม่า ดังนี้คือ²⁰⁸

1) อนุมัติให้กระทรวงการต่างประเทศทำความตกลงทางการค้ากับฝ่ายพม่า โดยมีหลักการสำคัญว่า เพื่อส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกัน ตามหลักการปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่งในเรื่องการนำเข้าและส่งออกสินค้า การอำนวยความสะดวกแก่เรือพาณิชย์ของประเทศผู้ทำสัญญาที่ทำเรือของตน การจัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือทางการค้าระหว่างกัน เพื่อพิจารณามาตรการส่งเสริมการค้าระหว่างกัน และการชำระเงินทางการค้าด้วยเงินตราสกุลแลกเปลี่ยนโดยเสรี

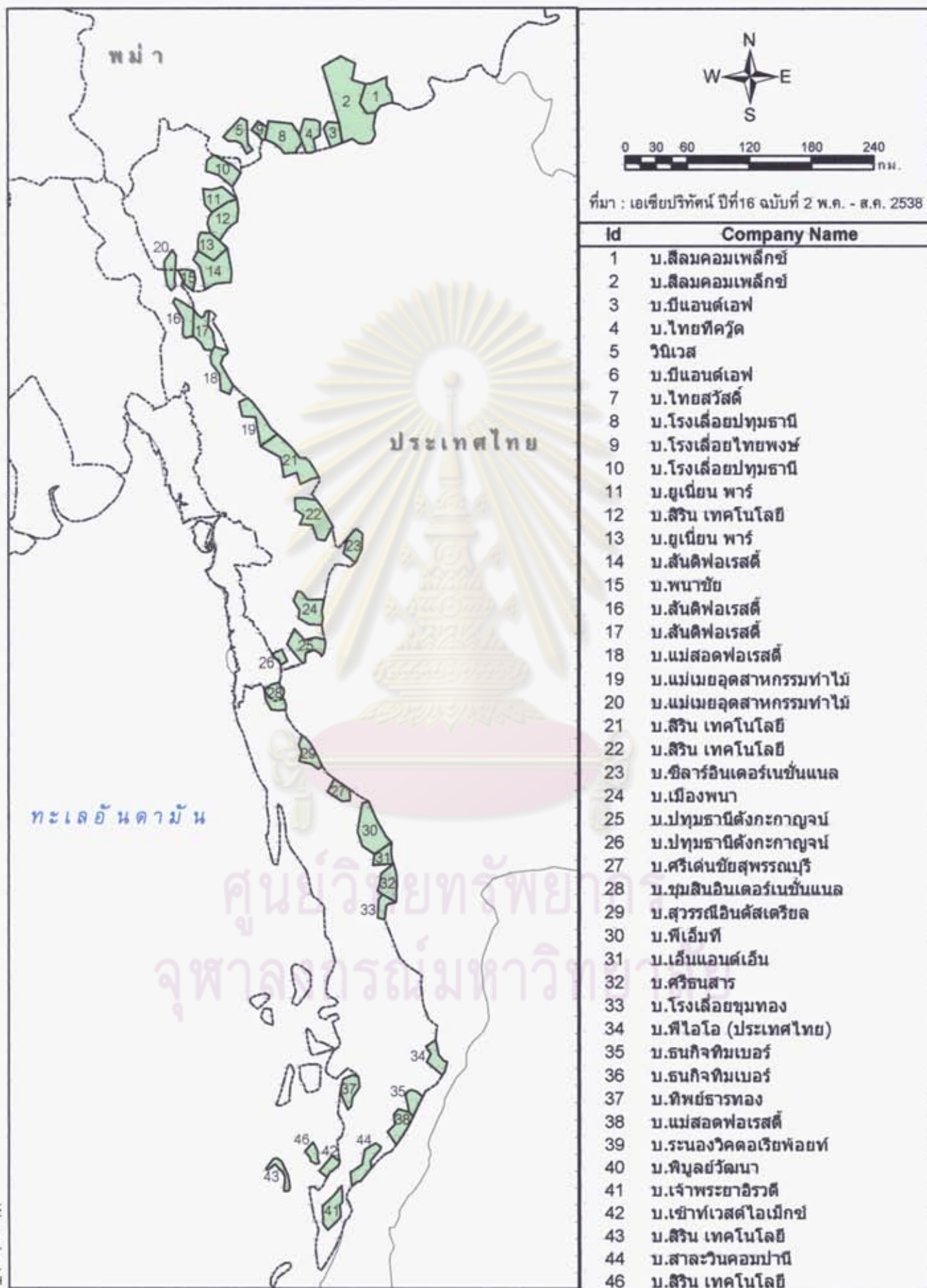
2) อนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ลงนามในความตกลงในนามแห่งราชอาณาจักรไทย

นอกจากนี้ ในสมัยของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ยังได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการชายแดนไทย ส่วนภูมิภาคไทย-พม่า (the Regional Border Committee - RBC) เมื่อวันที่ 1 เมษายน 1988 บันทึกความเข้าใจฉบับนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากความต้องการในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดนไทย-พม่าร่วมกัน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะไทยกับพม่านั้นมักมีกรณีความขัดแย้งในบริเวณชายแดนอยู่เสมอ ๆ อันเนื่องมาจากการที่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยตั้งฐานที่มั่นในบริเวณชายแดน เมื่อเกิดการสู้รบกับทหารพม่า บางครั้งก็หลบหนีเข้ามาในเขตไทย เมื่อทหารพม่าไล่ตามมา ก็เป็นเหตุให้ปะทะกับทหารไทยทำให้เกิดกรณีความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่าบ่อยครั้ง ดังนั้น เมื่อไทยต้องการที่จะสานสัมพันธ์กับพม่าอย่างจริงจัง จึงต้องหาวิธีการในการป้องปรามความขัดแย้ง ในบริเวณชายแดนเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน คณะกรรมการชายแดนไทยจะเป็นช่องทางที่ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของทั้งสองฝ่ายมีเวทีพบปะเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาพร้อมกัน

การเปลี่ยนแปลงอีกประการหนึ่งในการสัมพันธ์ไทย-พม่า ช่วงเวลาดังแต่ปี ค.ศ. 1988 นอกเหนือไปจากความพยายามที่จะสานสัมพันธ์อันดีระหว่างสองรัฐบาลได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองในส่วนสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ในส่วนของพม่า เนื่องจากในช่วงระยะนี้ รัฐบาล

²⁰⁸ มติสำคัญของคณะรัฐมนตรีว่าด้วยเศรษฐกิจคู่รัฐบาล พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ (สิงหาคม 2531 - กุมภาพันธ์ 2534), (โครงการสำนักงานวิจัยและวิเคราะห์งบประมาณฝ่ายนิติบัญญัติ สถาบันนโยบายศึกษา สมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย, 2536) ริงสวรงค์ ณะพรพันธ์ และกัญญา อุดมวิจิต บรรณาธิการ, หน้า 68.

แผนที่แสดงการให้สัมปทานป่าไม้พม่า

พม่าสามารถจัดการกับปัญหาของกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนจีนได้ในระดับหนึ่ง กล่าวคือ ด้วยความร่วมมือของจีนทำให้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ยอมเจรจาสงบศึกกับรัฐบาลพม่า และหันกลับไปเป็นพันธมิตรกัน ทำให้ชายแดนจีน-พม่า เป็นเขตปลอดการสู้รบ ส่งผลให้รัฐบาลสามารถรวบรวมผลกำไรของผลผลิตจากชายแดนด้านตะวันออกและด้านใต้ติดบริเวณชายแดนไทย เพื่อทำการปราบปรามกองกำลังของกะเหรี่ยง มอญ กะยาห์ และไทใหญ่ต่อไป

ตั้งนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา กองทัพพม่าจึงเร่งโหมปราบปรามกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณชายแดนไทย-พม่าอย่างหนักด้วยความช่วยเหลือของจีนในการขายอาวุธที่ทันสมัยให้กับกองทัพพม่า กอปรกับการเพิ่มกำลังพลของกองทัพพม่า ทำให้ประสิทธิภาพในการปราบปรามกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ประสบความสำเร็จอย่างสูง และสามารถยึดครองพื้นที่ในเขตรัฐกะเหรี่ยง รัฐมอญ รัฐกะยาห์ และรัฐฉาน ได้มากยิ่งขึ้น ในขณะที่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์เป็นฝ่ายสูญเสียพื้นที่ในเขตอิทธิพลของตนลงไปทุกที การรบที่พ่ายแพ้ให้แก่กองทัพพม่าส่งผลให้มีประชาชนในเขตชายแดนหลบหนีเข้ามาในเขตไทยมากขึ้น กลายเป็นปัญหาของรัฐบาลไทยในการที่ต้องให้ความอนุเคราะห์เลี้ยงดูผู้หนีภัยจากการสู้รบเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม การที่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ต้องพ่ายแพ้ให้กับกองทัพพม่านั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะประสิทธิภาพของกองทัพพม่าสูงขึ้น และมีเวลาในการจัดการกับชายแดนด้านนี้มากยิ่งขึ้น แต่ปัจจัยที่ส่งเสริมให้การปราบปรามสำเร็จมากยิ่งขึ้น คือ การหว่านล้อมให้รัฐบาลไทยเลิกให้การให้ความช่วยเหลือแก่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้นั่นเอง ด้วยเหตุที่รัฐบาลพม่าสามารถโน้มน้าวให้รัฐบาลจีนหันมาให้ความร่วมมือกับรัฐบาลพม่าอย่างจริงจัง ทำให้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์และกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์พม่าต้องเจรจาสงบศึกไปในที่สุด รัฐบาลพม่าจึงใช้กุศโลบายเดียวกันนี้มาใช้กับรัฐบาลไทยบ้าง นั่นคือ การเสนอผลประโยชน์ในบริเวณชายแดนไทยให้กับนักธุรกิจไทย นอกจากนี้ ยังได้ให้โอกาสแก่รัฐบาลไทยและนักธุรกิจไทยในการเข้าไปลงทุนในประเทศพม่าในกิจกรรมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพราะนอกเหนือจากการค้านอกระบบแล้ว พม่ายังมีโอกาสทางธุรกิจอีกมากมายมหาศาล ข้อเสนอของรัฐบาลพม่าได้รับการตอบรับจากรัฐบาลและนักธุรกิจไทยในสมัย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นอย่างดี จึงอาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลพม่าสามารถหว่านล้อมรัฐบาลไทยได้ในระดับหนึ่ง

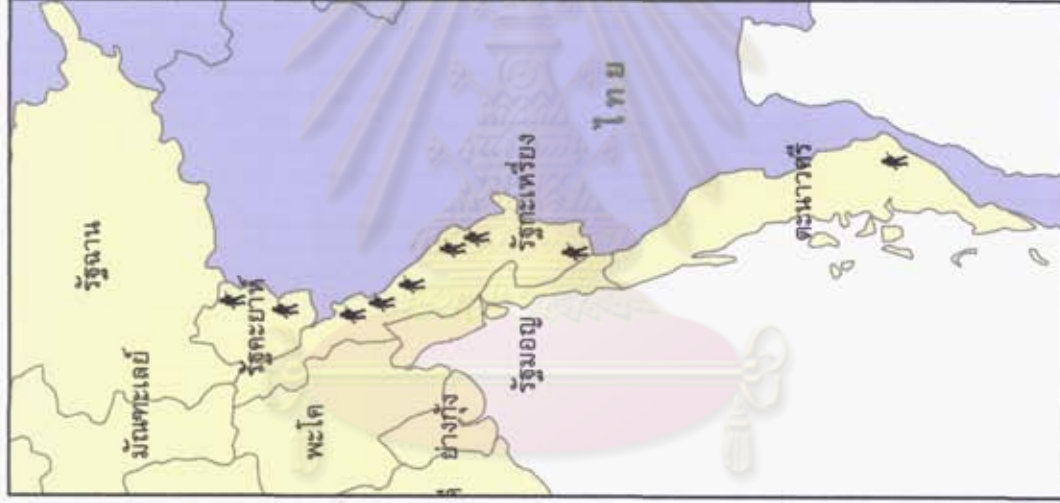
กรณีตัวอย่างของโอกาสใหม่ ๆ ในการลงทุนในพม่า ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนได้แก่ สัมปทานป่าไม้และประมงที่รัฐบาลพม่าให้กับนักธุรกิจไทยในปี ค.ศ. 1988 โดยการผ่านการเยือนพม่าอย่างเป็นทางการของ ร.ต. ประพาส ลิ้มปะพันธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศให้ดูแลกิจการเกี่ยวกับประเทศพม่า ร.ต. ประพาสได้เดินทางไปพม่าในระหว่างวันที่ 11-13 เมษายน 1989 และในการนี้ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้มีอำนาจเต็มในการทำสัญญาด้านเศรษฐกิจ การค้าอย่างเต็มที่ ดังนั้น ร.ต. ประพาส ลิ้มปะพันธ์ จึงได้ลงนามในข้อตกลงการค้าทวิภาคี (Bilateral Trade Agreement)

พื้นที่สัมปทานป่าไม้ การเคลื่อนที่ของกองทัพพม่า และ ประชากรที่ถูกบังคับย้ายถิ่น

พื้นที่สัมปทานป่าไม้ 1989

การรุกคืบของทหารพม่า
ธันวาคม 1988 - กุมภาพันธ์ 1990

พื้นที่พักพิงชั่วคราวของผู้หนีภัยจากภาวะเครียด
กุมภาพันธ์ 1990

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จำนวน 2 ฉบับด้วยกัน คือ ความตกลงด้านการค้าและเศรษฐกิจ และความตกลงเกี่ยวกับการส่งเสริมคุ้มครองการลงทุน

จากการเดินทางเยือนพม่าเป็นเวลา 3 วัน ของ ร.ต. ประพาส กล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างมากในการแสวงหาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ด้านป่าไม้ ประมง พลังงานและเหมืองแร่ ครอบคลุมถึงด้านความร่วมมือด้านวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ผ่านความร่วมมือที่ได้ทำร่วมกันระหว่างข้าราชการและนักธุรกิจไทยที่ได้เดินทางร่วมคณะกับรัฐบาลพม่าเป็นจำนวนมาก²⁰⁹ และหนึ่งในนั้นได้แก่ สัมปทานตัดไม้ในเขตชายแดนจำนวน 48 แห่ง ให้กับบริษัทเอกชนไทยในบริเวณเส้นพรมแดนไทย ตั้งแต่จังหวัดเชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ตาก ราชบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ไปจนถึงจังหวัดระนอง เป็นที่น่าสังเกตว่าป่าไม้จำนวน 48 แห่งนี้ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอิทธิพลของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์มอญ กะเหรี่ยง คะยาห์ และไทใหญ่ เกือบทั้งสิ้น

การเข้าไปตัดไม้ในเขตป่าไม้สัมปทานเหล่านี้ นับได้ว่าเป็นหายนะที่ร้ายแรงสำหรับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยและประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณป่าเหล่านี้ เนื่องจากบริษัทเอกชนไทยได้เริ่มตัดถนนเข้าถึงพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการขนเครื่องมือในการตัดไม้พร้อมกับลากไม้ที่ตัดออกจากป่า การตัดไม้ทำให้สิ่งแวดล้อมของป่าเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง จากป่าที่กลายเป็นป่าโปร่ง สะดวกแก่การยกทัพเข้าโจมตีฐานที่มั่นของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ที่มักจะตั้งอยู่ในบริเวณป่าที่เหล่านี้ ถนนที่ตัดเข้าพื้นที่นอกจากจะอำนวยความสะดวกแก่บริษัททำไม้แล้ว ยังอำนวยความสะดวกให้กับกองทัพพม่าในการขนกำลังพลเข้าโจมตีฐานที่มั่นของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ได้สะดวกยิ่งขึ้นและรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถส่งกำลังเข้าไปเสริมในกรณีที่ถูกตีล้อมจากกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ได้สะดวกยิ่งขึ้น ยุทธภูมิที่เปลี่ยนไปจึงเป็นประโยชน์ต่อกองทัพพม่าเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จะพบว่าฝ่ายกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์มอญ กะเหรี่ยง คะยาห์ และไทใหญ่ ต่างทยอยสูญเสียพื้นที่ที่เป็นฐานที่มั่นของกองกำลัง และถิ่นฐานอันเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนลงเรื่อย ๆ นับตั้งแต่รัฐบาลพม่าได้ให้สัมปทานป่าไม้แก่เอกชนไทยในปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา

การสูญเสียฐานที่มั่นและพื้นที่อิทธิพลบริเวณชายแดนทำให้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์สูญเสียช่องทางและโอกาสทางการค้าเช่นกัน เนื่องจากทหารพม่าสามารถยึดพื้นที่ในบริเวณชายแดนได้ ทำให้การค้าระหว่างพม่าและพม่าและพม่าไทยเป็นไปได้ยากขึ้น ทำให้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ไม่อาจเก็บภาษีสินค้าจากการค้าชายแดนได้ในปริมาณมากเท่าเดิม ส่งผลให้งบประมาณในการซื้ออาวุธและการบำรุงกองทัพก็ลดน้อยถอยลงด้วย ในระยะหลังตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา

²⁰⁹ รัชนิดา อินธิ์, “ศึกษาเปรียบเทียบนโยบายไทยต่อสหภาพเมียนมาร์ในยุคพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ กับยุคหลัง พลเอก เปรม ติณสูลานนท์,” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539, หน้า 123.

ฝ่ายกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ก็อ่อนแอลง จนไม่อาจรักษาพื้นที่อิทธิพลได้อีกต่อไป จนในท้ายที่สุด ต้องพิจารณารับข้อเสนอการเจรจาสงบศึกกับรัฐบาลพม่า

นับได้ว่านโยบายต่างประเทศของพม่าต่อประเทศไทยในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 และ ต้นทศวรรษที่ 1990 นั้น ก่อนข้างจะได้ผล เพราะพม่าสามารถทำให้รัฐบาลไทยที่ยึดมั่นนโยบาย “เขตกันชน” มานับตั้งแต่สมัยอดีตจนย่างเข้าทศวรรษที่ 1980 สามารถเปลี่ยนแปลงนโยบายได้จากความสัมพันธ์ที่เหินห่างและเย็นชาก็กลับกลายมาเป็นความสัมพันธ์ที่แนบแน่น และจากการที่ เคยใกล้ชิดและให้ความอนุเคราะห์แก่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ก็ลดทอนความช่วยเหลือลงจนเหลือ แค่เพียงความช่วยเหลือเชิงสงเคราะห์ให้แก่ประชาชนผู้หนีภัยการสู้รบเข้ามา อย่างไรก็ตามหาก พิจารณาตามเหตุผลและปัจจัยข้อจำกัดของพม่าในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมานั้น พบว่าพม่า มีทางเลือกไม่มากนักในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ และการอ้อมขอมเพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้กับ ไทย เป็นประโยชน์แก่พม่าในหลายประการด้วยกัน เช่น

1. พม่าจำเป็นต้องผูกมิตรกับไทยไว้ เพราะในช่วงปี ค.ศ. 1988 เป็นปีวิกฤตทางการเมือง ของพม่า มีนักศึกษา ประชาชน พระสงฆ์ และนักการเมืองพม่าพากันประท้วงรัฐบาล และต่างก็ เคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้กับประเทศ กลุ่มบุคคลที่ถูกรัฐบาล พม่าปราบปรามส่วนหนึ่งหลบหนีไปอยู่กับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณชายแดน หากรัฐบาล ไทยให้การสนับสนุนกลุ่มบุคคลเหล่านี้ก็จะทำให้รัฐบาลพม่าอยู่ในสถานการณ์ที่ลำบาก เพราะ เท่ากับจะเป็นการเปิดศึกทั้งกับกลุ่มคนภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนั้นหากต่างชาติ ประเทศอื่น ๆ ที่ไม่พอใจรัฐบาลพม่าในการปราบปรามประชาชนอย่างโหดร้าย พากันให้การ สนับสนุนกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ และนักศึกษาพม่าผ่านทางประเทศไทย ดังกรณีที่เคยเกิดขึ้น ในช่วงทศวรรษที่ 1950 ที่สหรัฐอเมริกาใช้ไทยเป็นฐานในการให้ความช่วยเหลือกองกำลังก๊ก มินตั๋ง หากสถานการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้นอีกครั้ง จะทำให้พม่าเสี่ยงพล้ำได้ง่าย เพราะกองทัพพม่าใน ปี ค.ศ. 1988 ยังเป็นกองทัพที่อ่อนแอ และไม่มีความสามารถเพียงพอจากการโจมตีจากภายนอก ได้ การรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับไทย จึงถือได้ว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งยวดในขณะนั้น และเรียก ได้ว่าเป็นการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อไทยที่ชาญฉลาดและถูกต้องกับสถานการณ์เป็นอย่างยิ่ง

2. รัฐบาลพม่าจำเป็นต้องแสวงหางบประมาณในการจัดหาซื้ออาวุธและบำรุงกองทัพ และการพัฒนาประเทศอย่างเร่งรีบ การขายทรัพยากรธรรมชาติที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์ เป็นวิธีหา เงินที่รวดเร็วที่สุดในขณะนั้น ดังนั้นรัฐบาลพม่าจึงตัดสินใจขายสัมปทานป่าไม้ทั้ง 48 แปลง ตลอดจนสัมปทานการประมงในน่านน้ำของพม่า เพื่อพูนฐานทางการเงินที่ตกต่ำของประเทศใน ขณะนั้น

3. รัฐบาลไทยเป็นหัวหอกและมีสถานะสำคัญในสมาคมอาเซียน หากรัฐบาลพม่าสามารถ ซื่อใจรัฐบาลไทยได้ ไทยก็จะสามารถชักจูงให้อาเซียนยังคงความเป็นมิตรกับรัฐบาลพม่าได้ต่อไป ซึ่งความจริงในประเด็นนี้ พม่าไม่จำเป็นต้องพึ่งรัฐบาลไทยมากนัก เพราะรัฐบาลสิงคโปร์ก็พร้อม

ที่จะสนับสนุนรัฐบาลพม่าอยู่แล้ว เพราะรัฐบาลสิงคโปร์เป็นอีกรัฐบาลหนึ่งในอาเซียนที่เข้าไปลงทุนในพม่าเป็นเงินค่อนข้างสูง แต่อย่างไรก็ตามการมีจำนวนมิตรที่มากในสมาคมอาเซียน ย่อมปลอดภัยกว่ามีมิตรน้อย ซึ่งการลงทุนของรัฐบาลพม่าก็ค่อนข้างได้ผล เพราะรัฐบาลไทยในขณะนั้นเป็นผู้สนับสนุนนโยบาย “สัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ (Constructive Engagement)” ในอาเซียนอย่างแข็งขัน นอกจากนั้นยังรับมาเป็นแนวทางของนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่าด้วย

4. พม่าเห็นเป็นช่องทางที่จะหว่านล้อมให้รัฐบาลไทยเดินตามรอยรัฐบาลจีนในการให้ความสำคัญกับรัฐบาลกลางที่ยุ่งมากกว่าให้ความสำคัญกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดน

ปัจจัยทั้ง 4 ประการเป็นปัจจัยสำคัญในการสานความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลไทยและพม่า โดยมีรัฐบาลพม่าเป็นฝ่ายผลักดันให้เกิด ซึ่งไทยเองก็ให้การตอบรับเป็นอย่างดี จึงนับว่านโยบายของไทยต่อพม่าในสมัยช่วงการเปลี่ยนแปลงของพม่าในปี ค.ศ. 1988 นั้น ได้เปิดศักราชใหม่ให้กับความสัมพันธ์ไทย-พม่า ที่ฉีกแนวออกจากแนวทางเดิม ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องความมั่นคงเป็นสำคัญมาเป็นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกัน สำหรับประเทศไทยแล้ว ข้อเสนอของรัฐบาลพม่าในการเปิดโอกาสให้เข้าไปลงทุนสนพม่า เป็นเรื่องที่สอดคล้องกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย เนื่องจากไทยมีความปรารถนาที่จะพัฒนาตัวเองไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมส่งออก ดังนั้นจึงมีความต้องการทรัพยากรธรรมชาติของพม่ามาป้อนตลาดวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมส่งออกของไทย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จะพบว่ารัฐบาลไทยในสมัยต่อมาจากรัฐบาลของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้เข้าไปลงทุนเป็นจำนวนหลายโครงการในพม่า ดังเช่นในปี ค.ศ. 1994 ไทยมีโครงการลงทุนในพม่าถึง 23 โครงการ มูลค่าการลงทุน 264.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.8 ของการลงทุนจากต่างชาติทั้งหมดของพม่า การลงทุนของไทยเป็นรองจากประเทศสิงคโปร์เท่านั้น ต่อมาในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1995 เงินลงทุนของไทยในพม่าเพิ่มเป็น 410.91 ล้านดอลลาร์สหรัฐในโครงการลงทุนทั้งหมด 26 โครงการ และเป็นประเทศที่ลงทุนในพม่าสูงเป็นอันดับสาม รองจากอังกฤษ และฝรั่งเศส ในขณะที่การค้าระหว่างประเทศก็ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในปี ค.ศ. 1994 การส่งออกของไทยไปพม่าสูงถึง 6,004 ล้านบาท²¹⁰ จึงนับได้ว่าทั้งไทยและพม่าต่างไทยรับประโยชน์จากความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจจากกันและกันตลอดมา โดยที่ไทยเองก็ยึดหลักของการไม่ไปแทรกแซงในกิจการภายในของพม่าเป็นการตอบแทน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่รัฐบาลไทยจะหลีกเลี่ยงในการวิจารณ์การเมืองของพม่า ต่อกรณีการปราบปรามประชาชนในปี ค.ศ. 1988 และการล้มมติการเลือกตั้งทั่วไปของพม่าในปี ค.ศ. 1990 ซึ่งทำให้รัฐบาลพม่าถูกชุมชนโลกประณาม และหลายประเทศ

²¹⁰ Ministry of National Planning and Economic Development, Union of Myanmar.

บอยคอตพม่า ตลอดจนแข่งขันทางเศรษฐกิจกับพม่า หากแต่รัฐบาลไทยก็ยังคงยึดหลักนโยบาย ความสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์อย่างเหนียวแน่นต่อไป

5.4 ความลักลั่นในความสัมพันธ์ไทย - พม่า : กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองของพม่า

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความสัมพันธ์ไทย-พม่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างในรูปแบบ ความสัมพันธ์ที่เปิดทางให้กับการพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงเศรษฐกิจดังที่กล่าวมาแล้ว หากแต่ ความสัมพันธ์ไทย-พม่าก็มิได้ราบเรียบเสมอไป หากจะเทียบกับความสัมพันธ์จีน-พม่า แม้ว่าไทย จะขอยืมรูปแบบของจีนมาใช้อยู่บ้าง หากแต่ก็ดูเหมือนว่าจะไม่ได้ได้ผลเต็มที่เฉกเช่นเดียวกับจีน ทั้งนี้พบว่าปัญหาเรื่องของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทยนั้น ยังไม่สามารถยุติได้อย่างราบคาบ ทั้งนี้แม้ว่ารัฐบาลไทยจะแสดงความจริงจังต่อรัฐบาลพม่าในการที่จะ ไม่ให้การสนับสนุนแก่กองกำลังเหล่านี้ หากแต่ด้วยอุดมการณ์อันเหนียวแน่น ทำให้กองกำลังกลุ่ม ชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ มอญ กะเหรี่ยง คะยาห์ และไทใหญ่ ก็ยังคงดำรงกอง กำลังของคนไว้อย่างเหนียวแน่น และยังคงปฏิบัติการต่อต้านรัฐบาลอยู่อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่า ศักยภาพของกองกำลังจะไม่เข้มแข็งเฉกเช่นในช่วงเวลาในอดีต หากแต่อุดมการณ์การต่อสู้ยังคง มั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง

การดำรงอยู่ของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ทำให้รัฐบาลพม่าไม่เลิกกระแวงไทยอย่างเต็มที่ ในทางกลับกันรัฐบาลพม่าก็ยังคงมีความเชื่อว่ารัฐบาลไทยยังคงมีเชื้อชดช้อยต่อกองกำลังเหล่านี้ และ ยังคงปิดหูปิดตาเกี่ยวกับปฏิบัติการของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย นอกจากนี้รัฐบาลพม่ายัง หวาดระแวงว่ารัฐบาลไทยนั้นให้ความคุ้มครองแก่นักศึกษา และนักการเมืองพม่าที่ลี้ภัยทาง การเมืองจากพมานับตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1998 และ ค.ศ. 1990 ซึ่งส่วนหนึ่งได้เข้ามาหลบภัยอยู่ใน เขตประเทศไทย ทั้งนี้ข้อกล่าวหาของรัฐบาลพม่าก็มีมูลความจริงอยู่บ้าง โดยเฉพาะนโยบายของ รัฐบาลไทยในยุคของ นายชวน หลีกภัย ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีของพรรคประชาธิปัตย์ ในระหว่าง ปี ค.ศ. 1992-1994

นายชวน หลีกภัย เข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในช่วงที่ไทยมีการเปลี่ยนแปลง ทางด้านการเมืองครั้งสำคัญ เพราะเป็นช่วงที่กระแสประชาธิปไตยกำลังเป็นกระแสหลักอยู่ใน ประเทศขณะนั้น อันเนื่องมาจากการเลือกตั้งภายหลังรัฐบาลพระราชทานในสมัยของนายอานันท์ ปันยารชุน คือ ช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1992 ซึ่งเป็นรัฐบาลชุดสุดท้าย หลังจากทีคณะนายทหาร นำ โดย พลเอก สุจินดา คราประยูร ได้ทำรัฐประหารล้มรัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 1991 พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะผู้รักษาความสงบและเรียบร้อยแห่งชาติขึ้นมา บริหารประเทศชั่วคราว ทำให้ประชาชนชาวไทยออกมาเรียกร้องให้มีการเลือกตั้ง เพราะเกรงว่า นายทหารชุดนี้จะตั้งตนเป็นรัฐบาลทหารบริหารประเทศต่อไป ความวุ่นวาย และการประท้วง

สิ้นสุดลง โดยได้มีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายอานันท์ ปันยารชุน มาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพื่อบริหารประเทศจนกว่าการเลือกตั้งจะแล้วเสร็จสมบูรณ์

พรรคประชาธิปัตย์ของนายชวน หลีกภัย ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ทำให้เป็นแกนหลักในการจัดตั้งรัฐบาล โดยมีนายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1992 รัฐบาลของนายชวน หลีกภัย ได้ชื่อว่า เป็นรัฐบาลที่ชูประเด็นประชาธิปไตยเพราะเป็นประเด็นที่ทำให้ชนะการเลือกตั้งครั้งสำคัญ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้รัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กำหนดท่าทีในการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อพม่าอย่างระมัดระวัง เนื่องด้วยตระหนักดีว่าการเมืองของพม่านั้นเป็นการเมืองที่ครอบงำประชาชน และรัฐบาลพม่าเป็นรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหาร เป็นระบบการปกครองที่ประชาชนไทยเพิ่งจะต่อต้านประท้วงจนประสบความสำเร็จ การแสดงอาการชื่นชมยินดีต่อรัฐบาลพม่า ตลอดจนสานสัมพันธ์อย่างแนบแน่นโดยไม่มีเงื่อนไขจึงอาจจะขัดกับสถานการณ์การเมืองไทยในช่วงระยะเวลานั้น นโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่าในสมัยนี้จึงมีระยะห่างจากรัฐบาลพม่าพอสมควร

การแสดงออกของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ต่อการชูประเด็นประชาธิปไตย คือ การอนุญาตให้คณะผู้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพจำนวน 7 คน ซึ่งประกอบด้วย องค์คาลิล ลามะ ประมุขรัฐบาลพลัดถิ่นของทิเบต นายบ็อบ ออสการ์ อาร์ริอาส อดีตประธานาธิบดีประเทศคอสตาริกา และสาธุคุณ เดสมอน ดุคู จากแอฟริกา เป็นต้น คณะผู้ทรงเกียรติเหล่านี้เดินทางมาประเทศไทยตามคำเชิญของศูนย์นานาชาติเพื่อสิทธิมนุษยชนและพัฒนาประชาธิปไตย มาเยือนไทยกลางเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1993 สาระของการประชุมในครั้งนี้ คือ การเรียกร้องให้รัฐบาลพม่าปล่อยตัว ออง ซาน ซู จี อย่างไม่มีเงื่อนไข รวมทั้งการเรียกร้องให้ปล่อยตัวนักโทษการเมืองจำนวน 1,500 คนด้วยเช่นกัน นอกจากนี้คณะผู้ได้รับรางวัลโนเบลยังได้เดินทางไปยังชายแดนไทย-พม่า เพื่อเยี่ยมชม และให้กำลังใจแก่บรรดากลุ่มนักศึกษา และนักการเมืองพม่าที่เข้ามาหลบภัยทางการเมืองในไทย การกระทำของนายชวน หลีกภัย ในครั้งนี้ได้รับเสียงชมเชยจากชุมชนโลกค่อนข้างมาก เพราะตลอดเวลาที่ผ่านมามีรัฐบาลไทยไม่มีทีท่าที่ชัดเจนต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่า โดยมักจะกล่าวอ้างนโยบาย “ความสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์” ว่าไทยไม่แทรกแซงกิจการภายในของพม่า ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ท่าทีของไทยต่อปัญหาการเมืองในพม่าในยุคนี้เป็นท่าทีที่ชัดเจนที่สุด

รัฐบาลพม่ามีปฏิริยาค่อนข้างแรงต่อการกระทำของไทยผ่านสื่อมวลชนพม่าผ่านสื่อมวลชนพม่าด้วยการตีพิมพ์บทความโจมตีรัฐบาลไทยอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาเกือบสองเดือน ในบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ The New Light of Myanmar นอกจากนั้นยังปฏิเสธข้อเสนอของไทยที่จะเข้าไปช่วยอบรมด้านการทำแผนที่แก่นายทหารพม่าที่ได้เคยติดต่อกันไว้ ก่อนช่วงการจัดประชุม เลื่อนการประชุมของคณะกรรมการชายแดนไทย - พม่าออกไปอย่างไม่มีกำหนด จับกุมเรือประมงไทยพร้อมลูกเรือจำนวน 100 คน ทั้ง ๆ ที่เรือเหล่านั้นได้รับสัมปทานการประมง

จากรัฐบาลพม่า และล่าสุดได้แก่การยกเลิกสัมปทานป่าไม้ที่ให้กับบริษัทไทยที่ได้ทำไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 โดยอ้างนโยบายรักษาป่าไม้ของรัฐบาลพม่า ดังนั้นจึงไม่อนุญาตให้บริษัทเข้าไปตัดไม้ ในเขตพม่าตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ. 1994 เป็นต้นไป โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ท่าทีที่เปลี่ยนไป ของรัฐบาลไทยก่อให้เกิดปฏิกิริยาตอบโต้จากรัฐบาลพม่าอย่างรุนแรง ดังนั้น ความสัมพันธ์ในช่วง ระยะเวลาต่อมาจึงพัวพันอยู่กับเหตุการณ์ความขัดแย้งบริเวณชายแดน มีการต่อสู้ระหว่างทหารพม่า กับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์บ่อยครั้งขึ้นจนถึงขั้นประท้วงปิดด่านกันหลายครั้งหลายครา (ดู รายละเอียดเหตุการณ์บริเวณชายแดนในภาคผนวก จ) เหตุการณ์เช่นนี้แสดงให้เห็นว่า กองกำลัง กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยนั้น ยังคงเคลื่อนไหวตามบริเวณชายแดนไทยเหมือนเช่นเคย นอกจากนี้บางกลุ่มเป็นกลุ่มของกะเหรี่ยง คือ กลุ่มสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (the Karen National Union – KNU) และกลุ่มไทใหญ่ (the Shan State Army-SSA) ก็ยังคงปฏิบัติการอย่าง เข้มแข็งเหมือนเดิม การสู้รบในบริเวณชายแดนไทย-พม่าระหว่างทหารพม่าและกองกำลังกลุ่มชาติ พันธุ์ชนกลุ่มน้อย จึงยังเป็นสภาวะปกติเหมือนเหตุการณ์ในช่วงสมัย ค.ศ. 1950 – 1980 ข้อเท็จจริง ข้อนี้ก่อให้เกิดความคลางแคลงใจในส่วนของรัฐบาลพม่าที่มีต่อรัฐบาลไทยว่า ยังคงให้การ สนับสนุนแก่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์และรัฐบาลพม่าก็ค่อนข้างจะแน่ใจว่า ไทยนั้นยังคงยึดถือ นโยบาย “แนวกันชน” โดยใช้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์เป็นแนวกันชนระหว่างไทยกับพม่าอยู่ เหมือนเดิม²¹¹

เหตุการณ์ที่ทำให้ความสัมพันธ์ไทย-พม่าเลวร้ายลงไปในสมัยของนายชวน หลีกภัย (สมัย ที่สอง ค.ศ. 1999-2000) ได้แก่เหตุการณ์การยึดสถานทูตพม่าในไทย เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1999 โดยนักศึกษาพม่ากลุ่ม the Burmese Vigorous Student จำนวน 5 คน ได้ใช้อาวุธ สงครามบุกยึดสถานทูตพม่า พร้อมจับเจ้าหน้าที่ คนงาน และผู้มาติดต่อทั้งชาวไทยและชาว ต่างประเทศไว้เป็นตัวประกันจำนวน 38 คน พร้อมทั้งเรียกร้องให้รัฐบาลพม่าปล่อยตัวนักโทษ การเมืองอย่างปราศจากเงื่อนไข และให้ดำเนินการจัดประชุมรัฐสภาประชาชนเพื่อหาการจัดตั้ง รัฐบาลพลเรือนต่อไป นายจอห์นนี่ผู้นำนักศึกษากลุ่มนี้ได้ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวว่า เขาต้องการ เรียกร้องให้ชุมชนโลกหันมาให้ความสนใจกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนของพม่าให้มากขึ้น และ เห็นว่าการดำเนินการประท้วงรัฐบาลพม่าด้วยสันติวิธี ไม่ก่อให้เกิดผลอย่างไร ดังนั้นจึงจำเป็นต้อง เลือกใช้วิธีการรุนแรง

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยได้พยายามเข้าแก้ไขสถานการณ์อย่างรวดเร็วและรอบคอบเพื่อ ป้องกันการสูญเสียเลือดเนื้อ และชีวิตของตัวประกันทั้งหลาย และในที่สุดคณะเจ้าหน้าที่ ผู้ดำเนินการแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าเหตุนี้ได้ตกลงยินยอมให้นำตัวนักศึกษาพม่าทั้ง 5 ไปปล่อย

²¹¹ การตรวจสอบทัศนคติของพม่าต่อรัฐ ไทยในกรณีทำได้โดยการอ่านบทความที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ The New Light of Myanmar ซึ่งมีกจะมีบทความโจมตีรัฐบาลไทยอยู่บ่อยครั้ง โดยใช้ชื่อเรียกประเทศไทยว่า “the other country” เพื่อหลีกเลี่ยงการ กล่าวหาอย่างชัดเจน แต่แม้กระนั้นก็ตาม เนื้อหาและถ้อยคำที่ปรากฏกลับแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า หมายถึงประเทศไทย

ที่ชายแดนไทย-พม่า ด้านจังหวัดราชบุรี ซึ่งอยู่ใกล้กับฐานที่มั่นของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เพื่อแลกกับชีวิตของตัวประกันทั้งหมด เหตุการณ์ทั้งหมดจึงสิ้นสุดโดยสันติวิธีและไม่มีใครเสียชีวิต หรือได้รับบาดเจ็บแต่ประการใด หากแต่การแก้ไขปัญหาของรัฐบาลไทยกลับไม่เป็นที่พอใจของรัฐบาลพม่า เนื่องเพราะไม่มีการจับตัวผู้กระทำความผิดมาได้สวนตามกระบวนการศาลเพื่อสืบหาผู้สมรู้ร่วมคิดหรือผู้วางแผน เพราะรัฐบาลพม่าถือว่าเป็นการกระทำที่ร้ายแรงมาก โดยเฉพาะความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของพม่า ถือได้ว่าเป็นความบกพร่องของรัฐบาลไทยที่ไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหน้าที่พม่าในไทยได้ นอกจากนี้รัฐบาลพม่ายังไม่พอใจที่พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ตำแหน่งในขณะนั้น) ได้ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนว่า การกระทำของนักศึกษาพม่าเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยให้กับประชาชนพม่า มิใช่การกระทำของผู้ก่อการร้ายแต่ประการใด ทำให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลก่อกวนการปล่อยตัวผู้ก่อการยึดสถานทูตของรัฐบาลไทย ทำให้รัฐบาลพม่าไม่พอใจ เกิดความคลางแคลงใจในนโยบายของไทยที่มีต่อรัฐบาลพม่า

ปฏิกริยาของรัฐบาลพม่าคือการสั่งปิดพรมแดนไทย-พม่าตลอดแนว พร้อมทั้งส่งทหารพม่ามาตรึงกำลังบริเวณชายแดนอย่างหนาแน่น มีการยกเลิกสัมปทานประมงที่ให้กับนักธุรกิจไทย ความตึงเครียดระหว่างรัฐบาลทั้งสองมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่าค่อนข้างสูง นอกจากนั้นยังทำให้มีบรรยากาศของการพร้อมเผชิญหน้าบริเวณชายแดนค่อนข้างสูง เนื่องจากทหารพม่าที่ถูกส่งเข้ามาประจำการบริเวณชายแดนไทยเท่ากับเป็นการพร้อมเผชิญหน้า ซึ่งรัฐบาลไทยตระหนักถึงความเปราะบางของสถานการณ์ช่วงนี้เป็นอย่างดี จึงได้หาทางประสานงานอย่างใกล้ชิดกับผู้แทนรัฐบาลพม่า โดยนายสุรินทร์ พิศสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (ตำแหน่งขณะนั้น) ได้เดินทางไปเยือนพม่าอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 1999 เพื่อหาทางรอมชอมและแก้ไขปัญหาคความตึงเครียดระหว่างสองรัฐบาล โดยหัวข้อใหญ่ใจความที่เจรจาส่วนหนึ่งสัมพันธ์กับเหตุการณ์บริเวณชายแดนเป็นสำคัญ ผลการตอบรับของการเดินทางไปพม่าของนายสุรินทร์ พิศสุวรรณ ได้ผลตอบรับค่อนข้างดี ทำให้รัฐบาลพม่าหันมาเจรจากับฝ่ายไทยอีกครั้งหนึ่ง และร่วมกันแก้ไขปัญหาด้วยการจัดให้มีการประชุมของคณะกรรมการร่วมชายแดนไทย-พม่า เพื่อพิจารณาปัญหาบริเวณชายแดนและเปิดด่านในระยะต่อมา

ต่อมาอีกไม่นานก็ได้เกิดปัญหาความวุ่นวายขึ้นมาอีกครั้ง ในครั้งนี้ทหารของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง กลุ่มทหารพระเจ้า (God's Army) จำนวน 10 คน พร้อมอาวุธสงครามได้บุกยึดโรงพยาบาลราชบุรีที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 2000 โดยได้บุกจับนายแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่ คนงาน คนไข้ ญาติผู้ป่วย และผู้มาติดต้องงานเป็นตัวประกัน รัฐบาลไทยได้ส่งเจ้าหน้าที่ ทหาร และตำรวจ เข้าทำการปิดล้อมเพื่อเรียกร้องให้ทหารกะเหรี่ยงปล่อยตัวประกัน หากแต่การเจรจาไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้หน่วยคอมมานโดของไทยจู่โจม

เข้าช่วยเหลือชีวิตของตัวประกัน ผลของการจู่โจมทำให้ทหารกะเหรี่ยงทั้งสิบคนเสียชีวิตในที่ก่อเหตุ การแก้ไขปัญหามหาเหตุการณ์ครั้งนี้ได้รับคำชมเชยจากรัฐบาลพม่าว่ากระทำการแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และสามารถรักษาชีวิตตัวประกันได้ทั้งหมด

สถานการณ์ทั้งสองเหตุการณ์สะท้อนความไม่สม่ำเสมอในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่า เพราะไม่ชัดเจนว่าจะเลือกสัมพันธ์กับพม่าในลักษณะใด ในขณะที่รัฐบาลพม่าต้องการเห็นความจริงใจจากรัฐบาลไทยโดยเฉพาะต่อประเด็นกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย และกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณชายแดนไทย-พม่า รัฐบาลพม่านั้นมีความต้องการที่จะสงบศึกกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยทั้ง 4 กลุ่ม ไม่ว่าจะด้วยวิธีการเจรจาหรือการทำลายฐานที่มั่นและปราบปรามให้ราบคาบจนกระทั่งกองกำลังยอมจำนน และยกเลิกการต่อสู้ และยอมรับอำนาจการปกครองของรัฐบาลพม่า พร้อมทั้งดำเนินนโยบายเจริญสัมพันธกับไทยในการให้ช่วยแก้ปัญหาบริเวณชายแดน เนื่องจากรัฐบาลพม่าเชื่อมั่นว่า หากรัฐบาลไทยไม่ให้ความสนับสนุนกองกำลังเหล่านี้ และหาทางช่วยเจรจาให้กองกำลังเหล่านี้เข้าสู่กระบวนการเจรจากับรัฐบาลพม่า เหตุการณ์การต่อสู้ระหว่างรัฐบาลพม่ากับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยก็จะจบในเวลาที่รวดเร็วขึ้น ทั้งนี้เพราะรัฐบาลพม่ามีตัวอย่างมาแล้วจากการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อจีน และอินเดีย จนสามารถหว่านล้อมให้รัฐบาลทั้งสอง ยกเลิกความช่วยเหลือแก่กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณชายแดนจีน-พม่า และอินเดีย-พม่าจนประสบความสำเร็จ หากแต่ความพยายามของพม่าในพรมแดนด้านไทย-พม่า ยังไม่ประสบความสำเร็จดังที่รัฐบาลพม่าต้องการ ดังนั้นสถานการณ์ด้านชายแดนไทย-พม่า จึงยังคงเป็นสมรภูมิจากพม่า และกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไปจวบจนกระทั่งทุกวันนี้¹¹¹

ความสัมพันธ์ไทย-พม่า จึงสะท้อนให้เห็นว่า มุมมองของไทยต่อพม่านั้นยังผูกพันอยู่กับความมั่นคงบริเวณชายแดนอยู่ค่อนข้างสูง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะไทยยังคงหวาดระแวงพม่าอยู่ท่ามกลางไม่เสื่อมคลาย ภาพพจน์พม่าในฐานะ “ศัตรู” ของรัฐไทยนั้น ยังเป็นภาพพจน์ที่แจ่มชัด และไม่อาจถูกลบเลือนไปได้ง่าย ๆ ดังนั้น แม้ไทยจะมีความต้องการคบค้าสมาคมกับพม่าในเชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะความต้องการทรัพยากรธรรมชาติจากพม่าไม่ว่าจะเป็นไม้ อัญมณี แร่ธาตุ ก๊าซธรรมชาติ ตลอดจนการเข้าไปลงทุนในพม่าในเรื่องของพลังงานไฟฟ้า และการค้าขายระหว่างประเทศมากเพียงใดก็ตาม หากแต่ภาพพจน์ของพม่าในฐานะ “ศัตรู” ก็ยังคงอยู่ ดังนั้น นโยบายความมั่นคงของไทยในการเฝ้าระวังชายแดนด้านตะวันตกก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง หากแต่ในขณะที่เดียวกันนโยบายความมั่นคงของไทยก็ถูกท้าทายด้วยเช่นกัน เนื่องจากสถานการณ์ชายแดนไทย-พม่า นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 นั้น ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วอย่างสิ้นเชิง ทำให้ไทยต้องปรับกระบวนการในการเฝ้าระวังชายแดนไทยให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ อาทิ

¹¹¹ ดูรายละเอียดการต่อสู้บริเวณชายแดนไทย-พม่า และผลกระทบต่อไทยในภาคผนวก

1. ความเข้มแข็งของกองทัพพม่าในอดีตนั้นยังเป็นรองไทยอยู่ กองทัพพม่ามีกำลังพลประมาณ 200,000 คน (ก่อนปี ค.ศ. 1988) แต่ปัจจุบันกำลังพลของพม่ามีมากถึงเกือบ 500,000 คน และเป็นกำลังพลที่มีประสิทธิภาพในการรบสูง กองทัพพม่ามีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย นายทหารได้รับการอบรมด้านอาวุธสมัยใหม่ ยุทธศาสตร์การทำสงครามทั้งประเทศและต่างประเทศอย่างโหดโชน Andrew Selth นักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์เชื่อมั่นว่า ด้วยการสนับสนุนด้านการทหารจากจีน และอินเดีย จะทำให้พม่ามีกองทัพที่มีแสนยานุภาพไม่น้อยหน้าใครในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความสามารถของกองทัพพม่าไม่เพียงแต่จะเอาชนะกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย หรือสยบความวุ่นวายภายในประเทศอันจะเกิดจากการประท้วงชุมนุมของประชาชนแล้ว ยังมีความสามารถในการทำสงครามในแบบปกติ (conventional war) ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นอย่างยิ่ง²¹³ กล่าวโดยย่อ กองทัพพม่าในปัจจุบันมีความพร้อมในการทำสงครามอย่างเต็มที่ การสยบกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยที่มีกำลังพลน้อยกว่า และมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ด้อยกว่าไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป

2. กองทัพพม่านั้นสามารถควบคุมพื้นที่ในรัฐชายแดนทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นรัฐมอญ รัฐกะเหรี่ยง รัฐคะยาห์ และรัฐฉาน (ไทใหญ่) ได้มากกว่าในอดีต กล่าวได้ว่า กองทัพพม่าเป็นฝ่ายที่ตั้งฐานทัพอยู่ประชิดชายแดนไทยในปัจจุบัน แนวกันชน (buffer zone) เดิมของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยได้ถูกกองทัพพม่ายึดไปเกือบตลอดแนวชายแดนไทย-พม่า มาตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1990 แล้ว ดังนั้นหากเกิดอุบัติเหตุข้อบาดหมางและข้อขัดแย้งระหว่างไทย-พม่า กองทัพไทยจะเผชิญหน้ากับกองทัพพม่าเป็นด่านแรกโดยไม่มีแนวกันชนอีกต่อไป

3. ในช่วงระยะ 2 ทศวรรษที่ผ่านมา รัฐบาลพม่าได้พัฒนาเครือข่ายการคมนาคมและลอจิสติก (Logistic) เพื่อการป้องกันประเทศใหม่หมด มีการปรับปรุงถนนหนทาง โครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งกำลังพลเสริมในทุกภาคส่วนของประเทศ กองทัพมีประสิทธิภาพในการเคลื่อนพลอยู่ในระดับสูง มีประสิทธิภาพในการรบอย่างรวดเร็ว และกินเวลายาวนานกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต นอกจากนั้นยังสามารถเปิดแนวรับได้มากกว่าหนึ่งสนามรบหากมีความจำเป็น นอกจากนั้นด้วยเทคโนโลยีทางทหารที่ได้รับการพัฒนาทำให้กองทัพสามารถตรวจสอบการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่อสู้ผ่านการทำงานของเครื่องเรดาร์ ระบบคอมพิวเตอร์ได้เป็นอย่างดี เครือข่ายทางคมนาคมทั้งทางบกและทางอากาศ ได้ถูกพัฒนาให้ทำงานเอื้อกันอย่างมีประสิทธิภาพ²¹⁴ หากต้องทำสงครามกับประเทศเพื่อนบ้าน การเคลื่อนย้ายกำลังพลและอาวุธเพื่อมาเสริมการต่อสู้จึงเป็นเรื่องง่ายและสะดวกกว่าในอดีตมากมานัก

²¹³ Andrew Selth, "Burma : A Strategic Perspective, Working paper No. 13," The Asia Foundation Working Paper Series, 2001, p. 20.

²¹⁴ Ibid, p. 19.

4. นอกเหนือจากกำลังพลประจำการจำนวน 400,000 - 500,000 นายแล้ว ยังมีทหารกองหนุนเตรียมพร้อมสำหรับการทำสงครามทั้งที่เป็นทหารอาสาชาวบ้าน (People's militias) ทหารกองหนุน เช่น กองอาสาภาคพม่า และกองพันดับเพลิง ตลอดจนสมาชิกสมาคมเพื่อการพัฒนาและสมานฉันท์ (the Union Solidarity Development Association - USDA)²¹⁵ ทหารกองหนุนเหล่านี้สามารถเรียกเข้าประจำการเพื่อการทำสงครามได้อย่างทันที และได้รับการฝึกฝนด้านการต่อสู้เป็นระยะ ๆ นอกจากนี้ทหารกองหนุนเหล่านี้แล้วยังมีข่าวว่ารัฐบาลจีนเคยส่งทหารจีนเข้าร่วมการฝึกกับทหารพม่าด้วย โดยมีการฝึกอยู่บริเวณพม่าตอนใต้²¹⁶

5. รัฐบาลอินเดียและรัฐบาลจีนได้ประกาศนโยบายความร่วมมือด้านการทหารกับรัฐบาลพม่าอย่างชัดเจน เท่าที่ผ่านมารัฐบาลของมหาอำนาจทั้งสองให้ความสนับสนุนด้านอาวุธ ยุทโธปกรณ์ผ่านการซื้อขายอาวุธ การอบรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยีขั้นสูงด้านอาวุธและทางทหาร การอบรมทหารรุ่นใหม่ ๆ ทั้งจีนและอินเดียให้ทหารพม่าเข้าไปรับการอบรมและศึกษาในวิทยาลัยการทหารของทั้งสองประเทศมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 2000 นอกจากนี้แล้ว รัฐบาลพม่ายังส่งทหารไปรับการอบรมที่ประเทศโปแลนด์ ยูโกสลาเวีย สิงคโปร์ ปากีสถาน รัสเซีย ในอนาคตก็มีแผนที่จะส่งทหารเข้าไปศึกษาเพิ่มเติมในประเทศมาเลเซียและฟิลิปปินส์ ทหารพม่าในวันนี้จึงเป็นทหารที่มีความรู้และความชำนาญในการรบด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกเหนือไปจากความสามารถและประสบการณ์ที่เชื่อกันว่าในการรบกับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์มาตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่า 5 ทศวรรษ

ปัจจัยทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและบริบทด้านการทหารและความมั่นคงที่เปลี่ยนไปของพม่า นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าด้านนโยบายต่างประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้านการทหารผ่านความร่วมมือกับนานาประเทศทั้งที่เป็นมหาอำนาจเฉกเช่น จีน อินเดีย และประเทศที่มีความทันสมัยและก้าวหน้าด้านทหาร เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ปากีสถาน ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องยืนยันว่า พม่าในปัจจุบันมีมิตรประเทศที่พร้อมจะเป็นพันธมิตรกับพมามากมาย ดังนั้นถึงแม้ว่าพม่าจะถูกแซงชั้นจากฝ่ายตะวันตก หากแต่ก็ยังมีประเทศอีกมากมายที่พร้อมจะคบค้าและค้าขายกับประเทศ พม่าในวันนี้จึงไม่ใช่พม่าที่โดดเดี่ยวตนเองอีกต่อไป หากแต่เป็นประเทศเนื้อหอมที่มีหลายประเทศพร้อมจะให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการทหาร หากแต่ทั้งในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม อนาคตของพม่าที่จะได้รับการพัฒนาทั้งในปัจจุบันและอนาคตจึงเป็นสิ่งที่ไทยต้องจับตามอง พร้อมทั้งแสวงหาแนวทางในการกำหนดนโยบายที่จะสอดคล้องกับพม่าในปัจจุบันที่ศักยภาพและบริบทล้อมรอบพม่าที่เปลี่ยนไป

²¹⁵ ประมาณตัวเลขจำนวนสมาชิกประมาณ 7 ล้านคน สมาชิกบางส่วนได้รับการฝึกทหารเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการรบ

²¹⁶ Andrew Selth, "Burma: A Strategic Perspective, Working paper No. 13," The Asia Foundation Working Paper Series, 2001, p. 20.

5.5 การปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่า : ยุคของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

การเข้ามารับตำแหน่งใหม่ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นช่วงที่พม่ามีการเปลี่ยนแปลง และมีพัฒนาการที่ค่อนข้างจะก้าวหน้า ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายของพม่าเอง โดยเฉพาะนโยบายต่างประเทศที่ใช้เศรษฐกิจเป็นตัวนำ เหตุการณ์ทางการเมืองในปี ค.ศ. 1988 บังคับให้พม่าต้องละทิ้งนโยบายเป็นกลางและหันไปสร้างความสัมพันธ์ที่แนบแน่นกับจีนจนทำให้ถูกมองว่าเป็นรัฐในอาณัติของจีนไปแล้ว สถานการณ์ใหม่เช่นนี้ทำให้อินเดียจำเป็นต้องละทิ้งนโยบาย “โคดเดียวพม่า” และหันมากำหนดนโยบาย “มองตะวันออก” (Look East Policy) ใน ค.ศ. 1992 ซึ่งเป็นนโยบายที่ต้องสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์กับพม่าอย่างเร่งด่วน พม่าจึงกลายเป็นประเทศที่สองมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียให้ความสนใจ และให้ข้อเสนอมากมายไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศด้านสังคม และการทหาร ส่งผลให้พม่ามีทางเลือกในการที่จะรับความช่วยเหลือมากกว่าเดิม มิใช่พม่าที่สิ้นไร้ไม้ตอกและไม่มีทางเลือกอีกต่อไป

ในด้านของการค้า การลงทุน ปัจจุบันอินเดียเป็นลูกค้ารายสำคัญที่รับซื้อสินค้าเกษตรจากพม่า และเนื่องด้วยอินเดียเป็นประเทศที่มีพลเมืองมากทำให้อินเดียเป็นตลาดรองรับสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นสินค้าหลักของพม่าอย่างไม่มีข้อจำกัด ในทางกลับกัน อินเดียสามารถส่งสินค้าเข้าไปขายในพม่าเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกับจีน การพึ่งพาสินค้าไทยผ่านกระบวนการค้าชายแดนทั้งในและนอกระบบจึงอาจน้อยลงได้ในอนาคต โดยเฉพาะสินค้าจากจีนนั้นสามารถเข้าไปครองตลาดพม่าแทนสินค้าไทยนับตั้งแต่จีนทำสัญญาการค้าชายแดนกับพม่าในปี ค.ศ. 1988 นอกจากความสัมพันธ์ที่ไม่สู้จะราบรื่นระหว่างไทยกับพม่าในบริเวณชายแดน ทำให้เกิดการปิดด่านชายแดนบ่อยครั้ง สินค้าเดินทางเข้า - ออกไม่สะดวก เกิดการชะงักงันในการติดต่อประสานงาน ทำให้พม่าหันไปซื้อสินค้าจากจีนเป็นการทดแทน หากไทยจะเร่งรัดพัฒนาการค้ากับพม่าเพื่อช่วงชิงตลาดสินค้าไทยกลับคืนมา คงต้องพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่าอย่างเร่งด่วน เพราะความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างกันให้เพิ่มขึ้น และในอนาคตสามารถคาดการณ์ว่าตลาดในพม่าจะโตขึ้น เนื่องจากประชาชนพม่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการสร้างงานและการกระจายรายได้ อันเกิดจากการเข้าไปลงทุนของบริษัทจากจีนและอินเดีย ดังรายละเอียดที่กล่าวไปแล้วในความสัมพันธ์ระหว่างพม่า จีน และอินเดีย

ทางด้านการลงทุนในพม่านั้นยังมีโอกาสที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากพม่ามีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะทรัพยากรด้านพลังงาน ซึ่งมีอย่างอุดมสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และไฟฟ้าจากพลังงานน้ำ ปัจจุบันจีนและอินเดียได้แสดงเจตจำนงที่จะเข้าไปลงทุนด้านพลังงานในพม่าต่อ ตามมาด้วยเกาหลีใต้ และประเทศในสหภาพยุโรป เช่น ฝรั่งเศส ไม่เว้นแม้แต่กระทั่งสหรัฐอเมริกาเอง เช่น การลงทุนของบริษัท UNOCAL เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเขื่อนในแม่น้ำสำคัญของพม่า เช่น แม่น้ำสาละวิน ซึ่งไทยเองก็มีความปรารถนาที่จะเข้าไปลงทุนในพม่าเช่นกัน ด้วยนโยบายเปิดประเทศบริการ

ลงทุนจากต่างชาติของพม่า จะส่งผลให้พม่ามีโอกาสในการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมค่อนข้างสูง แม้ว่าจะไม่ได้รับความสนใจอย่างเต็มที่จากประเทศสหรัฐอเมริกา และบางประเทศในสหภาพยุโรปซึ่งเป็นประเทศที่มีทุนมหาศาลและเทคโนโลยีขั้นสูง การรอคอยการลงทุนจากตะวันตกจึงไม่ใช่เรื่องจำเป็นอีกต่อไป เพราะพม่ามีทางเลือกอย่างมากมาย ในอนาคตอันใกล้พม่าจะกลายมาเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในด้านการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในเขตเอเชีย ไม่ว่าจะเป็นจีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไต้หวัน

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า บริบทของพม่านั้นเปลี่ยนแปลงไปแล้วอย่างรวดเร็ว พม่ากำลังเขิบฐานะขึ้นมาเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางการลงทุนไม่แพ้ประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าพม่าเป็นประเทศที่มีอนาคตในภูมิภาคนี้ มิใช่เป็นประเทศที่เป็นตัวปัญหาด้านการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว หากพม่ามีการเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองในอนาคตอันใกล้ พม่าจะกลายเป็นประเทศคู่แข่งที่น่ากลัวของไทยเลยทีเดียว

ในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ เมื่อพม่าเปิดตัวโดดเดี่ยวตนเองในช่วงทศวรรษที่ 1960 ทำให้ชื่อเสียงของพม่าค่อย ๆ เลือนหายไปจากความทรงจำของนานาชาติ หากแต่เมื่อพม่าเปิดตัวใหม่อีกครั้ง กอปรกับความร่วมมือกับจีนและอินเดียทำให้พม่ากลับกลายมาเป็นรอยต่อเชื่อมภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้ากับเอเชียใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันจีนสามารถใช้พม่าเป็นทางออกสู่มหาสมุทรอินเดียพร้อม ๆ กับเชื่อมจีนเข้าสู่เอเชียใต้ผ่านการพัฒนาถนนพม่า (Burma Road) ซึ่งเชื่อมระหว่างจีนตอนใต้ พม่าตอนบน และอินเดีย ปัจจุบันจีนสามารถส่งสินค้าเข้าไปขายในตลาดอินเดียได้อย่างสะดวก ในทางกลับกันอินเดียก็หาทางตัดถนนเพื่อเชื่อมอินเดียเข้ากับพม่าและต่อมายังไทย เพื่อก้าวเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสามารถมาใช้ประโยชน์จากโครงการคมนาคมในโครงการระเบียงตะวันออก - ตะวันตก (East-West Corridor) ซึ่งเป็นโครงการเครือข่ายคมนาคมได้อย่างสะดวกเช่นกัน หากพิจารณาในคตินภูมิศาสตร์นี้ พม่าจึงทำหน้าที่เป็น 'land link' เชื่อมสองภูมิภาคที่มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจเข้าด้วยกัน อนาคตของพม่าในการเป็นทั้งทางผ่านและศูนย์กลางของการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างสองภูมิภาคนี้จึงมีค่อนข้างสูง ซึ่งไทยเองก็สามารถกำหนดนโยบายต่างประเทศในการที่จะเข้าไปเชื่อมโยงกับโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีอยู่ได้ไม่ยากนัก ซึ่งหากพิจารณาโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศของไทยในปัจจุบันแล้วก็เห็นว่า ไทยเองก็ให้ความสำคัญกับบริบทใหม่ของพม่าไม่น้อยเช่นกัน

นโยบายต่างประเทศของไทยในสมัยของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ต่อพม่าและท่าทีต่อพม่านั้นค่อนข้างจะแตกต่างกับท่าทีของไทยสมัยนายกรัฐมนตรีนครินทร์ ชวน หลีกภัย ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากท่าทีของตัว พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เองต่อเหตุการณ์ความวุ่นวายในบริเวณชายแดนไทย-พม่า และการจัดการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งให้จบสิ้นในเวลาอันรวดเร็ว ดังตัวอย่างกรณีอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่พัวพันมาตั้งแต่รัฐบาลของ ชวน หลีกภัย คือ การต่อสู้ระหว่างพม่ากับทหารไทใหญ่ในบริเวณชายแดนไทย ตรงข้ามอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เมื่อต้นปี ค.ศ. 2001 หากแต่ในการ

ปฏิบัติการนั้นได้รุกล้ำเข้ามาในเขตไทย ทำให้ทหารไทยยิงปะทะไว้ เกิดการต่อสู้บริเวณชายแดน ทำให้ราษฎรไทยถูกลูกหลงบาดเจ็บและเสียชีวิต กองทัพไทยรีบส่งกำลังเข้าเสริมบริเวณชายแดน ไทย-พม่า พร้อม ๆ กับส่งกำลังทหารตั้งบริเวณชายแดนเช่นกัน เกิดการเผชิญหน้าในสถานะที่ค่อนข้างตึงเครียด หากแต่ในเหตุการณ์ทั้งหลายก็คลี่คลายไปทางดีขึ้น จนสามารถนำปัญหาเข้าสู่การประชุมร่วมของคณะกรรมการร่วมชายแดนไทย-พม่าในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2001

อย่างไรก็ตาม ในระหว่างนั้น พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้เรียกประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลเหตุการณ์ทั้งหมดในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2001 พร้อมทั้งสรุปว่าจะไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา กับพม่า หากแต่จะใช้การประนีประนอมแทน อีกทั้งยังได้ปรารภว่า การกระทำของฝ่ายทหาร (ไทย) ในการสังหารเตรียมอาวุธ และกำลังทหารทั้งทางบกและทางอากาศอาจจะเป็นการเติมเชื้อไฟให้มีความรุนแรงมากกว่าเดิม²¹⁷ ทักษิณของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในวันที่ได้ส่งสัญญาณเป็นนัย ๆ ว่า นโยบายของไทยต่อพม่าในสมัยของพรรคไทยรักไทยนี้จะเปลี่ยนไปจากนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์ของนายชวน หลีกภัย อย่างแน่นอน

และการณ์ก็เป็น ไปอย่างทีคาด หลังจากนั้นเพียงหนึ่งวัน นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ได้ประกาศนโยบายต่างประเทศสมัยของตนต่อที่ประชุมรัฐสภา เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2001 ความว่า

1. มุ่งดำเนินนโยบายการต่างประเทศโดยเน้นการทูตเชิงรุกด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับการทูตในด้านต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกด้าน

2. ยึดหลักการดำเนินงานด้านความมั่นคง การพัฒนา และการสร้างสันติภาพระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความป็นธรรมภายใต้กรอบแห่งสหประชาชาติ และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิก

3. เพิ่มบทบาทเชิงรุกในสังคมระหว่างประเทศ โดยริเริ่มการขยายความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนไปยังภูมิภาคเอเชียตะวันออก เอเชียใต้ และภูมิภาคอื่น ๆ ให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น รวมทั้งจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำรงสันติภาพ และระงับความขัดแย้งระหว่างประเทศในภูมิภาค

4. ส่งเสริมรักษา และคุ้มครองสิทธิผลและผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งของภาคเอกชนโดยแรงงานไทยและคนไทยในต่างประเทศ

5. ฟื้นฟู และกระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคอย่างเร่งด่วน ด้วยการสานต่อหรือริเริ่มความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อนำมาซึ่งความเข้าใจอัน

²¹⁷ กรุงเทพธุรกิจ (20 กุมภาพันธ์ 2544): 17.

ศีรษะหว่างกันในการแก้ไขปัญหาและการแสวงหาประโยชน์ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ จริงใจ และโดยสันติวิธี

ข้อนำสังเกตของนโยบายต่างประเทศของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้แก่การแสดงเจตจำนงในการที่เร่งฟื้นฟูและกระชับความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเร่งด่วน โดยใช้การทูตเชิงรุกด้านเศรษฐกิจ นโยบายที่ได้กล่าวมานี้ จึงเท่ากับเป็นการให้น้ำหนักใหม่ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ซึ่งแต่เดิมนั้นสภาความมั่นคงแห่งชาติและกองทัพเป็นตัวหลัก หากแต่ปัจจุบันได้ย้ายบทบาทนั้นมาไว้ที่กระทรวงการต่างประเทศ เพราะการดำเนินนโยบายเชิงรุกด้านเศรษฐกิจนั้นเป็นภารกิจของข้าราชการฝ่ายพลเรือนโดยตรง อีกทั้งยังต้องรีบคลี่คลายความขัดแย้งที่เคยมีด้วยความจริงใจ สร้างสรรค์ และโดยสันติวิธี นโยบายดังกล่าวเท่ากับเป็นการบอกฝ่ายทหารเป็นนัย ๆ ว่า การตอบโต้ทหารพม่าอย่างรุนแรงเท่าที่กระทำมาอาจจะไม่ใช่ทางเลือกของรัฐบาลสมัยของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อีกต่อไป

นโยบายนี้ได้รับการตอบสนองจาก นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ที่ได้แสดงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศ และสถานการณ์โลกที่กระทรวงการต่างประเทศเมื่อกลางเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2001 โดยระบุว่า นโยบายต่างประเทศของไทยนั้นควรจะเน้นแนวทางความสัมพันธ์เชิงก้าวหน้า (Forward Engagement) โดยเฉพาะกับประเทศพม่าและประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ อาทิเช่น ลาว เขมร และเวียดนาม จะต้องดำเนินการเพื่อแสวงหาจุดสมดุล สร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกันและกัน จะต้องสร้างความรู้สึกให้เกียรติซึ่งกันและกัน และให้ความรู้สึกที่ประเทศเพื่อนบ้านนั้นมีความสำคัญเป็นพิเศษ ทั้ง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และ ดร. สุรเกียรติ์ เสถียรไทย ต่างให้คำมั่นสัญญาว่านโยบายต่างประเทศในยุคสมัยนี้ต้องมีความแตกต่างโดยเฉพาะต่อพม่า

และหากจะพิจารณาดูนโยบายต่างประเทศที่ได้แถลงไว้ อาจจะพอประมวลได้ว่าจะเป็นนโยบายที่มุ่งเน้น “การสร้าง” ความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนผ่านการให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ หากแต่ในการที่เข้าสู่กระบวนการสร้างนั้น จำเป็นต้องผ่าน “กระบวนการซ่อม” สัมพันธภาพที่สั่นคลอนอันผูกติดแนบแน่นอยู่กับบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยมาเป็นเวลานานเสียก่อน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ภารกิจของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่านั้น ในเบื้องต้นนั้นคือกรเร่งแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เป็น “มรดกตกค้าง” มาจากการดำเนินนโยบายต่างประเทศในอดีต

5.5.1 ความสำคัญของพม่าต่อไทย และปัญหาที่ต้องแก้ไข

เนื่องจากเป็นประเทศที่มีความใกล้ชิดกับไทยด้วยเส้นพรมแดนที่ยาวประมาณ 2,401 กิโลเมตรทั้งทางบกและทางน้ำ ทำให้พม่าเป็นประเทศที่มีความสำคัญกับไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากจะเป็นประเทศที่มีอาณาเขตใกล้ชิดทางด้านภูมิศาสตร์แล้ว พม่ายังเป็นประเทศที่อุดม

สมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติอย่างยากที่จะมองข้ามไปได้ โดยเฉพาะสำหรับประเทศไทยที่ได้สูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรเหล่านี้ไปจนเกือบหมดสิ้นแล้ว อาทิเช่น ไม้มีค่า หรือสินทรัพย์ทางทะเลประเภทสัตว์น้ำที่สามารถทำการประมงได้ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่ไทยจำเป็นต้องพึ่งพาการซื้อทรัพยากรธรรมชาติจากพม่าไม่ว่าจะเป็นไม้มีค่า การขอสัมปทานจับปลาในทะเลอันดามัน การซื้อแร่ธาตุจากพม่า ตลอดจนก๊าซธรรมชาติ และทำขุดการลงทุนร่วมกันในการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าจากแม่น้ำสาละวิน

นอกจากจะเป็นประเทศที่เต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติแล้ว พม่ายังเป็นตลาดการค้าการลงทุนที่สำคัญของไทย ไทยทำการค้ากับพม่าเป็นจำนวนมหาศาล มูลค่าการค้าของไทยกับพม่าอยู่ที่ 19,875 ล้านบาท และเป็นสินค้าส่งออกอยู่ที่ 4,261 ล้านบาท²¹⁸ ดังนั้นปริมาณการค้าระหว่างสองประเทศจึงเป็นเครื่องรับประกันว่าพม่ามีบทบาทสำคัญต่อไทย นอกจากจะเป็นตลาดการค้าของไทยแล้ว พม่ายังเป็นทางผ่านที่สำคัญของสินค้าไทยไปยังจีน อินเดีย และบังคลาเทศ โดยเฉพาะจีน ปริมาณการค้าที่ซื้อขายบริเวณตลาดแม่สายของไทยและจังหวัดท่าขี้เหล็กของพม่าในรัฐฉาน สินค้าที่ทำการซื้อขายในบริเวณนี้จะส่งไปยังจีน ในขณะที่เดียวกันสินค้านำเข้าไทยในบริเวณนี้ส่วนใหญ่ก็เป็นสินค้าจากจีน โดยเฉพาะจีนคอนได่ บริเวณมณฑลยูนนานเป็นต้น โครงการความร่วมมือในกรอบของสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจอันประกอบด้วย จีน ไทย พม่า และลาว พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ดินแดนของประเทศพม่าและลาวเป็นทางผ่านของสินค้านำเข้าไทยและจีน นอกจากนั้นตลาดพม่าเองก็เป็นตลาดที่สามารถพัฒนาให้เป็นตลาดใหญ่ได้ในอนาคตด้วยประชากรประมาณ 50 ล้านคน ทำให้ตลาดพม่าน่าสนใจไม่น้อย

นอกจากนั้นพม่าเป็นประเทศที่อยู่ตรงกลางอันจะเชื่อมไทยเข้ากับเอเชียใต้ อันได้แก่ อินเดีย ปากีสถาน ภูฐาน สิบิม ศรีลังกา และบังคลาเทศ ซึ่งจะกลายเป็นตลาดมหาศาลของสินค้าไทยในอนาคต พม่าจึงเป็นประเทศที่ไทยมีอาจหลีกเลี่ยงที่จะต้องสานสัมพันธ์อันดีเพื่อจะเจาะเข้าถึงเอเชียใต้ ในทางกลับกันอินเดียเองก็มีความปรารถนาที่จะสานสัมพันธ์กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะกับไทย อินเดียจึงมองข้ามพม่าไม่ได้เช่นกัน ดังนั้นหากไทยและอินเดียและประเทศอื่น ๆ ในเอเชียใต้จะพัฒนาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจต่อไปในอนาคต ประเทศแรกที่ทั้งไทยและอินเดียต้องยกระดับความสัมพันธ์ให้อยู่ในระดับเกรด A ก็คือประเทศพม่านั้นเอง

นอกเหนือไปจากทรัพยากรธรรมชาติอันมหาศาล และจุดยุทธศาสตร์อันเปรียบเสมือนประตูเข้าสู่จีนและอินเดียแล้ว ในตัวของประเทศพม่าเองก็เป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางด้านภูมิประเทศและวัฒนธรรม อารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ประเทศหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในยุคของโลกที่ไร้พรมแดน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่กำลังเจริญเติบโตทำให้ประเทศไทย

²¹⁸ ธนาคารแห่งประเทศไทย, ไตรมาสที่ 4 ของปี 2003, อ้างใน พินิตพันธุ์ บริพัตร "ความสัมพันธ์ไทย-พม่า : ความขัดแย้งและการเผชิญหน้าภายใต้รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ โครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547, หน้า 114.

จำเป็นต้องหาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่มาเสนอให้แก่ลูกค้ากระเป๋าหนักจากยุโรป สหรัฐอเมริกา เกาหลี และออสเตรเลีย ในการนี้ไทยจึงได้รวมพม่า ลาว และกัมพูชา เข้าเป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน โดยเสนอเป็น package tour รวมแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจของ 4 ประเทศเข้าด้วยกัน และในกระบวนการเสนอใน package tour กลุ่มนี้ พม่าเป็นประเทศที่สามารถเสนอทางเลือกให้ลูกค้าได้มาก เนื่องจากภูมิประเทศสองพม่ามีทั้งเขตที่เป็นเทือกเขาสูง อากาศหนาวเย็น และมีหิมะตกบนยอดเขา เช่น บริเวณทางเหนือติดกับทิเบตของจีน มีทั้งเขตที่เป็นพื้นที่บนที่ราบสูง เช่น ที่ราบสูงฉาน (shan Plateau) ในรัฐฉาน บริเวณชายทะเลเขตรัฐอาระกัน รัฐมอญ และเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญ เจกเช่น อารยธรรมที่เมืองพุกาม มัณฑะเลย์ หรืออารยธรรมอิสลามที่รัฐอะระกัน เป็นต้น นอกเหนือไปกว่านั้นประเทศพม่ายังเป็นประเทศที่ยังคงมีร่องรอยของวัฒนธรรมดั้งเดิมอยู่มาก เนื่องจากเป็นประเทศที่ปิดมาเป็นเวลาช้านาน สังคมจึงไม่ได้ถูกอารยธรรมตะวันตกเข้าไปกลืนกิน เจกเช่นสังคมไทยเป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พม่าเป็นประเทศที่น่าสนใจ

ด้วยเหตุผลนานัปการที่ดังกล่าวมาแล้วนี้ จึงทำให้พม่าเป็นประเทศที่มีความสำคัญต่อไทยอย่างยิ่งขุดเมื่อเทียบกับลาว หรือกัมพูชา หากแต่ในความสำคัญนี้ พม่าก็สร้างความหนักใจและนำพาปัญหามาสูไทยไม่น้อยเช่นกัน ปัญหาที่จะกล่าวต่อไปนี้ล้วนเป็นอุปสรรคที่ทำให้ไทยไม่สามารถ “เข้าถึง” พม่าได้ ดังนั้นก่อนที่ไทยจะสานสัมพันธ์กับพม่าเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ในพม่าได้เต็มศักยภาพได้ รัฐบาลไทยจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เสียก่อน

ปัญหาดังกล่าวได้แก่

1. กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย
2. ผู้หนีภัยจากเขตรัฐรับจำนวนประมาณ 154,149 คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตาก ราชบุรี และกาญจนบุรี จำนวน 9 แห่ง
3. แรงงานเดือนที่เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย และทำงานกับโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่ง ทั้งที่ขึ้นทะเบียน²¹⁹ และยังไม่ขึ้นทะเบียนกับหน่วยราชการไทย
4. ยาเสพติดที่ผลิตในบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ และคาบเกี่ยวกับดินแดนในเขตรัฐฉานของพม่า โดยกลุ่มกองกำลังชนกลุ่มน้อย กลุ่มว้า (United State Wa Army) ซึ่งในอดีตคือพรรคคอมมิวนิสต์พม่า²²⁰

²¹⁹ รัฐบาลของ พ.ศ.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้สนับสนุนให้แรงงานต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทยจดทะเบียนกับหน่วยงานของกระทรวงแรงงานเพื่อทราบจำนวนที่แท้จริง

²²⁰ พรรคคอมมิวนิสต์พม่าก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 1940 และได้เริ่มเป็นขบวนการใต้ดินต่อต้านรัฐบาลพม่ามาตั้งแต่ ค.ศ. 1948 พรรคนี้ต่อมาได้แตกออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มธงแดงและธงขาว โดยกลุ่มธงแดงได้รับความช่วยเหลือจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนตลอดช่วงทศวรรษที่ 1950 1960 1970 แต่ภายหลังพรรคคอมมิวนิสต์จีนหยุดให้ความช่วยเหลือ ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์พม่าสลายตัวไปในปี ค.ศ. 1989

ปัญหาทั้ง 4 ประการนี้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน โดยมีรากเหง้าปัญหาจากนโยบายความมั่นคงของพม่าที่มองกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย องค์กรทางการเมืองชนกลุ่มน้อย และกองกำลังชนกลุ่มน้อยเป็นฝ่ายตรงข้าม (the others) ที่ต้องปราบให้ราบคาบ มิฉะนั้นจะเป็นภัยต่อการแบ่งแยกดินแดนและกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ยุทธศาสตร์ในการป้องปรามการแบ่งแยกดินแดน 2 ยุทธศาสตร์คือ หนึ่งใช้การเจรจาเพื่อให้ยอมจำนน (surrender) และสวามิภักดิ์คือ รัฐบาลมาตรการที่สอง คือ ใช้การปราบปรามอย่างรุนแรง กรณีที่ไม่มีการยอมจำนน ผลพวงของยุทธศาสตร์ที่สองทำให้เกิดผู้หนีภัยจากการสู้รบหลบภัยเข้ามาในประเทศไทย ส่วนพวกที่ไม่ยอมอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ได้กลายมาเป็นแรงงานที่ผิดกฎหมาย ผสมเข้ากับกลุ่มชาวพม่าที่หลบหนีจากประเทศเพื่อมาหางานทำในประเทศไทย ส่งผลให้จำนวนประชาชนชาวพม่าในประเทศไทยมีจำนวนไม่ต่ำกว่าสองล้านคนโดยประมาณ

ปัญหาที่เป็นปัญหาหนักสำหรับประเทศไทยในปัจจุบันอันสัมพันธ์กับพม่าอีกปัญหาหนึ่งได้แก่ ปัญหายาเสพติดที่ทะลักมาจากเขตรัฐฉานและสามเหลี่ยมทองคำ ทั้ง ๆ ที่ตามข้อเท็จจริงแล้วปัญหาเสพติดในไทยมิใช่ปัญหาที่บังเกิดขึ้นในสมัยของ พ.ต.ท. ทักษิณ หากแต่ว่าปัญหานี้ได้ขยายความรุนแรงในสมัยของ พ.ต.ท. ทักษิณ จนอาจจะกล่าวได้ว่าทุกองูของประเทศไทยไม่มีที่ไหนที่ไม่มีการเสพ “ยาบ้า” หรือไม่มีการขายยาบ้า แม้แต่ในโรงเรียนประถม ความรุนแรงของปัญหาทำให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ถือเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลชุดนี้ คือ การทำสงครามกับยาเสพติด “War on Drugs” อันลือลั่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นนโยบายที่ประชาชนทั่วไป जानรับเพราะ “โดนใจสุด ๆ” ควบคู่ไปกับการประกาศสงครามกับผู้ค้ายาเสพติดภายในประเทศรวมถึงการใช้นโยบายต่างประเทศกับพม่าในการดำเนินยุทธศาสตร์สกัดกั้นการวางยาเสพติดที่ทะลักเข้ามาในประเทศไทยอย่างไม่ขาดสาย หากแต่การดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศนั้นค่อนข้างละเอียดอ่อน ทั้งนี้เพราะกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่มีหลักฐานว่าค้ายาเสพติดนั้นเป็นกลุ่มที่เป็นพันธมิตรกับรัฐบาลพม่า ในที่นี้หมายถึงกลุ่มที่ยอมสวามิภักดิ์ต่อรัฐบาลที่อย่างกึ่ง ดังนั้นในทางทฤษฎีก็ไม่ใช่อีกกลุ่มที่เป็นฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลพม่า เฉกเช่น กลุ่มกะเหรี่ยงหรือกลุ่มไทใหญ่ การจะรบกับว่าเพื่อปราบปรามยาเสพติดจึงเป็นเรื่องที่เสี่ยงต่อความสัมพันธ์กับพม่าเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตามหลังจากที่ประกาศสงครามกับยาเสพติดไปแล้ว ทุกหน่วยงานของภาครัฐก็จำเป็นต้องเข้ามาร่วมมือเพื่อให้นโยบายนี้ประสบความสำเร็จ การตรวจตราอย่างเข้มงวดบริเวณชายแดนไทย-พม่าในเขตตรงข้ามกับรัฐฉานจึงเป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายทหารและตำรวจตระเวนชายแดน หากแต่ภารกิจนี้ทางฝ่ายกองทัพ ได้ถือเอาเป็นภารกิจสำคัญ โดยเฉพาะกองทัพภาคที่สาม ซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลชายแดนในบริเวณภาคเหนือ การปะทะระหว่างทหารไทยกับกองกำลังของว้าจึงเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และเพื่อเป็นการยืนยันว่ากลุ่มว้าหรือที่ไทยเรียกกันว่า “ว้าแดง” มีความสัมพันธ์กับขบวนการค้ายาเสพติดจริง ๆ ฝ่ายกองทัพภาคที่สามก็ได้แสดงภาพ “เมืองยอน” ซึ่งเป็นศูนย์บัญชาการของว้าภาคใต้ในที่ประชุมว่าด้วยเรื่องยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา

ยาเสพติด ซึ่งก่อให้เกิดความตระหนักในอาณาจักรอันยิ่งใหญ่ของว่าแดงในหมู่ผู้เข้าร่วมประชุมในวันนั้น ซึ่งก็รวมถึง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งนั่งเป็นประธานในที่ประชุมนั้นด้วย

ความท้าทายของรัฐบาลชุดนี้อยู่ที่ว่าจะจัดการปัญหา ยาเสพติดอย่างไร โดยไม่ให้เกิดกระทบกระเทือนกับความสัมพันธ์ไทย-พม่า ซึ่ง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และ ดร. สุรเกียรติ์ เสถียรไทย ประกาศแล้วว่ายุทธศาสตร์ในการดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ไทยกับพม่าจะไม่ใช้ความรุนแรง แต่จะใช้แนวทางของสันติวิธี การเจรจา และการแสดงความจริงใจต่อกัน

อย่างไรก็ตามในระหว่างการกำหนดท่าของไทยต่อพม่าโดยรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นั้น ก็ได้เกิดเหตุการณ์วุ่นวายในบริเวณชายแดนอย่างไม่ขาดระยะ เสมือนหนึ่งว่าจะเป็นการหยั่งท่าทีของรัฐบาลไทยชุดนี้ว่า จะมีปฏิกิริยาตอบโต้กองทัพพม่าอย่างไร ตลอดจนจะมีท่าทีต่อกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดนอย่างไร เพราะหากรัฐบาลไทยยังคงเดินหน้าให้การสนับสนุนกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยหรือมีท่าทีอ้อมซ่อน ก็จะทำให้ฝ่ายรัฐบาลพม่าชัดเจนว่าควรจะต้องปฏิบัติต่อรัฐบาลไทยอย่างไร ในเวลาเดียวกันหากรัฐบาลชุดนี้มีแนวโน้มว่าจะประสานความเข้าใจกับรัฐบาลพม่า ฝ่ายกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยก็จะประเมินสถานการณ์ได้ถูกต้อง สถานการณ์ความวุ่นวายในบริเวณชายแดนไทย-พม่าในระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ค.ศ. 2001 จึงถือว่าเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่บ่งบอกถึงนโยบายต่างประเทศของไทยในยุคของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

สถานการณ์ชายแดนไทยร้อนระอุอีกครั้งเมื่อทหารว่าแดง²²¹ เปิดฉากสู้รบกับทหารไทใหญ่กลุ่ม SSA บริเวณตรงข้ามบ้านนอแล เมื่อต้นเดือนพฤษภาคม 2001 และหลังจากนั้นทหารว่าแดงร่วมกับทหารพม่าได้วางกำลังรุกกล้าเข้ามาในเขตไทยที่บริเวณเนินเขาหัวโล้น ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างเขาหัวนกกกับบ้านนอแล ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม ฝ่ายไทยได้ยิงกระสุนควันเดือนเพื่อให้ทหารว่าแดงและทหารพม่าถอนกำลังออกไป แต่ฝ่ายตรงข้ามไม่ยอมถอย กองทัพภาคที่ 3 ได้ให้คณะกรรมการชายแดนไทย-พม่า ระดับท้องถิ่นด้านแม่สาย จังหวัดเชียงราย แจ่งไปยังฝ่ายพม่าแต่ไม่ได้รับคำตอบ ฝ่ายไทยจึงจำเป็นต้องใช้กำลังทหารผลักดัน²²² ตลอดเกือบทั้งเดือนพฤษภาคม 2001 กองทัพภาคที่ 3 พัวพันอยู่บริเวณชายแดนภาคเหนือ โดยมีกองทัพว่าแดงและกองทัพพม่าเป็นคู่กรณีสำคัญ ฝ่ายพม่าอ้างว่ากองทัพพม่ากับกองกำลังว่าแดงกำลังปราบปรามกองกำลังชนกลุ่มน้อยกลุ่มไทใหญ่ที่เป็นปรปักษ์กับรัฐบาลพม่า การกระทำใด ๆ มิได้มีเจตนาก้าวล่วงอธิปไตยของไทยแต่อย่างไร

ในทางกลับกัน ฝ่ายกองทัพไทยประเมินการรุกคืบของกองกำลังว่าแดงโดยการสนับสนุนของกองทัพพม่าว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดอธิปไตยของไทย โดยเฉพาะการที่กองกำลังว่าแดงบุก

²²¹ ที่เรียก ว่าแดง เพราะอดีตคือสมาชิกกองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์พม่า ซึ่งต่อมาพรรคได้สลายตัวสมัยปี 1989 และแยกมาตั้งเป็นกลุ่ม United Wa State Army ทำข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลพม่า จึงเท่ากับเป็นพันธมิตรกับรัฐบาลพม่า

²²² กรุงเทพธุรกิจ (8 พฤษภาคม 2544): 12.

ยึดเนินเขาหัวโล้น ซึ่งอยู่ลึกเข้ามาในเขตไทย 500 เมตร เป็นการกระทำที่กองทัพไทยต้องตอบโต้ และผลักดันให้ออกจากพื้นที่ดังกล่าว การยิงปืนใหญ่เป็นการผลักดันกองกำลังว่าให้ถอนออกจากพื้นที่เนินเขาหัวโล้น มิใช่การช่วยเหลือกองทัพไทยใหญ่แต่ประการใด²²³ ซึ่งกองทัพไทยก็สามารถยึดเนินเขาหัวโล้นและผลักดันกองกำลังว่าแดงให้ถอยออกไปได้ และกองทัพไทยก็ตั้งกองกำลังบนเนินเขาหัวโล้น เพื่อป้องกันการกลับมายึดคืนของกองกำลังว่าแดงและทหารพม่า

ท่ามกลางความตึงเครียดบริเวณชายแดนนี้ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้ออกมาให้สัมภาษณ์ว่าการที่กองกำลังว่าแดงยึดเขาหัวโล้นนั้น เนื่องจากเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่ต่อสู้กับกองกำลังไทยใหญ่ และควรจะให้เวลากองกำลังว่าแดงในการถอนทหารออกไป การให้สัมภาษณ์ของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ให้น้ำหนักของการบุกเนินเขาหัวโล้นไม่มาก “การที่กองกำลังเพียง 20-30 คน บุกเข้ามาในเขตไทยเพียงสองสามร้อยเมตร ไม่ใช่เรื่องใหญ่โตอะไร เพราะขณะนี้ความสัมพันธ์ไทย-พม่าได้พัฒนาดีขึ้นมากแล้ว”²²⁴ ในขณะที่ พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ผู้บัญชาการทหารบกกลับแสดงความคิดเห็นเรื่องนี้อย่างหนักแน่นและจริงจังว่า “เนินเขาเป็นของไทย เราต้องผลักดันกองกำลังว่าแดงออกไปไม่ว่าพวกเขาจะอ้างเหตุผลใด ๆ ในการบุกรุกครั้งนี้ ....ทหารมีหน้าที่ต่อสู้ ในขณะที่ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ในการเจรจาด้วยวิธีทางการทูต .... การต่อสู้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการเจรจาได้” แต่จากการให้สัมภาษณ์ของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นี้เองที่ทำให้กองทัพยังการเสริมกำลังและหยุดยิงชั่วคราว

เหตุการณ์ความตึงเครียดบริเวณชายแดนไทยในช่วงเดือนพฤษภาคม ได้แสดงนัยยะที่น่าสนใจคือ ความเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันระหว่างรัฐบาลกับกองทัพ เพราะในขณะที่กองทัพ โดยเฉพาะ พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ผู้บัญชาการทหารบก ให้ความสำคัญกับการใช้กำลังทหารในการยุติการบุกรุกของกองกำลังว่าแดง พันธมิตรของทหารพม่า หากแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกลับให้ความสำคัญกับการสู้รบบริเวณชายแดนน้อย และย้ำเตือนถึงวิธีการแก้ไขปัญหาคด้วยการเจรจา ผ่านขั้นตอนของกระทรวงการต่างประเทศ นอกจากนั้นยังเป็นการป้องปรามการกระทำที่อาจจะดูเกินกว่าเหตุของฝ่ายกองทัพ การกระทำในครั้งนี้จึงเท่ากับเป็นการส่งสัญญาณของ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ว่าบทบาทในการกำหนดท่าทีของไทยต่อพม่าในอนาคตของฝ่ายกองทัพอาจจะลดน้อยลง ในขณะที่กระทรวงการต่างประเทศจะถูกยกระดับขึ้นมาให้มีบทบาทสำคัญ

บทสรุปของเหตุการณ์ความตึงเครียดบริเวณชายแดนไทย-พม่าในรอบที่สองของปีแรกภายใต้การกำกับควบคุมดูแลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร คือรัฐบาลไทยจะใช้นโยบายประนีประนอมกับรัฐบาลพม่าในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แม้แต่เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับการรุกรานอธิปไตยของไทย ก็ถูกพิจารณาอย่างรอบคอบ การตอบโต้จะให้เป็นขั้นตอนผ่าน

²²³ กรุงเทพธุรกิจ (8 พฤษภาคม 2544): 12.

²²⁴ Bangkok Post (10 May 2001): 1.

กระทรวงต่าง ๆ ในระยะเพียง 4 เดือนของการเข้ามากำกับดูแลรัฐบาลและนโยบายต่างประเทศ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้ตัดสินใจในการที่จะปรับเปลี่ยนการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อพม่า ใหม่ นั่นคือการลดบทบาทของฝ่ายกองทัพในการตอบโต้กับทหารพม่า ละเว้นนโยบายแข็งกร้าว และใช้ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในระดับผู้นำในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้ตัดสินใจไปเยือนพม่า เพื่อทำการปรึกษาหารือและพูดคุยถึง ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องเรื้อรัง และคาใจระหว่าไทยกับพม่ามาช้านาน โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่เพิ่ง เกิดขึ้นสด ๆ ร้อน ๆ ภายหลังจากเข้ารับตำแหน่ง โดยนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย ได้แสดงความ คิดเห็นว่า การไปเยือนพม่าของนายกรัฐมนตรีจะสามารถหยุดยั้งความขัดแย้งในบริเวณชายแดน ไทย-พม่าได้ และมีความเชื่อมั่นว่าจะไม่เกิดเหตุการณ์ความวุ่นวายในบริเวณชายแดนอีกใน อนาคต²²⁵ อย่างไรก็ตาม การคาดการณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไม่เป็นจริง ดังที่คาดหวัง เพราะต่อมาในปี ค.ศ. 2002 ไทยกับพม่าก็ได้เปิดฉากการปะทะกันอีกครั้ง อย่างไรก็ตาม ในช่วงเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2001 ฝ่ายรัฐบาลก็มีความเชื่อมั่นว่าการไปเยือนพม่าของ นายกรัฐมนตรีจะสามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ ดังนั้นจึงเดินทางเตรียมการไปเยือนอย่างเป็นทางการ ด้วยการส่งทีมไปล่วงหน้า โดยในครั้งแรก พลเอกเชษฐา ฐานะจาโร ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ได้เดินทางไปพบ พลเอกชิน ฐันต์ เลขาธิการอันดับหนึ่งของ SPDC (ตำแหน่งในขณะนั้น) เมื่อ ต้นเดือนมิถุนายน และต่อมาเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ. 2001 ก็ได้ส่งเจ้าหน้าที่ระดับสูงไปยัง ประเทศพม่า เพื่อดูแลรายละเอียดในข้อตกลงที่นายกรัฐมนตรีจะลงนามกับผู้นำรัฐบาลพม่าในเรื่อง ของการปราบปรามยาเสพติด ข้อตกลงเรื่องเขตแดน และความร่วมมือทางด้านการค้า²²⁶

และเพื่อเป็นการซ่อมแซมข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เยือนพม่าอย่างเป็นทางการในวันที่ 19 มิถุนายน ค.ศ. 2001 เป็นการเยือนพม่าเป็นเวลา 1 วัน ท่ามกลางการต้อนรับ อย่างอบอุ่นจากผู้นำรัฐบาลพม่า พร้อมกันนั้นได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจในความร่วมมือ ด้านการปราบปรามยาเสพติด ซึ่งจะเปิดโอกาสให้สองประเทศได้ตั้งหน่วยงานประสานงานและ การแลกเปลี่ยนข่าวสารและข้อมูลด้านยาเสพติด นอกจากนั้นก็จะพัฒนาความสัมพันธ์ด้าน เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง ในด้านเศรษฐกิจจะได้มีการส่งเสริมให้มีการค้าระหว่างกันให้ มากขึ้น โดยฝ่ายไทยจะยกภาษีสินค้าให้กับพม่าเหมือนที่ทำกับลาวและเขมร โดยนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย ได้อ้างคำพูดของนายกรัฐมนตรีว่า “ไทยกับพม่าควรจะทำการค้ากันให้มากเท่าที่จะทำ ได้ และควรมีความร่วมมือกันในการส่งออกและระบบการจัดเก็บภาษี”²²⁷ โดยสรุปการเยือน พม่าในครั้งนี้ไทยได้เปิดโอกาสทางด้านการค้าของพม่าโดยการละเว้นภาษีให้หลายรายการ นอกจากนั้นยังได้ส่งเสริมให้การค้าบริเวณชายแดนกลับมารุ่งเรืองอีกครั้งหลังจากเหตุการณ์ความ

²²⁵ Bangkok Post (11 June 2001): 3.

²²⁶ Bangkok Post (17 June 2001): 3.

²²⁷ Bangkok Post (22 June 2001): 1.

วุ่นวายบริเวณชายแดนที่ถูกรบกวนเกือบตลอดระยะเวลา 4 เดือน ซึ่งเท่ากับเป็นการประกาศว่านโยบายด้านเศรษฐกิจจะเป็นนโยบายนำในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และเพื่อเป็นการตอกย้ำความร่วมมืออันดีระหว่างไทยกับพม่า พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ก็ได้เดินทางไปเยือนพม่าเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม ติดตามมาด้วยการเยือนไทยอย่างเป็นทางการของ พลเอกชุ้น ชุ้นด์ เลขาธิการอันดับ 1 ของ SPDC (ตำแหน่งในขณะนั้น) ในระหว่างวันที่ 3-5 กันยายน ค.ศ. 2001 ซึ่งทำให้บรรยากาศความขัดแย้งดูเหมือนจะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น

โดยสรุปกล่าวได้ว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้ใช้เวลาอันค่อนข้างจะรวดเร็วในการซ่อมแซมสัมพันธภาพระหว่างรัฐบาลไทยและพม่าที่ค่อนข้างจะสึกหรือไปให้กลับมาสู่สภาพที่ดีขึ้น และถึงแม้ว่าจะไม่มีสัญญาณใด ๆ จะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าสัมพันธภาพที่คลอนแคลนนั่นจะกลับมาคืนดีและแข็งแรงได้ในเวลาอันรวดเร็ว แต่อย่างน้อยสิ่งที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ได้กระทำในช่วงนี้ผ่านการดำเนินงานของ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ก็คือการปรามฝ่ายกองทัพไม่ให้ใช้นโยบายแข็งกร้าวตอบโต้ทหารพม่า ลดทอนบทบาทของผู้บัญชาการทหารบก และแม่ทัพภาคที่ 3 ในการใช้กำลังทหารปฏิบัติการบริเวณชายแดนที่เกิดปัญหา ยกเว้นของกระทรวงการต่างประเทศ และนายกรัฐมนตรี ได้ก้าวเข้ามาเป็นผู้กำหนดนโยบายต่อพม่าด้วยตนเอง นโยบายนี้เป็นนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของรัฐบาลอย่างกึ่งจะโดยจงใจหรือไม่ก็ตาม เราจะต้องยอมรับว่านโยบายต่างประเทศของไทยในช่วงนี้มีความประนีประนอมกับพม่าสูงกว่าที่เคยมีมาในยุคต่าง ๆ

รัฐบาลได้แสดงผลงานรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในรอบ 1 ปี เน้นด้านนโยบายการฟื้นฟูและกระชับความสัมพันธ์กับต่างประเทศ²²⁸ โดยระบุว่าในส่วนของสหภาพพม่านั้นเป็นโอกาสที่ในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง และตอกย้ำจุดยืนของไทยด้านการต่างประเทศที่มุ่งเน้นพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ตามหลักการของการให้เกียรติและไม่แทรกแซงกันและกัน รวมทั้งได้มีการเสนอประเด็นความร่วมมือใหม่ ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี และการวางรากฐานการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งสองอย่างยั่งยืนในอนาคต พร้อมกันนั้นได้มีการสนับสนุนเร่งรัดให้มีการจัดประชุมคณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย-พม่า ครั้งที่ 6 ซึ่งได้วางวันการประชุมไปแล้วเป็นเวลา 2 ปี โดยจะจัดให้มีการประชุมในระหว่างวันที่ 7-9 มกราคม ค.ศ. 2002

ผลการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย-พม่า ครั้งที่ 6 มีหัวข้อ / ประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้²²⁹

1. ยาเสพติด พม่าได้แจ้งให้ทราบเกี่ยวกับการดำเนินการของทางการพม่าในการปราบปรามยาเสพติดเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเสพติดของพม่า ไทยได้ให้ความช่วยเหลือ

²²⁸ Government Directory (5 July 2002)

²²⁹ มติคณะรัฐมนตรี 12 มีนาคม 2545.

ทางวิชาการในวงเงิน 20 ล้านบาท และการให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่สินค้าจากพม่า ซึ่งพม่าอาจใช้ประโยชน์ในโครงการปลูกพืชทดแทนได้

2. การค้า ฝ่ายพม่าเห็นชอบในหลักการการค้าแบบหักบัญชีตามข้อเสนอของไทย สำหรับการนำเข้าสินค้าเกษตรจากพม่า นั้น ไทยพร้อมจะร่วมมือกับพม่าในการเพาะปลูกและนำเข้าพืชผลทางการเกษตรจากพม่า 3 รายการ ได้แก่ เมล็ดสะตู่ หุ่น และถั่วเหลือง รวมทั้งการส่งเสริมการค้า และการแลกเปลี่ยนการเยือนของคณะผู้แทนทางการค้าระหว่างกัน ส่งเสริมการเข้าร่วมในงานแสดงสินค้า เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมการค้าระหว่างกัน

3. การส่งกลับแรงงานผิดกฎหมาย พม่ากำหนดให้เมืองเมียวดีเป็นจุดรับกลับ โดยได้ตั้งคณะทำงานผสมซึ่งพร้อมดำเนินการในพื้นที่ได้ทันที ฝ่ายพม่ารับจะพิจารณาข้อเสนอของไทยที่ขอให้เพิ่มจุดรองรับบริเวณเกาะสอง (ตรงข้ามจังหวัดระนอง) และพญาทองสุข (ตรงข้ามจังหวัดกาญจนบุรี) รวมทั้งให้องค์การระหว่างประเทศที่เป็นที่เชื่อถือระหว่างประเทศ และเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายเข้าไปช่วยดูแลผู้ถูกส่งกลับ

4. การพัฒนาเครือข่ายถนนเชื่อมไทย-พม่า-อินเดีย ฝ่ายไทยพร้อมจะจัดสรรเงินเชื่อวงเงิน 300 ล้านบาท ให้พม่าเพื่อดำเนินโครงการพัฒนาด่านเชื่อมเมียวดี - พะอัน

5. การท่องเที่ยวและวัฒนธรรม พม่าเสนอให้ไทยรวมพม่าไว้ในแผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยว (Bangkok and Beyond) และให้ความช่วยเหลือแก่พม่าในการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร และการจัดการด้านการท่องเที่ยว

6. ความร่วมมือทางวิชาการ ไทยตกลงที่จะให้ความร่วมมือตามคำขอของพม่าเกี่ยวกับแผนความร่วมมือทางวิชาการปี พ.ศ. 2545 - 2546

7. พลังงาน ไทยขอให้แก้ไขเงื่อนไขในสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติที่ไทยทำไว้กับพม่า เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะตลาด ฝ่ายพม่าแจ้งว่ากำลังหารือกับบริษัทผู้ร่วมทุน เพื่อพิจารณามาตรการช่วยเหลือไทยในเรื่องนี้

8. ความตกลงว่าด้วยการเก็บภาษีซ้อน รัฐบาลทั้งสองฝ่ายพร้อมจะลงนามความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อนในโอกาสแรก

จากมติการประชุมจะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้พยายามครอบคลุมปมปัญหาสำคัญระหว่างไทยกับพม่า อาทิเช่น ปัญหายาเสพติด และปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย พร้อม ๆ ไปด้วยการเปิดประเด็นความร่วมมือด้านวัฒนธรรมและด้านเศรษฐกิจ โดยมุ่งหวังที่จะเป็นฝ่ายรุกให้เกิดความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจให้ก้าวหน้าไปมากกว่าเดิม โดยใช้การทูตเชิงเศรษฐกิจ (Economic Diplomacy) เป็นกลไก ปัญหาที่มีอยู่ว่านโยบายนี้มีประสิทธิภาพมากพอที่จะแก้ไขและเยียวยาปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่าได้มากนักน้อยเพียงใด และรัฐบาลพม่าจะให้ความร่วมมือกับรัฐบาล

ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หรือไม่ว่าอะไรจะเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้นโยบายเชิงรุกมีประสิทธิผล

5.5.2 ก้าวถอยหลังอีกครั้ง ก่อนจะรุกคืบ : ปัญหาเดิม ๆ บริเวณชายแดน

ความเชื่อมั่นในความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาวงเวียนชายแดนระหว่างสองประเทศยังไม่ทันจะเจือจาง บริเวณชายแดนก็เกิดความตึงเครียดขึ้นมาอีกครั้งในราวกลางปี ค.ศ. 2002 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ....) เหตุการณ์ครั้งนี้เกิดขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกับการมาเยือนไทยของผู้นำอันดับ 2 ของพม่า คือ พลเอกหม่อง เอ รองประธาน SPDC ในระหว่างวันที่ 22-26 เมษายน ค.ศ. 2002 ซึ่งถือได้ว่าเป็นความก้าวหน้าขั้นสูงสุดของความสัมพันธ์ไทย-พม่า ทั้งนี้เพราะพลเอกหม่อง เอ ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในบรรดาผู้นำที่สามารถชี้ชะตานโยบายต่างประเทศของพม่าต่อไทยได้ การมาเยือนในครั้งนี้จึงบ่งบอกถึงความสำคัญของไทยก่อนนโยบายต่างประเทศของพม่า ซึ่งผู้นำได้รับคำเชิญของรัฐบาลไทยเพื่อมาเจรจาในเรื่องรายละเอียดปัญหาระหว่างไทยกับพม่า ดร. สุรชาติ บำรุงสุข นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญเรื่องพม่าจากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระบุว่า การที่พลเอกหม่อง เอ ดัดสันใจรับคำเชิญมาเยือนไทย ถือว่าเป็นความสำเร็จในทางการทูตที่ไทยสามารถชักชวนให้ผู้นำพม่าในสายที่ไม่ค่อยยอมรับอะไรที่เกี่ยวกับไทยให้มาเยือนกรุงเทพฯ ได้²¹⁰

นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้กล่าวถึงความสำคัญอย่างมากของการมาเยือนของผู้นำพม่าในครั้งนี้ผ่านรายการวิทยุ “นายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน” เมื่อวันที่ 27 เมษายน ค.ศ. 2002 ว่า “พลเอกหม่อง เอ ได้เข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จนทำให้พม่ามีความรู้สึกที่ดีมาก และเกรงพระบารมี รวมทั้งตกลงใจกราบบังคมทูลต่อหน้าพระพักตร์ว่า จะลืมเรื่องในอดีตทั้งหมดเพื่อเริ่มต้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อประเทศไทย”²¹¹

อย่างไรก็ตาม หลังจากการเค้นทางกลับพม่าของ พลเอกหม่อง เอ ไม่นาน ก็ได้มีข่าวจิม ลางทางสื่อภาษาอังกฤษ 2 ฉบับว่า พลเอกหม่อง เอ ได้ไฟเขียวให้ทหารไทยเข้าไป “จัดการ” กับ วัวแดงที่ผลิตและค้ายาเสพติด และไปถึงขั้นที่ว่าจะให้หน่วยรบพิเศษของไทยเข้าไปจับตัว เหว่ย เจียะ กัง ราชายาเสพติดรายล่าสุดถึงในพม่า²¹² อีกทั้งก็ไม่มีการอธิบายความเพิ่มเติมหรือแก้ข่าวจากฝ่ายรัฐบาลแต่อย่างใด ในขณะที่ฝ่ายพม่ารีบออกมาปฏิเสธอย่างทันควัน และแสดงความไม่พอใจอย่างยิ่งว่าข่าวดังกล่าวไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด²¹³ ประจวบเหมาะกับวันรุ่งขึ้นคือ 20 พฤษภาคม

²¹⁰ สุรชาติ บำรุงสุข, “สัมพันธ์ภาพแห่งปัญหา: วิเคราะห์การแก้ปัญหาความสัมพันธ์ไทย-พม่า,” *มติชนสุดสัปดาห์*, 22,1139: 13.

²¹¹ *กรุงเทพธุรกิจ* (30 มิถุนายน 2545): 2.

²¹² เป็นที่น่าสังเกตว่า คำสนทนานี้เป็นการสนทนาวงในที่มิเฉพาะแค่ พลเอกหม่อง เอ กับ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เท่านั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าประหลาดใจที่สามารถเล็ดลอดออกมาเป็นข่าวได้

²¹³ *กรุงเทพธุรกิจ* (30 มิถุนายน 2545): 2.

กองทัพภาพที่ 3 ก็ได้ระดมพล “ซ้อมรบ” พิทักษ์พื้นที่ส่วนหลังภายใต้รหัส “สุรสีห์143” ค.ศ. 2002 โดยมีกำลังพล รถถัง และปืนใหญ่ ลำเลียงเข้าพื้นที่ โดยไม่มีใครสังเกตเห็นว่าการซ้อมรบในครั้งนี้นี้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการปฏิบัติการของ พ.อ. ขอดศึก แห่งกองทัพไทใหญ่ที่บุกเข้าโจมตีฐานที่มั่นของทหารพม่า พร้อมกับข่าวภายในที่ว่ามีกองกำลังไม่ทราบสัญชาติบุกเข้าโจมตีฐานพม่า ตรงข้ามอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้พม่าสูญเสียอย่างหนัก และที่น่าสนใจไปกว่านั้นก็คือมีการระบุว่าหลังการโจมตี ได้มีการปิดธงไทยทิ้งไว้เหนือฐานที่ได้ถูกตีแตกไปแล้ว²²⁵

หลังจากนั้น ชายแดนไทยก็ถูกรุนขึ้นอีกครั้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเพื่อเป็นการป้องปรามการบานปลายของความรุนแรงบริเวณชายแดนไทย พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้สั่งการทางวิทยุเข้าพื้นที่ เพื่อให้กองทัพบุกหยุดยั้งการฝึกซ้อมรบ และให้ถอนกองกำลังออกจากพื้นที่ทันที²²⁵ ตามมาด้วยคำปรามของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่ห้ามไม่ให้กองทัพ “โอเวอร์ รีแอคต์” (over react) ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดน โดยฝ่ายรัฐบาลได้พยายามที่จะกล่าวว่า การสู้รบบริเวณชายแดนนั้นเป็นเรื่องของทหารพม่าสู้กับกองกำลังไทใหญ่ ซึ่งไทยไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว

ประเด็นที่น่าสนใจต่อกรณีนี้คือ การตอบโต้จากฝ่ายกองทัพโดยเฉพาะจาก พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด (ตำแหน่งในขณะนั้น) ที่ตอบโต้คำปรามของนายกรัฐมนตรีว่า “อย่าโอเวอร์ รีแอคต์” โดยกล่าวระบุว่ากองทัพไม่เคยโอเวอร์รีแอคต์ต่อกรณีปัญหาบริเวณชายแดนในทางตรงข้ามยึดถือกฎเกณฑ์ในทางปฏิบัติเพื่อทำการป้องกันอธิปไตยของชาติ พร้อมทั้งระบุว่าฝ่ายกองทัพดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงกลาโหมเสมอมา อีกทั้งไม่มีข้อขัดแย้งใด ๆ กับฝ่ายรัฐบาลอีกด้วย²²⁶ อย่างไรก็ตาม การยื่นหยัดของฝ่ายกองทัพในการตั้งกำลังบริเวณชายแดนตลอดระยะเวลาของเดือนเมษายน พฤษภาคม และมิถุนายน ค.ศ. 2002 ทำให้เห็นเด่นชัดว่าฝ่ายกองทัพพร้อมที่จะใช้กำลังทหารหากมีกรณีข้ามเขตแดนของฝ่ายทหารพม่าและกองกำลังว้า ถึงแม้ว่าฝ่ายรัฐบาล อันมีนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการต่างประเทศ จะยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่าต้องใช้วิธีการทางทูตเพื่อยุติข้อขัดแย้ง การรายงานจากสื่อโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ ทั้งส่วนที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษในต่างประเทศต่างวาระตลอดระยะเวลา 3 เดือนที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นอย่างค่อนข้างจะชัดเจนว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งบริเวณชายแดนระหว่างกองทัพและรัฐบาลไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกัน โดยฝ่ายรัฐบาลเป็นฝ่ายพยายามที่จะฉีกวงล้อมจากกรอบเดิมที่ใช้ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อพม่าที่เน้นเรื่องความมั่นคงเป็นสำคัญ และมีกองทัพเป็นตัวชูโรง ในขณะที่รัฐบาลพยายามจะสร้างบรรยากาศที่ราบรื่นเพื่อประโยชน์ในความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

²²⁴ มติชนสุดสัปดาห์, 22,1139: 9.

²²⁵ กรุงเทพธุรกิจ (2 มิถุนายน 2545): 2.

²²⁶ Bangkok Post (11 June 2002): 1.

ในช่วงของความตึงเครียดบริเวณชายแดนนี้ สื่อของพม่าต่างออกมาประโคมแถลงการณ์ของฝ่ายรัฐบาลพม่าว่า รัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือกองกำลังชนกลุ่มน้อยโดยเฉพาะกลุ่มไทใหญ่²³⁷ การกล่าวหาของรัฐบาลพม่าทำให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร แถลงว่ารัฐบาลไทยควรจะยกเลิกนโยบาย “รัฐกันชน” และไม่ควรเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของพม่า รัฐบาลไทยต้องการที่จะเห็นรัฐบาลพม่ามีความปรองดองในชาติ ซึ่งจะทำให้เกิดการหยุดยั้งการหลั่งไหลเข้ามาของยาเสพติด และผู้หนีภัยจากการสู้รบ นอกจากนั้นนายกรัฐมนตรียังให้ความเห็นว่ารัฐบาลพม่าเองก็ไม่สบายใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะต้องสูญเสียค่ายทหารถึง 4 แห่ง ให้กับกองกำลังไทใหญ่ ดังนั้นรัฐบาลไทยจำเป็นต้องรองงกว่าทหารพม่าจะตีชิงค่ายทหารทั้ง 4 ค่ายมาได้ก่อนจึงจะมีการเจรจา²³⁸ นอกจากนั้นยังย้ำว่าทั้งรัฐบาลและกองทัพต้องเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน ในอดีตเราอาจจะไม่เห็นในประเด็นนี้ แต่ปัจจุบันจำเป็นต้องทำให้ชัดเจน เราจะต้องยกเลิกรัฐกันชน พร้อมทั้งออกความเห็นว่าจะปล่อยให้พม่าแก้ไขปัญหภายในกันเอง²³⁹

นโยบายนี้ได้รับการตอบรับจาก พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งได้กล่าวปราชญ์หน่วยทหารที่ประจำการตามบริเวณชายแดนว่าอย่าทำเกินเหตุ (over react) หรือกระทำการใด ๆ เกินไปกว่าที่นายกรัฐมนตรีได้ให้ทิศทางเอาไว้ พร้อมกันนั้นได้เปิดเผยว่า พลเอกชิน ชันด์ ได้ส่งจดหมายมาให้แสดงเจตจำนงที่จะเจรจากับไทยเพื่อแก้ไขปัญหภายในบริเวณชายแดน ในขณะที่เดียวกันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย ก็ได้พูดคุยกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของพม่าถึงเหตุการณ์ความตึงเครียดบริเวณชายแดนไทย พร้อมทั้งย้ำว่าผู้นำทั้งสามของพม่าคือ พลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วย ประธาน SPDC พลเอกหม่อง เอ รองประธาน SPDC และพลเอกชิน ชันด์ เลขานุการอันดับ 1 (ตำแหน่งในขณะนั้น) ต่างมีความเข้าใจสถานการณ์บริเวณชายแดนเป็นอย่างดี และต่างก็มีความเชื่อมั่นในตัวนายกรัฐมนตรี และได้แสดงความจริงใจในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในครั้งนี้²⁴⁰

ตลอดเวลาของความพยายามของฝ่ายรัฐบาลไทยนำโดยนายกรัฐมนตรี ในการลดระดับความรุนแรงของปัญหาบริเวณชายแดน ฝ่ายพม่าก็ได้พยายามทุกทางที่จะช่วยฝ่ายไทยทั้งด้วยการให้คอมลันนิสต์เขียนบทความโจมตีไทย และจับขังพระมหากษัตริย์ไทยในอดีต ซึ่งเป็นที่เคารพของคนไทยทั้งชาติ โดยเฉพาะกองทัพคือ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช นอกจากนั้นยังคงโจมตีกองกำลังไทใหญ่บริเวณชายแดนไทยด้านตรงข้ามกับจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงรายอย่างต่อเนื่อง ความพยายามของพม่าที่รุมเร้าในการช่วยฝ่ายไทยมีปฏิกิริยาตอบโต้ไม่ค่อยได้ผล เพราะนายกรัฐมนตรีได้ออกมาปราชญ์ฝ่ายกองทัพตลอดเวลา ย้ำเตือนว่าเป็นเรื่องภายในของพม่า ควร

²³⁷ The Nation (15 June 2002): 3A.

²³⁸ Bangkok Post (10 June 2002): 1.

²³⁹ Bangkok Post (19 June 2002): 1.

²⁴⁰ The Nation (17 June 2002): 6A.

ปล่อยให้พม่าแก้ไขกันเอง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็มีความเห็นชอบจากฝ่ายกองทัพ โดยเฉพาะพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เสียทีเดียว เพราะจากการสัมภาษณ์ตลอดระยะเวลาของการเกิดเหตุ ผู้บัญชาการทหารบกจะย้ำอยู่ตลอดเวลาว่าฝ่ายกองทัพมีหน้าที่ในการป้องกันอธิปไตยของชาติ และจำเป็นต้องตอบโต้หากทหารของฝ่ายตรงข้ามยังป็นเข้ามาในเขตไทย ท่าทีของนายกรัฐมนตรีทำให้หลายฝ่ายตั้งข้อกังขาว่ารัฐบาลไทยยอมอ่อนข้อให้กับพมามากเกินไป ซึ่งตามรูปการก็ดูเหมือนจะเป็นเช่นนั้น เพราะฝ่ายทหารได้ถูกลดบทบาทลงอย่างมากในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาวិเวณชายแดน ซึ่งหากการกระทำทั้งหมดเป็นการ “ทดสอบ” ความเป็นเอกภาพของนโยบายไทยต่อพม่าในยุคของรัฐบาลนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ก็จะได้ภาพว่านายกรัฐมนตรีสามารถกำหนดนโยบายได้ค่อนข้างเบ็ดเสร็จ นอกจากนั้นยังสามารถลดบทบาทของฝ่ายกองทัพได้ด้วยวิธีของ “อย่าโอเวอร์รีแอคต์”

อย่างไรก็ตาม แม้จะดูเหมือนว่าจะใช้วิธีประนีประนอมในการแก้ไขปัญหากับพม่า หากแต่ในกรณีที่ต้องเด็ดขาดและแข็งกร้าว นายกรัฐมนตรีก็สามารถทำได้เฉียบขาด โดยเฉพาะต่อกรณีคอลัมน์นิสต์ของหนังสือพิมพ์แสงใหม่ของพม่า ออกมาเขียนบทความจาบจ้วงสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในช่วงเดือนพฤษภาคม นายกรัฐมนตรีก็ได้ส่งสารผ่านการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ไทยฉบับภาษาอังกฤษว่า “บทความต่าง ๆ นั้นมีเนื้อความจาบจ้วงต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และรัฐบาลพม่าต้องทำอะไรสักอย่างอย่างเร่งด่วน”²⁴¹ “รัฐบาลพม่าควรจะทำอะไรสักอย่างเพื่อสนับสนุนความสัมพันธ์อันดีกับไทย พม่าน่าจะรู้ว่าขณะนี้คนไทยกำลังโกรธ”²⁴² ซึ่งหลังจากการให้สัมภาษณ์ไม่นาน ทางฝ่ายพม่าก็เพลามือลง ทั้งนี้เป็นเพราะทราบดีว่าเมื่อถึงจุดที่เปราะบางและอ่อนไหวอันสัมพันธ์กับสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยแล้ว ไม่ว่ารัฐบาลชุดไหนก็จะไม่ยินยอมให้พม่าจาบจ้วงได้เป็นเด็ดขาด

หลังจากที่สถานการณ์บริเวณชายแดนสงบลงบ้าง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศก็ได้ให้สัมภาษณ์ถึงนโยบายของไทยต่อเหตุการณ์ที่ผ่านมาตั้งแต่วันที่ 20 พฤษภาคม ค.ศ. 2002 หากแต่นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย ก็ย้ำว่ารัฐบาลไทยได้ติดต่อกับกระทรวงการต่างประเทศและผู้นำระดับสูงของพม่าตลอดเวลา และมองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเพียงปัญหาระยะสั้น การดำเนินนโยบายต่างประเทศต้องมองระยะยาว และมองว่าภาพรวมระยะยาวในความสัมพันธ์ไทย-พม่ายังไม่กระทบ และแนวทางแก้ไขร่วมกันระหว่างไทยกับพม่าในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ตกลงกันไว้ยังคงอยู่ ดังนั้น ต่อกรณีที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องแก้ไขปัญหาคด้วยความอดกลั้นอย่างคนมีวุฒิภาวะ ไม่กระโดดโลดเต้นไปตามสถานการณ์ หรือเอาชนะคะคานกัน

²⁴¹ Bangkok Post (28 June 2002): 1.

²⁴² The Nation (28 June 2002): 1A.

เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นนโยบายที่เข้มแข็งแต่ไม่แข็งแกร่ง เป็นนโยบายที่มีความอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ²⁴³

และเพื่อเป็นการรับประกันว่านโยบายต่างประเทศต่อพม่าของรัฐบาลไทยจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยไม่มีการแตกแถว ระหว่างกองทัพและรัฐบาลไทยก็ได้มีการเปลี่ยนตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก โดยพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้ถูกย้ายขึ้นไปกินตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด โดยที่ฝ่ายรัฐบาลมองว่า พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในนโยบายแข็งแกร่งต่อรัฐบาลพม่าในฐานะผู้บัญชาการทหารบกก็เท่ากับเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงต่อกองทัพ เมื่อมีนโยบายแข็งแกร่ง การปฏิบัติการในบริเวณชายแดนก็จะแข็งแกร่งตามไปด้วย ซึ่งเป็นแนวทางที่สวนทางกับฝ่ายรัฐบาลที่ต้องการใช้แนวทางประนีประนอมอย่างสูง ดังนั้น จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จะมีการเชื่อมโยงการย้าย พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ไปดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม ค.ศ. 2002 อันเป็นการย้ายนอกฤดูกาล และเปิดทางให้พลเอกสมศักดิ์ อุดมพันธ์ เข้ามาดำรงตำแหน่งแทน โดยที่เป็นที่เข้าใจกันคือผู้ที่ขึ้นมาดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกคนที่นายกรัฐมนตรีนาย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หมายตาเอาไว้ก็คือ พลเอกชัยสิทธิ์ ชินวัตร นั่นเอง ซึ่งในท้ายที่สุดการณ์ก็เป็นไปตามโศ โดยพลเอกชัยสิทธิ์ ชินวัตร ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 2003 ตามความคาดหมาย และโฉมหน้าของนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่านั้นนับแต่บัดนี้ไปก็กลายเป็นเนื้อเดียวกันระหว่างกองทัพไทยและฝ่ายรัฐบาล เท่ากับภารกิจของนายกรัฐมนตรีนาย ทักษิณ ชินวัตร ในการซ่อมสัมพันธ์ภาพระหว่างไทย - พม่า สิ้นสุดลงภายใน 2 ปี และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2003 เป็นต้นไปก็เริ่มเข้าสู่ การกำหนดกรอบนโยบายต่างประเทศต่อพม่าใหม่ที่ควบคุมและกำกับโดยตรงโดยตัวนายกรัฐมนตรีนายทักษิณ

ประเด็นที่น่าสนใจอยู่ที่ว่า นโยบายซ่อมแซมความสัมพันธ์ไทย-พม่าบริเวณชายแดน ด้วยเครื่องมือ 2 ประการ คือ 1) ปรามทหาร ไม่ให้โอเวอร์รีแอกต์ และนำไปสู่การโยกย้ายผู้บัญชาการทหารบก พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ผู้ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อเหตุการณ์ชายแดนช่วงปี ค.ศ. 2001-2002 และ 2) การประกาศยกเลิกนโยบาย “รัฐกันชน” อย่างเด็ดขาดนั้นมีความสมเหตุสมผลมากน้อยประการใด และในความเป็นจริงแล้วจะสามารถทำให้ความสัมพันธ์ไทย-พม่าดีขึ้นจริงหรือไม่ หากจะพิจารณาคำถามนี้ควบคู่ไปกับสถานการณ์ความเป็นจริงของบริเวณชายแดนในช่วงปี ค.ศ. 2001 เป็นต้นมา จะพบว่ามีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพราะชายแดนไทย-พม่าในขณะนี้ได้เปลี่ยนโฉมหน้าไปแล้วอย่างสิ้นเชิง บรรดากองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทยนั้นได้อ่อนกำลังลงมากตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา หลายกลุ่มได้เข้าสู่กระบวนการหยุดยิง (ceasefire) กับรัฐบาลพม่า อาทิเช่น กองกำลังของกลุ่มมอญ กะยาห์ และ

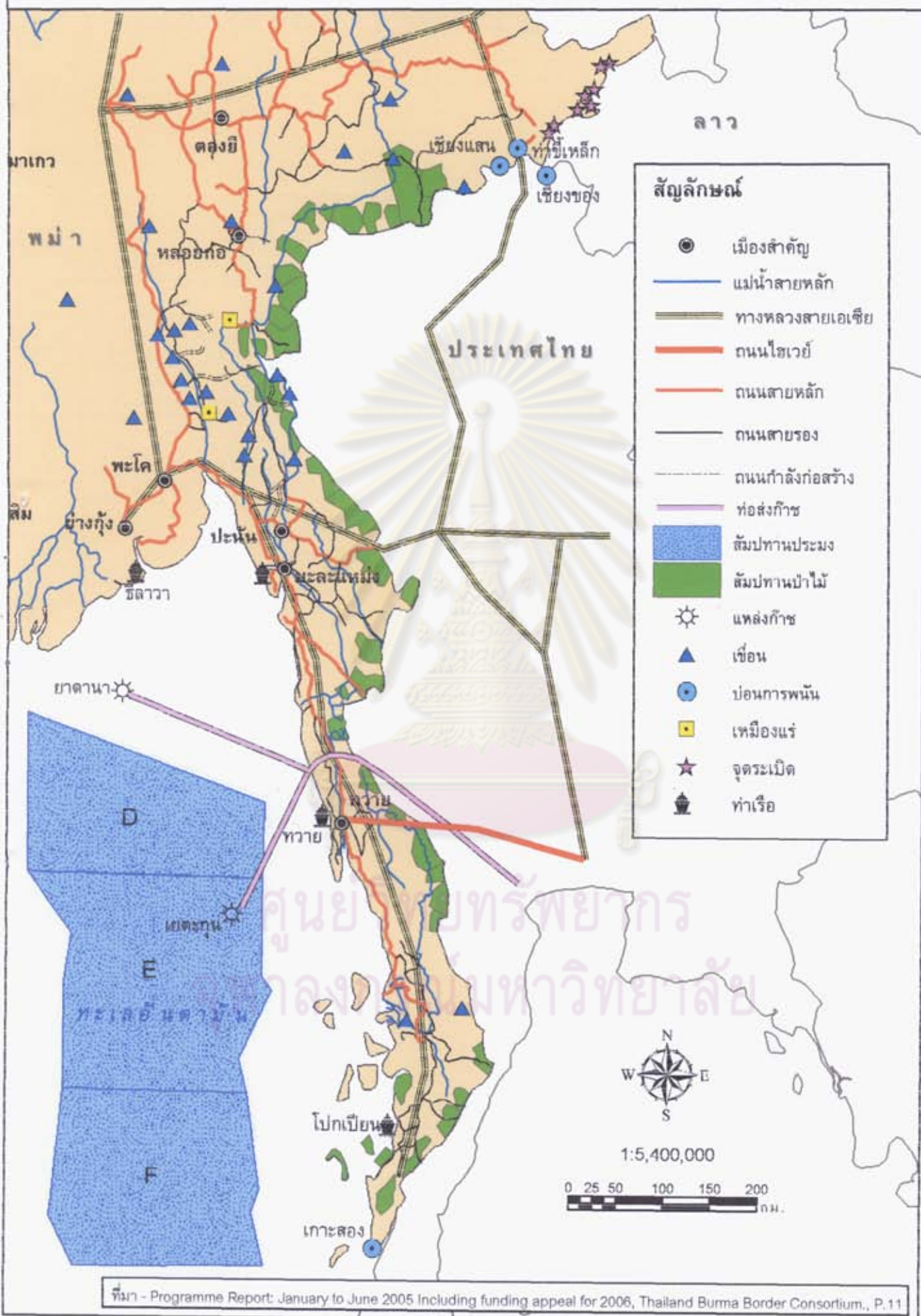
²⁴³ มติชน (30 มิถุนายน 2545): 5.

ไทใหญ่บางกลุ่ม กลุ่มที่ยังคงดำรงอุดมการณ์ในการต่อสู้กับรัฐบาลพม่าได้แก่ กองกำลังกะเหรี่ยง กลุ่ม KNU (The Karen National Union) ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายพล โบ เมียะ หากแต่ KNU ก็อ่อนแรงไปมาก นับตั้งแต่การแตกหักกับกลุ่มกะเหรี่ยงพุทธที่แยกตัวออกไปตั้งกองกำลังใหม่เป็นกลุ่ม DKBA (The Democratic Karen Buddhist Army) และเป็นกลุ่มที่เป็นพันธมิตรกับทหารพม่า กลับมาคอยรังควานกองกำลัง KNU จนท้ายสุด KNU ก็ต้องเข้าสู่กระบวนการเจรจากับทหารพม่า หากแต่ยังไม่ได้ข้อยุติเท่าที่ตนเอง ส่วนกลุ่มไทใหญ่ หรือ SSA (Shan State Army) ซึ่งอยู่ภายใต้การนำของ พันโทยอดศึก อดีตนายทหารคนสำคัญของกองทัพเมืองไต (Muang Tai Army - MTA) ของขุนสำ ก็มีกำลังพลไม่มากนัก และไม่ใช่ว่ากลุ่มที่สามารถทำหายกองทัพอพม่าได้ แม้จะมีความพยายามอยู่ก็ตาม จากการประเมินกำลังทรัพย์ที่จะมาหนุนกองกำลังทั้งด้านอาวุธและสรรพกำลังแล้ว พบว่ามีไม่มากนัก เพราะฐานทรัพยากรที่เคยทำรายได้อย่างมหาศาลให้กับกะเหรี่ยง มอญ คะยาห์ และไทใหญ่ บริเวณชายแดนได้หมดไปแล้ว โดยเฉพาะเส้นทางนำส่งสินค้าไปป้อนตลาดมืดตามบริเวณชายแดนไทย - พม่า เข้าสู่หัวเมืองชั้นในของพม่า นั้นได้ถูกทหารพม่ายึดกินไปหมด อีกทั้งทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นไม้ หรือแร่ธาตุต่าง ๆ ก็มีจำนวนน้อยลง เพราะได้ทำการค้าขายกับนักธุรกิจไทยบริเวณชายแดนมาเป็นเวลาช้านาน

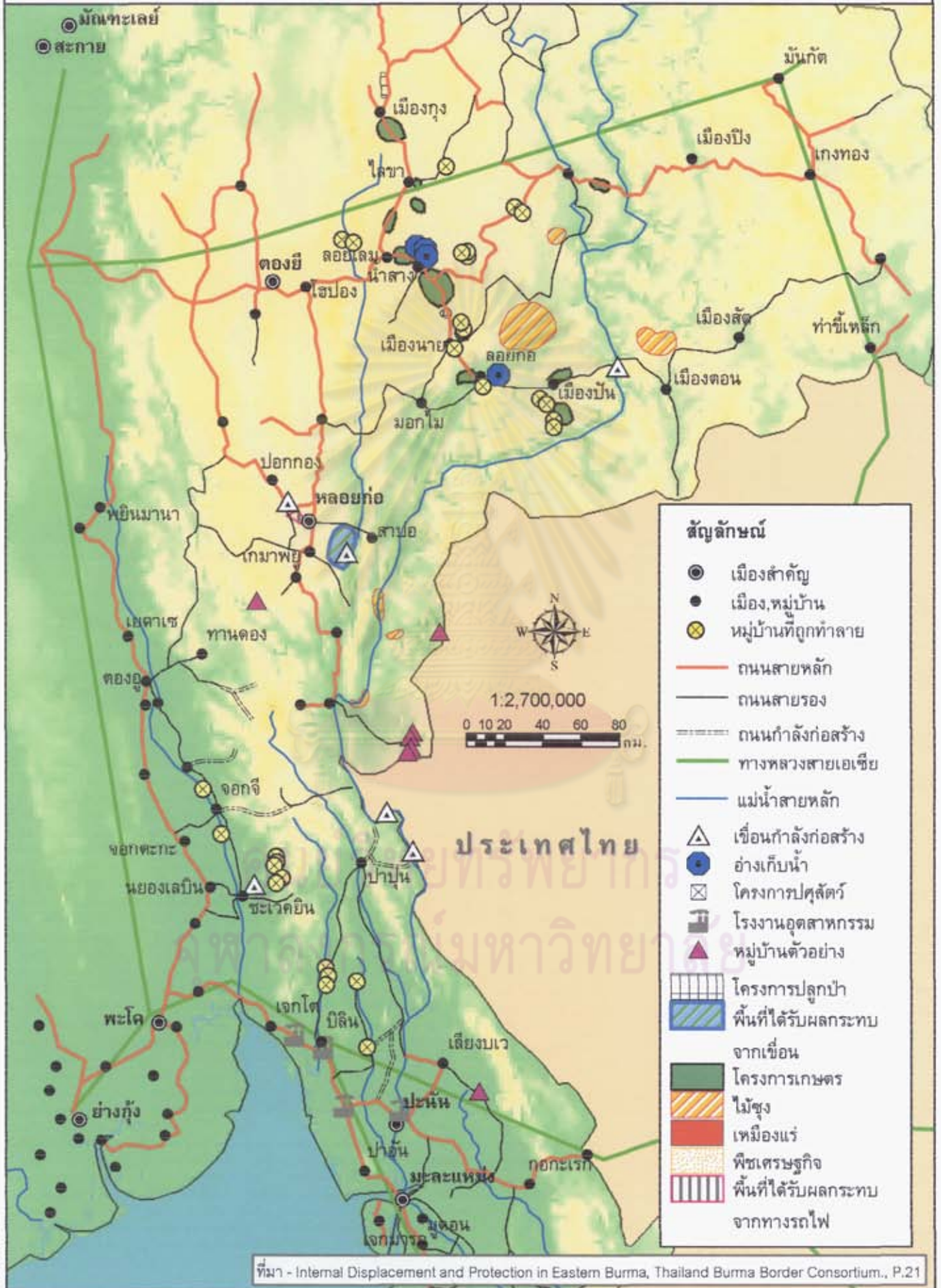
เมื่อฐานทรัพยากรน้อยลง กองกำลังชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ก็ขาดทุนทรัพย์ที่จะพยุงกองกำลังของตนไว้ได้ อีกทั้งมวลชนที่เคยให้การสนับสนุนก็ถูกทหารพม่ากระทำการทารุณกรรม ทำให้หนีเข้ามาอยู่ในเมืองไทยในรูปแบบต่าง ๆ อาทิเช่น ผู้หนีภัยจากการสู้รบที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวจำนวน 9 แห่งในไทย หรือในรูปของแรงงานเถื่อนที่ทำงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กทั่วประเทศไทย นอกจากนั้นทหารพม่าเองก็สามารถยึดฐานที่มั่นสำคัญของกองกำลังชนกลุ่มน้อยไว้ได้เกือบหมดแล้ว สถานภาพของกำลังชนกลุ่มน้อยของพม่าจึงไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะเป็น “รัฐกันชน” หรือแม้แต่ “แนวกันชน” ใ้ไทยได้อีกต่อไป แม้จะมีความพยายามมากก็ตาม การที่กองกำลังเหล่านี้จะกลับมาเข้มแข็งอีกได้ จึงมีประการเดียวคือ การได้รับการสนับสนุนจากต่างชาติ ซึ่งอาจจะเป็นประเทศใดประเทศหนึ่ง กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือหลายกลุ่มจากหลายประเทศที่หวังจะให้กองกำลังชนกลุ่มน้อยเข้มแข็งขึ้นมาเป็นคู่ปรับของทหารพม่าอีกครั้ง หากแต่การประกาศตัวของนายกรัฐมนตรื พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในครั้งนี้จึงเป็นการประกาศตัวต่อทั้งทหารพม่าและกองกำลังชนกลุ่มน้อยว่า ไทยจะล้างมือจากการกึ่งนี้อย่างเด็ดขาด ทำให้กองกำลังชนกลุ่มน้อยเองก็ต้องมีการปรับตัว ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่จะพบว่ากองกำลังกะเหรี่ยง KNU ซึ่งเป็นไม้เบื่อไม้เมากับทหารพม่าก็จำเป็นต้องหยิบยกเรื่องการเจรจาหย่าศึกกับทหารพม่าขึ้นมาพิจารณาจริงจังอีกครั้งในยุคของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

การกำหนดนโยบายของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จึงเท่ากับเป็นการกำหนดนโยบายของคนที่อ่านเกมส้ออก เพราะการต่อสู้ด้วยกำลังทหารไม่ใช่หนทางต่อสู้ในอนาคตของกองกำลังชนกลุ่มน้อย หากยังคงดึงดันที่จะต่อสู้ไปก็มิแต่จะเสียเลือดเนื้อและทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากร

โครงการพัฒนาในบริเวณชายแดนระหว่าง ค.ศ. 1988 - 2005

แผนที่แสดงโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ชาวบ้านถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และถูกย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย ระหว่าง ค.ศ. 2004 - 2005

Waysehret T.

มนุษย์ที่มีค่าหรือทรัพยากรธรรมชาติที่จำต้องร่ายในราคาถูก โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์ที่ฝ่ายกองกำลังต้องเสียไปจากการสู้รบ หรือสภาพสังคมที่ถูกทำลายด้วยการทำสงคราม นับว่าเป็นการสูญเสียที่มีมหาศาล หนทางที่ดีที่สุดคือหาทางหยุดยั้งและทำการพัฒนาทั้งคนและทั้งชุมชน เพื่อหันกลับไปเรียกร้องความชอบธรรมจากรัฐบาลพม่าด้วยวิถีทางการเจรจาต่อรองมากกว่าการสู้รบ หากรัฐบาลไทยจะหยุดยั้งอยู่ที่การประกาศล้างมือกองกำลังชนกลุ่มน้อย โดยไม่มีกระบวนการตั้งรับหรือให้การสนับสนุนก็ดูจะเป็นการกระทำของคนใจจืดใจดำ เพราะเคยมีความสัมพันธ์กันมาแม้ว่าจะไม่เป็นทางการก็ตาม

หากแต่รัฐบาลนี้ก็มีเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ชายแดน ซึ่งเป็นถิ่นฐานที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ด้วยเช่นกัน มีการพัฒนาโครงการต่าง ๆ อาทิเช่น โครงการพัฒนาเมืองแฝด ซึ่งจะเป็นการพัฒนาเมืองชายแดนของไทยกับพม่าคู่กันไป อาทิเช่น แม่สาย-ท่าขี้เหล็ก แม่สอด-เมียวดี พญาทองสุข-ด่านเจดีย์สามองค์ เป็นต้น นอกจากจะมีการพัฒนาเมืองใหญ่แล้ว ก็มีการริเริ่มที่จะหีบห่มบ้านบริเวณชายแดนมาพัฒนาควบคู่กันไปอีกด้วย นโยบายใหม่นี้สอดคล้องกับแนวคิด “เอื้ออาทร” ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งหากจะพิจารณาดูในมุมกว้างก็ไม่มีอะไรเสียหาย ประเด็นสำคัญไม่ได้อยู่ที่นโยบาย หากไปติดอยู่ที่ว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับรัฐบาลพม่าและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยได้หรือไม่ เพราะหากรัฐบาลพม่ายังไม่เลิกหวาดระแวงว่าไทยจะแทรกแซงการเมืองภายในที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยแล้วไซ้ และในเวลาเดียวกัน หากฝ่ายกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยมองว่าไทยไม่จริงใจ และหันไปเข้ากับพม่าแล้วไซ้ อภิมหาโครงการที่ไทยอาสาเข้าพัฒนาชายแดนไทย-พม่า ก็จะไม่ประสบความสำเร็จแต่อย่างใด

5.5.3 การสานสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลพม่า : แนวโน้มใหม่ในนโยบายไทยต่อพม่า

หลังวันหลงของการสู้รบและความตึงเครียดบริเวณชายแดนก็เข้าสู่การเชื่อมสัมพันธ์กับพม่าอย่างเอาจริงเอาจัง รัฐบาลชุดนี้มีการติดต่อกับรัฐบาลพม่าอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะตัวนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เดินทางไปเยือนพม่ามากกว่านายกรัฐมนตรีในอดีต มีการต่อสายโทรศัพท์พูดคุยกันระหว่างนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต่างประเทศกับผู้นำพม่าหลายโอกาส นอกจากนี้ยังมีการจัดประชุมร่วมกันหลายครั้ง มีข้อตกลงมากมายอันเป็นนิมิตหมายอันดีของความร่วมมือระหว่างไทยกับพม่า โดยเฉพาะในประเด็นที่เป็นปัญหาสำหรับไทย อาทิเช่น สถานการณ์บริเวณชายแดน ปัญหาเรื่องยาเสพติด และปัญหาแรงงานผิดกฎหมายและผู้หนีภัยจากการสู้รบ และเพื่อเป็นการตอกย้ำความสำคัญของการสื่อสารอย่างใกล้ชิด พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และ นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ก็เดินทางไปเยือนพม่าอย่างไม่เป็นทางการอีกครั้งในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2003

จากการให้สัมภาษณ์ของนายกรัฐมนตรี พอประมวลได้ว่าประสบความสำเร็จในการเจรจากับผู้นำรัฐบาลพม่าในระดับที่น่าพอใจ โดยนายกรัฐมนตรีได้พบปะและเจรจากับพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วย ประธาน SPDC พลเอกชิน ชุ้นค์ เลขานุการอันดับ 1 (ตำแหน่งในขณะนั้น) นายอู วิน อ่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของพม่า และนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย และได้พูดคุยกัน 3 ประเด็นหลักด้วยกัน ดังนี้คือ 1) ความร่วมมือที่เกี่ยวกับชายแดน 2) เรื่องเศรษฐกิจในภาพรวม 3) เรื่องนานาชาติ²⁴⁴

1. ความร่วมมือบริเวณชายแดนนั้นครอบคลุมถึง 3 เรื่องด้วยกัน คือ ความไม่สงบเพราะการสู้รบ เรื่องยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง หากชายแดนสงบจะทำให้การแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติดทำได้ง่ายขึ้น เพราะตราบดีที่ยังมีการสู้รบก็จะมีเรื่องการค้ายาเสพติดเพื่อหาเงินมาทำการสู้รบ นอกจากนี้ยังได้ปรึกษาหารือถึงเรื่องการพัฒนาเขตชายแดนเพื่อให้เกิดการจ้างงาน เพื่อทำให้การลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายและการค้ายาเสพติดไม่มีความจำเป็น โดยใช้เฉพาะยาเสพติดโดยเฉพาะแอมเฟตามีนและเฮโรอีน โดยฝ่ายพม่าจะให้ความร่วมมืออย่างดีและเต็มที่ จะมีความร่วมมือกันอีกหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชทดแทนหลายชนิดแทนการปลูกพืชเสพติด ส่วนการกวาดล้างพื้นที่ปลูกพืชเสพติด ไทยได้ส่งภาพถ่ายดาวเทียมให้กับพม่าเป็นระยะ ซึ่งพม่าเองก็พอใจและรู้สึกขอบคุณรัฐบาลไทย

นายกรัฐมนตรีระบุว่าความสำเร็จเรื่องยาเสพติดค่อนข้างจะเจาะลึกถึงกระบวนการ วิธีการ และแนวทาง โดยตัวนายกรัฐมนตรีและพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วย เป็นผู้มองและติดตามการทำงานให้สำเร็จตลอดเวลาและอย่างใกล้ชิด ซึ่งคาดว่าปัญหายาเสพติดต่อไปจะดีขึ้นมาก เมื่อไทยและพม่าร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยเอาข้อมูลของทั้งสองฝ่ายมาวางบนโต๊ะและพูดคุยกัน ร่วมกันแก้ปัญหา แต่บางเรื่องที่เป็นเรื่องภายในต้องใช้เวลาในการแก้ไข แต่ในอนาคตมองแล้วว่าการแก้ไขปัญหาก็ได้ผลมาก

2. ประเด็นที่สองว่าด้วยเศรษฐกิจในภาพรวม นายกรัฐมนตรีได้คุยกับผู้นำพม่าในเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างถนนเชื่อมไปอินเดีย และบังคลาเทศ การเชื่อมทางรถไฟของไทยและพม่า ด้านเจดีย์สามองค์ ที่จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นโครงการที่พม่าขอมา ก็จะได้มีการศึกษาในรายละเอียดซึ่งจะได้ครอบคลุมไปถึงเรื่องการเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวของสองประเทศ โดยจะจัดให้ฝ่ายผู้ว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้พูดคุยปรึกษาหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวของพม่า ซึ่งจะรวมถึงเรื่องการค้าแบบหักบัญชีด้วย

3. ประเด็นที่สามว่าด้วยภาพลักษณ์ของพม่าอันสัมพันธ์กับกรอบการเมืองระดับนานาชาติ ทั้งไทยและพม่าจะมีความร่วมมือในการปรับภาพลักษณ์ด้านการเมืองของพม่า โดยทำให้เกิดการปรองดองแห่งชาติ ในประเด็นนี้ นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ พลเอกธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ

²⁴⁴ มติชน (11 กุมภาพันธ์ 2546): 2.

อยุธยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (ตำแหน่งในขณะนั้น) ไปพูดคุยกับพม่าในเรื่องแนวทางการเจรจาหารหว่างรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อย และความร่วมมือด้านสังคมของกลุ่มต่างๆ ในประเทศพม่า เพื่อให้มีการแก้ปัญหาของประชาชนร่วมกัน เกิดกิจกรรมร่วมกัน โดยไทยตั้งเป้าหมายว่าจะเดินหน้าเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือพม่า ซึ่งประเด็นปัญหาที่จะได้ทำงานร่วมกันจะครอบคลุมถึงเรื่องการปราบปรามยาเสพติด การแพทย์และสาธารณสุข และการค้า โดยจะจัดให้เจ้าหน้าที่จากกระทรวงที่เกี่ยวข้องเข้าไปประสานงานกับพม่า ทั้งนี้โดยตั้งความหวังว่าหากพม่าสามารถแก้ภาพลักษณ์ของคนให้ดีขึ้นได้จะทำให้นานาชาติเกิดการยอมรับ การท่องเที่ยว การลงทุน และการค้าก็จะเกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้ปัญหาความยากจนอันเป็นสาเหตุให้คนพม่าเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเบาบางลง และปัญหายาเสพติดก็จะเบาบางลงด้วยเช่นกัน

ส่วนแนวทางในการสานสัมพันธ์กับพม่าจะใช้การเจรจาในทุกระดับตั้งแต่ระดับนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้ากระทรวง และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน ซึ่งการเจรจาดังกล่าวประสานงานจะทำอย่างสม่ำเสมอและมีสายด่วนที่จะติดต่อกันได้ทันทีที่เกิดปัญหา โดยเฉพาะปัญหาเร่งด่วน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด และปัญหาแรงงานผิดกฎหมายจากพม่าที่นั่น รัฐบาลไทยมีแนวทางที่จะใช้การสร้างงานในประเทศพม่า และพม่ายินดีรับแรงงานพม่ากลับโดยไทยจะเป็นฝ่ายสนับสนุนให้พม่าผลิตสินค้าที่ไทยต้องซื้อจากต่างประเทศ โดยไทยจะเป็นผู้วางระบบการผลิต อาทิเช่น เรื่องปศุสัตว์ และการปลูกถั่วเหลือง เป็นต้น โดยไทยจะเป็นผู้รับซื้อสินค้า แรงงานพม่าที่กลับประเทศก็จะมีการทำงานทำ พร้อมกันนี้ นายกรัฐมนตรีได้เน้นย้ำว่า โครงการความร่วมมือระหว่างไทย-พม่าในกรอบความร่วมมือใหม่นี้จะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดระหว่างตัว พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เอง กับพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วย²⁴

โดยสรุปก็คือในช่วงปีที่ 3 ของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้วางกรอบไว้แล้วว่า จะสร้างความสัมพันธ์กับพม่าในรูปแบบใด และด้วยวิธีการใด ซึ่งพอสรุปได้เป็นกรอบกว้าง ๆ ดังนี้คือ

1. การซ่อมแซมและแก้ไขปัญหาที่เป็นปัญหาเร่งด่วนและเรื้อรัง 2 ปัญหา คือ ความตึงเครียดระหว่างทหารไทยและทหารพม่าบริเวณชายแดนไทย อันสัมพันธ์กับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย และปัญหายาเสพติด โดยมีแนวทางใช้การเจรจาอย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลพม่าในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และไทยจะใช้แนวทางทางเศรษฐกิจเข้าไปแก้ไขปัญหาก็กับพม่า โดยฝ่ายไทยจะเข้าไปสร้างงานในพม่าเพื่อให้เกิดการสร้างงาน พร้อมกันนั้นก็ยังมีแนวทางรับซื้อสินค้าที่ผลิตจากโครงการความร่วมมือนี้ ในส่วนของยาเสพติด รัฐบาลไทยจะให้ความช่วยเหลือด้านสังคม และอาชีพแก่ประชากรของพม่าที่ยังต้องพึ่งพาการปลูกฝิ่น โดยจะแนะนำอาชีพใหม่และการเกษตร

²⁴ ผู้จัดการรายวัน (11 กุมภาพันธ์ 2546): 2.

แผนใหม่เพื่อเป็นทางเลือกให้กับประชากร โดยไทยจะเป็นฝ่ายรับซื้อและช่วยทำการตลาดให้กับประชากรพม่าในเขตที่มีการค้ายาเสพติดหนาแน่น

2. การดึงพม่าไปร่วมกับกิจกรรมในระดับอนุภูมิภาค โดยเฉพาะไทยกับพม่าจะมีความร่วมมือกันในระดับทวิภาคีเท่านั้น หากแต่พม่าจะเข้าไปอยู่ในโครงการระดับอนุภูมิภาคที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ อาทิเช่น การเชื่อมโยงพม่าเข้ากับอินเดีย และบังกลาเทศ ด้วยการสร้างถนนเชื่อมต่อถึงกัน อันจะโยงใยไปสู่การสร้างแหล่งท่องเที่ยวถึงกัน ตลอดจนการค้าการลงทุนร่วมกันในอนาคต โดยสรุปก็คือการเปิดโอกาสให้พม่าเข้าไปสัมพันธ์กับนานาชาติประเทศในภูมิภาคมากขึ้น โดยมีไทยเป็นแกนกลางและตัวประสานงาน

3. ความพยายามในการแก้ไขภาพลักษณ์ของพม่า ทั้งด้านการเมืองและยาเสพติด โดยเฉพาะด้านการเมือง มีแนวทางที่จะช่วยสนับสนุนการปรองดองแห่งชาติระหว่างรัฐบาลพม่าและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย

โดยทั้งสามกรอบนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ของไทยที่เคยได้วางกรอบในความสัมพันธ์ไทย-พม่าแต่อย่างใด แท้ที่จริงแล้วเป็นการสืบสานประเด็นเก่าที่เป็นปัญหาเรื้อรังระหว่างไทยกับพม่ามาโดยตลอด จุดที่แตกต่างคือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ใช้การเผชิญหน้ากับปัญหาโดยตรงไปตรงมา และเข้าถึงประเด็นด้วยตนเองแทนการผ่านเรื่องตามสายงาน ไม่ว่าจะเป็ตามสายงานพลเรือนโดยกระทรวงการต่างประเทศ หรือฝ่ายทหารผ่านผู้บัญชาการทหารบก และผู้บัญชาการทหารสูงสุด วิธีการนี้มีจุดเด่นอยู่ที่การรับรู้ปัญหาและข้อมูลที่รวดเร็วและตรงประเด็นที่สุด ความสามารถในการตอบรับหรือตอบปฏิเสธกับผู้นำพม่าได้อย่างตรงไปตรงมาและเฉียบพลันทันต่อเหตุการณ์อย่างไ้ก็ตามจุดอ่อนของวิธีการนี้อยู่ที่ข้อมูล และรายละเอียดของแต่ละปัญหาอันมีที่มาที่ไปที่ซับซ้อน เพราะหากข้อมูลของแต่ละประเด็นไม่ได้รับการศึกษาอย่างรอบด้านและอย่างรอบคอบ ก็อาจจะนำไปสู่ทางตันได้เช่นกัน ยกตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ เรื่องการแก้ไขปัญหายาชายแดนอันสัมพันธ์กับปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย และปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาที่ผูกโยงสัมพันธ์กับปัญหาการเมืองและความมั่นคงแห่งชาติ หากใช่เป็นปัญหาเฉพาะเศรษฐกิจและสังคมอย่างใด ๆ แต่อย่างไร ความพยายามแก้ไขปัญหายาชายแดนนี้จึงไม่อาจแก้ไขได้ด้วยวิธีการทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว หากต้องกระทำไปบนความเข้าใจข้อจำกัดของรัฐบาลทหารพม่าด้วย ในลักษณะเช่นนี้ การตัดสินใจผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีข้อมูลพร้อมสรรพ จะทำได้รอบคอบกว่าการมอบอำนาจให้บุคคลเพียงคนเดียวเป็นผู้ตัดสินใจ

กิจกรรมที่สร้างอย่างเป็นรูปธรรม ภายหลังที่ได้ประกาศนโยบายเลือกสรรประเด็นและวางกรอบแนวคิดการดำเนินงานแล้ว พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ก็ได้ประกาศรูปธรรมของความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างเป็นทางการ คือ “ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี - เจ้าพระยา -

แม่โขง (ACMECS : Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy)²⁴⁶ ซึ่ง
เป็นโครงการที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2003 ปัจจุบันมีสมาชิก 5 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา
ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม (เป็นสมาชิกล่าสุดเมื่อ 10 พฤษภาคม 2004) โดยมีวัตถุประสงค์
หลัก ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจให้เติบโต
มากขึ้นตามแนวชายแดน สร้างงานสร้างรายได้ให้ประชาชนมีงานทำในประเทศของตน และลด
ความแตกต่างของรายได้ในระหว่างประเทศสมาชิก

2. เพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรมเกษตร และการผลิตไปยัง
บริเวณที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ

3. เพื่อส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่งคั่งร่วมกันสำหรับทุกฝ่ายในลักษณะที่
ยั่งยืน

ACMECS มีโครงการร่วม 46 โครงการ โครงการทวิภาคี 224 โครงการ ภายใต้ความ
ร่วมมือ 5 สาขา คือ

1. การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน (ประเทศผู้ประสานงาน - ไทย)
2. เกษตรและอุตสาหกรรม (ประเทศผู้ประสานงาน - พม่า)
3. การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม (ประเทศผู้ประสานงาน - ลาว)
4. การท่องเที่ยว (ประเทศผู้ประสานงาน - กัมพูชา)
5. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ประเทศผู้ประสานงาน - เวียดนาม)

เฉพาะที่เป็นโครงการสัมพันธ์กับประเทศพม่ามีประมาณ 58 โครงการ ซึ่งมีทั้งโครงการ
ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โครงการทั้งหมดครอบคลุมทั้งด้านการค้า การลงทุน
โครงการพัฒนาเมืองพี่เมืองน้อง (Sister Cities)²⁴⁷ การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
การเกษตร อุตสาหกรรม โครงการช่วยการเชื่อมโยงการคมนาคม และการส่งเสริมความร่วมมือด้าน
พลังงาน เป็นต้น

โครงการ ACMECS นี้ถือได้ว่าเป็นประติมากรรมชิ้นใหญ่ที่รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชิน
วัตร ได้คิดขึ้นมา โดยสามารถครอบคลุมนโยบายต่างประเทศที่ได้แถลงต่อรัฐบาลไว้ได้ทุกข้อ
และหากประสบความสำเร็จในการสร้างก็จะถือได้ว่าเป็นผลงานชิ้นเอกภายใต้การดำเนินนโยบาย
ต่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านเลขที่เดียว และรัฐบาลนี้ก็ถือเป็นภารกิจสำคัญในการที่จะ

²⁴⁶ โครงการความร่วมมือนี้เป็นผลพวงของปฏิญญาพูกาน (Pagan Declaration) ซึ่งนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้ประชุม
ร่วมกับผู้นำประเทศลาว กัมพูชา และพม่าที่เมืองพูกาน ประเทศพม่า เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2003 และได้พัฒนาโครงการ
ความร่วมมือระหว่างไทย พม่า ลาว และกัมพูชา ขึ้นมาโดยใช้ชื่อว่า ECS (Economic Cooperation Strategy) และต่อมาได้เปลี่ยน
ชื่อเป็น ACMECS พร้อมทั้งรวมเวียดนามเข้ามาเป็นสมาชิกด้วย

²⁴⁷ โครงการพัฒนาเมืองแฝด เช่น เมียวดี (พม่า) กับ แม่สอด ของไทย เป็นต้น ซึ่งมีทั้งหมด 10 เมืองคู่ด้วยกัน ผู้สนใจดูรายละเอียด
ได้ใน <http://www.mfa.go.th>

ขับเคลื่อนโครงการทั้ง 58 โครงการ ให้เคลื่อนที่ไปข้างหน้า โดยพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วย ได้ให้คำมั่นไว้กับ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ว่าจะคอยควบคุมกำกับดูแลให้ความร่วมมือระหว่างไทยกับพม่าเป็นไปด้วยดี หากแต่ปัจจัยที่จะให้โครงการทั้งหมดประสบความสำเร็จหรือเดินทางไปด้วยดีไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยจากฝ่ายไทยแต่อย่างเดียว หากแต่ขึ้นต่อกับปัจจัยสำคัญคือความร่วมมือจากฝ่ายรัฐบาลทหารพม่าที่จะยินยอมให้ฝ่ายไทยเข้าไปดำเนินการได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นถึงแม้ว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จะสยบการเคลื่อนไหวของกองทัพไทย และมอบภาระหลักให้กระทรวงการต่างประเทศจนถึงกับยอมแตกหักกับกองทัพ²⁴⁴ การจัดหา “เจ้าภาพ” หรือมอบหมายภารกิจให้รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงเข้าไปกำกับดูแลกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง การมอบหมายให้นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย เดินทางไปพบปะกับผู้นำพม่าอย่างสม่ำเสมอ และแม้แต่การกระโดดลงมากำกับดูแลกิจการทั้งปวงโดยตรงของตัวนายกรัฐมนตรีเองก็ตาม ปัจจัยเหล่านี้มิใช่ปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จดังที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เข้าใจ ปัจจัยหลักอยู่ที่ว่าโครงการแต่ละโครงการนั้นจะไปกระทบความมั่นคงแห่งชาติตามความคิดของผู้นำทหารพม่ามากน้อยเพียงใด หากโครงการใดไม่กระทบความมั่นคง หากแต่ไปเสริมความมั่นคง โครงการนั้นก็จะผ่านไปได้อย่างชุลมุน ยกตัวอย่างเช่น การยกเลิก “รัฐกันชน” เป็นการช่วยรัฐบาลพม่าให้คลายกังวลว่า กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยจะไม่หวนกลับไปเป็นปรปักษ์กับรัฐบาลพม่า ดังนั้นรัฐบาลพม่าย่อมต้องพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อรัฐบาลไทยช่วยประสานงานกับกองกำลังกะเหรี่ยง KNU ให้เข้าสู่กระบวนการเจรจากับรัฐบาลพม่า และหากกิจกรรมนี้ประสบความสำเร็จในระดับที่รัฐบาลพม่าพอใจ โครงการ Sister Cities ระหว่างเมียวดี-แม่สอด ทวาย-กาญจนบุรี มะริด-ภูเก็ต หรือพญาตองซู-ด่านเจดีย์สามองค์ ก็จะได้รับพิจารณาให้ดำเนินการได้เป็นอันดับต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ในเขตพม่าที่กล่าวมาล้วนเมืองอิทธิพลของ KNU พาดผ่าน หากไม่สามารถสยบกองกำลัง KNU ได้จนมีหลักประกันว่าจะไม่หวนไปก่อความวุ่นวายทางการทหารให้กับพม่าอีก ผู้นำทหารพม่าที่อย่างงี้ก็จะเปิดไฟเขียวให้กับรัฐบาลไทย ตลอดจนไปจนถึงโครงการเชื่อมเส้นทางคมนาคมทั้ง 3 เส้น คือ 1) แม่สอด-เมียวดี-กอกาเรค-ท่าดอน-ย่างกุ้ง 2) แม่สอด-เมียวดี-เชิงเขาตะนาวศรี 3) ช้างเขาตะนาวศรี-กอกาเรค-ผาอัน-ท่าดอน ทั้งสามทางซึ่งผ่านเขตอิทธิพลของกองกำลังกะเหรี่ยง KNU ก็พลอยจะสำเร็จตามไปด้วยเช่นกัน

หากจะพิจารณาในรายละเอียดของนโยบายต่างประเทศของไทยภายใต้การนำของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จะพบว่า มี นวัตกรรมใหม่เกิดขึ้นหลายโครงการ โดยเฉพาะในบริเวณชายแดนโครงการเหล่านี้ล้วนเป็นโครงการที่มุ่งจะพัฒนาบริเวณชายแดน และยกระดับพื้นที่ที่ล้าหลังและขาดการพัฒนาขึ้นมาเป็นพื้นที่ที่จะเปิดโอกาสให้กับชุมชนต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนอย่างไรก็ตาม ข้อแม้อยู่ที่การเคลียร์พื้นที่ในบริเวณชายแดนให้ปลอดจากการสู้รบระหว่างรัฐบาลทหารพม่ากับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ เสียก่อน เจ็อน ไชยสุดท้ายนี้เป็น

²⁴⁴ กรณีย้าย พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ไปเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดก่อนฤดูกาลโยกย้าย และการปรามทหารไม่ให้ “โอเวอร์รีแอคต์”

เงื่อนไขสำคัญของรัฐบาลพม่าที่เรียกร้อมมาโดยตลอด การปรับเปลี่ยนนโยบายต่อพม่าของไทย
ประการแรก คือ การตัดสินใจยกเลิก “แนวกันชน” นั้นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

ข้อสรุปและบทวิเคราะห์

ความนำ

ปัญหาที่ใหญ่สำหรับพม่าคือปัญหาความเป็นเอกภาพของรัฐ ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่มีอยู่ นับตั้งแต่พม่ายังเป็นอาณานิคมของอังกฤษ จนกระทั่งพม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1948 และยังคงสืบสานดำรงความเป็นปัญหาสำคัญมาจวบจนกระทั่งทุกวันนี้ Chao Tzang Yawngwe นักต่อสู้คนสำคัญของไทใหญ่ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งของพม่าระบุว่า ในบรรดาปัญหาทั้งหมดของพม่าในปัจจุบัน ไม่ว่าจะปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาความชอบธรรมของรัฐบาลทหาร หรือปัญหาสังคมที่รุมเร้าประเทศ ปัญหาความเป็นเอกภาพอันสัมพันธ์กับปัญหาทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด และใหญ่ที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะหนทางในการแก้ปัญหานั้นมีน้อยมาก นอกเสียจากว่าจะมีการสถาปนาสันติภาพภายในประเทศเสียก่อน และนำมาซึ่งการเจรจาของทุก ๆ ฝ่ายภายในประเทศ เพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน⁴⁹ วิธีเช่นนี้จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาที่ยิ่งใหญ่เช่นนี้ได้

รัฐบาลพม่า หรือ สภาสันติภาพเพื่อการพัฒนาแห่งรัฐ (the State Peace and Development Council – SPDC) ซึ่งสถาปนาตนเองเป็นรัฐบาลใหม่ของพม่าในปี ค.ศ. 1988 โดยเริ่มต้นจากชื่อ สภาฟื้นฟูกฎระเบียบแห่งรัฐ (the State Law and Order Restoration Council – SLORC) กลับมีความเห็นแตกต่างไปจากเจ้าช้าง (Chao Tzang) โดย SPDC เชื่อมั่นว่า หนทางที่จะทำให้ประเทศชาติเป็นเอกภาพนั้นก็ด้วยการทำลายล้างกลุ่ม “กบฏ” หรือ กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยให้หมดไป จะด้วยวิธีการทางทหารโดยใช้วิธีการปราบปรามอย่างรุนแรงจนฝ่ายกองกำลังยอมแพ้และสลายตัวไปในที่สุด หรือไม่ก็ด้วยวิธีการเจรจา (dialogue) ให้มีการสงบศึกและหยุดยิง (ceasefire) ซึ่งรัฐบาลพม่า คือ SPDC ก็ได้กระทำทั้งสองประการ และอาจนับว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เพราะนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา รัฐบาลก็ประสบความสำเร็จในการเจรจาให้ฝ่ายกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยยอมเจรจาและเข้าสู่กระบวนการหยุดยิง (ceasefire) กับรัฐบาลได้เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มที่มีศักยภาพในการรบค่อนข้างสูง อาทิ กองกำลังของกลุ่มคะฉิ่น (the Kachin Independent Army – KIA) กองกำลังของกลุ่มไทใหญ่หลายกลุ่ม อาทิ กลุ่ม Shan State National Army กลุ่ม Palaung State Liberation Army กลุ่ม Shan State Army (North) กลุ่ม Maung Tai Army (MTA) ภายใต้การนำของนายส่วยจิ้น (Swe Kyin) ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว แต่ได้ทำข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าในปี ค.ศ. 1995 นอกจากนั้นยังมีกลุ่ม

⁴⁹ Chao Tzang Yawngwe, *The Burman Military : Holding the Country together?*, in *Independent Burma at Forty Years : Six Assessment* (Ithaca, Southeast Asia Program, Cornell University, 1989, pp. 81-82.

ของคะยาห์ หรือ คะเรนนี่ ได้แก่ กองกำลัง Karenni National Progressive Party (KNPP) ซึ่งเจรจาสันติภาพกับรัฐบาลพม่าในปี ค.ศ. 1995 เป็นต้น²⁵⁰ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีหลายกลุ่มที่ยอมเจรจาด้วย หากแต่ก็มีบางกลุ่มที่ยังคงยืนหยัดต่อสู้กับรัฐบาลพม่าต่อไป อาทิ กลุ่มสหภาพแห่งชาติคะเหรียง (the Karen National Union – KNU) เป็นต้น ที่ยังคงยืนหยัดต่อสู้กับรัฐบาลพม่าต่อไป

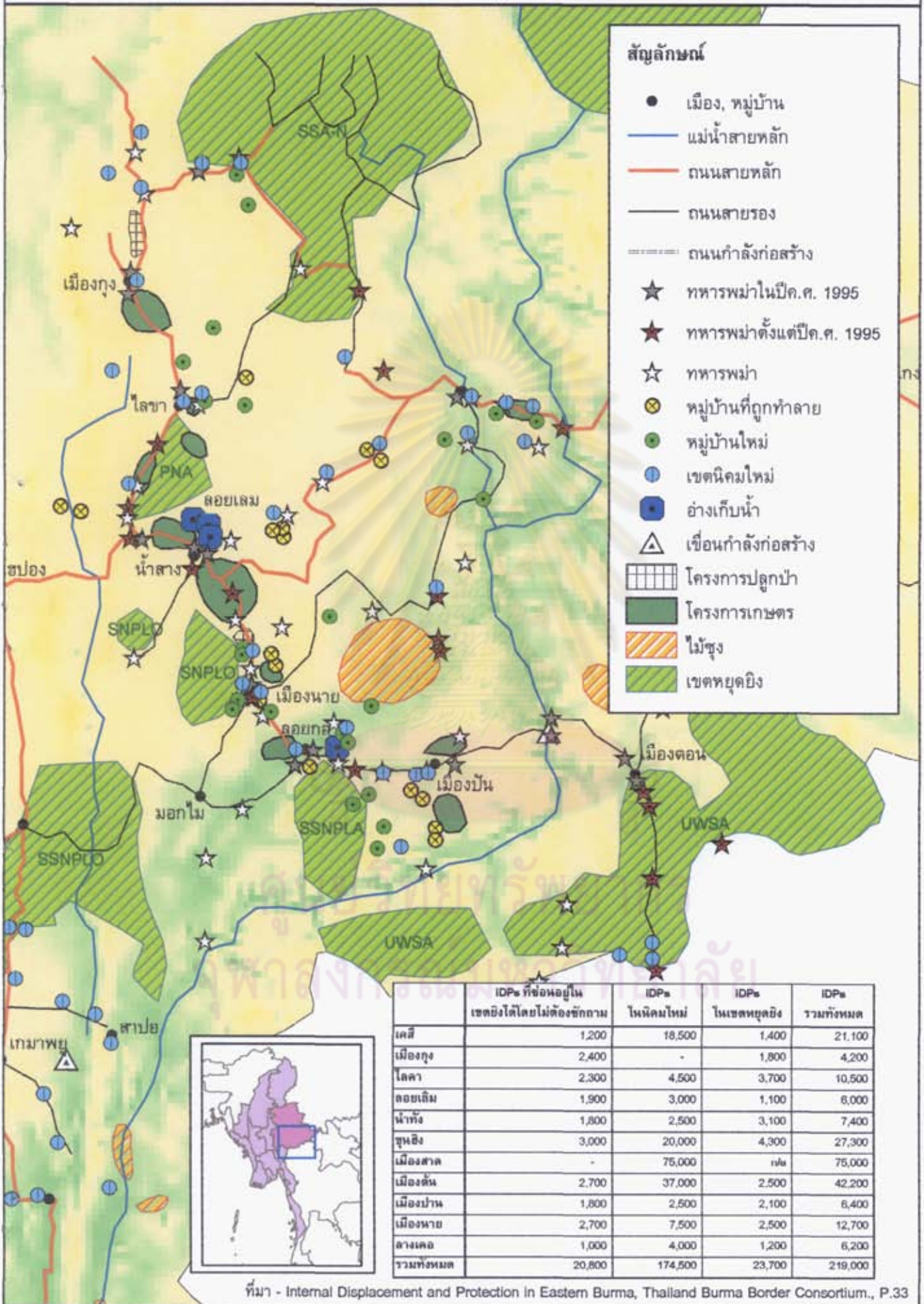
อย่างไรก็ตามในกระบวนการของการสลายกลุ่มการเมืองและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยนั้น รัฐบาลพม่าได้อาศัยยุทธวิธีหลายประการในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ และหนึ่งในยุทธศาสตร์นั้นก็คือ การอาศัยรัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านในการหว่านล้อม และ/หรือกดดันให้กลุ่มการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยยอมจำนนและเข้าสู่กระบวนการเจรจากับรัฐบาลพม่าในที่สุด ดังตัวอย่างที่ปรากฏในความสัมพันธ์ระหว่างจีน – พม่า อินเดีย – พม่า และไทย – พม่า ซึ่งได้กล่าวในรายละเอียดไปในแต่ละบทแล้วนั้น ซึ่งหากจะสรุปเนื้อความสำคัญของการดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาการเมืองภายใน โดยเฉพาะในส่วนที่สัมพันธ์กับกลุ่มการเมืองและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย จะเห็นว่ารัฐบาลพม่าประสบความสำเร็จในการสลายกลุ่มการเมืองและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย และสามารถชักจูงให้กลุ่มเหล่านี้หันมาเจรจากับรัฐบาลพม่าได้ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม การสลายกลุ่มการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ตามบริเวณชายแดนโดยอาศัยความร่วมมือจากจีน อินเดีย และไทยนั้น ไม่อาจกล่าวได้ว่า จะเป็นวิธีการอันสำคัญที่จะนำพาความเป็นเอกภาพมาสู่พม่าได้อย่างแท้จริง เพราะปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา อาจเรียกได้ว่าเป็นเพียงการสงบศึก หรือยุติการสู้รบชั่วคราวเท่านั้น หากแต่ยังไม่ได้มีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอันมีรากเหง้ามาจากปัญหาความเท่าเทียมทางการเมืองที่แท้จริงแต่ประการใด ดังนั้น แม้ว่ากองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มจะเข้าสู่กระบวนการสงบศึกกับรัฐบาลพม่าไปแล้ว หากแต่กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ก็ยังคงกองกำลังติดอาวุธของคนเอาไว้ และยังคงมีอิทธิพลเหนือชุมชนและพื้นที่ของตนอยู่ และยังไม่ได้ยอมรับอำนาจการปกครองของรัฐบาลพม่าอย่างเต็มที่ ในขณะที่หลายกลุ่มได้ยกเลิกข้อตกลงและหวนกลับมาต่อสู้กับรัฐบาลพม่าใหม่อีกครั้ง ดังเช่นกลุ่ม KNPP เป็นต้น และในขณะเดียวกัน กลุ่มว่าก็ยังคงมีสิทธิการปกครองเหนือดินแดนไว้ในรัฐฐานอยู่เช่นเดิม ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า รัฐบาลพม่านั้นสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับบรรดากลุ่มผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น หากแต่ยังไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งในพื้นที่ได้อย่างหมดจด ทั้งนี้เนื่องเพราะรัฐบาลพม่ายังไม่สามารถทำให้พื้นที่ที่เป็นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเป็นพื้นที่ที่สงบ และปราศจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยทหารพม่าได้ ดังนั้นแม้ว่าบรรดากลุ่มผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยจะยอมรับเงื่อนไขการหยุดยิงกับรัฐบาลพม่า ผ่านการกดดันของประเทศ

²⁵⁰ ผู้สนใจศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลพม่าและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอ่านงานของ พรพิมล ศรีใจดี, ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า, กรุงเทพฯ, มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ร่วมกับ สกว., 1942.

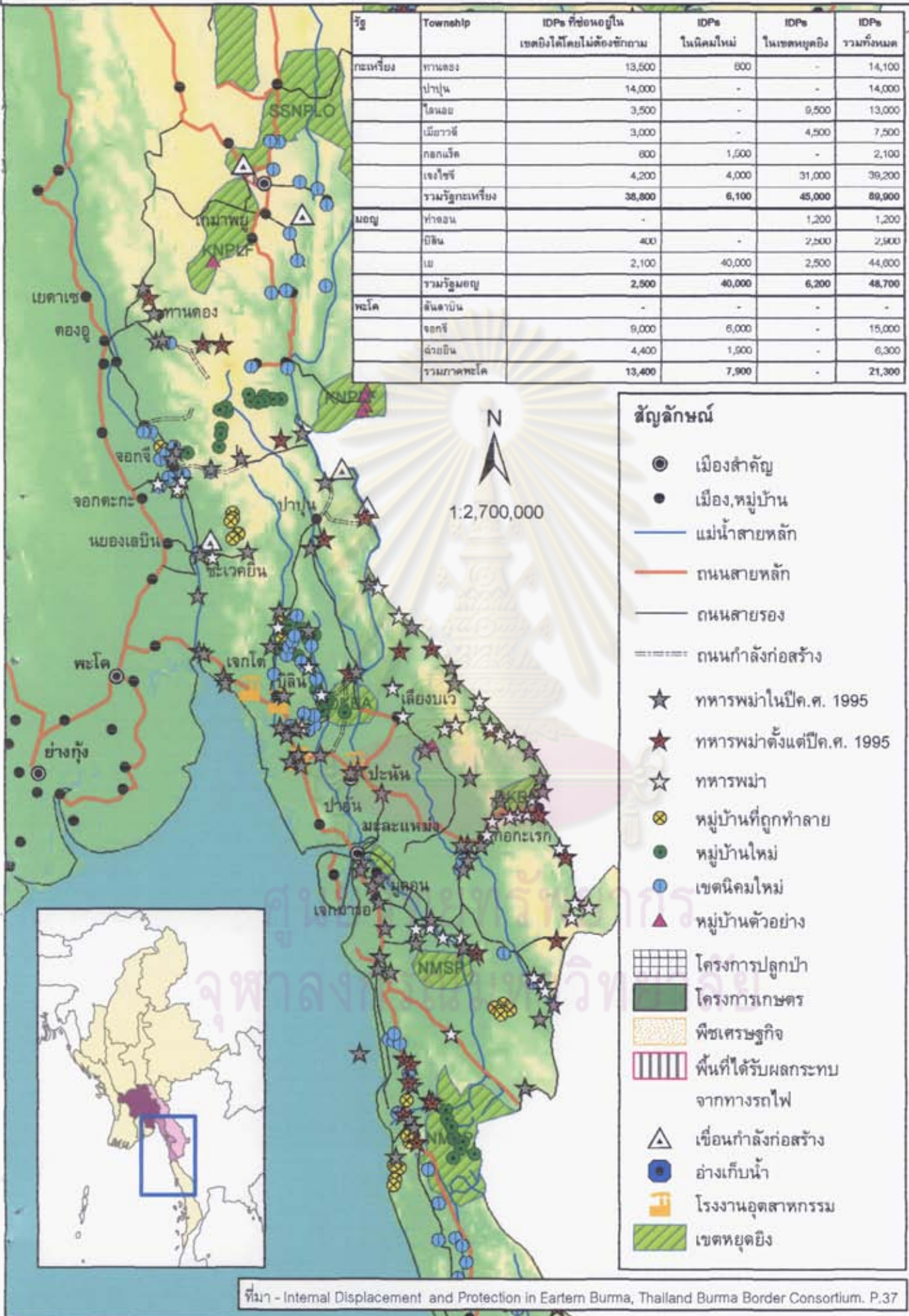

ผู้หนีภัยภายในประเทศในเขตรัฐฉานตอนใต้ปีค.ศ. 2005

Wayshrat T.

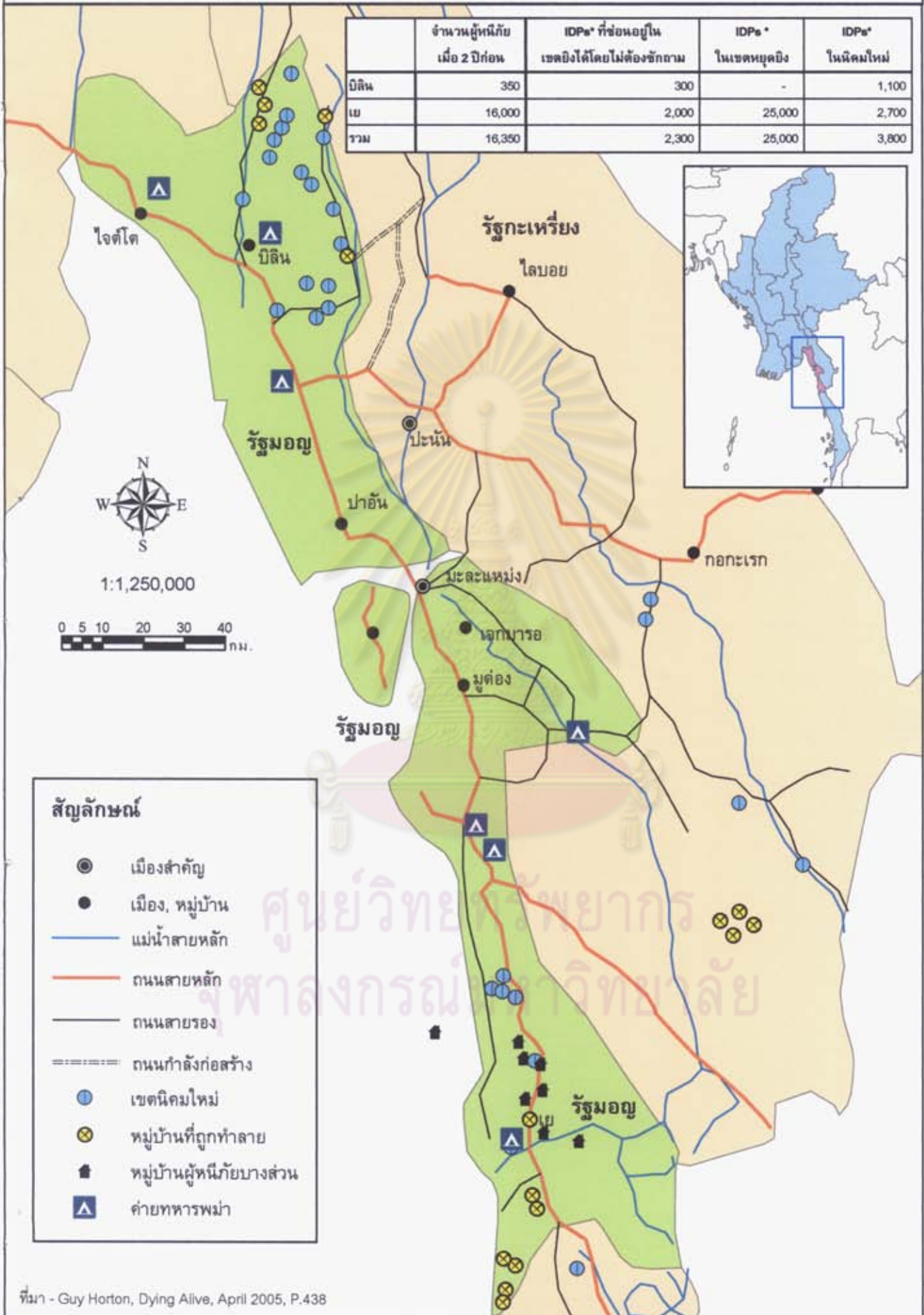
ผู้หนีภัยภายในประเทศในรัฐกะเหรี่ยง รัฐมอญ และภาคพะโค ในปีค.ศ. 2005

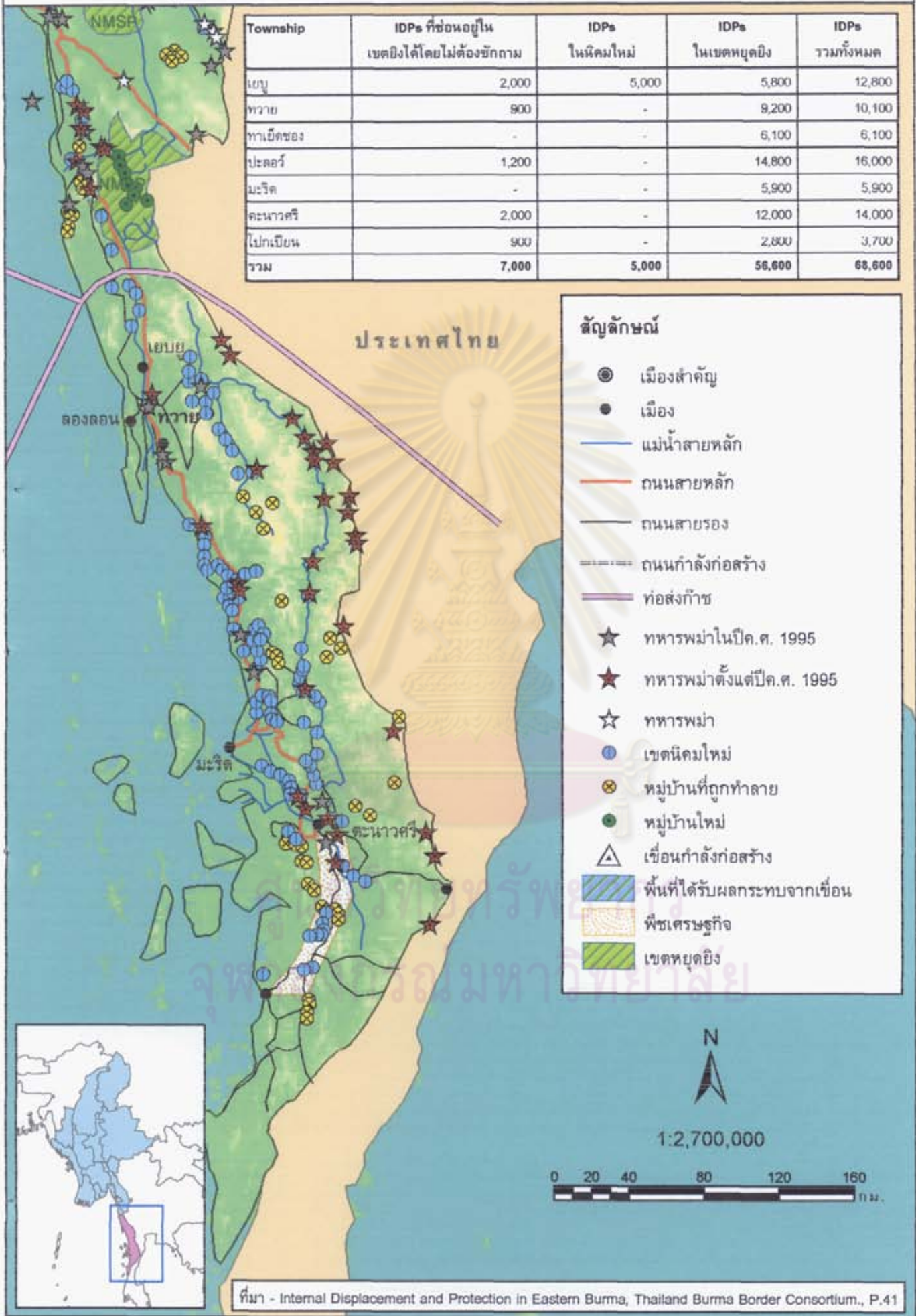
ที่มา - Internal Displacement and Protection in Eastern Burma, Thailand Burma Border Consortium. P.37

ผู้หนีภัยภายในประเทศในรัฐมอญ ปีค.ศ. 2004

	จำนวนผู้หนีภัย เมื่อ 2 ปีก่อน	IDPs* ที่ซ่อนอยู่ใน เขตยิงได้โดยไม่ต้องชักถาม	IDPs* ในเขตหยุดยิง	IDPs* ในนิคมใหม่
บิลิน	350	300	-	1,100
เม	16,000	2,000	25,000	2,700
รวม	16,350	2,300	25,000	3,800

ผู้หนีภัยภายในประเทศในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ปีค.ศ. 2005

เพื่อนบ้าน หากแต่ก็เป็นแค่เพียงในระยะสั้นเท่านั้น โดยไม่มีหลักประกันใด ๆ ว่า การสู้รบซึ่งหยุดชะงักไปชั่วคราวนั้นจะหวนกลับมาคุกกรุ่นอีกครั้งเมื่อใด

คำถามสำคัญซึ่งจะเป็นแกนหลักของบทสรุปและข้อวิเคราะห์ในบทนี้คือ 1) ปัญหาเรื่องความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลพม่าและกลุ่มการเมือง และกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยขบวนการชายแดนจีน - พม่า อินเดีย - พม่า และไทย - พม่า นั้น ได้รับการแก้ไขอย่างเบ็ดเสร็จหรือไม่ 2) ในการแก้ไขปัญหเหล่านี้ของรัฐบาลพม่าชุดปัจจุบันผ่านการดำเนินนโยบายต่างประเทศชุดใหม่นั้น มีผลข้างเคียงต่ออธิปไตยและความมั่นคงของประเทศในระยะยาวมากน้อยเพียงใดหรือไม่ และ 3) ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของการเมืองพม่าอันสัมพันธ์กับจีนและอินเดียนั้น ไทยจะมีการตั้งรับในรูปแบบใด

6.1 ปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย - เมล็ดพืชพันธุ์ที่ไม่มีวันฝ่อ

ถึงแม้ว่ารัฐบาลพม่าจะสามารถแก้ไขปัญหาไปได้ในระดับหนึ่งด้วยการหว่านล้อมและบีบบังคับให้ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย และกองกำลังติดอาวุธลงนามในข้อตกลงสงบศึกกับรัฐบาลพม่าได้ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีถิ่นฐานอยู่ในบริเวณชายแดนไทย - พม่า และชายแดนจีน - พม่า หากแต่ในความเป็นจริงแล้วบรรดากลุ่มการเมืองและกองกำลังติดอาวุธของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ ก็ยังคงสืบสานการเคลื่อนไหวเพื่อการเมืองต่อไปหลายกลุ่ม แม้จะทำข้อตกลงสงบศึกหยุดยิง²⁵¹ หากแต่ยังคงรักษากองกำลังพร้อมอาวุธของตนไว้ ซึ่งพร้อมที่จะกลับมาทำสงครามกับรัฐบาลพม่าได้ทุกโอกาสหากรัฐบาลพม่าไม่รักษาสัญญาในการเคารพสิทธิเหนือดินแดนของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ พร้อมทั้งกำนังสัญญาในการพัฒนาพื้นที่เหล่านี้ให้เจริญรุ่งเรือง อย่างไรก็ตามพบว่าในบรรดากลุ่มที่ทำข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลพม่า นั้น บางกลุ่มก็เกิดความแตกแยกภายในกลุ่ม เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับการหยุดยิง และได้จัดตั้งกลุ่มใหม่ขึ้นมาแทนที่ อาทิ กลุ่มกองกำลังของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ บริเวณชายแดนไทย - พม่า ด้านตรงข้ามอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

กลุ่มพรรคมอญใหม่ (New Mon State Party - NMSP) ภายใต้การนำของนายส่วย จิน ได้ทำข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าในปี ค.ศ. 1995 หากแต่สถานการณ์ในรัฐมอญก็ยังไม่มียะไรดีขึ้น ทหารพม่าได้ไปตั้งกองกำลังภายในเขตรัฐมอญ พร้อมกันนั้นได้เกณฑ์ชาวบ้านไปทำงาน (force labour) ในไร่ นา ซึ่งยึดมาจากชาวบ้าน²⁵² โดยผลผลิตที่ได้จะใช่เพื่อการบริโภคของกองทัพในพื้นที่หรือไม่กี่ขายเพื่อนำผลประโยชน์มาใช้ในกองทัพสถานการณ์เช่นนี้ ทำให้ชาวบ้านหลบหนีเข้ามาในเขตประเทศไทยอย่างสม่ำเสมอ นอกจากจะทำให้ประเทศไทยจำต้องรับภาระเรื่องของการ

²⁵¹ มีกองกำลังชนกลุ่มน้อยประมาณ 17 กลุ่มได้ทำข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลพม่า นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 เป็นต้นมา

²⁵² รัฐบาลพม่ามีข้อบังคับให้ชาวนาชายชาวให้รัฐบาลในอัตราส่วนที่กำหนด หากชาวบ้านไม่สามารถจัดหาข้าวให้รัฐบาลได้ รัฐบาลสามารถยึดที่นาของชาวบ้านเข้ามาเป็นของรัฐ ปราบฏการณ์นี้เกิดขึ้นค่อนข้างมากในรัฐมอญขณะนี้

หลบหนีเข้าเมืองแล้ว ในส่วนของชาวบ้านในเขตรัฐมอญเองก็ต้องเผชิญหน้ากับการถูกเอาเปรียบ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐแสดงให้เห็นว่า การเจรจาหยุดยิง (ceasefire) ระหว่างผู้นำมอญและรัฐบาลทหารพม่าไม่ได้ นำสันติสุขและการพัฒนาสู่ชุมชนมอญแต่อย่างใด ในทางกลับกัน ผู้นำกลุ่ม NGO ของมอญ นายกะโซท์ มอน (Nai Nasuh Mon) ผู้อำนวยการ Human Rights Foundation of Monland กล่าววิจารณ์การหยุดยิงของพรรคมอญใหม่ว่า “ข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าสร้างผลกระทบที่เป็นลบแก่ชาวมอญ เพราะปัจจุบันนี้ ชาวบ้านต่างถูกยึดที่ทำกินโดยเฉพาะสวนยางพาราไปเป็นจำนวนมาก อีกทั้งทหารพม่าก็เข้ามาอยู่ในรัฐมอญมากยิ่งขึ้น”²⁵³

สถานการณ์เช่นนี้ผลักดันไปจากการคาดหมายจากการลงนามในข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาล ทั้งนี้เพราะรัฐบาลพม่าเคยให้สัญญาแก่ผู้นำกลุ่มมอญที่จะพัฒนารัฐมอญให้เจริญด้วยการให้โอกาสในการร่วมลงทุนกับต่างชาติในเรื่องของการทำป่าไม้ ประมง การคมนาคม โรงงาน ตลอดจนทำข้อตกลงทางการค้ากับมาเลเซียและสิงคโปร์ อย่างไรก็ตามรัฐบาลพม่าก็ได้ยกเลิกข้อตกลงเหล่านี้ ทำให้ชุมชนมอญไม่ได้ประโยชน์อะไรจากโครงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเหล่านี้ ผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นเพียงสมาชิกในกลุ่มผู้นำเพียงบางคน ทำให้คนที่เหลือไม่พอใจ และเกิดความแตกแยกในพรรคขึ้น จนนำไปสู่การก่อตั้งกลุ่มการเมืองใหม่ในรัฐมอญที่แยกตัวออกจากพรรคมอญใหม่ (NMSP) ในปี ค.ศ. 2001 นำโดยนายปาน หุ่น (Nai Pan Nyunt) โดยให้ชื่อพรรคใหม่ ว่า Hongsawatoi Restoration Party กลุ่มนี้ทำการต่อสู้กับรัฐบาลพม่าต่อไปในพื้นที่ของรัฐมอญ²⁵⁴

สถานการณ์เช่นนี้มีได้เกิดขึ้นแต่เพียงในรัฐมอญเท่านั้น แม้แต่กลุ่มของกะเรนนี่ ซึ่งได้เข้าสู่กระบวนการหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าไปแล้วในปี ค.ศ. 1995 ซึ่งได้แก่กลุ่ม Karenni National Progressive Party (KNPP) หากแต่ก็ล้มเลิกข้อตกลงกับรัฐบาลพม่าเพียง 3 เดือนให้หลัง ทั้งนี้เพราะรัฐบาลพม่าไม่ได้รับการรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับผู้นำกลุ่มกะเรนนี่ และยังคงเกณฑ์แรงงานชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ มีการบังคับย้ายถิ่นจากพื้นที่ที่อยู่กันอย่างกระจัดกระจายเพื่อให้ไปอยู่ในพื้นที่ที่ทหารพม่าสามารถควบคุมได้ ชาวบ้านที่ไม่ต้องการย้ายไปอยู่ในพื้นที่ที่ทหารพม่าจัดไว้ในรูปแบบของนิคมใหม่ ก็จะหลบหนีเข้าไปอยู่กันเองตามลำพังในป่าลึก ทำให้เกิดสถานการณ์การย้ายถิ่นภายใน (internal displaced) อย่างกว้างขวางไม่เฉพาะในรัฐกะเรนนี่เท่านั้น สถานการณ์เช่นนี้ก่อให้เกิดบุคคลกลุ่มใหม่ที่เรียกกันว่า ผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ (Internal Displaced Persons – IDP) เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งในรัฐมอญ รัฐกะเรนนี่ รัฐกะเหรี่ยง และรัฐฉาน นอกจากนี้ยังแพร่ระบาดเข้าไปในเขตการปกครองของพม่าบางเขต เช่น ภาคตะนาวศรี และภาคกะโตะ เป็นต้น (ดูแผนที่ประกอบ) กระบวนการเข้าสู่ข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลไม่ได้ช่วยให้สถานการณ์ภายในพื้นที่ดีขึ้นแต่อย่างใด ในทางกลับกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนยังมีอยู่อย่างแพร่หลายในพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย

²⁵³ Louis Reh, *Waiting Game : Junta tightens control in Monland*, in *Irrawaddy*, November 2005, p. 11.

²⁵⁴ *Ibid*,

Aung Zaw บรรณาธิการนิตยสารอิระวดี (Irrawaddy) วิเคราะห์ว่า ปัจจุบันนี้เกิดสถานการณ์การแตกแยกและความไม่พอใจในหมู่ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยก่อนข้างสูง นอกจากนั้นยังพบการคอร์รัปชันในหมู่ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์อีกด้วย การใช้กำลังและความรุนแรงเกิดขึ้นทั่วไปในพื้นที่โดยไม่มีทีท่าว่าจะเกิดความสงบสุขแต่อย่างไร ที่น่าเป็นห่วงคือ บรรดาผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยต่างอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นรองทหารพม่า ทั้งนี้เนื่องเพราะสถานการณ์รอบตัวได้เปลี่ยนไปแล้ว ประเทศเพื่อนบ้านที่เคยให้ความอนุเคราะห์ต่างหันไปให้ความร่วมมือกับรัฐบาลพม่ามากขึ้น อีกทั้งขีดความสามารถของทหารพม่าและกองทัพสูงขึ้นด้วยความช่วยเหลือจากเงินในการให้การสนับสนุนด้านอาวุธ ทำให้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยไม่อาจทัดทานการปราบปรามของกองทัพพม่าได้ ดังนั้น ทางเลือกของบรรดาผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยยังเหลือไม่มาก นอกจากให้ความร่วมมือด้วยการเข้าสู่กระบวนการเจรจาหยุดยิง และยอมรับข้อเสนอของรัฐบาลพม่าผ่านการร่วมประชุมในการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ของพม่าที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งก็คงไม่มีโอกาสมากนักในการเรียกร้องความเท่าเทียมและเสมอภาคจากรัฐบาลพม่า²⁵⁵

ด้วยเหตุนี้จึงมีความเป็นไปได้สูงที่บรรดากรรมการเมืองและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยที่เคยเข้าสู่กระบวนการหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าจะหวนกลับไปสู่สภาวะต่อสู้กับรัฐบาลพม่าต่อไป แม้ว่ากำลังและศักยภาพในการต่อสู้จะไม่เข้มข้นเหมือนเดิม เนื่องจากสถานการณ์รอบตัวที่เปลี่ยนแปลงไปที่ทำให้ฝ่ายทหารและรัฐบาลพม่าเป็นฝ่ายได้เปรียบ หากแต่ความยากลำบากของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ที่ยังคงดำรงอยู่ก่อนข้างสูงก็อาจทำให้ชาวบ้านธรรมดาเหล่านี้สามารถรวมตัวกันเพื่อทำการปกป้องชุมชนของตนได้อีกในอนาคต ทั้งนี้ด้วยเหตุผลง่าย ๆ ตามที่ Aung Zaw ได้สรุปเอาไว้ว่า “การเจรจาหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าก่อให้เกิดปัญหามากมายตามมา มากกว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหามีอยู่”²⁵⁶

ในส่วน of ชายแดนอินเดีย - พม่า แม้ว่ารัฐบาลพม่าและรัฐบาลอินเดียจะมีข้อตกลงในการปราบปรามกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตกของพม่า แต่ดูเหมือนว่ารัฐบาลอินเดียจะเป็นฝ่ายได้ประโยชน์จากการร่วมมือระหว่างสองประเทศนี้ ดังคำกล่าวของนายพล ซานการ์ รอยโชเดอริ (Sankar Roychoudhury) อดีตผู้บัญชาการทหารบกของอินเดีย “เรา (อินเดีย) ต้องการให้สัมพันธ์ระหว่างอินเดียและพม่าพัฒนาดีขึ้นเรื่อย ๆ” และ “กองทัพพม่ากำลังโจมตีฐานกองกำลังกลุ่มกบฏของเราในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งทำให้อินเดียพอใจมาก”²⁵⁷ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะกลุ่มต่อต้านรัฐบาลอินเดียในเขตตะวันออกเฉียงเหนือติดชายแดนพม่ามีอยู่หลายกลุ่ม และส่วนใหญ่มักเข้าไปหลบภัยและตั้งฐานที่มั่นในเขตของพม่า ในขณะที่กลุ่มกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยของพม่าที่เข้า

²⁵⁵ Aung Zaw, *The Politics of Peace*, Irrawaddy, November 2005, pp. 8-10.

²⁵⁶ Ibid.,

²⁵⁷ Subir Bhaumik, *India's Balancing Act*, Irrawaddy Online, Edition, April 21, 2006.

ไปอยู่ในเขตของอินเดียมีไม่มากนัก ซึ่งได้แก่กลุ่มชิน คะฉิ่น ยะไซ่ และกลุ่มนากา ตลอดจนกลุ่มนักการเมืองและนักศึกษาพม่า ดังนั้นความร่วมมือระหว่างพม่าและอินเดียในการปราบปรามกลุ่มการเมืองและกองกำลังติดอาวุธของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนนี้ จึงก่อให้เกิดประโยชน์แก่รัฐบาลอินเดียมากกว่ารัฐบาลพม่า

เป้าหมายของพม่าคือ การสยบและสลายกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์หากแต่เป้าหมายของอินเดียมากกว่านั้น อินเดียต้องการเคลียร์พื้นที่บริเวณชายแดนเพื่อปูทางไปสู่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน และสะพาน เพื่อเชื่อมพื้นที่ของอินเดียเข้ากับพม่าเพื่อประโยชน์ทางการค้าและการลงทุน สิ่งที่อินเดียหมายตาจากพม่ามากในปัจจุบัน คือ การซื้อก๊าซธรรมชาติจากพม่า และลำเลียงเข้าสู่อินเดียทางชายแดนพม่าผ่านบังกลาเทศเข้าสู่อินเดีย การเคลียร์พื้นที่ในบริเวณชายแดนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับรัฐบาลอินเดียและจะยังประโยชน์แก่อินเดียมากกว่ารัฐบาลพม่า แต่กระนั้นก็ตาม รัฐบาลพม่าก็ยังคงยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับอินเดียด้วยเหตุผลทางความมั่นคง และเอกภาพแห่งรัฐ

สำหรับชายแดนจีน - พม่า หลังจากรัฐบาลจีนได้ช่วยหว่านล้อมให้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยกลุ่มกะฉิ่น (the Kachin Independent Army - KIA) เข้าสู่กระบวนการหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าในปี ค.ศ. 1994 นั้น สถานการณ์ภายในรัฐกะฉิ่นก็ยังอยู่ห่างไกลการพัฒนาอยู่มากนัก ในทางกลับกันภายในกลุ่ม KIA เอง ก็เกิดการแตกแยกภายหลังการเข้าสู่การหยุดยิงกับรัฐบาลพม่า เนื่องด้วยกลุ่มนายทหารหลายคนไม่เห็นด้วยกับการเจรจากับรัฐบาลพม่า ทำให้เกิดการแบ่งออกเป็นก๊กเป็นเหล่า และแย่งชิงอำนาจกันภายในพรรค เกิดการทำรัฐประหารระหว่างกลุ่มใหม่และกลุ่มเก่า ปัจจุบันอยู่ภายใต้การนำของ ดร. ตู จาย (Dr. Tu Jai) ซึ่งค่อนข้างเชื่อมั่นในวิถีทางของการต่อสู้ทางการเมืองผ่านการประชุมร่างรัฐธรรมนูญกับรัฐบาลพม่า อย่างไรก็ตาม ประชาชนในรัฐกะฉิ่นส่วนใหญ่ต่างพากันตั้งข้อสงสัยกับกระบวนการเจรจากับรัฐบาลพม่า เพราะเห็นว่ารัฐบาลพม่าไม่มีความจริงใจต่อชาวกะฉิ่น ดังนั้นทัศนคติของการต่อสู้กับรัฐบาลพม่าในรัฐกะฉิ่นจึงยังไม่หมดไปง่าย ๆ การก่อการรัฐประหารภายในกลุ่ม KIA ชุดปัจจุบันและรัฐบาลพม่า การหวนกลับไปสู่การสู้รบกับรัฐบาลพม่าจึงเป็นไปได้สูงในอนาคต

ในส่วนของพรรคคอมมิวนิสต์พม่า ซึ่งจินหาทางบีบบังคับให้ต้องสลายตัวไปในที่สุดในปี ค.ศ. 1989 แต่หลังจากบรรดาผู้นำได้หลบหนีเข้าไปอยู่ในประเทศจีนแล้ว กลุ่มนายทหารที่เหลือซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย กลุ่มจีนโกกั้ง และว้า ก็ได้จัดตั้งเป็นกองกำลังกลุ่มสำคัญซึ่งเป็นที่รู้จักในปัจจุบัน คือ กลุ่ม United Wa State Army (UWST) หรือที่เรียกกันว่ากลุ่มว้าแดง ซึ่งหมายถึงกลุ่มอดีตพรรคคอมมิวนิสต์ และกลุ่ม National Democracy Alliance Army ซึ่งเป็นกลุ่มของจีนโกกั้ง ทั้งสองกลุ่มมีชื่อเสียงพัวพันกับการผลิตยาเสพติดในรัฐฉานและทำการค้ายาเสพติดในภูมิภาค ทำให้เป็นกองกำลังที่มีแสนยานุภาพ เพราะมีกำลังทรัพย์ที่มหาศาลจนสามารถซื้อหาอาวุธยุทโธปกรณ์มาคุ้มครองอาณาจักรของว้าและโกกั้งในรัฐฉานได้ อาณาจักรของ

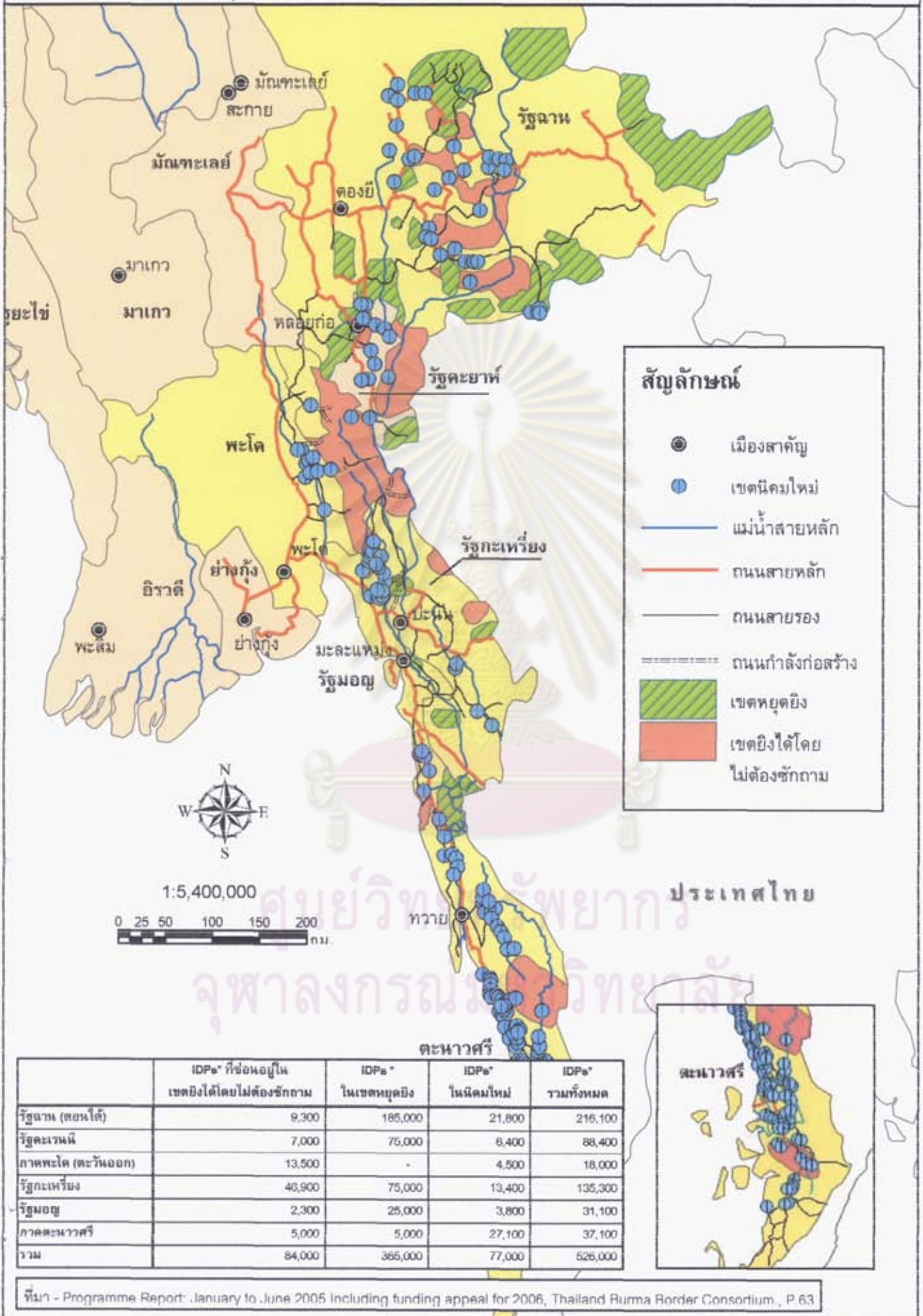

ว่าและโกกั้งอยู่ภายใต้ข้อตกลงพิเศษกับรัฐบาลพม่า นั่นก็คือ สามารถปกครองและบริหารอาณาบริเวณของตนได้อย่างเสรี และสามารถมีกองกำลังของตนได้ トラบไตที่ไม่หันมาต่อสู้กับอำนาจของรัฐบาลพม่า อย่างไรก็ตามด้วยความยิ่งใหญ่ของกลุ่มว่าแดง และโกกั้ง ทำให้กองกำลังทั้งสองกลุ่มนี้กำลังจะเป็นปัญหาต่อรัฐบาลพม่าในอนาคต เนื่องด้วยพื้นที่ทั้งสองกลายเป็นพื้นที่ต้องห้ามสำหรับทหารพม่า หากทหารพม่าจะเข้าไปในเขตว่า ต้องขออนุญาตจากผู้บริหารของว่าก่อน ดังนั้นจึงทำให้เกิดปรากฏการณ์รัฐซ้อนรัฐ (State within State) ในรัฐฉานอยู่ในขณะนี้ ในเวลาเดียวกันผู้นำว่าก็มีความสนิทสนมกับสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีน เนื่องจากเคยเป็นสหായรวมอุดมการณ์กันมาก่อน การที่รัฐบาลพม่าจะหักหาญกองกำลังของว่า ก็จะกระทบกับความสัมพันธ์กับจีนได้ ดังนั้นอนาคตของความวุ่นวายในบริเวณเขตอิทธิพลของว่าและโกกั้งจะมีอยู่สูง หากรัฐบาลพม่าจะเข้าไปดำเนินการบริหารจัดการในเขตพื้นที่ดังกล่าว

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า เหตุการณ์บริเวณชายแดนพม่ากับเพื่อนบ้านทั้งสามอันสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย ไม่ว่าจะเป็นจีน อินเดีย และไทย นั้น ยังไม่ปลอดจากความวุ่นวายอย่างเบ็ดเสร็จร้อยเปอร์เซ็นต์ดังที่รัฐบาลอย่างกรุงเทพฯ แม้ว่ากลุ่มการเมืองและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยจะยังคงสงวนท่าทีและสัมพันธ์ภาพกับรัฐบาลพม่าตามที่ได้เคยเข้าสู่กระบวนการเจรจาหย่าศึกไว้แล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 เป็นต้นมา หากแต่เมื่อพิจารณาสถานการณ์โดยละเอียดแล้วจะเห็นได้ชัดว่า รัฐบาลพม่ายังไม่ได้เข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งกับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยที่ยั่งยืนแต่ประการใด นั่นก็คือ การจัดการอย่างเป็นทางการเพื่อก่อให้เกิดการยอมรับในสิทธิอันเท่าเทียมระหว่างพม่าและกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยตามที่เข้าข้าง ของห้วย ได้วิเคราะห์ว่าการแก้ไขปัญหาความเอกภาพของรัฐต้องขึ้นอยู่กับความเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และให้เกียรติซึ่งกันและกันอันจะแสดงออกผ่านการเจรจาร่วมกันอย่างสันติ มิใช่ด้วยการใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามและสยบกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นที่แตกต่าง

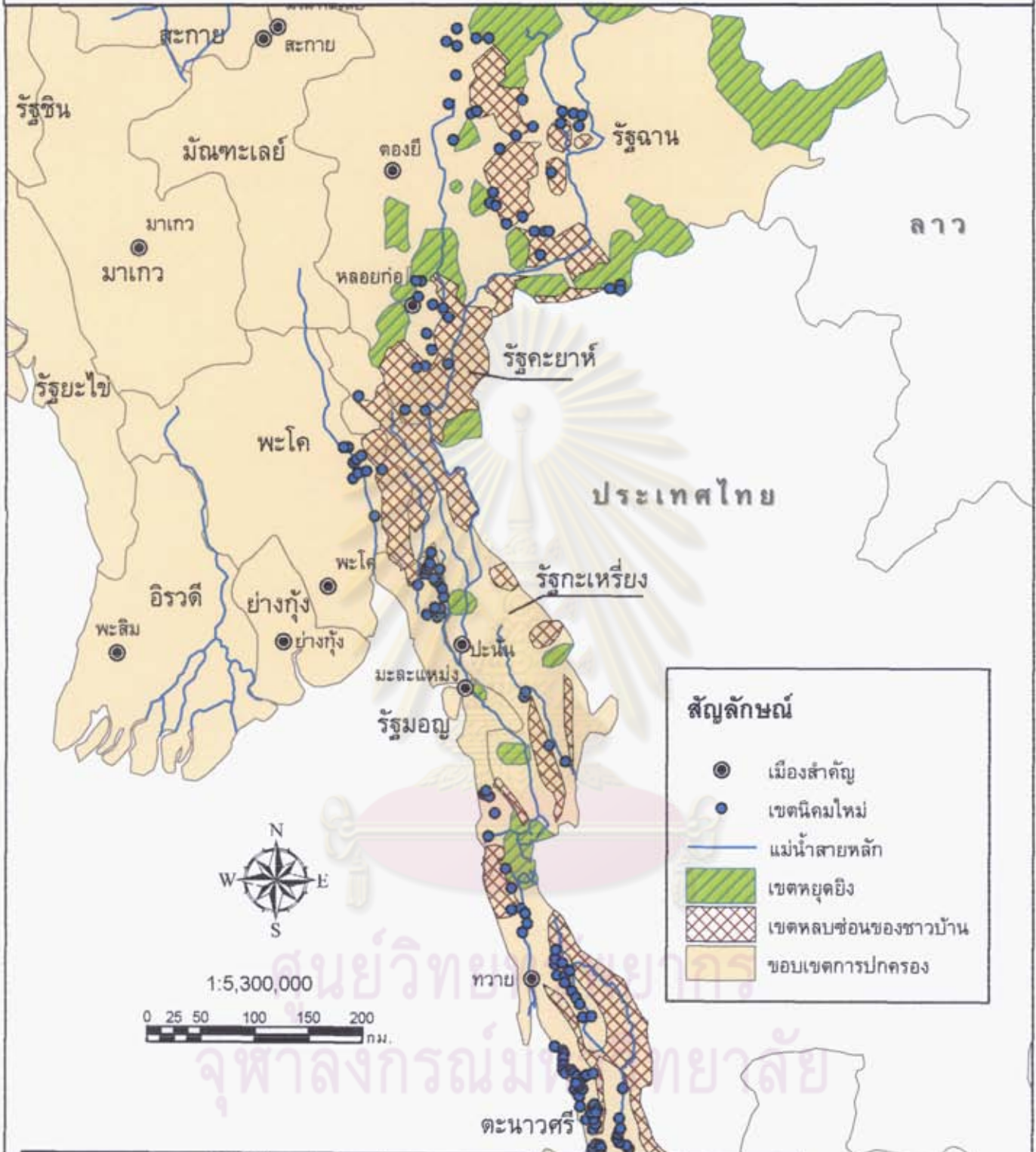
การพึ่งพาอำนาจการปราบปรามทำให้รัฐบาลพม่าจำต้องจำนนต่อความต้องการผลประโยชน์จากประเทศเพื่อนบ้านเฉกเช่น จีน อินเดีย และไทย ซึ่งต่างก็มีความคาดหวังที่จะเข้าไปใช้ประโยชน์ในพม่าทั้งสิ้น ดังเช่น จีน ต้องการที่จะใช้พื้นที่ของพม่าเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าและเส้นทางสู่มหาสมุทรอินเดีย ในขณะที่อินเดียต้องการใช้พื้นที่ของพม่าเพื่อเป็นสะพานเชื่อมไปสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้กรอบนโยบาย “Look East” ของอินเดีย นอกเหนือจากการเข้ามาดั่งกุลอำนาจของจีนในภูมิภาค และไทยซึ่งมีความต้องการทรัพยากรธรรมชาติของพม่า ตลอดจนต้องการที่จะเปิดตลาดใหม่ในพม่า ทั้งหมดนี้อาจเป็นข้อที่ชวนให้วิเคราะห์ว่า ท้ายสุดสิ่งที่รัฐบาลพม่าลงทุนไปด้วยการอาศัยเพื่อนบ้านในการสลายกลุ่มการเมือง และกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยนั้นคุ้มค่าหรือไม่ เพราะดูเหมือนว่าเชื้อพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในพม่านั้นยังไม่หมดสิ้นไปง่าย ๆ แม้ว่าในบางพื้นที่จะดูเหมือนเงียบสงบ หากแต่ในความเป็นจริงยังคงคุกรุ่นอยู่ด้วยไฟสงคราม ซึ่งพร้อมจะกลับมาระเบิดอีกครั้งหากสถานการณ์เป็นใจ

เขตนิคมใหม่ เขตหยุดยั้ง และเขตยิงได้โดยไม่ต้องชักถาม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีค.ศ. 2004

*ที่มา - Programme Report: January to June 2005 Including funding appeal for 2006, Thailand Burma Border Consortium, P.63

แผนที่แสดงเขตหลบซ่อนและเขตหยุดยั้งในเขตตะวันออกของพม่า ค.ศ. 2005

	IDPs* ที่ซ่อนอยู่ในเขตยึดได้โดยไม่ต้องชักถาม	IDPs* ในนิคมใหม่	IDPs* ในเขตหยุดยั้ง	IDPs* รวมทั้งหมด
รัฐฉาน	20,800	23,700	174,500	219,000
รัฐตะเรนนี	9,500	7,500	75,500	92,500
ภาคพะโค	13,400	7,900	-	21,300
รัฐกะเหรี่ยง	38,800	6,100	45,000	89,900
รัฐมอญ	2,500	6,200	40,000	48,700
ภาคตะนาวศรี	7,000	56,600	5,000	68,600
รวม	92,000	108,000	340,000	540,000

* IDPs = ผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ

ที่มา - Internal Displacement and Protection in Eastern Burma, Thailand Burma Border Consortium., P.25

6.2 ข้อที่ไทยพึงตระหนัก

คำถามสุดท้ายที่ดูเหมือนว่าไทยอาจจะต้องให้ความใส่ใจ ได้แก่ ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปของพม่าในปัจจุบันนั้น ไทยควรจะมีแนวทางในการตั้งรับอย่างไร ซึ่งอาจจะต้องเป็นกระบวนการที่ผิดแปลกไปจากอดีต คือ ก่อนปี ค.ศ. 1988 ขึ้นไป โดยในอดีตนั้น ไทยพอใจกับการที่พม่าปิดตัวไม่ยุ่งเกี่ยวกับประเทศใด ๆ ในภูมิภาคด้วยนโยบาย “เป็นกลาง” อันเคร่งครัดของพม่า นอกจากนั้นไทยยังพอใจกับการมีกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยอยู่รายเรียงตามเส้นพรมแดนไทย - พม่า ซึ่งเปรียบเสมือน “แนวกันชน” กันกองทัพพม่าให้อยู่ห่างจากชายแดนไทย นอกจากนั้นไทยยังสนใจที่ดูเหมือนว่า กองทัพพม่านั้นมีที่ครอบงำไม่ว่าจะเป็นกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยตามชายแดนจีน - พม่า อินเดีย - พม่า และบังคลาเทศ - พม่า ดังนั้น กำลังพลที่จะทุ่มเทให้กับบริเวณชายแดนไทยก็อาจจะไม่หนักหนาสาหัสเท่าใดนัก การรับมือกับกองทัพพม่าที่ยกมาปราบกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในช่วงฤดูแล้งเป็นสิ่งที่คาดเดาได้ และไม่ยากเกินการป้องปรามการกระเซ็นกระสายเข้ามาของทหารพม่า ดังนั้นดูจะเป็นการกล่าวที่ไม่เกินเลขไปนักที่จะพูดว่า นโยบายต่างประเทศของไทยในอดีตคือการเฝ้าระวังบริเวณชายแดนมิให้เกิดการกระทบกระทั่งกันจนเกินไป พร้อมทั้งป้องปรามมิให้กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเข้ามาอาศัยพื้นที่ในเขตไทยในการต่อสู้กับรัฐบาลพม่า ภารกิจที่สำคัญจะมุ่งเน้นในบริเวณชายแดนเป็นส่วนใหญ่

หากแต่สถานการณ์ของพม่านั้นเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิงนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา พม่าที่เคยปิดประตูบ้านและสงบนิ่งอยู่ในได้กลายเป็นประเทศที่เรียกร้องความสนใจจากทั่วโลก ด้วยเหตุการณ์การปราบปรามประชาชนอย่างรุนแรงในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1988 ตามมาด้วยการปฏิเสชมติมหาชนในการเลือกตั้งในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1990 การละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อประชาชน และกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง การกระทำของรัฐบาลนำพาไปสู่การแข็งขันของประเทศในค่ายประชาธิปไตย แต่กลับได้รับการโอบอุ้มจากจีน การเข้าไปโอบอุ้มพม่าของจีนชักนำให้องค์กรอาเซียนไม่อาจทำตามนโยบายของตะวันตกในการโคດเคี้ยวพม่า ในทางกลับกันกลับเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงพม่าให้เข้าหาอาเซียนและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อถ่วงดุลการเข้าไปมีอิทธิพลของจีนในพม่า ไทยในฐานะประเทศเพื่อนบ้านและสมาชิกองค์กรอาเซียนจึงอยู่ในฐานะที่โคດเคี้ยวพม่ามิได้เช่นกัน พม่าในวันนี้จึงเป็นพม่าที่ไม่ได้นั่งเฝ้าอยู่ภายในบ้าน หากเป็นพม่าซึ่งเนื้อหอมและมีนานาชาติเข้าไปเยี่ยมเยียนและอยากเป็นมิตร ส่วนหนึ่งถ่วงดุลจีน และอีกส่วนหนึ่งเนื่องเพราะทรัพยากรธรรมชาติอันมหาศาลของพม่า ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมิตรประเทศที่เข้าไปสมาคมกับพม่า ด้วยสถานภาพที่เปลี่ยนไปของพม่าเช่นนี้ทำให้ไทยต้องมีนโยบายต่างประเทศต่อพม่าที่มากกว่าการเฝ้าระวังบริเวณชายแดน หากแต่ด้วยการกำหนดทำที่ว่า จะคบกับพม่าในสถานภาพใหม่อย่างไร ทั้งนี้โดยต้องคำนึงถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่จะตามมาหากมีการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาด

ปัจจุบันประเทศไทยมีภาวะที่ต้องรับผัดขอบ และมีปัญหาที่ต้องแก้ไขส่วนที่สัมพันธ์กับพม่าอย่างน้อยก็ 3 เรื่องด้วยกัน คือ 1) ผู้หนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราว 9 แห่ง ในประเทศที่จำนวนประชากรปัจจุบันอยู่ที่ประมาณ 150,000 คน พร้อมทั้งอัตราการเกิดร้อยละห้าต่อปี 2) แรงงานพม่าที่เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย และกระจายอยู่ทั่วประเทศไทย จำนวนไม่น้อยกว่า 500,000 คน และไม่มีที่ท่าว่าจำนวนจะลดลงหากแต่จะเพิ่มมากขึ้น และ 3) ยาเสพติดจำนวนมากไหลผ่านเข้ามาทางประเทศไทย ซึ่งทำให้ไทยกลายเป็นตลาดยาเสพติดที่ใหญ่ของพม่าในอนุภูมิภาค ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเร่งด่วนที่รอการแก้ไขอย่างโปร่งใส และมีระบบ ด้วยกระบวนการการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลพม่าที่ย่างกุ้ง นอกเหนือจากปัญหาเหล่านี้ ไทยปฏิเสธไม่ได้ที่ความต้องการทำการค้าและลงทุนร่วมกับพม่า ตลอดจนซื้อทรัพยากรจากพม่า ไม่ว่าจะเป็น ก๊าซธรรมชาติ ไม่มีค่า และสินค้าประมงและเกษตร การสานสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลพม่า เป็นเรื่องที่ไทยหลีกเลี่ยงไม่ได้อย่างแน่นอนในอนาคต แต่การสานสัมพันธ์อย่างไรจึงจะไม่ทำให้ไทยต้องสูญเสียความน่าเชื่อถือในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ด้วยการเห็นชอบไปกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลพม่าที่ไทยได้รับผลกระทบโดยตรง จากการหลบหนีเข้ามาของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยตลอดจนประชาชนชาวพม่าเอง ทางออกที่ดีที่สุดและยั่งยืนที่สุด คือ ทำอย่างไรพม่าจึงจะมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนทุกภาคส่วนของพม่าไม่ว่าจะเป็นชาวพม่าหรือกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเขาไปมีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมืองและร่วมในการปกครองประเทศ การกำหนดนโยบายที่จะก่อให้เกิดผลไปในทิศทางเช่นนี้จึงน่าจะเป็น “คำตอบสุดท้าย” ของการกำหนดนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่า ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

ลำดับเหตุการณ์ความสัมพันธ์พม่า - ไทย - จีน - อินเดีย ค.ศ. 1988 - 2002

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
1988	<ol style="list-style-type: none"> 1. เหตุการณ์ 8-8-88 2. รัฐบาลเปลี่ยนตัวผู้นำเป็นสังคมนิยม 3. มีกฎหมายการลงโทษจำคุกและปฏิรูปเศรษฐกิจ 4. สหราชอาณาจักรช่วยเหลือในการต่อต้านยาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พลเอกชวลิตเขียนพม่า 2. ไทยส่งตัวนักศึกษาพม่ากลับประเทศ 3. ลงนามในข้อตกลงเกี่ยวกับสัมปทานป่าไม้และประมง 4. เปิดการค้าต่อกันอย่างเป็นทางการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เปิดการค้าต่อกันอย่างเป็นทางการ (ข้อตกลงการค้าชายแดน) 2. พม่าเปิดพื้นที่ชายแดน 140 ตร.กม. ทางตอนเหนือของเมืองคอนฮี้ให้เป็นเขตการค้าชายแดน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุนฝ่ายต่อต้านรัฐบาลพม่าให้ใช้วิทยุกระจายเสียงโจมตี (AIR) 2. ให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อยจีนและนากที่อยู่ตามแนวชายแดน 3. ท่อค้าอินเดียกดดันให้รัฐบาลอินเดียสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพม่า
1989	<ol style="list-style-type: none"> 1. พรรคคอมมิวนิสต์พม่า (CPB) ถ่ม 2. วิกฤตการณ์ในข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาล 3. รัฐบาลขึ้นเงินเดือนข้าราชการ 4. นางออง ซาน ซู จี ถูกกักบริเวณ 5. เปลี่ยนชื่อประเทศเป็น Myanmar 6. ประกาศ State Economic Enterprises Law and procedure 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พลเอกชวลิตเสนอตัวจัดการเจรจาระหว่างกองทัพพม่ากับ DAB แต่ถูกปฏิเสธ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จีนให้เงินเชื่อ 1.2 ล้านดอลลาร์ให้ซื้ออาวุธ/ขายเครื่องบินเก่าให้ฝึกทหารให้ 2. จีนเสนอให้ผู้นำ CPB ไปเยี่ยมจีน 3. พลโทคิ่น ถ้วยนำคณะผู้แทนทหารอาวุโสเยือนจีนเยี่ยมชมโรงงานผลิตจรวดและตู้ต่อเรือ 4. เกิดเหตุการณ์เทียนอันเหมิน 	
1990	<ol style="list-style-type: none"> 1. เริ่มใช้วิธี divide & rule ในการปราบปรามชนกลุ่มน้อย 		<ol style="list-style-type: none"> 1. พม่าซื้ออาวุธประมาณ 1 พันล้านเหรียญ 2. จีนส่งอาวุธและเงิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การค้าระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
1991	<p>2. ประกาศให้องค์กรจัดตั้งของชนกลุ่มน้อย 4 กลุ่มเป็นองค์กรที่คิดกฎหมาย</p> <p>3. ตั้ง SLORC</p> <p>4. จัดการเลือกตั้ง</p> <p>5. มีการตั้งรัฐบาลเงา (NCGUB)</p> <p>6. พระสงฆ์ชุมนุมประท้วง</p> <p>7. รัฐบาลมี code of conduct for monks</p> <p>8. ชนกลุ่มน้อยเริ่มได้รับสิทธิจากการเปิดการค้าชายแดนอย่างถูกต้อง</p> <p>1. นางฮอง ซาน ซู จี ได้รับรางวัล Sakharov Prize สาขาสันติภาพ และรางวัล Nobel Peace Prize</p>	<p>1. พลเอกสุจินดา เขื่อนพม่า</p>	<p>ระเบิดให้แก่พม่าทางเรือเป็นครั้งแรก</p> <p>3. ชนส่งอาวุธข้ามชายแดนจีนไปพม่าระลอกแรก</p> <p>1. ซอ หม่อง เขื่อนจีน ทบนาถกฯ หลี่ผิง และประธนาธิบติหยาง ช่าง คุณ</p> <p>2. ฮอง คยอ ลงนามในข้อตกลงสร้างสะพานข้ามแม่น้ำฉั่วลี่</p> <p>3. นาย Luo Gan เขื่อนพม่า</p> <p>4. จีนส่งอาวุธมาพม่า</p> <p>5. นาย He Qizong เขื่อนพม่า</p>	<p>1. รัฐบาลอินเดีย ทยุควิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลพม่า</p>
1992	<p>1. SLORC เปลี่ยนตัวผู้นำเป็นพลเอกฉันท่วย</p> <p>2. ปลัดอเนกไทยทางการเมือง</p> <p>3. อนุญาตให้คนใน</p>	<p>1. ไทยเสนอในที่ประชุมอาเซียนให้เชิญพม่าเข้าเป็นผู้สังเกตการณ์ในการประชุมอาเซียน แต่ถูกประเทศสมาชิกปฏิเสธ</p> <p>2. มีปัญหาตามแนวชายแดน</p>	<p>พม่าซื้ออาวุธจากจีน 1.2 ล้านเหรียญสหรัฐฯ</p> <p>2. สร้างสะพานบิ่นที่เชื่อมระหว่างเมืองรุ่ยลี่กับเมืองมูเซ</p>	

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
1993	<p>ครอบครัวของนาง ออง ซาน ซู จี เข้าเยี่ยม นางได้</p> <p>4. กลับเข้าเป็นสมาชิก กลุ่ม NAM อีกครั้ง (ลาออกมาเมื่อ ค.ศ. 1978)</p> <p>5. เปิดมหาวิทยาลัย ยกเลิกกฎอัยการศึก และยกเลิกการ ประกาศภาวะฉุกเฉิน</p> <p>6. DAB ลงนาม ร่วมกัน ในสนธิสัญญา มานอร์ปลอว์</p> <p>7. รัฐบาลตั้ง National Convention เพื่อร่าง รัฐธรรมนูญ</p> <p>8. เกิดกรณีไวรัสซิกา</p> <p>9. กองทัพเข้าตีค่ายมาเนอว์ปลอว์ แต่ไม่สำเร็จ</p> <p>1. รัฐบาลตั้ง New Light of Myanmar แทนองค์กรเดิมของ BSPP</p> <p>2. ตั้งองค์กร เคลื่อนไหวของ รัฐบาล (USDA)</p> <p>3. National Convention เริ่มร่าง รัฐธรรมนูญ</p> <p>4. ปลัดย่นักโทษทางการเมือง</p> <p>5. ลงนามในบันทึก ความเข้าใจในกรณี</p>	<p>กับพม่า เช่น ผู้ลี้ภัย ทหารจับ ค้ำวางอัมเภง ค้ำวางและ ชาวบ้านในจังหวัด แม่ฮ่องสอน</p> <p>3. เกิดกรณีพิพาทเนิน 491</p> <p>4. กรณีค้ำวางคะเวน ชายแดน 3 คนหายไปใน ระหว่างการปฏิบัติกรรหา ชั่ว</p> <p>1. เปิดจุดผ่านแดนกับพม่าที่ ทำห้เหล็กและระนอง</p> <p>2. พม่าหยุดให้สัมปทานป่า ไม้และประมงไทย</p> <p>3. ประชุมสร้างระบบ คมนาคมสมัยใหม่ "Golden Square Highway Network"</p> <p>4. คณะผู้ได้รับรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพเดินทางมา เรียกร้องให้รัฐบาลพม่า ปลดปล่อยตัวนางออง ซาน ซู จี</p>	<p>3. มีปัญหาชายแดนติด ตามแนวชายแดน</p> <p>4. ทำข้อตกลงระหว่าง รัฐบาลเพื่อควบคุม ยาเสพติด</p> <p>1. Qian Qichen รวมต.กต. และที่ปรึกษาแห่งรัฐของจีน เยี่ยมพม่า</p> <p>2. เปิดทำวีเอระหว่างกัน 4 แห่ง</p> <p>3. เปิดใช้ถนนเชื่อม ระหว่าง 2 ประเทศ ยาว 56 ไมล์ระหว่าง เทลิ่งฮักกับเมืองบาโม และระหว่างเมืองมิดจินา เมืองสาตัง และเมืองเมืองนิน</p> <p>4. ประชุมสร้างระบบ</p>	

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
	<p>โรฮิงญา กับ UNHCR</p> <p>6. ถิ่นมาใช้ข้อตกลงหยุดยิงกับชนกลุ่มน้อย</p>		<p>คมนาคมสมัยใหม่</p> <p>“Golden Square Highway Network”</p> <p>5. พม่าเปิดสถานกงสุลในคุนหมิง</p> <p>6. สงนามร่วมกันในข้อตกลง 6 ฉบับเกี่ยวกับการค้า การขนส่ง และสาธารณสุขโลก</p> <p>พื้นฐาน สงนามในข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและการค้า</p> <p>7. พม่าขายไม้ในรัฐคะฉิ่นให้จีน</p> <p>8. จีนช่วยสร้างโรงแรมและโรงไฟฟ้าพลังน้ำ</p> <p>9. จีนส่งมอบเรือต่อสู้อากาศยานรุ่นไท่หนาน 4 ลำให้พม่าหรือร่วมกับส่งมอบทหารมาเพื่อช่วยอบรม</p> <p>10. บริษัท YMEC และบริษัทผู้เกี่ยวข้องจีนให้เงินกู้จำนวน 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ให้การรถไฟของพม่าใช้ซื้อรถจักร ตู้โบกี้ รถรถไฟและอุปกรณ์อื่นๆ และ YMEC ได้ให้เงินอีก 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในเวลาต่อมา</p>	

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
1994	<p>1. การปฏิรูปทางเศรษฐกิจที่เวเนซุเอลา</p> <p>2. นวัตกรรมระหว่างรัฐบาลกับเอกชน ชู จี ซาน ซู จี</p> <p>3. รัฐบาลมีหน้าที่ต่อต้านชนกลุ่มน้อย กงและทำข้อตกลงหยุดยิงชั่วคราวกับชนกลุ่มน้อยไปทั่ว 13 กลุ่ม</p>	<p>1. ไทยเชิญพม่าเป็นแขกในการประชุมรัฐมนตรีอาเซียน</p> <p>2. รมต. พาณิชย์พม่า นายคุณ ฮี เยือน ไทย</p> <p>3. รัฐบาลช่วยพม่าลดคนชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน โดยเฉพาะ NMBP</p>	<p>11. IWT ของพม่า และ YMC ของจีนทำ ความตกลงซื้อเรือ 42 ลำจากจีน</p> <p>12. เปิดใช้สะพาน แห่งที่สองเชื่อมเมือง หว่านต้งกับเมืองอุ๊กก</p> <p>1. พม่ารับพระเจี๊ว แก้วจากจีน</p> <p>2. พลเอกจิ้น ยุ้นท์ เยือนจีน</p> <p>3. ผู้บัญชาการเขต Chengdu นาย Li Jiulong เยือนพม่า</p> <p>4. พม่าซื้อเรือรบรุ่น เจียงหูจากจีน 2 ลำ</p> <p>5. จีนเปิดสถานกงสุล ในมณฑลเซเลย์</p> <p>6. พม่าลงนามใน ข้อตกลงกับบริษัทต่อเรือของจีน</p> <p>7. พลโททิน อู เยือน จีน ตามมาด้วยการซื้อขายอาวุธครั้งที่ 2</p> <p>8. นายกฯ เถ๋ เฝิง เยือนพม่า (ฮาสงเล็ค)</p> <p>9. บริษัทสวีเดนเรือแห่ง จีน ให้เงินกู้ปลอดดอกเบี้ยแก่พม่าเพื่อซื้อเรือ</p> <p>10. เปิดใช้ถนนยาว 14.4 กม. เชื่อมระหว่างเมืองเมืองกูกับเมืองมูเซ และถนนยาว 21 ไมล์ เชื่อม</p>	<p>1. ทำข้อตกลงหลายฉบับที่เกี่ยวกับการค้าชายแดนและการแลกเปลี่ยนข้อมูล</p> <p>2. AIR ทยุติ กระจายเสียง วิจารณ์ SLORC</p> <p>3. อินเดียมีนโยบาย Look East</p> <p>4. หยุดสนับสนุนกลุ่มผู้เรียกร้องประชาธิปไตยของพม่า</p>

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
1995	<p>1. ดีค้ำขมาเนอร์ป่องอร์ และคอบูราของกะเหรี่ยงได้สำเร็จ</p> <p>2. ปักยอควานขององ ซาน ซู จีและสมาชิกพรรค NLD</p> <p>3. ขุนสามข้ามอยตัวกับรัฐบาล</p> <p>4. นายพลเน วิน ประกาศेमือของอายุ</p> <p>5. มีการเจรจาระหว่างรัฐบาลกับนางอง ซาน ซู จี</p>	<p>1. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เสนอปริญญาคุณวุฒิจัดแก่นางอง ซาน ซู จี</p> <p>2. มีปัญหากะเหรี่ยงอพยพย้ายผู้ลี้ภัยถูกแหกการลักพาตัวผู้นำกะเหรี่ยงทหารไทยและ NGO: ถูกสังหาร</p> <p>3. มีปัญหาการถ่วงถ้าน้ำของพม่า</p> <p>4. พม่าสั่งปิดด่าน 3 ด่านและระงับการสร้างสะพานมิตรภาพ</p> <p>5. นายกฯ บรรหาร เขื่อนพม่า</p> <p>6. พลเอกชวลิตเขื่อนพม่าเพื่อเจรจาขอเปิดด่าน (ทำให้ได้ใบอนุญาตสัมปทานป่าไม้และประมง)</p> <p>7. รมต.กค. นายเกษม เขื่อนพม่า: ท่อเจรจาข้อตกลงการค้าชายแดน</p> <p>8. พลเอกคัน ฉ่วย เข้าร่วมประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนที่กรุงเทพฯ และลงนามในสนธิสัญญาTAC</p>	<p>ระหว่างเมืองมิดจินากับเมืองเจียงจง</p> <p>11. ขุนนานกับพม่าได้บรรลุความตกลงแบบรวมชุด (ความร่วมมือทางเศรษฐกิจหลายๆด้าน)</p> <p>1. ประธานาธิบดีจีนเยือนพม่า</p> <p>2. รมต.กลาโหมจีน นายChi Haotian เยือนพม่า</p> <p>3. นายหลี่ รู่ย หวน ประธานสภาปรึกษาการเมืองประชาชนจีนเดินทางเยือนพม่า (ซาเสพติด)</p> <p>4. บริษัทนำเข้า-ส่งออกขุนนานให้เงินกู้การรถไฟพม่า</p> <p>40 ล้านเหรียญสหรัฐฯ</p> <p>5. YMC ของจีนได้ลงนามเพื่อให้ IWT ของพม่าซื้ออุปกรณ์และเครื่องจักรสำหรับตู้ต่อเรือ</p> <p>6. จีนให้ความช่วยเหลือในการสร้างถนนบินที่สนามบินฉะเจียง</p> <p>7. บริษัทการค้าเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีระหว่างประเทศจีนและกรม</p>	<p>1. ร่วมมือกันกดดันชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน</p> <p>2. การค้าระหว่างกันเพิ่มขึ้นถึง 5 เท่า</p> <p>3. เปิดจุดผ่านแดนใหม่ที่ Manipur</p> <p>4. ทำข้อตกลงการบินระหว่างกัน</p> <p>5. ให้รางวัล Jawaharlal Nehru แก่นางอง ซาน ซู จี</p>

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
1996	<ol style="list-style-type: none"> 1. Visit Myanmar Year 2. ILO เริ่มพิจารณาสถานการณ์การใช้แรงงานในพม่า 3. NLD ประชุมพรรค 4. มี cyber war 5. รัฐบาลออก the Television & Video Act และ Computer Science Development Law 6. นักศึกษา ก่อความวุ่นวาย 7. ความเข้มแข็งของชนกลุ่มน้อยลดลงกว่า 80% 8. KNU ส่งตัวแทนเจรจากับ SLORC ถึง 3 ครั้ง 9. ได้สถานะผู้สังเกตการณ์อาเซียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นายศุภ บรราวหารเยือนพม่า 	<p>กิจการวิทยุและโทรทัศน์แห่งพม่าลงนามความตกลงกับ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พลเอกตัน ฉ่วย เยือนจีน ลงนามในข้อตกลง 3 ฉบับ ทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี วัฒนธรรมและการศึกษา 2. พลเอกเมือง ฮาย เยือนจีน 	
1997 (เกิดวิกฤตเศรษฐกิจทั่วเอเชีย)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เปลี่ยนชื่อคณะบริหารจาก SLORC เป็น SPDC 2. ได้สถานะสมาชิกอาเซียน 3. เกิดอุทกภัยรุนแรงในเขตพม่าตอนล่าง 4. พลเอกขึ้น ถิ่นท์ เสรจกับนายอู ของฉ่วย (ประธานพรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เปิดสะพานมิตรภาพไทย-พม่า 2. ไทยลงทุนบูรณะสนามบินบัตตะเถะ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จีนช่วยปรับปรุงการคมนาคมข้ามแดน 2. ทำข้อตกลงให้เรือประมงจีนสามารถล่องผ่านแม่น้ำอิระวดี ออกท่าเรืออย่างถูกต้อง 3. นายหลี่ รู่ช หวนเยือนพม่า 4. รองนายกรัฐมนตรี Wu Bangguo เยือนพม่า 	

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
1998	<p>NLD)</p> <p>1. เปลี่ยนตัวคณะรัฐมนตรี SPD</p> <p>2. อีลโบนุญเตเปิดทำการของธนาคาร และไม่ให้เกิดเปลี่ยนแปลงเงินตรา</p> <p>3. อนุญาตให้สมาชิกพรรค NLD พบปะกันได้</p> <p>4. นางออง ซาน ซู จี พยายามเดินทางออกนอกเมือง 2 ครั้งแต่ถูกสังค้ำกัก</p> <p>5. NLD ตั้ง CRPP</p> <p>6. หล่องขึ้น ผู้รับหมบนายอู ออง ฉ่วย อย่างใหม่เป็นทางการ</p> <p>7. รวมค.มหาดไทยเชิญอู ออง ฉ่วย มาหารือ</p> <p>8. SSA คัดสู้กับรัฐบาลเนื่องจากการเจรจาแก้แค้น</p>	<p>1. DKBA บุคคลค้าขายกะทอกในไทย</p> <p>2. ไทยเสนอ Flexible Engagement ในที่ประชุมอาเซียน (กลายเป็น Enhance Interaction ในเวลาต่อมา)</p> <p>3. มีปัญหาเขตแดน/ปัญหาถนนแนวชายแดน และปัญหาชนกลุ่มน้อย</p> <p>4. พม่ากังวลถ้าอริปไตยที่แม่สอด</p> <p>5. นรว.สุชุมพันธุ์ เยือนพม่า</p> <p>6. มีการลงนามในข้อตกลงร่วมทางการท่องเที่ยว</p>	<p>5. พลเอกตัน ฉ่วย พบประธานาธิบดีเจียง เจ๋อ หมิน ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ</p> <p>1. จีนให้เงินกู้ 250 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อซื้ออุปกรณ์ในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำ</p> <p>2. มีผู้อพยพจากจีนเข้ามาในพม่า</p> <p>3. รัฐบาลพม่าอนุญาตให้หนังสือพิมพ์จีน 2 ฉบับเผยแพร่ได้</p> <p>4. ทดลองโครงการให้เรือของจีนล่องผ่านแม่น้ำอิระวดีออกท่าเรืออย่างถาวร</p>	<p>1. คณะทหารพม่า กล่าวโจมตีนาย George Fernandes รวมค.กต.ที่กล่าวหาว่าพม่าอนุญาตให้จีนตั้งกองบัญชาการในเขตแดนพม่า</p> <p>2. รัฐบาล 2 ประเทศลงนามในบันทึกช่วยจำเพื่อทำความเข้าใจในความร่วมมือภาคเกษตร</p> <p>3. ลงนามในการค้าทวิภาคี</p> <p>4. ร่วมมือต่อต้านผู้ก่อการร้ายและส่งเสริมการควบคุมยาเสพติด</p> <p>5. อินเดียเข้าร่วมในโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง 5 ประเทศ</p> <p>6. อินเดียให้เครดิตเงินกู้ 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐในระดับรัฐบาลต่อ</p>

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
1999	<p>1. KNU ลดธงครบรอบ 50 ปี</p> <p>2. ม็กรุ่นเคลื่อนไหว 9-9-99</p> <p>3. นายวิน อ่อง เป็นรมต.กต. แทน อองคอง</p> <p>4. ปลัดอัยการโทมทางเมือง</p> <p>5. ICRC เข้าตรวจคุกในพม่า</p> <p>6. กรณีสามีนางอองซาน ซู จี เสียชีวิต</p> <p>7. ตัวแทน EU มาเยือน</p> <p>8. ILO ขับพม่าออกจากกรเป็นสมาชิก</p>	<p>1. โรงไฟฟ้าราชบุรีเพิ่งพร้อม</p> <p>2. พลเอกตัน ฉ่วย เยือนไทยอย่างเป็นทางการ</p> <p>3. ไทยสั่งปิดด่านสันคั้นคู่</p> <p>4. เกิดกรณีนักศึกษาพม่ายึดสถานทูตพม่าในไทย</p> <p>5. พม่าสั่งปิดด่านตลอดแนวชายแดนและยกเลิกสัมปทานประมง</p> <p>6. ไทยส่งแรงงานพม่าที่ผิดกฎหมายกลับ</p> <p>7. มีการประชุม คกก. เขตแดนร่วมไทย-พม่า ครั้งที่ 4</p> <p>8. รมช.กต. จีน เมือง วิน เข้าร่วมประชุม International Symposium on Migration</p>	<p>1. พลเอกจิ้น ชุนท์ เยือนจีน</p> <p>2. รมต.กต. วิน อ่อง เยือนจีน</p>	<p>รัฐบาลเพื่อซื้อสินค้าทุนและบริการการปรักษาจากอินเดีย</p>
2000	<p>1. ILO มีมติให้ประเทศสมาชิกร่วมกันคว่ำบาตรพม่า</p> <p>2. นางออง ซาน ซู จี พยายามเดินทางไป Kungyangon และมีข่าจะเกิดเหตุถูกสกัดไว้และถูกส่งตัวกลับ จึงถูกกักบริเวณอีกครั้ง</p> <p>3. มีการเจรจาอย่างลับๆระหว่างรัฐบาลกับนางออง ซาน ซู จี (ผลจากการเยือนของ</p>	<p>1. เกิดกรณี God's Army บุกยึดโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี</p> <p>2. ปัญหาสุขภาพติด</p> <p>3. ไทยมีนโยบายต่อพม่าคือ Forward Engagement เพื่อยกระดับสายสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ</p> <p>4. นายสุภชัย รองนายกฯ และรมต. พาณิชย์เข้าร่วมประชุม คกก. การค้าไทย-พม่า พบกับพลโทจิ้น ชุนท์ และอาแบด</p> <p>5. พลเอกส่าเกา ซูหวิ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของ</p>	<p>1. พลโททั้น อู และพลเอกหม่อง เอ เยือนปักกิ่ง</p> <p>2. จีน ให้เงินกู้ 120 ล้านเป็นทุนสร้างโรงไฟฟ้าโดยบริษัทยูนนานเป็นผู้รับเหมา</p> <p>3. เขตการค้าพิเศษบริเวณพรมแดนพม่า-ยูนนาน ได้เปิดทำการระบายสินค้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p> <p>4. จีนให้ความช่วยเหลือในการสร้าง</p>	<p>1. ความสัมพันธ์ทวิภาคีดีขึ้นตามลำดับ มีการแลกเปลี่ยนการเยือนเสมอ เพื่อเพิ่มความมั่นคงตามแนวชายแดน</p> <p>2. พลเอกเมือง ฮาย เยือนอินเดียตามคำเชิญของนาย Shri Krishan Kant รองประธานาธิบดีอินเดีย</p> <p>3. อินเดียเสนอสินซื้อ 15 ล้าน</p>

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
	<p>ผู้แทนพิเศษUNนาย Razali Ismail)</p> <p>4. ปีดมทวิทยาลัย วามรั้งปรับหลักสูตร ให้สั้นขึ้นและ โยกย้าย สถานศึกษาออกนอก เขต แหล่งชุมชน</p> <p>5. เปิดมหาวิทยาลัยอีกครั้ง</p> <p>6. นายRazali Ismail เดินทางมพม่าเดือน มิ.ย.และค.ค.</p>	<p>ไทยพบพลเอกคัน ฉ่วย และ พลเอกเมือง อาย</p>	<p>ฐานทัพ 2 แห่งในภาค ตะนาวศรี</p> <p>5. วิศวกรของกองทัพ จีนพบเจ้าหน้าที่ทหาร ของพม่า ณ ฐาน ทัพเรือเขต Tenasserim</p> <p>6. ที่ปรึกษาแห่งรัฐ ของจีน นายIsmail Amat พบพลเอกคัน ฉ่วย และ พลเอกซัน ชู้นท์</p> <p>7. รองประธานาธิบดี หู จิน เทา และ รรมช.กต. Wang Guangya พบพลเอก คัน ฉ่วย พลเอกเมือง อาย พลโทซัน ชู้นท์ และพลโททิน อู</p> <p>8. นาย Wu Donghe รรมช.กต.เข้าพบพล โทซัน ชู้นท์ รรมต.กต. วิน อ่อง และรรมช.กต. ชัน เมือง วิน</p> <p>9. นาย Fang Zuqi ผู้ บัญชาการ PLA?? พบ พลเอกเมือง อาย</p> <p>10. พลเอกเมือง อาย พบประธานาธิบดี เจียง เจื่อ หมินและ นายกฯ หู หง จีโน วาระต่างกัน และได้ พูดคุยกับรอง ประธานาธิบดีหู จิน เทา และลงนามใน</p>	<p>เหรียญสหรัฐฯ สำหรับพัฒนา อุตสาหกรรมและ อุปกรณ์ไฟฟ้า</p> <p>4. นายพล V.Prakesh Malik เยือนพม่าเพื่อสาน ต่อแผนความ ร่วมมือทางด้าน ทหารข้ามพรมแดน อินเดีย-พม่า</p> <p>5. รรมต.กต. Jawant Singh เปิดถนน เชื่อมพม่า-อินเดีย อย่างเป็นทางการ</p> <p>6. พลเอกหม่อง เอ เยือนอินเดียเป็น การตอบแทน</p>

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
2001	<p>1. มีการเจรจาระหว่างรัฐบาลกับนางอองซาน ซู จี</p> <p>2. ปลดปล่อยนักโทษการเมืองที่เป็นสมาชิกพรรค NLD</p> <p>3. นายอู อ่อง ฉ่วยและนายอู ทิน อู ได้รับการปล่อยตัวจากการกักบริเวณก่อนหน้านี้ นาย Razali Ismail ๑๖ เดินทางมาเยือนพม่าเพียง 1 วัน (ส.ค.)</p> <p>4. สื่อของรัฐบาลมูดุคโอยตีเนงคอง ซาน ซู จี</p> <p>5. ชนกลุ่มน้อยยอมลงนามในข้อตกลงหยุดยิง 20 กลุ่ม และยังมีกลุ่มที่ต่อสู้อยู่ 11 กลุ่ม</p> <p>6. นาย Razali Ismail เดินทางมาเยือนพม่าในเดือน ม.ค./มิ.ย./ส.ค./พ.ย.</p> <p>7. ปลดปล่อยนักโทษทาง</p>	<p>1. พลโทชิน ชู้นท์ เยือนไทย พบปะกับพลเอกชวลิต</p> <p>2. กองทัพอไทยและกองทัพบม่าปะทะกัน</p> <p>3. พ.ต.ท. ทักษิณ นายกรัฐมนตรีเยือนพม่าเพื่อทำบันทึกความเข้าใจ</p> <p>4. พลเอกชวลิตเยือนพม่าเพื่อกระชับความสัมพันธ์และให้หม่ายกเลิกการห้ามนำเข้าสินค้าไทย 15 ชนิด</p> <p>5. พลโทชิน ชู้นท์ เยือนไทยหารือเกี่ยวกับแรงงกดดันกฎหมาย</p> <p>6. ไทยมอบเงิน 20 ล้านบาทให้รัฐบาลพม่าแก้ปัญหาสุขภาพในรัฐฉาน</p> <p>7. พลเอกวินัย ภาสกรกุลพบ พลโทชิน ชู้นท์</p> <p>8. พลเอกวัชรนชัย ฉายาเหมือนวงศ์ แม่ทัพภาคที่สาม พบพลเอกเมือง อาย และพลโทชิน ชู้นท์</p> <p>9. นายสุรเกียรติ์ เยือนพม่า พบพลเอกเมือง อาย และพล</p>	<p>แถลงการณ์ รวมถึงกรอบความร่วมมือและความสัมพันธ์ในอนาคต</p> <p>11. พลโทวิน มินท์ (เลขาธิการคนที่ 3) เดินทางไปจีนตามคำเชิญของสมาคมเพื่อความเข้าใจระหว่างประเทศของจีน</p> <p>1. ประธานาธิบดีเจียง เจ้อ หมิน เยือนพม่าเพื่อตอกย้ำความสัมพันธ์และลงนามในข้อตกลงร่วมทางเศรษฐกิจ</p> <p>พลังงาน และชายแดน</p> <p>2. รมต. กระทรวงความมั่นคงภายใน นาย JiaChunwang พบพลโทชิน ชู้นท์</p> <p>3. นายพล Fu Quanyou หัวหน้า Staff PLA พบพลเอกตัน ฉ่วย และพลเอกเมือง อาย</p> <p>4. พลโทชิน ชู้นท์ เยือนชมอุตสาหกรรมเกษตรและโรงงานผลิตเครื่องจักรส่งน้ำ</p> <p>5. พลเอก Nyunt Tin รมต.เกษตรและชลประทานพม่าเดินทางไป</p>	<p>1. สร้างถนนมิตรภาพพม่า-อินเดีย = ขยายการค้าโดยไม่ต้องผ่านสิงคโปร์</p> <p>2. ช่วยพม่าพัฒนาและสำรวจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ</p> <p>3. นาย Sushil Kumar (ทหารเรือ) พบนายพลเมือง อาย</p> <p>4. นาย Jawant Singh พบ รมต.กต. วิน อ่อง</p>

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
	การเมืองอีกระลอก (ร.ศ.) ข้อสังเกตคือ เป็นพวกที่ไม่มีเชื้ออา และพันกำหนดโทษ	โทซิ่น ชุ่น 10. พลเอกธรรมรักษ์ รมต. ประจำสำนักนายกา พบพล โทซิ่น ชุ่นท์ และรมต.กค. วิน อ่อง 11. พลเอกวิจิตร ยาทิพย์ เดินทางไปเจรจาให้ทางการ พม่าปล่อยตัวเจ้าหน้าที่ไทยที่ ถูกUWSA ลักพาตัวไป 12. รมต.กค.วิน อ่อง พบ นายกาทักษิณและนายสุร เกียรติ หุดคฺยในประเด็น วัฒนธรรม ความร่วมมือทาง เทคนิคการเชื่อมถนน การ เตรียมตัวในการประชุมสุด ยอดผู้นำเรื่องสนาพหิตที่คุน หมิงและคกก.ร่วมชายแดน 13. นายกร ทัพพะวังสี รอง นายกา และรมต.สาธารณสุข พบพลโทซิ่น ชุ่นท์ หุดคฺยใน ประเด็นการแก้ปัญหาHIV และมาลาเรีย	สังเกดการณ์ อุตสาหกรรมเกษตร โนจีนและ โรงงานผลิตเครื่องสูบ น้ำ	
2002	1. ปลัดคัวนางออง ซาน ซู จี แต่ทำไโนวาง Low Key (ท.ศ.) 2. นายพลน วิน ถึงแก่ กรรม 3. นาย Razali Ismail เดินทางมเยือนพม่า ในเดือน เม.ย./ส.ค./ พ.ย. 4. คณะผู้แทนILO เดินทางเยือนพม่าเพื่อ ตรวจสอบสถานการณ์ การใช้แรงงานในพม่า	1. นายสุรเกียรติ เขื่อนพม่า พบพลเอกเมือง ฮาย พล โทซิ่น ชุ่นท์ และ รมต.กค. วิน อ่อง หุดคฺยเกี่ยวกับ การค้ายาเสพติดผิดกฎหมาย แรงงานอพยพ การค้า การ ประมง และการท่องเที่ยว นอกจากนี้ในเดือน เม.ย. ยัง ได้เข้าประชุมรมต.อินเดีย- พม่า-ไทย ในการเชื่อมโยง โครงข่ายการขนส่ง ณ กรุงย่างกุ้ง และพบปะกับ นายวิน อ่อง	1. นาย Wang Zhongyu เดินทาง เยือนพม่าพบพล โทซิ่น ชุ่นท์ 2. นาย Li Yong ผู้ช่วยรมต.การคลัง ของจีนเข้าพบ รมต. การคลังและรายได้ ของพม่า (ชิน เมือง เทียน) 3. นาย Zhang Wenkang รมต. สาธารณสุขเข้าพบพล	1. รมต.กค. อินเดีย นาย Jaswant Singh เข้าประชุมรมต. อินเดีย-พม่า-ไทย ในการเชื่อมโยง โครงข่ายการขนส่ง ณ ย่างกุ้ง และ พบปะกับนายวิน อ่อง 2. พลเอก Saighal (Master General of Ordance) พบพล เอกเมือง ฮาย

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
	<p>และถูกสกัดกั้นไม่ให้พบนางออง ซาน ซู จี (ก.พ.)</p> <p>5. รัฐบาลพม่าอนุญาตให้ HLO ดำเนินการในย่างกุ้งได้</p> <p>6. ปล่อยนักโทษทางการเมือง-สันักทหนดไทย</p> <p>7. นางออง ซาน ซู จี ได้รับอนุญาตให้เดินทางออกนอกย่างกุ้งได้เป็นครั้งแรก</p> <p>8. KNU เรียกร้องให้รัฐบาลพม่าเปิดการเจรจาใหม่หลังจากเริ่มกระบวนการเจรจามาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996</p> <p>9. สมาชิกพรรค NLD 6 คนได้รับการปล่อยตัวและปล่อยตัวนักโทษทางการเมืองอื่นๆ เป็นจำนวนมากเป็นประวัติกาล (115คน)</p> <p>10. KNPP เริ่มเจรจากับรัฐบาลพม่า หลังจากการหยุดยิงล้มเหลวตั้งแต่ปี ค.ศ. 1995</p> <p>11. พันธมิตรทางทหารของชนกลุ่มน้อยเชิญชวนกลุ่มอื่นๆ เข้าร่วมเพื่อไม่ให้เกิดการต่อสู้</p>	<p>2. ย้ายแม่ทัพ (พลเอกสุรยุทธ์)</p> <p>3. ชื่อชายก้าวชาวมหาชาติ</p> <p>4. นายอู๋น ทูตไทยประจำย่างกุ้งพบปะนางออง ซาน ซู จี พร้อมกับทูตของมาเลเซีย ประจำย่างกุ้ง</p> <p>5. พม่าสั่งปิดชายแดนไทย-พม่า ตลอดแนวจากการปะทะกันระหว่างกองทัพไทยกับUWSA (อาจจะเป็นการเบี่ยงเบนจากเรื่องภายใน)</p> <p>6. พลเอกชวลิตพบปะกับพลโทชิน ฐันท์ ในการเปิดงานแสดงสินค้าบริเวณชายแดนไทย-พม่าที่ท่าขี้เหล็ก</p> <p>7. พลเอกณรงค์ ยุทธวงษ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เยือนพม่าพบกับนายพลเมือง ฮาย</p> <p>8. พลตรีสนั่น พบปะพลเอกคยอ ต่าน เจริญในเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม</p> <p>9. นายชจิตก๊อพบ รมต.กค. วิน อ่อง และรมช.จีน เมืองวิน</p> <p>10. นายสุรเกียรติ์ พบพลเอกตัน ฉ่าย และพลโทชิน ฐันท์ เพื่อปรับปรุงความสัมพันธ์</p> <p>11. นายเชช บุนนาค พบ รมต.กค. วิน อ่อง</p> <p>12. พลเอกอุดมชัย องคสิงห์ แม่ทัพภาคที่สาม พบนายพลเมือง ฮาย</p>	<p>โทชิน ฐันท์</p> <p>4. นาย Aung Thaung รมต. อุตสาหกรรม พม่าเยือนจีนศึกษาประเด็นที่เกี่ยวกับโครงการที่เป็นโรงงาน</p>	<p>3. นาย Kanwal Sibal ปลัดกค. พบ พลโทชิน ฐันท์ และ รมต.กค. วิน อ่อง</p>

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
2003	ระหว่างชนกลุ่มน้อยด้วยกันเอง	<p>13. รมต.กค. วิน อ่อง เขียนไทยพม่านายกฯ ทักษิณ นายสุรเกียรติ์ พุดคุยกัน ในเรื่องแรงงานอพยพและการค้า</p> <p>14. ชิ่น เมือง วิน รมต.การคลังและรายได้เข้าประชุม กกก. ชายแดนไทย-พม่าครั้งที่ 5</p> <p>15. นายพล Pyi Sone รมต.พาณิชย์พม่าเข้าประชุม กกก. การค้าไทย-พม่า</p> <p>16. พลเอกเมือง ฮาย เจ้าพม่านายกฯ ทักษิณ พุดคุยในเรื่องยาเสพติด การค้า และการท่องเที่ยว</p> <p>1. พ.ต.ท. ทักษิณ นายกรัฐมนตรีเดินทางเยือนพม่าพบพลเอกคิน ฉ่วย เจรจาในเรื่องผู้ลี้ภัย ยาเสพติด ชนกลุ่มน้อยติดอาวุธ</p> <p>2. นายอดิศักดิ์ โทธราวมิก รมต.พาณิชย์เดินทางเยือนพม่าพบพลโทชิน ชู้นท์</p> <p>3. พลเอกสมบัติ อัดนันท์ ผู้บัญชาการกองพลเมก เจ้าพมพลเอกคิน ฉ่วย</p> <p>4. พ.ต.ท. ทักษิณ นายกรัฐมนตรีเดินทางเยือนพม่าพบพลเอกคิน ฉ่วย และพลโทชิน ชู้นท์ พุดคุยกันในเรื่องการพัฒนา การท่องเที่ยว</p> <p>5. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เยี่ยมชมสถานที่สำคัญในย่างกุ้งและพบปะกับผู้นำ</p>	<p>1. นาย Li Lanqing (vice premier of the state council) เยือนพม่า พบพลโทชิน ชู้นท์ พุดคุยกันในเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจ</p> <p>2. พลเอกคิน ฉ่วย เดินทางเยือนจีนพร้อมภรรยา</p>	<p>1. นายวิน อ่อง รมต.กค. พม่าเดินทางเยือนอินเดียอย่างเป็นทางการ</p>

ปี ค.ศ.	พม่า	ไทย	จีน	อินเดีย
		ประเทศ		

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

ตารางการเยือนระหว่างพม่ากับประเทศอื่น ๆ

ปี 2000

ประเทศที่มาเยือนพม่า

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
16 มกราคม	ลาว	ศุภัน สัตถิร ท	รัฐมนตรีประจำสำนักงาน ประธานาธิบดีแห่ง สปป. ลาว	เข้าพบพลโทชิน ชื่นท์ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศวิน อ่อง และพล จัตวา อา เบล
19 มกราคม	อิหร่าน	อามิน ซิดาร์	รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงการต่างประเทศ	เข้าพบพลโทชิน ชื่นท์ และรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศวิน อ่อง เพื่อ หารือเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิ ภาคี และกิจการระหว่างประเทศ และ โน ภูมิภาค
27 มกราคม	เวียดนาม	เหงียน วัน เฮว	รองประธานสภาแห่งชาติ	เข้าพบกับพลโทชิน ชื่นท์
15 กุมภาพันธ์	มาเลเซีย	คาดีก เตรี ซาอิด ฮามิด บิน ซาอิด จาฟาร์ อัลบารี	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ	เข้าพบพลเอกอาวูโซ ดัน ฉ่วย และพล โทชิน ชื่นท์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศวิน อ่อง
19 กุมภาพันธ์	กัมพูชา	สุน เซ็น	นายกรัฐมนตรี	เข้าพบกับพลเอกอาวูโซ ดัน ฉ่วย หรือเพื่อ กระชับสายสัมพันธ์ทางการค้าและการเมือง และลงนามในข้อตกลงระหว่างสองรัฐบาล ในการยกเว้นวีซ่าสำหรับนักการทูตและ เจ้าหน้าที่ของรัฐ
28 กุมภาพันธ์	ไทย	ดร. ทัฬหะรังสี	รองนายกรัฐมนตรีและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข	เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ชื่นท์ เพื่อจัดตั้งหน่วยงานร่วมด้าน สาธารณสุขระหว่างกระทรวงสาธารณสุข ของทั้งสองประเทศ เพื่อจัดการกับปัญหา เอชไอวี และเชื้อมาลาเรีย
1 มีนาคม	มาเลเซีย	นายพล คาไล๊ะ เตรี อาหมัด ซารูจิ บิน เซ โรเซ่	ผู้บัญชาการทหารอากาศ	เข้าพบพลเอกหม่อง เอ
1 มีนาคม	ยูโกสลาเวีย	จิวดิน โจวานโน วิก	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ	เข้าพบพลเอกอาวูโซ ดัน ฉ่วย พลโทชิน ชื่นท์ หรือเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทาง การค้าที่ใกล้ชิดกับพม่ามากขึ้น

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
5 มีนาคม	ลาว	พ.อ.บุญยัง วอลละ จิต	รองนายกรัฐมนตรีและ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลัง	เข้าพบพลเอกอาวุโส ดัน ฉ่วย และพล โทจีน ชู้นท์ หารือความสัมพันธเพื่อ ร่วมมือด้านการคมนาคมขนส่ง การค้า ชายแดน และการปราบปรามอาชญากรรม และเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการ วัฒนธรรมและข้อมูลข่าวสารแห่งอาเซียน ครั้งที่ 35
12 มีนาคม	องค์การ สหประชาชาติ	ไซเร็น เจสเซน ปี เตอร์สัน	สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ ภัยแห่งสหประชาชาติ	เข้าพบพลโทจีน ชู้นท์ และรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศวิน อ่อง เพื่อ หารือในการตรวจสอบผู้หนีภัยชาวพม่าที่ อยู่ในประเทศไทย ถือเป็นครั้งแรกที่ รัฐบาลทหารพม่าอนุญาตให้ผู้แทนจาก UNHCR เข้าประเทศ เพื่อตรวจสอบและ ดูแลการส่งกลับผู้หนีภัยชาวพม่าที่อยู่ตาม แนวชายแดนไทย-พม่า
23 มีนาคม	อาเซียน	ดร. โรเบิร์ต เคห์ (เลขาธิการอาเซียน) ดร. เดวิด ชิน (สิงคโปร์) นายนา วีโอะ เทนาตะ (ญี่ปุ่น) นายบีก ยัง กุก(เกาหลีใต้)		เพื่อเข้าร่วมการประชุมอาเซียนกับประเทศ เอเชียตะวันออกเฉียง
1 พฤษภาคม	อาเซียน	โรดอลโฟ ซี เซ เวน โน และ รัฐมนตรี	เลขาธิการอาเซียนและ รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน	เข้าพบกับพลโทจีน ชู้นท์
12 พฤษภาคม	เวียดนาม	ฟาน วัน ซาย	นายกรัฐมนตรี	เข้าพบกับพลเอกอาวุโส ดัน ฉ่วย พลเอก หม่อง เอ และพลโทจีน ชู้นท์ ลงนามใน ข้อตกลงหลักเกี่ยวกับการค้าขายเป็นสองเท่า และป้องกันการรุกรานทางการเงินด้วยการ ให้ความเชื่อถือในระบบภาษีและรายได้ของ กันและกัน
24 พฤษภาคม	มาเลเซีย	นายพล คาไล๊ะ เสรี โมฮัมหมัด ฮาซิม บิน ฮัสซัน	เสนาธิการทหาร	เข้าพบกับเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 และพล เอกหม่อง เอ

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
26 พฤษภาคม	ญี่ปุ่น	ทาคาชิ ฟุคุยะ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	เป็นการเยือนพม่าครั้งแรกของรัฐมนตรีจากญี่ปุ่นในรอบ 17 ปีหารือเกี่ยวกับการให้เงินกู้กับพม่ารอบใหม่ซึ่งตั้งอยู่บนเงื่อนไขการปฏิรูปการเมือง
31 พฤษภาคม	จีน	อิสมาอิล อามัท	สมาชิกคณะมนตรีแห่งรัฐ	เข้าพบพลเอกอาวุโสตัน ฉ่วย และพลโทจิ้น ชุ่ย
2 มิถุนายน	องค์การสหประชาชาติ	ดร. เนย์ คุณ	ผู้ช่วยเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ	เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทจิ้น ชุ่ย
30 มิถุนายน	องค์การสหประชาชาติ	รอสาลี อีสมาอิล	ทูตพิเศษ	แยกเข้าพบและหารือกับรัฐบาลทหารพม่าและผู้นำฝ่ายค้าน เพื่อแก้ไขปัญหาการหยุดชะงักทางการเมืองในช่วงการเยือน 4 วันแรก
3 กรกฎาคม	อินเดีย	นายพล วิที มาลิก	เสนาธิการทหารและประธานคณะกรรมการเสนาธิการทหาร	เข้าพบพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วย พลเอกหม่อง เอ และพลโทติน อู
16 กรกฎาคม	จีน	บู จิ้น เทา และหวัง กวาง ฮยา	รองประธานาธิบดีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เข้าพบพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วย พลเอกหม่อง เอ พลโทจิ้น ชุ่ย และพลโทติน อู
3 สิงหาคม	ไทย	ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์	รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการร่วมทางการค้าไทย-พม่า ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยกระทรวงพาณิชย์ และได้เข้าพบพลโทจิ้น ชุ่ย และพลจัตวาอาเบล
6 สิงหาคม	จีน	หวู ตง เอ้อ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เข้าพบกับเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทจิ้น ชุ่ย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศวิน อ่อง และรัฐมนตรีว่าการเคหะเมืองวิน
8 สิงหาคม	กัมพูชา	ซาร์ เก็ง	รองนายกรัฐมนตรี	เข้าพบพลโทจิ้น ชุ่ย
22 สิงหาคม	ลาว	สมสะหวัด เลงสะหวัด	รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เข้าพบพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วย พลโทจิ้น ชุ่ยและนายวิน อ่อง
18 กันยายน	ญี่ปุ่น	เซอิกะเน ซุกิอูระ	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	เข้าพบกับเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทจิ้น ชุ่ย
15 ตุลาคม	สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ	มาตาม ซาคาโกะ โอคาตะ	ข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ	เข้าพบพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วย

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
16 ตุลาคม	เวียดนาม	ทเวียน ได เนิย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การค้าต่างประเทศ	เข้าพบพลเอกอาวุโส ดัน ฉ่วย พลโทขึ้น ขั้นที่และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศวิน อ่อง
24 พฤศจิกายน	จีน	ฟาง ซือ จี	ผู้บัญชาการการเมืองกอง กำลังนาวิก	เข้าพบกับเลขาธิการ SPDC และ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดพลเอกหม่อง เอ
12 ธันวาคม	ไทย	พลเอกสำเภา ชูศรี	ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	เข้าพบพลเอกอาวุโส ดัน ฉ่วย และพลเอก หม่อง เอ

ผู้แทนจากพม่าไปเยือนประเทศอื่น (2000)

วันที่	เยือนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
10 มกราคม	ฟิลิปปินส์	พลจัตวา อาชา เขล	รัฐมนตรีประจำสำนักงาน ประธาน SPDC	เข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีในคืน ความร่วมมือของประเทศอนุภูมิภาคกลุ่ม แม่น้ำโขง 6 ประเทศ ณ กรุงมะนิลา
19 มกราคม	ไทย	พลตรีชอร์ ลวิน	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง โรงแรมและการท่องเที่ยว	เข้าร่วมการประชุมว่าด้วยการท่องเที่ยวของ อาเซียน (ASI) ปี 2000 และ การประชุม รัฐมนตรีท่องเที่ยวอาเซียนครั้งที่ 3 ซึ่งจัด ระหว่างวันที่ 20-26 มกราคม ณ กรุงเทพฯ
11 กุมภาพันธ์	ไทย	อุ วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การค้าต่างประเทศ	เข้าร่วมประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน-ยูเอ็น การประชุมผู้นำอาเซียน-ญี่ปุ่น และการ ประชุมอัยกัตต์ ครั้งที่ 10 เดินทางกลับเมื่อ 13 กุมภาพันธ์
5 เมษายน	โคลัมเบียและ คิวบา	อุ วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การค้าต่างประเทศ	เข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีของกลุ่ม ประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ครั้งที่ 13 วันที่ 7-9 เมษายน ณ กรุงคาร์ทเฮนา ประเทศ โคลัมเบีย และการประชุมของกลุ่ม G-77 ณ กรุงฮาวานา ประเทศคิวบา วันที่ 10-14 เมษายน
5 พฤษภาคม	ไทย	อุ คิน หม่อง เท่ง	รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลังและ รายได้	เข้าร่วมประชุมเอซีบี ครั้งที่ 33 ณ จังหวัด เชียงใหม่ วันที่ 6-8 พฤษภาคม
10 พฤษภาคม	ฟิลิปปินส์	พลตรีดิน หน่วย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง แรงงาน	เข้าร่วมประชุมรัฐมนตรีแรงงานอาเซียน ครั้งที่ 14 จัดขึ้น ณ กรุงมะนิลา ประเทศ ฟิลิปปินส์
14 พฤษภาคม	สวิตเซอร์แลนด์	พลตรีเลท เท่ง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข	เข้าร่วมการประชุมสาธารณสุขระดับโลก ครั้งที่ 53

วันที่	เยือนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
29 พฤษภาคม	สวิตเซอร์แลนด์	พลตรีทิน เง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง แรงงาน	เข้าร่วมประชุมประจำปีของสภาองค์การ แรงงานระหว่างประเทศ ครั้งที่ 88
30 พฤษภาคม	รัสเซีย	วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การค้าต่างประเทศ	หารือในหลายประเด็นที่เป็นปัญหา รวมถึง ความสัมพันธ์ทางการค้าและเศรษฐกิจ
5 มิถุนายน	จีนและฮ่องกง	หม่อง เอ	รองประธาน SPDC	เข้าพบกับประธานาธิบดีเจียง เจ๋อ หมิน และประธานหู หง จินต่างวาระ และยัง ได้พบปะรองประธานาธิบดีหู จิ้น เทา ลง นามในถ้อยแถลงกรอบความร่วมมือและ ความสัมพันธ์ทวิภาคีในอนาคต
6 มิถุนายน	ญี่ปุ่น	พลโทชิน ด้นทร์	เลขาธิการ SPDC คนที่ 1	เข้าร่วมพิธีศพอดีตนายกรัฐมนตรีเคอิโช โอบูชิ เป็นการเยือนญี่ปุ่นครั้งแรกของผู้นำ ระดับสูงของรัฐบาลทหารพม่า ตั้งแต่ปี 1988
3 กรกฎาคม	ปากีสถาน	พลโทชิน ด้นทร์	เลขาธิการ SPDC คนที่ 1	เข้าพบประธานาธิบดีมูฮัมหมัด รฟีก ทา รวาร์ และผู้นำทางทหาร พลเอกเปอร์เวซ มู ซาราวฟ
3 กรกฎาคม	ไทย	วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การค้าต่างประเทศ	เข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียน ครั้งที่ 33 และหารือกับนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีและนายสุรินทร์ พิศสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าต่างประเทศ เกี่ยวกับกิจการในอาเซียนและ ความสัมพันธ์ทวิภาคี
5 กรกฎาคม	ซูโอสถเวีย	วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การค้าต่างประเทศ	เข้าพบประธานาธิบดีสโกลอบคัน มิโลเชวิช นายกรัฐมนตรีโมเมียร์ บูคาโทวิก และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พลเอก ดราโกลjub อองพาน
10 กรกฎาคม	เบลารุส	วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การค้าต่างประเทศ	เข้าพบรองนายกรัฐมนตรีและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าต่างประเทศ ดร.ยูราล ลาทีโปฟ และนายกรัฐมนตรีวลาดี เมียร์ เฮอร์ โนชิน
23 กรกฎาคม	รัสเซีย	วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การค้าต่างประเทศ	เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ค้าต่างประเทศ นายอิกอร์ อิวานอฟ และรอง นายกรัฐมนตรี อิลยา คิลบานอฟ ลงนาม ในข้อตกลงขยักวันการใช้วีซ่าสำหรับ นักการทูตและข้าราชการ

วันที่	เยือนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
25 ตุลาคม	จีน	พลโทวิน มินทร์	เลขาธิการ SPDC คนที่ 3	เดินทางเยือนตามคำเชิญของสภาความ เข้าใจระหว่างประเทศของจีน
14 พฤศจิกายน	อินเดีย	พลเอกหม่อง เอ	รองประธาน SPDC	เดินทางเยือนตามคำเชิญของ รองประธานาธิบดี ศรี คริสศาน คานท์
23 พฤศจิกายน	สิงคโปร์	พลเอกตัน ล่วย	ประธาน SPDC	เข้าร่วมประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนอย่างไม่ เป็นทางการ ครั้งที่ 4 และการประชุม ระหว่างผู้นำรัฐอาเซียน กับผู้นำรัฐของจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ลงนามในข้อตกลง กรอบความร่วมมือทางอิเล็กทรอนิกส์ของ อาเซียน และหารือเป็นการส่วนตัวกับ ประธานาธิบดีโก๊ะ จ๊ก ลง
4 ธันวาคม	ลาว	พลเอกหม่อง เอ	รองประธาน SPDC	เดินทางเยือนตามคำเชิญของประธานสภา แห่งชาติ สปป.ลาว นายเสมีน วิคนะเขต

ปี 2001

ประเทศที่มาเยือนพม่า

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
3 มกราคม	มาเลเซีย	ดร.มาเธอร์ โมฮัมหมัด	นายกรัฐมนตรี	เข้าพบพลเอกอาวุโสดัน ล่วย ประธาน SPDC และผู้บัญชาการทหารบก เพื่อ ปรึกษาหารือด้านความร่วมมือทวิภาคี ระหว่างพม่าและมาเลเซีย
5 มกราคม	มาเลเซีย	รอซาลี อีสมายิล	ทูตพิเศษแห่ง สหประชาชาติ	เข้าพบนางออง ซาน ซู จีเป็นเวลา 2 ชั่วโมง เพื่อแสดงความดีใจและชื่นชมการเจรจาทาง การเมืองระหว่างรัฐบาลทหารพม่ากับพรรค NLD เป็นการเยือนพม่าครั้งที่ 3 ของเขา
17 มกราคม	อินเดีย	ชูชิต คูมาร์	เลขาธิการทหารเรือและ ประธานคณะกรรมการ เลขาธิการทหารเรือแห่ง ราชนาวิกอินเดีย	เข้าพบพลเอกหม่อง เอ ระยะเวลาการเยือน 2 วัน
17 มกราคม	จีน	เจี่ย ชุน หวัง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ความมั่นคงทั่วไป	เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ยู่ทง
28 มกราคม	สหภาพยุโรป	ผู้แทน 5 ท่านจาก ประเทศสวีเดน เบลเยียม และ คณะกรรมการธิการ	คณะดำเนินงาน	ในช่วงการเยือน 3 วัน ได้เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ยู่ทงและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ วิน อ่อง เพื่อคัดค้านรัฐบาลทหารพม่าให้มี

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
		ยุโรปประเทศละ มนตรียุโรป		การพัฒนาสู่ประชาธิปไตย และยังคงพูดคุยกับ ผู้นำทางประชาธิปไตยนางอง ซาน ซู จี เกี่ยวกับการปรองดองแห่งชาติระหว่าง พรรค NLD และรัฐบาลทหารพม่า
1 กุมภาพันธ์	ไทย	พลโทวินัย ภคิยกุล	เจ้ากรมข่าวทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด	เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ฮันท์
14 กุมภาพันธ์	อินเดีย	สรี ด้สวาน ชิงท์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ	เข้าพบกับผู้นำทางทหารพม่า รวมถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอุ วิน อ่อง
16 กุมภาพันธ์	เนปาล	จิกวา ปราวาสถ บา สโกธา	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ	เข้าพบพลเอกอาวุโสตัน ฉ่วย
26 กุมภาพันธ์	เนปาล	จิตรา เดลาชาคว	รองโฆษกรัฐสภานเนปาล	เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ฮันท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศ วิน อ่อง และรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุขพลเอกเคท เสง
26 กุมภาพันธ์	สหรัฐอเมริกา	วรัถ ทยชัย	ผู้ช่วยปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ	เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ฮันท์ รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศอุ วิน อ่อง และยังได้พูดคุยกับนางอง ซาน ซู จี และคณะกรรมการบริหารพรรค NLD
2 มีนาคม	มาเลเซีย	ดาโต๊ะ อับดุล คา เดียร์ บิน ฮาลิ ซึค ฟาดเซอร์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง วัฒนธรรม ศิลปะ และการ ท่องเที่ยว	เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ฮันท์
29 มีนาคม	ลาว	ซุมมาลี ไชยะสอน	รองประธานาธิบดี	เข้าพบพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วยและเข้าพบ เลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ฮันท์
4 เมษายน	องค์กร สหประชาชาติ	ศ. เปาโล เซอร์จิโอ กินเซียโร	ผู้รายงานสถานการณ์ด้าน สิทธิมนุษยชน	เข้าพบกับผู้นำทางทหารระดับสูงในช่วง การเยือน 3 วันแรก และได้หารือกับสมาชิก อาวุโสพรรค NLD รวมทั้งนางอง ซาน ซู จี
4 เมษายน	ไทย	พลโทวิวัฒน์ชัย ฉาย เกษมวงษ์	แม่ทัพภาคที่ 3	เข้าพบกับพลเอกหม่อง เอ และเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ฮันท์
20 เมษายน	มาเลเซีย	(พลโท) ดาโต๊ะ อาซูดดินบิน ฮา มัด	เจ้ากรมข่าวทหารบก	เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ฮันท์
23 เมษายน	มาเลเซีย	ไชนาล อามินดิน บา คาร์	ผู้อำนวยการกรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ	เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ฮันท์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
				ค้างประเทศวิน อ่อง
25 เมษายน	จีน	พลเอกฟู ซาง โทฮั่ว	ผู้บัญชาการทหารสูงสุด กองบัญชาการทหารสูงสุด	เข้าพบพลเอกอาวูโตตัน ฉ่วยและพลเอก หม่อง เอ
25 เมษายน	ลาว	ถาวร วังวิจิตร	รองประธานศาลสูงสุด	เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ฮุ้นท์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ค้างประเทศวิน อ่อง และหัวหน้ากองการ ยุติธรรมออง โท
29 เมษายน	อาเซียน		รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศของ ประเทศกลุ่มอาเซียน	เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ อาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ และเข้าพบพล เอกอาวูโตตัน ฉ่วย พลเอกหม่อง เอ และ เลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ฮุ้นท์
1 พฤษภาคม	ปากีสถาน	เปอร์เวซ มุขราฟ	นายพล	เข้าพบพลเอกอาวูโตตัน ฉ่วย
2 พฤษภาคม	ไทย	ดร.สุรเกียรติ เสถียรไทย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ	เข้าพบเข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พล โทชิน ฮุ้นท์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศวิน อ่อง
4 พฤษภาคม	องค์กร สหประชาชาติ	ดอน กุก เตมาเฮอ	ผู้แทนองค์การ สหประชาชาติว่าด้วย โครงการควบคุมยาเสพติด	เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ค้างประเทศวิน อ่อง
12 พฤษภาคม	ไทย	พลเอกธรรมรักษ์ อิสรวงกูร	รัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรี	เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ฮุ้นท์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ค้างประเทศวิน อ่อง
23 พฤษภาคม	มาเลเซีย	ตัน ศรี บูอิดดิน กับ ฮาจิ โมฮัม หมัด ยัสซิน	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การค้าภายในและกิจการ ผู้บริโภคร	เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงผู้ค้า และการประมง พลจัตวาหม่อง หม่อง เจียน
1 มิถุนายน	องค์กร สหประชาชาติ	รอซาลี อีสมาอิล	ทูตพิเศษ	ในช่วงการเยือนเป็นเวลา 4 วัน ได้พบปะ กับนางอง ซาน ซู จี 2 ครั้ง ณ บ้านพักของ นาง และเข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน ฮุ้นท์ เพื่อประสานให้พื้นการ เจรจาปรองดองซึ่งเริ่มไปเมื่อปีที่แล้ว (2000) โดยหวังว่าการปกครองโดยพลเรือน จะมีขึ้นภายใน 4 วัน
9 มิถุนายน	ฟิลิปปินส์	ริชาลีโน เอส นา วารโร	ทูตพิเศษของ ประธานาธิบดี	เข้าพบพลเอกอาวูโตตัน ฉ่วยและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
19 มิถุนายน	ไทย	พ.ศ.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร	นายกรัฐมนตรี	เข้าพบกับผู้นำทหารพม่าเพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์ไทย-พม่าจากสถานการณ์ชายแดนที่ตึงเครียด ได้หารือในประเด็นที่กระทบกับทั้งสองประเทศ และทำข้อตกลงเปิดด่านแม่สาย-ท่าขี้เหล็กซึ่งถูกปิดเป็นเวลากว่าหลายเดือน พ.ศ.ท.ทักษิณเป็นนายกรัฐมนตรีไทยคนแรกที่เดินทางเยือนพม่าตั้งแต่ปี 1997
23 กรกฎาคม	ไทย	พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ	รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	เข้าพบพลเอกอาวุโสคิน ฉ่วยและนายทหารชั้นนำอื่นๆ เพื่อสานสัมพันธ์ทวิภาคีให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเจรจาให้รัฐบาลทหารพม่ายกเลิกการห้ามนำเข้าสินค้าไทย 15 รายการ พลเอกชวลิตยังได้ยืนยันกับรัฐบาลพม่าถึงนโยบายการไม่แทรกแซงกิจการภายในประเทศอื่นของรัฐบาลไทยอีกด้วย
31 กรกฎาคม	ไทย	พลเอกวิชิต ยาทิพย์	เสนาธิการทหาร	เข้าพบกับคณะนายทหารในรัฐบาลพม่าเพื่อเจรจาให้ปล่อยเจ้าหน้าที่ไทยที่ปะทะกันเรื่องยาเสพติดจำนวน 7 คน ซึ่งถูกกักพาตัวโดยกองทัพแห่งรัฐวิ้ว(UWSA)

ผู้แทนจากพม่าไปเยือนประเทศอื่น (2001)

วันที่	เยือนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
7 พฤษภาคม	จีน	พลตรีผู้พัน คิน	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและการชลประทาน	ดูงานด้านอุตสาหกรรมการเกษตรของจีนและโรงจ่ายน้ำ
8 พฤษภาคม	สหรัฐอเมริกา	ลิน หม่อง เท่ง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรายได้	เข้าร่วมการประชุมประจำปีคณะกรรมการผู้ว่าการธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ครั้งที่ 34 ณ กรุงไฮโนกูดู สหรัฐอเมริกา 9-11 พฤษภาคม
9 พฤษภาคม	มาเลเซีย	พลตรีคิน หน่วย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน	เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีแรงงานอาเซียน ครั้งที่ 15 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย 10-12 พฤษภาคม
22 มิถุนายน	ไทย	วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เข้าพบนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย หารือกับ ดร.สุรเกียรติ์ในประเด็นวัฒนธรรมความร่วมมือ

วันที่	เยือนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
				ทางเทคนิค การเชื่อมต่อดถนน การเตรียมการประชุมสุดยอดผู้นำด้านยาเสพติด ณ เมืองคุนหมิง และคณะกรรมการร่วมชายแดนไทย-พม่า

ปี 2002

ประเทศที่มาเยือนพม่า

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
18 มกราคม	ไทย	พลเอกชาลิต ยงใจยุทธ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	เข้าพบพลโทชิน ฐันท์ในงานแสดงสินค้า ณ เมืองท่าซีเหล็ก ชายแดนไทย-พม่า ผู้นำทั้งสองเป็นประธานในการเปิดงานร่วมกัน และหารือเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคีด้านการค้าและมิตรภาพ
20 มกราคม	จีน	หวัง จง หวู	เลขาธิการคณะรัฐมนตรี	เข้าพบพลโทชิน ฐันท์
6 กุมภาพันธ์	ไทย	ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เข้าพบพลเอกหม่อง เอ ทลโทชิน ฐันท์ และรัฐมนตรีต่างประเทศวิน อ่อง หารือในประเด็นการค้ายาเสพติด แรงงานอพยพ ผู้หนีภัย การค้า การประมง และการท่องเที่ยวระหว่างการเดินทางเยือนเป็นเวลา 2 วัน
7 กุมภาพันธ์	ไทย	พลเรือเอกณรงค์ อยู่ถาวร	ผู้บัญชาการทหารบก	เข้าพบพลเอกหม่อง เอ เนืองในโอกาสการเยือนด้วยไมตรีจิตจนถึงวันที่ 9
10 กุมภาพันธ์	องค์การสหประชาชาติ	ส.เปาโก เซอร์จิโอ ฟินเชียว	ผู้อำนวยการสถานการณืด้านสิทธิมนุษยชน	เข้าพบกับนายทหารชั้นสูง นางออง ซาน ซู จี ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และนักโทษการเมืองบางคน ระหว่างช่วง 10 วันของการสังเกตสถานการณืด้านสิทธิมนุษยชนในพม่า
28 กุมภาพันธ์	คณะกรรมการสากลระหว่างประเทศ (ICRC)	ฌอง มิเชล โมโนด	ผู้แทน ICRC	เข้าพบกับพลโทชิน ฐันท์
4 เมษายน	จีน	หลี่ ย่ง	ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง	เข้าพบกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการเงินคร และรายได้ นายคิน หม่อง เทียน
6 เมษายน	อินเดีย	อัสวานท์ ซิงห์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีระหว่างอินเดีย-พม่า-ไทย ด้านการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม ณ กรุงย่างกุ้ง พบปะ

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
				รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ วิน อ่อง
6 เมษายน	ไทย	ดร.สุรเกียรติ เสถียรไทย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ	เข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีระหว่าง อินเดีย-พม่า-ไทย ด้านการเชื่อมโยงเส้นทาง คมนาคม ณ กรุงย่างกุ้ง พบปะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ วิน อ่อง
23 เมษายน	องค์การ สหประชาชาติ	รอสาลี อีสมาอิล	ทูตพิเศษ	หารือกับนายทหารชั้นสูง รวมทั้งพลเอก อาวูโตตัน ด้วย และนางออง ซาน ซู จี ใน โอกาสต่างกันเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าใน การปรองดอง
27 เมษายน	ไทย	พลเอกสนั่น ขจร กกกล้า	เลขาธิการสมาคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ไทย-พม่า	เข้าพบพลโทจ้อ ดัน ประธานสมาคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมพม่า-ไทย
28 เมษายน	ไทย	ขฉีกภัย บุญพัฒน์	เลขาธิการสภาความมั่นคง แห่งชาติ	เข้าพบกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศวิน อ่อง และรัฐมนตรีช่วยว่า การคืน หม่อง วิน
5 พฤษภาคม	เวียดนาม	ครั้น คีท ลอง	ประธานาธิบดี	เข้าพบพลเอกอาวูโตตัน ด้วย และพลโทจ้อ ฮันท์ในการเยือนฉันทมิตร
3 สิงหาคม	ญี่ปุ่น	โยริโกะ คาวากูชิ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ	เข้าพบกับพลเอกอาวูโตตัน ด้วย พลโทจ้อ ฮันท์ และนางออง ซาน ซู จี ต่างวาระกัน เพื่อหารือความก้าวหน้าในกระบวนการ ปรองดองและการให้ความช่วยเหลือแก่ ต่างประเทศ เธอเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศ ของญี่ปุ่นคนแรกที่เดินทางเยือนพม่าใน รอบ 19 ปี
5 สิงหาคม	ไทย	ดร.สุรเกียรติ เสถียรไทย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ	เข้าพบกับพลเอกอาวูโตตัน ด้วย และพล โทจ้อ ฮันท์ เพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์ที่เสื่อม ทรามลงจากกรณีการปะทะกันบริเวณ ชายแดนไทย-พม่า
6 สิงหาคม	ภูฏาน	เกียน โป อิกมี วาย ทินกี	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ	เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศวิน อ่อง
18 สิงหาคม	มาเลเซีย	ดร.มหาเธร์ โมฮัม หมัด	นายกรัฐมนตรี	เข้าพบพลเอกอาวูโตตัน ด้วย เพื่อหารือใน ประเด็นทางเศรษฐกิจ เป็นการเยือนอย่างเป็นทางการครั้งที่ 3 ของเขา ระยะเวลา 2 วัน

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
25 สิงหาคม	บังกลาเทศ	บาริสตาร์ นาซมัล สุดา	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การขนส่ง	เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ วางแผนและการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ นายอู ซอ ต่า
16 กันยายน	อินเดีย	พลโทอชองเอส ไชกาล	ผู้บังคับการกรมสรรพาวุธ	เข้าพบพลเอกหม่อง เอ
2 ตุลาคม	ออสเตรเลีย	อเล็กซานเดอร์ ควานอร์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การค้าต่างประเทศ	เข้าพบพลโทชิน ชูพันธ์ และนางออง ซาน ซู จีในต่างวาระ เพื่อแสดงความกังวลที่การ เจรจาระหว่าง SPDC และ NLD หยุดชะงัก ระหว่างการเยือนเป็นเวลา 2 วัน ซึ่งเป็นการ เยือนของเจ้าหน้าที่การทูตชั้นสูงของ ออสเตรเลียครั้งแรกในรอบ 20 ปี
17 ตุลาคม	องค์การ สหประชาชาติ	สวปาโล เซอร์จิโอ ทินเอโอริ	ผู้อำนวยการสถานการณด้าน สิทธิมนุษยชน	ระหว่างการเยือนเพื่อประเมินสถานการณ์ ด้านสิทธิมนุษยชน ฟินเอโอริเข้าพบกับ นายทหารชั้นสูงของเหล่า เพรลไมเอคัน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ในต่างวาระ เขายัง พบกับนักโทษทางการเมืองในย่างกุ้งและ รัฐมอญ แต่เขาได้ยกเลิกการเดินทางไปรัฐ ฉานเพื่อสังเกตข้ออินยันที่ตีพิมพ์ลงใน “ไบอโนญาตัมชิน” เขาอยู่ในหม่าถึงวันที่ 28 ตุลาคม
11 พฤศจิกายน	ไทย	เดช บุญนาค	ปลัดกระทรวงการ ต่างประเทศ	เข้าพบกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศวิน อ่อง
14 พฤศจิกายน	มณฑลเซีย	หวโด๊ะ ชัว ลุย เมง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข	เข้าพบพลโทชิน ชูพันธ์
20 พฤศจิกายน	บังกลาเทศ	เย็ม มอร์เซด ช่าน	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การค้าต่างประเทศ	เข้าพบกับพลเอกอาวุโ.ทศิน ฉ่วยและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ วิน อ่อง
25 พฤศจิกายน	อินเดีย	ภานวัล ชิโย	เลขานุการต่างประเทศ	เข้าพบกับพลโทชิน ชูพันธ์และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าต่างประเทศ วิน อ่อง
2 ธันวาคม	อมเซียน	โรคอล์ฟ ซี เซว รีโน ซูเนียร์	เลขาธิการอาเซียน	เข้าพบพลเอกหม่อง เอ
5 ธันวาคม	จีน	ฉาง เหวิน กัง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข	เข้าพบพลโทชิน ชูพันธ์

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
11 ธันวาคม	เกาหลีใต้	คิม ชุง โฮ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข	เข้าพบพลโทชิน ชูนท์
11 ธันวาคม	ลาว	ดร. โพนเมก ดาลา ลอย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข	เข้าพบพลโทชิน ชูนท์
28 ธันวาคม	ไทย	พลโทอุดมชัย อดิศ สิงห์	แม่ทัพภาคที่ 3	เข้าพบพลเอกหม่อง เอ

ผู้แทนเอกพม่าไปเยือนประเทศอื่น (2002)

วันที่	เยือนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
7 มกราคม	ไทย	วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ	เข้าพบนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตรและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศของทั้งสอง ประเทศหารือในประเด็นการจัดการกับ แรงงานอพยพและการค้า นายวิน อ่อง เดินทางมาเพื่อเข้าร่วมการประชุม คณะกรรมการร่วมไทย-พม่าเป็นเวลา 2 วัน คณะกรรมการนี้ตั้งขึ้นมาเป็นเวลา 2 ปี แล้ว
27 กุมภาพันธ์	อินโดนีเซีย	คิน หม่อง เถ่ง	รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลังและ รายได้	เข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีการคลัง ของอาเซียน
6 มีนาคม	ไทย	คิน หม่อง วิน	รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงการต่างประเทศ	เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วม ไทย-พม่า ณ กรุงเทพฯ หารือกันในเรื่อง เกี่ยวกับชายแดนระหว่างสองประเทศ
17 มีนาคม	เม็กซิโก	คิน หม่อง เถ่ง	รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลังและ รายได้	เข้าร่วมการประชุมระหว่างประเทศเพื่อ การคลังเพื่อการพัฒนา จัดขึ้นโดยองค์การ สหประชาชาติ ถึงวันที่ 22 มีนาคม
18 มีนาคม	ไทย	พลจัตวาพี โชน	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง พาณิชย์	เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการร่วม ทางการค้าระหว่างไทย-พม่า ครั้งที่ 3 จัดขึ้น ณ กรุงเทพฯ เป็นเวลายาวกว่า 2 วัน
9 เมษายน	เนปาล	พลโทคิน หม่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ความร่วมมือ	เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีความร่วมมือ ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก
23 เมษายน	ไทย	พลเอกหม่อง เอ	รองประธาน SPDC และผู้ บัญชาการทหารสูงสุด	หารือเกี่ยวกับประเด็นยุทธพลิต การค้า และ การท่องเที่ยวกับ นายกรัฐมนตรีทักษิณ

วันที่	เยือนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
				ชินวัตร
15 พฤษภาคม	สหรัฐอเมริกา	ทิน วีน	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง แรงงาน	เข้าร่วมการประชุมสมัชชาความมั่นคงแห่ง สหประชาชาติสมัยพิเศษ ครั้งที่ 27 ใน ประเด็นเยาวชน ณ กรุงนิวยอร์ก ระหว่าง วันที่ 8-11 พฤษภาคม
31 พฤษภาคม	สิงคโปร์	คิน หม่อง วีน	รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงการต่างประเทศ	เข้าร่วมการประชุมความมั่นคงแห่งเอเชีย จัดโดยสถาบันระหว่างประเทศเพื่อ การศึกษายุทธศาสตร์แห่งกรุงลอนดอน
2 มิถุนายน	จีน	ออง ต่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรม อันดับ 1	ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัด โครงการสร้างโรงงานใหม่
27 กรกฎาคม	บรูไน	วีน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ	เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ อาเซียนครั้งที่ 35 การประชุมรัฐมนตรี ต่างประเทศอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน - 3 การประชุมว่าด้วยความมั่นคงอาเซียน (ARF) ถึงวันที่ 1 สิงหาคม
8 สิงหาคม	กัมพูชา	คิน หม่อง วีน	รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงการต่างประเทศ	เข้าร่วมประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนว่า ด้วยเรื่องโครงการความร่วมมือพัฒนา แม่น้ำโขง ครั้งที่ 4 ถึงวันที่ 10 สิงหาคม
10 สิงหาคม	ญี่ปุ่น	พลจัตวาอาเบล	รัฐมนตรีประจำสำนักงาน ประธาน SPDC	เข้าร่วมประชุมการประสานงานระดับ รัฐมนตรีในโครงการการพัฒนาภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่างประเทศอาเซียน กับจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น เป็นเวลา 2 วัน
25 สิงหาคม	ฟิลิปปินส์	พลจัตวาเวียน ซอ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การสื่อสาร	เข้าร่วมประชุมรัฐมนตรีโทรคมนาคม อาเซียน ครั้งที่ 2 วันที่ 27-28 สิงหาคม
31 สิงหาคม	แอฟริกาใต้	วีน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศและ ประธานคณะกรรมการ ว่าด้วยสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ	เข้าร่วมการประชุมผู้นำสูงสุดระดับโลก ว่า ด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (WSSD) ตั้งแต่ วันที่ 2-4 กันยายน ณ กรุงโจฮันเนสเบิร์ก
10 กันยายน	สหรัฐอเมริกา	วีน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ	เข้าร่วมการประชุมวาระที่ 57 ของสมัชชา ใหญ่แห่งสหประชาชาติ ณ กรุงนิวยอร์ก
11 กันยายน	บรูไน	พลจัตวาอาเบล	รัฐมนตรีประจำสำนักงาน ประธาน SPDC	เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจ อาเซียนครั้งที่ 34 และการประชุมอื่น ระหว่างวันที่ 11-15 กันยายน

วันที่	เยือนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
14 กันยายน	อินโดนีเซีย	ทิน วิน	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง แรงงาน	เข้าร่วมการประชุมประจำปีสภาธุรกิจ ระหว่างอียู-อาเซียน เป็นเวลา 2 วัน
22 กันยายน	อินโดนีเซีย	พลตรีธนา มินท์ เจียว	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง คมนาคม	เข้าร่วมประชุมรัฐมนตรีคมนาคมอาเซียน ณ กรุงจาการ์ตา
24 กันยายน	ไทย	วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การค้าต่างประเทศ	เข้าพบนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย เพื่อหารือเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ทวิภาคีที่ยั่งยืนต่อกัน และ การเปิดจุดผ่านแดน ซึ่งปิดไปตั้งแต่เดือน พฤษภาคม
3 พฤศจิกายน	กัมพูชา	พลเอกฮวูโซ่ ตัน จ๋วย	ประมุขแห่งรัฐ	เข้าร่วมการประชุมสุดยอดผู้นำอนุภูมิภาค กลุ่มแม่น้ำโขงครั้งแรก การประชุมสุดยอด ผู้นำอาเซียนครั้งที่ 8 และการประชุม ประมุขแห่งรัฐอาเซียน นอกจากนี้ยังเข้า ร่วมประชุมสุดยอดกับประมุขแห่งรัฐของ จีน ญี่ปุ่น อินเดีย และเกาหลีใต้ ณ กรุง พนมเปญ จนกระทั่งถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน
17 ธันวาคม	บังกลาเทศ	พลเอกฮวูโซ่ ตัน จ๋วย	ประมุขแห่งรัฐ	เยือนบังกลาเทศเป็นเวลา 2 วันเพื่อหารือ ด้านการค้าและผู้ลี้ภัยจากรัฐอโรกัน ในบัง กลาเทศ

ปี 2003

ประเทศที่มาเยือนพม่า

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
9 มกราคม	ไทย	ทักษิณ ชินวัตร	นายกรัฐมนตรี	เป็นการเยือนวันเดียว โดยได้หารือกับพลเอก ฮวูโซ่ ตัน จ๋วย ในประเด็นต่างๆ เช่น ชายแดน ผู้ลี้ภัย ยาเสพติด และชนกลุ่มน้อยติดอาวุธ เป็นต้น
14 มกราคม	จีน	หลี่ หลานซิง	รองนายกรัฐมนตรี	พบกับเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทจิ้น ยู่ทง และหารือในการร่วมมือทางเศรษฐกิจ ระหว่างกัน
16 มกราคม	ไทย	พินิจ อรุณสมบัติ	รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	เข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนว่า ด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครั้งที่ 2 ณ กรุงย่างกุ้ง
16 มกราคม	สิงคโปร์	วีเวียน บาลาคริสนัน	รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงวิทยาศาสตร์	เข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนว่า ด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครั้งที่ 2 ณ

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
			และเทคโนโลยี	กรุงย่างกุ้ง
16 มกราคม	ไทย	อดิษฐ์ โพธารามิก	รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพาณิชย์	เข้าพบกับเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน สุนท์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ พล จัตวาพี โชน
20 มกราคม	ญี่ปุ่น	อิโตชิ ทานากะ	รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงการ ต่างประเทศ	เข้าพบเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน สุนท์
31 มกราคม	ไทย	พลเอกสมศักดิ์ อัครเศ นันท์	ผู้บัญชาการทหารบก	เข้าพบนายทหารชั้นผู้ใหญ่ รวมทั้งพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วย และให้คำมั่นว่าจะมีความสัมพันธ์ฉันท์ มิตรสืบไปในอนาคต
9 กุมภาพันธ์	ไทย	พ.ต.ท.ทักษิณ ชิน วัตร	นายกรัฐมนตรี	เข้าพบกับพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วย และเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลเอกชิน สุนท์ หรือเกี่ยวกับ การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นประเด็นสำคัญ
17 กุมภาพันธ์	เวียดนาม	พลโทอาวุโส ฟาม วัน ตระ	รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหม	เข้าพบพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วย
23 กุมภาพันธ์	มาเลเซีย	ดร.ลิน เค็ง เข็ก	รัฐมนตรีว่าการ กระทรวง อุตสาหกรรมขั้น พื้นฐาน	เข้าพบกับเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลโทชิน สุนท์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ พล จัตวาพี โชน
10 มีนาคม	ไทย	สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดา		พบนายทหารชั้นสูงในกองทัพและเยี่ยมชม สถานที่สำคัญในย่างกุ้งและเมืองอื่นๆ
19 มีนาคม	บังกลาเทศ	นีกัม คาลดา เขีย	นายกรัฐมนตรี	เข้าพบกับพลเอกอาวุโสตัน ฉ่วย และลงนามใน ข้อตกลงต่างๆ ด้านการค้าและการเชื่อมโยง โครงข่ายการขนส่ง
19 มีนาคม	องค์กร สหประชาชาติ	ศ. เปาโต เซอร์จิอิก ฟินเลอโร	ผู้ เองนสถานการณ์ ด้านสิทธิมนุษยชน	เข้าพบกับเลขาธิการ SPDC คนที่ 1 พลเอกชิน สุนท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ วิน อ่อง และนางออง ซาน ซู จี และยังได้พบกับ นักโทษการเมืองในคุกอินเส่ง แต่เขากลัพบว่าเป็น ในท้องที่เขาทำการสัมภาษณ์นักโทษนั้นมี ไมโครโฟนซ่อนอยู่ จึงร้องเรียนต่อผู้สื่อข่าว และร่นระยะเวลาการเยือนให้สั้นลง
30 มีนาคม	อาเซียน	ออง เต็น ฮอง	เลขาธิการอาเซียน	เข้าพบพลเอกอาวุโส ตัน ฉ่วยและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างๆ รวมทั้ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศวิน อ่อง

วันที่	ผู้แทนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
1 เมษายน	อินโดนีเซีย	ดร.เอ็น สัตชัน วิวายุคา	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เข้าพบพลเอกอาวุโส ดัน ฉ่วยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศวิน อ่อง

ผู้แทนจากพม่าไปเยือนประเทศอื่น (2003)

วันที่	เยือนประเทศ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	รายละเอียดการเยือน
6 มกราคม	จีน	พลเอกอาวุโส ดัน ฉ่วย	ประมุขแห่งรัฐ	มีนางเคียง เคียง ภริยาเป็นผู้ติดตามในโอกาสเยือนปักกิ่งอย่างเป็นทางการ
19 มกราคม	อินเดีย	วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เยือนนิว เดลีอย่างเป็นทางการ
25 มกราคม	เบลเยียม	คิน หน่อง วิน	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียน-อียู ครั้งที่ 14 วันที่ 27-28 มกราคม ณ กรุงบรัสเซลส์
1 มีนาคม	บังกลาเทศ	วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เข้าพบปะนายกรัฐมนตรีบีทิม คาลเดา เชีย และหุ้นส่วนนายเอ็ม นอร์เซด คาน โดยเจรจาการค้าและการเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคมระหว่างสองประเทศ และผู้เนียบในบังกลาเทศ
6 มีนาคม	ศรีลังกา	พลจัตวาเควิด อาเบล	รัฐมนตรีประจำสำนักงานประธาน SPDC	เข้าร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีด้านการค้าและเศรษฐกิจของ BIMST-EC ณ กรุงโคลอมโบ
15 มีนาคม	เวียดนาม	พลเอกอาวุโส ดัน ฉ่วย	ประมุขแห่งรัฐ	เข้าพบประธานาธิบดีตรัน ดึ๊ก ลอง และนายกรัฐมนตรีฟาน วัน ซาย
18 มีนาคม	มาเลเซีย	วิน อ่อง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 18-20 มีนาคม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

ลำดับเหตุการณ์ความสัมพันธ์อินเดีย - พม่า

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
ก่อน 1948	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสัมพันธ์ทางศาสนา + ระบบกฎหมาย + ภาษา + การค้า + ราชวงศ์ 2. เมื่ออังกฤษเข้ามาปกครอง พม่ากลายเป็นส่วนหนึ่งของ British India มีคนอินเดียจำนวนมากในพม่า (ราว 300,000 - 400,000 คน นับถึงวันประกาศเอกราช 4 มกราคม ค.ศ. 1948) 3. ในช่วงเรียกร้องเอกราช อินเดียกับพม่าเคียงบ่าเคียงไหล่ต่อสู้ด้วยกัน 4. เนห์รูกับอง ซาน มีมิตรภาพที่แน่นแฟ้น 5. อินเดียช่วยร่างรัฐธรรมนูญให้พม่า + ประกาศว่าเป็นมหามิตรหรือที่ให้ความช่วยเหลือ 	
1948 - 1962	<ol style="list-style-type: none"> 1. เนห์รูยังคงประกาศเคียงบ่าเคียงไหล่กับพม่า 2. อุ นู กับ เนห์รู สนับสนุนและเชื่อใจกันมาก จึงมีผลต่อชะตากรรมของชาวอินเดียในพม่า เนื่องจากในขณะนั้นพมามีกฎหมายที่เรียกว่า "Land Nationalization Acts of Burma" ซึ่งห้ามมิให้ชาวต่างชาติถือครองที่ดินในพม่า กฎหมายนี้กระทบต่อชาวอินเดียอย่างมาก เนห์รูกลับไม่เห็นว่าเป็นกฎหมายที่เลือกปฏิบัติ สิ่งที่เขาทำเพียงแต่เรียกร้องให้พม่าจ่ายค่าชดเชยแก่คนอินเดียที่ได้รับผลกระทบและให้พม่าอำนวยความสะดวกหากคนอินเดียเหล่านี้ต้องการกลับประเทศ 3. เมื่อพม่าเกิดปัญหาภายใน อินเดียก็เข้าช่วยเหลือทางการเงินเพื่อใช้จ่ายในการทหาร + ส่งกองเรือไปช่วย + ส่งอาวุธ ขาดอาวุธให้ 4. พม่าและอินเดียเป็นประเทศร่วมก่อตั้งประเทศกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด เป็นการแสดงถึงบทบาทระดับนานาชาติร่วมกันของทั้งสองประเทศ 5. มีการค้าระหว่างกัน โดยเฉพาะการค้าข้าว ซึ่งพม่าใช้การค้าข้าวเป็นการหารายได้ในการจัดการปัญหาภายใน 	
1962 - 1988	<ol style="list-style-type: none"> 1. พม่าทำสนธิสัญญากับจีน 2. ตุลาคม ค.ศ. 1962 มีความขัดแย้งบริเวณชายแดนอินเดีย - จีน ซึ่งพม่าเียง (ไม่เข้าข้างฝ่ายใด) ซึ่งอินเดียคิดว่าพม่าสนับสนุนจีน ทำให้ความสัมพันธ์อินเดีย-พม่าเริ่มเย็นคลอน 3. 24 ธันวาคม ค.ศ. 1962 มีการส่งเสริมการค้าระหว่างกัน แต่ไม่มีผลจนกระทั่ง ค.ศ. 1968-1969 4. ปี ค.ศ. 1964 ในแง่นโยบายเศรษฐกิจ นโยบายชาตินิยมของเน วิน กระทบต่อนักธุรกิจและธุรกิจของชาวอินเดียในพม่า โศก"ไม่มีการจ่ายค่าทดแทนให้ นอกจากนั้นยังไม่มีเงินที่จะกลับประเทศและไม่มีการ 	

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
1962 - 1988	<p>อำนวยความสะดวกให้และไม่นำทรัพย์สินกลับประเทศ</p> <p>5. ปลายปี ค.ศ. 1964 อินเดียกับพม่ามีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น เนื่องจากจีนไปสนับสนุนผู้ก่อความไม่สงบทำให้พม่าไม่พอใจ จึงหันไปติดกับอินเดียแทน</p> <p>6. มีการเยือนระหว่าง เน วิน และอินทรา คานธี ซึ่งเป็นการยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างพม่าและอินเดียให้จีนได้รับรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กุมภาพันธ์ 1965 เน วิน เยือนอินเดีย - 1967 อินทราเยือนพม่า - 15 มีนาคม 1968 เน วิน เยือนอินเดียเป็นการส่วนตัว <p>7. 6 สิงหาคม 1966 Indian External Affairs Minister, Mr. Dinesh Singh กล่าวกับรัฐสภาอินเดียว่าอินเดียได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลพม่าในการปราบปรามความไม่สงบทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ (โดยเฉพาะ Nagas และ Mizos)</p> <p>8. 10 มีนาคม 1967 มีการลงนามใน The Boundary Agreement และมีการให้สัตยาบันในวันที่ 30 พฤษภาคม</p> <p>9. 15-22 มกราคม 1970 เน วิน เยือนอินเดียตามคำเชิญของ V.V.Giri ประธานาธิบดีอินเดีย</p> <p>10. 17 สิงหาคม 1974 ลงนามใน a new payment agreement</p> <p>11. 1973. 1977 ยังคงมีการเยือนของรัฐมนตรีอินเดียไปพม่า</p> <p>12. 28 กันยายน 1979 เน วิน ประกาศอย่างชัดเจนว่าพม่าจะใช้นโยบาย Isolationist Policy</p> <p>13. ตุลาคม 1979 อินเดียลงทุนทำแปลงทดลองเพาะปลูกในพม่า</p> <p>14. ธันวาคม 1987 Rajiv Gandhi เยือนพม่าอย่างเป็นทางการ</p>	
8 สิงหาคม 1988	<p>1. อินเดียเห็นใจฝ่ายที่สนับสนุนประชาธิปไตยในพม่าอย่างมาก และประกาศว่าจะอยู่ข้างฝ่ายดังกล่าว</p> <p>2. สถานทูตอินเดียให้ที่พักพิงแก่นักศึกษาที่โดนยิงบาดเจ็บในขณะนั้น และให้เงินเดินทางไปอินเดีย</p>	
18 กันยายน 1988	<p>1. PMS Malik ประกาศต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าที่รัฐสภาอินเดีย</p> <p>2. ฝ่ายสนับสนุนประชาธิปไตยในพม่าที่ลี้ภัยเข้าไปในอินเดีย ต้องการให้อินเดียส่งทหารเข้าไปจัดการในพม่า แต่อินเดียไม่ตอบสนองสิ่งที่อินเดียทำคือ ไม่สนใจที่จะมีความสัมพันธ์ใด ๆ ทั้งสิ้นกับรัฐบาลพม่า และสนับสนุนฝ่ายประชาธิปไตยอย่างเปิดเผย</p> <p>3. อินเดียประณามรัฐบาลทหารพม่าอย่างเป็นทางการ</p> <p>4. มีการออกอากาศประณามและต่อต้านผ่านสถานี AIR ภาคภาษาพม่า</p> <p>5. อินเดียเปิดศูนย์ลี้ภัยและเปิดศูนย์ให้นักศึกษาพม่าพักพิงใน Mizoram และ Manipur State</p>	<p>แม้จะมีชายแดนติดต่อกันยาว 1,643 กิโลเมตร มีชายฝั่งยาว 1,930 กิโลเมตร และพม่าถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ทางด้านตะวันออกของอินเดียแต่อินเดียกลับไม่เคยถือว่าพม่าเป็นภัยคุกคามเพราะ</p> <p>1. ภาพความเป็นมหาмирที่นารัฐสร้างไว้</p>

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
ทศวรรษที่ 1990	<p>6. อินเดียให้การสนับสนุน Kachin (Kachin Independence Organization) ที่อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของพม่า และ Karens บริเวณชายแดนที่ติดกับประเทศไทย</p> <p>- อินเดียยังคงใช้นโยบายโดดเดี่ยวพม่าและร่วมประณามพม่าอย่างรุนแรงในหลายครั้ง แต่ขณะเดียวกันก็เริ่มอยากให้ความสัมพันธ์กลับมาปกติ</p> <p>- ความสัมพันธ์อินเดีย-พม่า ยุคระงับกลางช่วงที่ George Fernandes เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเนื่องจากเขากล่าวหาจีนว่าเป็นศัตรูอันดับหนึ่งของอินเดียและจีนกำลังใช้พม่าเป็นหอกข้างแคร่ของอินเดียจนยกจากนั้นเขายังให้ที่พักพิงแก่นักศึกษาพม่า (All Burma Students League) ใน New Delhi</p> <p>- กลางทศวรรษที่ 1990 นโยบายต่างประเทศของอินเดียคือพม่ายังคงอยู่ระหว่างการสนับสนุนฝ่ายประชาธิปไตยแบบเดิมกับความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลทหารพม่า</p>	<p>2. หลัง 1962 (ณ วัน ขึ้นครองอำนาจ) อินเดียก็ใช้นโยบาย Non-relations คือไม่ต้องการมีความสัมพันธ์ใด ๆ กับพม่า</p> <p>หลังจาก 1988 อินเดีย ทบทวนนโยบายนี้อีกครั้งเนื่องจากเกิดปัญหาความไม่สงบในทาง</p> <p>ตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย บริเวณที่ติดกับพม่า (รัฐ Mizoram, Manipur, Nagaland และ Arunachal Pradesh ซึ่งในบริเวณนี้มี</p>
พฤศจิกายน 1990	<p>Soe Myint และเพื่อนจีเครื่องบินของสายการบินไทยเพื่อต้องการสร้าง public awareness ให้เกิดขึ้นกับประเทศไทยและอินเดีย เขาถูกจับที่ Calcutta Airport แต่ถูกปล่อยในเดือนกุมภาพันธ์ 1991 (3 เดือนหลังจากถูกจับ)</p>	<p>กลุ่มกบฏประมาณ 50 กลุ่ม กลุ่มที่สำคัญ คือ Naga, ULFA (United Liberation Front of Asom), Mizo และ</p>
1991	<p>- อินเดียทบทวนนโยบายต่างประเทศของตนเองเพราะเกิดปัญหาบริเวณชายแดนที่ติดกับพม่า (ดูในหมายเหตุ) นอกจากนี้จีนยังปิดนโยบายใหม่ในกลางทศวรรษที่ 1980 ชื่อว่า "Burmese Strategy" อินเดียเองจึงสร้างนโยบายต่างประเทศใหม่ที่เรียกว่า "Look East Policy" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่กำลังเศรษฐกิจเฟื่องฟู อินเดียจึงต้องรวมพม่าเข้าไปด้วยในฐานะ "Gateway" และ สะพานที่ทอดสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอยู่ใกล้</p> <p>อินเดียมากที่สุด</p>	<p>NSCN (K) (National Socialist Council of Nagalim (Khaplang) นอกจากนี้ในบริเวณนี้ยังมีปัญหาชายแดนติดและโรคเอดส์ซึ่งอินเดียตระหนักดีว่าพม่ามีประสิทธิภาพ ในการจัดการกลุ่มเหล่านี้และกลุ่มเหล่านี้จำนวนมากมีฐานอยู่</p>
1992	<p>- อินเดียสั่งยุติการออกอากาศของ AIR ตามคำจำกัดินของรัฐบาลทหารพม่าแต่ก็ยังคงให้ที่พักกับนักเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยพม่าอยู่</p> <p>ผู้ก่อกวน Naga เข้ามาใน Nagaland อินเดียประท้วงพม่าและขอร้องให้รัฐบาลพม่าเลิกใช้ความรุนแรง โหดร้ายจนทำให้คนเหล่านี้ต้องลี้ภัยเข้ามา</p>	<p>ในพม่า</p> <p>- ภัยคุกคามจากจีน ทั้งนี้เนื่องจากที่ผ่านมามีจีนอาศัยช่องว่างช่วงที่พม่าไม่มีที่พึ่ง (1988) เข้ามาเสนอตัวให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้าน การทหารและเศรษฐกิจ จีนจึงสามารถมีอิทธิพลอย่างสูง</p>
3 ก.พ. 1992 11-14 ส.ค. 1992	<p>ประธานาธิบดีของอินเดียเรียกร้องให้พม่าฟื้นคืนประชาธิปไตย</p> <p>ผู้แทนจากพม่า 8 คนเยือนอินเดียนำโดย Vice Foreign Minister, U Baswe และ ได้มีการพูดคุยในประเด็นที่เกี่ยวกับความมั่นคงและความร่วมมือในการจัดการกับกลุ่มกบฏและมีการเจรจาในเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี</p>	

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
มีนาคม 1993	J.N. Dixit, Indian Foreign Secretary เขียนอย่างถี่ถ้วนและพบปะกับพลเอก ซัน อุนต์ ซึ่งเป็นการทบทวนความสัมพันธ์อินเดีย-พม่าใหม่โดยอินเดีย ตัดสินใจที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับพม่าอย่างระมัดระวังแต่จะไม่ใช้ นโยบายโดดเดี่ยวพม่าอีกต่อไป และอินเดียตกลงว่าจะไม่ยุ่งกับกิจการ ภายในของพม่า ซึ่งรวมถึงการเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตย และเรื่อง ของซูจี J.N. Dixit ให้ความสำคัญกับการดำรงดุลอำนาจของจีนอย่าง มาก	ในพม่าทำให้อินเดียเกิดความ กังวลว่าเงินจะไหลเข้ามาเป็น ทางผ่านเข้ามาเมื่ออิทธิพล เหนืออ่าวเบงกอลใน คาบสมุทรอินเดียทั้งทาง การทหารและเศรษฐกิจ - ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เนื่อง จากโลกยุคปัจจุบันเข้าสู่
30 มี.ค. 1993	มีการลงนามใน An Agreement on Mutual Cooperation for Reducing Demand and Preventing Illicit Trafficking in Narcotics, Drugs and Psychotropic Substances and Related Matters"	โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจทำ ให้เห็นนโยบายต่างประเทศ
1994	- Burma's Deputy Foreign Ministry, U Nyunt Swe เขียนอินเดีย - มีการเขียนระหว่างกันของผู้แทนกองทัพของทั้งสองประเทศอย่าง ต่อเนื่องและเป็นประจำตลอดปี	จำเป็นที่จะต้องพิจารณา เงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ เป็นอันดับแรกและทั้งนี้
21 มี.ค. 1994	- ลงนามโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศใน Border Trade Agreement ที่ New Delhi โดยจะเปิดด่าน Tamu - Moreh (พม่า- อินเดีย) และในอนาคตจะเปิดอีก 2 แห่งคือ Champhai - Hri และ Paletwa township (Rakhine State) - South Mozoram - นอกจากนี้ยังมีการลงนามใน MoU ร่วมกันเพื่อความร่วมมือตาม แนวชายแดนและเพื่อป้องกัน "พฤติกรรมที่ผิดกฎหมายและก่อความ วุ่นวาย"	อาจจะเป็นเพราะในปัจจุบัน ผู้ที่มีหน้าที่ในกระบวนการ กำหนดนโยบายต่างประเทศ ไม่ได้อยู่ที่ผู้นำเท่านั้นแต่เป็น หน้าที่ของข้าราชการประจำ ซึ่งมักจะพิจารณาจากปัจจัย ต่าง ๆ และผลประโยชน์ของ ชาติเป็นสำคัญ และมักจะ
9 - 13 พ.ค. 1994	Indian Chief of Army Staff เขียนพม่า	เป็นกระบวนการกำหนด
10 - 11 มี.ย. 1994	ผู้แทนของอินเดีย (commerce Secretary) เขียนพม่าอย่างเป็นทางการ เพื่อทบทวน the Arrangement for Operationalization of the Border Trade Agreement"	นโยบายนของข้าราชการใน หลาย ๆ กระทรวงมาร่วมกัน
ธันวาคม 1994	การสำรวจเขตแดนประจำปี	ในการก่อรูปนโยบาย
10-12 มี.ค. 1995	Official talks จัดขึ้นเพื่อ finalized the Arrangement for Operationalization of the Border Trade Agreement นำโดย Ashok Jha, Joint Secretary ของกระทรวงพาณิชย์ของอินเดียเดินทางมาพบกับ ตัวแทนจากหลาย ๆ กระทรวงของพม่า ซึ่งนำโดย Khin Muang Oo, M.D. Inspection and Agency Service และสมาชิกอีก 16 คน การพูดคุย จัดขึ้นใน Imphal	นอกจากนั้นจะพบว่าบทบาท ของผู้ว่าอินเดียในการ เคลื่อนไหวประเด็นระดับ โลกจะน้อยลงเนื่องมาจาก ความไม่มีเสถียรภาพของ รัฐบาลผสมและกระแส
3-12 เม.ย. 1995	มีการเชิญผู้แทนทางการค้าชาวพม่าเขียนอินเดียเพื่อตกลงการค้า ชายแดน เศรษฐกิจและความสัมพันธ์แบบทวิภาคีต่าง ๆ - ผู้แทนชาวพม่าพูดคุยกับ the Chairman and Members of Federation of Indian Export Organizations และ the Federation of Indian Chambers of commerce and Industry (FICCI) ที่บอมเบย์ และ เดลี	ความคิดแบบ Globalism ใน ภูมิภาคอินเดียลดลงแต่ กระแส Regionalism และ Nationalism เพิ่มขึ้นทำ ให้บทบาทในเวทีระหว่าง ประเทศของอินเดียอยู่ใน

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
กรกฎาคม 1995	<p>- Lt. Gen. Tun Kyi (พ.ต.ท.) Minister of External Affairs, Pranab Mukherjee ในการพบปะได้พูดคุยกันในเรื่องข้อที่เกี่ยวกับการกระชับความสัมพันธ์ให้แข็งแกร่ง การส่งเสริมการค้าและความร่วมมือทางเศรษฐกิจโดยมีผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกันระหว่าง 2 ประเทศ</p> <p>- เปิดการค้าชายแดนอย่างเป็นทางการ</p> <p>มีความร่วมมือทางการทหารเพื่อต่อต้านกลุ่มกบฏ ปฏิบัติการนี้เรียกว่า "Operation Golden Bird" โดยมีกลุ่มกบฏเป้าหมาย คือ United Liberation Front of Asom, National Socialist Council of Nagaland (IM&K), People's Liberation Army of Manipur, Mampur People's Liberation Front, และ Kuki National Army</p>	อำนาจของข้าราชการประจำ
17 ส.ค. 1995	The Deputy Home Ministry ของพม่า, Col. Tin Hlaing พร้อมกับเจ้าหน้าที่ 4 คน และเอกอัครราชทูตพม่าประจำอินเดียพบกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนาติชย์ มีการพูดคุยเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์แบบทวิภาคี	
14 พ.ธ. 1995	- อินเดียนอบรางวัล Jawaharial Nehru Award for International Understanding for 1993 ให้กับ ซู จี	
ธันวาคม 1995	ซู จี พูดกับนักหนังสือพิมพ์ชาวอินเดียว่ารู้สึกผิดหวังในท่าทีของอินเดีย (ที่ดูเหมือนจะเข้าข้างรัฐบาลพม่า) แต่อินเดียยังคงยืนยันว่าจะสนับสนุนประชาธิปไตยในพม่าอยู่เพียงแต่ต้องเรื่องความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศอินเดียไปด้วย	
1996	อินเดียจับนักศึกษามพม่าและทหารที่แปรพักตร์จำนวน 11 คน ส่งรัฐบาลทหารพม่า ซึ่งปัจจุบันก็ยังไม่มีการระงับการรบ	
เม.ย. - พ.ค. 1996	Indian Chief of Air Staff เยือนย่างกุ้ง	
1997	พม่าเข้า ASEAN และ BIMST-EC	
พฤศจิกายน 1997	Indian Minister of State for External Affairs, Saleem I. Shervani เยือนพม่าและมีการจัดนิทรรศการการค้าอินเดีย	
กุมภาพันธ์ 1998	ปฏิบัติการร่วมกับพม่าในชื่อ "Operation Leech" เพื่อจับผู้ขโมยเงินและขนอาวุธปรากฏว่ามี 73 คนโดนจับและตาย 6 คน	
เมษายน 1998	ลงนามใน MoU on Cooperation in the Field of Agriculture & Allied Sectors	
สิงหาคม 1998	Maj. General Myunt Tin, Minister of Agriculture and Irrigation เยือนเดลี	
4 ก.ย. 1998	นักเคลื่อนไหวชาวพม่า 64 คนถูกจับกุมระหว่างการพยายามต่อต้านและประท้วงการมาเยือนของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขของพม่า (General Ket Sein) ใน นิวเดลี พวกเขาถูกจับกุมในข้อหาละเมิด section 144 ซึ่งไม่อนุญาตให้มีการรวมกลุ่มกันมากกว่า 4 คน อย่างไรก็ตามพวกเขาถูกจับกุมเพียงไม่กี่ชั่วโมงก่อนจะมีคนมาประกัน	

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
พฤศจิกายน 1998	ตัวออกไป Indian Commerce Secretary, P.P. Prabhu เยือนพม่าเพื่อส่งเสริมการค้าระหว่าง 2 ประเทศ	
ธันวาคม 1998	- Indian Home Minister สั่งยกเลิกการสัมมนาที่นักเคลื่อนไหวชาวพม่าจัดขึ้น - ดำรงอินเดียและหน่วยข่าวกรองต่าง ๆ จับตาดังกิจกรรมและการเคลื่อนไหวของชาวพม่าในเคลืออย่างใกล้ชิด - ผู้กักขังชาวพม่าถูกรัฐบาลอินเดียขอร้องให้จดทะเบียนกับ Foreign Regional Registration Office (FRRO) ในเคลือ - Indian Home Minister ส่งรายงานต่อ UNHCR ไม่ให้มองชาวพม่าเป็นผู้กักขัง	
1999	อินเดียกดดัน CNF (Chin National Front) ให้ทำสนธิสัญญาหยุดยิงกับพม่า	
กุมภาพันธ์ 1999	สมาชิกผู้แทนจากพม่า 10 คนจาก Myanmar Computer Federation เยือนอินเดีย	
23 ก.พ. 1999	ตำรวจอินเดียจับกุมนักเคลื่อนไหวจำนวน 50 คน ในนิว เดลฮี ที่กำลังทำกิจกรรมต่อต้านรัฐบาลพม่า แต่ได้รับการประกันตัวออกไป	
25-28 ก.พ. 1999	Indian Foreign Secretary, K. Raghunath เยือนพม่าตามคำเชิญของ Deputy Foreign Minister ของพม่า	
มิถุนายน 1999	- ผู้แทนจากอินเดีย 16 คน the Indian National Defense College เยือนพม่า - ผู้แทนจากกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของพม่า นำโดย U Thang พบปะกับผู้ประกอบอุตสาหกรรมของอินเดียและมีกรลงนามใน an Agreement on Cooperation in the fields of Science and Technology กับ Indian Human Resourced Minister, Dr. Murlu Manohar Joshi.	
กรกฎาคม 1999	มีการพบปะกันของ Home Ministry Officials ของอินเดียและพม่าที่นิวเดลี ในการนี้มีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวการโทรคมนาคมและยาเสพติด	
6-8 ก.ค. 1999	รัฐบาลอินเดียเินการจัดการประชุมเกี่ยวกับประชาธิปไตยในพม่าที่ Calcutta และ โน้ตยอมออกวีซ่าให้กับชาวพม่าที่จะมาเข้าร่วมประชุมดังกล่าว	
29 ก.ค. 1999	นักเคลื่อนไหวชาวพม่าที่ทำงานด้านวิทยุถูกจับกุมโดยตำรวจท้องถิ่นใน Moreh, Manipur State แต่ได้รับการประกันตัวในวันรุ่งขึ้น	
28-30 ก.ค. 1999	อินเดีย-พม่าเพิ่มความร่วมมือกันในรอบ เช่น "cross border terrorism" มีการสัญญาว่าจะให้ข้อมูลที่เป็นจริงต่อกันและจะมีเครือข่ายเชื่อมโยงกัน	พม่ารับปากอินเดียว่าจะมีการดำเนินอย่างหนึ่งอย่างใดแน่นอน หากมีการเคลื่อนไหว

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
สิงหาคม 1999	พม่าไล่ล่าคือนกลุ่มกบฏเข้ามาในเขตอินเดีย แต่อินเดียกลับไม่ประหวั่นพรั่นใจบอกแต่เพียงว่า "เป็นความเข้าใจร่วมกันในสถานการณ์เช่นนี้ และอนุญาตให้มีการเข้ามาในเขตแดน "อย่างไม่คั้งใจได้"	ไหวของกลุ่มกบฏคามเนา ชาวอินเดีย-พม่า ซึ่งอินเดียต้องการให้พม่าดูแล
5 ม.ค. 2000	- Indian Chief of Army, General V.P. Malik เป็นผู้นำคณะในการเยือนพม่าและได้พบกับนายพลหม่อง เอ ที่ย่างกุ้ง - ผู้แทนจากอินเดียนำโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน เยือนพม่า	กลุ่มกบฏ Bodo, ULFA และ NSCN (K) ซึ่งย้ายมาจาก
มกราคม 2000	นายพลหม่อง เอ เยือน Shillong ของอินเดียเป็นเวลา 1 วัน ตามคำเชิญของ General V.P. Malik - ตัวแทนนักธุรกิจนำโดย GL Genka เยือนพม่าเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุน และอาจจะมีการพูดคุยถึงเรื่องการสำรวจทองแดงใกล้ชายแดนอินเดียและการวางท่อก๊าซจากพม่าไปอินเดีย นอกจากนี้ยังมีการพูดถึงโครงการพลังงานไฟฟ้า 1,000 เมกกะวัตต์ในแม่น้ำ Chindwin - นายพลบุชราฟของปากีสถานเยือนพม่าเป็นเวลา 3 วัน (เชื่อว่าเงินอยู่เบื้องหลัง)	เนื่องจากรัฐบาลอินเดียไปกดดันให้รัฐบาลพม่าจัดการกับกลุ่มกบฏ ทำให้กลุ่มเหล่านี้ถอยร่นเข้ามาในเขตพม่า
กรกฎาคม 2000	ขณะที่ General V.P. Malik เยือนพม่าอีกครั้ง นายพลชิน ฐันต์ก็เยือนปากีสถาน	
สิงหาคม 2000	Home Secretary ของอินเดียนำคณะผู้แทนจากอินเดียประชุมที่พม่า 4 วัน เพื่อพูดคุยถึงการจัดการชายแดนให้มีประสิทธิภาพร่วมกันของทั้งสองประเทศ	
ตุลาคม 2000	ทหารอินเดียถูกพม่ายิงตาย 3 คน ซึ่งทางพม่าบอกว่าเป็นการเข้าใจผิดและออกมายอมรับ	
พฤศจิกายน 2000	ภาคธุรกิจของอินเดียเริ่มเข้ามาอย่างเปิดเผยยิ่งขึ้น เห็นได้จากการที่ Confederation of Indian Industry (CII) เป็นผู้นำในการเชื่อมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างอินเดียกับพม่า	
11 พ.ย. 2000	ก่อนหน้าการมาเยือนของนายพลหม่อง เอ 3 วัน อินเดียห้ามไม่ให้คนเคลื่อนไหวกว่าพม่าเข้าประเทศ	
14-20 พ.ย. 2000	นายพลหม่อง เอ เยือนอินเดียตามคำเชิญของ Voce President Mr. Krishan Kant การเยือนครั้งนี้เป็นครั้งแรกของผู้นำระดับสูงในรัฐบาลพม่า ซึ่งเรื่องที่พูดคุยกันคือเรื่องธุรกิจและความมั่นคง คณะของพม่านั้นประกอบไปด้วยรัฐมนตรีจากกระทรวงต่างประเทศ การคลัง การพาณิชย์ พลังงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	
17 พ.ย. 2000	indian Home Minister, L.K. Advani บอกว่าพม่ายืนยันที่จะช่วยอินเดียในการปราบปรามกบฏทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ	
มกราคม 2001	The Navy Chief of Stakk, Admiral Sushil Kumar ของอินเดียเยือนย่างกุ้ง	

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
25 ม.ค. 2001	ลงนาม MoU an Agreement on Cultural Cooperation	
กุมภาพันธ์ 2001	Mr. Jaswant Singh (รมต. ต่างประเทศของอินเดีย) ทำพิธีเปิดถนนมิตรภาพอินเดีย-พม่า ระหว่าง Tamu-Kalemyo	
25 พ.ค. 2001	ลงนาม MoU on Maintenance of the Tamu-Kalemyo Road	Jaswant Singh ปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศอินเดียต่อพม่าใหม่โดยการใช้ยุทธศาสตร์ "the Eastern Strategy" โดยต้องการทำให้
พฤศจิกายน 2001	The Navy Commander-in-Chief-Vice-Adm-Kyi Min เยือนอินเดีย ประมาณ 1 สัปดาห์	อินเดียมีบทบาทในเอเชียผ่านทางพม่า จึงทำให้
เมษายน 2002	- Mr. Jaswant Singh เขียนอย่างถึงเพื่อคกกลางที่จะสร้างถนนเชื่อมต่ออินเดีย-พม่า-ไทย ความยาว 1,400 กิโลเมตร ซึ่งคาดว่าจะเสร็จในปี 2004 ถนนนี้จะเป็น highway จาก Moreh ถึงแม่สอดผ่าน Bagan และ Myawaddy ซึ่ง Mr. Singh เรียกถนนสายนี้ว่า "the highway of Opportunities"	1. อินเดียต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับพม่า
	- Oceanographic Research Vessel Sagar Kanya เยือนพม่าในโครงการความร่วมมือกับรัฐบาลพม่า	2. อินเดียต้องละทิ้งแนวทางแบบเดิมโดยจะต้องเลือกที่จะเกี่ยวข้องกับรัฐบาลพม่าอย่างเปิดเผยและใกล้ชิด
กรกฎาคม 2002	เปิดสถานกงสุลอินเดียที่มัณฑะเลย์ (ทำพิธีเปิดคอนเดือนพฤศจิกายน)	
กันยายน 2002	- เปิดสถานกงสุลพม่าที่ Calcutta (Kolkata) - ตัวแทนความร่วมมือทางการทหารของอินเดียมาเยือนพม่า นำโดย Lt.Gen.S.J Saighal - Mr. Sunil Arora, Chairman & Managing Director of Indian Airlines Cooperation มายเยือนพม่า	
ตุลาคม 2002	- การประชุมครั้งที่ 4 ของ the Heads of the Survey Departments of India and Myanmar ที่นิวเดลี - ความสำเร็จของโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ที่หมู่บ้าน Yan Myo Aung (Kalay Township) ด้วยความช่วยเหลือของรัฐบาลอินเดีย และบริษัท Central Electronics ของอินเดีย	
ธันวาคม 2002	การประชุมครั้งแรกที่อย่างถึงของ the Indian-Myanmar-Thailand Transport Linkages Task Forces.	
3-4 ธ.ค. 2002	มีข้อตกลงที่จะวางเส้นทางเดินเรือระหว่างอินเดีย-พม่า ที่ Dawei และ highway จาก Tamintharyi ไปกาญจนบุรี	
23-29 ธ.ค. 2002	ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าของอินเดียสนใจให้เงินกู้แก่ธุรกิจของพม่า	
19 ม.ค. 2003	U Win Aung รมต. ต่างประเทศของพม่าเยือนอินเดีย 5 วันตามคำเชิญของ รมต. ต่างประเทศอินเดียทั้งสองจะคุยกันเรื่องถนนที่จะสร้างทางตะวันตกของพม่า (เคดซาเยเคนอินเดีย) โรงงานไฟฟ้า การค้าและการลงทุน การสำรวจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ และการพัฒนาเทคโนโลยี การสื่อสาร นอกจากนี้ U Win Aung จะได้พบกับนายกรัฐมนตรีของอินเดีย รมต. พหุวิสัย รมต. การคลัง และ U Win Aung จะได้ใช้การเยือนครั้งนี้ถึงคำมั่นสัญญาที่ว่าจะไม่ปล่อยให้ทบฏใช้ฐานใน	บริษัทน้ำมันของอินเดียและเกาหลีใต้ได้ทำการสำรวจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ บริเวณชายฝั่งของรัฐ Rakhine ไปแล้ว

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
เมษายน 2003	<p>หม่อมถนัดชนวน วาโยอินเดียดู "อินเดียเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญและเข้าใจพม่า" เอกอัครราชทูตอินเดียบรรณพม่า (Mr. Bhatia) กล่าวไว้ ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศนั้น "สำคัญอย่างหาที่เปรียบมิได้" (exceptionally significant)</p> <p>ทีมเจ้าหน้าที่จากกระทรวงปิโตรเลียมของอินเดียเยือนพม่าเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ที่จะทำธุรกิจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ</p>	
14-16 ก.ค. 2003	<p>รมต. commerce and Industry, Arun Jaitley ของอินเดียเยือนพม่าเพื่อลงนามใน MoU on Establishment of a Joint Trade Committee.</p>	
25-30 ส.ค. 2003	<p>รมต. Communication and Information Technology, Arun Shourie เยือนพม่าเพื่อลงนามใน MoU on IT Cooperation</p>	
กันยายน 2003	<p>- Admiral Madhavendra Singh ผู้บัญชาการทหารของอินเดียเยือนพม่า</p> <p>- the Air Chief of Myanmar เยือนอินเดีย</p>	
2-5 พ.ย. 2003	<p>Mr. Bhairon Singh Shekawat, Vice President ของอินเดียเยือนพม่าอย่างเป็นทางการและเชิญพลเอกหม่อง เอ ในกรณี Mr. Bhairon ได้พบปะกับพลเอกตัน ฉ่วย และมีการลงนามดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. an Agreement on Visa Exemption for Official and Diplomatic Passport Holders 2. MoU ระหว่างกระทรวงการศึกษาของพม่ากับกระทรวง Human Resources Development ของอินเดียในเรื่องการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม 	
23 ธ.ค. 2003	<p>- การประชุมอินเดียบรรณพม่า-ไทย เรื่องโครงข่ายทางการคมนาคมที่จัดที่นิว เดลลี มีความก้าวหน้าในการทำ highway</p> <p>- การเข้าร่วมประชุมครั้งนี้ U Win Aung ได้พูดถึงกลุ่มกบฏชาวจีนอินเดียบรรณพม่าว่า "พวกเราจะดำเนินการและให้ความร่วมมือกับรัฐบาลอินเดียบรรณพม่าจะกวาดล้าง (push out) ค่าของพวกกบฏหากมีอยู่ในประเทศเรา" ซึ่งรมต. ต่างประเทศของอินเดียบรรณพม่าว่า "อินเดียดำเนินการรับประกันอย่างเต็มที่จากพม่า" (fullest assurance) จากรายงานข่าวกล่าวว่าพม่าได้ดำเนินการกวาดล้าง NSCN(K) อย่างรุนแรง (ข่าวไม่ยืนยัน)</p>	

ภาคผนวก ง.

ลำดับเหตุการณ์ความสัมพันธ์จีน - พม่า

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
1 ต.ค. 1949	เหมา เจ๋อ ตุง ประกาศตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน	
17 ธ.ค. 1949	เหมาประกาศรับรองสาธารณรัฐประชาชนจีน	
ม.ค. - มี.ค. 1950	กองกำลังก๊กมินตั๋ง (KMT) กว่า 2,000 นาย จากยูนนานข้ามพรมแดนมาตั้งฐานที่มั่นใน Kengtung ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐฉาน อันเนื่องมาจากที่คอมมิวนิสต์ในจีนได้รับชัยชนะ	
เมษายน 1953	ชนกลุ่มน้อยชาวกระเหรี่ยง กระเหรี่ยงแดง ปะโอ และมอญได้ก่อตั้ง The Democratic Nationalities United Front (DNUF) กองกำลังของจีนเข้ามาในเขตว้าและปะทะกับกองกำลังของพม่า	
28-29 มิ.ย. 1953	รัฐมนตรีต่างประเทศจีน นายโจว เอ็น ไทล เยือนอังกฤษ	
30 ก.ค. 1953	รัฐมนตรีกลาโหมพม่า นาย Ba Swe กล่าวว่าพม่าจะประกาศใน UN ว่าจีนละเมิดกติกาว้าว้าและไม่มีที่นั่งใน UN	
กันยายน 1953	เน วิน นำคณะผู้แทนทหารระดับสูงเยือนจีน ได้เยี่ยมชมโรงงานผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์และการฝึกทหาร	
พฤศจิกายน 1953	อู นู (ในฐานะประธาน AFPFL) เยือนจีนและเข้าพบโจว เอ็น ไทล จีนขอมถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากพื้นที่ชายแดนที่ขัดแย้งกันอยู่ในรัฐคะฉิ่น	
	ทหารจีนจำนวน 30 นาย เข้ามาในเขตว้าและปะทะกับกองกำลังพม่าจำนวนเท่ากัน	
1-16 ธ.ค. 1953	อู นู เยือนจีน เสร็จเกี่ยวกับเรื่องพรมแดนและสัญชาติของชาวจีนในพม่า	
1954	มีการลงนามข้อตกลงเจรจาการค้าระหว่าง 2 ประเทศเป็นครั้งแรก	
4 ก.ย. - ต้น ต.ค. 1960	อู นู เยือนจีนพร้อมคณะตัวแทนกว่า 400 คน ได้ชมการเฉลิมฉลองวันชาติของจีน	
ตุลาคม 1960	ลงนามในสนธิสัญญาปักปันเขตแดน (boundary treaty) ระหว่างจีนและพม่า ณ กรุงปักกิ่ง	
2-9 ม.ค. 1961	โจว เอ็น ไทลเยือนพม่า มีการให้สัตยาบันข้อตกลงพรมแดน ลงนามความร่วมมือทางเศรษฐกิจและทางเทคนิคในวันที่ 9 โดยจีนสัญญาว่าจะให้เงินกู้ปลอดดอกเบี้ยแก่พม่า 30 ล้านดอลลาร์ ซึ่งพม่าต้องชำระคืนในช่วง 1 ต.ค. 1961 - 30 ก.ย.	
26 ม.ค. 1961	กองกำลังผสม 3 ฝ่าย (20,000 นาย) ของ People's Liberation Army (PLA) ของจีน และทหารพม่า 5,000 นาย บุกเข้ายึดฐานที่มั่นของ KMT ทางตอนเหนือของ Kengtung ในรัฐฉาน ปฏิบัติการนี้เรียกว่า "ปฏิบัติการแม่น้ำโขง" (Mekong River Operation)	

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
เมษายน 1961	แถลงการณ์ร่วม US-Taiwan กล่าวว่า "ทหาร KMT 6,000 นายที่ยังอยู่ในรัฐฉานของพม่าไม่มีความเกี่ยวข้องกับรัฐบาลสหรัฐฯ หรือ สาธารณรัฐจีน	
10-15 ต.ค. 1961	อู๋ นู๋ เยือนจีน	
24 ก.พ. 1962	จีนต่อต้านการแทรกแซงของสหรัฐฯ ในเวียดนาม โดยกล่าวว่าได้สร้าง "ภัยคุกคามโดยตรง" ต่อเวียดนามเหนือและเป็นอันตรายต่อ "ความมั่นคงของจีนและสันติภาพในเอเชีย"	
1 ต.ค. 1962	สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์พม่า (CPB) ที่ถูกเนรเทศไปจีนได้แถลงการณ์ประณามรัฐบาลทหารพม่า	
3 ก.ย. 1963	สมาชิก CPB 3 กลุ่ม นำโดย Thakin Ba Thein Tin และคนอื่น ๆ Thakin Ba Thein Tin, Khin Maung Gyi, Thakin Than Myain, Than Shwe และ Tin Yee ตั้ง "กลุ่มผู้นำ 5 คน" (leading group of five) ในปักกิ่งเพื่อเตรียมการสำหรับการกลับเข้าไปในพม่าโดยมีเงินหนุนหลัง San Thu เริ่มสำรวจพื้นที่ชายแดนจีน-พม่าเพื่อดูความเป็นไปได้ของเส้นทางที่จะเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของพม่า Naw Seng ชาวคะฉิ่นซึ่งอยู่ใน Guizhou ไปที่ Sichuan เพื่อเจรจากับ Thakin Ba Thein Tin และผู้นำ CPB คนอื่น	
24 ก.ค. - 1 ต.ค. 1965	เน วิน เยือนจีน ทูตถึงประเด็นแถลงการณ์ร่วมซึ่งได้รับการรับรองสนธิสัญญาปี 1961 อีกครั้ง และรับรองหลักการของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 5 ประการ	
27 ม.ค. 1967	กองกำลังกบฏชาวนา 132 คน จากทางตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียมายังพรมแดนชุนนานได้เดินทางผ่านทางคอนเทรของพม่า ตั้งแต่ 24 ต.ค. 1966 นำโดย Thuingaleng Muireh และ Thinoselic M. Keyho ซึ่งได้รับการฝึกอบรมทางทหารและทางการเมืองจากจีน	
19 มี.ย. 1967	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการหันนักเรียน นักศึกษาใส่ "เครื่องหมายที่ใช่ของทางการ" คำสั่งนี้มีวัตถุประสงค์ห้ามนักเรียน นักศึกษาที่มีเชื้อชาติจีนอย่างกึ่งคิดเครื่องหมายของพม่าในเบื้องต้น	
26 มี.ย. 1967	ชาวพม่า 2,000 คน รวมตัวกันภายนอกโรงเรียนจีน 2 แห่งในย่างกุ้ง	
28 มี.ย. 1967	ชาวจีนในย่างกุ้ง 1,328 คน ถูกกักตัว สถานทูตจีนได้ประกาศต่อต้านเหตุการณ์ดังกล่าว	
29 มี.ย. 1967	สถานทูตจีนในย่างกุ้งถูกบุกรุกโดยผู้ประท้วง ปักกิ่งประกาศห้ามนักการทูตจีนกลับย่างกุ้ง แห่ส่งข่าวทางการของพม่ากล่าวว่าชาวจีนกว่า 50 คน คายในช่วง 22-29 มี.ย. ส่วนทางจีนกล่าวว่าชาวจีนถูกฆ่าไป 2-3 ร้อยคน	
7 ก.ค. 1967	จีนระงับโครงการช่วยเหลือแก่พม่า	
16 ก.ค. 1967	พม่าตัดการติดต่อกับหน่วยข่าวของจีน (New China News Agency)	

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
11 ส.ค. 1967	รัฐมนตรีต่างประเทศจีนประท้วงต่อสถานทูตพม่าในปักกิ่งในกรณีที่เครื่องบินของพม่าตกลงเข้ามาในยูนนาน	
21 ส.ค. 1967	นักศึกษาพม่าที่ศึกษาอยู่ในจีนถูกเรียกตัวกลับ แหล่งข่าวที่สำคัญของพม่าอ้างว่าแถลงต่อต้านชาวจีนได้ทันความสนใจของรัฐบาลจากภาวะขาดแคลนอย่างรุนแรง	
ส.ค. - ก.ย. 1967	กองกำลังละตินสังคมนิยมผู้แทนชุดแรกไปจีน นำโดย Brang Seng โดยเยือนปักกิ่งและเซี่ยงไฮ้	
6 ต.ค. 1967	ช่างเทคนิคจีนได้รับคำสั่งให้กลับประเทศ	
1 ม.ค. 1968	กองกำลัง CPB หลายร้อยนาย นำโดยวีรบุรุษสงครามชาวคะฉิ่น Naw Seng ข้ามพรมแดนมาจากจีนและจับตัว Mong Ko ในทางตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐฉาน จีนเริ่มไม่ให้การสนับสนุน CPB	
5 ม.ค. 1968	กองกำลัง CPB นำโดย Pheung Kya-Shin และ Pheung Kya Fu ข้ามพรมแดนจากจีนสู่พื้นที่ของโกกั้งทางตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐฉาน	
6 เม.ย. 1968 1971	จีนประท้วง "การจับกุมชาวจีนในพม่าโดยไม่มีควมผิด" มีการลงนามในข้อตกลงทางการค้าฉบับใหม่ที่ให้สถานะชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (MFN) แก่กัน	
15-18 ธ.ค. 1973	กองกำลังรัฐฉาน (SSA) นำโดย Hso Hten และ Hso Noom ขอความช่วยเหลือจาก CPB ในการประชุมที่ Panghsang ความสัมพันธ์ครั้งแรกระหว่าง SSA และ CPB ได้เริ่มขึ้น ผู้แทนของกลุ่มไทใหญ่และกะเหรี่ยงที่ Panghseng ได้รับการเชิญให้เยือนจีนไป Simao และคุนหมิง	
11-15 พ.ย. 1975	เนวินเยือนจีนเป็นเวลา 4 วัน และบรรลุข้อตกลงว่าจะไม่กระทำการก้าวร้าวรุนแรงต่อกัน	
12 ก.ค. 1979	กังกู้งประกาศขอตกลงความช่วยเหลือ 63 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ กับจีนสำหรับโครงการที่ไม่ระบุถึง	
28 พ.ย. 1979	รัฐมนตรีต่างประเทศจีน Huang Hua เดินทางถึงพม่า	
10 ก.ค. 1980	รัฐบาลประกาศว่าโครงการช่วยเหลือจากจีนได้ลงนามแล้วเมื่อวันที่ 12 ก.ค. ณ กรุงปักกิ่ง ประกอบด้วย 8 โครงการ คือ การก่อสร้างสะพานอย่างกุง-สิริวม เครื่องปั้นดินเผา 40,000 เครื่อง โรงสีข้าว 3 แห่งที่สามารถสีข้าวได้ 150 ตัน/วัน แหล่งน้ำสำหรับเมือง Moulmein และ 3 ล้านหยวนสำหรับเครื่องจักรและเครื่องมือ	
ธันวาคม 1988	มีการเปิดการค้าชายแดนระหว่างกันอย่างเป็นทางการ	
20 ก.พ. 1989	Politburo ของ CPB ประชุมที่ Panghseng ได้เปิดเผยว่าจีนได้เสนอให้ผู้นำ CPB ไปเยือนจีน แต่ผู้นำ CPB ไม่พอใจและกล่าวว่า "เราไม่มีความปรารถนาที่จะเป็นพวก revisionist (ผู้คิดถือหลักการที่หันเหจากหลักการเดิม)"	

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
18-19 ต.ค. 1989	คณะผู้แทนทหารอาวุโสของพม่า 24 นาย นำโดยพลเอกตัน ฉ่วย เยือนจีน	
10 ต.ค. 1990	จีนส่งอาวุธ และเงินระบิดให้แก่พม่าทางเรือเป็นครั้งแรก	
มกราคม 1991	นาย Luo Gan (State Councilor and Sec-gen ของสภาแห่งรัฐ) เยือนพม่า	
ต้นพฤษภาคม 1991	เครื่องบินรบ F7 ของจีน 11 ลำ ถูกส่งมาพม่า เป็นส่วนหนึ่งของอาวุธมูลค่า 1 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ที่ซื้อขายกันระหว่างปักกิ่ง และย่างกุ้ง รวมไปถึงเรือลาดตระเวน รถถัง พาหนะขนอาวุธ อาวุธเบา ปืนและจรวดต่อต้านอากาศยาน กระสุนปืน และอาวุธทหารอื่น ๆ	
21-26 ต.ค. 1991	พลเอกชอ หม่อง เยือนจีน พบกับนายถ่า หลี เติ้ง และประธานาธิบดีหล่า ช่าง กุน และได้รับคำมั่นสัญญาว่าจะช่วยเหลืออย่างถึงทางทหารและการเมือง	
พฤศจิกายน 1991	นาย He Qizong (Deputy Chief of General Staff) เยือนพม่า	
กุมภาพันธ์ 1993	ที่ปรึกษาแห่งรัฐ (State Councilor) และรัฐมนตรีต่างประเทศจีน นาย Qian Qichen เยือนพม่า	
1 ก.ย. 1993	พม่าเปิดสถานกงสุลในคุนหมิง	
สิงหาคม 1994	- นายพล Li Jiulong ผู้บัญชาการทหารเขต Chengdu เยือนพม่า Chengdu เป็นฐานบัญชาการและส่งกำลังบำรุงให้ทหารจีนในทิเบต - พม่าซื้อเรือรบรุ่นเจ็ดจากจีน 2 ลำ - จีนเปิดสถานกงสุลในมณฑลฉะเจี๋ย	
กันยายน 1994	ขึ้น ศูนย์ เยือนจีน	
2 ก.ย. 1994	หัวหน้าเครื่องบินรบ นายพล Thein Win ไปคุนหมิงเพื่อตรวจสอบฝูงบินที่ส่งมาจากจีน	
29 ก.ย. 1994	พม่าลงนามในข้อตกลงกับบริษัทต่อเรือชั้นนำของจีนที่ย่างกุ้งเพื่อซื้อเรือลำใหม่สำหรับ Myanmar Five Star Shipping Line	
พฤศจิกายน 1994	Sec-2 นายทั้น ฮู่ เยือนจีน	
26-28 ธ.ค. 1994	นายถ่า จิน นายถ่า หลี เติ้ง เยือนพม่าตามคำเชิญของนายตัน ฉ่วย (ประช เณ SLORC)	
1995	รัฐมนตรีกลาโหม นาย Chi Haotian เยือนพม่า	
7 ม.ค. 1996	นายพลอาวุโสตัน ฉ่วย เยือนจีนเป็นครั้งแรกนับแต่ดำรงตำแหน่งประธาน SLORC ปี 1992	
ตุลาคม 1996	นายพลหมิง ฮาฮ (Army Chief) เยือนพม่า	
มีนาคม 1997	นาย Li Ruihuan (Chairman) เยือนพม่า	
ตุลาคม 1997	รองนายกฯ นาย Wu Bangguo เยือนพม่า	
14-16 ธ.ค. 1997	นายพลอาวุโสตัน ฉ่วย พบเจียง เจื่อ หมิน ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ 2 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย	

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
1998	พม่าและจีนลงนามในสัญญาเงินจำนวน 250 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังน้ำ 280 เมกะวัตต์ ใกล้กับ Pyimmana รัฐนากพม่าอนุญาตให้หนังสือพิมพ์จีน 2 ฉบับเผยแพร่ได้ คือ Mian Dien Huo Bao (The Burmese Morning Post) และ Shijie Ribao (Universal Daily) ซึ่งมีกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเป้าหมายอยู่ทั้งในพม่าและประเทศอื่นในภูมิภาค	
พฤษภาคม 1998	คณะทหารกล่าวโจมตีนาย George Fernandes รัฐมนตรีต่างประเทศอินเดีย ที่กล่าวหาว่าช่างกึ่งอนุญาตให้จีนตั้งกองบัญชาการทหารในเขตแดนพม่า	
มิถุนายน 1999	- การค้าทวิภาคีของพม่า-จีน รวมทั้งการค้าชายแดนสูงถึง 78.21 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วง 2 เดือนแรกของปี คิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นสูงมากถึง 123.7% มากกว่า 34.95 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว (จากสำนักงานสถิติแห่งชาติของพม่า) - พลเอกซัน ยูนต์เชียนจีน	
ธันวาคม 1999	รัฐมนตรีต่างประเทศ นาย วิ อ่อง เชียนจีน	
2-5 พ.ค. 2000	วิศวกรของกองทัพจีนพบกับเจ้าหน้าที่ทหารของพม่า ณ ฐานทัพเรือในเขต Tenasserim ตามรายงานของวิทยุเสรีเอเชีย การพบปะมุ่งไปที่การก่อสร้างฐานทัพ 2 แห่ง ในพื้นที่พร้อมกับความช่วยเหลือจากกองทัพเรือและกองทัพอากาศของจีน	
31 พ.ค. 2000	ที่ปรึกษาแห่งรัฐ นาย Ismail Amat พบกับนายฯ ดัน ฉ่วย และเลขาธิการอันดับหนึ่ง ชัน ยูนต์	
5 มิ.ย. 2000	พลเอกเมือง อาย พบกับประธานาธิบดีเจียง เจ๋อ หมิน และนายฯ ฮู หวง จี ในโอกาสต่างกันที่ฮ่องกง และจีน และได้พูดคุยกับรองประธานาธิบดีหู จิ้น เทา ทั้ง 2 ฝ่ายลงนามในคำแถลงการณ์ร่วมในกรอบการทำงานในความสัมพันธ์ทวิภาคีและความร่วมมือ	
16 ก.ค. 2000	รองประธานาธิบดี หู จิ้น เทา และรัฐมนตรีช่วยต่างประเทศ Wang Guanya พบกับนายฯ ดัน ฉ่วย และพลเอกเมือง อาย พลเอกซัน ยูนต์ และพลเอก ทิน อู๋ ในพม่า	
6 ส.ค. 2000	รัฐมนตรีช่วยต่างประเทศของจีนพบกับเลขาธิการคนที่ 1 พลเอกซัน ยูนต์ รัฐมนตรีต่างประเทศวิน อ่อง และรัฐมนตรีช่วยขึ้น เมือง วิน	
กันยายน 2000	เขตการค้าพิเศษแห่งใหม่ได้เปิดเพื่อทำการระบายสินค้าสู่ SEA บริเวณพรมแดนพม่าและยูนนาน ขณะเดียวกัน ธนาคารแห่งประเทศไทยให้เงินกู้ 120 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แก่ผู้ประกอบการบริษัทพลังงานไฟฟ้า เพื่อสร้างเครื่องผลิตไฟฟ้าพลังน้ำขนาดใหญ่	
25 ต.ค. 2000	เลขาธิการคนที่ 3 พลเอก Win Myint แสดงความปรารถนาที่จะไปเยือน Chinese Association for International Understanding	

วัน / เดือน / ปี	เหตุการณ์	หมายเหตุ
24 พ.ย. 2000	หัวหน้าหน่วยงานทางทหารเมืองของศูนย์บัญชาการทหารนาถิง นาย Fang Zugi ในสังกัด PLA พบกับหัวหน้ากองทัพ (Army Chief) นาย หลี่เมือง อาย	
17 ม.ค. 2001	รัฐมนตรีกระทรวงความมั่นคงทั่วไปของจีน นาย Jia Chunwang พบปะกับเลขาธิการคนที่ 1 พลเอกเฉิน อู่ฉี	
25 เม.ย. 2001	นายพล Fu Quangyou หัวหน้าคณะ staff ของกองบัญชาการ PLA พบปะกับนายเอกา คัน ฉ่วย และผู้บัญชาการทหารสูงสุดเมือง อาย	
7 พ.ค. 2001	นายหลี่เฉิน อู่ฉี รัฐมนตรีเกษตรกรรมและชลประทาน เยี่ยมชม อุตสาหกรรมเกมและโรงงานซึ่งผลิตเครื่องจักรส่งน้ำ	
12-16 ธ.ค. 2001	เจียง เจ้อ หมิน เยือนพม่า และลงนามในข้อตกลงด้านเศรษฐกิจและชายแดน	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ.

ลำดับเหตุการณ์บริเวณชายแดนไทย - พม่า : มกราคม - พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1997

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกิริยาจาก SLORC
9 มกราคม (Bangkok Post (10 January 1997), p.4	กองกำลังกะเหรี่ยงพุทธประมาณ 10 คน ได้ลอบเข้ามายังหมู่บ้านกะเหรี่ยงตามบริเวณชายแดนช่วงอำเภอแม่ระมาด และอำเภอแม่สอด หลังจากกองกำลังกะเหรี่ยงคริสต์ (KNU) ได้ลอบเข้าไปโจมตีโรงเลื่อยไม้บนเกาะกลางแม่น้ำเมย และจับตัวคนไทยไปเป็นตัวประกัน 3 คน ก่อนที่จะหลบหนีไป แต่กะเหรี่ยงพุทธได้ยิงปืนไล่หลังพร้อมติดตามเข้ามาในเขตไทย ทำให้ทหารรบกองกำลังเฉพาะกิจที่ 4 จำนวน 100 นายของไทยต้องทำการขับไล่กะเหรี่ยง DKBA ให้พ้นเขตไทย และบังคับให้กะเหรี่ยง KNU ปล่อยตัวประกันชาวไทยทั้งสามคน หลังเหตุการณ์นี้		เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยได้ทำหนังสือประท้วงไปยังเจ้าหน้าที่ระดับสูงของพม่า ซึ่งประจำอยู่ที่เมืองเนียวดี ประเทศพม่า พร้อมทั้งประท้วงถึงเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 1997 ที่ฝ่ายทหารพม่าได้ยิงไล่ทหารพรานของไทยและยิงโจมตีศูนย์ที่พักพิงชั่วคราวโซโคล	
28 มกราคม	กองกำลังกะเหรี่ยงพุทธ DKBA โจมตีศูนย์วังขั ที่อำเภอแม่สอดและศูนย์ค้อนป่าเกียง อำเภอแม่ระมาด และข้ามแม่น้ำเมย เพื่อจะไปโจมตีค่ายแม่และ อำเภอท่าสองยาง แต่ถูกตำรวจตระเวนชายแดนผลักดันกลับ	รัฐบาลไทยได้ส่งกองกำลังไปยังจังหวัดตาก หลังจาก DKBA ชูธงโจมตีท่าสองยาง และศูนย์แม่หละ	โฆษกกระทรวงการต่างประเทศ นายสุรพงษ์ ชัยนาม กล่าวว่ารัฐบาลไทยไม่สามารถส่งจดหมายประท้วงรัฐบาลพม่าได้ เพราะไม่รู้ว่ากองกำลังเป็นฝ่ายใด หากแต่เดือนว่าการกระทำดังกล่าวอาจทำให้กระทบความสัมพันธ์ของสองประเทศได้	SLORC ปฏิเสธว่าไม่สามารถควบคุมการกระทำของกองกำลัง DKBA ได้ พร้อมทั้งแจ้งว่าจะพยายามควบคุมสถานการณ์ไม่ให้เกิดซ้ำซ้อนและแสดงความต้องการให้รัฐบาลไทยปิดศูนย์ที่พักพิงชั่วคราว อ้างว่ากลุ่ม KNU ใช้ศูนย์เป็นที่หลบซ่อนตัว
28 มกราคม (The Nation (5	กองกำลังกะเหรี่ยงพุทธ DKBA จำนวนประมาณ 100 คน ได้บุกเข้าโจมตี ศูนย์	แหล่งข่าวระบุว่า การดำเนินการของ	แหล่งข่าวระบุว่า การดำเนินการของ	รัฐบาลพม่าแถลงการณ์ในวันที่ 31 มกราคม ว่า

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SLORC
<p>กุมภาพันธ์, 1997), หน้า A5)</p> <p>2 กุมภาพันธ์ (The Nation (2 กุมภาพันธ์ 1997), หน้า A3)</p>	<p>ที่พิศพิงเว็ยกระโหลก (บ้านวังข่า) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และได้ทำการเผาบ้านเรือนจำนวน 690 หลัง จากจำนวนทั้งหมด 1,020 หลังคาเรือน ส่งผลให้ชาวบ้านจำนวน 4,000 คน ไร้ที่อยู่อาศัย ในเวลาใกล้เคียงกันกองกำลัง DKBA อีกจำนวนหนึ่งได้บุกเข้าไปโจมตีและเผาศูนย์ที่พิศพิงฯ บ้านห้วยบง หรือดอนเป็ทก๊อง อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ซึ่งอยู่ห่างจากชายแดนไทย-พม่า 4 กิโลเมตร และเป็นที่อยู่อาศัยของผู้หนีภัยชาวคะเหรียงจำนวน 3,800 คน มีบ้านเรือนทั้งหมด 1,500 หลังคาเรือน และถูกเผาไหม้ไปเป็นจำนวน 800 หลัง ในคืนเดียวกันศูนย์ที่พิศพิงบ้านแม่ละ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตากก็ถูกโจมตีด้วยเช่นกัน แต่ถูกผลักดันออกไปโดยเจ้าหน้าที่ทหารไทยและตำรวจตระเวนชายแดน ทำให้ความเสียหายภายในศูนย์ฯ แม้หละไม่มากนัก</p> <p>ชาวคะเหรียงที่เป็นพลเรือนจำนวน 400 คน ต่างพากันอพยพเข้ามายังเขตไทย และพยายามเข้าไปหลบภัยอยู่ในศูนย์ที่พิศพิงบ้านแม่ละ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก นอกจากจะเข้าไปหลบภัยในศูนย์แล้ว ยังมีบางกลุ่มอาศัยอยู่ตามบริเวณป่า และหมู่บ้านในเขตชายแดนไทย โดยข้ามภูเขาสูงเข้ามาในบริเวณตรงข้ามกับพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และพื้นที่ตรงข้ามอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ทั้งนี้เพื่อหลบหนีการสู้รบระหว่างกองกำลังคะเหรียงพุทธ DKBA กับคะเหรียง KNU</p>		<p>รัฐบาลพม่า และเป็นท่าทีที่แข็งกร้าวมาก ในขณะที่ที่นักการทูตในกรุงเทพฯ กล่าวว่ รัฐบาลพม่าต้องการบีบบังคับให้ฝ่ายไทยกดดันคะเหรียง KNU ซึ่งยังไม่ยอมทำข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลพม่า จึงต้องการจะกวาดล้าง KNU แต่ทหารพม่าไม่สามารถทำได้เพราะทหาร KNU มักหลบเข้ามาในฝั่งไทยแล้วในอาศัยพักที่นอยู่ในศูนย์ที่พิศพิงชั่วคราวตามชายแดนไทย</p>	<p>การกระทำของคะเหรียงพุทธเป็นการคอบได้กัการกระทำของคะเหรียง KNU ซึ่งข้ามจากฝั่งไทยไปฆ่าประชาชนในหมู่บ้านคะเหรียงในเขตพม่าตายถึง 6 คน</p>
3 กุมภาพันธ์	ทหารพม่าและกองกำลัง DKBA ถูก	พลเอกชษฐา ฐะระงา	กระทรวงการ	รัฐบาลพม่าแถลงว่า

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SLORC
4 กุมภาพันธ์ (กรุงเทพธุรกิจ (4 กุมภาพันธ์ 2540), หน้า 10, 14)	<p>ทหารไทยผลักดันกลับไปยังฝั่งพม่า ขึ้นแม่น้ำสาละวิน อำเภอสมเด็จ หลังการปะทะกับชาวบ้านกะเหรี่ยงจำนวน 22,000 คน จากอำเภอโคปโลथा (Doplaza) รัฐกะเหรี่ยงอพยพเข้ามาในเขตไทย บริเวณจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี และจังหวัดตาก บริเวณอู๋มแดง</p> <p>กองกำลังทหารพม่าและกะเหรี่ยงพุทธ DKBA จากค่ายพาดู ตรงข้ามบ้านแม่โกนเกน ตำบลภมรวาน อำเภอแม่สอด และบ้านเปิงคั้ง ตำบลแม่จัน อำเภออู๋มแดงกว่าสองกองพันได้เคลื่อนย้ายในฝั่งพม่าผ่านบ้านที่สระเกล้า บ้านป่าเคย เพื่อเข้าตั้งฐานใหญ่ของกะเหรี่ยง KNU ที่เกาะเปอร์ และศูนย์พักพิงบ้านตะเปอร์บุไป ตรงข้ามอำเภออู๋มแดง จังหวัดตาก และกองกำลังกะเหรี่ยงพุทธ จำนวน 150 นายได้พยายามเข้ามาในเขตไทย</p> <p>ด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีความเคลื่อนไหวในเขตพม่า โดยทหารพม่าและกองกำลังกะเหรี่ยงพุทธได้เสริมกำลังทหารเข้ามาตามแนวชายแดนในพื้นที่ตรงข้ามอำเภอสมเด็จ และอำเภอแม่สะเรียงตลอดแนวชายแดน นอกจากนี้ยังได้มีการเสริมกำลังทหารเข้ามาบริเวณค่ายเมกอร์ปเลอร์ จำนวน 20 คันรถสิบล้อ พร้อมอาวุธปืนครบ 81 และปืนอาก้า ในขณะที่กำลังส่วนหนึ่งของกะเหรี่ยงพุทธข้ามแม่น้ำยมมุ่งหน้ามายังศูนย์ที่พักพิงชั่วคราวด้านอำเภอสมเด็จ</p>	<p>โร ประชุมกับกองทัพภาคสามเพื่อควบคุมสถานการณ์บริเวณชายแดน พร้อมทั้งแจ้งต่อกระทรวงมหาดไทย ให้ดำเนินการย้ายศูนย์ที่พักพิงชั่วคราวให้ออกห่างจากชายแดนไทย-พม่า และกวาดล้างให้เฉพาะพลเรือนเข้าอยู่ในศูนย์</p> <p>ฝ่ายไทยได้รับทราบความเคลื่อนไหว จึงได้ใช้อาวุธปืนครกของทหารและ ครต.ยิงไปในเขตไทยที่ทหารกะเหรี่ยงพุทธเข้ามาจำนวน 10 นัด ทำให้กะเหรี่ยงพุทธถอยกลับไปเขตพม่า</p> <p>ชุด ฉ.ร.7 แม่สะเรียง และกำลังพลรบระหว่างทหารและ ครต. ที่ 337 แม่สะเรียง ได้เข้าตั้งสถานการณ์ในส่วนของศูนย์ที่พักพิงชั่วคราวได้นำกำลังอาสาสมัครรักษาดินแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เข้าไปควบคุมและดูแลความปลอดภัยอย่างใกล้ชิด</p>	<p>ต่างประเทศ มีจดหมายประท้วงการกระทำดังกล่าวต่อผู้แทนสถานทูตพม่าในไทย</p> <p>นายอำเภอท่าสองยางเปิดเผยว่าเจ้าหน้าที่ไทยได้ออกไปเยี่ยมชุมชนบริเวณชายแดนเพื่อปลอบขวัญและให้กำลังใจชาวบ้านในบริเวณชายแดนและได้จัดอาสาสมัคร และตำรวจ อำเภอท่าสองยาง คอยดูแลและให้การป้องกัน</p> <p>นายอำเภออู๋มแดงได้จัดอพยพผู้หนีภัยในค่ายกะเปอร์ไปเข้ามาอยู่ในที่ปลอดภัยสำหรับพื้นที่ล่อแหลมต่อการสู้รบจะมีตำรวจตระเวนชายแดน ตำรวจภูธร และอาสาสมัครชาวบ้านเข้าไปตั้งกำลังไว้เพื่อรักษาความปลอดภัยของราษฎรไทยและทหารราษฎรพม่าเข้ามาก็</p>	<p>ต้องการให้ผู้หนีภัยสงคราม ซึ่งอาศัยอยู่ในศูนย์ในประเทศไทยเดินทางกลับพม่าเพื่อหาทางสงบเพื่อความปลอดองในชาติ</p>
			จะให้ความช่วยเหลือ	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SLORC
<p>5 กุมภาพันธ์</p> <p>7 กุมภาพันธ์</p>	<p>ผู้หนีภัยชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอพยพออกจากศูนย์บ้านแม่กองคา</p> <p>ทหารพม่าโจมตีที่มั่น KNU บริเวณมะริด-ทวาย ผู้หนีภัยจำนวน 23,000 คนหนีเข้าไทย</p>		<p>เพื่อนมนุษย์รวมรัฐบาลไทยได้เชิญ พ.อ. อุ ละ หม่อง เอกอัครราชทูตพม่าประจำไทยเข้าพบที่ทำเนียบรัฐบาล ซึ่ง นายกรัฐมนตรีพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เปิดเผยว่า ทั้งสองฝ่ายได้พยายามหาทางแก้ไขปัญหาชายแดนทั้งสองฝ่ายเพื่อความสัมพันธอันดี นายสุรพงษ์ ชัยนาม อธิบดีกรมสารนิเทศกระทรวงการต่างประเทศ กล่าวว่าการกระทรวงการต่างประเทศกำลังเร่งดำเนินการที่จะส่งหนังสือส่งไปยังรัฐบาลพม่าเพื่อรายงานเหตุการณ์และขอให้ดำเนินการควบคุมการกระทำของชนกลุ่มน้อยดังกล่าว</p>	
<p>7 กุมภาพันธ์ (The Nation (7 กุมภาพันธ์ 1997), หน้า A6.)</p>	<p>ผู้หนีภัยสงครามบ้านแม่กองคา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 400 คน ได้ทยอยออกจากศูนย์ ทั้งนี้ เพราะได้รับข่าวว่ากองกะเหรี่ยง</p>	<p>เหตุการณ์เหล่านี้ ทำให้นโยบายของฝ่ายกองทัพที่จะอพยพศูนย์ที่พิทังชั่วคราวเข้ามา</p>	<p>อย่างไรก็ตาม ความคิดในเรื่องการย้ายศูนย์ฯ ให้ลึกเข้ามาในเขตไทย อาจเป็นสาเหตุให้ผู้หนี</p>	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SLORC
(Bangkok Post (9 กุมภาพันธ์ 1997), p. 2)	DKBA จะทำการโจมตีศูนย์แม่กองลาในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 1997 หลังจากที่ได้อิโอมติศูนย์ฯ ในจังหวัดตากมาแล้ว เมื่อต้นเดือน ศูนย์แม่กองลาอยู่ห่างจากแม่น้ำสาละวิน ประมาณ 3 กิโลเมตร ซึ่งเจ้าหน้าที่ไทยคาดว่ากระเรื่อง DKBA จะใช้เส้นทางนี้ในการโจมตีศูนย์แม่กองลา โดยเฉพาะในช่วงเวลา 2-3 วันที่ผ่านมา ชาวบ้านเห็นกองลาดตระเวนของกระเรื่อง DKBA บริเวณแม่น้ำสาละวิน ในขณะที่บางส่วนได้รอดเข้าไปหลบซ่อนในศูนย์ การโจมตีของ DKBA มีเป้าหมายที่จะบังคับกวาดต้อนให้ผู้นี้กลับประเทศพม่า	ไว้ในเขตไทยมากขึ้น มีน้ำหนัก เนื่องจากเพราะหากยังคงปล่อยให้ศูนย์ฯ อยู่ติดชายแดนเกินไปก็จะทำให้การรักษามความปลอดภัยของผู้หนีภัยทำได้ยาก พลเอกเชษฐา ฐานะจาโร ผู้บัญชาการทหารบก กล่าวว่า "การย้ายศูนย์ให้ลึกเข้ามาในเขตไทยจะเป็นการ "แสดงความจริงใจของไทยที่จะช่วยป้องกันอันตรายอันจะเกิดแก่ทรัพย์สินและชีวิตของผู้หนีภัย และ จะทำให้การช่วยเหลือจาก NGO เป็นไปง่ายขึ้น อีกทั้งภาพพจน์ของไทยก็จะดูดีขึ้นในสายตาของโลก" ฝ่ายกองทัพไทยได้มีความคิดที่จะย้ายศูนย์ที่พักพิงชั่วคราวตามบริเวณชายแดน ไทยให้ลึกเข้ามาในเขตไทย เป็นระยะทาง 10 กิโลเมตร จากชายแดน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการโจมตีศูนย์ฯ ของกระเรื่องพุทธ DKBA	ภัยอาศัยอยู่ในเขตไทย ยาวนานขึ้น ซึ่งทั้งนี้ทางฝ่ายความมั่นคงแห่งชาติ เกรงว่าเหตุการณ์เช่นนี้จะไปซ้ำรอยกับผู้อพยพชาวเขมร ซึ่งอยู่ในเขตไทย เป็นเวลาหลายปี เนื่องจากกลัวภัยเขมรแดง สก	
		ตั้งแต่ปี 1995 เมื่อครั้งที่ศูนย์ที่พักพิงชั่วคราว โฆโกล และกอร์บ... โกล ถูกกระเรื่อง		

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจกฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจกฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจก SLORC
12 กุมภาพันธ์	<p>ทหารพม่าโจมตีฐานที่มั่นสำคัญของ KNU ในบริเวณโคปถายา ใช้เวลา 2 อาทิตย์ ในการ โจมตีใช้กำลังทหาร 20,000 คน แบ่งออกเป็น 3 กองทัพ เพื่อกวาดล้างพื้นที่</p> <p>1) กองพันที่ 1 เคลื่อนทัพจากทางุเคลื่อนทัพเรียบชายแดนไทยเข้าตีฐานที่มั่น KNU ที่ซาตันริด และธิกาเปอร์ โอบล้อมชาวบ้านและทหาร KNU ไม่ให้หลบหนีเข้ามาในเขตไทย</p> <p>2) กองพันที่ 2 เคลื่อนทัพจากจินไซจี (Kyain Seik Gyi) เคลื่อนกำลังเข้าคุมชายแดนทางใต้ ป้องกันไม่ให้ทหารกะเหรี่ยงหนีเข้าไทย</p> <p>3) กองพันที่ 3 โจมตี KNU บริเวณหุบเขาดาวนา (Dawna Vally) ทำให้กองทัพ KNU ที่ 16 ต้องยอมแพ้ชาวบ้านและทหาร KNU ถูกฆ่าตายเป็นจำนวนมาก</p>	DKBA เผาทำลายโดยจะให้ย้ายไปอยู่บริเวณริมถนนแม่ระมาด-บ้านตาก แต่ถูกชาวบ้านในบริเวณปฏิเสธเนื่องจากเกรงว่า ผู้หนีภัยจำนวนมากจะทำให้สภาพสิ่งแวดล้อมในบริเวณนั้นถูกทำลาย	เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยมีความเห็นว่าควรจะอพยพศูนย์ที่ตกถึงชั่วคราวให้เข้ามาในเขตไทยให้มากขึ้น เพื่อป้องกันการโจมตีของกะเหรี่ยง DKBA	
12 กุมภาพันธ์ (Bangkok Post (9 กุมภาพันธ์ 1997), หน้า 5)	ศูนย์ที่ตกถึงชั่วคราวที่อำเภอท่าสองยาง และอำเภอทพบพระ ถูกกะเหรี่ยง DKBA เผาทำลายโดยศูนย์แรกที่ถูกโจมตีได้แก่ ศูนย์ไซโซล ที่อำเภอท่าสองยางถูกโจมตี เมื่อประมาณวันที่ 12 กุมภาพันธ์			

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกิริยาจาก SLORC
14 กุมภาพันธ์	<p>1997 เวลาประมาณตีสามครึ่ง แอบบ้านเรือนไป 125 หลัง ส่งผลให้ผู้นอนภัยจำนวน 500 คน ต้องหลบหนีไปอยู่ในป่าบริเวณใกล้เคียง</p> <p>ฐานที่มั่นของ KNU ที่บ้านธิกาเปอร์ ตรงข้ามอำเภออุ้มผาง ถูกทหารพม่าโจมตี ทำให้ผู้นอนภัยจำนวน 20,000 คน หลบหนีข้ามมาอาศัยตามป่าและหมู่บ้านบริเวณชายแดนไทย</p>			
15 กุมภาพันธ์ (กองทัพธุรกิจ (16 กุมภาพันธ์ 2540), หน้า 2)	<p>ทหารพม่าใช้ปืนใหญ่ยิงถล่มใส่ค่าย “ทีกะเปอร์” ซึ่งเป็นฐานที่มั่นขนาดใหญ่แห่งสุดท้ายของกองกำลังกะเหรี่ยง KNU ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จ.ตาก ส่งผลให้ชาวกะเหรี่ยงจำนวนกว่า 1,000 คน อพยพเข้ามาในฝั่งไทย บริเวณบ้านหนองหก มดลอคเวลา ทางฝ่ายตรงข้ามจังหวัดระนอง</p> <p>ทหารพม่าได้โจมตีค่ายกองพันที่ 11 ของ KNU แยก ฝ่ายกองกำลังกะเหรี่ยง กองพันที่ 11 จึงได้ยกกองกำลังไปรวมพลกับกองพันที่ 12 บริเวณค่ายช่องชะมัว (เป็น 492) ซึ่งเป็นค่ายสุดท้ายทางใต้ของ KNU ที่เหลือหลังจากเนิน 491 แยกไปแล้ว ในขณะที่เดียวกันแม่ทัพภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้นำทหาร 7 กองพัน พร้อมลูกหาบขนอาวุธขนาดต่างๆ และเสบียงอาหารเพื่อโจมตีค่ายสุดท้ายของ KNU ทางด้านใต้ โจมตีฐานย่อยจำนวน 10 ฐานก่อนเข้าตั้งศึกค่ายใหญ่ช่องชะมัว</p>	<p>ทหารไทย ตำรวจตระเวนชายแดน พ.ศ.อ. สุรเดช แสงประดิษฐ์ ผู้กำกับ คชค. ที่ 34 ได้มีคำสั่งให้เสริมกำลังเจ้าหน้าที่ คชค. ที่บ้านหนองหลวง เพื่อรองรับการอพยพของชาวกะเหรี่ยง และเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านในเขตฝั่งไทย</p>	<p>สถานีกาชาดทหารวัดที่ 13 จังหวัดตาก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภออุ้มผางได้ระดมเจ้าหน้าที่ไปให้การรักษาและจัดหาน้ำดื่มสะอาดและสิ่งของอุปโภคบริโภคไปช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบ</p>	
16 กุมภาพันธ์	<p>สุนันต์อว์ทอร์ (Maw Kier) ในอำเภอพบพระเกิดเพลิงไหม้ และเผาทำลายบ้านเรือนไปประมาณ 20 หลัง สาเหตุเพลิงไหม้สันนิษฐานว่าเกิดจากการจุดค้ำไบบ้านหลังหนึ่งก่อนจะถูกลอบไป</p>		<p>ในเดือนเดียวกันนี้ ฝ่ายรัฐบาลไทยได้ดำเนินการสร้างศูนย์ที่พักพิงชั่วคราวในบริเวณอำเภออุ้มผาง</p>	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SLORC
17 กุมภาพันธ์	<p>ยังบ้านอื่น แต่ชาวบ้านบางส่วนเชื่อว่า เป็นฝีมือของกะเหรี่ยง DKBA</p> <p>ทหารพม่ายังคงโจมตีพื้นที่ KNU ส่งผลให้ผู้หนีภัยจำนวน 3,000 คนอพยพมาในไทยบริเวณบ้านบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี และคาดว่าจำนวนจะเพิ่มขึ้นอีก</p>	ระบุว่าเป็นการภายในของพม่า	<p>เพื่อให้ผู้หนีภัยชาวกะเหรี่ยงจำนวน 6,500 คน ซึ่งหลบหนีการสู้รบและการไล่ล่าของทหารพม่าเข้ามาในเขตไทยเมื่อต้นเดือนกุมภาพันธ์ 1997 ศูนย์ที่พักพิงแห่งใหม่นี้ตั้งอยู่ในพื้นที่จำนวน 400 ไร่ที่บ้านพุโท ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง อยู่ห่างจากชายแดนไทยพม่า 13 กิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และมีแหล่งน้ำในบริเวณศูนย์มีการสร้างเขตร้วล้อมรอบ และจัดให้มีการบริหารและรักษาระเบียบภายในค่าย และจะมีทหารไทยและตำรวจตระเวนชายแดนคอยอารักขาและดูแลความปลอดภัยกับบริเวณนอกค่าย</p>	
19-21 กุมภาพันธ์	<p>ทหารพม่าโจมตีฐานที่มั่นกองพันที่ 4 ของ KNU ในบริเวณมะริด-ทวาย ซึ่งอยู่ทางภาคใต้ของพม่าอย่างหนัก โดยเฉพาะด้านช่องชะมัว บ้านดวงดี ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร ทำให้มีเด็กและผู้หญิงกะเหรี่ยง</p>			

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SI, ORC
22 กุมภาพันธ์ (กรุงเทพธุรกิจ (24 กุมภาพันธ์ 2540))	<p>อพยพเข้ามอกู่ตามชายแดนไทยพรมน้ำแม่ชะมัว ฝ่ายไทยได้ส่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าไปดูแล ใช้รถวีลแชร์และรถอู่ว่าง</p> <p>ชาวบ้านกะเหรี่ยงพากันละทิ้งบ้านเรือนหนีภัยเร่ร่อนกับทหารพม่า</p>			<p>รัฐบาลพม่าได้รายงานผลการต่อสู้กับกะเหรี่ยง KNU ทางสถานีโทรทัศน์ เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ว่าพวกเขาตรวจรอบที่ 4 ระหว่างบริเวณพม่ากับกองกำลังกะเหรี่ยง KNU ทำให้สมาชิก KNU จำนวน 511 คน ถอนตัวมาเข้ากับฝ่ายรัฐบาล ในขณะที่ KNU ออกมาปฏิเสธตัวเลขดังกล่าวระบุว่า มีเพียง 70 คน ที่ถอนตัว</p>
24 กุมภาพันธ์ (Bangkok Post (25 กุมภาพันธ์ 1997), หน้า 6)	<p>เจ้าหน้าที่ไทยเปิดเผยว่า กะเหรี่ยงในศูนย์ที่หักพังชั่วคราวที่บ้านแม่กองคา และบ้านแม่สะเทียบ ตำบลขุนยวม อำเภอแม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน ได้ขอความช่วยเหลือจากฝ่ายไทย เนื่องจากได้รับจดหมายขู่จากกะเหรี่ยง DKBA จะเข้าโจมตีศูนย์ทั้งสองเพื่อกวาดต้อนชาวกะเหรี่ยงในศูนย์ให้เดินทางกลับพม่า โดยจะส่งกองกำลังจำนวน 500 คน เข้ามาโจมตี ทำให้อาหารไทยและตำรายศระเวณชายแดนต้องเสริมกำลังเข้าให้การคุ้มครองผู้หนีภัยในค่ายแม่กองคา ซึ่งมีจำนวน 4,835 คน และค่ายบ้านแม่สะเทียบทันที</p>	<p>ในขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยช่วยเหลือผู้หนีภัยชาวกะเหรี่ยงที่หลบเข้ามาในเขตไทยในช่วงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 1997 และหลบซ่อนตัวหนีภัยในบริเวณบ้านเฟิ่งเคิ่ง หนองนกเปิด บ้านไซโคล และบ้านธิโพธิ์ ให้ไปรวมอยู่ที่ศูนย์บ้านนุโพ ตำบลแม่วัน อำเภออุ้มผาง นอกจากนี้ ยังได้เคลื่อนย้ายชาวกะเหรี่ยงที่เข้ามาหลบ</p>		

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SLORC
		<p>ก๊อที่บริเวณบ้าน ตะเปอร์โป บ้านโนนป่า โคห์ บ้านโนนกะซอว วาร์ และบ้านแม่ตะ รอร์ลี ไปรวมไว้ที่ ศูนย์ฯ โกลด์บ้านบุโพ ด้วย ส่งผลให้อำนาจผู้ หนักที่ศูนย์นี้จำนวน ประมาณ 15,000 คน เพื่อเป็นการแก้ไข ปัญหาความวุ่นวาย บริเวณชายแดนไทย- พม่า ทำให้พลเอก เซนจัว จูณะจาวโร ได้ พบปะหารือกับพลเอก หม่อง เอ ผู้บัญชาการ ทหารสูงสุดของพม่า เมื่อคราวเยือนจังหวัด ท่าซึ้งเหล็ก รัฐฉาน</p>		
<p>25 กุมภาพันธ์ (กรุงเทพฯธุรกิจ (25 กุมภาพันธ์ 2540), หน้า 14, 15)</p>	<p>ทหารพม่าเริ่มกวาดล้างกองกำลังของ คะฮาร์ในพื้นที่รัฐคะฮาร์ ซึ่งอยู่ตรง ข้ามกับอำเภอขุนขวม และอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยนำทหารจาก สังกัดทหารบก ภาคตะวันออกเฉียงใต้จำนวน 13 กองพัน เข้ากวาดล้าง ในขณะที่ฝ่ายกองกำลัง คะฮาร์ได้รวบรวมกองกำลังฝ่าย พันธมิตร เช่น กองกำลังไทใหญ่ (SSA) กองกำลังกลุ่มลาหู่ ครึ่งกำลังบริเวณ แม่น้ำสาละวิน ด้านบริเวณจังหวัดชุมพร ด้าน ช่องชะมัว อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร</p>	<p>ประเทศพม่า ในช่วง ปลายเดือนกุมภาพันธ์ 1997 เพื่อหาทางแก้ไข ปัญหาในเขตแดนต่อไป พ.ต.อ.ประสพ พรบุญ เดช ผกก. ชชค. 33 เปิดเผยว่าหากพม่าเร่ง ปราบปรามคะฮาร์จะ กระทบผลต่อความ มั่นคงไทยอย่าง แน่นอน เพราะเมื่อมี การสู้รบจะทำให้มีชาว คะฮาร์อพยพมาที่ศูนย์ พักพิงบ้านปางควาย และปางแทรกเตอร์ ทหารไทยและ ตำรวจตระเวนชายแดน</p>		

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SLORC
	<p>ทหารพม่าจำนวน 4-6 กองพัน ตั้งทัพเผชิญหน้ากับกองกำลัง KNU จำนวนพล 3 กองพัน ระยะห่างลากัน 10 กิโลเมตร และอยู่ในระหว่างการเจรจาหากการเจรจาไม่เป็นผล คาดว่าจะมีการต่อสู้ในราววันที่ 1 มีนาคม 1997</p>	<p>ได้เข้าปฏิบัติการดูแลชายแดนไทยทั้งที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะบริเวณคอกกลาง อำเภอแม่ค้ายทหารไทยได้เสริมกำลังเข้าประจำการเนื่องจากเกรงทหารพม่าจะ โอบตี่ หรือกันนั้น ได้ลาดตระเวนเส้นทางคมนาคมและหมู่บ้านตามบริเวณชายแดนไทย</p> <p>ฝ่ายไทยได้เคลื่อนกองกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนจากกองกำลังการ</p>		
		<p>ตำรวจตระเวนชายแดนที่ 42 ค่ายศรีนครินทร์ จังหวัดนครราชสีมา เข้าเสริมกำลัง ดชด.</p> <p>ค่าย 41 จังหวัดชุมพร และทหารพรานกองร้อย 4501, 4502 และ 4503 ไปที่ช่องแม่ชะมัว พร้อมกับตั้งฐานปฏิบัติการที่บริเวณบ้านทุ่งลาดสะพานหิน ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร เพื่อป้องกัน การเข้ามาของทหารพม่า</p> <p>พล.อ.เชษฐา ฐานะจาโร ผู้บัญชาการ</p>		

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SLORC
		<p>ทหารบก อ้างถึงจุดยืนของประเทศไทยที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ การสู้รบภายในพม่า แต่จะให้ความช่วยเหลือเด็ก คนชรา และผู้หญิง ที่หลบภัยเข้ามาในเขตไทยตามหลักมนุษยธรรมและพร้อมจะผลักดันกองกำลังติดอาวุธที่รุกล้ำเขตแดนไทยเข้ามาอย่างรุนแรง</p>		
<p>25 กุมภาพันธ์ (ผู้จัดการรายวัน (25 กุมภาพันธ์ 2540), หน้า 1, 11)</p>	<p>พลเอกชัชวาล จูณะภาโร ได้ร่วมประชุมกับพลเอกหม่อง เฮอร์อง ประธานสถาบันผู้ระเหยและกฎหมายแห่งรัฐ และผู้บัญชาการทหารบกของพม่า พร้อมด้วยพลโท ชิ่น อู้น เลขาธิการของ SLORC ที่เมืองท่าชีเหล็ก รัฐฉานประเทศพม่า</p> <p>ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การก่อสร้างสะพานมิตรภาพข้ามแม่น้ำเมย ด้านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตรงข้ามกับเมืองเมียวดีของพม่า 2) ปัญหาความไม่สงบบริเวณชายแดนอันรวมถึงปัญหาผู้อพยพชาวกะเหรี่ยง</p> <p>ในส่วนของ การสร้างสะพานนั้น ผู้นำทางทหารทั้งสองฝ่ายตกลงให้คณะกรรมการชายแดนไทย-พม่า ทำการเจรจาปัญหาการก่อสร้างสะพานมิตรภาพข้ามแม่น้ำเมยที่อำเภอแม่สอด ในวันที่ 4 มีนาคม 1997 เพื่อดำเนินการสร้างสะพานต่อไป</p> <p>สำหรับ การสร้างสะพานนั้นได้ถูกระงับการสร้างในปี 1995 เนื่องจากทั้ง</p>		<p>นายเสนาะ เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เดินทางไปเยี่ยมชายแดนไทย-พม่า เพื่อดูสถานการณ์ ส่วนเรื่องการรวมศูนย์เดียว เพื่ออำนวยความสะดวกนั้น นายเสนาะกล่าวว่า ได้สั่งการให้ควบคุมผู้หนีภัยอย่างเข้มงวดอยู่แล้ว ไม่เช่นนั้นจะเกิดการจู่โจมในไทยได้ และอาจทำให้องค์กรเอกชนมองว่ารัฐบาลไทยไม่ให้การดูแลผู้อพยพตามหลักสิทธิมนุษยชน</p> <p>อย่างไรก็ตาม นายเสนาะกล่าวถึงประเด็นสิทธิมนุษยชนว่า ควรจะมองถึงสิทธิของประเทศไทยด้วย</p>	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SLORC
	<p>สองประเทศไม่สามารถตกลงกันได้ ในปัญหาเขตแดนในแม่น้ำโขง เพราะในระหว่างการสร้างสะพานฝ่ายไทยได้ถมดินลงไปแม่น้ำฝ่ายพม่าไม่พอใจ ขอให้ไทยขุดลอกออกให้มีสภาพเดิม ซึ่งฝ่ายไทยได้ดำเนินการขุดลอก และสองฝ่ายจัดตั้งคณะกรรมการด้านเทคนิคขึ้นมาดูแล แต่การดำเนินงานได้หยุดชะงักไป</p> <p>สำหรับเรื่องปัญหาผู้อพยพชาวกระเหรี่ยงพลเอกชยภูรานุว่า พลเอกหม่องเอ กล่าวว่าการรัฐบาลพม่าต้องการจะรับชาวกระเหรี่ยงกลับ แต่ฝ่าย</p>		<p>เพราะไทยอยู่อย่างสุขสบาย และเขาทำความเดือดร้อน เราก็จำเป็นต้องดูแลความเรียบร้อยในบ้านเมืองของเราเช่นกัน "สิทธิมนุษยชนก็ยังมี ขอบเขต ใครเข้ามา ก็เอื้ออาทรตลอด แต่ถ้าเอื้ออาทรแบบไม่มีขอบเขตก็จะเสียสิทธิของคนบ้านเราเหมือนกัน"</p>	
<p>25 กุมภาพันธ์ (ผู้จัดการรายวัน (25 กุมภาพันธ์ 2540), หน้า 2)</p>	<p>ไทยยืนยันว่าจะส่งกลับเฉพาะผู้สมัครใจเท่านั้น และจะต้องตรวจสอบข้อมูลก่อน โดยทางกระทรวงมหาดไทยจะเป็นผู้ประสานงานกับผู้อพยพในศูนย์ต่างๆ</p> <p>ข้อตกลงเกี่ยวกับเรื่องปัญหาชายแดนไทย-พม่า ที่มีกองกำลังทหารพม่ารุกคืบเข้ามาในเขตไทยนั้น ที่ประชุมระหว่างเจ้าหน้าที่สองประเทศมีความเห็นว่า เป็นเพราะยังมีการสับสนในเรื่องพื้นที่จุดประาะของไทยคือเส้นเขตแดนไม่</p>		<p>ผู้เนมิภัยชาวกระเหรี่ยงในศูนย์ที่พักพิงชั่วคราวได้ออกจดหมายเปิดผนึกถึงนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีกลาโหม และรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย เรียกร้องให้รัฐบาลไทยให้ความคุ้มครองจากการคุกคามของทหารพม่าและกองกำลังพันธมิตรฝ่ายกระเหรี่ยงพุทธ รวมทั้งขอร้องไม่ให้มีการส่งกลับจนกว่าประเทศพม่าจะมีสันติภาพ</p>	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SLMC
25 กุมภาพันธ์	<p>แน่นอน หากสถานการณ์เรื่องเขตแดนยังไม่ชัดเจน สถานการณ์ก็จะยิ่งทวีความตึงเครียดขึ้นทั้งสองฝ่ายจะได้อำนาจการต่อรองเขตแดนกันต่อไป</p> <p>กะเหรี่ยงพุทธ DKBA ชูจะหาศูนย์ที่อำเภอแม่สะเรียงจำนวน 2 ศูนย์ พลเอกหม่อง เฉ เดินทางไปยังรัฐกะเหรี่ยงเพื่อดูแลงานการโอบอุ้มที่มั่น KNU และได้เดินเหยียบธงชาติกะเหรี่ยง</p> <p>ผู้หนีภัยบ้านบ้องตี้ จังหวัดกาญจนบุรี ถูกขโมยตัวโดยไอ้ผู้ชายเดินทางกลับเข้ามา ส่วนผู้หญิงและเด็กถูกจับขึ้นรถบรรทุกมาไว้ที่ไร่ชาบุรี</p>			
26 กุมภาพันธ์ (Bangkok Post, 26 กุมภาพันธ์ 1997).				<p>พร้อมกันนั้นก็มีการกระแสนการหลังไหลเข้ามาของชาวบ้านกะเหรี่ยงเป็นจำนวนมากจากบริเวณพื้นที่มั่นภาคใต้ของกองกำลังกะเหรี่ยง KNU ซึ่งอยู่บริเวณตรงข้ามไทยในจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้เพื่อหลบหนีการโอบอุ้มกำลังกะเหรี่ยงของทหารหม่า อัง มน ชาวบ้านที่หนีภัยเข้ามา มีจำนวนกว่า 3,000 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง เด็ก และคนชรา ซึ่งรัฐบาลไทยได้ให้ความช่วยเหลือเป็นการชั่วคราว</p> <p>ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน กองกำลังคะเรนนี่ซึ่งเป็น</p>

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SLORC
				พันธมิตรกับทหารพม่า ชื่อกองกำลังแห่งชาติ คะเรนนี่เพื่อ ประชาธิปไตย (Karen National Democratic Army - KNDA) ได้เข้าโจมตี ศูนย์พักพิงชั่วคราวของ ชาวคะเรนนี่ในบริเวณ อำเภอเมือง จังหวัด แม่ฮ่องสอน เพื่อนำการ กวาดต้อนให้ผู้นี้ภัย
26 กุมภาพันธ์	ผู้นี้ภัยกลุ่มแรกถูกย้ายไปยังศูนย์ใหม่ที่ ที่อำเภอแม่จัน อำเภออุ้มผาง ชาย กะเหรี่ยงจำนวน 500 คนถูกผลักดัน กลับพม่าหลังจากพยายามเข้าเขตไทย เพื่อมีการสู้รบบริเวณบ้านซิติ			กลับประเทศพม่า นำ ให้ทหารไทยและ ตำรวจตระเวนชายแดน ต้องหนักกำลังเข้าดูแล ความปลอดภัย (Bangkok Post (26 February 1997), p. 4)
27 กุมภาพันธ์	-ทหารไทยปะทะกับทหารพม่าบริเวณ ใกล้บ้านขุนน้ำร้อน ซึ่งเป็นที่หลบภัย ของชาวกะเหรี่ยงจำนวน 2,300 คน -กะเหรี่ยงจำนวน 3,000 คนถูกผลักดัน กลับพม่า			
28 กุมภาพันธ์	-ค่ายอพยพชาวกะเหรี่ยงในเขตพม่าตรง ข้ามอำเภอสวนผึ้งถูกเผาโดยทหารพม่า เจ้าหน้าที่ระดับสูงของพม่าได้สั่งการ ให้กองกำลังกองพันทหาร ในพื้นที่แค่ ละจังหวัด โดยมีกำลังทั้งหมด 90,000 กว่านาย หรือถูกทรมาน 40,000 คน และ รถแทรกเตอร์เข้าไปตบรั้วพื้นที่กองกำลัง		นายพงศ์โพยม วาศภูติ ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก กล่าวว่า ขณะนี้ (1997) จำนวนผู้อพยพที่อยู่ใน ศูนย์ผู้อพยพชั่วคราว	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SLORC
	<p>กะเหรี่ยง KNU ตั้งค่ายพักแรมและ แมน ตรงข้ามฝ่ายไทยด้านจังหวัด กาญจนบุรี จนถึงจังหวัดเกาะทอง บ้านปึกเป็ยง ตรงข้ามฝั่งไทย อำเภอท่า มะเซ จังหวัดชุมพร หรือแถบเทือกเขา ตะนาวศรีตลอดแนว แต่หากฝ่าย KNU ยอมเข้าสู่กระบวนการเจรจาสันติภาพ พม่าและทำข้อตกลงหยุดยิงก็จะไม่มี การต่อสู้ต่อไป</p>		<p>จังหวัดตาก มีจำนวน 60,000 คน และที่ กระจัดกระจายตาม หมู่บ้านชาวเขาดนอีก 5,000 - 6,000 คน ตั้งนั้นเพื่อเป็นการง่าย ต่อการควบคุมดูแลจะ ให้ย้ายศูนย์เข้ามาใน เขตไทยอีก 13 กิโลเมตร ส่วนศูนย์ ใหม่คือที่บ้านนุโพ ตำบลแม่จันทร์ อำเภอ</p>	
2 มีนาคม	<p>ชาวกะเหรี่ยงที่เป็นเด็กและผู้หญิง จำนวน 900 คน ซึ่งถูกอพยพจากบ้าน บ้องตี้ไปจังหวัดตราดถูกผลักดันให้ กลับพม่า</p> <p>เจ้าหน้าที่ NGO ฝ่ายไทยได้ลง พื้นที่บ้านพุน้ำร้อนเพื่อดูแลกรณี เพราะได้ทราบข่าวว่าทหารไทยกองพล ที่ 9 จังหวัดกาญจนบุรีได้ส่งรถบรรทุก ไปยังศูนย์บ้านพุน้ำร้อนเพื่อขนย้ายผู้ หนีภัยจำนวน 2,300 คน ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นเด็กผู้หญิงและคนชราโดยไม่ได้ อธิบายนว่าจะไปส่งที่ใด แต่ผู้หนีภัย เหล่านั้นปฏิเสธที่จะขึ้นรถ</p>	<p>ฝ่ายทหารไทยยืนยันว่า ชาวบ้านเหล่านั้นเดินทาง กลับบ้านโดยความ สมัครใจ</p> <p>ทหารไทยปะทะกับ ทหารพม่าบริเวณใกล้ บ้านพุน้ำร้อนหลังจาก ทหารพม่าข้ามเขตเข้า มาในฝั่งไทยและถอย กลับออกไป หลังจาก ถูกผลักดันโดยฝ่าย ทหารพม่า แก้วว่าเข้า มาโดยไม่รู้ว่าเป็น</p>	<p>ผู้มผาง จังหวัดตากอยู่ ห่างจากชายแดน 13 กิโลเมตรมีภูเขาสูง ขวางกั้น และมีพื้นที่ที่ จะใช้ตั้งศูนย์ใหม่ได้ 200 ไร่ สามารถรองรับ ผู้หนีภัยทั้งเก่าและใหม่ ได้ประมาณ 60,000 คน และจะทำการ ดำเนินการในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 1997</p> <p>กระทรวงการ ต่างประเทศของไทย ถูกสหรัฐอเมริกา ประท้วงกรณีทหาร ไทยผลักดันชาว กะเหรี่ยงกลับเข้าไปใน เขตพม่า ซึ่งเชื่อว่ามีการ สู้รบและเรียกร้องให้ เจ้าหน้าที่สถานทูต สหรัฐฯ ประจําไทยฟัง การอธิบายจาก ฝ่ายรัฐบาลไทย</p>	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SLORC
3 มีนาคม (The Nation (4 มีนาคม 1997))	<p>เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เกิดเสียงประท้วงรัฐบาลไทยในการพยายามผลักดันผู้หนีภัยกลับพม่าโดยฝ่ายสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรปและเจ้าหน้าที่จากสหประชาชาติ</p> <p>ผู้แทนสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ประจำประเทศไทยได้เข้าพบและกินหนังสือต่อกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อขอคำอธิบายกรณีพิพาทเร่ร่อนกองพลที่ 9 จังหวัดกาญจนบุรีได้ผลักดันผู้หนีภัย</p>	เขตไทย	นายประจวบ ไซสงสาร รัฐมนตรีต่างประเทศของไทยปฏิเสธคำกล่าวหาดังกล่าว เพราะไทยมีนโยบายให้ความช่วยเหลือผู้หนีภัยอยู่	
5 มีนาคม (กรุงเทพธุรกิจ (6 มีนาคม 2540), หน้า 16)	<p>ชาวคะเหรียงที่จังหวัดกาญจนบุรีกลับไปยังเขตพม่าโดยใช้เส้นทางอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี</p> <p>คณะกรรมการประสานงานองค์กรสิทธิมนุษยชน (กปส.) ออกแถลงการณ์เป็นรายงานสำรวจข้อเท็จจริงกรณีผู้ลี้ภัยชาวคะเหรียงจากการโจมตีของทหารพม่าในบริเวณบ้านทุ่งน้ำร้อน ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และจุดหลบภัยบ้านทุ่งม่วง ตำบลจรเข้มะเขือ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี และที่ท่ามะพร้าว ซึ่งอยู่ในเขตแม่ตรางข้ามอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี</p> <p>รายงานระบุว่าโดยสภาพทั่วไปที่จุดลี้ภัยบ้านทุ่งน้ำร้อนมีชาวบ้านหลบภัยเข้ามาตั้งแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 1997 มีจำนวน 2,300 คน เป็นคนชราอายุ 50 ปีขึ้นไป ทั้งหญิงทั้งชายประมาณ 200 คน เด็กหญิงอายุต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1,000 คน เด็กชายอายุต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 595 คน ที่เหลือเป็นหญิงสาว โดยเจ้าหน้าที่ไทยไม่ยอมรับผู้ลี้ภัยที่เป็นผู้ชายในวัยหนุ่มที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป</p>		แล้ว และรู้สึกเสียใจต่อคำกล่าวหาดังกล่าว	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SLORC
	<p>รายงานระบุว่าเจ้าหน้าที่ไทยที่เข้าไปช่วยเหลือคือทหารเวกกองพลทหารราบที่ 9 และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากสถานีอนามัยขุนน้ำร้อน สถานการณ์ผู้ลี้ภัยจำนวนมากกว่าครึ่งป่วยเป็นโรคทางเดินระบบอาหาร</p> <p>รายงานของคปส. ให้รายละเอียดของการเคลื่อนย้ายว่าเจ้าหน้าที่ไทยได้ทำการเคลื่อนย้ายผู้ลี้ภัยจากจุดที่พักบ้านขุนน้ำร้อน ไปที่บ้านห่มวง ตำบลกระเซ้งเขื่อน อำเภอลำปางเหนือ และเคลื่อนย้ายผู้ลี้ภัยจากจุดที่พักบึงอืด</p>			
	<p>คำบอกเล่าโดยไปไว้ที่ท่ามะพร้าว</p> <p>4 กุมภาพันธ์ 1997 มีชาวละแวกบริเวณจำนวน 1,070 คน แผนการโจมตีของทหารพม่าจากหมู่บ้านหนองคา บ้านทีพอส บ้านไอโว บ้านละอ้อ บ้านหลักช้างเขือก บ้านทวยมั่ง บ้านแม่สะมั่งล่าง บ้านแม่สะมั่งบน และบ้านอ่าวรามที่บ้านบึงอืด</p> <p>คำสั่งการของ คปส. ได้เรียกร้องต่อรัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ลี้ภัย ขอให้รัฐบาลไทยมีนโยบายที่ชัดเจนในอันที่จะไม่ผลักดันผู้ลี้ภัยไปเผชิญชะตากรรมในเขตพม่า ควรจะตั้งเป็นศูนย์ใหญ่ สำหรับผู้ลี้ภัยเพื่ออำนวยความสะดวกดูแลให้ความช่วยเหลือทั้งด้านมนุษยธรรมโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และควรดูแลผู้ลี้ภัยและเด็กเป็นกรณีพิเศษ โดยให้มีมาตรการป้องกันผู้เข้าไปแสวงผลประโยชน์ต่อกลางคนเหล่านี้ไปค้าแรงงานและเก็บใต้อกตัญและเรียกร้องให้ UNHCR และรัฐบาลอาเซียนให้การสนับสนุนตั้งศูนย์ผู้ลี้ภัยหรือศูนย์อพยพ</p>	<p>เจ้าหน้าที่ไทย (ทหารกองพลที่ 9) ทำการแยกกลุ่มให้ผู้ชายที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป จำนวน 200 คน ขั้รถบรรทุกนำไปปล่อยที่บ้านสะมั่ง ห่างจากจุดปะทะเพียง 4 กิโลเมตร ห่างจากนั้น 500 เมตร เด็ก คนชรา ไปไว้ที่ท่ามะพร้าว ในเขตพม่า (ตรงข้ามอำเภอสามฝั่ง จังหวัดราชบุรี)</p>		

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SLORC
23 มีนาคม	เช่นเดียวกับผู้อพยพชาวเขมรและเวียดนาม คณะกรรมการผู้อพยพกะเหรี่ยง (Karen Refugee Committee) ขอร้องไห้ไทยอนุญาตให้ UNHCR เข้ามาให้ความช่วยเหลือผู้หนีภัย	พลเอกเชษฐา ฐานะจาโร ตอบ KRC ว่ารัฐบาลไทยไม่มีนโยบายให้ UNHCR เข้ามาให้ความช่วยเหลือผู้หนีภัยและไม่มี ความจำเป็นที่ รัฐบาลไทยเห็นว่าผู้หนีภัยเป็นผลมาจากการสู้รบภายในประเทศพม่า		
25 มีนาคม	ผู้หนีภัยกะเหรี่ยงจำนวน 2,500 คน ได้รับอนุญาตให้เข้ามาหลบภัยในเขตสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี หลั่งจากทหารพม่าบุกค่ายผู้อพยพฮอร์ มะ โย ซา ในเขตพม่า ผู้หนีภัยอีก 700 คน ในบริเวณใกล้เคียงได้รับอนุญาตให้เข้ามาตั้งศูนย์ในเขตเมธวดี	มิใช่เหยื่อของสงคราม		
26 มีนาคม	มีผู้หนีภัยจำนวน 2,300 คนที่บ้านพุ่มง จำนวน 2,800 คนที่ไร่ชัยวัฒนะและอีก 700 คนที่บ้านตะโกบน ในขณะที่ค่ายผู้อพยพในเขตพม่ามีผู้หนีภัยจำนวน 2,000 คน ที่บ้านตุลา และอีก 1,000 คนที่บ้านห้วยมะเขือ	กองพลที่ 9 เครื่องขัดผู้หนีภัยจำนวน 3,500 คน จากท่ามะเขือไปไว้ที่บ้านห้วยสุคซึ่งอยู่ลึกเข้ามาในเขตไทย 6 กิโลเมตร		
1 เมษายน	ชาวกะเหรี่ยงจำนวน 1,200 คน ข้ามเขตแดนเข้ามาในเขตไทย และไปรวมตัวกันอยู่ที่บ้านบ่อหวี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่เป็นเด็กและผู้หญิง จากรายงานพบว่ายังมีชาวกะเหรี่ยงอีกจำนวนมากที่จะข้ามเข้ามายังเขตไทย			
3 เมษายน	รัฐบาลไทยให้หน่วยงานแพทย์ไร้พรมแดน (Medicine Frontier - MSF) เข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้หนีภัยที่ศูนย์			

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SLORC
5 เมษายน	<p>บ้านพม่าวง กลุ่มกำลังไม่ทราบชนิดว่าเป็นกลุ่มใดได้ข้ามเขตข้ามไปไทยบริเวณบ้านริมเขย ตำบลท่าสายลาด อำเภอแม่สอด และได้ปะทะกับตำรวจตระเวนชายแดนไทยก่อนจะล่าถอยไป นอกจากนี้กะเหรี่ยง DKBA และทหารพม่าได้ข้ามเข้ามาในเขตไทย ที่อำเภอพบพระและบังคับให้ผู้นักโทษ จำนวน 40 คน ทั้งหมดกลับไปเขตพม่าก่อนที่จะถูกสกัดจากกำลังเจ้าหน้าที่ไทย</p>			
8 เมษายน 27 สิงหาคม (ผู้จัดการรายวัน (28 สิงหาคม 2540), หน้า 6)	<p>ชาวกะเหรี่ยงจำนวน 20,000 คน ข้ามเขตแดนเข้ามาในไทยในช่วงระหว่างการโจมตีของทหารพม่า ตลอดระยะเวลาประมาณกว่า 2 เดือน (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 1997) ส่งผลให้ยอดผู้หนีภัยจากพม่าในเขตไทยจนถึงเดือนเมษายน 1997 ประมาณ 112,472 คน (ดูแผนที่)</p> <p>การประชุมคณะกรรมการชายคนส่วนภูมิภาค ไทย-พม่า (Thailand-Myanmar Regional Border Committee-RBC) ครั้งที่ 15 ในประเด็นผู้หนีภัยสงครามและผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายยังหาข้อยุติไม่ได้</p> <p>พลโทถนอม วัชรพุทธ แม่ทัพภาคที่ 3 แถลงหลังปิดการประชุมว่า พม่ายอมรับว่าไม่สามารถจะควบคุมชนกลุ่มน้อยได้ และมีปัญหาในการตรวจสอบผู้หนีภัยฯ พร้อมทั้งจะรับผู้หนีภัยที่เป็นชาวพม่ากลับ ยกเว้นชาวกะเหรี่ยงหรือชนกลุ่มน้อยที่ตรวจสอบไม่ได้ว่ามาจากพม่า</p> <p>โดยฝ่ายพม่าระบุว่ายินดีจะรับผู้หนีภัยเหล่านี้กลับ แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไข 2 ประการคือ</p>			

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SLORC ⁴
	<p>ประการแรกต้องสมัครใจและประการที่ 2 ต้องเป็นผู้ถือสัญชาติพม่า (Burmese Nationality) เท่านั้น ทั้งนี้การตรวจสอบว่าถือสัญชาติพม่าจะต้องตรวจสอบเอกสารบัตรประชาชน (ID Card) เท่านั้น หากไม่มี ID card ก็จะให้ชาวพม่าในประเทศไทยเป็นผู้รับรองว่าบุคคลนั้นเป็นชาวพม่า นอกนั้นรัฐบาลพม่าจะไม่รับกลับพวกที่กระทำการต่อต้านรัฐบาลพม่า</p> <p>ประเด็นความร่วมมือในการ</p>		<p>สภาความมั่นคงแห่งชาติระบุว่า กรณีที่ไทยจะส่งกลับผู้หนีภัยสงครามก็ต้องอยู่บนเงื่อนไขสองประการเช่นกัน คือประการแรกต้องสมัครใจและประการที่สอง จะต้องได้รับความปลอดภัย (Save Return) ในส่วนเงินใจของรัฐบาล</p>	
1997	<p>ปราบปรามยาเสพติด โดยข้อสรุปว่าจะมีความร่วมมือในการไล่ล่าเรือการติดตามกรณีทำผิดข้ามแดนได้ (Hot pursue) ส่วนในรายละเอียดนั้นมีการตกลงใน 3 เรื่อง คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารยาเสพติดระหว่าง 2 รัฐบาลในเรื่องแหล่งผลิต เส้นทางลำเลียง และตัวผู้ค้าโดยจะดำเนินการร่วมมือปราบปรามอย่างต่อเนื่อง และจะมีการตั้งคณะกรรมการร่วมระดับปฏิบัติการ</p> <p>ส่วนเรื่องเขตแดนฝ่ายไทยได้แจ้งว่ากระทรวงการต่างประเทศเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคและกรบนพื้นที่ทหาร กำลังดำเนินการเพื่อจะชี้เส้นเขตแดนให้ชัดเจน</p> <p>ได้มีการจัดตั้งศูนย์ที่พุกหิงชั่วคราว 3 แห่งด้วยกัน คือ¹</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ศูนย์ที่พุกหิงบ้านถ้ำหิน เจ้าหน้าที่ไทยได้รวบรวมผู้หนีภัยการสู้รบที่อพยพข้ามแดนในเขตรัฐกะเหรี่ยงและเขตคะนาศรีในฝั่งพม่า ซึ่งตรงข้ามกับ 		<p>พม่าที่จะรับกลับเฉพาะผู้ที่มีบัตร ID card นั้นเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก เนื่องจากผู้หนีภัยสงครามมาจากบริเวณชายแดน ซึ่งไม่มีบัตรประชาชน ซึ่งทำให้ประเด็นการส่งกลับผู้หนีภัยสงคราม หรือผู้พลัดถิ่นเป็นเรื่องที่ยังตกลงกันไม่ได้ในการประชุมในครั้งที่ 15 นี้ (27 สิงหาคม 1997)</p>	

⁴ Human Rights Yearbook 1997-98 : Burma pp. 385, 388.

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SLORC
	<p>พื้นที่ในจังหวัดราชบุรี และกาญจนบุรี และเข้าไปรวมตัวกันหลบภัยที่บ้านท้ายสุด และบ้านบ่อหวี จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีผู้นิภัยประมาณ 5,000 คน ไปไว้ที่ศูนย์ถ้ำหินในเดือนพฤษภาคม 1997 ต่อมาในเดือนมิถุนายนก็ได้อพยพผู้นิภัยจากบ้านห่มวง จังหวัดกาญจนบุรี รวมกันไว้ที่ศูนย์ถ้ำหิน ประชากรทั้งหมดรวมกันในปี 1997 มากกว่า 8,000 คน</p>			
	<p>2. ศูนย์สันฮง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งขึ้นในเดือนเมษายน 1997 โดยเจ้าหน้าที่ไทยได้อพยพผู้นิภัยจากฮีไลเป่า (Hice Lai Pa) และธุกา (thuka) ไปไว้ที่ศูนย์พักพิงชั่วคราวบ้านต้นฮง ซึ่งอยู่ใกล้กับศูนย์ที่พักพิงชั่วคราวสะถือคละนี้ ซึ่งเป็นศูนย์ฯของผู้นิภัยชาวมอญ ประชากรมีประมาณ 1,500 คน แต่ในบริเวณใกล้เคียงยังมีค่ายผู้อพยพของชาวกะเหรี่ยงที่บ้านที่วาวีโคห์ ซึ่งอยู่ในเขตพม่า มีผู้นิภัยสงครามประมาณ 3,500 คน</p> <p>3. ศูนย์ที่พักพิงชั่วคราวบ้านนุโพ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เริ่มเปิดอย่างเป็นทางการในวันที่ 7 มีนาคม 1997 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ฝ่ายรัฐบาลไทยจัดให้ผู้นิภัยซึ่งหลบหนีการสู้รบมาจากเขตโคห์ปถายา (Dsaplaya) นอกจากนี้ยังมีผู้นิภัยกลุ่มต่างๆ ที่ชายแดนในค่ายผู้อพยพต่างๆ ในเขตอำเภออุ้มผาง ซึ่งอยู่ใกล้ชายแดนและง่ายต่อการถูกโจมตีของทหารพม่าและกองกำลังกะเหรี่ยงพุทธ ดังนั้นประชากรในศูนย์ฯนุโพ จึง</p>			

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SLORC
	<p>ได้แก่ผู้หนีภัยที่อพยพมาจากศูนย์ฯ เดย์โพรธา ศูนย์ฯ โนปาลอร์ วาห์ และศูนย์โนปะโด ทำให้มีประชากรทั้งหมดประมาณ 10,500 คน</p> <p>อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่ต้นเดือนมิถุนายน 1997 เป็นต้นมา เจ้าหน้าที่ไทยได้ปฏิเสธที่จะให้ผู้หนีภัยจากพม่าเข้ามาในเขตไทย โดยอ้างว่าในเขตพม่าไม่มีการสู้รบแล้วทำให้ผู้หนีภัยกลุ่มใหม่ต้องเดินทางกลับพม่าและเป็นเหยื่อของการสู้รบและได้รับอันตราย</p>			
	<p>ตัวอย่างซึ่ง Human Rights Yearbook 1997-98 ได้กล่าวถึง ได้แก่กลุ่มที่เข้ามาในเขตไทยบริเวณอำเภออุ้มผาง ประมาณ 2,000 คน ซึ่งอพยพมาจากเขตกอควารก (Kawka-reik) และเขต ฮา-เอง-เซค-ยี (Kyar-ein-sek-kyi) ในรัฐกะเหรี่ยง ซึ่งหลบหนีการกระทำทารุณในเขตพม่า ในเดือนพฤศจิกายน 1997 โดยเจ้าหน้าที่ไทยไว้เหตุผลว่าบุคคลเหล่านี้เป็น "ผู้เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย" (Illegal immigrants) เนื่องจากไม่มีการสู้รบในเขตพม่า ดังนั้นจึงไม่อนุญาตให้เข้าไปอยู่ในศูนย์ฯบ้านสุโน แต่ถูกผลักดันให้ไปรวมกลุ่มอยู่บริเวณชายแดนและเดินทางกลับพม่าในที่สุด</p> <p>เหตุการณ์การบังคับกลับ ทำให้เจ้าหน้าที่ UNHCR ได้ส่งทีมผู้สำรวจลงไปในพื้นที่และได้รับการยืนยันว่าผู้หนีภัยจำนวน 1,100 คนถูกบังคับกลับพม่าจริง ต่อมาในวันที่ 24 พฤศจิกายน เจ้าหน้าที่ทหารไทยรับทราบรายงานของ UNHCR และชี้แจงกลับต่อไปจะระวังไม่ให้เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นอีก</p>			

ภาคผนวก ฉ.

ลำดับเหตุการณ์ความสัมพันธ์ไทย - พม่า บริเวณชายแดน : มกราคม - ธันวาคม

ปี ค.ศ. 1998

วันที่	เหตุการณ์	ทหารไทย	รัฐบาลไทย	SPDC	ชนกลุ่มน้อย
15 ม.ค. 1998	- รัฐบาลมีนโยบายผลักดันแรงงาน ต่างชาติกลับภูมิลำเนา				
23 ม.ค. 1998	- นายสัญญา เศวตเนติสุข นายก สมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้าน อ.ทองกา ลุมิ และกลุ่มตัวแทน ซึ่งมีหอการค้า จังหวัด และสมาคมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อ.ทองกา ลุมิ และกลุ่มตัวแทน ซึ่งมีหอการค้า จังหวัด และสมาคมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อ.ทองกา ลุมิ บอกน้าจะ นำหนังสือรายชื่อประชาชนในพื้นที่ จังหวัดกาญจนบุรีที่สนับสนุน โครงการวางท่อก๊าซจำนวน 1 แสน คน เข้ายื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้นำไปมอบต่อเอกชน หลีก ภัย นายกรัฐมนตรี ทั้งนี้เพื่อยื่นยันต่อ รัฐบาลว่าประชาชนในพื้นที่ที่ ต้องการให้โครงการนี้ดำเนินต่อไป				
25 ม.ค. 1998	- สถานการณ์จังหวัดตาก จังหวัดตาก ได้เริ่มดำเนินการตามนโยบายของ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการ สังคม ตามที่อธิบดีกรมการจั หางานได้เรียกประชุมเจ้าหน้าที่ทั่ว ประเทศ เพื่อรับนโยบาย ซึ่งปัญหา เฉพาะหน้าที่เกิดจากนโยบายผลักดัน นั้นก็คือ ความสามารถในการรองรับ แรงงานต่างด้าวที่จะถูกผลักดัน ออกมาจากพื้นที่นั้น		- กระทรวง แรงงานฯ ได้ เรียกจัดการ ทั่วประเทศ เพื่อให้จัดการ ลงมือสำรวจ แรงงานต่างชาติ และเตรียม แรงงานไทยเข้า สวมแทน ในวันที่		
26 ม.ค. 1998	- สถานีโทรทัศน์ของพม่ารายงานว่า เมื่อปีที่แล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร				

วันที่	เหตุการณ์	ทหารไทย	รัฐบาลไทย	SPDC	ชนกลุ่มน้อย
29 ม.ค. 1998	<p>และด้านสุขภาพของพม่าสามารถจับกุมผู้ต้องสงสัยในคดีอาชญากรรมได้รวม 4,446 ราย พร้อมทั้งสามารถยึดฝิ่นดิบได้ 7,883 กิโลกรัม เฮโรอีน 1,401 กิโลกรัม และยากระตุ้นประสาทกว่า 5 ล้านเม็ด นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ต้องสงสัยอาชญากรรมรวม 1,114 ราย</p> <p>- นักบินไทยนำเครื่องบินของกรมการบินพาณิชย์ขึ้นบินเพื่อทดสอบเครื่อง บริเวณเหนือสนามบินแม่สอด และเขตการร่อน จ.ตาก ได้ถูกทหารพม่าที่เข้ายึดและประจำการอยู่ที่บนเกาะคอกช้างเผือก หมู่ 2 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด ใช้อาวุธปืนยิงเข้าใส่จำนวนหลายนัดระหว่างบินเหนือชายแดนไทย-พม่า แต่นักบินไม่ทราบว่าการทหารพม่ายิงจิงปืนสวนเวียนทดสอบเครื่องต่อไป และโดนยิงเข้าใส่อีก กระทั่งทหารไทย กองร้อยที่ 433 ประจำการอยู่บริเวณวัดพระธาตุคอกช้างได้แจ้งไปยังห้องบังคับการบินแม่สอดให้แจ้งนักบินนำเครื่องลงโดยด่วน แต่เมื่อตรวจสอบที่ตัวเครื่องบินไม่มีร่องรอยกระสุน ซึ่งอาจเกิดจากเครื่องบินบินสูงประมาณ 4-5 พันฟุต และอาวุธปืนพม่าไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ</p>				
30 ม.ค. 1998		- หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 4 ได้ทำหนังสือประท้วงไปยัง			

วันที่	เหตุการณ์	ทหารไทย	รัฐบาลไทย	SPDC	ชนกลุ่มน้อย
		<p>พันโทโชโชน ศบ. พันทหารราบ ที่ 376 จังหวัด เมียวดี เพื่อให้ ฝ่ายทหารพม่า ตรวจสอบและ จัดการตาม ระเบียบกับทหาร พม่าผู้ใช้อาวุธ ปืนยิงเครื่องปั้น ของไทย ขณะเดียวกันได้ ทำหนังสือแจ้ง ไปยังภาคเอกชน และภาครัฐ เพื่อ ขอความร่วมมือ การเข้าไป ปฏิบัติงานตาม แนวชายแดน ไทย-พม่า ใน รัศมี 3 กม. ขอให้ แจ้งฝ่ายทหาร ทราบก่อน เพื่อที่จะแจ้งให้ ฝ่ายพม่าทราบ ด้วย</p> <p>- ทหารไทย 1 กองร้อยหรือ ประมาณ 60 นาย ได้เข้าไปยึดพื้นที่ เกาะมะนาว ซึ่ง เป็นพื้นที่พิพาท ระหว่างไทยกับ พม่า ตั้งอยู่ใน พื้นที่หมู่บ้านแม่</p>			

วันที่	เหตุการณ์	ทหารไทย	รัฐบาลไทย	SPDC	ชนกลุ่มน้อย
7 ก.พ. 1998	- สถานการณ์จังหวัดภูเก็ต นายธนิศ นุ่มน้อย จัดหางานจังหวัดภูเก็ต ภูเก็ต ได้ผลักดันแรงงานเดือนชาวพม่า กลับไปแล้วจำนวน 200 คน เมื่อวันที่ 7 ก.พ. และ 12 ก.พ."	โกนเกน ค. นนา วัน อ.แม่สอด จ. ตาก สิบหนึ่ง			
15 ก.พ. 1998	- ข่าว ITV ได้ติดต่อสัมภาษณ์ ค.ต. ทวีศักดิ์ กัญญา ซึ่งยื่นบันทึกเปิดเผย รายชื่อที่อ้างว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การทำลายป่าสะละวัน โดย รายชื่อนี้นับรวม 3 กลุ่ม พวกเจ้าหน้าที่ บ้านเมือง พวกพ่อค้าเอกชน และชน กลุ่มน้อย รวมทั้งได้เปิดเผยขั้นตอน การตัดไม้และขบวนการส่งไม้"		- นายชวน หลีก ภัย นายกรัฐมนตรี กล่าวที่ จ. เชียงใหม่ กรณี ค.ต.ทวีศักดิ์ กัญญา อดีต ตำรวจ สกอ. แม่ สะเรียง ยื่น หนังสือขอความ เป็นธรรมถูกตั้ง ทักราชการ พร้อม มอบรายชื่อ ขบวนการตัดไม้ ทำลายป่าสะละ วัน จำนวน 15 คน จากเอกสาร นั้นคือ ตรวจสอบให้แน่ ชัดเสียก่อน เพราะในสวน รายชื่อทั้ง 15 คน นั้น ทางเราก็มี หมดแล้วเช่นกัน แต่ยังไม่สามารถ		

วันที่	เหตุการณ์	ทหารไทย	รัฐบาลไทย	SPDC	ชนกลุ่มน้อย
16 ก.พ. 1998	-หนังสือพิมพ์ The Nation รายงานว่า NLD เตรียมการที่จะแบ่งสรรอำนาจและตั้งรัฐบาลผสมกับสภาพัฒนาและความสงบแห่งรัฐ (SPDC) ¹²		ทำอะไรได้เนื่องจากไม่มีหลักฐานที่ชัดเจน แต่ที่ค่อนข้างเป็นการคือเจ้าหน้าที่ที่ละเมิดอำนาจที่โนเรื่องที่เกิดขึ้น ¹¹		
17 ก.พ. 1998	- รองเลขาธิการพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) ของพม่า ปฏิเสธข่าวให้สัมภาษณ์ของ นางออง ซาน ซู จี เลขาธิการใหญ่พรรคและตนเองในหนังสือพิมพ์ The Nation พร้อมทั้งจะร่วมแบ่งสรรอำนาจกับรัฐบาลทหาร - ยืนยันจุดยืนพรรคยังคงเหมือนเดิม ¹³ - สถานการณ์ด้านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดตาก ตั้งแต่วันที่ 5 ก.พ. จนถึงวันนี้ ทางจังหวัดได้ผลักดันแรงงานชาวม้าออกนอกราชอาณาจักรแล้วเฉลี่ยวันละ 300 คน ส่วนการผลักดันกลับจะใช้วิธีให้แรงงานพม่าเดินข้ามแม่น้ำเมยบริเวณใต้สะพานมิตรภาพไทย-พม่า โดยหลีกเลี่ยงจุดที่มีเจ้าหน้าที่ของทางการพม่าประจำอยู่ ¹⁴		- โจมกกระทรวงการต่างประเทศแถลงว่าประเทศไทยได้จัดส่งแรงงานต่างชาติกลับประเทศทั้งหมดจำนวน 200 คน ซึ่งทั้งหมดเป็นแรงงานที่ผิดกฎหมายไม่มีใบอนุญาตทำงาน ¹⁵		

วันที่	เหตุการณ์	ทหารไทย	รัฐบาลไทย	SPDC	ชนกลุ่มน้อย
24 ก.พ. 1998			-กระทรวงการ ต่างประเทศออก แถลงการณ์แสดง ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการ นำเข้าไม้จากพม่า ว่าทางการพม่า ได้ประกาศยุติ การให้สัมปทาน การทำไม้บริเวณ ชายแดนไทย- พม่าทั้งหมด		
4 มี.ค. 1998		-พล.ต.ศ. วงศ นทีจักร ผู้ช่วยผู้ บัญชาการตำรวจ ตรวจคนเข้าเมือง เดินทางมาดูพื้นที่ ชายแดนแม่สอด- แม่สาย และ ปัญหาการ ผลักดันแรงงาน ต่างด้าวเพื่อให้มี การพิจารณา งบประมาณ ¹⁷	รวมทั้งห้ามมิให้ มีการชักลากไม้ ข้ามชายแดน ไทย-พม่า ทาง บกตลอดแนวตั้ง แต่วันที่ 31 ธ.ค. 1993 แต่ยอมให้ ส่งออกทางเรือ ผ่านกรุงย่างกุ้ง ได้ ¹⁸		
5 มี.ค. 1998	-กองทัพพม่าได้โจมตีกองพันที่ 525 ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของหัวเมือง ¹⁹				
10 มี.ค. 1998	-กองทัพพม่าได้โจมตีกองพัน 332 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณบ้านคากแดดและ บ้านน้ำกาดห่างจากชายแดนไทย-พม่า ด้านอำเภอปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน ออกไป 2 กม. ²⁰				

วันที่	เหตุการณ์	ทหารไทย	รัฐบาลไทย	SPDC	ชนกลุ่มน้อย
15 มี.ค. 1998				-รัฐบาลพม่าได้มีคำสั่งห้ามชนาครเอกชนอย่างน้อย 7 แห่งเปิดบัญชีเงินต่างประเทศ ¹¹	
18 มี.ค. 1998	-กองทัพรัฐฉานได้โจมตีกองพัน 423 บริเวณบ้านมานนอ่อน ตรงข้ามตำบลนาปู่ป้อม อ.ปางมะผ้า แต่ไม่มีรายงานความสูญเสียของทั้ง 2 ฝ่าย ¹¹				
9 พ.ค. 1998				-รัฐบาลพม่าได้ส่งผู้ประสานงานนำโดย "ซุนเมီး" นักธุรกิจพม่าเชื้อสายกะฉิ่นเข้ามาเจรจา กับผู้นำกะเหรี่ยงคะยาห์ภายใต้การนำของ "อ่องเมီး" ผู้นำภาคบริหาร, นายพลบิท ผู้นำฝ่ายทหารของคะยาห์เกี่ยวกับการจัดการผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ-การเมือง ในรัฐคะยาห์อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้สถานที่ในจ.แม่ฮ่องสอนของไทยเป็น	

วันที่	เหตุการณ์	ทหารไทย	รัฐบาลไทย	SPDC	ชนกลุ่มน้อย
21 พ.ศ.1998				<p>สนามเจรจา โดยฝ่ายขุนเมือะได้นำข้อเสนอจากรัฐบาลอย่างถูกต้อง กระทั่งสิ้น 16 ข้อครอบคลุมทั้งด้านการใช้พื้นที่ของรัฐคะฮาย์ เป็นพื้นที่เพื่อเข้าโจมตีชนกลุ่มน้อยอื่นๆ และคะฮาย์ได้ขอให้ทางรัฐบาลทหารพม่า ยุติการเคลื่อนไหวด้านทหารในคะฮาย์ทั้งหมด²²</p>	<p>-พลตรีปิ ฐัฐมนตรี กลาโหมของรัฐคะฮาย์ได้นำกองกำลังเข้าโจมตีทหารพม่าบริเวณจ.ลอมก้อ ในระหว่างที่พันเอกเบ็ช แพร่ ผู้นำพรรคก้าวหน้าแห่งชาติคะฮาย์ (Karen National Progress Party – KNPP) กำลังเจรจากับรัฐบาลพม่าที่กรุงย่างกุ้ง</p>

วันที่	เหตุการณ์	ทหารไทย	รัฐบาลไทย	SPDC	ชนกลุ่มน้อย
21 ธ.ค.1998			<p>- นายกอบศักดิ์ ชุติกุล โฆษกกระทรวงการต่างประเทศ แถลงว่า จากที่มีข่าวปรากฏว่าทางการพม่าได้เตรียมกำลังกวาดล้างฝ่ายต่อต้านชนกลุ่มน้อยในช่วงฤดูแล้ง และชนกลุ่มน้อยเกือบ 2 หมื่นคนรวมตัวเพื่อตอบโต้การกวาดล้างนั้น ไทยขอให้ทุกฝ่ายระมัดระวังผลกระทบคือความปลอดภัยของคนไทยที่ชายแดน และขอ</p>		<p>ทำให้รัฐบาลพม่าเสนอให้พื้นที่เอกเข็ญ แคว้นกะชีนมาแก้ปัญหาความไม่เป็นเอกภาพภายในรัฐคะชองก่อน จากนั้นจึงนัดเจรจากันใหม่อีกครั้ง และพื้นที่เอกเข็ญแพร่ได้เดินทางกลับเมื่อวันที่ 25 พ.ค."</p>

วันที่	เหตุการณ์	ทหารไทย	รัฐบาลไทย	SPDC	ชนกลุ่มน้อย
			ย้ายจุดยืนไม่ให้ ดำเนินการทาง ทหารใด ๆ หรือ ให้กองกำลังติด อาวุธของฝ่ายใด ก้าวล้ำเข้ามาหรือ ใช้ประโยชน์จาก ดินแดนไทยใน การสู้รบ ¹¹		

รายการอ้างอิง

- ¹¹ “พม่าจูนไทยกรณีไล่แรงงานเดือน” หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หน้า 11 วันที่ 17 ก.พ. 2541
- ¹² “ชายแดนลงมือลอบวางดักต่างด้าว คม.ยันไม่พร้อมรับแผนผลักดันกลับ” หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หน้า 7 . วันที่ 8 ก.พ. 2541
- ¹³ “พม่าจูนไทยกรณีไล่แรงงานเดือน” หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หน้า 11 วันที่ 17 ก.พ. 2541
- ¹⁴ “พม่าโชว์ผลงานปราบอหังการ” หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หน้า 21 วันที่ 28 ม.ค. 2541
- ¹⁵ “พม่ายิงเครื่องบินไทย” หนังสือพิมพ์มติชน หน้า 20 วันที่ 30 ม.ค. 2541
- ¹⁶ “ชายแดนไทย-พม่า รื้อระงู ทหาร 2 ฝ่ายประจันหน้า 30 ม. บนเกาะมะนาว” หนังสือพิมพ์มติชน หน้า 1,18 , วันที่ 31 ม.ค. 2541
- ¹⁷ “พม่าจูนไทยกรณีไล่แรงงานเดือน” หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หน้า 11 วันที่ 17 ก.พ. 2541
- ¹⁸ “สาละวิน” หนังสือพิมพ์มติชน วันที่ 16 ก.พ. 2541
- ^{19,12} “ฝ่ายค้านพม่าแก้ข่าว The Nation ยืนยันไม่แบ่งอำนาจกับรัฐบาลทหาร” หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หน้า 9, วันที่ 17 ก.พ. 2541
- ^{13,14} “พม่าจูนไทยกรณีไล่แรงงานเดือน” หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หน้า 11 วันที่ 17 ก.พ. 2541
- ¹⁵ “กต. ยันพม่าปิดป่าตั้งแต่ปี 2536” หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หน้า 10 วันที่ 26 ก.พ. 2541
- ¹⁶ “พม่าบล็อกร่างงานต่างด้าวจากไทย จี UN แทรกแซงละเมิดสิทธิมนุษยชน” หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หน้า 5, วันที่ 4 มี.ค. 2541
- ^{17,18} “เผยพม่าอ้อยไทยใหญ่ยึดหัวเมืองศรีวิชัยแผนตีกลับหลังเผด็จศึก” หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หน้า 5, วันที่ 26 มี.ค. 2541
- ¹⁹ “พม่าห้ามธนาคารเอกชนเปิดฝากเงินต่างชาติ” หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หน้า 10 วันที่ 16 มี.ค. 2541
- ²⁰ “เผยพม่าอ้อยไทยใหญ่ยึดหัวเมืองศรีวิชัยแผนตีกลับหลังเผด็จศึก” หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หน้า 5, วันที่ 26 มี.ค. 2541
- ²¹ “พม่าส่งตัวแรกเปิดตรง ละซาเคลียร์เขตควบคุม-ผลประโยชน์” หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หน้า 6, วันที่ 14 พ.ค. 2541
- ²² “เจรจาสันติภาพละซา-พม่าจะงักทัพละซาออกโจมตีทหารรัฐบาล” หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หน้า 6, วันที่ 28 พ.ค. 2541
- ²³ “จีพม่าจูนชนกลุ่มน้อย” หนังสือพิมพ์มติชน หน้า 18, วันที่ 22 ธ.ค. 2541

ภาคผนวก ข.

ลำดับความล้มเหลวไทย - พม่า บริเวณชายแดน กุมภัพันธ์ - ธันวาคม ค.ศ. 2001

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SPDC	ปฏิกริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
5 ก.พ. 2001	ทหารพม่าชุดเคลื่อนที่เร็วที่ 356 และ 526 ควบคุมवादถึงชนกลุ่มน้อย กองทัพรัฐฉาน (เอเอสเอส) ได้มีการส่งกำลังเข้าตีฐานเอเอสเอส ที่ดอยส่า อ.แม่ฟ้าหลวง ของพม่าในครั้งนี้ กองกำลังพม่าได้รับความเสียหายอย่างหนัก จึงได้มีการระดมสมทบทหารอีกกว่า 200 นาย เพื่อเข้ากวาดล้างกลุ่มของเจ้าชอคคีอีกครั้งหนึ่ง				
9 ก.พ. 2001	ทหารพม่าได้รุกเข้าเขตแดนไทย โดยได้เคลื่อนย้ายกำลังกว่า 200 นาย เข้ามายึดฐานทหารพรานในเขตแดนไทยที่บ้านปางหนูน ทั้ง ๆ ที่มีกำลังทหารพรานเพียง 19 นาย เพื่อสกัดกั้นปัญหาเสียดินแดน	พลโท วัชรชัย ฉายเหมือนวงศ์ แม่ทัพภาคที่ 3 และนายทหารชั้นผู้ใหญ่เปิดแถลงการณ์ว่าถือเป็นการละเมิดอำนาจอธิปไตยของไทยอย่างจงใจ ซึ่งเป็นเรื่องที่ขอมไม่ได้ เพราะฝ่ายทหารพม่าไม่คำนึงถึงความถูกต้องของกฎหมายระหว่างประเทศ	ตัวแทนคณะกรรมการแก้ปัญหาชายแดนของไทยและพม่าในระดับท้องถิ่นได้เจรจากันแต่ไม่ประสบความสำเร้ง		
10 ก.พ. 2001	สถานการณ์ด้านดอยตุง อ.แม่สาย จ.เชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องเขตแดนประมาณ 32 กม. และมีกองกำลัง	ถือว่าการจงใจและขี้ขลาดของพม่าอย่างชัดเจนเพื่อนั่งกัน		พลโท ชิน ฐันต์ ผบ.ทบ. พม่า ได้แจ้งข่าวมายัง ผบ.สส.	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
11 ก.พ. 2001	<p>ทั้งสองฝ่ายครึ่งอยู่ โดยพม่ามีการเสริมกำลังและใช้อาวุธปืนเล็กยิงเฮลิคอปเตอร์ที่ไชนัน สนับสนุนส่งกำลังบำรุงของไทย 'ได้รับความเสียหาย'</p> <p>สถานการณ์การสู้รบด้าน จ. เชียงราย เมื่อเวลาประมาณ 04.00 น. การสู้รบในฝั่งพม่าระหว่าง กองกำลังทหารพม่ากับกองกำลังไทใหญ่ ยังคงดำเนินไปอย่างค่อเนื่องและรุนแรงยิ่งขึ้น กองกำลังทหารพม่าส่วนหนึ่งจาก จ. ทำชีเหล็ก ประเทศพม่า พยายามลักลอบเข้ามายังชายแดนไทย บริเวณวัดกุเต็งนาโฮยง ค.เวียง พงคำ อ. แม่สาย ซึ่งเป็นจุดต่อแนวชายแดน และเป็นที่ตั้งของ กองร้อยทหารพม่า กองกำลังผาเมือง ชุดกองกำลังนเรศวร โดยเจรจาขอให้เส้นทางผ่าน เพื่อเข้าไปโจมตีคดบหลังกองกำลังฝ่าย</p>	<p>ศักดิ์ศรีและอธิปไตยไทย จำเป็นต้องคอบได้ แม่ทัพภาคที่ 3 ได้กล่าวหาว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นเรื่องของกระทรวงการต่างประเทศ แต่การรุกกล้าอริปไตยไทยเป็นหน้าที่ของทหารต้องป้องกัน</p> <p>พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่กล่าวว่า หากคนได้เข้ารับดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในรัฐบาลชุดใหม่ จะเร่งแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยเฉพาะปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านโดยเร็วที่สุด และเชื่อว่า</p>	<p>นายประดาบ พิบูลย์สงคราม โฆษกกระทรวงการต่างประเทศ กล่าวหา การรุกกล้าดินแดนไทยในครั้งนี้อย่างไทยจะดำเนินการทุกอย่างเพื่อรักษาอธิปไตย กระทรวงการต่างประเทศได้รวบรวมหลักฐานต่าง ๆ เพื่อยื่นประท้วงต่อรัฐบาลพม่า ซึ่ง</p>	<p>และผู้ช่วยทูตทหารบกไทย ประจำพม่าว่า ปฏิบัติการที่ผ่านมาทหารพม่าในพื้นที่นั้นเป็นการปฏิบัติกาเพื่อกวาดล้างกองกำลังไทใหญ่ (SSA) และต้องการให้มีการเจรจาเพื่อที่จะยุติปัญหา โดยได้ให้พลตรี เต็งเต็ง ผบ. ภาคทหารบกพื้นที่สามเหลี่ยม เดินทางไปเจรจา</p> <p>สำนักข่าวรอยเตอร์ได้รายงานอ้างถ้อยแถลงของพันเอกจ่อ เตียน โฆษกของทางกองทัพพม่าที่กล่าวหาไทยว่า ให้ความช่วยเหลือกองกำลังกู้ชาติไทใหญ่ในการปะทะกันบริเวณแนวชายแดน ไทย-พม่า หรือได้ยื่นข้ออ้างหนักแน่นว่าได้</p>	<p>เจ้าชอดศึก ผู้บัญชาการกองกำลังกู้ชาติไทใหญ่ ซึ่งตั้งฐานบัญชาการอยู่ที่ฝั่งตรงข้ามหมู่บ้านปางคาม อ. ปางมะผ้า จ. แม่ฮ่องสอน ได้เรียกประชุมผู้นำไทใหญ่จากเมืองต่าง ๆ เพื่อเตรียมแผนป้องกันการโจมตีจากทหารพม่า และได้มีการแต่งตั้งที่ปรึกษา</p>

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจากชนกลุ่มน้อย
	<p>ไทใหญ่ที่บ้านปางเหนือ.แม่ฟ้าหลวง แต่ทหารไทยไม่ยอมให้ผ่าน ทำให้กองทหารพม่าไม่พอใจเวลากระสุนเข้าใส่ทหารไทย เกิดการยิงปะทะกันในระยะประชิด ด้วยอาวุธนาชนิดทั้งเอ็ม-16 อาท1 และอาวุธหนัก</p> <p>05.00 น. กองกำลังทหารพม่าได้ล่าถอยไปตั้งฐานที่มั่นประชันหน้ากับทหารไทยบริเวณโกดังรอยตะเข็บชายแดน ขณะที่ฝ่ายไทยได้เสริมกำลังเข้าไปในบริเวณจุดปะทะอีก 300 นาย โดยที่ต่างฝ่ายต่างใช้อาวุธหนักปืน ค. 60 อาร์พีจี และปืนใหญ่ยิงใส่กันนานกว่า 30 นาที เสียงปืนจึงหยุดลง ปรากฏว่าทหารไทยชุดกองกำลังนเรศวรได้รับบาดเจ็บ 8 นาย</p> <p>08.00 น. ทหารพม่าได้เปิดฉากระดมยิงกระสุนปืนใหญ่เข้าใส่ทหารไทยอีกระลอกและรุนแรงกว่าเดิม โดยฝ่ายไทยก็ได้ตอบกลับไปเป็นระยะ ๆ และตั้งปัดด่านพรมแดนถาวรบริเวณสะพานไทย-พม่า อ.แม่สาย พร้อมประกาศเป็นเขตอันตรายทันที ขณะที่ยังมีนักท่องเที่ยวและชาวบ้านจะหลบหนีออกจากพื้นที่ กองกำลังพม่าได้เบนปากกระบอกปืนจากที่กำลังยิงเข้าใส่ทหารไทย สาดกระสุนเข้าใส่บ้านเรือนและฝูงชนที่อยู่ ค. แม่</p>	<p>จะสามารถทำความเข้าใจกับทางรัฐบาลทหารพม่าได้</p>	<p>ในอดีตที่ผ่านมาไทยพยายามใช้วิธีการเจรจาอย่างสันติกับฝ่ายพม่าตลอด</p>	<p>แจ้งต่อฝ่ายไทยถึงแผนที่จะทำการผลักดันกลุ่มกบฏรัฐฉานซึ่งซ่อนตัวในถิ่นที่ตั้งถาวรในผ่านทางผู้ช่วยทูตทหารในกรุงเทพฯ ไปเรียบร้อยแถวก่อนปฏิบัติการ อีกทั้งกองกำลังกู้ชาติไทใหญ่เป็นฝ่ายระดมยิงอาวุธหนักเข้าใส่ จ.ท่าขี้เหล็กจากภายในฝั่งไทยก่อน จึงทำให้ทหารพม่าต้องยิงตอบโต้ไปยังฐานที่มั่นของกลุ่มกบฏที่อยู่ใกล้แม่น้ำสาย</p> <p>ระบกกองทัพพม่าปฏิเสธถึงกระสุนปืนที่ตกใน อ.แม่สาย จนเป็นเหตุให้ชาวบ้านเสียชีวิตไป 2 คนว่าไม่ใช่ฝีมือพม่า แต่น่าจะเป็นฝีมือของกลุ่มกบฏรัฐฉาน</p>	<p>กองกำลังทั้งดำเนินการปกครองและด้านยุทธการ โดยเน้นกับที่ประชุมให้มีการเตรียมพร้อมเพื่อรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในหน้าแล้งนี้ โดยให้เหตุผลเรื่องการปราบปรามยาเสพติดเป็นหลักใหญ่ เนื่องจากขณะนี้กลุ่มหัวแข็งที่เป็นกลุ่มผลิตยาเสพติดไม่พอใจที่ถูกกองกำลังไทใหญ่ต่อต้านและสกัดกั้นการค้าเถียงยาเสพติดผ่านพื้นที่ครอบครองซึ่งทำให้พม่าและรัฐเสียกำลังพลไปจำนวนมาก</p> <p>ก่อนหน้านี้เกิดการสู้รบกับทหารพม่า 3 วัน เจ้ายอดศึกได้ส่งกองกำลังเสริมเข้าไปสนับสนุนกองกำลังไทใหญ่ที่ปฏิบัติการอยู่</p>

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิบัติการจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิบัติการจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิบัติการจาก SPDC	ปฏิบัติการจาก ชนกลุ่มน้อย
					บริเวณชายแดน
	<p>สาย อ.แม่สาย อย่างรวดเร็วใหม่ ทำให้ต้องวิ่งหลบกระสุนกัน ออกน่าน และมีผู้ถูกกระสุนปืน บาดเจ็บ 4 ราย เสียชีวิต 2 ราย นอกจากนี้ยังมีวัดและบ้านเรือนราษฎรเสียหายอีกกว่า 10 หลัง</p> <p>12.30 น. หลังการปะทะรอบ สองยาวนานกว่า 4 ชม. กองกำลังทหารพม่าจึงหยุดยิง เจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัคร อ.แม่สาย และกำลังเสริมจาก อ.แม่จัน อ. เชียงแสน กว่า 200 นาย ได้ช่วยกันอพยพชาวบ้าน ในเขตเทศบาล ต. แม่สาย และ ใกล้เคียงจำนวนประมาณ 3,500 คน ซึ่งอยู่ในจุดอันตรายออกจากพื้นที่</p> <p>13.30 น. ทหารพม่าจำนวนหนึ่งยังคงทำทอยกองกำลังทหารไทย โดยฉวยโอกาสขณะเกิด ความวุ่นวายในฝั่งไทย พยายาม ลักลอบข้ามแม่น้ำสาย ซึ่งมีความ กว้างเพียง 10 เมตร และเป็นเส้น กันพรมแดนไทย-พม่า บริเวณ บ้านคันโท อ. แม่สาย เพื่อเข้า มาฝั่งฝั่งไทย แต่ถูกทหารไทย พร้อมรถหุ้มเกราะอีก 4 คัน สกัด กันและเกิดปะทะกันอีก ประมาณ 30 นาที ฝ่ายพม่าจึง ถอยกลับไป</p> <p>ปิดด่านชายแดนไทย-พม่า ที่ อ. แม่สาย จ. เชียงราย¹⁰</p>	<p>เมื่อเวลา 17.00 น. ศบ.ทบ. พม่า ขอให้มีการเจรจา</p>		<p>จ. เชียงราย เพื่อไม่ให้กองกำลังทหารพม่าและวีซ่า โจมตี กองบัญชาการใหญ่ด้าน อ. แม่ฮ่องสอน¹¹</p>	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
		ซึ่งฝ่ายไทยได้ตั้ง			
12 ก.พ. 2001	<p>ในช่วงเช้าไทยได้ทำการเปิดประตูด่านถาวรตั้งแต่วันที่ 06.30 น. เป็นต้นมา ขณะที่พม่ายังคงปิดเวียนและมีทหารรักษาการณ์ดูแลความเรียบร้อยอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งเวลา 07.15 น. ทางทหารพม่าจึงทำการเปิดประตู มีการนำเจ้าหน้าที่ศุลกากรและ ตม. เข้าประจำการแล้วเพิ่มเติม¹³</p> <p>กองกำลังพม่าเมืองได้ทำการระดมกำลังทหารเข้าเพิ่มเติมจากที่ประจำอยู่อีก 1 กองพัน ตั้งแต่เมื่อคืนวานนี้ พร้อมขนอาวุธยุทโธปกรณ์เข้าเสริมตลอดแนวชายแดนอีกเป็นจำนวนมาก เนื่องจากบริเวณเนินภูเขาตึงนาโหย่ง ซึ่งเป็นจุดขนานให้เกิดการปะทะกันดังกล่าวก็ยังมีทหารพม่าตั้งฐานที่มั่นอยู่โดยรอบ และยังไม่มียาใดสามารถยึดครองพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างเบ็ดเสร็จ¹⁴</p> <p>ขบวนการเสด็จของสมเด็จพระราชินีนาถเกรเซอที่ 2 แห่งเดนมาร์ก ได้ยกเลิกการเสด็จโดยทางเรือเพื่อเยือนชนสถานที่ต่างๆ ใน จ.เชียงราย¹⁵</p>	<p>ข้อเสนอไปว่าขอให้มีการหยุดยิงในพื้นที่ของไทยใน อ.แม่สาย¹²</p>	<p>นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ รอง. ว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้กล่าวสรุปว่ากระทรวงการต่างประเทศได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและของพม่าทางฝ่ายไทยอยากให้ออกอย่างกลับสู่สภาพเดิม คือ ให้พม่าถอนทหารออกจากเขตแดนไทยไปอย่างสันติวิธี ซึ่งขณะนี้เหตุการณ์ได้กลับสู่ภาวะปกติในระดับหนึ่งแล้ว และฝ่ายไทยต้องการให้มีการประชุมคณะกรรมการชายแดนระดับภูมิภาคที่ได้ว่างเว้นมานานแล้ว น.ร.ว.</p>	<p>เมื่อเวลาประมาณ 21.00 น. ทางกองกำลังพม่าได้เชิญทางตัวแทนด้านชายแดนของไทยไปเจรจา โดยส่ง พ.ท. สุทธ-สินธ์ วิบุรณ์ หัวหน้าชุดประสานงานไทย-พม่า หรือ TBC เข้าไปเจรจานั้น ทางฝ่ายพม่าขอสงบศึก และขอถอยในเรื่องที่เกิดขึ้น โดยได้ทำสัญญาร่วมกัน พร้อมทั้งได้เปิดด่านพรมแดนไทย-พม่า ที่เชื่อมค่อระหว่าง อ.แม่สาย กับ จ.ท่าลี่เหล็ก ประเทศพม่า และทางพม่ารับปากว่าไม่จำเป็นต้องไม่มีการรุกคืบ อธิปไตยของไทย</p>	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจากชนกลุ่มน้อย
			<p>สุชุมพันธ์ บริพัตร</p> <p>รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศกล่าวไว้ ได้เชิญนายอุลาหม่อง เอกอัครราชทูตพม่าประจำประเทศไทย เข้าพบที่กระทรวงการต่างประเทศเพื่อขึ้นบันทึกช่วยจำเพื่อแจ้งให้ทางพม่าทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบริเวณแนวชายแดนไทย-พม่า เพราะเป็นการละเมิดอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของไทยอย่างเปิดเผยและรุนแรง ไทยคิดว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นการคุกคามชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย คนไทยที่นี่ไม่ได้หมายถึงตำรวจตระเวนชายแดนกองร้อยที่ 963 เท่านั้น แต่หมายถึงชาวบ้าน</p>	<p>อิก และจะมีการหยุดยิงนับตั้งแต่การทำสัญญาเป็นต้นมา¹⁶</p> <p>นายคิน หม่องวิน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศพม่า ได้เชิญนายอุลามานนท์ เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงย่างกุ้งไปพบที่กระทรวงการต่างประเทศพม่าเพื่อขึ้นหนังสือบันทึกช่วยจำเพื่อประท้วงไทยในกรณีที่เกิดการปะทะกันบริเวณชายแดน โคอทางฝ่ายพม่าเรียกร้องให้ไทยลดใช้ค่าเสียหายให้แก่พม่าและอย่าให้ไทยโจมตีพม่า นอกจากนี้ในบันทึกช่วยจำทางพม่ายังแสดงความเสียใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และระบุว่าไม่มีเจตนาที่จะบุก ดินแดน</p>	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจากชนกลุ่มน้อย
			<p>พลเรือนที่มีได้มีความคิดและทำมาหากินตามปกติ การขึ้นบันทึกรช่วยเหลือจำแก่บุคคลหมักเพื่อประท้วง และเรียกร้องให้พม่าปฏิบัติตาม 3 ข้อคือ 1. ให้พม่ายุติการดำเนินการละเมิดอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของไทย รวมทั้งยับยั้งการกระทำใด ๆ ที่เป็นการขู่ขู่ไทยในอนาคตด้วย 2. ขอให้พม่าช่วยชดเชยค่าเสียหายให้แก่ราษฎรไทยที่เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บ ตลอดจนค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินของราษฎรไทยในลักษณะที่เป็นธรรมและรวดเร็ว 3. ไทยเรียกร้องให้พม่าจัดประชุมคณะกรรมการชายแดนส่วน</p>	<p>ไทย และไม่ได้ตั้งใจที่จะโจมตีทหารไทยด้วย¹⁷</p>	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
13 ก.พ. 2001	พล.ท. วัชรชัย ฉายาหมื่นอน		<p>ภูมิภาคไทย-พม่า</p> <p>(RBC) ครั้งที่ 18 โดยเร็ว เพื่อแก้ไข ปัญหาชายแดน ซึ่งนายอุลา หม่อง ด้รับปากว่าจะรีบ ไปแก้ไขปัญหา ตามข้อเสนอของ ฝ่ายไทย และได้ แสดงความเสียใจ ล่อเหตุการณ์”</p> <p>พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี กล่าวว่าจะจะนี้ยังไม่ มีหน้าที่ โดยตรง แต่จะหา เวลาไปเยี่ยม ชาวบ้านที่ได้รับ บาดเจ็บ โดยจะ เดินทางไปกับ พล.อ. ชวลิต ชง ใจยุทธ ว่าที่ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหม เพื่อไปดูงาน เท่านั้น และต่อไป ประเทศไทย จะต้องปรับทุก อย่างให้รูกมากขึ้น เพราะที่ ผ่านมา เราอยู่ในลักษณะ ที่ตั้งรับ”¹⁹</p>		

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
	วงศ์แม่โทภาคที่ 3 ได้ปิดด่านฯ				
15 ก.พ. 2001	แม่สาย จ. เชียงราย ²⁰ พล.ต. ธวัช จารุกัลย์ ผู้ บัญชาการจังหวัดทหารบก จ. เชียงราย ประธานร่วม และ คณะกรรมการระดับท้องถิ่นจาก จ.เชียงราย ได้ประชุม คณะกรรมการชายแดนไทย- พม่า (TBC) กับฝ่ายพม่า ซึ่งมี พ.ท. เถ สร้อย บัญฑิตกองพันที่ 331 เป็นประธานฝ่ายพม่า และมี พ.ท. แฉด เนวิน ผู้ว่าราชการ จ. ท่าซ่งเหล็ก ร่วมกันหารือข้อ พิพาทกรณีมีการปะทะกันหนัก จนทำให้ทหาร ไทยเสียชีวิต 3 นาย และมีผู้บาดเจ็บอีก 17 คน เมื่อวันที่ 1 ก.พ. 2001 ซึ่งการ ประชุมครั้งนี้ไม่น่าสามารถหา ข้อยุติได้ ทั้งสองฝ่ายจึงได้หยุด ประชุม ²¹	ฝ่ายไทยได้ เรียกร้องจากการ ประชุมครั้งนี้ ดังนี้ คือ 1. ขอให้ทหาร พม่าถอนกำลัง ออกจากเนินภูตั้ง นาโหม่ง และไม่ รุกกล้าดินแดน ดังกล่าวอีก 2. ขอให้ทางการพม่า ชดเชยค่าเสียหาย อันเกิดจากการ ปะทะกันทำให้ ราษฎรและทหาร ไทยต้องเสียชีวิต และบาดเจ็บ 3. ขอให้ฝ่ายพม่า ชี้แจงเรื่องแผนที่ที่ ใช้แบ่งพื้นที่เนินภู ตั้งนาโหม่งให้ ละเอียด เพื่อที่จะ ได้หารือและตกลง เป็นแผนที่ฉบับ เดียวกันต่อไปใน อนาคต ²²		การประชุม ครั้งนี้พม่าได้เป็น ฝ่ายตั้งข้อ เรียกร้องก่อน 5 ข้อคือ 1. ให้ ทางการชดใช้ ค่าเสียหายแก่ ประเทศพม่าจาก การปะทะกัน เนื่องจากฝ่ายพม่า ได้รับความ เสียหายไม่แพ้กัน และปฏิเสธการ ยิงปืนใหญ่ตกใน เขต อ.แม่สาย ไม่ให้มีมือของ ทหารพม่า 2. ให้ ประเทศไทย จัดการเรื่องแผนที่ ที่ชายแดน โดย เฉพาะที่เนินภูตั้ง นาโหม่ง ที่เป็น ชนวนปะทะ โดย มีการจัดทำแผนที่ ร่วมกับฝ่ายพม่า ให้ชัดเจน 3. ห้ามประเทศไทย กีดกันการ ปราบปราม ยาเสพติดตาม แนวชายแดนของ ประเทศพม่า 4.	พ.อ. เจ้ายอด ศึก ผู้นำกองกำลัง กู้ชาติไทใหญ่ หรือ SSA เปิด แถลงต่อ สื่อมวลชนที่บ้าน เชียงใหม่ใกล้ เนินปางนูน ตรงข้าม อ.แม่ฟ้า หลวง โดยมีการ นำชนอาวูช จำนวนมากที่ยึด ได้จากทหารพม่า ที่บุกเข้าโจมตี รวมทั้งมีการนำ ธงพม่าที่ทหาร ไทยยึดได้จาก การโจมตีฐาน ทหารพม่าแห่ง หนึ่งแตกมาจัด แสดงโชว์ สื่อมวลชน และ ได้กล่าวว่าสาเหตุ ที่ถูกพม่านำพล ประชิดครั้งนี้ เพราะไปปิดกั้น การค้าชาย เขาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้า จากทหารพม่า และวันแดงซึ่งขัด ต่อนโยบายของ

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจากชนกลุ่มน้อย
		ทหารอินฮันว่าจะ		ห้ามทหารไทยรุก	SSA ที่ต้องการ
16 ก.พ. 2001	<p>สถานการณ์ที่ จ.เชียงราย ตั้งแต่คืนวันที่ 16 ก.พ. - บ่าย 17 ก.พ. ทหารพม่าเปิดฉากยิงถล่ม ไร่ฐานที่มั่นของไทใหญ่แนวปะทะอยู่ห่างจากชายแดนไทยประมาณ 10 กม. แต่ทหารกลับเสริมกำลังผสมกับกองกำลังวีแดงกว่า 3 กองพัน จากเมืองสาดถึงเมืองคุมเสกตอนพลเข้ามาประชิดชายแดนไทยด้าน อ.แม่ฟ้าหลวง และ อ.แม่สาย โดยเฉพาะพื้นที่เนินปางหนูนเพื่อเตรียมถล่มที่เนินก่อวัน²¹</p>	<p>ป้องกันประเทศไว้ดีที่สุด ซึ่งสถานการณ์ขณะนี้ยังไม่ได้ข้อมูลถึงการประชุมคณะกรรมาธิการชายแดนไทย-พม่าในวันเดียวกัน²¹</p>		<p>ล้าชปีไตของพม่าและ 5. ทั้งประเทศไทยและพม่าต้องร่วมกันปราบปรามยาเสพติด โดยไม่ให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อยฝ่ายใด²⁴</p>	<p>ปราบปราม ยาเสพติด และการปะทะครั้งนี้ก็ต้องการให้ทั่วโลกทั้งในศักยภาพของไทยใหญ่ และสักรวันหนึ่งจะประกาศขอความช่วยเหลืออย่างแน่นอส่วนการปะทะของพม่ากับไทยนั้น ขออินฮันว่าไม่ได้มีส่วนรู้เห็นด้วย เพราะไม่ได้เป็นศัตรูกับใคร ยกเว้นกลุ่มค้ายาเสพติด</p>
18 ก.พ. 2001	<p>กองทัพพม่าส่งกำลังเข้าครึ่งชายแดนเพื่อกวาดล้างกองกำลัง</p>			หนังสือพิมพ์ นิว ไรต์ ออฟ	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
	ผู้ชาติไทใหญ่ ตั้งแต่วันที่ 16			เมียนมาร์	
19 ก.พ. 2001	ก.พ. ที่ผ่านมามี ทำให้ไทยต้องส่งกำลังเข้าครึ่งเพื่อป้องกันการรุกถ้ำอธิปไตยตลอดทั้งวันในพื้นที่เมืองกาน ฝั่งหน้า ทางภาคชายแดนไทยด้าน ต.เทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง เชียง 10 กม. ยังมี การปะทะระหว่างกองกำลังผู้ชาติไทใหญ่กับกองกำลังรัฐบาลทหารพม่าเป็นกองผสมในการสู้รบ ²⁶		นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ได้เรียกประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลเหตุการณ์ทั้งหมดโดยสรุปว่าจะไม่ใช้ความรุนแรงกับ	รายงานว่าเป็นที่แน่ชัดว่าการกระทำของกองทัพภาคที่ 3 ของไทยให้ความคุ้มครองกับกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด และมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การค้ายาเสพติด และตั้งข้อสงสัยว่ากองทัพภาคที่ 3 ของไทยกำลัง คืบคลานหรือฟื้นนโยบายขยายดินแดนของไทย ซึ่งกำหนดขึ้นใช้ในระหว่าง สงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมีเป้าหมายที่จะผนวกดินแดนบางส่วนของลาว จีน และพม่า ²⁷ สำนักข่าวเอพี	
			เอเอฟพี และรอยเตอร์รายงานว่า พล.ท. ทิด อุ ผู้นำลำดับที่ 4 ในรัฐบาลพม่าและเป็นเลขาธิการหมายเลข 2 ของ SPDC พร้อม		

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจากชนกลุ่มน้อย
			ฝ่ายพม่า โดยจะใช้	รัฐมนตรีพม่าอีก	
			ความประนีประนอม รวมทั้งจะไม่ไปเยือนพม่าของผู้ในระดับสูงในช่วงเวลานี้ด้วย อีกทั้งยังได้หยิบยกกระแสนิยมที่กำลังมาแรงจากภาพยนตร์เรื่องบางระจัน ทำให้ปลุกเลือดรักชาติของประชาชน ต้องการคอยได้พม่าอย่างรุนแรง และได้มีการหยิบยกเรื่องการทำสัมปทานประมงกับพม่า ซึ่งต้องหาทางให้ชาวประมงไทยได้ทำมาหากิน พ.ศ.ท. ทักษิณ ได้ประชุมออกรอบกับ พล.อ. ชวลิต ได้มีการดำเนินการให้สัมพันธของ พล.อ.อ.ปอง มณีศิลป์ ผบ.ทบ.ก่อนหน้านี้อันระบุว่ามีการตั้งเตรียมพร้อม	2 คน ได้เสียชีวิตในคูบัตตฤ เฮลิกอปเตอร์ตกที่เมืองมะละแหม่ง ห่างจากกรุงย่างกุ้งไปทางตอนใต้ 160 กม. ²⁶	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SPDC	ปฏิกริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
			เครื่องบินขับไล่		
21 ก.พ. 2001	เกิดเหตุปะทะกันระหว่างกองกำลังกู้ชาติไทใหญ่กับทหารพม่าประจำฐานบ้านมาละ ค.สามปี ๑.ท่าซันเล็ก กองกำลังทหารไทใหญ่ได้เข้ากวาดล้างทหารพม่าที่ปักหลักอยู่ที่เนินปางนุ่น ทำให้ทหารพม่าต้องตกเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ ¹⁰	กองทัพอากาศได้ส่งเครื่องบินเอฟ-5 อี จำนวน 2 ลำ บินลาดตระเวนแนวชายแดนไทย-พม่า จิกตะวันศก จ.ตาก บินโฉบในระดับที่สูงมากถึง 2 รอบ ¹¹	เอฟ 5 และ เอฟ16 โจมตีพม่า ซึ่งถือว่าเป็นการเติมเชื้อไฟให้มีความรุนแรงมากกว่าเดิม ¹⁹		
25 ก.พ. 2001	สถานการณ์ชายแดนไทย-พม่า ด้าน จ.เชียงราย ด้านอ.แม่ฟ้าหลวง ทหารพม่าและเวียตกงเสริมกำลังประชิดที่มั่นกองกำลังกู้ชาติไทใหญ่ ซึ่งด้านกองกำลังไทใหญ่ก็เตรียมกำลังที่จะรับมือกับทหารพม่าและเวียตกง ทำให้เกิดการสู้รบและยิงปะทะกันเป็นระยะ ๆ ไม่มีกระสุนพลัดหลงตกมาฝั่งไทย ¹²				
26 ก.พ. 2001	ได้มีการประชุมคณะกรรมการชายแดนไทย-พม่าระดับท้องถิ่น (TBC) อย่างเป็นทางการครั้งที่ 2 เพื่อหาข้อยุติเกี่ยวกับเหตุุณปะทะกันเป็นการประชุมที่รับรู้ข้อมูลและข้อเสนอของแต่ละฝ่าย ไม่มี	พล.ท. วันธชัย ฉายเหมือนวงศ์ แม่ทัพภาคที่ 3 กล่าวว่า ไทยไม่อาจรับข้อเสนอของพม่าได้ทั้งหมด เพราะทุก	ฝ่ายไทยได้หยิบยกเอาข้อเสนอที่เคยประชุมกันครั้งที่ 1 มากกล่าวอีกครั้งหนึ่ง ¹⁴	การประชุมวาระแรกที่ฝั่งพม่านั้น ฝ่ายพม่าได้ประท้วงต่อฝ่ายไทยว่า ฝ่ายไทยได้ให้การช่วยเหลือกอง	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
				กำลังกู้ชาติไท	
27 ก.พ. 2001	ได้เกิดการยิงปะทะกัน ระหว่างทหารพม่ากับกองกำลังกู้ ชาติไทใหญ่ ผลกระทบต่อ ชายแดนไทยใกล้กับพื้นที่บ้าน สามปี ประเทศพม่า ซึ่งอยู่ห่าง จากชายแดนไทยประมาณ 15 กม. แต่ไม่มีรายงานกระสุนตก มาฝั่งไทย ¹⁷	อ้างโดยเฉพาะใน เรื่องเขตแดน ยกเว้นเรื่องติวาที่ จะรีบตรวจสอบ ให้ คือ การขออน พม่า 40 คนคืน ¹⁵		ใหญ่ นุกเขาคี ฐานที่มั่นทหาร พม่าที่บ้านปาง สาบหลวง จ.ท่า ขี้เหล็ก เมื่อเช้า มีตของวันที่ 21 ก.พ. 2001 และ ได้หนีออก ข้อเสนอจากการ ประชุมครั้งที่ 1 มาเป็นประเด็น อีกด้วย ¹⁶	นายพาได้ มานชา เลขานุการ สหภาพชาติ กะเหรี่ยง (KNU) กล่าวว่าขณะนี้ ทหารพม่าเริ่ม เสริมกำลังเข้ามา เพิ่มเติมทางฝั่ง ตรงข้าม จ.ตาก ขณะที่ชุดเดิมที่ ประจำการอยู่ ไม่ได้กลับไปด้วย เชื่อว่าฤดูนี้ ทหารพม่าจะ ปฏิบัติการครั้ง ใหญ่กับฝ่ายเค เอ็นยู
12 มี.ค. 2001	พล.ท. วิจารณ์ชัย ฉายเหมือน วงศ์ แม่ทัพภาคที่ 3 มีคำสั่งให้ เปิดจุดผ่านแดนแม่สายขึ้นเพียง				

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจากชนกลุ่มน้อย
	ฝ่ายเดียว ¹⁸				
14 มี.ค. 2001	ทหารพม่ายิงเรือประมงไทย บริเวณน่านน้ำ จ.ระยอง มีลูกเรือได้รับบาดเจ็บ 1 คน ขณะหาปลา บริเวณน่านน้ำด้านทิศตะวันตกของเกาะช้าง ต.เกาะพยาม อ.เมือง จ.ระยอง	พล.อ. ชาวลิต ยงใจยุทธ รอง นายกฯ และ รมต. ว่าการ กระทรวงกลาโหม กล่าวถึงเหตุการณ์ พม่ายิงเรือประมงไทยว่า ถือเป็น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประจำ เพราะเรือ น่านน้ำยังเป็น ปัญหาอยู่ แม้แต่ เขตแดนบนบกยัง อยู่อยู่ แต่สาเหตุคง ไม่ใช่เกิดจากการ นำภาพเมืองยอน มาเผยแพร่			
15 มี.ค. 2001	พม่าไม่ยอมเปิดด่านท่า ซี่เหล็ก ตรงข้าม อ. แม่สาย จ. เชียงราย ¹⁹ พม่าปิดด่านพญาทองสู ตรงข้ามเจดีย์สามองค์ที่ จ. กาญจนบุรี ²⁰	จากคำสัมภาษณ์ พล.อ. สำเภา ชูศรี ผู้บัญชาการทหารสูงสุดว่า การที่ พม่าไม่ยอมเปิดด่าน เป็นปัญหา ส่วนหนึ่งจากการแพร่ภาพเมืองยอน และรวมถึงการที่ ไทยไม่อนุญาตให้ มีการ นำยุทธ บังคับจากฝั่งไทย ข้าม ไปยังฝั่งพม่า และส่วนหนึ่งที่ทำให้การแก้ไข			

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
		ปัญหาไม่			
16 มี.ค. 2001	<p>พม่ายอมเปิดด่านพญาตองซู ซึ่งก่อนการเปิดด่าน ได้มีการประชุมกรรมการชายแดนไทย-พม่าระดับท้องถิ่น ซึ่งเจ้าหน้าที่พม่าให้เหตุผลว่าไว้ปิดด่านเพื่อการปรับแผนภายในเพียงเล็กน้อย และไม่เกี่ยวข้องกับการตอบโต้นโยบายการปราบปรามยาเสพติดของไทย⁴²</p> <p>สถานการณ์ด้าน อ.แม่สาย จ.เชียงราย ทางฝ่ายไทยยังคงเปิดด่านตามปกติ แต่ จ.ท่าขี้เหล็ก ประเทศพม่าฝั่งตรงข้าม อ.แม่สาย ยังไม่มีทีท่าว่าจะเปิด และยังคงมีกำลังทหารครึ่งตามแนวชายแดนของแต่ละฝ่าย โดยเฉพาะชายแดนบ้านผาศี ต.</p>	<p>ราบรื่นเป็นเพราะสื่อมวลชนไทยอย่างกรณีไทใหญ่เข้าไปโจมตีพม่า สื่อมวลชนไทยก็เข้าไปถ่ายภาพได้หมดและนักภาพผู้บัญชาการ คสค.ของไทยเดินอยู่บนถนน ทางพม่าก็ประท้วงหาว่าไทยไปช่วยกองกำลังไทใหญ่ สิ่งเหล่านี้ทำให้พม่าระแวงไทย⁴³</p>			

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
	โป่งงา อ.แม่สาย นีการ				
21 มี.ค. 2001	เคลื่อนไหวกองกำลังทหารพม่า และพม่าอาจจะเข้าตีฐานของ กองกำลังไทใหญ่ในวันที่ 25 มีนาคม ซึ่งเป็นวันชาติไทใหญ่ หรือวันที่ 27 มีนาคม ซึ่งเป็นวัน ชาติพม่า ⁴¹				
2 เม.ย. 2001	มีกองกำลังติดอาวุธนอก ประเทศซึ่งคาดว่าเป็นกองกำลัง วันแดง เปิดฉากยิงปืน ค.ส1 เข้า มายังฝั่งไทยบริเวณบ้านแม่หัวคำ ค.แม่สลองใน อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย ประมาณ 20 นัด ทาง เจ้าหน้าที่ทหารพวนที่ 32 และ กองกำลังหาเมืองของไทยที่ครึ่ง กำลังในบริเวณดังกล่าวจึงเปิด ฉากยิงปืน ค.ส1 ตอบโต้ทันที การยิงตอบโต้ใช้เวลาประมาณ 1 ชม. ⁴²				
	มีการประชุมคณะกรรมการ ชายแดนไทย-พม่าระดับภูมิภาค (RBC) ครั้งที่ 18 ระหว่างวันที่ 2-4 เม.ย. ที่ จ.เชียงใหม่ ซึ่งทางฝ่าย พม่าเป็นเจ้าภาพ หัวข้อที่ สามารถตกลงกันได้เช่น เรื่อง การปราบปรามยาเสพติด ซึ่งทาง ฝ่ายพม่ายอมรับปากจะให้ความ ร่วมมือกับ ไทยมากขึ้น เรื่อง แรงงานต่างด้าว ปัญหาการปิด ปิ่นเขตแดน และเรื่องการประมง ด้วย และมีการตกลงจะมีการ ประชุมกันบ่อยขึ้น โดยระดับ ท้องถิ่นหรือ TBC ส่วนเรื่องการ ประชุมระดับภูมิภาค ก็จะ				
				ภายหลังการ ประชุม พล.ต.เต็ง เส็ง แม่ทัพภาค สามเหลี่ยมของ พม่า ในฐานะ ประธาน คณะกรรมการ ชายแดนไทย- พม่าระดับ ภูมิภาค (RBC) การประชุมทำให้ เข้าใจกันมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ในด้านการปิด ด่านท่าซีเหล็ก	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
	ประชุมกันทุก 6 เดือนจากที่			พม่ายังคงปิด	
14 พ.ค. 2001	กำหนดไว้ทุก 2 ปี ⁴⁵		<p>ดร. สุรเกียรติ เสถียรไทย รมค. ว่าการกระทรวง การต่างประเทศ ได้กล่าวเกี่ยวกับ กรณีปัญหา ชายแดนไทย-พม่า ว่าในระหว่างการ เยือนพม่าของ ดร. สุร-เกียรติ เสถียร ไทย ไทยและพม่า</p>	<p>ต่อไป โดยใน วันที่ 6 เม.ย. จะมี การประชุม พิจารณาว่าจะมี การเปิดด่านอีก หรือไม่ ซึ่งหาก ผลพิจารณาออก มาแล้วเห็นควร ไม่เปิด ก็อาจจะ ปิดด่าน ดังกล่าวตลอดไป และยอมรับว่า การปิดด่านทำ ให้เสียโอกาส การได้ฝ่ายไทยที่ พม่ายืนยันว่าไทย ให้การสนับสนุน ชนกลุ่มน้อยตาม แนวชายแดน โดยเฉพาะกลุ่ม กองทัพกู้ชาติไท ใหญ่ (SSA)⁴⁶</p>	

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
			<p>ได้ตกลงที่จะ ไร้มี</p> <p>การประชุม JBC (Joint Border Committee) ส่วนเรื่องการประชุม คณะกรรมการท้องถิ่นเรื่อง ปัญหาพรมแดน ไทย-พม่า (TBC : Township Border Committee) ซึ่งยังไม่มีความคืบหน้านั้น ไทยได้พยายามแก้ไข ปัญหา โดยได้สั่งการ ให้นายอุ้ม มาลาพันธ์ เอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง ช่วยเร่งรัดผลักดันให้ทางการพม่าตอบรับข้อเสนอของ ไทยที่จะจัดการประชุม และทางการพม่าได้แสดงความพร้อมมากขึ้นที่จะให้มีการประชุม TBC อีกครั้งได้มอบหมายให้อธิบดีกรมเอเชีย ตะวันออก เตรียมเชิญเอกอัครราชทูตพม่ามาพบ เพื่อ</p>		

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจากชนกลุ่มน้อย
			<p>ชี้แจงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะบริเวณเขาแก้วโด้น อ.ฝาง ว่าเป็นการละเมิดอธิปไตยของไทย ทั้งนี้ ไทยไม่มีนโยบายที่จะรุกรานเขตแดนประเทศใด ๆ และจะดำเนินการภายในเขตแดนของไทยเท่านั้น ในทางทหารไทยต้องดำเนินนโยบายอย่างเข้มแข็ง แต่ในทางการทหาร หากมีการรุกรานอธิปไตยไทยก็จำเป็นต้องขับไล่ออกไป ขณะเดียวกันไทยก็ต้องการสันติภาพ โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ ไม่ให้ไครมาละเมิดอธิปไตยของไทย ไทยอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี ไทยไม่ต้องการให้เกิดการสู้รบกันระหว่างประเทศ แต่ต้องการให้เกิดความเข้าใจในการ</p>		

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิบัติการจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิบัติการจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิบัติการจาก SPDC	ปฏิบัติการจาก ชนกลุ่มน้อย
			แก้ไขปัญหา		
29 พ.ค. 2001	<p>ดร. สุวเกียรติ์ เสถียรไทย รมต. ว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศ และ Myo Myint เอกอัครราชทูตพม่าประจำ ประเทศไทยเข้าเยี่ยมคารวะใน โอกาสเข้ารับตำแหน่งใหม่ ทั้ง สองฝ่ายได้หารือกันใน 3 ประเด็น คือ 1. การแก้ไขปัญหาว ระหว่างสองประเทศ 2. ความ ร่วมมือระหว่างกระทรวงการ ต่างประเทศของทั้งสองฝ่าย 3. การประชุม Joint Boundary Committee⁴⁸</p>		ชายแดนไทย-พม่า ไทยได้ดำเนินการ ในหลายระดับ ⁴⁷		
19 มิ.ย. 2001	<p>นายกฯ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้เดินทางเยือนพม่า อย่างเป็นทางการระหว่างวันที่ 19-20 มิ.ย. โดยไม่ได้มีการตกลง กันระหว่างผู้นำรัฐบาลทั้งสอง ให้มีการประชุมคณะกรรมการ ชายแดนระดับท้องถิ่นไทย-พม่า (TBC) เพื่อพิจารณาเปิดด่าน การค้าแม่สาย-ท่าขี้เหล็ก ระนอง-เกาะสอง จุดผ่านแดน ถาวรที่ถูกปิดมานานกว่า 4 เดือน⁴⁹</p> <p>มีกำหนดที่จะประชุม TBC ในวันที่ 23 มิ.ย. 2001 และคาด ว่าประเด็นที่น่าจะถูกหยิบยกขึ้น มามากที่สุดก็คือ กรณีค้าส่งข้าม ส่งออกสินค้ายุทธปัจจัย 4 ชนิด</p>				

วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
	คือ ข้าราชการ แม่บ้านเชื้อเพลิงฮาน				
23 มี.ย. 2001	ยงค์ อะไหล่ และฮาร์กนาโรค เข้ามาของ พล.ท. วิชนชัย ฉาย เหมือนวงษ์ แม่ทัพภาคที่ 3 ที่ ออกมาตั้งแต่ 15 ก.พ. 2001 รวมทั้งการห้ามไม่ให้ นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้า ผ่านด่านพรมแดนไทยด้วย ⁴⁰				
24 มี.ย. 2001	มีการประชุม TBC ไทย-พม่า ที่ อ.แม่สาย กับ อ.ท่าลี่เหล็ก ⁴¹				
3 ก.ย. 2001	พม่ายอมเปิดด่านท่าลี่เหล็ก ⁴² พล.ท. ชื่น คุ้มดี เชาธิการ คนที่ 1 แห่งสภาสันติภาพและ การพัฒนาแห่งรัฐของพม่า (State Peace and Development Council : SPDC) เดินทางมา เยือนไทยอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ 3-5 กันยายน 2001 ⁴³				
7 ก.ย. 2001	มีการประชุมคณะกรรมการ ประสานงานชายแดนระดับ ภูมิภาคไทย-พม่า (RBC) ครั้งที่ 19 ที่ โรงแรมชลจันทร์รีสอร์ท พญา อ.ชลบุรี พร้อมกับมีการ ลงนาม ข้อตกลงร่วมกันในการ แก้ไขปัญหาชายแดนไทย-พม่า และการร่วมมือกันทุกเรื่องทั้ง ประเทศไทย และพม่าประสพ อยู่ ⁴⁴				

รายการอ้างอิง

¹ "เศรษฐกิจแม่สายพึ่ง 100 ล./วัน" หน้า 1. ผู้จัดการ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2544

- ² “พม่าบ้านเลือด” หน้า 23, มติชน วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2544
- ³ “พม่าบ้านเลือด” หน้า 23, มติชน วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2544
- ⁴ “พม่าบ้านเลือด” หน้า 23, มติชน วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2544
- ⁵ “พม่าบ้านเลือด” หน้า 23, มติชน วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2544
- ⁶ “พม่าแดงใต้ไทยหนุนชนกลุ่มน้อย” หน้า 1, 19, มติชน 13 กุมภาพันธ์ 2544
- ⁷ “พม่าบ้านเลือด” หน้า 23, มติชน วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2544
- ⁸ “ปิดด่านแม่สายวันเดียวสูญ 20 ล้าน” หน้า 17, มติชน วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2544
- ⁹ “พม่าบ้านเลือด” หน้า 23, มติชน วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2544
- ¹⁰ “ค้าได้คืน” หน้า 3, ผู้จัดการ วันที่ 30 พฤษภาคม 2544
- ¹¹ “พม่าบ้านเลือด” หน้า 23, มติชน วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2544
- ¹² “พม่าแดงใต้ไทยหนุนชนกลุ่มน้อย” หน้า 1, 19, มติชน 13 กุมภาพันธ์ 2544
- ¹³ “ปิดด่านแม่สายวันเดียวสูญ 20 ล้าน” หน้า 1, 19, มติชน วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2544
- ¹⁴ “ปิดด่านแม่สายวันเดียวสูญ 20 ล้าน” หน้า 1, 19, มติชน วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2544
- ¹⁵ “พม่าแดงใต้ไทยหนุนชนกลุ่มน้อย” หน้า 1, 19, มติชน 13 กุมภาพันธ์ 2544
- ¹⁶ “พม่าแดงใต้ไทยหนุนชนกลุ่มน้อย” หน้า 1, 19, มติชน 13 กุมภาพันธ์ 2544
- ¹⁷ “พม่าแดงใต้ไทยหนุนชนกลุ่มน้อย” หน้า 1, 19, มติชน 13 กุมภาพันธ์ 2544
- ¹⁸ “พม่าแดงใต้ไทยหนุนชนกลุ่มน้อย” หน้า 1, 19, มติชน 13 กุมภาพันธ์ 2544
- ¹⁹ “พม่าแดงใต้ไทยหนุนชนกลุ่มน้อย” หน้า 1, 19, มติชน 13 กุมภาพันธ์ 2544
- ²⁰ “ไทย-พม่า” หน้า 2, ผู้จัดการ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544
- ²¹ “เจอชายกรรอก ‘พม่า’ กร้าวทวงแผ่นดิน” หน้า 31 มติชน วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544
- ²² “เจอชายกรรอก ‘พม่า’ กร้าวทวงแผ่นดิน” หน้า 31 มติชน วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544
- ²³ “ถกพม่าล้ม ‘เอฟ 16’ ไทยพร้อมถล่ม” หน้า 1, กรุงเทพธุรกิจ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544
- ²⁴ “เจอชายกรรอก ‘พม่า’ กร้าวทวงแผ่นดิน” หน้า 31 มติชน วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544
- ²⁵ “พม่าโหดไม่เลิก แค่ชาวบ้านหาปลาอิงสาหัส” หน้า 23, มติชน วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544
- ²⁶ “รัฟหม่อง” หน้า 20, มติชน วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2544
- ²⁷ “พม่าโหดไม่เลิก แค่ชาวบ้านหาปลาอิงสาหัส” หน้า 23, มติชน วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544
- ²⁸ “ฮ. บิ๊กพม่าคค ผู้นำเบอร์ 4 นายพลดับ” หน้า 1, 23, มติชน วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544
- ²⁹ “ไทยถอยลดขีดแข็งพม่า” หน้า 15, 17, กรุงเทพธุรกิจ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544
- ³⁰ “ไทใหญ่ถล่มทหารพม่าดับ 13 ทบ. คมเชิงส่งเอฟ 5 ช่มขวัญ” หน้า 1, 23, มติชน วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2544
- ³¹ “ไทใหญ่ถล่มทหารพม่าดับ 13 ทบ. คมเชิงส่งเอฟ 5 ช่มขวัญ” หน้า 1, 23, มติชน วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2544
- ³² “แม่ฟ้าหลวงยังระอุ! พม่า-ไทใหญ่ เสริมทัพส่งจิตวิทยาปล่อยประชาชน” หน้า 1, 19, มติชน 26 กุมภาพันธ์ 2544
- ³³ “ถกไทย-พม่า ยกสองไปสืบหม่องไว้อีก” หน้า 1, 3, ผู้จัดการ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2544
- ³⁴ “ถกไทย-พม่า ยกสองไปสืบหม่องไว้อีก” หน้า 1, 3, ผู้จัดการ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2544
- ³⁵ “ถกไทย-พม่า ยกสองไปสืบหม่องไว้อีก” หน้า 1, 3, ผู้จัดการ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2544
- ³⁶ “ถกไทย-พม่า ยกสองไปสืบหม่องไว้อีก” หน้า 1, 3, ผู้จัดการ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2544
- ³⁷ “‘บิ๊กจิว’ ไม้รู้ ‘ชิน’ คุ้น ‘อิต’ อัดอำนาจ อจ. จุฬาฯ วันบทรบปลายเป็นสงคราม” หน้า 23, มติชน วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2544

- ¹⁶ “คำนำทำเนียบเหล็กขี้เหล็ก เวียง ทัพเรือมวชนไทยรอก้อ” หน้า 13, ผู้จัดการ วันที่ 20 มิถุนายน 2544
- ¹⁷ “หม่อง” เปิดคำเนเจติยสามองค์ ผบ.สส. รับข่าวเมืองขอนแก่นเทศ” หน้า 31, มติชน วันที่ 16 มิถุนายน 2544
- ¹⁸ “หม่อง” เปิดคำเนเจติยสามองค์ ผบ.สส. รับข่าวเมืองขอนแก่นเทศ” หน้า 31, มติชน วันที่ 16 มิถุนายน 2544
- ¹⁹ “หม่อง” เปิดคำเนเจติยสามองค์ ผบ.สส. รับข่าวเมืองขอนแก่นเทศ” หน้า 31, มติชน วันที่ 16 มิถุนายน 2544
- ²⁰ “ไทยนัดหม่าดกชายแดน” หน้า 3, ผู้จัดการ 17-18 มิถุนายน 2544
- ²¹ “ไทยนัดหม่าดกชายแดน” หน้า 3, ผู้จัดการ 17-18 มิถุนายน 2544
- ²² “แม่ทัพ 3” หน้า 31, มติชน วันที่ 22 มิถุนายน 2544
- ²³ “แม่ทัพ 3 ใจคู่หม่าขึ้นมื่น คำนำเหล็กขี้เหล็ก ‘เปิดคาย’” หน้า 2, ผู้จัดการ วันที่ 5 เมษายน 2544
- ²⁴ “แม่ทัพ 3 ใจคู่หม่าขึ้นมื่น คำนำเหล็กขี้เหล็ก ‘เปิดคาย’” หน้า 2, ผู้จัดการ วันที่ 5 เมษายน 2544
- ²⁵ “ปัญหาชายแดนไทย-พม่า” กองการสื่อมวลชน กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ วันที่ 15 พฤษภาคม 2544
- ²⁶ “ผลการหารือระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศกับเอกอัครราชทูตพม่าประจำประเทศไทย” กองการสื่อมวลชน กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ วันที่ 31 พฤษภาคม 2544
- ²⁷ “ไทย-พม่า ถกเปิดคำเนเสาร์นี้แสนอเล็กห้าม 4 ยุทธปิจชัย” หน้า 1, ผู้จัดการ วันที่ 22 มิถุนายน 2544
- ²⁸ “ไทย-พม่า ถกเปิดคำเนเสาร์นี้แสนอเล็กห้าม 4 ยุทธปิจชัย” หน้า 1, ผู้จัดการ วันที่ 22 มิถุนายน 2544
- ²⁹ “ไทย-พม่า ถกเปิดคำเนเสาร์นี้แสนอเล็กห้าม 4 ยุทธปิจชัย” หน้า 1, ผู้จัดการ วันที่ 22 มิถุนายน 2544
- ³⁰ “เปิดคำเนวันมีเสวีค้ำยุทธปิจชัยพม่า” หน้า 1, กรุงเทพธุรกิจ วันที่ 24 มิถุนายน 2544
- ³¹ “พม่าเขื่อนไทย : ลบข้อบาดหมาง ... แลกเปลี่ยนสัมพันธภาพเศรษฐกิจ”, กระแสใหม่ วันที่ 7 กันยายน 2544
- ³² “ไทย-พม่า เปิดช่องทางติดต่อไว้ หตุเสริมทหารเข้าพื้นที่พิพาท” หน้า 8, ผู้จัดการ วันที่ 8-9 กันยายน 2544

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

ลำดับความสัมพันธ์ไทย – พม่า บริเวณชายแดน มกราคม - ธันวาคม ค.ศ. 2002

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
7 ม.ค. 2002	- ประชุม คณะกรรมการร่วม (JC) ว่าด้วยความร่วมมือ ทวิภาคีไทย - พม่า ครั้งที่ ที่ 6 ระหว่างวันที่ 7 - 9 มกราคม 2002 ¹				
6 มี.ค. 2002	- มีการประชุม คณะกรรมการชายแดน ไทย - พม่าส่วนท้องถิ่น (TBC) ณ โรงแรม โกลด์ตัน ไทรแองเกิ้ล แคว้นชัตเทิล พม่า มีการ หารือ 5 ประเด็นหลักคือ 1. การแก้ไขปัญหาการ รุกคืบดินแดน 2. พม่ามี ความต้องการใช้ น้ำประปาจากไทย 3. การใช้แม่น้ำรวกและ แม่น้ำสาข ซึ่งกั้น พรมแดนไทย - พม่า 4. หากฝ่ายใดมีการจับ ราษฎรของอีกฝ่ายได้ ก็ ให้นำตัวส่งอีกฝ่าย ดำเนินการ 5. กรณีที่สื่อ ไทยเสนอข่าวที่อาจ ก่อให้เกิดความแตกแยก ความสามัคคีภายใน ขอให้ฝ่ายไทยช่วยดูแล แก้ไขปัญหาคความ แตกแยกนี้ด้วย ²				

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
7 มี.ค. 2002				- SPDC สั่งจับนาย ฮาย สอ วิน นัค ธุรกิจสามีของนาง แชนคาร์วิน บุตรสาวของจอม พล เน วิน พร้อม ด้วยบุตรชายของ นาย ฮาย สอ วิน อีก 3 คน โดยอ้างว่า บุคคลทั้งหมด พยายามก่อ รัฐประหารต่อ รัฐบาลพม่า	
22 เม.ย. 2002	- พลเอกหม่อง เอ รอง ประธานสภาสันติภาพ และการพัฒนาแห่งรัฐ ของประเทศพม่า เดินทางเยือนประเทศ ไทยอย่างเป็นทางการ 22-26 เมษายน 2002 ⁴				
24 เม.ย. 2002	- พลเอกหม่อง เอ รอง ประธานสภาสันติภาพ และการพัฒนาแห่งรัฐ ของประเทศพม่า เดินทางมาทัศนศึกษา การท่องเที่ยวทะเล อันดามันที่ จ.ภูเก็ต ระหว่าง 24-25 เมษายน 2002 ⁵				
26 เม.ย. 2002	- มีการซ้อมรบของ กองทัพบกไทยใน บริเวณทางภาคเหนือ ของประเทศตามแผน สุรสีห์ 143 ได้เกิดความ				

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
27 เม.ย. 2002	<p>ศุก รุ่งบริเวณชายแดนจนถึงมีการกระทบกระทั่งที่รุนแรง โดยมีถูกกระสุนปืนข้ามแนวฝั่งไทย และมีการยิงทหารไทยได้รับบาดเจ็บ</p>			<p>- จากเหตุการณ์ความไม่สงบบริเวณชายแดน พม่าได้อ้างว่าไทยให้การสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยง KNU และกองกำลังกู้ชาติรัฐฉาน หรือ SSA โดยใช้ดินแดนไทยเป็นทางผ่านเข้าไปโจมตีทหารรัฐบาลพม่า และฝ่ายกะเหรี่ยงพุทธ (DKBA)⁶</p>	
28 เม.ย. 2002	<p>- เกิดการปะทะระหว่างรัฐแดงกับฝ่ายไทย ถึงขั้นยิงปืนใหญ่ถล่มกัน เนื่องมาจากระหว่งการมาเยือนของพล.อ. ทักษิณ เกิดเรื่องแทรกซ้อน นั่นก็คือการที่ทหารไทยจับกุมทหารมุเซอเซีย สายวี 2 นาย ที่บ้านโป่ง อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย ฝ่ายวัดค้อขอตัวคืน แต่ฝ่ายไทยไม่ยินยอม จึงเกิดการปะทะ</p>			<p>- พล.ต. จ้อ วิน รองเจ้ากรมข่าวกรองทหารพม่า ระบุว่า เหตุการณ์ปะทะคานแนวพรมแดนไทย-พม่า เป็นผลงาน</p>	

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิบัติการจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิบัติการจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิบัติการจาก SPDC	ปฏิบัติการจาก ชนกลุ่มน้อย
6 พ.ศ. 2002	- รัฐบาลทหารพม่า ปล่อยตัวนาง ออง ซาน ซูจี			ของนายทหารระดับ กำลังในกองทัพไทย ที่ต้องการทำลาย มิตรภาพอันดี ระหว่างไทย - พม่า ด้วยการสร้างความ เข้าใจผิด และสร้าง ปัญหาให้เกิดขึ้น ตามแนวชายแดน	
16 พ.ศ. 2002	- ทหารพม่าได้สกัดจับ เรือจิงสุ่ย 2 ของกลุ่มว่าที่ ไฉ่ฉวนรุกรดยงค์ ข้ามเส้นล่องน้ำออกจาก ท่าเรือบ้านนอม แขวงม่อ แก้ว สปป.ลาว จำนวน 4 คัน" - กองทัพพม่าได้เสริม กำลังเข้ามา 500 นาย เช่นเดียวกับกองทัพว่าที่ มีรายงานว่ามีการเสริม กำลังเข้ามารวมทั้งมีการ ลำเลียงปืนใหญ่เข้ามาใน พื้นที่ชายแดนตรงข้าม ภาคเหนือของไทยบาง จุดด้วย"				
19 พ.ศ. 2002	- วันที่ 19-20 พ.ศ. 2002 หนังสือพิมพ์ เดอะเนชั่น เสนอข่าวว่า เมื่อครั้งมาเยือน ไทยของ พล.อ. หม่องเอ ดกกลงให้ ฝ่ายไทยเข้าไปโจมตีว่า			- พม่าขู่เคืองฝ่าย ไทยที่ไม่แก้ข่าวนี้ ให้พม่า ประกอบ กับมีการจ้อมรบ ของฝ่ายไทยทำให้ เรื่องไปสอคคก้อง	

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
20 พ.ค. 2002	'ได้' - กองกำลังไม่ทราบฝ่าย เข้าตั้งในพม่าตรงข้าม อ.เวียงแหง อ.เชียงใหม่ ทำให้พม่าสูญเสียอย่าง หนัก อีกทั้งมีการชักธง 'ไทยทิ้งไว้เหนือจุด แตกไปแล้ว'			กัน ¹³	
24 พ.ค. 2002	- ทหารพม่าสั่งให้มีการ ปิดด่านพรมแดน ตลอดแนวตั้งแต่ช่วง กลางดึกวันที่ 21 พ.ค. นอกเหนือไปจากจะเป็น การปิดช่องทางการค้าที่ เป็นทางการทุกจุด ยัง ขยายไปถึงช่องทาง การค้านอกระบบทุกจุด เพื่อเป็นการตอบโต้กรณี ที่ทหารไทยให้การ ช่วยเหลือกองกำลังกู้ชาติ ไทใหญ่สู้รบกับรัฐบาล พม่า - ด้านสถานการณ์ สามเหลี่ยมทองคำ ทหาร พม่าค่อนข้างเข้มงวดต่อ การนำเข้าสินค้าข้าม ฉันทกั้นผ่านชายแดนที่ติด กับแม่น้ำโขง แม้ว่า ในช่วงที่ปิดด่าน พรมแดนปี 2001 ที่ผ่าน มา ก็ยังมีการนำเข้า สินค้าจำเป็นจากไทย แต่ ในครั้งนี้ทหารพม่าที่ ประจำอยู่บริเวณท่าเว็ค		- คณะกรรมการ ชายแดนไทย - พม่า ระดับท้องถิ่นฝ่าย ไทย หรือ TBC ด้าน อ.แม่สอด จ.ตาก ได้ ทำหนังสือถึง TBC ฝ่ายพม่า 2 ฉบับ ฉบับแรกขอให้พม่า ตรวจสอบคนไทยที่ ยังคงค้างอยู่ใน ฝั่งพม่าและให้ส่งตัว กลับ ฉบับที่ 2 ประท้วงพม่าที่ปิด ด่าน โดยไม่แจ้งให้ ทราบล่วงหน้า'		

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิบัติการจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิบัติการจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิบัติการจาก SPDC	ปฏิบัติการจากชนกลุ่มน้อย
22 พ.ศ. 2002	<p>บ้าน ปงใต้ตั้งสกัดสินค้าจากไทยที่จะนำเข้ามาทางด้านนี้ทั้งหมด”</p> <p>- ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซหุงต้มได้มีราคาสูงขึ้น สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนทำซีเมนต์อย่างมาก”</p> <p>- ทหารไทยในสังกัดกองกำลังผาเมืองที่ถูกส่งเข้าพื้นที่ชายแดนด้าน อ.เวียงแหง อ.เชียงใหม่ ตรงข้ามพื้นที่ BP 3 ประเทศพม่า (บริเวณที่เกิดเหตุการณ์ปะทะกันระหว่างทหารพม่ากำลังกู้ชาติไทใหญ่ (SSA) ตั้งแต่วันที่ 18 พ.ศ.) จำนวนราว 50 นาย ได้ขาดการติดต่อกับหน่วยเหนือโดยยังไม่สามารถยืนยันสาเหตุได้จนถึงขณะนี้”</p> <p>- ทหารพม่าจากค่ายทหารเมืองพยาก กองพล 331 ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของ อ.ท่าซี้เหล็ก กว่า 100 คน. จำนวนราว 300 นาย ได้นำรถบรรทุก 20 คัน เดินทางเข้ามาตั้งค่ายที่หมู่บ้านสามปี</p>		<p>- พล.อ. ชาลิต ของใจยุทธ ได้สั่งการทางวิทยุเข้าพื้นที่ทันทีให้กองทัพบกหยุดการฝึก และให้กองกำลังกลับทันที”</p>	<p>- ผู้นำพม่าได้มีการต่อสายตรงถึง พล.อ. ชาลิต ของใจยุทธ ขอร้องให้ไทยหยุดการฝึกทหาร และให้ถอนกำลังกลับ”</p> <p>- ทางทหารพม่าได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปสอบถามยอดปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิงที่อยู่ตามปั๊มน้ำมันต่าง ๆ ทั้งที่ซีเหล็ก โดยแจ้งต่อเจ้าของปั๊มน้ำมันต่าง ๆ ทั่วทั้งท่าซี้เหล็กไม่ให้จำหน่ายน้ำมันที่เหลืออยู่ในคลังของแต่ละปั๊มต่อประชาชนทั่วไป”</p> <p>- รัฐบาลทหารพม่าได้ออกคำสั่งห้ามให้สื่อตั้งพิมพ์เอกชน</p>	

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
23 พ.ค. 2002	<p>จ.ท่าซึกเหล็ก ตรงข้ามผา ช้างมูบ-ผาเมืง.เวียงผา คำ อ.แม่สาย จ.เชียงราย²¹</p> <p>- วันที่สองของการเปิด ด่าน สถานการณ์ยังคง ตึงเครียด โดยนิคมสาร อีระวดีออนไลน์รายงาน ว่ารัฐบาลพม่าไปเชิญให้ ทหารพม่าที่ประจำอยู่ บริเวณชายแดนไทย - พม่า สามารถยิงผู้ต้อง สงสัยว่ามีอาวุธทุกคนที่ ข้ามมาจากฝั่งไทยได้ ทันที แหล่งข่าวเปิดเผย ด้วยว่า สำนักงาน บริการด้านกลาโหม (DDS) ในสังกัดสภา เพื่อสันติภาพและการ พัฒนา (SPDC) เป็นผู้ ออกคำสั่งดังกล่าวโดย DDS ระบุว่า การปะทะ กันระหว่างกองทัพไทย หน่วยทหารของพม่า กองทัพรัฐฉานและกอง กำลังว่าที่สนับสนุนพม่า ที่ถูกถามขอยตัวออกไป ในช่วงที่ผ่านมา เป็นข้อ พิสูจน์แล้วว่าตลอดแนว ชายแดนเป็นพื้นที่ สงคราม²²</p>			<p>ตลอดจน สื่อสารมวลชนทุก แขนงในประเทศ นำเสนอบทความ หรือโฆษณาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ประเทศไทย²³</p>	

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
25 พ.ศ. 2002	<p>- กองกำลังไม่ทราบฝ่าย ยิงอาวุธหนักและปืนยาว ถ้ามืดเข้ามาในเขตไทย ด้าน อ.แม่สอด และ อ.พบพระ จ.ตาก ถึง 4 จุด^{๖๖}</p> <p>- สถานการณ์ด้าน อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ ได้มีกองกำลังไม่ทราบ ฝ่ายบุกเข้าโจมตีฐาน ทหารพรานที่ประจำอยู่ ที่บริเวณบ้านเมืองนะ เหนือ หมู่ 1 ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว เกิดการ ปะทะกันประมาณ 40 นาที และทางด้าน อ.เวียงเก่า จ.เชียงใหม่ ยังคงมีการต่อสู้กัน ประปรายของกองกำลัง บ้านดง กับกองกำลังไท ใหญ่^{๖๗}</p>				
28 พ.ศ. 2002				<p>- เจ้าหน้าที่ระดับสูง ของพม่าได้ร่วมกัน แถลงข่าว โดย พ.ท. มิน ลวิน ได้ แถลงว่า กองกำลัง ชาติไทใหญ่ (SURA) ซึ่ง ทางการพม่าเรียกว่า เป็นกลุ่มโจรก่อการ ร้ายและแก๊งค์ ยาเสพติดภายใต้การ สนับสนุนของรัฐ ไทย ได้โจมตีฐานที่</p>	

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
				<p>มันของกองทัพพม่า และวีไอในเขตพิเศษที่ 2 ในรัฐฉาน ตั้งแต่วันที่ 20 พ.ศ. และได้สร้างความเดือดร้อนอย่าง ต่อเนื่อง อีกทั้งกองกำลัง KNU ว่าเป็นกลุ่มก่อการร้ายเช่นกัน ที่พยายามสร้างความไม่สงบ</p> <p>รัฐบาลทหารพม่าแถลงชี้ว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้นแสดงให้เห็นชัดเจนว่ากองกำลังก่อการร้ายค้ำยาเสพติด SURA และ KNU ด้วนมีฐานที่มั่นอยู่ไทย และเข้ามาก่อการร้ายในพม่าเป็นระยะ ๆ</p> <p>อีกทั้ง พล.ต. อ้อ วิน กล่าว ว่า สถานการณ์ชายแดนไทย - พม่าขณะนี้ถือว่าเกินกว่าระดับปกติมาก</p> <p>พม่าใช้ความอดทนต่อความเป็นมิตรจากประเทศไทยมานานแล้ว และขณะนี้ความอดทน</p>	

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
29 พ.ค. 2002	- พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้ออกมาปรบ ทหารว่าอย่า "โอเวอร์ วิ แอคต์" แต่จากการ กระทบกระทั่งบริเวณ ชายแดนไทย-พม่า			ได้สิ้นสุดลงแล้ว ทางการพม่าจะไม่ ออกวีซ่าให้กับคณะ ผู้แทนไทยหากยัง ไม่มีการขอเปิด เจรจาอย่างเป็นทางการ จากรัฐบาล ไทย เช่นเดียวกัน พม่าจะไม่ส่งคณะ ผู้แทนไปไทยหาก ยังไม่มีกรณีแก้ไข ปัญหาชายแดนให้ เรียบร้อย ขณะนี้นัก ธุรกิจหรือ นักท่องเที่ยว ทางการพม่าจะออก วีซ่าให้เช่นเดิม	
30 พ.ค. 2002			- พ.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ สม.ทพ. ไปเยือนสหรัฐ 30 พ.ค. - 9 มิ.ย. 2002 พร้อมกับ พ.อ.หญิง คุณหญิงจิตรวดี โคดม ร.อ. อินทนนท์ รัตนกาพ นายทหารคนสนิท ศิษย์เก่าพิเศษยอด เยี่ยมของสหรัฐฯ		

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจากชนกลุ่มน้อย
1 มี.ย. 2002	สถานีโทรทัศน์พม่าแพร่ภาพออกอากาศเป็นภาษาพม่า ซึ่งรับชมได้ที่อเมริกาใต้ ออสเตรเลีย และแคนาดาว่ามีมวลชนชาวพม่าจำนวนประมาณ 2 หมื่นคน ในจังหวัดเชียงใหม่ รัฐฉาน แต่งชุดขาวและชุดประจำชาติออกมา รวมตัวที่สนามกีฬาประกาศโจมตีชนกลุ่ม	พล.อ. สุรยุทธ์ ไปในฐนะแขกของรัฐบาลสหรัฐร่วมประชุมกับหน่วยพลเรือนของสหรัฐ เช่น หน่วยปราบปรามยาเสพติด (DEA) และการต่อต้านการก่อการร้าย กับหน่วยข่าวกรองกลางสหรัฐ (CIA) อีกทั้งยังเป็น Guest Speaker บรรยายพิเศษเรื่องความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยและสหรัฐ โดยเน้นเรื่องการต่อต้านการก่อการร้ายสากลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ Capital Hill ^๒			

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
2 มิ.ย. 2002	ไทใหญ่ (SSA) และกองกำลังกะเหรี่ยงคริสต (KNU) โดยมีฝ่ายไทยให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลังมาโดยตลอด ¹¹ - สถานการณ์ จ.เกาะสอง ประชาชนหนีล. เกาะสองเริ่มเดือดร้อน เนื่องจากขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคสินค้าต่าง ๆ ปรึบราคาสูงขึ้น เนื่องจากทางการพม่ามีคำสั่งห้ามเด็ดขาดไม่ให้ประชาชนมาซื้อสินค้าที่จังหวัดระนอง หากพบเห็นมีการละเมิดคำสั่งทหารพม่าจะยิงทิ้งทันที หากจับได้จะจำคุกและเดิวกันทหารพม่าได้ถอดยึดเครื่องเรือหางยาวของชาวบ้านที่วิ่งรับจ้างข้ามฟากเกาะสอง-ระนองเพื่อป้องกันการลักลอบ ¹²			- พลจัตวา คำเฮ้ ผู้บัญชาการภาคทหารบกพื้นที่ชายฝั่ง ประชาชนสภากันตึกภาพและการพัฒนาภูมิภาค ตะนาวศรี พร้อมคณะเดินทางไปตรวจสอบการณ์ชายแดนด้าน จ.เกาะสอง และตรวจความพร้อมของสถานีทหารเรือที่ 58 เกาะย่านเชือกของประเทศพม่า ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับจ.ระนอง ¹²	- กลุ่มไทใหญ่ (SSA) ของพล.อ. ยอดศึก โดยเจ้าถิ่นคือ ผบ.พล.บ. 727 ได้ทำหนังสือวันที่ 2 มิ.ย. 2002 ขึ้นมา 2 ฉบับ ฉบับแรกเป็นภาษาไทย ส่งถึงกองกำลังทหารว่าที่ประจำการอยู่ติดกับจังหวัดเชียงใหม่- เชียงรายของไทยมีเนื้อหาสรุป 3 ประเด็นหลัก ๆ คือ 1. SSA ไม่ต้องการรบกับพี่น้อง UWSA เนื่องจากเราเป็นคนประเทศเดียวกัน และอยู่บ้านเดียวกัน ต้องการความร่วมมือระหว่างกัน 2. อย่างไรก็ตาม บางครั้ง บางพื้นที่ บางจุด อาจมีการกระทบกระทั่งกันบ้าง แต่ก็ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจ จึง

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ขอแสดงความ ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
					<p>เสียงที่เกิดขึ้นคือ UWSA 3. บางครั้งบางพื้นที่ บางจุด ไม่สามารถจำแนกแยกแยะได้ว่า กองทัพที่เผชิญหน้าอยู่เป็นกองทัพ UWSA หรือ กองทัพทหารพม่า จนเกิดการกระทบกระทั่งกันบ้าง จึงขอให้ถอดบทเรียนและอภิปรายซึ่งกันและกัน เพื่อประชาชนส่วนรวม</p> <p>ฉบับที่ 2 เป็นหนังสือภาษาไทยใหญ่ และภาษาพม่า ได้ส่งถึงทหารพม่าที่ประจำการอยู่ ณ ที่เดียวกัน ว่า 1. เรารบกันมา 40 ปีแล้ว ประชาชนยังคงทุกข์ยากเช่นเดิมไม่มีอะไรดีขึ้น</p> <p>2. SSA ยืนยันว่าไม่ต้องการสู้รบกับพม่า อยากให้มีการพบปะเจรจากัน เพื่อผลดีแก่ทั้ง 2 ฝ่าย 3. ระบุว่า ดังนั้นเราจึงไม่ต้องการให้มีการสู้รบ และอยากให้มี</p>

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SPDC	การพบปะเจรจาไกล่เกลี่ย
4 มิ.ย. 2002	<p>- มีการยิงรถเด็กนักเรียนที่จังหวัดราชบุรี โดยนายทองมอญ เข็มทอง ได้ขับรถรับส่งนักเรียนโรงเรียนบ้านควายทอ จำนวน 26 คน ได้มี คนร้าย 3 คน โผล่ ออกมาถือปืนเอ็ม 16 ยิง กระจายใส่รถนักเรียน"</p> <p>- ทหารพม่าประจำการที่ คิวฝั่งประเทศพม่า นำกำลังผสมระหว่างทหารพม่ากับทหารอาสาเชื้อสายว้าและมูเซอร์กว่า 400 นาย พร้อมอาวุธครบมือบุกเข้าโจมตีฐานปฏิบัติการของกองกำลังไทใหญ่ (SSA) ที่ดอยก่อเมือง และดอยก่อฟ้า ห่างจากตะเข็บชายแดนไทย - พม่าประมาณ 1 กม. ตรงข้ามบ้านไอแก้วหรือเด้าหวาง ซึ่งเป็นหมู่บ้านบริวารของบ้านแม่หนึ่ง กับบ้านปูนะ ด.เทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย ส่งผลให้เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรง จุดนี้ถือเป็น</p>			<p>- รัฐบาลพม่า ออกมาปฏิเสธเหตุการณ์ยิงรถนักเรียน โดยหนังสือพิมพ์เขมอน ว่า รัฐบาลพม่าไม่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ดังกล่าว พร้อมอ้างคำกล่าวของเจ้าหน้าที่รัฐบาลหลายคน ที่ระบุว่า การยิงรถโดยสารเด็กนักเรียน อาจเป็นความพยายามของชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยง หรือชนกลุ่มน้อยอื่นที่ต้องการทำลายความสัมพันธ์ไทย-พม่า"</p> <p>- พล.ต. จ่อวิน รองผู้บัญชาการทหารข่าวกรองพม่าของพม่า ได้ออกมาแถลงข่าวการครึ่งกำลังทหารพม่าตามพรมแดนด้านติดกับไทยว่ากองกำลังเตรียมจะบุกยึดค่าย</p>	<p>อยู่ ยุติการสู้รบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อเสรีภาพ"</p> <p>- นายปามันฉ่า เลขาธิการกะเหรี่ยงคริสตีสระ (KNU) กล่าวที่ชายแดนด้านแม่สอดได้ประณามการกระทำของผู้ลงมือยิงรถนักเรียนว่าเป็นการกระทำที่ป่าเถื่อน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ฝ่ายจะกระทำได้คือทหารพม่าเท่านั้น สิ่งที่ยืนยันว่ากลุ่ม KNU ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้คือขณะนี้กลุ่มกะเหรี่ยง KNU กำลังถูกโจมตีจากทหารพม่าอย่างหนักบริเวณ อ.จ่าอินเจ็กจี พื้นที่ตรงข้าม อ.อุ้มผาง จ.ตาก ซึ่งกลุ่มกะเหรี่ยง KNU มารวมอยู่บริเวณนี้</p> <p>พล.ต. เบนดาเมียะ ผู้ช่วยเลขานุการฝ่ายต่างประเทศสหภาพ</p>

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ทหาร 4 แห่ง ดับ	ชาติกะเหรี่ยงหรือชนกลุ่มน้อย
				จากกองกำลังกบฏชนกลุ่มน้อยรัฐฉานและขอให้ฝ่ายไทยถอยห่างออกจากเรื่องนี้ โดยหากพม่าพบว่าไทยให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อยรัฐฉานพม่าก็พร้อมที่จะโจมตีเกิดขึ้นอย่างแน่นอน แหล่งข่าวทางทหารของรอยเตอร์ระบุว่า กองกำลังติดอาวุธที่ตกเป็นเป้าโจมตีของกองทหารพม่าได้แก่ ที่มั่นกองกำลังวังแดงของนาย เหว่ย เซียะกั๊ว ราชายาเสพติดที่เป็นผู้บัญชาการและเป็นพันธมิตรของรัฐบาลทหารพม่าก่อนหน้านี้ - พล.ท. ชิน ฟู๊นค์ ได้ส่งทวงหริศแสดงความเสียใจมาร่วมงานศพมารดาของ พล.อ. ขวลิขิต องใจสุทร ³⁶	กะเหรี่ยงอิสระ KNU กล่าวว่า ไม่เชื่อว่าเป็นกองกำลังไม่ว่าจะเป็นฝ่ายกะเหรี่ยงหรือพม่า แต่น่าจะเป็นฝ่ายไทยเอง แม้ว่าบริเวณ ดังกล่าวจะเป็นพื้นที่ชายแดน และมีฝ่าย KNU อยู่ด้วยก็ตาม เพราะมีที่มั่นอยู่ลึกจากชายแดนไทย-พม่า ³⁷

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
5 มี.ย. 2002	- มีกระสุนปืนจากการสู้รบจากฝั่งพม่าข้ามมาตกในพื้นที่ บ้านถ้ำวางใหม่ ต.เทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง ทางกรจึงต้องอพยพชาวบ้านประมาณ 300 คน ออกไปไว้ที่บ้านห้วยอื่น หมู่ 10 ต.เทอดไทย ¹		- พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เข้าพบ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีที่บ้านสี่เสา ²		
8 มี.ย. 2002	- จากกรให้สัมภาษณ์ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีถึงการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพม่า จนกลายเป็นเรื่องขยายความไปทั่ว คือ นายกรัฐมนตรีจะออกแถลงนโยบาย “รัฐกันชน” หรือ “Buffer State” กับพม่า ³				
9 มี.ย. 2002	- ทางกรพม่าได้ตัดกระแสไฟฟ้าที่กรไฟฟ้าส่วนภูมิภาคของไทย (กฟภ.) ส่งไปจำหน่ายให้จังหวัดให้ จ.ท่าขี้เหล็ก ⁴ - ทหารพม่าเคลื่อนทัพขนาดใหญ่ ซึ่งมีกำลังทหารนับหมื่นคนพร้อมรถถังและเป็นใหญ่ คาดว่าพม่าจะเข้าตีกองกำลังไทใหญ่และชนกลุ่มน้อยอื่นที่เป็นปรีภัยอย่าง				- เจ้าอดาญ ที่ปรึกษาองคมนตรี SSA กล่าวว่ ในช่วงนี้การสู้รบค่อนข้างรุนแรงมาก พม่าระดมกำลังทหารเข้ามามากกว่า 5,000 นาย โดยประกาศว่าจะต้องโจมตีเอาฐานปางใหม่สูง ป่ากำก่อ และห้วยยาวกลับคืนจาก SSA

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิกริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิกริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิกริยาจาก SPDC	ให้ได้ว่าภายในวันที่
10 มิ.ย. 2002	<p>รัฐชนะ^{๓๓}</p> <p>- บรรดาคนงานไทยที่เข้าไปทำงานกับบริษัทผู้รับเหมาช่วงก่อสร้างถนนสายท่าพี่เหล็ก-เชียงคุดจากกลุ่มบริษัทหงส์ปิง อินพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต จำกัดของวี จำนวนทั้งสิ้น 5 บริษัท ก็ได้ทยอยเดินทางกลับประเทศไทย ผ่านทางชายแดนท่าพี่เหล็ก - อแม่สาย จ.เชียงราย^{๓๔}</p> <p>- ทหารพม่าจากฐานสี่คิ้วและดอยคมเคียว ได้ใช้ปืนคอ 82 ระดมยิงใส่ดอยก่อฟ้าและดอยเมืองของกองกำลังกู้ชาติไทใหญ่ ซึ่งการปะทะเริ่มรุนแรงขึ้นหลังจากก่อนหน้านี้ทหารพม่าได้เสริมกำลังมาที่เมืองโก และรกล้ำเข้าที่บ้านหนองลึกโก๊ ๑.ท่าพี่เหล็ก ซึ่งทางการพม่าได้ปิดกระแสไฟฟ้าใน ๑. ท่าพี่เหล็กก็เพื่อไม่ให้ประชาชนรับทราบข่าวสารจากฝั่งไทย^{๓๕}</p>		<p>- พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ออกมาให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนว่าไม่เคยพูดว่ารัฐบาลเคยใช้นโยบายรัฐกันชนเพียงแค่คอยในหลักการว่าประเทศไทยจะไม่ยอมแทรกแซงกิจการของใครและไม่ยอมให้ใครใช้ดินแดนไทยเป็นที่ซ่อนกบกำลังทำให้เสียความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน^{๓๖}</p>		<p>10 มิ.ย. นี้</p> <p>- นายพลโบ เมอะ รองประธานาธิบดีสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNL - KAREN NATIONAL UNION) กล่าวถึงการยกเลิก "รัฐกันชน" ซึ่งเกี่ยวข้องกับฝ่ายไทยที่ให้การสนับสนุนกองกำลังกู้ชาติตามแนวชายแดนไทย-พม่าว่า ฝ่ายไทยไม่เคยให้การสนับสนุนและไปติดต่อกับฝ่าย KNU ขณะที่ฝ่าย KNU เองก็ไม่เคยร้องขอรับการสนับสนุนจากฝ่ายไทย KNU คอสูด้วยอุดมการณ์ที่แสวงหาความเป็นรัฐอิสระมานานกว่า 50 ปี^{๓๗}</p> <p>- ในด้านของชนกลุ่มน้อยกลุ่มไทใหญ่ เจ้ายอดหลุย ลอยช้าง ที่ปรึกษาพรรคกอบกู้เอกราชรัฐฉาน หรือกองกำลังกู้ชาติไทใหญ่</p>

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	กล่าวถึงกรณี ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
11 มี.ย. 2002			- พล.อ. ชวลิต ยง ใจยุทธ รองนายก รัฐมนตรีว่าการใน ฐานะรักษาการ		พ.ต.ท. ทักษิณ ชิน วัตร นายกรัฐมนตรี ได้ระบุว่า จะมีการ ยกเลิกนโยบายรัฐ กันชน โดยผลักดัน ชนกลุ่มน้อยให้พ้น จากชายแดนและให้ ทหารพม่ามาตั้งกอง กำลังตามแนว ชายแดนไทยว่า ใน แนวคิดดังกล่าวเป็น เรื่องไม่ถูกต้อง น่าจะหาทางที่ เหมาะสมกว่านี้ ซึ่ง แนวคิดของ พ.ต.ท. ทักษิณ เป็นความคิด ที่ไม่เป็นกลางกับ ชนชาติต่าง ๆ ตาม แนวชายแดนและ ควรที่จะหาทางออก ร่วมกัน แต่หาก ทางการไทยยังคง ยืนยันตามแนวคิด ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ทาง กองกำลังกู้ชาติไท ใหญ่ก็คงจะต่อสู้ ตามวิถีทางต่อไป”

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	นายกรัฐมนตรี ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
17 มี.ย. 2002	- นิการ โจนตีไทยผ่าน สื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่าน The New Light of Myanmar เมื่อวันที่ 17- 18 และ 24 มิถุนายน หมื่นพระบรมเดชานุ ภาพ ในประเด็นด้าน ประวัติศาสตร์ของ2002		กระทรวงกลาโหม เปิดเผยว่า คณะกรรมการ ตรวจสอบปัญหา ชายแดนไทย-พม่า ที่กองบัญชาการ ทหารสูงสุดตั้งขึ้น เพื่อตรวจสอบกรณี ที่พม่ากล่าวหาว่า ไทยยิงปืนใหญ่ตอบ ได้จนพม่าได้รับ ความเสียหายได้ส่ง รายงานสรุปมาว่า ไทยไม่ได้ ดำเนินการตามที่ถูก กล่าวหาแต่อย่างใด ดังนั้นเรื่องนี้ต้องให้ ความเป็นธรรมกับ ทุกฝ่ายไม่ควรฟ้อง อะไรข้างเดียว สำหรับข้อสรุปที่ได้ ครั้งนี้ ยังไม่ จำเป็นต้องบอก อะไรกับพม่า ในตอนนี		

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิบัติจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิบัติจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิบัติจาก SPDC	ปฏิบัติจากชนกลุ่มน้อย
18 มิ.ย. 2002	<p>เนื่องความ ได้มีด้อยความ ประเทศไทย และ ให้สื่อ ต่าง ๆ ร่วมกัน วิพากษ์วิจารณ์ไทย รวมถึงมีการ บอยคอต สินค้าไทยอีกด้วย¹¹</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทหารหน้าสามารถยึด ฐานป่าใหม่จาก SSA¹² - อากรายงานข่าวของผู้ ที่เดินทางมาจากรัฐฉาน ตอนเหนือ พบว่ามีการ เคลื่อนกำลังทหาร จาก เขตเศรษฐกิจพิเศษที่ 4 ของกลุ่มอู๋ ไช่ลีน ที่มี ฐานบัญชาการใหญ่ที่ เมืองกา ซาฮ์เคนพม่า- จีน เข้ามาเสริมทัพของ พม่าที่เมืองหยอก ซึ่ง ห่างจากท่าลี่เพียง 100 กม. เป็นจำนวนมาก บางส่วนยังเข้าเสริมที่ กองทัพอากาศสามเหลี่ยมที่ เชียงคองด้วย¹³ - กลุ่มบริษัทหงษ์ปิง อิม พอร์ต เอ็กซ์พอร์ต จำกัด กิจการในเครือข่ายของ กลุ่มรัก ได้แจ้งให้ ประชาชนในเขตท่า ลี่เหล็กทั้งสิ้น 13 หมู่บ้าน ที่เคยใช้ กระแสไฟฟ้าที่ซื้อจาก การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อ. แม่สาย จ.เชียงราย แจ้ง 				

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
	<p>กระแสไฟฟ้าต่อ ผู้ใหญ่นบ้านของตนเอง เพื่อแจ้งต่อกลุ่มบริษัท หงส์ปิง บริษัทหงส์ปิงมี แผนที่จะซื้อเครื่องผลิต กระแสไฟฟ้า แทนการ ซื้อไฟฟ้าจากการไฟฟ้า ส่วนภูมิภาคของไทย ขณะนี้ยังอยู่ระหว่างการ สำรวจปริมาณความ ต้องการเบื้องต้นเพื่อ ตัดสินใจดำเนินการ เท่านั้น”</p> <p>- สถานการณ์แนว ชายแดนไทย-พม่าฝั่ง ตรงข้าม อ.เวียงแหง อ. เชียงใหม่ ยังมีการสู้รบ ระหว่างกองกำลัง พันธมิตรของพม่า รัฐบาล และมูเซอ กับกอง กำลังกู้ชาติไทใหญ่”</p> <p>- มีการล่าเหยื่อกำลัง ทหารจากทำห้เหล็กไป ยังพื้นที่ส่วนหน้าจำนวน 14 คน รด 6 ล้อ รวมทั้ง เสบียงอาหารส่วนกำลัง ทหารจากกองกำลังที่ เป็นพันธมิตร โดยเฉพาะ จากเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ 4 ที่เป็นกลุ่มอิทธิพลที่มี ทั้งคนเชื้อสายว่า มูเซอ จีนฮ่อ มีศูนย์บัญชาการ อยู่ที่เมืองปางซางยังคง</p>				

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจาก ชนกลุ่มน้อย
26 มิ.ย. 2002	เมืองพอยทิงที่อยู่ห่างจาก ท่าซึ้งเล็กไปทางทิศ เหนือประมาณ 100 กม."	<p>- กองบัญชาการ กองทัพบก พล.ท. สุรพันธ์ พุ่มแก้ว โฆนบก กระทรวงกลาโหม แถลงข่าวตอบโต้ หนังสือพิมพ์ตีพิมพ์ บทความของ ดร. มาลิน วิน เกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ไทย- พม่า โดยกล่าว พาดพิงและเจตนา ลบหลู่สถาบัน พระมหากษัตริย์ ของไทย จึงเวียน ให้ทราบ คือ ดร. มา ลิน วิน ผู้เขียน บทความเป็นคนที่ เคยเขียนบทความ โจมตีประเทศไทย ในลักษณะเช่นนี้ มาแล้วหลายครั้ง มี ความคิดเห็นเป็น อคติต่อประเทศไทย มีเจตนาลบหลู่ พระมหากษัตริย์ ซึ่ง เป็นผู้นำของชนชาว ไทยในอดีต ดังนั้น บุคคลผู้นี้ต้องแสดง</p>			

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ความรับผิดชอบต่อ ปฏิบัติจากฝ่าย ทหารไทย	ปฏิบัติจากฝ่าย พลเรือนไทย	ปฏิบัติจาก SPDC	ปฏิบัติจาก ชนกลุ่มน้อย
		<p>ประเทศโดยเร็ว</p> <p>- พล.ท. พิเศษ อุไร เกษ เจ้ากรมกิจการ พลเรือนทหาร กองบัญชาการ ทหารสูงสุด (บก. สส.) ในฐานะ ผู้รับผิดชอบชี้แจง ข้อเท็จจริงของ บก. สส. กล่าวว่า บก. สส. จะเผยแพร่ บทความ ตลอดจน เนื้อหา ประวัติศาสตร์ที่ ถูกต้องในด้านที่ไม่ บิดเบือนให้ ประชาชนทราบ โดยจะออกอากาศ ผ่านรายการ "ใจถึง ใจ" เวลา 18.00-18.15 น. ของ ทุกวัน ใน 202 สถานี ของ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ เพื่อ ประชาสัมพันธ์ และ เผยแพร่ข้อมูลที่ ถูกต้องให้พี่น้อง ประชาชนได้รับ ทราบ ทั้งนี้การ ออกอากาศจะทำไป จนกว่าสถานการณ์</p>			

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ไทย-พม่าจะ	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจากชนกลุ่มน้อย
5 ต.ค. 2002	- วันที่ 5-6 สิงหาคม 2002 คร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย รณว. การกระทรวงการต่างประเทศ ได้เดินทางไปเยือนพม่า ซึ่งได้เข้าพบและหารือกับพลเอกอาวุโส ตาน อ่าว ประธานสภา SPDC, พล.อ. หม่อง เอ รองประธานสภาฯ และ พล.ท. ชิ่น อู้นต์ เลขาธิการสภาฯ โดยมี นาย อู วิน อ่อง รณว. การกระทรวงการต่างประเทศเข้าร่วมด้วย เพื่อร่วมหารือแก้ไขปัญหาไทย-พม่า	คลี่คลายลง ^๙				
15 ต.ค. 2002	- ทหารพม่าอินฮอมจะเปิดชายแดนอีกครั้งหนึ่ง					
5 ธ.ค. 2002	- อดีตผู้นำพม่า นายพลเน วิน ถึงอสัญกรรมด้วยวัย 92 ปี					
26 ธ.ค. 2002	- นายสุรธรรม แสงประทุม รณว. การทบวงมหาวิทยาลัย พร้อมด้วย ศ. วรเชษฐินทร์ศรี ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย และคณะเดินทางไปเยือนพบหารือกับนายอู คิ่น อ่อง รณว.					

วัน เดือน ปี	เหตุการณ์	ปฏิริยาจากฝ่ายทหารไทย	ปฏิริยาจากฝ่ายพลเรือนไทย	ปฏิริยาจาก SPDC	ปฏิริยาจากชนกลุ่มน้อย
	กระทรวงศึกษาธิการพม่า เพื่อให้ทั้ง 2 ประเทศร่วมกันพิจารณาส่งเสริมและให้การสนับสนุนความร่วมมือด้านอุดมศึกษาในลักษณะทวิภาคี ¹				

รายการอ้างอิง

- ¹ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 13 มีนาคม 2002, ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี 12 มีนาคม 2545
- ² “ทีบีซี” ไทย-พม่า ได้ขอยุติความขัดแย้ง ‘กูเต็งน่าง’” หน้า 3, ผู้จัดการ วันที่ 8 มีนาคม 2545
- ³ “พม่าปลดอีก 3 ภูมิภาคสนิท ‘เนวิน’ อ้างร่วมแผนก่อนรัฐประหาร” หน้า 1, มติชน วันที่ 11 มีนาคม 2545
- ⁴ “พม่า-ไทย : เติมความไว้อใจ .... ร่วมขจัดภัย สก. & สังคม” มงเสริมธุรกิจ ศูนย์วิจัยธนาคารกสิกรไทย ปีที่ 8 ฉบับที่ 1037 วันที่ 23 เมษายน 2545
- ⁵ “ไทย-พม่า เชื่อมท่องเที่ยวทะเลระหว่าง ‘เกาะกูเต็งกับเกาะลำปี’” หน้า 13, ผู้จัดการ วันที่ 30 เมษายน 2545
- ⁶ “สัมพันธภาพแห่งปัญหา: วิกฤตการณ์ความสัมพันธ์ไทย-พม่า” หน้า 13, สุราชดี บำรุงสุข มติชนสุดสัปดาห์ “Rambo ‘แอ็ด’” หน้า 9, มติชนสุดสัปดาห์ 17-28 มิถุนายน 2545
- ⁷ “Rambo ‘แอ็ด’” หน้า 9, มติชนสุดสัปดาห์ 17-28 มิถุนายน 2545
- ⁸ “พัฒนาการเมืองก้าวที่ถอยหลังไม่ได้” หน้า 12, กรุงเทพธุรกิจ 18 พฤษภาคม 2545
- ⁹ “‘ไว้’ เร่งฟอกเงินยาบ้าสั่งซื้อไฟร์วิค 200 คัน” หน้า 1, 3, ผู้จัดการ 18-19 พฤษภาคม 2545
- ¹⁰ “‘ไว้’ เร่งฟอกเงินยาบ้าสั่งซื้อไฟร์วิค 200 คัน” หน้า 1, 3, ผู้จัดการ 18-19 พฤษภาคม 2545
- ¹¹ “Rambo ‘แอ็ด’” หน้า 9, มติชนสุดสัปดาห์ 17-28 มิถุนายน 2545
- ¹² “Rambo ‘แอ็ด’” หน้า 9, มติชนสุดสัปดาห์ 17-28 มิถุนายน 2545
- ¹³ “Rambo ‘แอ็ด’” หน้า 9, มติชนสุดสัปดาห์ 17-28 มิถุนายน 2545
- ¹⁴ “‘ทหารไทย’ หาย 50 นาย หวั่นพม่าปิดน่านน้ำอีก” หน้า 1-2, ผู้จัดการ 24 พฤษภาคม 2545
- ¹⁵ “‘ทหารไทย’ หาย 50 นาย หวั่นพม่าปิดน่านน้ำอีก” หน้า 1-2, ผู้จัดการ 24 พฤษภาคม 2545
- ¹⁶ “‘ทหารไทย’ หาย 50 นาย หวั่นพม่าปิดน่านน้ำอีก” หน้า 1-2, ผู้จัดการ 24 พฤษภาคม 2545
- ¹⁷ “‘ทหารไทย’ หาย 50 นาย หวั่นพม่าปิดน่านน้ำอีก” หน้า 1-2, ผู้จัดการ 24 พฤษภาคม 2545
- ¹⁸ “ไทยน้ำท่วมปากแบกซื้ออาวุธกล้าอธิปไตยพม่า” หน้า 2, กรุงเทพธุรกิจ 2 มิถุนายน 2545
- ¹⁹ “ไทยน้ำท่วมปากแบกซื้ออาวุธกล้าอธิปไตยพม่า” หน้า 2, กรุงเทพธุรกิจ 2 มิถุนายน 2545
- ²⁰ “‘ทหารไทย’ หาย 50 นาย หวั่นพม่าปิดน่านน้ำอีก” หน้า 1-2, ผู้จัดการ 24 พฤษภาคม 2545
- ²¹ “‘ไว้’ ได้” สึกหลังพม่าถือหาง ‘เหว่ย’ ท่อค้ำหม่อง เสนออย่างกึ่งเปิดคำ” หน้า 1, ผู้จัดการ วันที่ 27 พฤษภาคม 2545

- ²³ “สัมพันธ 2 ประเทศ ขยายวงหม่าสั่งห้ามสื่อลงข่าวไทย” หน้า 16, วันที่ 31 พฤษภาคม 2545
- ²⁴ “ไทย-หม่า” เดวิดจัด ชม. ผวาว่าวินาศกรรม” หน้า 15, มติชน วันที่ 24 พฤษภาคม 2545
- ²⁵ “ไว้ได้” หน้า 3, ผู้จัดการ วันที่ 27 พฤษภาคม 2545
- ²⁶ “ไว้ได้” หน้า 3, ผู้จัดการ วันที่ 27 พฤษภาคม 2545
- ²⁷ “หม่าสกัดเข้ม” หน้า 3, ผู้จัดการ 30 พฤษภาคม 2545
- ²⁸ “Rambo ‘เอ็ด’” หน้า 9, มติชนสุดสัปดาห์ 17-28 มิถุนายน 2545
- ²⁹ “เปิดหัวใจทหาร ‘ทหาร’ เม.ทบ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ แอนตี้ ‘หม่า’ โปร ‘มะริกัน’ และ ลก. 399” หน้า 26, มติชนสุดสัปดาห์ วันที่ 17/28 มิถุนายน 2545
- ³⁰ “หม่าปลุกระดม 2 หมื่นคนบดขี้ ‘ศัตรู’ ส่งเรือครึ่งทะเลระนอง” หน้า 10, มติชน วันที่ 3 มิถุนายน 2545
- ³¹ “หม่าปลุกระดม 2 หมื่นคนบดขี้ ‘ศัตรู’ ส่งเรือครึ่งทะเลระนอง” หน้า 10, มติชน วันที่ 3 มิถุนายน 2545
- ³² “หม่าปลุกระดม 2 หมื่นคนบดขี้ ‘ศัตรู’ ส่งเรือครึ่งทะเลระนอง” หน้า 10, มติชน วันที่ 3 มิถุนายน 2545
- ³³ “จิว จัดกรรม. แห่งชาติ หม่าไทยใหญ่ส่งสารทักท้วง” หน้า 2, ผู้จัดการ 11 มิถุนายน 2545
- ³⁴ “นางทีระทึก! 3 คนร้ายกร ดยิงรถนักเรียน” หน้า 15, มติชน วันที่ 5 มิถุนายน 2545
- ³⁵ “นางทีระทึก! 3 คนร้ายกร ดยิงรถนักเรียน” หน้า 15, มติชน วันที่ 5 มิถุนายน 2545
- ³⁶ “ทักษิณส่งล่าข้ามประเทศ 3 โจรทมิฬ” หน้า 10, กรุงเทพธุรกิจ วันที่ 6 มิถุนายน 2545
- ³⁷ “นางทีระทึก! 3 คนร้ายกร ดยิงรถนักเรียน” หน้า 15, มติชน วันที่ 5 มิถุนายน 2545
- ³⁸ “นางทีระทึก! 3 คนร้ายกร ดยิงรถนักเรียน” หน้า 15, มติชน วันที่ 5 มิถุนายน 2545
- ³⁹ “ล่ากะเหรี่ยง” หน้า 15, มติชน 6 มิถุนายน 2545
- ⁴⁰ “Rambo ‘เอ็ด’” หน้า 9, มติชนสุดสัปดาห์ 17-28 มิถุนายน 2545
- ⁴¹ www.komchadluek.com, วันที่ 12 มิถุนายน 2002
- ⁴² “หม่าตัดสายไฟฟ้า” หน้า 1, ผู้จัดการ วันที่ 10 มิถุนายน 2545
- ⁴³ “หม่าตัดสายไฟฟ้า” หน้า 1, ผู้จัดการ วันที่ 10 มิถุนายน 2545
- ⁴⁴ “ท้วง ‘เมี้ยว’ เด็กรัฐกันชนชายแดนระอุฯ เสพผิด-ค้ำมนุษย์ทะเลลึก” หน้า 1, มติชน วันที่ 10 มิถุนายน 2545
- ⁴⁵ “จิว จัด กรรม. แห่งชาติ หม่าไทยใหญ่ส่งสารทักท้วง” หน้า 2, ผู้จัดการ 11 มิถุนายน 2545
- ⁴⁶ www.komchadluek.com, วันที่ 12 มิถุนายน 2002
- ⁴⁷ www.komchadluek.com, วันที่ 12 มิถุนายน 2002
- ⁴⁸ www.komchadluek.com, วันที่ 12 มิถุนายน 2002
- ⁴⁹ “เดือน ‘หม่อง’” หน้า 15, มติชน วันที่ 12 มิถุนายน 2545
- ⁵⁰ “บันทึก ‘บัวแก้ว’ ถัดดับสถานการณ์ ‘หม่า’ ฉายจ้วงเบื้องสูง” หน้า 2, มติชน วันที่ 28 มิถุนายน 2545
- ⁵¹ “หม่าขกให้” หน้า 2, ผู้จัดการ 14 มิถุนายน 2545
- ⁵² “หม่าขกให้” หน้า 2, ผู้จัดการ 14 มิถุนายน 2545
- ⁵³ “หม่าขกให้ ‘ไว้’ ผลิตระแสไฟฟ้าป้อนท่าซีเหล็ก” หน้า 1, ผู้จัดการ 14 มิถุนายน 2545
- ⁵⁴ “หม่าขกให้” หน้า 2, ผู้จัดการ 14 มิถุนายน 2545
- ⁵⁵ “หม่องเดินหน้า” หน้า 2, ผู้จัดการ วันที่ 21 มิถุนายน 2545
- ⁵⁶ “สงครามสื่อ” หน้า 14, มติชน วันที่ 27 มิถุนายน 2545
- ⁵⁷ “สงครามสื่อ” หน้า 14, มติชน วันที่ 27 มิถุนายน 2545

“นิตยสารบ้านแก้ว ฉบับที่ 15, 15 กรกฎาคม - กันยายน 2002”

“อุดมศึกษาไทยสายสัมพันธ์น้องมะเดื่อและกล้วยไม้ดอกสีม่วงร่วมกัน” หน้า 8, ผู้จัดการ วันที่ 27 ธันวาคม 2544

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

หนังสือ

- Bunge, Frederica M. (ed.) Burma: a country study. Washington, D.C. : American University, 1984.
- Desai, W.S. A Pageant of Burmese History. Calcutta : Orient Longmans, 1961.
- Dixit, J.N. My South Block Years : Memoirs of a foreign secretary. New Delhi :USPD, 1996.
- Egréteau, Renaud. Wooing the Generals: India's New Burma Policy. New Delhi : Author Press, 2003.
- Gordon, Sandy and Stephen Henningham (eds.) Looks East: An Emerging Power and Its Asia Pacific Neighbors. Australia : CPN Predilection Pty Ltd., 1995.
- Hall, D.G. Burma. London : Hatchinson's University Library, 1950.
- Johnstone, William C. Burma's Foreign Policy : a story in neutralism. Cambridge : Harvard University Press, 1963.
- Lintner, Bertil. The Rise and Fall of the Communist Party of Burma (CPB). Ithaca : Southeast Asia Program, Cornell University, 1990.
- Maung Maung. Burma in the Family of Nations. Amsterdam : Djambatan, 1957.
- Rotberg, Robert I. (ed.) Burma Prospects for a Democratic Future. Washington D.C. : Brookings Institute Press, 1998.
- Smith, Martin J. Burma : Insurgency and the Politics of Ethnicity. Second editions. London : Zed Book, 1999.
- Steinberg, David I. Burma : a socialist nation of Southeast Asia. Boulder, Colorado : Westview Press, 1982.
- Taylor, Robert. The State in Burma. Honnolulu : University of Hawaii Press, 1987.
- Tinker, Hugh. The Union of Burma : a study of the first year of independence. Second editions. London : Oxford University Press, 1959.
- Trager, Frank N. Burma from Kingdom to Republic. New York : Frederick A. Praeger, 1966.
- Tzang Yawnshwe, Chao. The Shan of Burma : Memoirs of a Shan Exile. Singapore : Local History and Memoirs Institute of Asian Studies, 1987.
- U Nu. Saturday's Son. Bombay : Bharatiya Vidya Bhawan, 1976.

Wilson, Constance M. Burmese-Karen Warfare, 1840-1850 : A Thai View. Illinois : Department of History, Northern Illinois University, 1978.

Woodman, Dorothy. The Making of Burma. London : the Cresset Press, 1962.

บทความในหนังสือ

Egréteau, Renaud. India and Burma: Myanmar Relations : From Idealism to Realism

Malik, Mohan J. Burma's Role in Regional Security-Pawn or Pivot? . In Rotberg, Robert I. (ed.) Burma Prospects for a Democratic Future. 109-134. Washington D.C. : Brookings Institute Press, 1998.

Selth, Andrew. The Armed Forces and Military Rule in Burma. In Robert I. Rotberg. Burma : prospects for democratic future. 87-108. Cambridge, Mass. : World Peace Foundation and Harvard Institute for International Development, 1998.

Selth, Andrew. The China-Burma-India Triangle. In Sandy Gordon and Stephen Henningham (eds.) Looks East: An Emerging Power and Its Asia Pacific Neighbors. 185-206. Canberra, Australia : Strategic and Defence Studies Center Research School of Pacific and Asian Studies Australian National University, 1995.

Silverstein, Josef. Burma and the World. In Robert H. Taylor. Burma : political economy under military rule. 119-136. London : Hurst, 2001.

Singh Swaran. China Factor in India's Tie with South-East Asia. In Frederic Grare and Amitabh Matto. India and ASEAN : the politic of India's Look East Policy. 191-204. New Delhi : Manohar, 2001.

Thin Thin Aung and Soe Myint. India-Burma relations in challenges to democratization. In International IDEA. Burma : Perspective on multilateral and bilateral responses. 87-116. Stockholm : International IDEA, 2001.

Yawnghwe, C. J. The Burman Military : Holding the Country together?!. in Independent Burma at Forty Years : Six Assessment Ithaca, pp. 81-82. Cornell University, 1989.

บทความในวารสาร

Holmes, Robert A. China-Burma Relations since the Rift. Asian Survey. 12, 8(1972): 686-700.

Lintner, Bertil. The Shan and Shan State of Burma. Contemporary Southeast Asia. 5, 1(1984): 403-450.

Mya Maung. On the Road to Mandalay : a case study of the Sinonization of Upper Burma.

Asian Survey, 5(1994): 447-459.

Malik, Mohan J. Sino-Indian Rivalry in Myanmar : Implications for Regional Security.

Contemporary Southeast Asia, 16, 2(1994): 137-156.

Reh, Louis. Waiting Game : Junta tightens control in Monland. Irrawaddy (November 2005): 11.

Seckins, Donald M. Playing with Fire. Asian Survey, 37, 6(1997): 525-539.

Saw Aung. The Politics of Peace. Irrawaddy (November 2005): 8-10.

เอกสาร

Smith, Martin. Ethnic Groups in Burma. London : Anti-Slavery International, 1994.

เอกสารที่มิได้ตีพิมพ์

Aung, Thin Thin and Soe Myint. India - Burma relations in Challenges to Democratization. in

Burma : Perspectives on multilateral and bilateral responses. Stockholm : International IDEA, 2001.

Saw, Aung. ASEAN - Burma Relation. in Challenges to Democratization in Burma.

Stockholm : International IDEA, 2001.

Selth, Andrew. A Strategic Perspective, Working paper no. 13. The Asia Foundation Working Paper Series, 2001.

Selth, Andrew. Burma's Muslims : Terrorists of Terrorists?, Canberra Papers on Strategy and Defence no. 150. The Australian National University, 2003.

บทความจากหนังสือพิมพ์

Bangkok Post (10 May 2001): 1.

Bangkok Post (11 June 2001): 3.

Bangkok Post (17 June 2001): 3.

Bangkok Post (22 June 2001): 1.

Bangkok Post (10 June 2002): 1.

Bangkok Post (11 June 2002): 1.

Bangkok Post (19 June 2002): 1.

Bangkok Post (28 June 2002): 1.

Government Directory (5 July 2002).

Khang, Thet. Decision new on Tran-Asian Rail rower. The Myanmar Time. (11-17 October 2004): 1-4

The Nation (15 June 2002): 3A.

The Nation (17 June 2002): 6A.

The Nation (28 June 2002): 1A.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

Allison, Tony. "Myanmar shows India the road to Southeast Asia." [Online]. 2001. Available: <http://www.atimes.com/reports>.

Bhaumik, Subir. "India's Balancing Act" [Online]. 2006. Available from www.irrawaddy.org.

Boquérat, Gilles. "India's Confrontation with China Interests in Myanmar." [Online]. Available: http://english.dyb.no/e_docs/429India-Myanmar.pdf.

Islam, Abul Kasim Sajjadul. "India's Myanmar Policy : Inconsistency Reaps a Disquiet Harvest." [Online]. Available: <http://www.boligi.com/analysis.080.htm>.

Mehta, Mandavi. "India's Turbulent Northeast." [Online]. 2001. Available: <http://www.csis.org>.

Myint, Soe. "India and Burma : Working on their relationship." [Online]. 2004. Available: <http://www.irrawaddy.org>.

Mizzima News Group. [Online]. 1999. Available: <http://www.mizzima.com>.

ภาษาไทย

หนังสือ

เกียรติชัย เสงี่ยมพิชัย. พม่ากับเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2536.

เชียน ชีระวิทย์. อินลัดแก่นดิน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

จิตพร จิระสวัสดิ์. นโยบายของอินต่องพม่า: ช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1988-1997. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

พรพิมล ตริโชติ. ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2542.

พันธุ์สุรย์ ลดาวัลย์. การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองพม่า. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

แมกคอย, อัลเฟรด ดับเบิลยู. การเมืองและเสรีอิน : บนถนนสู่อำนาจเดียวกัน. แปลโดย พิสิฐ วงศ์วัฒน์. กรุงเทพมหานคร : ผู้จัดการ, 2537.

รวบรวมกรณีศึกษาและประวัติศาสตร์ชนชาติมอญ. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2525.

บทความในหนังสือ

สุเอ็ด ลขสนีย์. ผู้ว่าราชการเมือง 7 เมือง. ใน รวบรวมกรณีศึกษาและประวัติศาสตร์ชนชาติมอญ. 35-47. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์. 2525.

บทความในวารสาร

สุรชาติ บำรุงสุข. สัมพันธภาพแห่งปัญหา: วิถุการณืความสัมพันธ์ไทย-พม่า. มติชนสุดสัปดาห์ 22. 1139 : 13.

เอกสาร

กรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ. กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ บังคลาเทศ-อินเดีย-ศรีลังกา-ไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ. 2545.

โควิน เนื่องเกษม. นโยบายต่างประเทศไทย(เอกสารประกอบการบรรยาย วิชา ร.370).

กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2545.

ชัยโชค จุลศิริวงศ์. เอกสารการสอนชุดวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศ หน่วยที่ 13-15. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2539.

เอกสารสำนักงานปลัดอย่งสอด. 2524.

วิทยานิพนธ์

นกร ศิวลิ้ง. ผู้หนีภัยจากการสู้รบชาวพม่า: ศึกษากรณีจังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2544.

พินิตพันธ์ บริพัตร. ความสัมพันธ์ไทย-พม่า: ความขัดแย้งและการเผชิญหน้าภายใต้รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต โครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547.

รัชนิดา ยืนยง. ศึกษาเปรียบเทียบนโยบายไทยต่อสหภาพเมียนมาร์ในยุคพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ กับยุคทักษิณพลเอกเปรม ติณสูลานนท์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.

บทความจากหนังสือพิมพ์

กรุงเทพธุรกิจ (20 กุมภาพันธ์ 2544): 17.

กรุงเทพธุรกิจ (8 พฤษภาคม 2544): 12.

กรุงเทพธุรกิจ (2 มิถุนายน 2545): 2.

กรุงเทพธุรกิจ (30 มิถุนายน 2545): 2.

ผู้จัดการรายวัน (11 กุมภาพันธ์ 2546): 2.

มติชน (30 มิถุนายน 2545): 5.

มติชน (11 กุมภาพันธ์ 2546): 2.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย